

OUTLINE OF A SCHEME FOR THE ADVANCED STUDY OF THE INDIAN VERNACULARS

BY

SIR ASUTOSH MUKERJEE

The time has long passed away when elaborate arguments were needed to make even Indian scholars realise the vital importance of a critical and scientific, historical and comparative study of the great Indian vernaculars. During the last twelve years, fortunately, the opinion has steadily gained ground that the intellectual activity of a corporation of scholars in this country may be most profitably directed towards a systematic investigation of the language and literature of our chief vernaculars. The duty has indeed, been officially imposed upon one of the Indian Universities to encourage research in vernacular literatures and languages and to foster their growth, by the publication of critical editions of early texts, and by historical investigations of their origins, early development and ramification into a variety of dialects. I have long maintained the view that a subject so extensive in scope, so well calculated to rouse intellectual curiosity, may fittingly be included in the scheme for our highest Degree Examinations. But this object can be successfully attained, only after the materials for study and investigation have been made easily accessible to teachers and students. This was precisely my purpose, when I induced Rai Sahib Dineschandra Sen to prepare, for the University, volumes of Typical Selections in Bengali on a comprehensive scale. These volumes present the development of the Bengali Language Literature in a style never before attempted and have been enthusiastically acclaimed.

by competent scholars working in various seats of learning, in and beyond India. I am emphatically of opinion that the time has arrived when a further definite advance should be made in this direction, and plainly, the initiative should be taken by the Post Graduate Department of the University. Animated by this desire, I have utilised my recent visits in my capacity as a Member of the University Commission, to different parts of India, in discussing the question with a number of distinguished scholars, and I am now in a position to lay before my colleagues the outlines of my plan. My proposal in substance is that the services of competent scholars, wherever available, should be secured to prepare a series of volumes of Typical Selections, dealing with the chief Indian Vernaculars and illustrating the origin and development of both the language and the literature. The selections will be made from source published and unpublished and manuscript materials will be utilised to the fullest extent desirable. The general plan of the volumes will be historical and critical similar to that adopted for the Bengali Typical Selections and I venture to entertain the hope that if the Selections are judiciously made, they will not only serve to illustrate linguistic and literary evolution, but will also help to illuminate many a dark corner of social, religious and administrative history. Each volume will be furnished with an introduction, glossary, notes and appendices. The volumes, as they become ready, will be published by the University and will no doubt tend to enhance its reputation as a true seat of learning.

The 29th June 1918

FOREWORD.

One of the greatest workers in the cause of India's re-awakening, was the inspirer of the fine series of *Selections* from the various vernaculars of India, which is being published by the University of Calcutta. I was asked by him to undertake the task for my own mother tongue. I had but one qualification for the task—a deep love for the language of my home and of my people. There has been a very great dearth of Gujarati books and literature in Calcutta, and hence the inevitable delay in producing this first volume. And the same reason, added to the lack of opportunities of meeting with literary and critical scholars of Gujarati in this part of India, has, I am quite sure, led to many slips and other shortcomings in this compilation. The generous critic will I am sure pardon these and will, I hope, let me know where exactly this work may be improved.

There have already existed collections of Gujarati poetry, especially the magnificent set of *Brīhat Kavya Dohan* (in eight volumes) published by the proprietors of the *Gujarati Press*. To this work and to the collected works of Nṛasinha Mehta, published by the same Press, my indebtedness is quite apparent and I cannot find enough words to express my sense of admiration for the pioneer work thus achieved by them. What I have done has been merely to rearrange the "Selections" in chronological order, with introductory biographical and critical notices of the authors. I have also to acknowledge my debt to the very fine series of literary biographies published by the Government of H. H. the Gaekwar of Baroda especially to the volume upon Bhalan. Nor must I forget in this connection Mr. Derasari, the editor of *Kanhad De Prabandh*, and Mr. Jhaveri the author of *Milestones in Gujarati Literature*.

To friends who have encouraged me in this undertaking I wish to express my grateful thanks. And I only trust this meets with their approval and sympathetic criticism.

It was my hope to hand over the first copy of this work when ready to the great man who had inspired this work from its very beginning God has willed it otherwise, and I have but the melancholy satisfaction of dedicating this volume to the memory of the KABITA of the Calcutta University, Sir Asutosh Mookerjee

9th September, 1924. IRACH J S TARAPOREWALA.

INTRODUCTION.

THE MAIN CURRENTS IN GUJARATI LITERATURE

Among the languages of India Gujarati is about the only one which has a literature going back in an unbroken continuity right up to the days of the Prakrits. This is not the occasion for considering the linguistic relationships of our language that may be postponed to another occasion. In this short introductory note we will take a sort of "bird's eye view" of the whole of Gujarati literature.

The literary history of Gujarat may be roughly divided into ten subdivisions. The principle of division is partly chronological and partly communal. This is certainly not the most sensible way of looking at the whole question, but it is certainly the most convenient. And, as we shall see, the communal principle of division does not come in practically till the beginning of the 19th century A. D., from which time modern Gujarati may be said to begin.

The main divisions are

- 1 The Prakrit or the Jaina Period (8th to 15th centuries)
- 2 The Early Gujarati Period (15th century)
- 3 The Sixteenth Century.
4. The Seventeenth Century or the Golden Age of Classical Gujarati
- 5 The End of the Classical Age (18th and the first half of the 19th century)
- 6 The Beginning of the Modern Age (Second half of the 19th century)
7. The Twentieth century.
- 8 The Folk literature of Sorath (Kathiana rd)
- 9 Islamic Writers in Gujarati
- 10 Parsi Writers in Gujarati.
- 1 *The Jaina Period*

This division is almost entirely in the Prakrit (chiefly in the Apabhramsa), and the subject matter is mostly Jaina theology. This part of the literature has not yet been properly

explored. There is still a vast amount of mss matter hidden away in Jaina *bhandars*. There are a large number of works known as *Rasas*, i. e. stories or romances with a moral, usually extolling the Jaina faith, which are very interesting for their literary style and beauty as well as for the very fine and life like picture they give of the manners and customs of the age. Jaina writers flourished in latter ages also, and even to-day some of the finest writers in Gujarati are from that community. But their language is no longer Prakrit but Gujarati.

2 Early Gujarati Period (*The Age of the Mehta*).

From the fifteenth century we may date the beginnings of Classical Gujarati literature. "The Father of Gujarati Poetry", Narasinha Mehta, has set his stamp on this period as also upon all subsequent Gujarati literature upto the 19th century. He and the "Sweet Singer of Rajputana", Miran, are the two greatest figures of this age. Their language was an early form of Gujarati which was not very different from Old Western Rajasthani, and so both these writers have a place in the literature of Rajputana as well. About a century and a half before the Mehta flourished in Junagadh Gujarat had been conquered by the armies of Alauddin Khilji. And very soon after that event the Emperors at Delhi had dwindled down to the position of mere puppets, which helped the foundation of a strong kingdom in Gujarat. Though the kings were Moslems, they were Gujaratis, and as such they had the welfare of the land at heart, and the earlier rulers being strong they brought peace and prosperity to the land. As a result we

have no chance compared with them. These two have had their recensions made in every succeeding century, and with each succeeding recension the language was altered so as to be understood by the common people, until at last in the 19th century both these writers were presented in the 19th century garb, and thus there grew up an idea, as strange as it was preposterous, that there was no appreciable difference between the Gujarati of the 15th century and that of the 19th. It would have been impossible to reconstruct the language of that period were it not for the very writers who have come to be forgotten. Bhalan and Padmanabh and the almost completely forgotten Parsi writers of the 13th and 14th centuries, who translated their Zoroastrian scriptures into the vernacular, are our most important authorities on the language of that time.

The reason why the Mehta and Miran have captured the heart of Gujarat is that they voiced so beautifully and in such incomparable language the deepest yearnings of the Gujarati heart. Gujarat has been from a very remote antiquity the Devotee of Sri Krishna. He had His chief seat at Dwarka, and His Yadavas had their home in Gujarat. Hence Gujarat has always accepted Him as her Supreme Lord, and therefore, naturally, when Narasinha Mehta and Miran sang of the love and glory of Krishna they carried all Gujarat with them. The Mehta is not merely a devotee as ordinarily understood, there is a *human* element in his attachment to Krishna which is particularly refreshing. He often addresses his Lord in terms of easy familiarity, which reminds us of the fine promise made by the Lord Himself in the *Gita*.

ये यथा मां प्रपन्ते तास्तथैव भजाम्यहम् ।

In Narasinha we have the *man's* devotion to his Lord, while Miran is the *woman*, utterly oblivious of herself. These two have therefore divided the whole of Gujarati humanity between them. Whatever new movement comes into the literature of Gujarat, of one thing we may be sure that Gujarati hearts will never cease to respond to the thrilling

notes of these two first singers. We may be sure that Gujarati mothers shall always sing these songs to their children. *Bhakti* has been at once the strength and the weakness of Gujarat, let us hope that in the future Gujarat will understand better what *true bhakti* is and will thus find her true soul.

3 *The Sixteenth Century (The Age of Nākar)*

This century witnessed many troubles in the political history of Gujarat and in fact of all India. The powerful Kings of the previous century had passed away and Gujarat was beset by enemies on all sides, ready to plunder her rich fields, and with none to protect her. This uncertain state of affairs is reflected in the literature of this age which is quite insipid and deserves to be forgotten except by the specialist. The best known of these was Nākar, who is at best only second rate. The *Bhakti*-cult started by the Mehta and by Miran was continued, but the life had gone out of Gujarati poetry of that period and we get mere imitations of the older masters. Some of the very third rate verses, which we find so often inserted in the collected works of Narasinha and of Miran (and which are there merely because their names occur in the last lines), were very probably composed in such unproductive and barren periods, and I believe that the use of the great names of Narasinha and of Miran was their only guarantee of immortality. But the period, barren as it is, contains seeds which only awaited settled conditions and peaceful times to burst out again into full bloom.

4 *The Seventeenth Century, or the Golden Age of Classical Gujarati (The Age of Premanand)*

From the beginning of the 17th century we find the rule of the Moghals consolidating in Gujarat and with it we find the land settling down again to peaceful pursuits. Arts and letters flourish again with great vigour. The century that saw the Golden Age of Gujarati Literature also witnessed the glories of the Taj and of the court of Shah Jehan. And there is one figure who dominates the whole century in more senses than one. This figure is Premanand the greatest

be doubted. Some of them reflect the pre-Islamic Hindu manners and customs, such as for instance given by Vatsyana in the *Kama Sūtras*, but still a good deal must have been gathered from observation of people around him, for Samal is a shrewd observer. His stories remind us of the inimitable stories of Boccaccio, and not a few of them have also the 'raciness' of the Italian story teller. It would be really worth while to trace the stories of Samal to their fountain head, for then we would be able to trace the course of some of the culture streams between Asia and Europe. I personally do not doubt that the Boccaccio type of story in Europe and the stories of Samal can be traced to a common source. This is a chapter of cultural history which is well worth exploring and would very well repay the trouble taken.

Besides these three writers of the first magnitude there are quite a lot of minor poets whose works deserve some sort of recognition in a sketch of the literature of the period. They are, in any case, of a decidedly greater poetic and literary merit than the writers of the preceding century. Of these the most notable was Vallabh, the elder son of Premanand and the most devoted of all his pupils and followers. There existed a deep and bitter rivalry between the school of Premanand and that of Samal, and though the principals were satisfied with occasional satirical allusions to each other the followers on either side indulged in violent recriminations. And among the none was more vituperative than was Vallabh. He was a man of passionate temper and though his pen is quite facile, he often descend to very vulgar abuse when he has to speak of Samal and his school. Vallabh has got the gift of melodious measure, but he is often strained and artificial, where his great father had been perfectly spontaneous and natural.

5. The End of the Classical Age

This period falls into two clearly marked epochs—(a) a period of decadence which extends throughout the whole of the 14th century and (b) a period of revival of Classi-

cism (the Age of Dayaram), which really marks the end of what we call Classical Gujarati literature

(a) The 18th century was for Gujarat a period of much turmoil and more suffering. The Marathas were harassing the land all through this period and the people knew neither peace nor safety. And the literature of this period is inane (some even call it 'imbecile') and entirely sectarian. The songs are now in praises of one particular deity or even a particular local image; Amba Bhavani is a special favourite. The deeper philosophy of the Krishna cult seems to have been replaced by a petty sectarianism to the detriment of the national character as a whole. Peace loving the Gujaratis have always been, but now they have begun to show a positive *want of manly vigour and backbone*. The literature of the 18th century entirely lacks that note of sturdy independence, of brave vigorous manhood, which characterised the Mehta, and Akho, and Premanand and even his son Vallabh. From the character of the men, as well as from the literature, sturdiness has disappeared. No wonder that the literature of the 18th century fails to satisfy modern Gujarat, who worships that incarnation of independent sturdy vigour and moral courage—Gandhi. The number of writers in this period is fairly large, if we count all the poetasters, but barely two or three will live permanently in Gujarati literature. Of these Narbheram is one, who has given us the lovable figure of the *Bodano*. Vallabh Bhat is another who deserves to be remembered, for he was founder of the popular *Garba* literature. This particular type may be more properly called folk literature than serious literary production, and a large part of it has been produced extempore as occasion requires. Another very popular writer of this period is Pritamdas. Some of his songs are sung all over Gujarat, and at times we hear in them echoes of the Mehta. As a man, too, he was very lovable. "Blessed" with a termagint for life, whenever there was a domestic storm, he, with Socratic calmness, used to retire into a corner and compose verses.

(b) The second epoch of this period, covering the first half of the 19th century, is marked by a fresh revival of poetry. This would, under other circumstances, have given another Classical age, but now a great influence from over the seas began to make itself felt and gave an entirely new direction to Gujarati literature, and ushered in the Modern Age. The break up of the Maratha Confederacy at the beginning of the last century and the final settlement of the Maratha Gaekwad at Baroda brought peace into the country, which has lasted to this day. The revival of letters in the first half of the century produced a number of very good poets in the first quarter. Among them are the two very lovable persons—the two *Bhagats*—Dhoro and Bhojo, and the Maratha poet, Bapu Saheb Gaekwad. There are also some fine women writers, for the first time since Miran. Premanand had some women disciples also, who wrote poetry, but they are not remembered except by name. But the verses of Radhabai, Divalibai, Krishnabai and other women poets will probably survive. The name, however, which dominates the first quarter of the 19th century is Girdhar. Some writers call this quarter *the Age of Girdhar*. His chief work is the *Ramayana* which is deservedly popular. Personally I care more for the two *Bhagats* and for Bapu Saheb than for Girdhar, though some of the latter's passages are extremely fine.

The end of this period, comprising the second quarter of the 19th century, is entirely dominated by the great personality of Dayaram. He stands so far above all his contemporaries and all his predecessors for a century, that the whole of this period, the end of the Classical age, may be termed *the Age of Dayaram*. In literary excellence he is quite the equal of Premanand. And his personal attractions were very great. His songs have a haunting beauty about them, which clings to the mind and makes their memory a joy. He has written a great deal, and though his main theme was the Vaishnav cult and the worship of Krishna, still the treatment was entirely his own. In his devotion to his Lord, Dayaram has identified himself with the Gopi. In that respect he

approaches nearest the standpoint of Miran, though there is a subtle something which Dayaram possesses and which is lacking in Miran. Perhaps it is just the fact that one was a man and the other a woman that accounts for this difference.

Dayaram fitly closes the Classical age of Gujarati Literature. The last and the greatest successor of the Mehta and of Premanand, he was in every respect worthy to rank with them as the third greatest poet of Gujarat. It really is a remarkable fact that Classical Gujarati begins with the Mehta, culminates in Premanand, and fittingly ends with the third great name Dayaram. It would be interesting to speculate what direction Gujarati literature would have taken if the influence of the West had not set in by the time of Dayaram's death. But this influence had already begun to leaven the intellectual life of Gujarat even while Dayaram was alive, and towards the end of his life it seemed as if even he were being neglected by his countrymen. That was not due to any lack of appreciation of his worth, but to the fact that the intellectuals of Gujarat were too busy absorbing the new learning from the West, that the Western influence had begun, and that when Dayaram died it had established itself as a definite factor in the intellectual life of the land, and had for better or for worse, already set the direction of her literary growth.

6 *The Beginning of the Modern Age*

Dayaram died in 1852, and from that date the Modern Age may be said to begin. English influence had already begun to be felt, and under the inspiration of the new learning from the West one community of the Gujarati speaking peoples had already begun an intellectual revolution. Anxious that their brothers unacquainted with English should also share the new delights of the culture of their rulers a number of Parsis began to write extensively on all sorts of topics, thus diverting Gujarati into the well marked channel of Parsi literature. When the Gujarati Hindus read about the new things from the West, they were naturally interested. And the

far-sighted among them took advantage of the new ideas and strove their hardest to introduce them into their literature. Just at that time there came a large-hearted Scotchman, Alexander Kinloch Forbes, to help the Gujaratis at a critical moment in the history of their language and literature. Forbes was stationed as an officer in Gujarat and from the first he took the liveliest interest in the history and the language of the people he loved so well. There was the danger that the enthusiasm for English might lead to the complete neglect of Gujarati, and it was at the instance of Forbes that the ebb was stayed and the enthusiasm evoked by the new learning was directed into useful and fruitful channels. Thus the stream of Gujarati poetry instead of drying up as it once threatened to do, flowed on more vigorously than ever before and irrigated fields hitherto untilled. Forbes, with the help and zealous co-operation of Dālpātrām started in 1853 the Gujarat Vernacular Society, which later on was named the Forbes Gujarat Sabha. Dālpātrām was from the very start the secretary of the Society and he wrote voluminously on its behalf, and started a monthly literary magazine, the *Buddhīprakāśa*, which has survived to the present day. Dālpātrām was the type of the new school of Gujarati writers, almost entirely absorbed in the Western ideals, seeing little worth preserving in the manners and customs of his own time. The new reformers wanted complete change—social as well as literary, and like all reformers their zeal was more iconoclastic than constructive. They saw the greatness of England and the down-trodden state of their own land and they burned with a desire to make their land as great as England, for they had imbibed the idea of patriotism from the West, not that this virtue was unknown in India. In a word, they were aggressive in their enthusiasm for the new ways of looking at life. But their patriotism took, under the inspiration of Forbes the very practical shape of historical research in the field of ancient Gujarati literature. Search for old MSS. was begun and they devoted themselves to the task of bringing to light all that was best in the poetry of the

past They wrote themselves also, and a new departure was made by Navalram, who started the *Essay in Gujarati* Prose writing began to be cultivated as a form of literature We do get prose much earlier, but it was neither thought nor meant to be literature The influence of the West also started patriotic verse, and here Narmad came to the fore

Narmad, the most remarkable of these new poets was thoroughly imbued with all that the West had to teach He was perhaps the most aggressive of this new school He therefore may be taken as the type and leader of the new movement, and the first 35 years of this age may be named after him This was a period of experiment and for feeling the bearings of the new learning and finding out how far these new ideas could be reconciled with the past history of the people. Narmad's writing started off in various directions which were entirely new The old themes of Vaishnavism had been worn threadbare, and surely these enthusiastic reformers would scarcely have had the patience to penetrate behind the veil and to touch the very soul of Gujarat by re-interpreting the cult of the Lord of Dvaraka Narmad's poetry, as also most of the other produced upto about 1887, was chiefly of the didactic kind, teaching how the country could be made great once again And Dalpatram had, in addition, undertaken to discourse at large upon the benefits of the British Rule We may now perhaps smile at the efforts of these writers who were the pioneers of the modern age in literature, we may think their poems rather crude in versification, but there is no doubt that they felt all they said, and whatever they were as writers, they were quite sincere and deeply in earnest The subjects they chose for their poems could scarcely be called inspiring to-day, but the times needed that such themes be chosen

Another name ought to be mentioned here, that of the leader of the Prarthana Samaj Bholanath Sarabhai, a man of the highest integrity of life and of saintly purity He started a crusade against image-worship and advocated the worship of the Formless God He was the author of some very

fine *bhajans* and hymns, which have acquired a lasting place in the literature of Gujarat

From 1887 to the end of the 19th Century there is another well marked division dominated by the versatile Govardhanram Tripathi. We might call this the *Age of Govardhanram*. He is doubtless the finest prose writer of the age, and indeed in all Gujarati literature. Though Sanskritic, and therefore somewhat heavy, still his *Sarasvatichandra* is a monumental work of the highest merit. He seems to have fixed the prose style in Gujarat for at least a generation. This was the period of Sanskritic revival. It was inevitable after Bholanath's hymns to the *Nirakara Isvara*. The latter's inspiration was from the *Upanishads*, and this religious reform—I would rather call it revival—had its roots in Sanskrit. Naturally, therefore, the language, and the style also, of this period reflects Sanskritic influences. Even in purely secular works, novels or light occasional essays, we find the same style. During this period it was the Parsis who kept alive the colloquial everyday Gujarati, which was being threatened with being entirely overwhelmed by Sanskrit, at least in literature. These latter did, indeed, debase and vulgarise the language, but then it was a natural reaction, it was a protest from a community who had no Sanskrit traditions to follow and who wanted their mother tongue to be easier to understand.

Another variety of literature which took its rise in the last quarter of the 19th century was the Historical Novel. The best representative of this was *Karan Ghelo* of Nandasankar Tuljāsankar. The book has got a lasting place in the hearts of all Gujaratis.

Quite apart from Parsis there came also a reaction against the Sanskritic style from some Hindu writers themselves. One of the great writers who deliberately set about writing less Sanskritic Gujarati, and at the same time avoided falling into the opposite extreme of vulgarity, was Manilal N. D. Vaidya. His style is chaste and simple. His inspiration is from all religions, especially from Hinduism and Islam, for he was a Theosophist. He stands out as an apostle of Hindu Moslem unity, not merely in matters social and religious, but also in language.

Another great writer of the first rank adorns this last quarter of the 19th century. This was the incomparable singer who was known to the Gujarati world as 'Kalapi'. That was the pen name of Thakur Sri Sursinghji, the Ruling Chief of Lathi in Kathiawad. He was the first poet in Gujarati to write Lyric Verse and Nature Poetry. His collected poems were published under the title *Keharava* and this is one of the finest collections of lyrics, comparable to those from any other language in the world. This was an entirely new field in Gujarati poetry and great things were hoped for from the young author (he was just over twenty at that time) but alas, he was cut off in the very prime of life. In the year 1900, his life exactly covering the last quarter of the century of which he was the most brilliant gem.

7 The Twentieth Century

With the twentieth century there begins a new age in the history of Gujarati literature. Like all the rest of India, Gujarat has been profoundly touched by the new spirit of nationalism. And Gujarat has had the proud distinction of having produced the greatest of the Congress Leaders—Dadabhai Naoroji, the Father of Indian Nationalism, Pheroze Shah Mehta, the Founder of civic life in Bombay, and Gandhi the beloved leader of all India. With literature as such the first two had very little to do, though Dadabhai had a great share in all the educational movements of the forties of the last century, and Mehta was one of the leaders of the University of Bombay and in this way they may be said to have encouraged learning and letters. But the influence of Gandhi has been more direct—he writes fine Gujarati prose, and he has a very powerful, terse and direct style. But his greatest service to Gujarat, more than to the rest of India, has been that he has helped Gujarat to find her soul, his wonderful personality has helped Gujaratis to realise what Gujarat stands for, to realise something of her past and has set them dreaming of a future more glorious than the land has ever known. How this dream is to be realised the future alone can show. The present day tendencies of Gujarati literature are most hopeful and though our land has not yet given birth to a Tagore, there

in her service. He founded the leading Gujarati monthly, the *Vismī Sadi*, and spent his all in conducting it through years of heavy loss. It stopped after his lamented death a few years ago. But Haji Mohamad's work was done so well that his name shall be immortal as one of the most devoted sons of Gujarat. He wrote copiously himself and he had the power through his personal charm to call forth the best efforts in others. Many a rising author to-day has cause to think of Haji Mohamad with affectionate gratitude because it was he who had brought them to the notice of the public. Another notable writer among the Moslems was Professor Ishihani. A Persian by birth, he settled down in Kathiawad and made Gujarati his own. His translation of the *Quran* from the original Arabic is an important literary production. The other important writers are still happily living, so it would not be proper to speak about them.

10. *Parsi Writers in Gujarati*

About a hundred and fifty years after their empire was lost in Iran a band of Zoroastrians decided to leave their motherland and to take refuge in India. The sister Aryan nations had had close relations with each other throughout their long history, and so the Zoroastrians naturally turned to this land in their hour of trial. And arriving in Gujarat they settled down there under the protection of the Hindu Raja of Jadhava clan. These Pilgrim Fathers while adhering to their religion adopted the language and the dress of Gujarat and very soon became merged in the general population becoming Gujaratis in everything except religion. Even here there were more points of similarity between them and the Hindus than of difference. They prospered and they shared with the people their weal and their woe. At that time of the Moslem conquest of Gujarat the Parsis fought and died by the side of their Hindu brothers. They, together with the rest of Gujarat had to accept the Islamic rule and under it also by their peace-loving qualities they prospered. They were mostly engaged in agriculture and commerce but in the centuries that preceded the British rule they had also produced some literary works. The first writer among the Parsis was Dastur Nairyo-

sang Dhraval, who, about the year A D 1200, wrote a Sanskrit translation of the Sacred Books of the Parsis. His disciples and successors added to his translations and many of the Avesta and Pahlavi texts were rendered into Gujarati also. These Parsi writings are the earliest genuine specimens of Gujarati we possess. Their date is not quite certain in many cases but the earliest of these Gujarati versions would be about contemporary with Narisinh Mehta and possibly somewhat earlier. Their intrinsic value is small to a non-Zoroastrian. During the later ages we get Behram Lakhmidhar, who wrote about the middle of the 15th century, and Ervad Rustam Peshotan who wrote about a century later. The language these early writers use does not differ at all from that used by other Hindu writers.

But Parsi literature really begins to develop an individuality of its own and to come into prominence after the advent of the British. Untrammelled by caste restrictions they were the first to mix freely with the English, to learn their language, and to adopt the Western customs. So from about the thirties of the last century there began in the Parsi community a movement for reform and for adopting the new ideas from the West. The Parsis had another great advantage namely their small number. So very soon we find the whole community thoroughly imbued with Western ideas and consequently we find the community gradually getting estranged more and more from the sister communities the Hindus and the Musalmans. This estrangement seems now to have passed the climax and today though barely perceptible to the outsider there is growing daily a stronger and stronger feeling for a *parshtrachetman*. With their innate good sense the Parsis are beginning to see that for better or for worse their destiny is bound up with all the other communities of India. And the whole history of the Parsi literature in and after the 19th century is but a reflection of these changes in the status and in the outlook of the community.

At the beginning of the 19th century we find the Parsis again busy re-translating their scriptures into Gujarati and we

also find a few other writings of a theological import. The establishment of the first vernacular printing press in Western India (and probably in the whole of India) goes to the credit of a Parsi, Fardunji Marzban. He founded the *Mumbaina Samachar*, which still continues to be a leading paper in Bombay, and it will celebrate its centenary in a couple of years more. Fardunji also founded another paper, the *Jame-Jamshed*, which is also within a few years of completing its century, and it has, in addition, the proud distinction of having been all that time in the hands of the Marzban family alone for five generations, the present editor being the great great-grandson of the founder, a record unique in the history of Indian journalism.

The early Parsi writers of the 19th century were, like their Hindu brothers, iconoclasts. But they went even further than the Hindus. They had nothing to fear from caste prejudice, at any rate not to the same extent, and so they took a sort of holy joy in their reform. The earliest writer of this set was Naoroji Fardunji, whose name, with that of his friend and co-worker Sorabji Shapurji Bengali, is intimately bound up with the education of Parsi girls. The girls' school these two founded with the help of Dadabhai Naoroji, still flourishes and the present generation of its pupils are receiving education in the same place where their grandmothers had received theirs. Both Naoroji Fardunji and Bengali were prolific writers of essay on subjects connected with social reform with education and the advancement of learning. Their language is simple and direct and though written with quaint phonetic spelling these essays express the yearnings of two noble hearts.

To the next generation belong Kaikhosro Naoroji Kabraji, 'Mansabdar' Kaka Kahan, and J. B. Marzban. The first was perhaps the most virile as well as the most versatile writer among the Parsis. A man of fearless courage, and almost brutal frankness, he had the courage to face every difficulty for the sake of his convictions. He was the leader of the reformers of his day and at one time he was the best hated

Parsi in Bombay As a writer he has created a forceful style of prose and he has written many novels depicting contemporary Parsi life Many of his novels are adaptations from English originals, but they have the rare merit of being in many respects even better than their prototypes Kabraji was the father of Parsi dramatic literature, and every one of his dramas had a moral purpose Himself an actor of considerable ability, he helped to establish the Parsi theatre, which has been justly famed all over India In some respects Kabraji may claim to be the first Gujarati Dramatist of the 19th century He strove to make the profession respected and sought to bring it to a higher level than that of the wandering minstrels and lewd jesters, who represented all the Gujarati drama in the old days As a poet too, Kabraji was distinctly good but except the songs needed in his plays he has written very little other verse As a writer of essays he was powerful and persuasive; as a journalist he was vitriolic But whether he praised or he blamed he was all through the truthful sincere worker in the cause of his community, his language and his country

Mansukh was another sturdy fighter, but he was Parsi in the narrow sense of the term, scorning to use Sanskritic words as savouring of the 'Vania' He gloried in his Persian and he has enriched Parsi literature with a very fair translation of the *Shahnamah* in verse He was uncompromisingly orthodox and did not mince his words when attacking an opponent The fights between him and Kabraji on questions of reforms were a constant source of amusement and instruction to the Parsi community

'Kaka Kahan' another writer of the period was an essayist of very high promise unfortunately cut off in his prime His essays are truly delightful reading and one may mark in them the influence of Joseph Addison and the English Essayists of the days of Queen Anne His whole outlook is English his illustrative examples are from European history, his quotations are from European literature But though so entirely un-Indian one cannot help loving this gentle spirit who was so full of the "milk of human kindness"

I might not mention anything about J. B. Marzban, for he, the doyen of Parsi writers, is happily still alive, and I do not want to break my rule of not offering any criticism upon the works of living writers. I have mentioned this name here because he is, in many respects, the very incarnation of the Parsi spirit as shown in literature. He is the author of close upon forty works and sketches innumerable, and even at the age of 80 he has had vigour enough to produce more fiction.

Among the Parsi poets of the 19th century we may mention two, J. N. Petit and B. M. Malabari. The first is typically and narrowly Parsi. His poetry though often embodying high ideas, sadly lacks beauty of language. He tries to write in the persianised Parsi style, but even there he is not happy. He was one of the earlier poetical writers and hence deserves mention.

In Malabari we have another man altogether. Rising from abject poverty and entirely self-trained, he shows a mastery over both Gujarati and English which is marvellous. Indeed, for some years many people refused to believe that verses written in such faultless sanskritic Gujarati could be the work of a Parsi. He was a patriot and an indefatigable worker in the cause of the uplift of his sisters. As a writer his verses are flawless and the ideas are uniformly lofty. He has some lyrics, but most of his poems are didactic. His satires are very biting indeed. He also tried the "Parsi style" of versification, but this was distinctly of a lower order, for he was not at home in that style of language.

So long Parsi literature has flourished by itself quite independently of the general trend of literature in Gujarat. There have been Parsi writers like Malabari in the past and Khabardar at the present day who have echoed the sentiments of the public of Gujarat, but in most cases Parsi writers have confined themselves to purely communal matters or to fiction. They have created a healthy taste for reading and have firmly established the drama, the novel and the short story in Gujarati. In the field of journalism the services have been invaluable. They have always resisted the unrefined use of our language.

Gujarati The debt of Gujarati to Sanskrit is certainly immense, but that would not justify the thralldom to Sanskrit which our Pandit Gujarati implies. And though the Sanskrit style is well adapted for serious argument, for religious and philosophical topics, to use it in an ordinary novel, especially in a story of modern life, savours too much of pedantry. To the 'purist' writers it is almost a sin to use a single Persian or non-Sanskritic word. Even a pure Gujarati word is often discarded,—in favour of a Sanskrit one. I have read some Gujarati translations from Sanskrit done by such writers, and I would far prefer to read the original Sanskrit. It is against this artificial style of writing that the Parsi writers have rebelled. Parsis have shown that they can write pure, forceful Gujarati, which but for the name, could not have been recognised as the work of a non-Hindu. They have, indeed, descended even to vulgarity, but that is the fault of the lower class of writers; no great Parsi writer has been guilty of that. But above all it is the political differences between the two communities, that have kept the two streams of Parsi and of Hindu Gujarati literatures separate. The communities have been living separate lives have felt that their interests are separate, hence their literatures too have been separate. But Parsi novels, Parsi stories and Parsi essays in Parsi magazines are very eagerly read in Hindu families, and I have been told by a writer and critic of high repute in Bombay that among the Hindu circle of readers Parsi writers like Kabray and Dadi Taraporewala are more popular than even Govardhanram. The reason is not far to seek, the reader feels that the Parsi writer is talking direct to him and appealing direct to him whereas Govardhanram and his school appeal only to the learned Sanskritist and all pleasure of literature *as literature* is lost, if the reader has to stop every minute to unravel the meaning of each sentence.

And the Parsis have brought to Gujarati the great gift of humour. Except in the Mehta and to a greater extent in Premchand this quality is conspicuously absent from all Gujarati literature till the middle of 19th century. Even Akhe

with his biting satires is lacking in true humour, and Samal also lacks it to some extent. There are dozens of situations in the stories he tells, where this would have just given additional zest to the well told tale. Humour is the one quality which the Parsis have inherited from their Persian ancestry. And I may add that this is the one quality which makes them get along seemingly so well with the British. Every Parsi writer has possessed it to some extent and Gujarati literature is the richer and healthier for these writings. This is the greatest gift Parsis have brought to their mother tongue.

As hinted above, signs are already showing of a reuniting of all the Gujarati-speaking communities. And the signs are seen even in the literature. On the Hindu side we see less of the thralldom to Sanskrit and a more judicious blending of the popular Persian element, and a marked tendency to use the pure *desi* word even in preference to the Sanskrit. On the side of the Parsis we find less vulgarity, and a greater use made of Sanskritic words where needed. The vulgar Parsi prejudice against the "Varnias" is wearing off, at least among the more thinking people. We are all beginning to realise that we are all children of the same land, that Hindu or Musalman, Parsi or Christian makes no difference to the pride we feel in speaking the language which was spoken by the Mehta, by Premanand, and by Dayaram, and which is the language of so many fine men and women today. The two, or rather the three streams—the Hindu, the Parsi and the Moslem—are rapidly converging to what shall be the true *Triveni Sangam* for Gujarati. We all will then stand together on the banks of this great *Ganga* stream of our Gujarati tongue and will sing with one heart and voice the words of our poet

અમે રશી, રગી, રશી ! એ દિવ્ય અમારો રંગ !

CONTENTS.

	Page
Foreword by Sir Asutosh Mookerjee.	VII
Foreword by the Compiler.	IX
Introduction:	XI
The Main Currents in Gujarati literature.	

1. NARASINHA MEHTA.

Introduction	I
1 હારમાળા	6
2 મુશામા ચરિત્ર	63
3 ગોવિંદ ગમન	68
4 દ્વાદશ માસ	88
5 છવત સ્મૃતિ:—	
૧ એવા રે અમે એવા રે એવા.	89
૨ ગિરિ તલાઈ ને કુંડ દાગોદર.	89
૩ વટકે નાગર નરસેયો રે.	90
૪ બાધ મને હરિ બળવાની એ રેવ પડી.	90
૫ દુરમતિયા ઠાણા ચપ આવે.	99
૬ મુખ કુખ મનમાં ન આણીયે.	91
૭ ને ગમે જગત ગુરૂદેવ જગદીશને.	91
૮ હું રે વણોતર તારે ચામળિયા.	92
૯ થીકારને ચામળા આ સેવકની હુંડી.	92
૧૦ સામળદાસનો વિવાહ.	93
6 બાળસીતા	112
7 ચાતુરી વાદશી	119
8 શૃંગાર:—	
૧ મણુ પુણે કરી નાર હું અવતરી.	135
૨ સારમાં સાર અવતાર અમળા તણો.	135
૩ અતુભવીયાં રસમાં ખાણે.	136
૪ નાઓ રે મદન ગોપાલ.	136
૫ લાસડતી કાંઠાં નાંછે રે અમળા.	137

૬	સાંભળો કામની કૃષ્ણ કામી કહે.	૧૩૭
૭	જેવેને તેવો રે તમારે, પાલવડે બાધો.	૧૩૭
૮	ધન્ય રે ધન્ય મહા પુણ્ય જશોદાતણું.	૧૩૮
૯	સાંભળ સહિયર સુરત ધરીને.	૧૩૮
૧૦	કૃષ્ણ કહે કામની સુષુ સાચુ કહું.	૧૩૯
૧૧	ત્રિભુવન જે પતિ તે પતિ તાહરો.	૧૩૯
૧૨	ટળતો ટળતો હોડીય માં રે.	૧૩૯
૧૩	કુમકુમને જગમે પધારો રાજ.	૧૩૯
૧૪	તું મારે આંદલિયે ચોદ્યો.	૧૪૦
૧૫	ખંખખ રે આદલા મા કરીય વહાણુ.	૧૪૦
૧૬	જગો રે જશોદાના જીવન.	૧૪૦
૧૭	જશોદાના જીવન જિત્તા જમનાને તીરે.	૧૪૧
૧૮	ભોળી રે બરવાણુ હરિને વેચ્યા આલી.	૧૪૧
૧૯	વહાલાને જોતાયે મહારી બૂખલડી ભાંગી.	૧૪૨
૨૦	હવે કેમ વસીયે વૃદાવનમાં.	૧૪૨
૨૧	એક ગમે ગોપીનો વહાલો.	૧૪૩
૨૨	હજવે હજવે હજવે હરજી.	૧૪૩
૨૩	આવો રે અલભેલા વહાલા.	૧૪૩
૨૪	સાચું બોલો શામળિયા વહાલા.	૧૪૩
૨૫	નંદના ગોવાળિયા રે.	૧૪૪
૨૬	શાને કાજે તમે સહુ મળી આભાં.	૧૪૪
૨૭	ધન્ય ધન્ય રે વૃદાવનની શોભા.	૧૪૫
૨૮	મધરાત્રીએ મધુરી રે વાડામેજીએ.	૧૪૫
૨૯	અમને રાસ રમાડ વહાલા.	૧૪૫
૩૦	વારીય મા માતા તું મુજને.	૧૪૬
૩૧	વહાલે ઠાણુ વેળા ઠાણુ વાર કામણુ કાધું રે.	૧૪૬
૩૨	નહિ જાઉં રે જમના પાણીડા.	૧૪૬
૩૩	કેદુડાં ગતાં ને ત્રણ રાતીજી રે.	૧૪૭
૩૪	હાં હાં રે રત આરી રે આવી.	૧૪૭
૩૫	ચાલો સખી વૃદાવન જઈએ.	૧૪૭
૩૬	ઓ સખી આવણુ આવો રે.	૧૪૮
૩૭	કમકમ રે વરસે મેહ સોણામળો ને.	૧૪૯
૩૮	છાની કેમ રહું વન વેલું વાજે.	૧૪૯

૩૯	આ જોની આ કોનું પગલું.	149
૪૦	પંથડો નીલાળતી રે જોતી પીતાબર પગલા,	150
૪૧	આપણુ રમશું રે રમશું રે.	151
૪૨	આજદીન રૂઠો રે.	151
૪૩	રાતી મોલ ધરો મોહનજી.	151
૪૪	ગોપી આવી રે આવી રે.	151
૪૫	વસંત ફૂલની હું બલિહારી.	152
૪૬	શરદ નિશાએ શ્રી મહારાજ.	152
૪૭	વાસલડી વેરણુ મારી રે.	153
૪૮	વાસલડી વાતો રે કાનો.	153
૪૯	વારી મોરલીએ મન મોલા રે.	154
૫૦	મારે પ્રજુજી પડણા ઘેર આવ્યા રે.	154
૫૧	લગારેક નંદના છોરા.	155
૫૨	મને ના બોલાવે વાંચો.	155
૫૩	મને કૃષ્ણ જોવાના મોડ.	155
૫૪	મોહિની લગાડી રે મા મને મોહને રે.	156
૫૫	શરદની રાતે રે બહારે વાહી વાસળી રે.	156
૫૬	કણી પેરે બરીયે આજી નીર રે.	157
૫૭	ધેલી રે ગોવાળણી.	158
૫૮	ચાલો સહીયો જોવાને રે જામ્યે.	158
૫૯	બસે રે સર્વ્યા અમો લોક બરવાડા.	158
૬૦	રાસ રમીને રે કહો કહો ક્યાંથી આવીયા.	159
૬૧	લોક લગાવે છોડરડા.	159
૬૨	જોની જોની ગોવાળામા ગોવિંદજી.	159
૬૩	રગ લાગ્યો મુને વારો.	160
૬૪	જણી જણી તમારી જાત.	160
૬૫	વિકૃલ રલો રે વસી.	160
૬૬	આવ્યા અમો આસ બર્વા.	161
૬૭	છાનો માનો આવ્યો દહાન.	161
૬૮	મને ને પધારો દાહાન.	161
૬૯	નહિ મેલું નંદના લાલ.	162
૭૦	વારી જાઉં રે મુદર સ્વામ.	162
૭૧	હાં રે શામળીઆજી સડ દેખતા.	162

૭૨	આજ સપરમો દહાડો.	163
૭૩	મનોદર ગયો રે વનમાં વાહીને રે.	163
૭૪	કર નખ રાતા કામનીઆ રે.	164
૭૫	ધન્ય ધન્ય ગોકુળીયું ગામ રે.	164
૭૬	ગોકુળ વેદા પધારજો.	164
૭૭	અંપો મોર્ષો રે વૃંદાવન.	165
૭૮	રામને વાલો સુચીવ.	165
૭૯	મીઠા માથુસને નવ ધીરીયે.	165
૮૦	જાઓ જાઓ રે મીઠા બોલો બોલો.	166
૮૧	જૂઝા બોલો જાણવા ધૂરત.	166
૮૨	રાસ રમણુ કરે કામની.	166
૮૩	જમ જમ નટવર વેષા.	167
૮૪	હીપકડો લપટા મારે ચાંદસિયા.	168
૮૫	પેડશ ચહેન સોહો પગલાં ને જોળે રે.	168
૮૬	મારો વહાલોજ વગાડે રૂડી વાંસલડી.	168
૮૭	પ્રાણનો પ્રાણુ તે આજ મુજને મળ્યો.	168
૮૮	વાંસલડી વાહી મારે વહાલે.	169
૮૯	જેમ જેમ વહાલો વેણુ વળાડે.	169
૯૦	મારે વહાલે વેણુ વગાડી.	169
૯૧	મારો વહાલાજીમાં કુસુમચો બાર નહી રે.	170
૯૨	શામળીયા રાસ રમીડો.	170
૯૩	દાને કાજે સહુ અળા આવ્યાં.	170
૯૪	સંકર હસે રે જોદને જોષ.	170
૯૫	નિર્ગુણગારો નાહોલીયો તે સમુણુ થયો.	171
૯૬	આવ્યો આવ્યો રે સત્તુનો રામ.	171
૯૭	જમુનાને તીરે શામળો.	171
૯૮	માતા મોહનને મોહનને રે.	173
૯૯	હાં રે હાં રે કાંકરડી રે કાંકરડી.	173
૧૦૦	લાવ લાવ રે માલજુ વેલ મરવો.	174
૧૦૧	ગળા રમીને રે વહેલા ઘેર આવીઆ.	174
૧૦૨	ચાલો હજીને જોવા એલખેલ.	174
૧૦૩	વાહાલા માગ વૃંદાવન રે ચોક.	175
૧૦૪	વેલ તાપ ટમે તો મુજને.	175

૧૦૫	વરિયો મેં કૃષ્ણ વર વરિયો.	175
૧૦૬	મળનો વિહારી રે અમો ઘેર પ્રાણુલો રે.	176
૧૦૭	સખી તારા નેપુર રે.	176
૧૦૮	લોચન એનાં રે ન તુલે કોઇ આવે.	176
૧૦૯	લોચન માંહે કાંઈ કામણુ લરીયું.	177
૧૧૦	ઉરવર બીડી રહો રે સજની	177
૧૧૧	સાંભળ બહેની વાતલડી.	177
૧૧૨	સાંભળ સખી આજની વાતડી	178
૧૧૩	આવડો શો આસોડો રે.	178
૧૧૪	આવો હરિ બહે ને રે પધાર્યાં.	178
૧૧૫	મારે ઘેર આવે તો હુને મ બોલાવીશ.	179
૧૧૬	દેહસ જો આળ તો દેશું ગાળ.	179
૧૧૭	નહિ આપું રે નંદજના લાલા રે.	179
૧૧૮	ના આવે ના આવે રે.	180
૧૧૯	સાંપડાં શી પેરે લીજે મારી સજની.	180
૧૨૦	રાતલડી નવ પહોંચે રસીયાને.	180
૧૨૧	રાધે હું કુંજ શુવનમાં બિરાજે.	181
૧૨૨	હું નહિ માણસા રે ગોવાળિયા.	181
૧૨૩	કાંપળી આઠાઠો રે કાઠાન.	182
૧૨૪	એઠવાર આખા દીન માંહે વાહાલ.	182
૧૨૫	નીત નીત લાજીવર લક્ષ્મી રહા.	182
૧૨૬	વહાલાજી તમે રે નહાનડીઆ.	182
૧૨૭	પાછલી રાતના પધારિયા નાથજી.	183
૧૨૮	પલમ પાયે તને કુસુમ માળા પડે.	183
૧૨૯	મેહેલ પીતાંબર અંબર માહફ.	183
૧૩૦	કેસર બીનાં કઠાનજી.	184
૧૩૧	સફલ રજની હુધ આજની અગિનવી.	184
૧૩૨	પ્રાત હવો પ્રાણુપતિ ઇદ્દ ગયો આયમી.	184
૧૩૩	અંજર અમકે હું અજીને ભગી.	185
૧૩૪	કુંજનો વિહારી રે અમ ઘેર આવડો રે.	185
૧૩૫	આધવ ઠહેજે રે હરિને એટલું રે.	185
૧૩૬	કુખળને ઠહેજે રે આધવ એટલું રે.	186
૧૩૭	સખડાના સિંધુ રે સજની વહી ગયા રે.	186

૧૩૮	સુખડલાંના દહાડા રે રાજ નિત સાંભરે રે.	186
૧૩૯	કહણુ થયા મોહન મથુરાં જમ.	187
૧૪૦	જમના કહિ ઉભો સુંદર શામળો જો.	187
૧૪૧	ગુણની વીધી રે ગોપ ગામ દોવે.	187
૧૪૨	ખસે રે ખજવાન પ્રગટ્યા અમારે કાજે.	188
૧૪૩	કુરિનન કંઈ કાંધ ન ચાલે.	188
૧૪૪	લોચન અખળાનાં આધાર.	188
૧૪૫	મોહ લાગ્યો હુંને મોહ લાગ્યો.	189
૧૪૬	મરકલડો કરીને શું દસો છો.	189
૧૪૭	અમારે તમન્ન પ્રીત બંધાણી.	189
૧૪૮	એકવાર સાચું જીવે મહારા વહાલા.	189
૧૪૯	માયલું મન ત્યાં દલકું સહીયો.	190
૧૫૦	ગોવિંદ ગોહડી કરતાં ગોહડી.	190
૧૫૧	કાંધ કરાં હું સહીયર મોહીલી.	190
૧૫૨	માયલે ગાંજે આવની ગોવિંદ.	191
૧૫૩	ધણે ધણે દહાડે ધેર પધાર્યાં.	191
૧૫૪	શી ન સરજી તાહરા વદનની વાંસલી.	191
૧૫૫	આજ મૂઠને કાંધ કાંધ ચાપ રે બેહેની.	192
૧૫૬	કહાનજીને કો લાલો રે.	192
૧૫૭	આજ મેં દોઢો દેવ.	192
૧૫૮	દહાન દેવને કોડામણે બામણે.	192
૧૫૯	આંખલડીથી અળગો રે.	193
૧૬૦	આજ મેં નયણે નીરખ્યો નાથ.	193
૧૬૧	સુદરી તનમુખ ચંદ્ર અવિલોકવા.	19,
૧૬૨	નયન સલુણાંનાં રે રતિ રસ ધેલા	19.
૧૬૩	માનની માન ન કીજીએ.	19.
૧૬૪	નવલ અંબુજ સાં નયણ નાગરી.	19.
૫	સાસરીયાં શું કરશે સુને.	19.
૬	વહાલો વાંસલડી વધુ.	19.
૧૦૧	વહેલા ધેર આવીઆ.	195
૧૦૨	ચાલો હજીને જોવા બેઠબેઠ.	195
૧૦૩	વાહાલા માગ પુંદાન રે ચોડ.	196
૧૦૪	મેહ તાપ દશે તો મુજને.	196

૧૭૧	આજ પીઠેડો રીસાણો સજની	૧૭૧
૧૭૨	મારે દેહ મર્યાનું શળ, એક દહાવો દર્શનનો.	૧૭૧
૧૭૩	બોલાવીશમા હું નહિ બોલું.	૧૭૧
૧૭૪	કુંજનો વિહારી રે મા મુને સાંભરે રે.	૧૭૪
૧૭૫	મેહલો ગાજે ને માધવ નાચે	૧૭૪
૧૭૬	ગાજ કોમળે નવ દીજે મારા વહાલા.	૧૭૪
૧૭૭	ગુલાલે વધાવે ગોપી ગુલાલે વધાવે.	૧૭૭
૧૭૮	કૃષ્ણ કૃષ્ણ સહુ કહેતાં.	૧૭૭
૧૭૯	લાવો લાવો ઠગારાને ધેર.	૧૭૭
૧૮૦	વાતલડી કરતાં રે વહાણ વાહી ગયું રે.	૧૮૦
૧૮૧	મળતણી વાડીમાં ગિરિતણી ઝાડીમાં.	૧૮૦
૧૮૨	વાંસલડીને વારા રે વારા.	૧૮૧
૧૮૩	તારી મોરલીએ મન મોહ્યાં રે.	૧૮૧
૧૮૪	જેને જેમ્મ રંગ રે સજની.	૧૮૨
૧૮૫	પરિશ્રદ્ધા ગોવાલા સંગ રમે.	૧૮૨
૧૮૬	રજની સોહાગી વહી રે ગાઝ.	૧૮૩
૧૮૭	ધરણી ધરણ લાગું માઈ ધ્યાન રે.	૧૮૩
૧૮૮	ક્ષિતિરસ તરુણાએ પસર્યાં	૧૮૩
૧૮૯	આલો આલો રે આપણુ સહુ સાથ.	૧૮૪
૧૯૦	ખીજવાસી કનૈયાલાલ મોહન જાવા દે.	૧૯૪
૧૯૧	રાતી ચૂડી કરે કામની.	૧૯૪
૧૯૨	નાગર નંદજીના લાલ.	૧૯૪
૧૯૩	સાંભળ રે હું સજની મોરી.	૧૯૪
9	મોહિની સ્વરૂપ.	
૧	આ જોને કાષ્ઠ ઉભી રે.	૨૧૦
૨	ગોરી તારે તાળુડે રે.	૨૧૦
૩	હરિ આલ્યા છે નારીના વેશ રે.	૨૧૦
૪	આ શો ચતુરાના ચિત્તનો આળો.	૨૧૧
10	શ્રી કૃષ્ણ જન્મ.	
૧	મી ગુરને પ્રણામ કરીને.	૨૧૨
૨	મધુરા નગરીનો કંસરાજ.	૨૧૨
૩	કારામેહેમાં કંસરાય આળો.	૨૧૩
૪	ત્રાહે ત્રાહે સડમે કરે નગર લોક.	૨૧૪

- ૫ વડા રે વીરની રક્ષા કરવા. 214
- ૬ કારાગ્રેહેમાં તેજ ધણું વ્યાધું. 215
- ૭ દહે દેવડી મુણો કુંવર હમારા. 215
- ૮ વસુદેવ કુંવર દેવડીએ જાયો. 216
- ૯ ધાયો કંસરાય વધ કરવાને. 216
- ૧૦ કારાગ્રેહેમાં વસુદેવ દેવડી. 217
- ૧૧ કંસરાય મન તો ધણું દુઃખ પામ્યો. 217
- 11 શ્રી કૃષ્ણ જન્મ વધાઇ.
- ૧ આનંદ વાધ્યો અતિ ધણો રે. 219
- ૨ મનમાં વિસ્મય થયાં માતા જશોદા. 219
- ૩ ધન્ય ધન્ય દિગ્મ આજ અનોપમ. 219
- ૪ નંદને આગણે નરવોધ વાધ્યો. 220
- ૫ જશોદાના અગણીએ મુંદર શોભા. 220
- ૬ માલો સખી આપણુ જમ્યો. 220
- ૭ પારણે પોદયા પુરુષોત્તમજી. 220
- ૮ નારું શું ગોકુળિયું મારે. 221
- 12 નીતિ ભક્તિ.
- ૧ ભૂતળ ભક્તિ પદારથ મોટું. 222
- ૨ ધન્ય જીવિત વૈષ્ણવ કેરું. 222
- ૩ ટાણુ એ સમાના કામની. 222
- ૪ તું તારા ખીર્દ સાંદાંમું જોજો શામળા. 223
- ૫ ભજ રે ભજ રે તું ભૂતળમાં. 223
- ૬ ઘેલા મન ગોવિંદને માની રે. 224
- ૭ પ્રાતઃ સમે સર ઉઝ્યા પહેલાં. 224
- ૮ સંતો હમે રે વેવારિયા ઓગમ નામના. 225
- ૯ જાગને જાણ્યા કૃષ્ણ ગોવાળિયા. 225
- ૧૦ રાત રહે જાહેર પાઠની ખટ ધડી. 225
- ૧૧ નંદના નંદ શું નેહ જોને નહો. 226
- ૧૨ હઠ ઉતાવળો ચાલ્યને વિકૃષ્ટા. 226
- ૧૩ સાધુ સાચે બળે ચરણ ગોવિંદના. 226
- ૧૪ કૃષ્ણ કીર્તન વિના નર સદા ચૂકડી 227
- ૧૫ હરિ હરિ ગટણ કર દંડણ કળિકાળમાં. 227
- ૧૬ બાપજી પાપ મેં દવણ કીધાં દરો. 227

૧૭	તારા દાસના દાસની નિત્ય સંગત વિના.	૨૨૮
૧૮	પ્રેમ રસ પાને તું મોરના પીઝધર.	૨૨૮
૧૯	ધ્યાન ધર ધ્યાન ધર નંદના કુંવરનું.	૨૨૮
૨૦	ધ્યાન ધર ધ્યાન ધર નેત્રમાં નાથ છે.	૨૨૯
૨૧	હરિ તણું હેત તને કથમ ગયું વીસરી.	૨૨૯
૨૨	મારા નાયજી મૂળને ભક્તિ દેખે સદા.	૨૨૯
૨૩	અનેક જીમ વીત્યારે પંથે ચાલતા રે.	૨૩૦
૨૪	ધ્યાન ધર હરિતણું અસ્થમતિ આજસુ	૨૩૦
૨૫	તારા દાસનાં ચરણની રેણુ મસ્તક ધરં.	૨૩૧
૨૬	સમર શ્રી હરી મેલ્ય મમતા પરી.	૨૩૧
૨૭	પારકી હૂંશે મહતા કરે પ્રાણિયા.	૨૩૧
૨૮	વર્ણનાં ધર્મ તે કર્મ કરવાં ટળ્યાં.	૨૩૨
૨૯	અભ્યા બૂલ્ય મા બૂલ્ય મા ભક્તિ બૂધર તણી.	૨૩૨
૩૦	અભ્યા નામ પામ્યો પણ રામને નવ લલા.	૨૩૨
૩૧	નીરખને ગાનમાં કોણુ ધુમી રલો.	૨૩૩
૩૨	અખિલ બ્રહ્માંડમાં એક તું શ્રીહરી	૨૩૩
૩૩	શરીર શોધ્યા વિના સાર નહિ સાંપડે.	૨૩૪
૩૪	જગીને જોઈ તો જગત દીસે નહીં.	૨૩૪
૩૫	જ્યાં લગી આતમા તત્ત્વ ચિન્થો નહીં.	૨૩૪
૩૬	શા સુખે સતો સંભાર શ્રીનાથને.	૨૩૫
૩૭	રઝઝતી રાંડના રવડતાં છોકરાં.	૨૩૫
૩૮	એક તું એક તું એમ સૌ કે સ્તવે.	૨૩૫
૩૯	રાખ્ય ભવ સિંધુમાં અતિ મહા ભય ઘણી.	૨૩૬
૪૦	જોતે હારે બહા દિન રાત કરતા.	૨૩૬
૪૧	આદ્ય તું મધ્ય તું અંત્ય તું ત્રીકમા.	૨૩૭
૪૨	પુરં ના પડે નાયજી તમારી કૃપા વિના.	૨૩૭
૪૩	જીવાનીને દહાડે રે હરિને જાણ્યા નહિ રે.	૨૩૭
૪૪	સુમાનના ઘેલા રે આવરદા તો વહી ગઈ રે.	૨૩૮
૪૫	ગુરુપદ વંદી રે વાણી જોયડું રે.	૨૩૮
૪૬	દુરમતિયાં ઘણા યજ્ઞ આવે.	૨૩૮
૪૭	ભક્તિ વિના જે જન જીવે.	૨૩૯
૪૮	બૂતલ અવતારનું સૌલ એક.	૨૩૯

૪૯	વાસ નહિ જ્યાં વૈષ્ણવ કેરો.	૨૩૭
૫૦	નારાયણનું નામજ લેતાં.	૨૪૦
૫૧	બાસા રે વરની પાલખી.	૨૪૦
૫૨	મડપણુ કેણે મોકલ્યું.	૨૪૧
૫૩	સાગની મત કેમરીયા તાગ રે.	૨૪૧
૫૪	તે કુ' હગિની બહિત ન સાધી.	૨૪૨
૫૫	જન્ય છે જીવના તારી.	૨૪૨
૫૬	તાગી કેમ કરી પૂજ્ય કરૂં શ્રીકૃષ્ણ.	૨૪૩
૫૭	માજે ગગન ધર અતિ મુજે.	૨૪૩
૫૮	બોળા બોળા શંભુ તમને વિશ્વ વખણે રે.	૨૪૩
૫૯	ગંગાના બધ નિકટ ન આવે.	૨૪૪
૬૦	ગે રે અક્ષરું પાડ મારા વાલ્મીજીને.	૨૪૪
૬૧	નરિ નામ વિના નર સદા મુનકી.	૨૪૪
૬૨	તાલગી મેલેમી મેલેર જો પલક પામું.	૨૪૫
૬૩	પરો રે યોષટ મળ્ય રામના.	૨૪૫
૬૪	મેલેતા હૃદ અમો માધવજીના.	૨૪૫
૬૫	છને દિન દિનકર નંદ ન દીમે.	૨૪૫
૬૬	તારા વદન પંકજ પર જમર એમો બમે.	૨૪૬
૬૭	જ્યાં રે જનું ત્યાં હરિ મારા રૂપિયા માલિ મેલે.	૨૪૬
૬૮	વૈષ્ણવને ઘેર બેઠા મંગા.	૨૪૭
૬૯	વૈષ્ણવ જનને વિપતથી દળવું.	૨૪૮
૭૦	વૈષ્ણવ જનને વિરોધ ન કોડવું.	૨૪૮
૭૧	મારા હરજીવું હૈન ન દીમે રે.	૨૪૮
૭૨	કૃષ્ણજી કૃષ્ણજી કૃષ્ણજી કહેતાં હોડે રે પ્રાણી.	૨૪૮

2. BHAGAVAN.

	Introduction.	૨૪૭
1	શિવ લીલડી સંવાદ.	૨૫૧
2	From ચંદી આખ્યાન.	૨૫૭
	(1) Introductory Salutation.	
	શ્રીમ મુના મુન પ્રણમું રે.	૨૫૭
	(2) Invocation to the Mother.	
	આમ વિશ્વેશ્વરી તું જગની પારી.	૨૫૮

- (3) Single combat between the Goddess
and the Demons.
સૈન્ય માર્યું નિરખિયું. 259
- (4) The Gods Praise Devi.
અમર સહુકો સ્તુતિ કરે રે. 261
- (5) The Slaying of Sumbha and
the Song of Victory.
નિશુંભ-હણિયો ન્યારે દોડો. 263
- 3 From કૃષ્ણ વિષ્ટિ 267
હરજી સાંભળો રે. 267
- 4 From મુગ્ધી આખ્યાન. 269
- (1) The true wife.
નારી વિના મિથ્યા અવતાર. 269
- (2) The true husband.
કથ વિના જે કામળી. 269
- 5 From નલોપખ્યાન (પ્રથમગુ) 270
- (1) The Glory and the Fame of Nala
ચંદ્ર સુરજ પાખલે કુદાણુ. 270
- (2) Damayanti after hearing the swan's
praises of Nala
હસ વાણી હૃદે આણી. 270
- (3) Damayanti's lament
on losing Nala.
હા ! માહારા નાયજી ! કયા ગયા રે. 271
- 6 From નલોપખ્યાન (બીજીગુ) 274
- (1) The Svayamvara.
મૃદત્થ ત્રાપિ એમ જોલિયા. 274
- (2) Epilogue.
ગુરુ, ગાયે ગુણ ગાયે. 276
- 7 From દશમ સ્કંધ. 278
- (a) The Child Krishna.
૧ આંગણે રમે, મન મોહન ! 278

૩	માતાને મોહન ધાવે.	૨૭૭
૪	નાસીને નસો કટલે રે.	૨૭૭
૫	જશોદાજી છોડો મુંદર સ્થામને હો.	૨૮૦
૬	આવો રે બાપ કૌનક જોવા.	૨૮૧
૭	બાપ મુકુંદને નીરખીએજી.	૨૮૧
૮	આવ આતા હું દુધ પાઉં.	૨૮૨
૯	સખી હું સું કહું રે.	૨૮૩
૧૦	જુઓ રે જશોદા પુત્ર તમારો.	૨૮૩
૧૧	ઉદ્ધવ કહેજો ઉદ્ધવ કહેજો.	૨૮૪
૧૨	કપટે આવી કામીની.	૨૮૪

(b) The Divine Cowherd.

૧	આવ રે આવ ઉતાવળી.	૨૮૬
૨	નંદ કુવરનું મુખકું.	૨૮૭
૩	નાનાં મોટાં વાહરુ રે.	૨૮૭
૪	જશોદાના જીવન માટે ઘેર આવો.	૨૮૭
૫	કાંબળી મેલો કાનજી રે.	૨૮૭
૬	વૃંદાવનની વાટે હરજી ઉભા છે ધાટે.	૨૯૦
૭	નારી નમથુ નચાવે.	૨૯૧
૮	હરજી કહે એમ વાણી.	૨૯૧
૯	ખીજી સખી કહે લાગો.	૨૯૨
૧૦	બેઠ સખી કહે ભાગો.	૨૯૩
૧૧	સજની ત્યાહાં મુને લાઈ ચાલ.	૨૯૩
૧૨	શ્રાવણ આવ્યો જો રે સજની.	૨૯૪
૧૩	વાંસલડી વાધને એણે ભોળવ્યા રે.	૨૯૫
૧૪	મેરલી વાપ છે વૃંદાવનમા શ્રીગોપાળ.	૨૯૫
૧૫	ધેલી ચંદ્ર તું કામિની.	૨૯૬
૧૬	સામુ જો રે મુંદરી વીજળી જ્યુકે.	૨૯૭
૧૭	માગ સમ જો માધવ જો જો.	૨૯૭
૧૮	કહે રે મુને કામિની.	૨૯૮
૧૯	કહો રે મુને કામિની.	૩૦૦
૨૦	ધર ચટી વહાલી કહું વાત.	૩૦૧
૨૧	મયુરમા એક આલીરડી	૩૦૩
૨૨	રાત દિવસ હું ટળવળું.	૩૦૪

(c) The departure of Krishna from Vraj

૧	આજ મારે ઘેર આવેા રે.	૩૦૬
૨	મીઠા માવજી રે.	૩૦૬
૩	ગોકુળિયે પધારેા રે મારા નંદજી.	૩૦૭
૪	શા મઠે નથી આવતા રે.	૩૦૭
૫	હાં હરીસે ન કરેા સવાઇ.	૩૦૮
૬	હાં રે મારા ગોવિંદા.	૩૦૯
૭	યજ્ઞપિ મેં ધવરાવિયો.	૩૧૦
૮	એકવાર આવેા આણે આંગણે રે.	૩૧૦

8 From રામસીલા.

The Childhood of Rama.

૧	થયા મંગળ તેજ પ્રકાશ.	૩૧૨
૨	કરે સ્તુતિ કૌશલ્યા માત	૩૧૨
૩	રાજા હોને વધાઇ.	૩૧૩
૪	હેલી હીડી હીડી મારા લાડકડા	૩૧૪
૫	એવા દશરથના ગાળ.	૩૧૪
૬	રામ રંગે રીખે એવા કૌશલ્યા કુંવર	૩૧૬
૭	દેવ ઝાલાં બરે પ્રભુ પગલાં બરે.	૩૧૬
૮	રામ બાળા બોલો.	૩૧૬
૯	નામો નામો નિર્મળ નામ.	૩૧૬
૧૦	ઐયા લાલને શણુકારે.	૩૧૬
૧૧	બાઇ કોઇ બતાવે રામ લાલા.	૩૧૭
૧૨	ઐયા બાવરી થઇ રે.	૩૧૭
૧૩	પ્રિતિ પાડે કૌશલ્યાજી સોર.	૩૧૮
૧૪	ઐયા કંપ કરેા ચિંતાય.	૩૧૮
૧૫	કર્કે ચાપટ ચાપટ પાણુ.	૩૧૯
૧૬	કરમાં લીધી ઝુલડી.	૩૧૯
૧૭	આજ રૂડો દહાડો.	૩૨૦
૧૮	અંજરનો ઝમકારો વાગે.	૩૨૦
૧૯	નેત્ર સરોજ અંજવતાં.	૩૨૧
૨૦	કરમાં લીધો છે લાડલો.	૩૨૧
૨૧	જોઇ મોહ પામ્યા યુનિ મન.	૩૨૨

9 From રામ વિવાહ.

- (1) The Ferryman's Dilemma.
નાવિક વળતો બેઠીયો. 323
- (2) Quality—not size.
અણ અંકુચ હોએ સહી 323

3. PADMANABH.

Introduction 324

કાન્હડે પ્રખંધ.

- (1) Madhava's treason and the preparations of the Sultan.
તિથિ અવસરિ ગૂજરધર રાષ્ટ. 326
- (2) Conquest of Gujārat and Sorath.
દીધી વાટ સમરસી રાહલી. 327
- (3) The Dream of Kanhad De.
તેણિ દિવસિ દૂઠી સુપનન્તર. 331
- (4) Courtesy of Alaf Khan towards Kanhad De's embassy.
જયત દેવકુ લખણસી વડુ. 331
- (5) Kanhad De prepares for battle.
લેખ સિખાણા આયસ દીધા. 333
- (6) Kanhad De's Victory.
હિંદુએ મારીયલ કીધું. 333
- (7) The Seige of Samiyana.
ઝાઝા નીર સરોવર મોટા. 336
- (8) Santalsimha's dream.
ધણે દિહાડે ળાડી જાસિ. 338
- (9) The sack of Samiana and the Chauhan's heroic death.
કહિ પ્રધાન એક પરિ કીનમ. 338
- (10) A Surprise attack.
મહિય જયત દેવકુ પહિલા. 341

- (11) Honouring a brave and fallen foe.
મહિષિ દોહી લખણ તણુ. 342
- (12) Princess Piroja and Viram De.
એકવી વાત પાતસાહ સુણુધ. 342
- (13) A traitor's fate.
આઠ વરસ માંહિ આઠ દિહ. 346
- (14) Kanhad De's last fight.
નયતલ્લે બાવલે ઉમાદે. 348
- (15) The lovers reunited.
જે મારતા મહિષ ઉગાયો. 351

4. BHAI

- Introduction. 356
- 1 From રસિક ગીતા.
- (a) ગાથી વચન.
એધવજી વખ કયા લાભ્યા જડ ભોગની. 356
- (b) એધવ વચન.
એધવજી કહે સાંભળો પ્રણુ. 360
- (c) કવિ વચન.
એધવે મળતું કહાવ્યું. 361
- 2 From હરિલીલા પાદશ કથા.
- (1) The boat to cross over
the ocean of life.
ભવ સાગર દુરતર અપાર. 363
- (2) Maya.
શક વિષુ વૃક્ષ મહા એક ઉચો. 363
- (3) The story of Prahlad.
એકવાર સનકાદિતિ ચાર. 364
- (4) The Slaying of Putana.
માસીતું મને એળખ્યું. 369

5. MIRANBAL.

- Introduction. 372
- પદાવલી.
- ૧ રામ રતન ધન પાયો. 377

૨	કાનુડે ન જાણી મોરી પીર.	૩૭૭
૩	મુખડાની માયા લાગી રે.	૩૭૭
૪	મીરાં બિદા સંવાદ.	૩૭૮
	(a) બાબી મીરાં કુલને લગાઇ ગાલ	
	(b) ચાંને જરજ જરજ મેં હોરી.	
	(c) મ્હારે સિરપર સાલિગરામ.	
	(d) મીરાં બાત નહોં જગ છાની.	
	(e) બાબી બોલો બચન બિચારી.	
૫	અખ નહિ માનૂ રાણા ચારી.	૩૮૦
૬	રાણાજી રે કયાને રાણો મોસૂં જેર.	૩૮૧
૭	મીરાં મગન બધ હરિકે શુષુ ગાય	૩૮૧
૮	સીસોઘા રાણો, ખાલો મ્હાંને કપૂં રે પઢાયો.	૩૮૧
■	શું કરવું જી રાણાજી રે.	૩૮૨
૧૦	ગોવિંદો પ્રાણુ અમારો રે.	૩૮૨
૧૧	આજ મારે સાધુ જનનો સંગ રે રાણા.	૩૮૩
૧૨	પ્રીત પુરવનીને શું કરું.	૩૮૩
૧૩	રામ રમકકું જડિયું રે રાણાજી.	૩૮૩
૧૪	અખ તો મેરા રામ નામ.	૩૮૪
૧૫	આધ વેરાગણુ છું રાણાજી.	૩૮૪
૧૬	રાણાજી મેં સાંવરે રંગ રાગી.	૩૮૪
૧૭	રાણાજી હૂં અખ ન રહૂંમી.	૩૮૫
૧૮	માધ મેં તો સિયો હે રમૈયો મોલ.	૩૮૫
૧૯	નાખેલ પ્રેમની હોરી.	૩૮૫
૨૦	નંદ કુવર તારૂં નામ સાંભળી.	૩૮૬
૨૧	હેરી મેં તો પ્રેમ દિવાની.	૩૮૬
૨૨	જગમેં જિવણા યોડા.	૩૮૬
૨૩	રામ નામ રસ પીજે મનુવા.	૩૮૬
૨૪	બેલ્લન નવિના જીવડાં દુઃખી.	૩૮૭
૨૫	મંદિરિયામાં દીવડા વિનાનું અંધારું.	૩૮૭
૨૬	જો છુમ તોડો પિયા મેં નહિ તોફું.	૩૮૭
૨૭	હાં રે કોઇ માધવ જ્યો માધવ જ્યો.	૩૮૮
૨૮	બસિદારી રસિયા જિરધારી.	૩૮૮
૨૯	કરના હજીરી કયા દિલખીરી.	૩૮૮

૩૦	માફ મોણું રે લક્ષ્મી વરને લટકે.	૩૮૭
૩૧	લેતાં લેતાં નારાયણનું નામ.	૩૮૭
૩૨	કહોને જોશી પ્યારા.	૩૮૭
૩૩	દાગુન કે દિન આર રે.	૩૮૭
૩૪	મૈયા લે ચારી લકરી, લે ચારી કાગરી.	૩૭૦
૩૫	પિયા મ્હારે નૈણા આગે રેહજોણ.	૩૭૦
૩૬	સ્વાગી સખ સંસારકે હો	૩૭૦
૩૭	ખંસીખારો આયો મ્હારે દેસ.	૩૭૧
૩૮	રામ મિલનરો ધણુ ઉભાવો.	૩૭૧
૩૯	પાયોણ, મૈને રામ રતન ધન પાયો.	૩૭૧
૪૦	કરમ ગતિ ટારે નાહિં ટરે.	૩૭૧
૪૧	બગીચાં બગીચાં બગીચાં રે.	૩૭૨
૪૨	કુબળને ગાડુ કારો	૩૭૨
૪૩	મધુવનમાં ગૂજરીયા લુટી.	૩૭૨
૪૪	જવાદો મને શાને રોકો છે વાટમાં	૩૭૨
૪૫	રસિયા મને જાણ દીજો.	૩૭૩
૪૬	બસ ગઢ રાધે પ્યારી મોરલીમા.	૩૭૩
૪૭	જમીન પર જળના તે દાણુ કોણુ લે છે.	૩૭૩
૪૮	મારો ચીર દો વનમાળી.	૩૭૪
૪૯	વાછરડી હા રેડી, હો લાલ.	૩૭૪
૫૦	હું જાણે રે જમના પાણીમા.	૩૭૪
૫૧	હાં રે મારા સ્થામ કાલે મળજો.	૩૭૪
૫૨	કાગળ કોણુ લખ જાય રે.	૩૭૫
૫૩	મુજ અજાણને મોટી મીરાત બાધ.	૩૭૫
૫૪	બોલ મા બોલ મા બોલ મા રે.	૩૭૫
૫૫	પ્રેમની પ્રેમની પ્રેમની રે.	૩૭૫
૫૬	લેહ લાગી મને તારી.	૩૭૬
૫૭	રામ સીતાપતિ તારી લેહ લાગી.	૩૭૬
૫૮	રામ નામ સાકર કટકા.	૩૭૬
૫૯	મારા પ્રાણ પાતળિયા વહેલા આવો રે.	૩૭૬
૬૦	ધ્યાન ધણી કેડે ધરતું રે.	૩૭૭
૬૧	કાકાનો માયો દે ધુતારો માયો દે.	૩૭૮

૬૨	નાગર નંદા રે બાળ મુકુન્દા.	૩૭૮
૬૩	દવ તો લાગો કુંગર મેં.	૩૭૮
૬૪	ગાન કટારી મારી અમને.	૩૭૯
૬૫	તમે જન્યુી લ્યો સમુદ સરીખા.	૩૭૯
૬૬	કૃષ્ણ મેરી નગરકે આમે દાડે રહો રે.	૩૭૯
૬૭	ચરણ રજ મહિમા મેં જની.	૩૭૯
૬૮	કાપકું ન લીયો તજ તું.	૪૦૦
૬૯	રાધા પ્યારે દે કારોજ બંસી.	૪૦૦
૭૦	અખોલા રીફ સો છે મારા.	૪૦૦
૭૧	કવન શુમાન બરી બંસી તું.	૪૦૧
૭૨	બજ લોની મંતો મજ લોની સાધો.	૪૦૧
૭૩	પિયા કારણ રે પીળા બધ	૪૦૧
૭૪	જેને મારા પ્રભુજની બકિત ન આવે રે	૪૦૨
૭૫	સગ રહેના સગ રહેના.	૪૦૨
૭૬	કૃષ્ણ સગનડી પ્રીત રે.	૪૦૨
૭૭	કાળાનાં કૃષ્ણ હૃદયાં રે આધવજ.	૪૦૩
૭૮	માયાં રે મોહનાં બાણ.	૪૦૩
૭૯	મોરલીએ મોત્યાં મોહન.	૪૦૩
૮૦	મળ્યો જટાધારી જોગેશ્વર બાવો.	૪૦૩
૮૧	કહો જધ કહ રે પોકાર.	૪૦૩
૮૨	મને મલિયા મિત્ર ગોપાળ.	૪૦૪
૮૩	કામ નહિ આવે તારે કામ નહિ આવે.	૪૦૪
૮૪	રાખો રે સ્વામ દરિ લગ્ન મોરી.	૪૦૪
૮૫	માયાં છે મોહનાં બાણ.	૪૦૫
૮૬	કનૈયા બલ જલ્દ.	૪૦૫
૮૭	ઝલ ઘો મેરો ચીર મોસરી.	૪૦૫
૮૮	બજન બરેએ અવિનાશી.	૪૦૬
૮૯	મન રે પગસિ દરિકે ચરન.	૪૦૬
૯૦	મ્હારો જન્મ મરનકે સાથી.	૪૦૬
૯૧	મીરાં મે પ્રભુ સાંચી દાસી બનાઓ	૪૦૭
૯૨	ચાહર રાખોજ અમને ચાહર રાખોજ.	૪૦૭
૯૩	દોડી ધી રીતે ઉતરે પાર.	૪૦૭
૯૪	બજ મન ચરન કૃપલ અબિનાશી.	૪૦૭

૯૫	ધડી એક નહિ આવડે.	408
૯૬	આલી સાંવરેણી દષ્ટિ માનો.	408
૯૭	જાણે મોહી નંદનંદન દષ્ટિ પડ્યો બાધ.	409
૯૮	યા મોહનકે મૈ રૂપ લુભાની.	409
૯૯	નિપટ બપુટ છળિ અટકે	409
૧૦૦	બરસે બદરિયા સાવનણી.	410
૧૦૧	પિયા મોહિ આરત તેરી હો.	410
૧૦૨	તુમ પલક ઉઘાડે દીનાનાય.	410
૧૦૩	નિત્ય નિત્ય બ્રહ્મું તારૂં નામ.	411
૧૦૪	હરિ તુમ હરો જનનકી બીર.	411
૧૦૫	સાજન મુખ કોઈ જાને	411
૧૦૬	આઈ છું રાજા રણજોડ રણજો વારે.	412

THE FIFTEENTH CENTURY.

1. Narasinha Mehta (1415-1481 A. D.)
2. Bhalan (1434-1514 A. D.)
3. Padmanabh (circa 1456 A. D.)
4. Bhim (circa 1484 A. D.)
5. Miranbai (1499-1547 A. D.)

THE FIFTEENTH CENTURY.

1 Narasinha Mehta, (1415-1481, A D)

He is regarded as the earliest 'classical poet' of Gujarāt. And he is also the most popular among the Gujarātī poets. His songs have been the delight of every generation of Gujarātī people and most of them are sung in every house of Gujarāt. This has had the effect of altering the language of his poems with each successive generation, and we find no difference whatever between the language of his poems (as found in the printed editions) and that used by the people to day. For literally he was for all time the representative of the inmost heart of Gujarāt. He represents the true feeling of the Gujarātī and puts into melodious verse the yearnings of the heart of Gujarat after Krishna, the Divine Cowherd. This *Krishna bhakti* is not at all to be wondered at because Dvārakā the traditional capital of Krishna is situated within the Gujarātī speaking province of India. The influence of Mehta is also visible in the tone of Gujarātī literature since his days upto the days of the recent revival of Gujarātī literature under the influence of Western culture.

The life of Narsinha Mehta is a charming story of a simple minded devotee who saw his God every where and in every being. Belonging to a family of *Padnagar Bāgars* of Junāgarh in Kāthiawād he early broke through all the narrow caste restrictions and the traditional Śiva worship of his family. He came .

into touch with certain *sādhus* who taught him the delights of Krishna worship and he used to spend all his days with them singing songs about the *Līlā* of Krishna and His Gopīs. He was living with a cousin at that time and his behaviour scandalized the good man and his wife. Narsinha's marriage had also been settled at that time but his would-be father-in-law did not approve of him as a fit husband for his daughter. He broke off the match and Narasinha was left helpless and friendless with his cousin. But he did not change his mode of living at all and the thought never entered his brain to try to work for his living. He was a *bhakta* and he fully believed that the Lord Krishna would never allow His devotee to want for anything. At last the wife of his cousin came to an end of her patience and taunted him with being more hopelessly useless than even the proverbial *ଶୂନ୍ಯ*. He was very deeply wounded by her words and went away into retirement to Gopināth, a small place by the sea and he started there a life of *tapasyā*, worshipping his family God, Mahādevā, with the vow that he would never return home until he got the yearnings of his heart satisfied. Tradition says that Mahādeva appeared to His worshipper and taking him to Dvāraka showed him a wondrous vision of the *Rāsa-Līlā* of Krishna and His Gopīs. This vision fulfilled all the yearnings of his heart and he returned home to his cousin.

Henceforth he set up housekeeping on his own account with his wife and children. But how could a *bhakta* perform the duties of a householder? Krishna was, wife and child to him, Krishna was his food and

drink. So his family life was a sad struggle with hopeless poverty for his poor wife, and her constant upbraiding resulted only in the one invariable answer :

“એવા રે એવા રે એવા, તમે કહો છો વળી તેવા રે.”

His daughter grew up and had to be married but the *bhakta* had the firm conviction that Krishna would help him in all his family difficulties. And God fulfilled to him his promise given in the *Gita*,

ये यथा मां प्रपद्यन्ते तांस्तथैव भजाम्यहम् ।

All Naraṣinha's difficulties with regard to the marriage of his daughter and the attendant expenses were smoothed away and tradition says that Krishna Himself saw that every difficulty was completely removed. Soon after this Naraṣinha's last ties upon earth were severed—his wife and his son (the only remaining child he had to care for) died one after the other. To the *bhakta* this was the sign of Divine Grace, for it left him free to devote himself more completely than ever to His worship. He says (according to Premanand) :

“ભહું યથુ ભાંગી જામળ, મુખે ભણથું શ્રીગોપાળ.”

After this his whole life was devoted to the single object of singing the praises of Krishna. He was now above all castes and creeds and he openly dropped all caste observances. He used to go about like a wandering minstrel teaching that through the worship of Krishna alone salvation was to be found. And he would go to any one who invited him. He even went to the houses of the *Dhede* (the lowest class scavengers). On this account his community was deeply scandalised and, determining to outcaste him, they one

day refused to allow him premission to sit down with them at a caste dinner. Instantly a miracle happened, for a *Dhed* was seen sitting by the side of each Brāhman sitting there. Thus did Krishna vindicate his worshipper and humbled the pride of the Brāhmanas. This even convinced the Nāgars of the truth of the Mehta's faith. Many more miracles of this type are narrated about this devotee.

A great part of his works are autobiographical* especially the thousand and odd *Padas*. These are the greatest favourites among the peoples of Gujarāt and are sung by women in every home. The other works besides the *Padas* are હામળા આતુરી પોદી, આતુરી હનિશી, શામળદાસનો વિવાહ, દાનશીલા, ગોવિંદ ગમન, શૃંગાર, and સુત સંશ્રામ. The authenticity of the first named is however doubted by certain scholars.

The main characteristic of his works is the utter devotion and the transparent honesty of the writer. Every word he writes comes direct from the heart and therefore also touches the heart of the reader directly. The deepest chords of human nature, the search after God are touched by him unerringly. This is the secret of his great popularity. Even his શૃંગાર which as the name implies might have been expected to have been purely material and worldly, is still subservient to his *bhakti*. For the શૃંગાર he describes is that felt by the Gopis for Krishna, not

* In the absence of any authenticated manuscripts of Narsinha's works and owing to the fact that a great deal of his *padas* have been preserved to us in folk memory only it is just possible that some of these works which pass for his are not his genuine writings but the work of some later writer embodying the popular tradition and I must necessarily have grown up round such a tradition as the Mehta.

mere carnal enjoyment. It is exceedingly difficult as has already been indicated, to find out what is genuine in the mass of poems that pass under the name of Narasinha Mehta and this is specially true of the poems which are collected under the title of *gaur*, because a great many of these are palpably the works of minor poets for both in language and in sentiment these are inferior to the genuine works of the poet.

As a devotee Narasinha ranks very high indeed and in every line of his poems he pours out his whole heart at the feet of his beloved Krishna. The language is simple and in places even homely but there is always the true poetic ring in his verses because all his works are genuinely inspired by some higher ideal. As a poet of nature perhaps he is not quite so successful but there are occasionally passages of great feeling and delicacy describing natural beauty but these are very rare.

In the following selection an attempt has been made to classify the miscellaneous poems in somewhat rough manner. Some of his longer works have been included whole.

1. હારમાળા.

This work is regarded by some critics as not a genuine work of Narsinha. It describes a miracle in the poet's life. But the verses have been put together by another hand, the ક્ષેપક verses are evidently the work of another poet and have been inserted by way of explanation and as supplying the missing links in the narrative.

ક્ષેપક પદ ૧૬૧-રાગ આશાવરી.

શ્રી દામોદર મંદિર સુંદર, જુનાગઢ જલો જુગ આજ;
ધર્મવંત શ્રુતિ રાસ્ર સનાતન, વિના વૈષ્ણવ મંડળિકનું રાજ. શ્રી દામોદર
એક સમે મેહેતા મોસાળે આઝ્યા મામા મંદિર સાર,
નિત્ય પ્રત્યે એસે હરિ મંદિર, કરે કીર્તન હરિને આપાર. શ્રી દામોદર
સુરસેના સખીઓની સાથે, જ્ઞાનતાન કરે રંગ અપાર;
મનશું મન પ્રસન્ન થઈ જીભો, મેહેતા કંઠ આરોપે હાર. શ્રી દામોદર
તે ચરયા ચાલી ચાચરમાં, મુણી મામે મન મોગે તેડ;
મેહેતાને રીખામણ દીધી, તું આજ પછે ન કરીશ એડ. શ્રી દામોદર
ત્યારે મેહેતે મન વિમાસું એ પાપી મુને વારે આજ;
સમજે નહિ કાંઈ સાન વોણા, હાર આપે મને મહારાજ. શ્રી દામોદર
સોરઠ સપળે મોહોર થયો છે, હજિમાં કે દારણ છે એડ;
નરસિંયો હરિ કીર્તન નર મુકે, હરિને ગમશે થાસે તેડ. શ્રી દામોદર

ક્ષેપક પદ ૨૯૭-રાગ આશાવરી.

સોઠ અણસમજણા જમ તમ જોલે, રે કામનીશું રમે કાપી એડ;
કાનાકાન વાત અ-ચોઅન્ય કરતાં, જઈ રાજશું પોહતી તેડ. શ્રી
રાજાએ મનમાં વિમાસિયું, એને તેણું મુજ બળી;
એડ, જુદો કે સાચો કમ્બી, દરું સખા સંનયતી તળી. શ્રી

નરસિંહ મેહતો.

સેવકને તેડી શીખજ દીધી, નરસેયાને લાવો અહીં;
શીખ યથા સેવક સૌ આલ્યા, મેહેતાનો ઉતારો જહીં. ભોડ૦
કહ્યું ચાલો મેહેતાજી વેગે, બોલાવે છે તમને રાય;
તેની સાથે ચાલ્યા મેહેતો, હરિ સાચાની કરશે સાય. ભોડ૦

દોષક પદ ૩ બું-રાગ આસાવારી.

નાગર સહ મળીને ચાલ્યા, વળી પ્રજાનો સાય;
'રાજસભામાં આવી બેઠા, કહે કર જોડી હાય.
કહે નાગર સાંભળિયે રાયજી, અમેા નવ રહેવાય;
અમારી વહુ બેટી સર્વે, નગસેવાને મંદિર જાય.
લાજ યુદી નાત જાતની, લપટ યથા સૌ નારી;
પાયે ધુંધરા વાજે રગે રાયે, દીસતી વ્યભિચારી.
લપટ મહેતો લપટ નારી, લપટ ગમે રાયે;
લપટ યથા હાય કોટે મેહેતે, લપટ વધતી નાયે.
રાયજી અમેાને આજ્ઞા આપો, અમેા પરદેશી જામજો;
અમારી વહુ બેટી બગડે, તે દુઃખ કોને જામ કહીયે.
રાજ કહે ચિન્તા નવ કરશો, અમેા શીખામણુ દેઉં;
આજ પછી જો ફેલ કરે તો, પ્રાણુ એકના લેઉં.
શ્રીપાત મંન્યાસી ગોસાંધ યુથુવંતા, જોગી ભોગી જોડે;
વિપ્રવેદીઆ સમ પામે આલ્યા, મેહેતા તણે વરધોડે.
કહે શ્રીપતિ અનર્થ ચાય છે, નવ રહે કોની જાજ;
તમેા વિના કો દુઃખ નવ જાજે, સાંભળીએ મહારાજ.
દામ દામથી રાવજ આવી, મંડળિકને લાગી દાજ;
જાજો મેહેતાને વેગે લાવો, દેઉં સીઆમણુ આજ.
મેહેતો મેવક સાથે ચાલ્યા, મનમાં નહિ ચિન્તાય;
મંડળિક-આગળ દામ રહ્યા, સમર્થા વૈકુંઠરાય.

૫૬ ૧જું-રાગ આસાવારી.

મેહેતો-પ્રજામ પરબજ પુરખોતમને, દાસની વિનતિ હશે ધરજો;
આજ મમેા પ્રશુ પારે આકરે આવીએ, ચર્લ રર્લ મંભાજી કરજો.

મંગળ મુનિજન મન મોહિની મહિમા, અપાર તારો કે નવ જાણે;
રવિ રાશિ ઉદ્ધ ને ઇશ અજ અનુસરે, નિગમ નારદ ચારદ વખાણે.
મંત સર્વજ દહે ધન તું યામગા, તારે મંત છે પ્રાણુ તોલે;
જળચર જળ વિના કેમ કરે જીવે, પરસ્પરે પ્રીત તો વેદ બોલે.
અંજરીપત્રકતની લક્ષિત જાણી કરી, ઋષિપર ચક્ર મોકલ્યું કોષ આણી;
શાપ તે આપ લીધો શિર મંતનો, પ્રીતની રીત શ્રીમુખ વખાણી.
માટે મુને મન આનંદ અતિ માધવા, ચરણ પ્રતાપ પદ અમે પામ્યો;
સિંહને મંગ જાંનુક કેમ ચોભરો, નરસૈયો ભવોમય કુખડાં પામ્યો.
રે હરિ, લોક દહે છે જે નરસૈયો લંપટી, વાધની વાન રાજાએ જાણી;
સેવક તોડવા મોક્ષમા મંડળિકે, રાખળે ગિરદ સારંગપાણી.
જ્યારે કષ્ટ નથી રે દરજીનિધિ, તો રાખળે લાજ સામગા મારી;
મુદરી સહિત હુ ગાન દે સદા, પૂર્ણ પતિજ પરબ્રહ્મ તારી.
ચોરસ ચોરસ સર્વ જોવા મળ્યા, નગર લોક પાખંડ બોલે;
કીર્તન નવ મુકું રે હમગાપતિ, જે મેર સહિત મહિ શોય ડોલે.
વાળે વીણા રસ બુધરી જાદરી, બુધરી પાપ બુધકાર બોલે;
નરસૈયાયા! સ્વામી નિર્વેદ દાના સદા, યામગા સમોવક નાવે તોલે.

લેખક પદ દ્યુ-રાંગ આશાવરી.

તોડ્યા સત્તર સંન્યાસી મુમુક્ષુ, પત્ર રૂળ રૂંદ કરતા જે બહુ;
સદસ સખા સહિત પરવર્મા, તેણે પુસ્તક દાયે દંડ ધર્મા.
આવ્યા સંન્યાસી સખાને હામ, તેનાં દહી સંભળાવું નામ;
ગોવિંદાશ્રમ માધવા સહી, નરસિંહાશ્રમ મુકુંદા તહી.
રઘુનાથાશ્રમ અંકબૂતા જેહ, અમ્યુતાશ્રમ શીધર તેહ;
વિશ્વંભરાશ્રમ વાસુદેવ, બ્રહ્માનંદ આગ્યા . અશ્વમેધ
અહિતાશ્રમ કેશવ રાખી, અનંતાશ્રમ નરસિંહ નામી;
સિવાનંદ બાળકાશ્રમ મોહી, (એ) સત્તર સંન્યાસી આવ્યા તાંહી.
તે સર્વ સહિત બેઠો રાંબન, એક એકને દેતા અંદ માન;
નગર લોક આવ્યા સાંભળી, જાણ્યું પરમદંસની મંડળી મળી.
સમીપ મહેતો તોડ્યા ત્યાંવ, પરમદંસ મળી છે જ્યાંવ;

નરસિંહ મહેતા.

તવ ભીમ ભણે મહેતાજી સુણો, છે વિષ્ણુ લક્ષ્મીના મહીમા ધણો.
જે નરસિંહ છે વેકુંડનાથ, તે દામની કંઠે ન ઘાલે હાથ;
તું નટવર ચંદ્ર નાચે ને ગાયે, એ ધર્મ તો શો દહેવાયે ?
એ વૈષ્ણવતા ક્યાંથી લહી, એણી પેર ભીમ પૂછે સહી.

પદ ૨૯૦ - રાગ ગોડી.

મહેતા-ભાઈ મુને હરિગુણ ગાવાની ટેવ પડી, માતા નાથજીને ન મૂકું એકે ઘડી;
વિધાયું મન મારું નવ રહે અજગું, પ્રભુ સાથે મારે પ્રીત જડી. ભાઈ
એક દિવસ ઉઘમને ગયો તો, તે લેને તું જાણી;
આખા દિવસનો રજાખાંધી આવ્યો, ભાભીએ ન પાડું પાણી. ભાઈ
મેં જાણ્યું મુઠની પેરે દરે રે, એની વાત ઉર આણી;
માત વચને મુવ તપને આપ્યા, તેમ અમારે ભાભી ગોરણી. ભાઈ
એમ મન નિશ્ચય કીધું. હરિગુણ મારાં વખાણી;
પોતે પોતાનું બિરદ પાળશે, પૂરણ પ્રીત પ્રમાણી. ભાઈ
જેણે નામાનું જાપદ જાણ આણ્યું, આપી કખીરને અવિચળ વાણી;
તેણે તો કું હરિને વહાલો, જળીલોજી આપશે પાણી. ભાઈ
એવાં એવાં વચન સુણી મારાં, ભાભી તે બેલ્યાં વાણી
જો દિશરિયા કું હસતી કુતી, તલ્લજ આપું પાણી. ભાઈ
ધન્ય ધન્ય વહાલો ભાભી હરેખાં, વસિયા સારંગપાણી;
ભણે નરસિંહો તે દહાડાની, જળીલાણું પ્રીત બંધાણી ભાઈ.

પદ ૨૯૧ - રાગ આશાવરી.

ભીમ-કેણુ છે જળીલોને કેણુ નાથ, કેણુ મૂળો તારે મસ્તક હાથ;
વિષય સુંગારમાં તું બિન્દો રહે, હરિ મળવાનો તું મારગ દહે.
હંપટપણું તું મૂળી દે, અબોલ્યો અધ્યાત્મ મહે;
જ્ઞાન વેરાઅને પથે પળે, તો મળીરાસનો કેરો દહે.
આ સહ સન્ધાસી કેહે છે તને, પછે દહીય વાપો નહિ મને;
ભીમ ભણે નરસિંહ હાં જામે, ગુરુ વિન જ્ઞાન આવે નહિ કપમે.

૫૬ ઇયુ - નાગ આગાવરી.

મેહોતો-બાઈ બોજાઈએ રીસજ કીધી, દગિન વચન વાચ્યુ હટે માય,
 રીસાઈને કુ ગયો વનમા, જાઈ રિવને પૂજ્યા ત્યાં બાજો
 ચેત મુની સમગી મોમવારે, મ મનમા લ્યાં રિચાર,
 હમ તપશ્વર્યા માડી મેં તો, ગ્લો નિગન વન મોજાર બા
 મદાદેવે મને કહ્યું સમજામા, મા ! માગ તે આપુ તને,
 મેં માચ્યુ જ્વાળી તમને જે નદાતુ, તે કૃપા કરી આપો મને બાઈ
 બોજા શકર પ્રમત હવા, આવી મનમ પ્રયો હાય;
 મોગ સદમ જોખી તા નમના, નમ દેખાવ્યો સૈકુનાય બાઈ
 જમુનાનદનાગી ન ન તાવા, નખી નમાણી મરે સોય
 પરમ કૃપાગ દયાગાંભે, ત્યાં નીત ધમગ્યો મારે હાય બાઈ
 નન આખી પોતાનો માની, મદાદેવ રચન બોયા તે વાર,
 નર્સેયા આ લીલા ગાજે, જે જોયુ કૃષ્ણાવનાર બાઈ

૫૬ પંચુ - નાગ આશાનગી

લીમ-આજ કગિયુના તોમ વિચી વગી વિચ્યા ત ગાહરે,
 કૃષ્ણે કીયુ તે આપણુ કેમ પ્રીએ, તે લોમ ગહેશે વાન સાદી આજ
 કૃષ્ણે જોને જોવર્ષન ધગિયો, તે આપણે નમ ધરાયરે,
 કૃષ્ણે જોને દાવાનગ પીષો, તે આપણે કેમ પીવાય આજ
 કૃષ્ણે નવા જાધા વચ્ચ માગત, જે હર્ષા હતા પ્રધાય રે,
 કૃષ્ણે જોને મગિનાગ નાચ્યો, તે આપણાથી કેમ થાય આજ
 તુ યા મન્યાસી જાઈ ગદ કાદી, બલો હાથ તો નિર્ગુણુ ગાની કે
 લીમ બણે મા બૂચ નર્સેયા, ગજના કરી મુખ ધણી આજ

૫૬ દુહુ - રાગ આગાવરી.

કુતો-વિચી તાવા કે વિચી વિચી તારના ન લાગી વાગ કે,
 પનિન હતા તે પાવન જાધા થઈને કૃષ્ણુ અવનાર વિચી
 કેમ પ્રેમે વિચી વિયા તાર્યા, જેને એ નમ આપ્યો રે,
 મન મ્મ વચન નેહનાને અર્પી નાચુ હમેમા ગર્ખ્યા વિચી

નરસિંહ મહેતો.

સાંભળ્ય બીમ મેં દીડો વિનોદી, નમો મુકિત વાણી ન ગાઓ રે;
ધન્ય વૃંદાવન ધન્ય નરસેયો, જોનો નાથ હદેમાં સમાયો. વિપયી૦

પદ ૭૩૦ - રાગ આશાવરી.

લીમ-સાંભળરે નરસેયા સાચું, મુજને દેખાડો અહીં રે;
મેટાથી હરિ છે મહા મેટા, કેમ હદેમાં સમાય સહી. સાંભળરે૦
જો ગિરી મેટા મંદ્રાચળ કહિયે, તો સાગર માંહી બીજો રે;
જો સાગર અતિ મેટો કહિયે, તો ધરા ઉપર ધરીજો. સાંભળરે૦
જો પૃથ્વી અતિ મેટી કહીયે, તો શેષ મસ્તક કણીકા ભાર રે;
જો શેષ સમર્થ અતિ મેટો કહિયે, તો નીલકંઠ કરે દાર. સાંભળરે૦
જો મહાદેવ અતિ મેટો કહિયે, સુર ઇક્ર બ્રહ્મા જોડ રે;
તે સકળ વખે છે નિરંતર, હરિના મુખમા તેહ. સાંભળરે૦
એવા મેટા હરિ વિશ્વ પોતે ધરી, કેમ સમાય જીર મંત્રતણે રે;
કાણુ સાધન તને હરિ હૃદયે પસે, મૂકને હઠ નાગરા બીમ બણો. સાંભળરે૦

પદ ૮૩૦ - રાગ સામેરી.

મેહેતો-મારા વા'લાજીશું જોલતા વાધ્યુંરે,

આણી આણી વાટકિયે, ઓ બીમ જો આલ્યા વાટકિયે;
સાચું સમપણુ શામળાણું, વિસરિશું તે તારી છાતકિયે. આણી૦
યે પ્રભુની મુજને લાધી, મારા વહાલાજીને પ્રેમ રસ ભારે રે;
કુમકુમ કાજળ દીલા ટપકાં, નેહ વિના નાથ ન આવે. આણી૦
એ નેડો હવે હું નવ મેલું, રાખુ હૃદયા મોજાર રે;
નરસેયાંયા સ્વામીની મંગે રમનાં, આનંદ અંગ અપાર. આણી૦

પદ ૮૩૦ - રાગ સિધુડો.

મંડળિક-અલ્યા કૂડ કપડી લંપડી કહાવે સદા, પાખંડરૂપ નાગર જ્ઞાન;
રાય મંડળિક મ્મ બયોં ઓચરે, સાંભળો કુલ મંડળી વાન. કૂડ૦
જો હરિ દારવજ એને આપશે, તો હૃદય નથી દેતા;
અચરજ દાખ્યા વિનો નહિ છૂટે નાગરા, સ્મજળ મોહર રાય પિતા. કૂડ૦

હારમોળા.

માળા નિલક પાખંડ રચે સદા, સુંદરી મંગ તું રગ રાતો;
બજે નરસૈયો; ધૂન સુપ્ત નાગરા, આવડું શું મદ બેર ગાતો. ૬૩૦

૫૬ ૧૮મું - રાગ સિંધુડા.

મેહિતો-મકતનો ઇશ તું કૃષ્ણ કહાવે સદા, મામ મૂકે શું રે નંદલાલા;
છદનો વૈભવ સુદામાને આપિયો, આજ કૃષ્ણ યરો કાનડ કાળા. બકત૦
હરિ મારો હાથિયો, કાળિનાગ નાથિયો, અર્ધ ઉતારડિયો જમુના ધાટે;
તે બળ તાલદં કયાં ગયું કાતુડા, આજ માઠો શું રાધાજી માટે. બકત૦
શિશુપાલ નરકાસુર નરામંડ છતિયા, અનેક જ્નેદા તણા છોડિયા બંધ;
પ્રબળ બગાસુર તણવન ત્રોડિયા, કેશી કંસના તેં મોડયા કંઠ. બકત૦
બાવે કબાવે જોણે તુને આરાધિયો, તે જતુનીને જકર ન આવે વળતો;
બજે નરસૈયો રમરણ તાં કરે, રાખે બાળકને બાપ બળતો. બકત૦

૫૬ ૧૯મું - રાગ મારૂ.

રઘુનાથાશ્રમ-અધ્યા રામજીનું લીળે નામ, તેણે બવ છટિયે રે;
તુજ કૃષ્ણધી નવ સરે કામ, મિથ્યા કાંસા કૂટિયેરે. અધ્યા૦
રામનું નામ નામદેવે લીધું, તેની મોઘ જવાડી ગાય;
નિર્મળ નામ રામજી કેરું, તે લેતાં કેડી પાતિક જલમ. અધ્યા૦
રાજવલોચન બવડુંખ મોચન, દીનાનાથ દયાળ;
ગમને મૂકી શું મંડી રત્નો છે, ગોચારન ગોપાળ. અધ્યા૦
સીતાનો સ્વામી અંનરયામી, જેને નામે બવ નિન્નાર;
રઘુનાથાશ્રમ કહે નરસૈયા મુણ, માન માગ રામજી પામે દાર. અધ્યા૦

૫૬ ૨૦મું - રાગ આશાવરી.

મેહિતો-રે ધરડા યદ્યશું ત્યારે રામજી કહીશું, અમણાં કલ્યાનો મારે ખપ નથી;
જેલ જાણીએલે જોણાણે, રેલે જુદાં, બીલે જલજેલ નથી. ધરડા૦
યડ મૂકી કાળે કાણુ વળગે, મૂકી મોદીક ખડ કાણુ ખાયે;
રંગ રંગીવા છેવને હાંડી, સુકુટવાળાને કાણુ ગાયે. ધરડા૦
કૃષ્ણજી માન મારે, કૃષ્ણજી તાન છે, સગાં સહોદર કૃષ્ણજી સહી;
દોષ મુને નંદો ને સંન મુને વદો, મારે ગોવાળિયો મૂકવો નહો. ધરડા૦

નરસિંહ મહેતા

સનક સનેહન યુનિજન વંદન, તે હરિ માટે હૃદ રહે; -
ગિરિધરધારી ને કુંજગિહારી, ભકતવત્સળ બિંદુ વિફલો વહે. ધરડાં
પૂરણ બ્રહ્મ ને સદા હિતકારી, દોહોહું દાસનું નવ મેહે;
નરસૈયાયા સ્વામીને જૂલ મા સંન્યાસી, ગર્જના કરી કૃષ્ણ કૃષ્ણ કેહે. ધરડાં

પદ ૧૩મું રાગ 'સામેરી.'

લીમ-જો જો રામજીને નિંદે નાગરા, એને અધ્યાત્મ ગવાનો આધરા; ટેકં
રામજી વિના કોણ ભવજળ તારે, તું જોને મન વિચારી રે;
ચરણ શરણ પ્રનાપથી રે, ઓધારી ગૌતમ નારી. જુઓં
સાગરમાં જોણે રામ્યા તારી, દીમરને વૈકુંઠ આપ્યું રે;
ચિરંજીવી વિભીષણ કીધો, રાવણનું કુળ ઉધાપ્યું. જુઓં
રામને જોણે શંકર સરખા, તારક મંત્રનું દારક લહે રે;
લીમ જોણે કાં જૂલે નાગરા, ગર્જના કરી મુખે રામજી કહે. જુઓં

પદ ૧૪મું-રાગ સામેરી

મેહેતો-એસી રહેને, એસી રહેને, રામ દાસિયા;
અલ્યા તું બેસી રહે રામ દાસિયા, તેં તો હંમે રામ ઉપાસિયા. એસીં ટેકં
રામજીના સેવક હોય સમ્પદિ, તે કોને નવ બોલે માહું રે;
ગમ કૃષ્ણમાં અંનર શાનો, માન તારું ક્યાં નાહું. અલ્યાં
પૂરણ બ્રહ્મ છખીતો મારો, જોણે મોકુળ ગાય મારી રે;
સત પાળ્યું સીનાપતિ સ્વામી, એક પતિવન ધારી. અલ્યાં
જોણે કંસ કુળ નિકંદન કીધું. છેઘાં રાવણનાં શીથ રે;
રામ્ય વિભીષણ ઉમ્મસેનને આપ્યું, એવા એ જગદીશ. અલ્યાં
તુઝડાં કીધે વિરાગ કીધે, રામ મળે નહીં, જ્યાં લગી નહિ વિવેક રે;
બધે નરસૈયા સાંભળ જૂર ભીમડા, રામ કૃષ્ણ બેઠ એક. અલ્યાં

પદ ૧૫મું-રાગ સિકુડો.

લીમ-શ્રી રમુનેદન મંદ મૂં માનવી, દાનવી છુંદિ દાજો રે દેવા;
મનનાં સ્વાદને પાક કરી બોલીએ, જૂલીએ રામજી તારી સેવા.

અકળ અવિનાશ પ્રદાય મન કીડએ, દીડએ દર્શન રામ રૂઠા;
રામ નામનો વિશ્વાસ આજે નથી ને નર બવજળ મધ્ય ખડયા.
અંતરીય વિભીષણ પરમ વિચક્ષણ, અંજની મૂન હનુમાન દામ;
ભીમ બળે જેણે રામજી ઓળખ્યા, છુટ્યો તેનો આ ગર્ભવાસ.

૫૬ ૧૬મું- રાગ મારૂ.

મેહુતો-શ્રીકૃષ્ણ મહાગજ, મારે તો શ્રીકૃષ્ણ મહાગજ;
રંગીલો હખીલો ને છોગાળો, અવરમું નહિ દાષ દાગ. મારે
કુમતિયા દુષ્ટદે કરીને, મિથ્યા આણે વાજ;
વિવેક વાનને દંધ નવ જાણે, દિલંભા ગમે દાઝ. મારે
મન મમના આણે આપ વખાણે, જાણે નહિ દાષ મર્મ;
બળે નરસંધો કૃષ્ણ મંત્ર્યા વિના, બાગે નહિ દાષ બર્મ. મારે

૫૬ ૧૭મું- રાગ આશાવરી.

નરસિંહાશ્રમ-નરસિંહાશ્રમ કહે મંત્ર્યાસી, બાવન ખટ માસ મેં મેવી કાશી રે;
આત્મ વિદ્યા મેં ધણી કપાસી, તોએ ન મળ્યા મને અવિનાશી. નર
બેતિર ખટ માસ રહો હું પ્રયાગે, મવામો મયુગં મેચું રે;
તોએ અપ્ને ના દીદા કૃષ્ણજી, તો નને દર્શન કેવું ? નર
પચ્ચાશ વર્ષ નિમિષારણ ગ્લો, ધુ'કગ ગ્લો પચ્ચાશ રે;
કેદારગઢ કામરૂ અમિયો, તોએ ન મળ્યો અવિનાશ. નર
સર્વે હપર મંત્ર્યામી સાગે, નારી ખન તો જાશે પરી રે
નરસિંહાશ્રમ કહે નરસિંહજી, એથી ગહેમે તારો અરિ દરિ. નર

૫૬ ૧૮મું- રાગ માળવ.

મેહુતો-રહે ગહે બચવા સવરી કરતો, બતો હોય તો અહિંયાથી જા;
ગજવાન તને જોગ ન હોય તો, રાખ ચોળાને ભીખી ખા. ગહે
અટખાઇ કરતો રહે જોગજા, સવરી કરતો હડી જા;
જો પેવા વડના ટેકા મધ્યે, નાચ' મારો બિગજો ત્યા. ગહે
વારે વારે જુજને કદું હડ, ચામળિયાનું રમગણ મૂદ;
જાણે નરસંધો આમજ્ય બચવા, માગા લાવીને વૈષ્ણવ ચા. રહે

નરસિંહ મહેતા.

પદ ૧૯મું-રાગ માળવ.

અદિતાશ્રમ-મહા રાડનો મને માળા ધરાવે, જોતા સસો કપડી સહી;
માળા તિલક ને છાપા છાપે, ઘૂંઘને આઠણુ ગણવે નહીં. મદાં
આદ્ય અંત મધ્યે તું જોતી, એતું દર્શ કહ્યું કીજે કામ;
પોતે પોતાનો ધર્મ નજીને, સગુણ બ્રહ્મનું લે છે નામ. મદાં
દેવો રાજ ને તું પણ ઘેસો, બેમાથી કોણને નથી કામ;
અદિતાશ્રમ દહે મંન્યાગી, મેલી રે તાગે સુદરશમામ. મદાં

પદ ૨૦મું-રાગ માઝ.

મહેતા-તે કેમ મંકયો જામ, બચવા તે કેમ મૂકયો જામ;
જેને ગુહ સનકાદિક ગામ, બચવા તે કેમ મૂકયો જામ ૨૬૦
વિપથી જનને હુકાન્વા વહાલે, બૂનળ અવનાગ લીધો કે;
છોગાળો ને છેન ઝળીયાં, જેણે વિશ્વ કૃતારથ કીધો. બચવાં
જેણે જેવો દોડો તેના ગાયો, મેં રસીક રગી ગાયોરે;
રાધાની મંગે હીંચ લેતો, તે મારે હૃદયે સમાયો. બચવાં
મધુર વચન કહી વિનવિધો, નિરખ્યો કાનુડો કામી રે,
વિરહ વિસાગળુ દુખનો ભંજન, તે નરસિંયાઓ વ્યામી. બચવાં

પદ ૨૧મું-રાગ માળવ

હોમ-જો આઠણુ તો ગેણુ કીમ છે, વૈધ્યુન તે નવ આઠણુ નામ,
માળા તિલક પાખડ કરીને, ને વણસાડયુ આખુ ગામ. જો આં
ગાન કરીને ગાતો નાચે, નારી સદા વૈધ્યુવડી કીધ;
નરવાની પેરે સુ કરે નાચગ, દામોદરરાયને દોષ કા દીધ. જો આં
પાખડે પેરે બરે બાહુ પેરે, આવ મહાગિકે સદાયો દાય;
જીમ ભણે છટશે નન્દેયા, જો જપશે તું રઘુપતિનાથ. જો આં

પદ ૨૨મું-રાગ આશાવરી.

મહેતા-અરેખા જોક તે અણુધતું જોલે, મર્મ જાણ્યો ન જામ રે;
જેનું મન જે સાથે આધ્યુ, તે વિના તેણે ન રેલવાય. અરેખાં

બાવિ પગરથ હોય તે પેળે, પ્રીત બવી મનમાં રે;
એકનાઈ દારણ હો મોહું, તેની અગમી આંખ જાણાય. અરેખા.
શામળિયો મારે હૃદયે સમાયો, તે જમના મોહ શું બલે રે;
બલે નરસેયો સાબળ્ય બૂધું બીમડા, ફોગટ ચાને શું તાલે. અરેખા.

પદ ૨૩મું-રાગ આશાવરી.

ગોવિંદાશ્રમ-ગોવિંદાશ્રમ હલે નરસેયાને અને પ્રીતી પ્રીત તારી રે;
મદાવાક્ય ઉપરેય વિના તને, કીમ મળે દેવ મોરારી. ગોવિંદા.
શ્રીપાત ચક્રને અને સર્વેશ મુકુંદ અણમયોન અને સાધ્યો રે;
અમો દંડ દમડંગ ધારી રજા, શું માળા ધારી કેમ વાધ્યો. ગોવિંદા.
નામ્યા ખુંધા ને તાળ વળડી, એમ પરમ પદ નવ લલિયે રે;
હલે બરવાને પાખંડ કરવા વળી, મોકને અરેખા ન લલિયે. ગોવિંદા.
મુકને માળા ને તજને ગોવાળા, અમો આપિયે હૃદયાર રે;
ગોવિંદાશ્રમ હલે નરસેયાને, નાયે કુદે ન પામે હાલ. ગોવિંદા.

પદ ૨૪મું-રાગ મારૂ.

મેહેતો-સિદ્ધિ ન હોય રે, શ્રીપાતને સિદ્ધિ ન હોય રે.
વૈષ્ણવ વિના તમા નહિ કેમ, શ્રીપાતને સિદ્ધિ ન હોય રે. ૨૪.
કીઆ મંન્નાસી શરણજ પામ્યા, દડ બેખ જટાધારી રે;
શું વૈષ્ણવની નિંદા કરે તો, નરકતણો અધિકારી. શ્રીપાત.
હા અંદ મરે કે ખારા ટળે ત્યારે, મુડ મુડારી બમુવા પેદેરે રે;
પ્રેમ ભક્તિ વેરામ્ય વિના રે, પુંકાવો કાન બેહેરો. શ્રીપાત.
તારા હૃદયાર્તું કરને અચાણું, મારી સાથે વૃંદાવન ચાલ રે;
બલે નરસેયો મેલ તારૂ કમડંગ, કરમાં આ તાળ ચાલ. શ્રીપાત.

પદ ૨૫મું-રાગ મારૂ.

કીમ-વાંછી વાણી રે, મેહેતા તારી વાંછી વાણી રે;
હૃદયારથી તાળ વખાણી, મેહેતા તારી વાંછી વાણી. ૨૫.
રાગ હરી હરી કીર્તન માએ, વળિ વળિ મોટ હસાવે રે;
વૃંદાવ વાન કરે નરસેયા શું, શ્રીપાતને તાળ ઝલાવે. મેહેતા.

નરસિંહ મહેતા

નિર્ગુણ અહને મૂડી છને, વિપય સુંગાર તું ગાય રે;
નાગી આદાણુ બાછ ચો શું, ક્યાં છે વૈકુન્ઠરાય, મહેતાં
નિંદા કરે છે પરમહંસની, મેલે કીધો તને વેસો રે;
ભીમ, બલે બળ નિર્ગુણ અહને, મૂડી દે છેલ છાંપીલો, મહેતાં

પદ ૨૬મું-રાગ પરમ.

મહેતા-તે કેમ મુકિયે રે, અદાણુ મુક્યો ન જાય;
સકમરપે સામળિયોછ, મારા હટેમાય સમાય. તે કેમ
અમે વૈષ્ણવ છીએ છેલ જીવાના, શુ સમજે ગોસાહ રે;
વૃંદાવન માહે જીભે, દીધું ગોપીને સાંધ. તે કેમ
નગસેયો હરખે હરિજીયુ ગાયો, ભીમડો રીસે બળશે રે;
આપણુ ખેલે વાદે વળગ્યા, મેલુ જલે મેલુ તરશે. તે કેમ
પ્રેમ રસનો સ્વાદ સંકર જલે, કે જલે શુક યોગી રે;
એક જલે છે મજની રે નારી, બીજે જલે નગસેયો ભોગી. તે કેમ

પદ ૨૭મું-રાગ પરજ.

સહચરનંદ-નથી પ્રાપ્તવા રે, વેરાગ વિના ભગવાન,
તને દર્શન ક્યાથી બાછ, વિના આતમચાન. નથી
વેરાગ જો શુકજીએ ભોગ્યો, ધ્રુવ અંતરીય પ્રદ્યાદ રે;
તે વિદ્યા તે તારે ક્યાથી, એ મિથ્યા કરવો વિવાદ. નથી
વેરાગ જોને હવો વિદુરને, તે પામ્યો દેવ મોરાર રે;
તારી પેટે મેઘએ ન ગાયો, નાગો છુડો શયુગાર. નથી
લંપટ પછે હરિ નહીં મળે, રાડજ મિથ્યા લાગી રે;
સહચરનંદ સ્વામી કે નરસેયા, અભ્યા મુદને ગોપાલ થા વેરાગી. નથી

પદ ૨૮મું-રાગ માળવ.

મહેતા-મુક મુકાલીને ટોપી ધાલી, એમ ન ચમ્પએ વેરાગી રે;
અમો, હું વૈષ્ણવ છેલ જીવાના, તે સાચે સમની લાગી. મુક
મમતા ભાગી તે વેરાગી, અનદદશુંગી બોલે રે;
એમ ધરીને દેવ કરે તે, જોગી અસુરને તોલે. મુક

મંસાર વેવાર મવેં સાયવિયે, વિકારથી વેગળાં રહિયે રે;
 સવેં 'બૂત મમદષ્ટે પેળે, તેને વેગળી કહિયે. મુંડ૦
 અભિમાને તેં તો સુકૃત 'બેલું. પ્રીત રંગ નથી લાગે રે;
 બધે નરસેયો ભેખ તણે, પેહેરને પંચવચ્ચનો વાગે. મુંડ૦

૫૬ રહ્યું-રાગ માળવ.

માધવાશ્રમ-હે રહે ધેણા નાગરા, આવડો યતો અહંકાર;
 પેખ્યુવ નામ ધરાવે તો, ચઢભડવામાં શો સાર. રહે૦
 હરિજન હોય તે જકે ન ધેણું, રહે લક્ષ્મીવરમાં લીન રે;
 પંચ વિષય પંચવચ્ચ તણે, એક ગ્રહે કોપીન. રહે૦
 મુકદેવ, બાસ ને દુર્વાસા, બગવાં અંગીકાર કરતા રે;
 નાગરા નટવાની પેરે બદતો, ચણુગાર કેદી ન ધરતા. રહે૦
 શ્રીકૃષ્ણ સ્વામી તો સર્વનો, ભક્તનો વિશ્રામ રે;
 માધવાશ્રમ કહે નરસેયા, શિખ નથી કેશવ રામ. રહે૦

૫૬ ૩૦મું-રાગ સામેરી.

મંદિતો-ભેખ હપર શું બૂલો મંન્વાસી, ભેખ હપર શું બૂલો,
 લગન નહીં લક્ષ્મીવર સાથે, તેણે તમે તો હૂલો. ભેખ૦
 નેને રંગ રંગીલાસું લાગ્યો, તે સદુ પામે મુખ;
 ભેખ ધરીને બગવા પહેરે, તે જહુ પામે દુઃખ. ભેખ૦
 મારે છે શ્રામગિઓ સાથે, મુજને આપમે હાર;
 બધે નરસેયા મુજો મંન્વાસી, તમને થશે ફિટકાર. ભેખ૦

૫૬ ૩૧મું-રાગ માઝ.

લીમ-હાર ન આપે રે, અત્યા તને હાર ન આપે;
 નેને મંન્વાસી સાથે રે, અત્યા તને હાર ન આપે રે. ૨૬૦
 બક્તિ વિના તું બૂલ્યો બને રે, છા જન્મગમાં વડુંપો રે;
 વાળા દિવસ જાનો દમ ચલાવ્યો દને સાંકડે સગવો. અત્યા૦

નરસિંહ મેહેતો.

પૂરણુ શ્રદ્ધા પુરુષોત્તમ સ્વામી, રહ્યો વિશ્વ પ્રકાશી રે;
તે સાથે નહોં પ્રીતજ પૂરી, હવે ક્યાં જાઈશ નાશી. અધ્યા
નિર્ગુણુ શ્રદ્ધાની નિદા કરે છે, ઘેલા ગર્વ કાં રાખે રે;
ભીમ બણે તું હાર ન પામે, વિના રામજી ન ભાખે. અધ્યા

પદ ૩૨૪-રાગ મારૂં.

મેહેતો-શાપ ન લાગે રે, અધ્યા બહતને શાપ ન લાગે;
જેને દુર્વાસા આગે રે, અધ્યા બહતને શાપ ન લાગે રે. ટેક
અંબરીયને દુર્વાસા નડિયો, શાપ દીધો મહા માઠો રે;
મુદસીન તે પૂઠે પગાયું, ત્યારે ઋષિ ચડપ દેતો નાઠો. અધ્યા
શિવુ બ્રહ્માદિક દેવ મુનિજન, કાળે સરણુ નવ દીધું રે.
રાગની જાઈ સ્મૃતિ કરી ત્યારે, ચક્ર વાળીને લીધું. અધ્યા
ફરી ફરી ઋષીશ્વર સરણે આલ્યા, હરિજન મોટા હીધા રે;
અંબરીય કારણુ કૃષ્ણજીએ, દશ અવતાર લીધા. અધ્યા
બ્રહ્મા રૂઢ બેઠ સાખજ પૂરે, દેવ ગંધર્વ સહ જાણે રે;
બણે નરસિંહો નિષ્કળ નહિ જાણે, કૃષ્ણને જોઈ વખાણે. અધ્યા

પદ ૩૨૫-રાગ મારૂં.

ભીમ-વિચારે હાર જડશે રે, અધ્યા તને હાર વિચારે જડશે;
વણુ વિચારે વિપત પડશે રે, અધ્યા તને હાર વિચારે જડશે. ટેક
અધ્યા તું પાપડી બાંધે ખૂણાળી, ઝીણા જામા ને પટકા રે;
શી સામું જોઈ આંખ નચાવે, વળી ફરે હાથના લટકા. અધ્યા
નગર શી તને મોહી રહી, તું લંપટ દંબ ધારી રે;
કામની કંડે જાહે ધરીને, નાચે નચારે મૂ નારી. અધ્યા
લમણાં તાર મંગાવની મેહેતા, તારો કાણુ છે દેવમોગરી રે;
ભીમ કે બે પડીનું સાટું, નદીનર ગયજી નાંખ્યો મારી. અધ્યા

પદ ૩૨૬-રાગ પરજ.

મેહેતો-હે હરિ ! તારે બંસે વળુંધોરે, હું તો તારે બંસે વળુંધો. ટેક

મંડળિક મુજને મારશે રે, ત્યારે જોકળ કેમ રહવાશે રે;
 માફે તો કંઈ નથી જાતું, તાર બકતવત્સલ જિગદ જશે. હું તો
 પ્રહલાથી હિરણ્યકશિપુ તાર્યો, અંજરીપથી દુર્વાસા રે;
 એકવાર આ દુષ્ટોને હરાવો, મુજને તારી મેટી આશા. હું તો
 મંન્યાસી સદુ વચું, જોલે, એ ઘણા ને હું એક રે;
 વિનતિ કરે નરમેયો હાર માટે, વાહવા, હવે વળ્યો આક છેક. હું તો

૫૬ ઉપમું-રાગ સૌરઠ.

અહમ્મતામ્રમ-રહે રહે હો નાગરા, હરિયું ન કીજે મર્વે રે;
 હડે હાર આપે નહીં, ને સૂકત જોયું સર્વે ગહે
 હડે ફાનવ પદવી પામે, તે ગહે થોડા કાળ રે;
 તથોમજે વરદાનજ પામે, તે કથાપે જોપાળ. ગહે
 હિરણ્યકશિપુ હડે બરાયો, જોને રાવણુ દુર્ગોધન રે;
 અકળ પુત્ર નવ હડ પામે તું છોડને મમતા મન. ગહે
 કેમ કરી લજ્જા રાખે તારી, તે હરિ ભજ્યા જમ તમ રે;
 અટપટી ગત જોપાળની, એમ કેહ છે અહમ્મતામ્રમ. ગહે

૫૬ ઉપમું-રાગ પ્રભાત

મહેતો-હરિ તું દયાળુ હૂં દીન દામોદરા, બુઝો દીનાનાથ હમ્મે વિચારી;
 ચગ્ગુ મુગ્ધુ આલ્યો કૃપાનાથજી, કન્ટી અંજાળ જોપાળ ભારી. હરિ
 દેવના દેવ મુણ દેવડીનંદન, બક્ષાપાળક એવું મિગદ તાકે;
 એમ જાણી ધટે તમ દરો વિકુલા, અવગ અઘણ નહિ કાંઈ માકે. હરિ
 દુષ્ટ ભાવે કરી પૂતના તારી તે, તેનો જમડતનો બધ નિવારી;
 મામિટી નામ કીર્તન કરી આધરી, તું વિના કેમ તારે મોગરી. હરિ
 જો મોગ કર્મને બુલીય તું બૂધરા, પનિતપાવન તાર મિગદ જાગે;
 છોડતા તો તું નહિ છટે, સામગા, યાદના તાર ઉપદસથ યાગે. હરિ
 દ્રાપદને તે પાકળ પુત્રિયાં, ચાપીઓ ધ્રુવ અવિચળ આગે;
 દામ નરમેયો દિગ્દેને બને જાગે, ગળ ચળે નહિ તો લાજ લાગે. હરિ

નરસિંહ મેહોતો

પદ : ૩૭૪ - રાગ માળવ.

નરસિંહાશ્રમ-વટસોરે નામર નરસેયો, જોણે જોડયુ આહીરનુ ખાધુ રે;
 અથર રસ સર્વ દળતો મૂઢ્યો, વિષ દળાદળ પીધુ. વટ૦
 જેને પ્રહા તેદ- વખાણે, દોગી જોગેશ્વરસુ તાળી રે;
 સનકાદિકને સ્વપ્ને ન આવે તે, કયાથી મળે વનમાળી. વટ૦
 જેને ખાધે કામળી ને હાથે લાકડી, તે જી ચરાવા નિય રે;
 તે નરસેપાને સાથ બેસાડી, એકદો સેશી ખાય. વટ૦
 સ્વપ્ન સાચુ જાણી વળુધ્યો, ગળા સ્વાદે માધ રે;
 નરસિંહાશ્રમ કહે તરે નરસેયો જે શીપાતને શરણે જાય. વટ૦

પદ ૩૮૪-રાગ પ્રભાતીયુ.

૧૦, ૬૪

મેહોતો-અજ્ઞાન અણુદ તાર મન ચોદિય ભમે, પ્રીતની રીત તુ શુ રે જાણે;
 પ્રીત વિના તું વિપરીત મુખ ઓચરે, એમ અજ્ઞાન તુ કેમ આણે અ.
 વિશ્વ વ્યાપક પાળક છે શ્રી હરિ, તે રહુનાથને તુ શુ રે જાણે,
 વેદ નેતિ કહે નારદ શારદ સદા જાણે, જે હરિ ગોપીકા પ્રેમ આણે અ.
 જે રહુવીર રહુધીર કાઢાવે સદા, દસરથ વીર રહુનાથ કહાવે;
 અગો છે સર્વથી, સર્વ મધ્યે સદા, તે અલ્પ બુદ્ધિને ધટ કેમ આવે અ.
 અત્પ મતિ ઓચરે, જન્મ વૃથા કરે, હગિજત વિના હરિ હાથ નાવે, .
 જાણે નરસેયો હું અસત્ય ન ઓચરું, લીન થયા વિના હરિ કેમ આવે અ.

પદ ૩૮૪ - રાગ સોરઠ

અમ્યુતાશ્રમ-ગર્વ ન કીજો ઘેલણ, શુ સાન શુમાવ્યુ;
 મુદ્ધત જોણુ હા નરે, શુ કર્યે કમાયુ ગર્વ૦
 નેત્ર છતે થયો આઘળો, જોને મનમા વિચારી,
 જોવી જનેતા આપણી, તેવી જાણુ પરનારી ગર્વ૦
 શા દળે તું અવતર્યો, તે શુ કાગળ કીધુ. .
 અમૃત રસ મેલી દધિ, હળાહળ કેમ પીધુ. ગર્વ૦
 અણુધર્તુ શુ ઓચરે, હરે ચયુ શુ ચન્ન,
 અમ્યુતાશ્રમ એમ ઓચરે, મેહોતા કરે રહ્યો મુન્ન. ગર્વ૦

પદ ૪૦મું-રાગ વેળાવર.

મેહેતો-મુન્ય અમે ગ્હીએ નહીં, દરિયે આપ્યું છે મુખ;
 કૃષ્ણ લીલા ગસ ગાછએ, પ્રેમ પરમ અરૂપ. મુન્ય
 મુન્ય રચા જે મુનિયો, તેને નર્યુ દુઃખ;
 દરિ રમને પીધા પિના, બામે નહીં બૂખ. મુન્ય
 દરિ ગસ પીને તગ્મત થયા, સાચા તે જન;
 નરસેવાયા સ્વભીને મળ્યા, તેના ગયા પાપુજ, મુન્ય

પદ ૪૧મું-રાગ વેળાવર.

દેશવાશ્રમ-મેહેતા મેઝમ નવ કીજએ, સુધી સમજતી વાત;
 નિર્ભળ મન ગખી કરી, સમરને સીતાનાથ. મેહેતા
 સાધનને ના નિંદીએ, સાધન સર્વ સત્ય;
 સાધન સાધે પ્રથમથી, તો દોષે ગત્ય. મેહેતા
 પ્રથમ શૂળ સાધન ખરૂ, સાધે સીએ કામ;
 દેશવાશ્રમ મુણે મેહેતા, બાવે બજજે શ્રીરામ. મેહેતા

પદ ૪૨મું-રાગ મારૂ.

મેહેતો-રહેવા દે તારો ગમ, બગુવા રહેવા દે તારો રામ;
 તેતુ મરતી વેળા છે કામ, બગુવા રહેવા દે તારો ગમ. ૨૬૦
 કેય પગાય ને નેણા અળે દે, અવણે સામજના રહિયે;
 સસુતા વાધે શાનની પેરે, તારે ગમજ કહિયે. બગુવા
 જન્મનો જોગી દુરુળ વિરોધી, ખોઠા બેઠા ધણીઆણી,
 રંગીસો છખીસો ન-સેયાઓ સ્વામી, તે કેમ શકે વુ બાણી બગુવા

પદ ૪૩મું-રાગ કાફી

હેતો-શુ સતો મોડ તાણી, શામળા શુ સતો મેહ તાણી,
 મેં તો તારી ફોણે ન જાણી, શામળા શુ સતો મોડ તાણી. ૨૬૦
 સોતજ માથે શોભીએ રે, દેવતા ગમ શુગદીય;
 કીડી ઉપર શો ફહાડો, મુજ રક ઉપર થી રીય. શામ

નરસિંહ મહેતા.

વૃંદાવન દુમ શીતળ છાયા, જમુના તટ સમીર;
રાધાજી તારા ચર્ણ તળાંસે, ઘણું જીંધ્યો સ્વામ શરીર. સામ૦
જેમ જાઓ દ્રૌપદીને કાળે, ગજની કીધી વહાર;
નરસંધને છતી મૂકાવ્યા, રાજ તે વીસ હજાર. સામ૦
માનીતીને કાળે લાવ્યા, પારિજાતકનું આડ;
નરસંધને એક હાર આપતાં, શાનો ચઢે છે પાડ. સામ૦
વસુદેવ નદ તો મોતે મુઝા છે, મુજ હપર શા કોધ;
બજો નરસંધો હવે વાહણું વાસું, જાગ્યે જાગ્યે જોઈ. સામ૦

૫૬ ૪૪મું-રાગ કાફી.

પ્રસાદપુરી-તારે કાળે સુતો, સામજિયો તારે કાળે સુતો;
અધ્યા વિપયા રસમાં મુંધ્યો, સામજિયો તારે કાળે સુતો. ટેક૦
જ્યાં વિપય ત્યાં વિપ્લુ નહિ રે, એમ બોલે વેદ પુરાણ;
રામ તજી જેણે વિપય રસ ગાયો, તે પ્રજા નહિ પણ પાહાણ. સા૦
શનકાદિક ને . શંકર સરખા, નારદ શુક સુભણ;
ગોરખ, દત્ત, વસિષ્ઠ વખાણે, નિર્મળ શ્રી નારાણ. સા૦
નારાયણને નિદ્રા નથી રે, નરસંધ તું અવિધાર;
પ્રસાદપુરી કે તારો કીયો સુતો, જ્યારે તે ગાયો શબ્દમાર. સા૦

૫૬ ૪૫મું-રાગ કાફી.

મેહોતો-સાચાની કરે સહાય, સામજિયો સાચાની કરે સહાય;
શું જાણે શ્રીપાતો સરવે, હરિ તણો મહિમાય. સામ૦
તમે જાણો વિપય રસ ગાયો, મારો હરિશું પ્રેમ ઉભરાય;
હરિ લીલા શબ્દમારજ ગાનાં, વિપયી નહોં કહેવાય. સામ૦
શુક શનકાદિક નારદ ચારદ, હરિલીલા રસ આપ;
જાણે નરસંધો હરિ રસ ગાતાં, સદગ કરજ સિદ્ધ યાપ. સામ૦

૫૬ ૪૬મું-રાગ રામગ્રી.

દેવા ભક્તિ વાહલી, દેવા ભક્તિ વાહલી, વૈકુંઠથી ભૂમિ આવ્યા ચાલી;
અખિલ સ્વરૂપ તારું દેવને કુર્વજ, ગોપીકાને કંઠે ખાંચ લાલી. દેવા૦

શ્રીમુખે એમ કહ્યું બક્ત આધીન છું, તો દાસને પ્રાણની પેર પાળો;
સર્વેની સદાયા કરે છે તું રામગા, આજ દુઃખ માહરૂ શે ન ટાળો. દેવાં
બક્તિ કાગળ જાણે છે પેર અવતર્યો, કંસ માર્યો, નાથ્યોરે નાગ કાળી;
બક્તને કારણે અમરીષ હુમારીઓ, અવતાર લીધોરે તે વળી વળી. દેવાં
સ્તંભ ફાડી આપ્યો બક્તને કારણે, પ્રદ્યાદને અભેદાન દીધું;
નરસેંયાયા સ્વાગી બક્તવત્સલ સદા, હારને કાળે કા અમુક કીધું. દેવાં

પદ ૪૭મું-રાગ દશાખ.

અહ્યાનંદ-હૃદ લીધે અર્થ ન થાય, મેહેના હૃદ લીધે અર્થ ન થાયરે;
આઠ માસ બપોયો ટળવળે, તેને મેધ પાણી નવ પાય. મેહે
સાચી સેવા વિના રામ રાચે નહિ, ખોટી તારી પ્રીતરે;
આશ્ચર્યોએ હાર આપે હરિરે, હોય જોગ સાધ્યાની રીત. મેહે
વાયુમે રોધો યરીરમા રોધો, ઘટ ઘટ રામજીને નિરખોરે;
અહ્યામારથી કહે નરસેંયા, ચા જોગી અમ સરખો. મેહે

પદ ૪૮મું-રાગ સામેરી.

મેહેતો-ભોગી રે ભોગી, અલ્યા અમે ભોગી રે ભોગી;
જેના પાપ હોય તે થાય જોગી, અલ્યા અમે ભોગીરે ભોગી. ટેક
જટા ધરે જગદીશ મળે તો, વડ વૈકુઠે ચાલે રે;
હંડ ધરે દીનાનાથ મળે તો, આંધળાં લાકડી ઝાલે. અલ્યા
બરમ ચોળે બગવાન મળે તો, ગર્ભવ હારમા ભોટે રે;
દડવતે દયાળ મળે તો, ભોરિંગ બ્રહ્માને ભોટે. અલ્યા
વનમા વસે પ્રજનાથ મળે તો, વનચર મામ ન દૂરે રે;
ચિંતીએ સામગિયો મળે તો, બેહેરા સંખ બદુ દૂરે. અલ્યા
જંગોટા કોટલા કંથા ગોદડી, શખ ને ચિંતી દૂરે;
બળે નરસેંયા તમે પ્રેમ પેર ન બળો, ચિથ્યા વલ્લું મૂકો. અલ્યા

પદ ૪૯મું-રાગ માહરૂ.

શ્રીધરામમ-ચાલ રહી છે ચોડી, નાગરા, રાન રહી બહુ ચોડી,
સ્તેલ દોડો તારા શ્રાવણિયાનો, તે શે નવ આપ્યો દોડી ? નાગરા

નરસિંહ મેહેતા.

સોરઠ મૂરત સર્વે જોવા મળી છે, કંઈ અર્થ ન સંજોરે;
લગ્ન આશા તને દાર તણી છે, કોણે ઘેસો છોષો. નાગગાં
પામે પડ પહેયાં ગં-વાસીને, મૂકને આ માળા કિનારીરે;
મૃત્યુ થકો કિગરે નરસેયા, કહે શ્રીધર જલ્મચારી. નાગગાં

પદ ૫૦મું - રાગ માઝ

મહેતા-જીવને સાંટેરે, માળા. મારી જીવને સાંટેરે;
શું મૂકું મૃત્યુ બંધ માટે, રે માળા, માગ જીવને સાંટેરે. ટેકો
પૂર્વના પ્રપ્તે હું માળા પામ્યો તે કેમ મુઝી જાવરે;
જો નરસેયા માળા હિતારે તો જગત પ્રસન્ને થાય. માળાં
નવસે નવાણું અવગી ચાલે, સમુદ્ર સાતે મૂકે રે;
મેરૂ ચલે, રવિ પશ્ચિમ પ્રગટે, નરસેયા માળા ન મૂકે. માળાં
તમે જોગી સવે વૈષ્ણવ યાત્રો, મારી પેડે તાળ વળડોરે;
બંજો નરસેયા ગામ ચોળીને, સીમં જન્મ વણનાડો. માળાં

પદ ૫૧મું - રાગ માઝ.

વિન્ધેશ્વરાશ્રમ-મનની રાખરે, મેહેતા માળા મનની રાખરે;
તુલસી કાષ્ઠા બાર પલ્લો છે, એ ગુંજળા કાલી નાખ. મેહેતા
બસમ તિલક તો ધરતી લલાટે, મન આનંદ પમાડે;
મોહ પ્રહરને જોડો જોડો ગાતી, અનહદ તાળ વળડ. મેહેતા
આત્મવિચાર વિણ અર્થ સરે નહિ, દુર્લભ મળવા ગમરે;
વિન્ધેશ્વરાશ્રમ કહે નરસેયા, આમ ન કુલાનુ કામ. મેહેતા.

પદ ૫૨મું - રાગ માઝ.

મેહેતા-વૈષ્ણવપણામા ભાર, જોગીડા, છે ધણેરે;
મનમા લે હરિનું નામ, જે હોય ગુણજોરે.
અમે વિરલા વૈષ્ણવજન, પ્રગટ હરિ ગુણ ગાઇએરે,
નાચી કુદી કીજો કીર્તન, લાજ કેમ જાઇએરે.
ચોરીનો શુ છે માવ જે, ખૂણે જોચી ખાઇએરે;
અમે પીજો હરિ સ્વ પાન કે પરને ખાઇએરે.

હાગમાળા.

આગળ નીસગ્નુ સગિવાન ખડે ખખારીનેરે,
કુળ જન ને મોખયાગ તે નગ્ને વિનાગીનેરે
નથી જેના કવળ કૃષ્ણ કે, આખ ખાદિગોરે,
નને વાગી નથી શીપાન કે ગ્રેમ ખાદિગોરે
વડકાળા હખીલા નાયને ગ્રેમે પેણુ દુ કે
ન મેવાનો આમિ અમોલિન નન અન્ન નૃણવત્ તેણુ દુરે

૫૬ પડમુ-ગાગ મિધુડા.

દેવા અમચી વાગ મ બેદર હોવાના આપુલ્યા બધા હા જિસા જેના
કુવ અમરી. પ્રનાદ વિભીણુ નામા હાયને દૂધ પીના દેવા
અમુગ માંહે હતો ખીગ જદાગિરો નામાનુ હાપ આત્મુ ઝાહ,
જયેવને પદાવતી આપીને ગમે નાનગને તુ તો જતો વાની દેવા
અમે ખાનગના નમે ખાખખાગો, જોખામા કેમ ગદી કમગો
નૃણવમા ગધિમની મમે અમે વિના આન કેમ કરશે ? દેવા
મગિન મુનને માગમે નાયુ મુડી ધૂળ ભીજાઇ જામે,
ભમિ કરતા નમ્મેરો માગિમે, દેવદીના પુત્ર વપદાઅ થામે દેવા
નમે વડી વડી વાનના વાહવ હો, મગિન ગમે તો માંધુ દીનાણુ,
જય હો તો જદનાથુ આમે, નમ્મેવાનુ આ તો મગળ ગણુ દેવા

નરસિંહ મેહેતો.

પદ પપમ્-રાગ માઝ.

મેહેતો-એ તો ન હોય રે પાખંડ. બગુવા ન હોય રે પાખંડ;
હરિગુણ ગાતાં સ્વર બેસે તો, છૂડવા કરૂં શત ખંડ. બગુ
ના ઓસરૂં કીર્તન કરનાં બો, ભાગી પડે બ્રહ્માંડ રે;
હાર આબ્યા વિના નરસિંયાચો સ્વામિ, કેમ હગવા દે મોર્તિક, બગુ
મૂકી બખીલાને નમું તમને, તેરે પાકું પંડ રે;
બણે નરસિંયો હમણું હાર મંગાવું, મૂકાવું તમારા હંડ. બગુ

પદ પદમ્-રાગ રામઘી.

ભીમ-લંપટી કપટી વાત ફૂટી કરે, બોલ વિચારી વિવેક મેહેતા;
ખટ શાસ્ત્ર વેદ પાર બણે નહીં, કેમ હવા દામોદર પિતા. લંપ
ધૂત વચન બહુ કિચ્ચરે નાગરા, આપ દાખ્યા વિન ન વૈષ્ણવ થવાએ;
નાગરી નાતમાં અધિક લટકા કરે. શામળા શણું એમ નહિ જવાએ લંપ
મંદમતિ ટુજ તણી, બૂલિયો વિશ્વ ઘણી, રામનું નામ સૌ દુઃખ ટાળે;
ભીમ બણે અલ્યા સાબળ નામર, ટુજ ચાલ ત્રેલોક્યમાં કોણ ચાલે. લંપ

પદ પાડમ્-રાગ રામઘી.

મેહેતો-લંપટી કપટી જન્મ જૂઠો સદા, જે દરિ કૃષ્ણ શણું ન આબ્યો;
હીન તે દીન તે, અટપટ ચાકિયો, જે હરિજન ચક્રી દૂર કહાબ્યો. લં
અજ્ઞાન અસત્ય તું બોલ ભાષે સદા, કોણુ ધરમ બોલે મૂક માતો;
તું હરિજન થકી રૂઠો રૂઠ્યો ફરે કુચુદિ વિવેક ને રંગ રાતો. લં
અલ્યા હરિજન સાથે તું હોડ શાને કરે. બે જે તું ભીમદા પ્રીત મારી;
બણે નરસિંયો દરિ હાર આપે મને, ત્યાર પુડે કોણુ અલ્યા મન દારી. લં

પદ પટમ્-રાગ રામઘી.

ભીમ-ધીરામ રઘુવીર રણધીર ધરણીધરા, મુખ કર્યો દુખ હર્યો સીતસ્વામી;
પ્રાણપતિ રઘુપતિ અનિર્ગન શુભમનિ, અવિગત નાથ અનરન્નમી. થી
માત એ તાન એ જ્ઞાન એ રઘુપતિ, હાથ મસ્તક આવીને ધરશે;
દીન નુ લીન છું, દીન આપા વિને, રામ રૂપાથી સંસાર તરશે. થી

હાલમાળા

દનગથ આગ દમાગ કૃપા ભર્યા, એમ જાણીને હું સરણ આવ્યો,
બીમ ભણે રે મૂકાવ્યા મમાન્વી, જેમ આદ્ય થઈ, ગજ મૂકાવ્યો. વી०

પદ ૫૬મું - રાગ રામઝી

મેહેતો-અતન અમુદ ના મન ચોદિઁ ભમે, ૫ પ્રહની રીત તું શુ રે જાણે,
પ્રીત વિના મુખ એમ યુ ઓચરે એનકુ અજાન તું કેમ આણે અ०
વિશ્વ વ્યાપક પાગક હરિ છે મદા, તે ગુહીગને તું શુ રે જાણે,
વેદ તેનિ હદ નાન નવ લહે, એ હાંપગ ગોપિકા પ્રેમ આણે અ०
ત્રી રામ રુવીગ મુધીર ધાળીધગ, દનગથ વીર રુનાથ કાલવે,
સકળ વ્યાપી જ્યો થાન જગમ નિરે, તે વટ ધરમા કેમ આવે અ०
શુદ્ધ માધી યરે, કેવ સ્થાના દરે હરિજન હરિ હાથ નાથે,
ભણે નરખેના અમલ નહાં ઓચર, પ્રેમ પાણે રામ ધરમા ન આવે અ०

પદ ૬૦મું - રાગ મારૂ

વિશ્વંભર્યાશ્રમ-મકને લીધો ના, દાન મૂકને લીધો વા,
જગી વાધી સાતે ગમાની, કરી જાદુ બકવાદ દુઃખ
એક તાગે મરગો દોડો છકને વદાણુ વાણુરે;
અવણુ અપવિત્ર થયા અમાગ, સણુગા દગાદગ પાણુ કૂડાં
ખોડ પાંચે બીજ મકે નહાં જૂરે માય ન દોષરે,
નૃસિંહ મગે જે નાથે ખુ, તો ગાંધી જણે નહાં કોય કૂડાં
હુનગ ગડ તુ પાનવ ઓડ તુ જોગને મને હાથ રે,
વિશ્વનાશ્રમ મટે નગને, નાથ કલ રુનાથ કૂડાં

પદ ૬૨મું - રાગ મારૂ

મેહેતો-ગયે નહાં હા મારો હરિ જાયે નહાં હાડ,
આરી ઊભો ગ્લા ડે દમાડ, આન હરિ જાયે નહાં હા ટેક
ન્યા વિશ્વાસ ત્યા વિશ્વમર છે, હરિની પ્રીત ન દોષ ખોરી રે,
દોષદૂત માર્ગમા એથા ખાણે, દન નાખા રોગિયા લખ કોમિ મારો
નાનાં જલ ના થા નાન નાના તે નિગમ આગર,
રાજ વાધી સાનગમા નાથ તું મારો હરિ આપણે હાર મારો

નરસિંહ મહિતો

સાકય મુઝે ને નાળા નહ્યે નલાલે મયુનમા જેમ પ્રીધરે;
ભણે નરસેયા મુને દશન દેશે જેમ દેખીને દર્શન દીધુ. મારે

૫૬ ફરમુ-રાગ મારે.

મહિતો-તમે મેલો મન મોડ, મનમા ગહેશે મનના કોડ;
તમે જખ મારો હાર આપશે, વેગીશુ તો વેચાયો જશે. મનમા
ભક્ત જનને છે વિશ્વામ, તમે ફળન યાગો નિરાશ.
ભણે નરસેયો વળી સામળો, કેહના કથના એ યાગ દરો મનમા

૫૬ ફરમુ રાગ મારે.

મહિતો-શુ જાણો મન્યાસી, તમે શુ જાણો મન્યાસીરે,
પકગક કરતા બેસી રહેને. આત્મનના કપાસી તમે
મારે તો એક કૃષ્ણ જીલો, નૃદાનનના વાસીરે;
તે તો મુજને ભાવ આપશે, થાશે તમારી હાસી. તમે
નાલલો મારો ભક્તવત્સલ છે અમે ભક્ત વિશ્વાસીરે;
વિશ્વાસીને વાહે નહીર, સદાય પૂરે આસી. તમે
પટકાળો લટકતો આસી આપશે હારે અવિનાશીરે;
ભણે નરસેયો શ્રાપાતો સર્વે તમે જઈને બેસા કાસી. તમે

૫૬ ફરમુ-રાગ ધવળધનામી

મન્યાગી સક મળીને બેઠા કરતા મનમા વિચારજી,
શ્રી દામોદરને કહે ગાધ્યો, તાણી કરીને હાગજી
મરણિકને કોધાધ કરી, નરસંપાને બીરસાબોજી,
ખડ્ગ ઉઘાડી રાગ થયો દબો, મન્યાસી મન ભાગોજી.
ધર્મી રાગ હરિજન પર આવ્યો ત્યારે તાણીએ સાલો ભાવજી,
મા મારો એ દાસ હરિનો, દુબાયે વૈકુન્ઠાયજી
વગતું ગળા એણી પેર મો યો રાગ કુ સ્મિતારીજી,
આજ આપણી સખા મધ્યે, જે થયું છે નારીજી.
નાગર બ્રાહ્મણ નરસયો, એ હરિનો ભક્ત કહેવાયજી,
નારી રહે દાય ધરીને, માન કરીને ગાયજી

તેનો પગથો જોવા કાળે, લોક મળીને આવ્યાહ; '
 પ્રથમ પ્રધાને સત્તર મંન્યાસી, રાજસભામાં તેડાવ્યાહ.
 હાકોરજીને હાર પહેરાવ્યો, જો નરસેંયા કંઠ ધરશેહ;
 જો નહીં હાર પેડરાવે એને, દુ મારીશ, એ મરશેહ.
 તવ માતા મંડપમાં આવી, જ્યાં દુતો રાગનહ;
 સાંબળ કુંવર કુચુદ્ધ કાં આવી, આવડું શું અભિમાનહ.
 દુહનો ગ્રેષો તું ગ્રેશયે, દુહનો તજ તું મંગહ;
 મદ બની વેષ્ણુવને પીડે, રાન્ય જવાના ઢંગહ.
 ધિક ધિક તારા હાથી પોડા, ધિક તારો ભંડારહ;
 ધિક તારો જન્મારો મમકુળ, ધિક તારો અવતારહ.
 મિથ્યા તારા દાન ધર્મ છે, મિથ્યા તુજ મદિમાયહ;
 પૃથ્વી પ્રસે યાશે પાપી, નરસેંયા જો દુભાયહ.
 યાંત કરી માન વિદાય થઇ, મુકુન્દાશ્રમ આવ્યો ત્યાંયહ;
 રાગને કોષ ચડાવ્યો તેથી, ખટ્ટમ લેઇને જો બોલેહ.

પદ ૬૫મું-રાગ આશાવરી.

મુકુન્દ આવ્યો સખા બરી જ્યાંય, ગયને વિનનિ કરે છે ત્યાંય;
 બોલ્યો અર્વ ધરી મતિમંદ, નરસેંયો કરે છે મદા પાખંડ.
 ગજની સરળી વદાને ગઇ, એના હરજીએ હાર આખો નહીં;
 ધર્મ પર દવે શી ધરતી મયા, દણ્ણવો ગાખતી નહીં કંઈ દયા.
 તું વેષ્ણુવને આદ્ય કરીશ, મંમર માગર તેણે ન નરીગ;
 ખટ્ટસેન શું બોલાં થવાં, તાપ કાંસા શું માયા થવા?
 મને આવડે અસાદસ પુગલુ, શુદ્ધ બોલે નાગાયણુની આજુ;
 નું જ્ઞાતું ચાટે વેદ, મને આવડે ન બેદાબેદ,
 જનુ કોરી એ કાંધાં વન, માફ કરે છે પરમ પરિત્ર;
 અસાદ સંનિવ એ બેલ્યા કરી, પ્રત્યા એ નવ દિશા કંઈ દાનિ.
 આમે કોને એમ થયું નથી, એમ સગલજી મને સુખેથી;
 પેશ્ણુવને જો દયા કરે, અમારી વગ્નન નિએ પડે.
 દમિર કરે એનું જો કરે, નરસે માગા જો કરે ધરે;
 નર આવે દમિરગાય, તેા નરસેની કરે પન.૫.

નરસિંહ મહેતા.

નહીં તો દેને એને દંડ, કરે ન મૂઢમતિ એવાં પાખંડ;
તે માંડ કશું ન કરેશ, તો પૃથ્વી પશ્વે નિશ્ચે કરેશ.
તે સાંભળી રાજા વિરમે થયો, સત્રા મધે આવીને રદયો.

દ્વેષક-સાખી.

એવું જાણીને થયો આકળો, મૂઢ જની મગો તેવારે;
નરસેવાપર કોપે ચડ્યો, ધરીને આદંકારે.

પદ ૬૬મું - રાગ એવારો.

રાજા કોપે ચડ્યોરે હો, હુંને નહીં દોષજ;
એતું જ્ઞાન મુકાતુરે હો, મંડલિક ધરી રેપજ.
મદમલ દરિતરે હો, એક મગાવીએજ;
જીજ્ઞ મંગાવ્યારે હો, જંત્ર બેડી પહેરાવીએજ.
માનભંગ થઇએ છેરે હો, સર્વ માતુનીજ;
ગાન કરતી અટકારે હો, સોરઠના બામનીજ.
મહેતાએ પુત્રીરે હો, ત્યાં તેજાવ્યાજ;
વિપરિત વેદનારે હો, જાઘ પદ્માર્પાજ.
હલી છે વિપત્તિરે હો, બકતે પ્રેમ ધરીજ;
જાઓ સાસરેરે હો, નરસે વલે આ થઇજ.

પદ ૬૭મું-રાગ એવારો.

રહતી આવીરે, કુંવરઆઇ દીકરીરે, જોઇ ખિલાની વિપત્તિ વે
પાયે પડિનેરે, રૂદન જાહુ કરેરે, જોઇને રાજના અવલા રે
બકતે દાચ ફેરવીરે, લીધી પુત્રી પાતા માં
મહેતા-ગિતા સોપારે, થી દરિનેરે, કરશે બકતને સદા
સાસરે પધારારે, મારી કુંવરીરે, વિપન વેદના વિસા
મિયર તમારારે, પુત્રી દુહકુરે, છે શ્રી જોડુજપતિ પરિવા
તાન તમારારે, ત્રિકમ તપજરે, માન તમારી લક્ષ્મી નેહ
મહીવર તમારારે, પ્રભુ ગિના કે નહિરે, તેની ચરણ તમારો દે

હારમાળાં

હરિગુણ ગાનારે, હરખે હોંઠનેરે, સત મંગલ શુદ્ધ વિચાર;
 રૂપ માં દરશોરે, હરિજી હમનેરે, નથી કોઇ આશુનુ લોહનાર.
 મુજ નિરધનનેરે, હું પેટે પડીરે, કંઈ નવ પામી પિયરમા સુખ;
 નાન નહોરે, કડોર નાગર તણીરે, હામ હામ દીધુ બહુ દુઃખ.
 માન તારીરે હરિને જઈ મળીરે, જાન શ્રી કૃષ્ણ પામ્યો મણ,
 મહી વળુપોરે, કુસરી હું મ્હોરે આજ આ કાળે ભુક મર્ણ,
 પ્રેમના પીપરે, કુસરી પીટે ઘણરે, પણ ચિરપે હરિનો દાથ,
 નાથજી ન મૂંડુરે અન્નજી મન થપીરે, તે તુજ પિતા સાચો નાથ.
 પ્રભુને મનાશેરે, પુત્રી મંદીરે, તે તો મ્હોરે તારી સદાય;
 બળે નરમેયોરે, હરિ બાને બનેરે, બીજે અવર નથી કુપાય

પદ ૬૮મું-રાગ મેવાડો

કુવરમાધ-એમ ન છીજેરે હો મારા નાનજીરે મળો નદરજીમુ નેહ,
 સાર રણી છીધીરે હો એણે સામરેરે તે કેમ રેશે છબીરો હેહ
 જેણે માનેરે હો મીધુ મુજનુડે નખી દ્રૌપદી ની લાજ;
 દુહી સીમગીરે હો એણે મામજેરે, તે હાર આપશે મહાગજ
 સાસરે જઈનેરે હો કડો પિતા શુ કરે, જયારે કડા નારગ મણ;
 નરસંયાયા શ્રામિરે હો વહેના પધારનેરે, નહિ તો નિશ તરો પ્રાણ

પદ ૬૯મું-રાગ મેવાડો

કુવરબાબુ-આધારને દુતો રે હરિ મુને તારોરે, અમો અવગાનો અવનાર;
 પ્રીતડી તો દુતીરે, પેના બન તણીરે, તે કેમ મૂળીરે રિસાગ. આં
 ૧૨૬૫ પૂર્વારે પ્રેમજન તણાગે, મળી દુહા સંભામા લાજ,
 દીન જાણીનેરે તમે દયા કરોરે, બકનને મૂંડી માદગજ. આં
 ૭૫ આદ્યીરે મજ મૂકાલીએરે, યવરે ધાયા અસરજી સર્જ;
 માલના નેહીયારે સહી રહી નવ સજોરે, શુ તમે દયા લાવજાવજા / આં
 મારક સદુનેરે, હરિ દસારિયુરે દારને હો વગાડી વાર;
 દગવાને પાપારે, મંસારમારે વાઈ છીધુ નદકુમાર આ
 તમે તો વિભાષારે અમે ન છવીએરે, એના સો કરમો નિલામ
 દીન જાણીનેરે અમને દયા કરોરે, પૂરો અમ અવગા કેમ આપ આ

નરસિંહ મહેતા.

વિનતિ માહરીરે, ગે નવ સામજોરે, બક્તવત્સલ શ્રી ભગવાન;
કરખેડીનેરે, કરે છે વિનતિરે, નરસેયા સખી માગે છે રે માન. આ૦

પદ ૭૦ મું-રાગ મેવાડી.

સખી-દામોદર દીનને રે, દર્શન દીગ્ધએ રે, તમારો મેહેતાઁ દુભાય,
જનમ જનમનો રે, દાસ છે તમ નણેરે, તમે તો વાણી કીધી છે સદાય દામો૦
નરસેયાને રે, શુ મડળિક મારશે રે, તમે શુ પોદગી ગધાજીને ઘેર;
ગોપીઓતી મગે રે, પ્રભુ રમે મો રે, તો થાશે શી દાસીની પેર ? દામો૦
પ્રીતડી બાળી રે પ્રભુજી પધારજો રે, આવો હજી રમીએ રાસ;
મોગમતી માળા રે, લેતા આવજોરે, પૂરો અમ અમલા કેરી આન. દામો૦
ભટ્ટકી બ્રહ્માડ રે, અમો બૂવા પડ્યા રે, પ્રથમ શ્રી ગોકુળ મધ્યે કામ;
નરસેયા સાથે રે, શાનુ રંગણુ રે એમ કેમ મરે શામળિયા કામ. દામો૦
વૃંદાવન માહે રે, લાડ લડાવિયા રે, આજ કેમ વિસારે મોરાગ;
રસાણા લીધા રે, અમો દોહવા કયો રે એમ નવ કીજો પ્રાણાધાર. દામો૦
દીન જાણીને રે, દયા પ્રભુ આણીએ રે, મેહેતો ધરે છે તમારુ ધ્યાન;
નરસેયાની રે, સખીની વિનતિ રે, કાલનજી ધરજો રે તું કાન. દામો૦

પદ ૭૧મું-રાગ માડ.

સખી-શામળિયા સથે સ્નેહ કે, તતક્ષણ આવજો રે;
કહું મારા મનડા કેરી વાત કે, લટકે હાર લારજો રે.
આવોજી રમીએ માલમ ગત કે, કામનીઓ કોડશુ રે;
અમો સમોવડ સાથે સ્નેહ કે, રંગ ભેર હોડ શુ રે.
અમો હજવા પડ્યા છુ આજ કે, તમને કેમ મમે રે;
મેહેતાને એક તમારી આજ કે, તેને રાવજી આ દમે રે.
નરસેયો મૂકે છે મામ કે, અવર એનુ કો નથી રે;
ભેડ કાલનજી કરે છે સાન કે, નવ મૂકે હાયથી રે.

પદ ૭૨મું-રાગ કાશી.

જીવન જાણ્યા રે, મારી વીનતડી અવિધાગ;
મંકટ હું તો શુ કહું રે, વણાતા વણી લગાડી વાગ. જીવન૦

હારમાળા.

આ સૌ ફરીજન દેખતા રે, આપો મેહેતાજને હાર,
બિગદ તમારૂં પાનને રે, તમે મેવક જન આધાર જીવન
ગજ, સાજ તમને લાગશે કે હો બહતવત્સવ શ્રીનાથ,
સાગ મો તમો લામગ રે, અમો મદનો મતો કાથ જીવન
તમો ગુપ્ત સા ૧ ગો ૨ ૩ ૪ ફરી ગાગ ૫ પ્રતિપાગ,
અનાથ તણા તમ નાથજ રે, હો દીનગુ ધ્યાગ જીવન
બા દિન વિગેગે નદી ગયા રે અમો કાછ ન પામ્યા કામ,
તમો વિના કાછ નીના મકુ રે મારી મેજ નડીના વિશ્વામ જીવન
લીતજ નથ અમે કહેવાયે રે તમે ન આવ્યા મદારાજ,
પીત ઘણી છે ન-મેવાની રે, હરિ જાને નમારી લાજ જીવન

૫૬ ૭૩મુ- ૧૩ માંડ

મહેતો (મખીને)-અખી તુ કહેતી હતી કે કાકન તે પેના પિંડાગમારે,
એવો મુદ્દ મગુ સુનધુ રે, નદી ના નામારે
નાથો નામગિયાન મેદ, કે પ્રીત જેમ આનખે,
મૂકા સો મોતે છે આજ રે, ફરીજન પાનગે
હગિશુષુ માના નાજ રે, નામે તો લાગનેરે,
કપૂર ખાના દાત કે, બાગે તો બાગનેરે
સુનધુ પેહેગના કાન કે ત્રૂટે તો ત્રૂટેરે,
પુણ્ય કગતા ભડાર કે ખૂટે તો ખૂટેરે
થડ મૂકી શુ બમિરે કાગ રે, કાગ મસ્તક બમેરે,
કેદ નરસંથો મૈતે વાન રે, હરિ નવ મૂકે કયમેરે

૫૬ ૭૪મુ-રાગ કાદી.

મુરસેના-પ્રભુ મારી વિનતિ રે, તમે સાબગો સારગપાથ
કહ કહમ્ આ તો પશુ રે, વાદલા જણે જણ સુનધુ પ્રભુ
દાત તમાગે ગહેલુ પેડે રે, તે કેમ સતો હો આજ,
વિવન કગના વિઠલા રે, દવે જાગે તારી લાજ પ્રભુ
દૂ દગો પાગો છુ માવ રે, પહે તાગ શુષુ કુષુ માવ
૧૪૨૬ પાગે નહિ તું સામગા રે તો કેમ મજથી જવાવ. પ્રભુ

શે સજ થયો નહીં શામળા રે, તું કાવર શું થયો આજ;
હાર આપને તારા દાસને રે, જેમ માને મેંડળિક મદારાજ. પ્રભુ
સ્વામી અમ વિના તમે એકલા રે, ગો કરશે રંગ વિલાસ;
અરસપરસ છે ગામળા રે, મને છે એકલી તારી આશ. પ્રભુ
તું જળહળતો સુંદર વર રે, હું છઉં તારી નાર;
નાથ વિના તે નહીં ક્યમ રહે રે, તું છે અજળાનો આધાર. પ્રભુ
જાણ્યું સુજાણ્યું થઈ શું બુલે રે, મનથી પ્રેરોને હુંડા રીસ;
સુરસેનાને ક્ષમા કરો રે, વૈષ્ણવ નામે શીશ. પ્રભુ

પદ ૭૫ મું-રાગ માઝ.

સુરસેનાની વિનતિ જાણી, ચડપ ઉઠ્યા તે સારંગપાણિ;
જળહળ જ્યોત સરીખો આવ્યો, બકતને દેશ દેષ પધાર્યો.
સખીઓને અથ કરડી આપી ખાંડી, હૃદયની સાથે દરખે ભીડી;
મુખે બોલ્યા શ્રી જગદીશ, નામ્યુ બકતને પ્રેમે શીશ.
તારી મૃતિથી મેં ન રેહવાય, સાબળી ચિત્ત ચંચળ થાય;
હું શાને કરે છે વિલાપ, મેં સમર્થુ તમને આપ.
મને વેચો તો વેચાઉ, કાચે તાતણે આપ્યો જાઉ;
અક્ષાદિકને વગ ન થાઉ, જગત કોટિ કરે ત્યાં ન જાઉ,
હું તો પ્રેમે મુખીઓ થાઉં, મંધ્યાવંદન કરે ત્યાં ન જાઉં.
જેને વિદ્યાતણું અભિમાન, ત્યાં ન જાઉં કહે ભગવાન;
શિવ સનકાદિક ધરે પ્યાન, તે તો નહીં તમારા સમાન.
મને વાહલા યજ્ઞ દરિજન, જેની મારી સાથે લગન;
એ તો સત્ય વચન હું બાપુ, તે જનની લગજ ગાપું.
તમે જે માગો તે આપુ, બકતનું વચન નહીં ઉથાપું;
જાતજાતને મસ્તક ચુક્યો હાથ, કહું સાબલ મારી વાન.
કાનજાતને આર્જિગન દીધુ, અંગોઅંગ નાદું કીધુ;
તમનું મન કરે હું હું, માનજાત સાબલને તું.
આપણું રંગ વિનોદ કીજે, એવો ખેલ મલીને ખેલીજે;
આગત ન મનમા કરશે, માગ નામથી નિમે તરશે.
એ તો સત્ય વચન હું બાપું, જાજ બકતની નિમે રાખું;
હવે એક પહોર છે ગત, તમને દાર આપીશ પ્રમાન.

કાં કેદારો! ચિત્ત ન આણો, મેહેના ધગણીધરને ઘેર મુકાણો;
મેહેતે સખી આપો મહારાજ, એક આઠણુ કેરે દાજ.
કહી સખીઓએ તે વાત, ચિત્તમાં હતારી શ્રી જદનાથ.
મેહેતાને કહો કેદારો ગાય, ગાયા વિના હાર ન અપાય;
ગાયો હું જાણ એમું આગંન, તમે સાંભલો મુજ વચન.
ત્યારે, રાગ સામે કીધો, નરસંધો હૃદયમાં લીધો;
આસન આધ્યાં દામોદર રાય, સખીઓને હરખ ન માય.

પદ ૭૬મું-રાગ મારૂ.

જુઓની આ બહતવત્સળ બગવાન, જાએ કૃપાં કરી બકનને;
જાઉં વાહલા તારે જામણેરે.
તાં દીનખંધુ બિરદ સાચું, તાં વદન જોધને રાચું; વાહલા
કાને કુંડળ મુકદ બીરાજે, મુખ વીણા મુંદર વાજે. વાહલા
અંગે અંગ મહુ શોભામાં, અંગ ગોવાળાપ નિધાન; વાહલા
સાચો બહતવત્સળ મોરાર, નરસંધો જાણ અલિધાર. વાહલા

પદ ૭૭મું-રાગ ધવળધનાશ્રી.

દામોદરગપને છે વદાસો, ગગ કેદારો રે, નાગરાજ;
તે વિના નહીં આપે દગિ દાર, આસના બરી નથી આશરાજ.
ગિગિવરધારી ને કુંજ ગિદારી, ને સાથે ગી હોજ;
શ્રી હરિની શ્રીન જંધાજ. ગગ કેદારની નથી જોજ.
મેહેતાજ મન સ્થિર કરી સમે, નહીં મુકે વદાસો મારોજ;
શ્રી દામોદરને ધણું વાહલો છે, પણ કેમ ગાઉં ગગ કેદારોજ.
કેદારો મુક્યો છે ગીઁવી, કેમ મુકું મારૂ માનજ;
ને રાગ આ વિના રવ રીજે, મમથ શ્રી બગવાનજ.
રસિયાને મેહેતો કેમ રીજો, ગગ કેદારો ગાજ;
પરિયે કહ્યું ને છે પાણુ સાચું, પણ પન કેમ મુમ મુંજ.

પદ ૭૮મું-રાગ ધવળધનાશ્રી.

મેહેતો-મેહેતાજ કદે પુત્રી મારી, સાંબળ વાન વિવેકજ;
હરિની આગા કેદારની છે, ને મારે અટક છે એકજ.

નરસિંહ મહેતા.

સાઠ રૂપેએ ધરાણે મૂકયો છે, કેમ કેદારો ગતાયછ;
 આપી ચાપણુ છાની લાઇએ, પત આપણી જાયછ.
 ધરણીધર મેહેતાને મંદિર, ખત લખી મેં આપ્યુંછ;
 વ્યાજ મંગતે ગરથ પોતા વિણુ ગાઈ તો જીભ કાપુંછ.
 અટક સાભળી મેહેતાજીની, સમર્થ સારમપાણિજ;
 હરિ કેદારો મૂકવા ચાલ્યા, પ્રીત પૂરવની જાણીજ.

૫૬ ૭૮મું - રાગ કેદારો.

કેદારો મૂકવા ચાલ્યા, ભક્તવત્સલ ગગર્વત સ્વરૂપ;
 ધરણીધર મેહેતાને મંદિર, આવ્યા નરસિંહુ ધરી રૂપ. કેદારો ૦
 ધન આપી ખત માગી લીધું, વ્યાજ સુધા પોહચાહ્યું સહુ;
 ધરણીધર મેહેતાને મંદિર, એક પાગળી હુતી વહુ. કેદારો ૦
 ઘેલી કહી સૌકો બોલાવે, તેની પાસે ગયા ભગવાન;
 મસ્તક હાથ મૂકીને ઉઠાડી, રૂપ કીધું તેનું લક્ષ્મી સમાન. કેદારો ૦
 એક પંથ બેઠા ઠાજ કરીને, હરિ આવ્યા સભાની માંય;
 મેહેતાને બોળે ખત નાખ્યું, અતઃકિં રહીને હરિજ ત્યાય. કેદારો ૦
 તે શ્રીપાત મંન્યાસી સૌએ દીધું, મઠગિરિ મુજી માગે માન;
 નરસેયો ઇશ્વરનો સેવક, સાચો મવક શ્રીમગનાન. કેદારો ૦
 અન્યો અન્ય સૌ વાત કરે છે, ખત આપ્યું દામોદરસય;
 મેહેતાને મંદિર, મોઢલીએ નહીં તો આપણે મહિમા જાય. કેદારો ૦
 ધરણીધર, મેહેતા સભામાં આવી, પ્રણિપત કરી પડ્યો ચણે ગય;
 હરિના જન હરિ સરખા જણો, નરસિંહાને લાગો પાય. કેદારો ૦

૫૬ ૮૦મું - રાગ દેવગાંધર.

દ્વાગિકા પોત્યા કમળાપનિ, ગમાનને કહી વિનનિ
 તમે વેગે જુના દ જાઓ, નરસિંહાને દ પચા
 ત્યા ચયો રે માગ મવાઈ, મન્યાગી મળી દીધો વા;
 જુનાગદનો મંડગિક ગય, તેને ત્યા મળી સર્વ સભાય.
 સર્વ મળી મેહેતાને નડે, ઘેર જન્મની આજ્ઞા ન દે;
 મેહેતાને સમજવો જઈ, લીધા વિના દાર હીસ નહીં.

પરમાર્નદ પ્રભુએ કહ્યું, રામાર્નદ હરેમાં લયું;
આવ્યા રામાર્નદ સભા મોઝાર, ધરણીધર ત્યાં કરે વિચાર.
નરસેને રૂપે આવ્યા ભગવાન, પાંગળી વહુ કરી લક્ષ્મી સમાન;
ગરથ આપી ખત લીધું દરિ, ધરણીધરે વાણી ઓચરી.
શ્રીપાન સાંભળી વિશ્વે થયા, મંડગિક વાન વિચારી રહ્યા;
અન્યો અન્ય વાતો ઓચરે, વૈષ્ણવ સાથે વેર કુણુ કરે.
દક્ષણાવત અંગોદક બરો, નરસે નાગર વૈષ્ણવ ખરો;
ગાયે રત્ન ગળ્યું જાણે સડ, જડે રત્ન ને જીવે ગડ.
એવડી પ્રીત દામોદર ક્યાંથી કરે, ભાગી ભોગળ દાર કંઠે ધરે;
પ્રાટે મેહેનાને મોકલો ઘેર, આપણે બ્રાહ્મણ સાથે શું વેર.
એમ વાન વિચારે થઇ, સભા સડ વિશ્વે થઇ રહી;

૫૬ દરમું-રાગ ધવળધનામી.

રામાર્નદ-પછી રામાર્નદ વચન હચરે, તમે જો જો ઇંછિની પેરજ;
સાચો બક્ષત દરિનો જાણ્યો, ત્યારે વળાવે છે ઘેરજ.
ખન આપ્યું દામોદર ગયે, ત્યારે થયા સાવધાનજ;
મર્યે મળાને પ્રીતવે છે, રે છે મેહેનાને માનજ.
મેહેનાજ દાર મંગાવજે, માનજે મારી વાનજ;
દારકાથી મને મોકલ્યો, શ્રી દરિને સાક્ષાતજ.
મેદતા તમારે મંદિરે ન જાણું, એટલી દહેવી વાતજ;
નામ તમારું સૌ કોઇ જાણે, કેહ રામાર્નદ શ્રીપાનજ.

૫૬ દરમું-રાગ આશાવરી.

જો દગ્ગિનની નિંદા કરે, તે ગૈરવ નગક ત્રંગરે;
જૂઠા પુણી પસા ધરે, તે નિત્યે નગકે પદવરે-જો દગ્ગિનની
નગ્ગેના નાગર તું અવિધાર, પૂરે પંડરપુર મોઝાર;
બ્રાહ્મણે આણી મનક ગણ, લઇ જાધી મુવાન મમાવ-જો દગ્ગિનની
નામદેવ ગાય સજ્જન કરે, તો તુવસી માગા હિ ધરે;
તે નામદેવની જીવાડી ગાય, એવા સમગ્ય વૈદ્ય ગાય-જો દરિજનની.

નરસિંહ મહેતા

શૂરશોક અગાથા થઈ ગયા, વૈષ્ણવના ધર્મ સાચા થયા;
 જગત બદલતે આદે વેગ એ મહેતાજી વિચારે પેર-જે હરિજનનીં
 જે પ્રદુલાહને કોપ્યા તાન તો પ્રતુ પ્રકટ થયા સાક્ષાત
 નિભીપણને વીરે મારી સન તો તેને મળ્યા શ્રી રઘુનાથ-જે હરિજનનીં
 અગરીપને દુનામા કોપીયા તો પ્રતુએ ત્યા બીધી મયા,
 જે ક્રુવને મનાપી અપર માન, તો તેને મળિયા વૈકુળનાથ-જે હરિજનનીં
 શ્રવણ માથ અનળા ચઢબડી બન્ત વૈષ્ણવને માના નડી,
 સુધન્વાને કોપ્યો પિનાય ત્યા હગિં તે ઠી દાધી મહાથ-જે હરિજનનીં
 દોરવે કાઢ્યા ખાચાલી ચીર, તે પૂર્વી ત્યા સ્થામ શરીર,
 તે માગે મહેતા તુને કહું મસાન ચગિર સરાશા વડું-જે હરિજનનીં
 જે હાર લીધા નિના જગો ઘેર, પછે વૈષ્ણવની કાણુ ચારો પેર,
 બાગી બોગગ મગારો હાર મૈલોક્ય વર્ત જોજોકાર-જે હરિજનનીં
 નિજ ધર્મ સાક્ષી મહારાજ, ગમ કામ રાખી બદતની લાજ,
 હરિજનના મુખ થશે રમામ, આપશે હાગ થશે સિદ્ધ કામ-જે હરિજનનીં
 મહેતા તમે કેદારા ગાઓ હાર લાઇ સમોતા થાઓ,
 રામાનન્દ વાચક ઓચરે ત્યારે મહેતાજી હર્ષજ ધરે-જે હરિજનનીં
 જોઇ રહ્યા તે સરવે ખરા મહેતા હરિના વિશ્વાસ ધરા,
 નરસે સુધુ થયો મગન, હરિ સાથે લાગી પ્રેમની લગન-જે હરિજનનીં

પદ ૮૩૫ - રાગ કેદારી.

મહેતા-મારો વાલોજી ગગ મૂકાવી લાગ્યા ખત વચીને અખાયાંરે,
 પછે કેદારે આનાખીને મયો, મારે વાલે નથી રિસાયાંરે
 સુંદર રાગ સોલામણી સારો મારો ગોરીઓ મમાણે આઓરે,
 ધમકે કુધરી ને તુલ્ય કરે છે મારા રાગ કેદારે મૂકાઓરે
 પ્રગટ થાઓ પાતંગિયા સખામા મુજને આપો હારરે,
 શામગિયા મંગ સાધકા લેખક નહીં લાગે કંઈ વારરે
 મનપતા મહપમા આવો હરજી મેં જાણ્યા દીનદયાળરે;
 સભા સર્વે સખતા મારા મહલા, મારે કંઠે આરોપોત્તી માગરે
 એવું કહી ખત મસ્તક મેલ્યું સર્વે સખીઓ થાઓ સાવધાનરે,
 જોજોકાર મેલો કહે નસૈયો સહ સુંદરી કરોતી ગાનરે

૫૬ ૮૪મું-રાગ, કેદારો.

હા હોય બ્રહ્માડનું રાજ આપે, આપણા અંગની સ્ત્રીને આપે;
વળી આપ મરીજો કરી યાપે, બદ્ધિન ન આપે, નાથ બદ્ધિત ન આપે. ૨૬.
બદ્ધિન ૨૦. તેને મુદ્ધિન આપે, વળી સદ્ગ બોગ મનને આપે;
અગિય ઇન્દ્રિય બોગ આપે દહ, તે યદી અધિક કરીને યાપે. બ૦
જે દાદા નિદે બકત વૈષ્ણવને, તે બદ્ધિનની વાનમાં શું રે જાણે;
દુલસી તિલક તણા બેખ ખોટા કહે, આપ આપણી તે તો તાણે. બ૦
અવર જે માપડા મુદ્ધિનને માગે, મદ તે કૃષ્ણ મેવા ન જાણે;
આંહા નરસંધો દાદા હજી નહીં, જનમ જનમ નારી બદ્ધિત ગણે. બ૦

૫૬ ૮૫મું-રાગ મહાર.

ચોદિય જોઈ તાગી વાટડી, મારો નાથ ન આવે;
મંદગિક ખડ્ગ દાદી રહ્યો, મને કાણુ મેલાવે. ચોદિય૦
હલીલા હરજી હઠ મૂઢીએ, હાર આપો મુજને;
મારી પુઠળ મારા નાથજી, લાજ લાગશે ટુંજને. ચોદિય૦
ગજ હારણુ ગરજ તજી, આશ્વા અરવે પાથે;
નરસંધાને હાર આપનાં, તારૂં શું જાણે. ચોદિય૦
વામન રૂપે બલિ હથે, ધગ ત્રણ પદ દીધી.
ઈદ્ર ઇદ્રાસન રાખિયું, યિજ્ઞા બલિને દીધી. ચોદિય૦
મેસાણું દીધું બહુ, ગરથ ગાંઠ નહોતો;
હકમી સદ્દિન પધારીને, મુને દીધા સ્ત્રોતો. ચોદિય૦
તમે રાધાજીશું રંગે રંગો, નરસંધુ મુક્યો વિસારી;
છળીલાજી નિજ દંડથી, હાર આપો કુતારી. ચોદિય૦
નરસંધો નાગર વિનવે, દામેદર સહુ જાણે;
તમે દોરે શું નથી બોલના, મંદગિક રાપે બગાડો. ચોદિય૦

૫૬ ૮૬મું રાગ પરજ.

દુરે માંચ મુને મયા કરો, ગાયોના ચાગ્યુ ચોનાસિયા;
વારે વારે શું કહું ટુંજને, પરજખંજન પિત્રાગિવા દુરે.

નરસિંહ મહેતા.

આગે અનેક ભક્તને દરજી કરી, હાર આપો મુને થાય કલ્યાણ;
જે ભાગે તેને તું આપે છે, તો મુને જે ના આપે નાગણ. હુરેં
રાત્રિ દિવસ મેવા કર તોરી, સાહે કરો મારી સામગવેશ;
ભણે નરસેયો અવર નહીં લેશું, તુંજ ભક્તિ વિના અવનાર હા દેશ. હુરેં

પદ ૮૭મું-રાગ સિંધુડો.

તું કર્યો દાકરો હું કર્યો ચાકરો, કર્મના લેખ ભુંચ્યા ન જાયે;
મંડળિક હાર માટે મને બહુ દમે, હરિ વિના હાથ દેને ઢહવાયે. હું
કાષ્ટ કહે લપટ, કાષ્ટ કહે લોભિયો. કાષ્ટ કહે તાપ કૃતિયોજ ખોટો;
સાર કર શ્રી હરિ, દીન જાણી કરી, હાર આપો તો કહું નાય મોટો. હું
મુજને વેહવાઇએ ધણું વગોવિયો, કપ્પોઝક મૂકી કપહાસ કીધું;
મેવ તે મોઢલી ગૃહ તાણી નાખ્યું હરિ, આપણો જાણીને માન દીધું. હું
જ્યારથી મહાદેવે મનપર કૃપા કરી, તે દિનને મેં લક્ષ્મીનાથ ગાયો;
ગામેરા વેળાએ લાજ જાતી હતી, ગરૂં ચઢી તુ તરવ ધાયો. હું
મારી પાસ મુંદરી હાથ કંઠે ધરી, કંગવા છીસન એમ ન હોયે;
અમુદિયા લોકડા અસત્ય વાણી વદે, તુંજ વિના માહર નહીરે કાયે. હું
હીરની દોરીએ હાર ગુપો હરિ, દમોદરરાય મારે કંઠ ધાસો;
વાહણું વાશે ત્યારે દાસને માગશે, દયા કરીને મને હાર આસો. હું
સોરઠ માહે મને સર્વ સાચો કહે, પુત્રીતુ મમિર જમ કીધું;
નાગરી ન્યાતમાં નામ વધાગિયું, નરસેવાને અબેદાન દીધું. હું

પદ ૮૮મું.

ભોગળ બાગીએ રામ દામોદરા, જાઠો જટુનાથ દેવાધિદેવા;
એ મંડળિક મદ ભયોં આચરે જણે નરસેવાની જાહી સેવા, ભોગળ
ભક્તપાળક દયાળ તું સામળો, મારે તો પુરણ પ્રીત તારી;
નાગર સાથ નવલ નેહ દાખવો અકળ ચગિત તારા મોરારી. ભોગળ
જો મારે નજર નામ હદે વસ્યું, પતિતપાવન તણ બિરદ કહાવો;
માહથી મળને મૂકાવો શ્રીહરિ, તેમ નરસવાને મૂકાવો. ભોગળ

હારમાળા

૫૬ ૮૬મું.

દૂધા દૂધાનિરિ રૂથવા રી હરિ ॥ અનાથ તુ નાથ કટીએ
હાડ કાઢે મને ગાયત્રી પન્નન મામગા ત્રણુ કને જદએ. ૮૬મું
દૂ શગળ મા રો નના પગદરી તો રન મ રો પેર પાડે
નાનગા જારિરોખને મામગા તુ રિના લગ્યય 'ાણુ જીડે ૮૬મું
મગિત ન રાડ ત્રણુ રો ૭ તે મા ૮ જ તુ મે ન જાણે ?
જાણે ન મ ૧ જ પ્રીનડી તો ના હ ર જનમ અત્યા તારી નાદણે ૮૬મું

૫૬ ૮૭મું

ગોપાન ૭ જનની બમ્મિ પામ કને ૧ રિર બખ્તો ત્રણુ નમે
અનેક જો ૧૧ ના મમમનોનન મના લુએ નુખ નરિ રણુ પામે ગો
આન્યની મમય મી નાન નવ ન ૭ નમય મએ કમી સગન પામ્યા,
શિષુ પુણે મી, મનુસા રેડ અવનગી દ ન ૧ નુકિન તણુ ન વિગમ્યા ગો
• મોમ મેરેરે બના ની ર જનને નમ્યા રેડ જમા ન્યો રિય પામ્યો,
ગતન જતન રણુ રીપ માદ પાડ ૧૧ અમાનકે ૫૬ સાલ્યા ગો
મમએકની કીલ માના મરી ૧ નુ રુકાન પ્રમ કીધુ
માયો મો ગા નિમના થક ન્યો ૮ નકુ ૬ ૫ તે નીડ લીધુ ગો
જનમને મનુ કનેગન ૧૧ એ ન્યો આદા નિ ૧ વિનય મિથુને મોલો,
મનના ત્રા મર મોમ મરી નદી ૮ પ્રાત્ન વિના કાગ ખોરો ગો
મોહ મમના કમી મન મા આવડ લાડ એ નેવાને ચિત્ત રાને
નસેયા રકને ૫ જારન ૫૬ એ ૬ જ તુ નિના મમુ ગણે ગો

૫૬ ૮૮મું

સાડ કર સાડ કર સામગા માદગી મનનુખ થકને જેતી આજ,
નાગર ન્યારે હડ કમી મોયએ ગણે નદો ત્રિમ્મા તારી લાજ માગ
ગોડુગ માટે તું માગ ખાતો ફરે નવ લીન આદીગન લેતો ચોરી
અથગ ચોર તું મુખ નથી મોવતો દનુ મમા ના ૧ નુજ તોરી સાગ
દુર ને ગોપાએ નાડ લડારિયા અન આદીગનુ જેતો ચાખી,
વારે વારે ૧૨ જ જલ લીલા મે તે ન નવા રેડ છ ર સાખી સાર

નરસિંહ મહેતા

૫૬ હરમુ.

મોગરા માળે શુ મોલિ રલો મોના, હાર આપો જરા ખ્યાન નાધે,
કેહેશે નાગરો કોહનુ નામ ગાતો હતો, કૃષ્ણ તુજને કોઈ નહિ આગધિ. મો
સારી પકિત નણા લોક મને મળ્યા મહાપ કરજો તેની પાસ થાજે;
મૃત્યુના બધ થકી નરસંયો નવ મિયે, પણ નારો જરા જગદીશ જશે મો
રજની તો નહી ગઈ, રાત વેડી મી, જેન તો ગ્રામી થઈ ગઈ દિવાની,
કેરાવા કંઠથી માળ અળગી કરે, પ્રેમે આગેપો નરસંતી કમાણી મો

૫૬ હરમુ.

હારને કાજ શુ હઈ કરે શામળા, જયવાને તારી પાસ આવ્યો,
રાધિકાની મો બેઠો વાતો કરે, કેલે નૈકુદથી તુ શુ રે લાવ્યો ? હાર
તાડ નામ નિશ્ચય ધણુ તે ન ગિય, નતો ડોકરો છાન પીતો,
હોરતો કામળો, કાથમા લાખડી ગાનડી ચાન્તો વન મહેતો, હાર
માન તુ, માન તુ, માન તુ, બૂદા, તુ મિના દુખ તે મને કહીએ,
બણે નરસંયો તારા શુણુ ગાઈ નીએ, એકવા બૂનગ કેમ મહીએ હાર

૫૬ હરમુ.

હાર કાજે શુ વિનય કરવા મા, નહિજ પેમ્તુબ વિદુ માળા,
કલ્પના પુપ ને મૂલનો નાનણો નેને શુ મોગી રલો નનાયા હાર
કિયને મુકીને નીચને અતુલયા જન નહિ, જનના જન દાગી,
ગજા હિકરી કકમણી પગરી મગડી મરિનો થયારે તારી હાર
જન શુણ નયે જે નહા બુધના નાયર છીસરા મમ બાણો,
મરણિક હારને કાજ મને પગલ, દોલવા દામના મે ન નાણો હાર
તેલ કોતુક જાએ, વાજ નાગી એ શુએ શ મુતો નાદાદેરા,
કેનવા માળ દોષી કનાગિ, પ્રેમે ચાલુગા નરમે ॥ ચીના દાર

૫૬ હરમુ.

આપ્ય મે દાર વસુદે. સત સિદ્ધા સિધિ મિયાના વા નામે,
સોકના વગન અવિલોક તુ રામળા, નાય નિદા તજી મે ન નામે ? આ

હારમાળા.

દીનપુત્ર નહીં ગિર હગિતુ સુખ્ય, એમ બોલે સત્ય વેદ વાણી,
 દનમ તાન એ આન મનાગતો, ગમ્ય નિધિને નહીં બાણી. આં
 કૃપણપણુ તુ મૂઘ્ય કમળાપતિ, જગપતિ જન કૃપકાન થાગે,
 મોહના મહાગિદ્દો નર્મને માગે, હાર આપો જન ખ્યાન થાગે. આં
 પદ ૯૬મું.

આખ્યની હાર વચ્ચેવનદન, આન અનાથ તુને લાન થોડી,
 દસના બપ થઈ નાશી જોડુળ ગયો, ગ્હો આદીગ્યુ પ્રીત જોડી. આં
 અગથ માટે મા બાપ તે પગ કર્યા, મુગ અમુગ મુનિ સર્વ જોના,
 કમનો વધ કર્યો અર્થ તારે મયો, ગોપીજન મૂઢીઆ વને જોના. આં
 બહિન દગ્ધા આદીરનો નવ થયો, તો મુને હાર તું મમ આપે,
 બણે નર્મસેધા હવે જાની પોડી ગ્હી, આખ્ય તમકર હસી હા મનાપે. આં
 પદ ૯૭મું.

હૃદને રામગા મૂઢી મન આમગા, બોલે નદીં શા અભિમાન મારે;
 આપીએ હાર કે પ્રગટ હવણા દર, જે હામ કીધુ બંદીવટ ધાટ. ઉં
 અણુવર્ગ નાર તે બોગરી બૂધગ, પગણના ગમ્ય શુ નોહતો તારે;
 હાને વાર થઈ બાન બાગી ગયો, શુ દહિયે નાથજી વારે વારે. ઉં
 કળિયુગ માટે દતક જને લાગમે, વૃષણવની ગન તે કોણુ થાગે;
 બણે નર્મસેધા જવારે હુ દગ્ધવો પડ્યા, તારે કીર્તન જગ મેણુ જાગે. ઉં
 પદ ૯૮મું.

હાણુ કોઠાને વિનતુ વિઠ્ઠલા, કંથ કમળાનખા નન રિયાન,
 દાપની લાજને દાજ આન્યા હગિ, તેમ કુખ પામે ધારું દામ તાર. કોં
 પ્રગ થયુ નામ જાન રિવે બૂધના, નર્મસેધા નાથ એતુ મિગદ દદાવે,
 સવદનુ સેકર ગણાએ નિકમા, તો તું નાથજી બસોગે બાવે. કં
 લોક રંબે મનુ દાનક શાએ જા, નગિદ મદ બાલ કુઠ બોલે,
 નરસેધાયા સ્વામી નિત્ય દાના સદા, જાનના સ્મૃતિ નહિ હા તે ભે. કોં
 પદ ૯૯મું.

તને રોષી રદી નાધિદા, મમ જાન્યો પડે, નિધિ જાની નદી રે થોડી,
 નાનાનન તું યાને આગન દરે, નાગન સપે શુ પ્રીત તે દી ? તને.

નરસિંહ મહેતા.

જાળી કપાળિયો કામ પ્રજાળિયો, ઈશ્વર પદ પામ્યો હમિયારે સ્વામી;
શામળા તુજને લોક લંપટ કહે, થયો બ્યભિચારી કાનુડો કામી. તને
હઠ કરે તેણું હઠ કીજીએ શામળા, તૂટશે સ્નેહ ત્રિકમ તાંતણે;
બણે નરસિંયો અવધ સૌ પહી ગઈ, મંડળિક મારશે મુજને વાહણે. તને

પદ ૧૦૦મું.

જે તારા ચરણ શરણને અનુસરે દેવા, તે જનને તુજ સરીખા કાધા;
ભોગવે ભોગ સંસારનો શામળા, વિષય રસ સેવતા કાર્ય સિદ્ધ્યાં. દેવા
જોતાં જનકનાં કર્મ શાં કરાવા, રાજ રિદ્ધ વિદ્વસતો નરક વામ્યો;
નામ પ્રતાપથી જમપતિ જીતીઆ, અભિષેક તારું અભેપદ પામ્યો. દેવા
ભક્ત વાહલા સદા દાસનાં દુઃખ હરો, નિથે વાયક એવાં વેદ ગોણે;
અંતરીખ દાસથી ક્રોધી રૂખિ રાજ રજાળિયો, તો મંડળિક તારે શાજ તોણે. દેવા
નાહારા ચરણને જે કોઈ અનુસરે, તે તો વૈદુર્યથી અધિક હોયે;
હંસાદિક બ્રહ્માદિક શંકર સેવતા, તાહરો પાર ન જાણે કોયે. દેવા
ઉદ્ધ અહલ્યા થકી મહા દુઃખ પામિયો, સહસ્રભગ તન ચ્યાં તને મંબારે;
માણ દરની હવે સાધુ મંતાપતો, નરસેયાને નાથ કા વિસારે. દેવા

પદ ૧૦૧મું.

કૃષ્ણ કૃપાળ કરણાનિધિ કેશવા, હું અનાથનો નાથ કહીએ;
જૂપતિ ગોળો એને મર્મ મનમાં વસ્યા, સ્વામ વિના શર્ણુ કેને જઈએ. કૃ
સગાં સરવે મળી, ન્યાત નાગર તપ્તી, કૌતુક જોવાની પેર કાધી;
હૃણજળ મેધ તે મોકલ્યો શ્રી હરિ, છાજ વેળા આવી આશ દીધી. કૃ
મને અપજશ તો તને અપજશ થશે, મને જશ તો તારો જશ વાધે;
દારને કાજ શું હઠ કરે શ્રી હરિ, એવડો અનર્થ શીઘરે સાધે. કૃ
મંડળિકરાય જો મુજને મારશે, તેમાં તો નાદરૂ પન જણાશે;
મૃત્યુને બયે નરસિંયો જિહતો નથી, ભક્તવત્સલ તારું ચિરદ જશે. કૃ

પદ ૧૦૨મું.

બદનના મંજ તુને વિશ્વ સીદ્ધા કહે, કાગલા કેસં તે દાન કર્યાં;
વિષ સુદામાને નવનિષ મોકલી, વિદુરને મંદિર વામો વર્યા. ભક્ત

હારમાળા.

કૃષ્ણ કૃપાળ કૃપણ થયા ત્રી દિગિ, ભક્તની બીડ જનણો ગોપાળ;
નાશી કરીને ગિરિ મધ્યે જઈ રહ્યા, કાળયવન નોયે શિશુપાળ. ભક્ત
જરાગંધ નહીં કેશી નગકાસુર, તેહતણારે અહકાર મોડયા,
અધાસુર બકાસુર વેર ભાવે કરી, તેતણા તનના બધ છોડયા. ભક્ત
ભાવે કમાવે જોણે આરાધિયો, ગર્ભ નિવાસ નહિ આવે વળતો;
બણે નરસેયો હું દીન થઈ વરણુવુ, રાખ્ય રે ગાખ્ય મુને બાપ મળતો ભક્ત.

૫૬ ૧૦૩મું

કાળ ૫૪મું કેશના વલનહુ વિઠુલા, બેડ કરજોડીને માન માગુ,
આવ તુ ધસમરી નાથ નિદ્રા કરી, હૃદ આજસ તથ શે ન જન્યુ? કા
નાણુ કરતા બહુ હાણુ થારો અધ્યા, હૃદ કરતા હલકાઈ થારો,
કપટની પ્રીતે તો ભાર ભાગી જશે, દીનમધુ તાર ગિરદ જશે કા
સરણુ આવે તેનું મહત્ત તું ખુએ, વેદ મૂન વહે રે વાણી,
તે ગિરદ તાર જાણ છે ત્રિકમા, ગાખ્ય નરસેયને દીન જાણી, કા

૫૬ ૧૦૪મું

હારને કાળે શુ દા કરે માનજી, બોલતો મે નથી મુગો મારે,
ગય મંગલિક પ્રતિત કાણુ પ્રમુ, છુગને પ્રાર્થુ શીવ સાટે હાર
પગ હોય તો પદ તું નાગીને, રે કાઈ મૂલ બેડુ જે તારે,
નોક મગ્ગે નમું કહ મણુગાગે, શુ કહુ સામગા વારે તારે, હાર
કગિયુન માહે પ્રતિત નહિ રોખને, હાર નહિ આપો તો કાણુ ધારે,
કહે નરસેયને હાર આપ્યા નહિ, ચોઈનાક શુભ તારા કમ ગાગે હાર

૫૬ ૧૦૫મું

મારે તો નાદરા નામનો આનરો, તું વિના સાહે કાણ કર મારી,
દીનમધુ તમે સદા રે દામોદરા, આ અવસર આતી લો હમારી મારે
અનની લાજ તું ગાખ લક્ષ્મીનર, નામ આગ તું મિર ધારી,
તારે મેનક કોગી છે નામગા, મારે તો એક છે આગ તારી મારે
મંગલિક રાખને માન રાધુ પણુ, તે તમે ચિત્ત ધરો નાથ મારા,
બણે નરસેયો જૂનગમા અનગી, અદગનિય જુણુવા નાઉ તાગ મારે

નરસિંહ મહેતા.

પદ ૧૦૬મું.

દીનખંડુ તમે હરિ દારિદ્ર્યોચના, દાસને અનંત આશ તારી;
અનેક શત્રુ મળી મુજને પરબવે, નાથ વિના કોણ કરે સાહે મારી. હરિ-
તું નાથ અનાયનો સાખ સમૃત પૂરે, વાત વિસ્તારતા વાર લાગે;
કૃત્ય તારાં ગમે આજ મંભારતો, હું મતિ મંદ અજ્ઞાન આગે. હરિ-
રંકની લાજ તું રાખ લક્ષ્મીવર, દુષ્ટ જ્યમ ત્યમ લવે લોક સહ;
તેડી લાક્ષી ને મારું મોન છે, જેમ હરિ રાખશે તેમ રહું. હરિ-
માન અપમાન માહરે નવ રહું, ભૂપતિ ભોળાઓ કામ કીન્ને;
રાખીએ નાથ અનાયને દુઃખથી, આશ અનંત તુજ નામ લીન્ને. હરિ-
મ્મત વસુદેવના અંતર અવિભોડીએ, પનિનપાવન એવું ગિરફ તાર;
આપીએ હાર કગાર તું નરસેને, આણુ કણુ નહિ તો પ્રાણુ કાઠકુ. હરિ-

પદ ૧૦૭મું.

વિશ્વપાળક વિશ્વભર કંઠ વિનતી, તુજ વિના દુઃખ ખીલુ કોણુ જાણે;
વિલપતાં વિલપતાં વહી ગઇ જામની, નાથ નિદ્રા તું શૂંરે આણે. વિશ્વ-
રોષી રહી રાધિકા કે પુત્રી ભીમક તણી, અંગના અંગમા શો રમ માણે;
હક થકી સુર અસુર સૌ હારીઆ, તૂટશે રોહ ચિકમા આ તાણે. વિશ્વ-
રાહી ચંદ્રાવળી કે મળી લલીતા સખી, કામવચ થઇને શૂંરે સ્મૃત;
કુલના હારમાં એમ તું કા કરે, પ્રાતઃ થયો ને રાત્રે વગૂતો. વિશ્વ-
સાચ પાપે કોઇ રાત્રે ન શ્રીહરિ, જગન જીવણુ શે ન જાણો;
શીઘ થઇ હાર નરસેયાને આપીએ, રાઠે મહયો મંડળિક રાણો. વિશ્વ-

પદ ૧૦૮મું.

સ્વારચભૂત ના હોવ રે બૂધરા, પરમ કણુનિધિ નેદ આપે;
માહના મુખથી ગજને ચૂકાવિયો, ગરૂડ તજને જોષાળ ધાયે. સ્વા-
ગરૂડની ગતિ અતિ મંદ લહી માવજી, ચણું ધાયા ધણું સંકટ જાણી;
આપ નહિ પોહગીઆ ચક્ર ત્યાં પાઠવ્યું, બેઠ જોષાસિયા કણુ આણી. સ્વા-
હરિનામ જરા વાધીઓ ત્યાં થકી શામળા, સેવક સંકટ ટાલ્યુંરે મારે;
બચે નરસેયો સેહલ વાતને કારણે, કણુસિંધુ બિરદ શાને હારે. સ્વા-

૫૬ ૧૦૮મું.

આ આણ દયાળુ શીઘ્ર મેવક તણી, તું ને મારો ધણી વિચ જાણે;
પ્રકટ સુખ નામ તે તુંજ ચકી સામજા, હાં ન એ વિનનિ મન આવ્યો. ૬૫૧૦
મંત્ર તું બંત્ર તું ધ્યાન ધરણીધરા, મંત્રી મોહન વિના નહિ રે ખીજે;
હાર આપ્યા વિના સાજ કોઈ કેમ રહે, દીન દેખી હરિ રો ન રીજે. ૬૫૧૦
સાહે છોધા વિના નેર નહોં છૂટકા, જો તમ ચરણની આશ આપી;
નરસંધાયા સ્વામી માન માગી કહું, હાર આપી નાખો દુઃખ કાપી. ૬૫૧૦

૫૬ ૧૧૦મું.

પુષ્પથી સાર અનેક છે સામજા, મુજને હારનું મન દીજે;
રંક સાથે લહી, વાત દુલભ દહી, કોની કેશવ હવે કેમ કીજે. પુષ્પથી૦
કાજ છોધા વિના પ્રતિન નહી પુરખો, પ્રીતની રીતજો આપીરે ભાસે;
સકળ સુરીનરકહે, અકળ કોનવ લહે, મારે તો દુઃખ વિના નહિરે આસ. પુષ્પથી૦
નામ પ્રતાપે પાપાણુ જળમાં તપાં, પતિતઓધારણુ નામ તારું;
નરસંધાનું હું મેકર હર સામજા, હાર આપે ચાપે કાજ મારું. પુષ્પથી૦

૫૬ ૧૧૧મું.

નંદનાનંદન વાર સાગી ધણી, ફરીજન લોકને હાં હસાવે;
અપહાસિ શરો, મારી ને તાહરી, વાન ચિત્તમાં તને શ્રે ન આવે. નંદના૦
પેર પેર પ્રણયું, માન માગી કરી, કહવું કા ચર્ચરસો કુણુ કામી;
કપટ ભાવે બળયો તોય દુજને હરિ, સાહે મંજારી કર મેવ સ્વામી. નંદના૦
કાણુ વેળા ચર્ચ હાર આવ્યો નહોં, સાંબજો સામજા વાન મારી;
નરસંધાયા સ્વામી મુજને તો દુઃખ નથી, સાજ જાશે જહુનાથ તારી. નંદના૦

૫૬ ૧૧૨મું.

પણું રે વસંતિયો આજ હું વિઠુંલા, અવસર વેળા ન આવ્યો કાજ;
દરબુસિધુ તને નિમજ નારદ જાણે, બહન સપજાને લગાડી સાજ. પણું૦
અમ્યા ત્રાંદ તારો નહોં, મન મેં નવ લહી, ગાય ચારી કહો મં જોવાજ;
આદીમાં રમી જુલિ સદુ નિર્મી, તે કોણે નહોં આપે પુષ્પ માજ. પણું૦

નરસિંહ મેહિતા

મગ નુનાઝ નદી, જે શીખ સાગી દાએ દાઝ અપે ફુખ મા' ગાયે,
ફિગિનના મુખ સ્વામ કો ફેમવા, જે નરસિંહ તારી લીલા ગાયે ઘણું.

પદ ૧૧૩મું.

પ્રીતની રીત પ્રેલોકવમા સાઝ હે, શુ કહું શામળા ને વિચારી;
સાચુ વૃદ્ધ જગદીશ જાણો તમો, પ્રીતની રીત તો અગમી બાગી પ્રીતની.
રાકરે શ્વામીએ દીન જાણી મને, હરિ શુભ ગાનાની ટેવ પાડી,
વિનિષ્ઠ વિનાસ ગાયા મ ગોરેદના, બક્ષિનાન ખૂંચે શુ દ અનાડી પ્રીતની.
તે જિનનો મેં તો તુજને આગધિયો, આધિયો ગુદ્દ કરી મન સાધે,
આજ વેળા પડી આજ કિતાવણો, બલાઈ જુલમ કર રહીન મારે પ્રીતની.
મા તો બગા નથી, જાણુ શુ કહું કથી, તુજ થળી થાશે તેજ થાશે,
ભણે નરસિંહો ને જી મારે જાશે, રાગી શુભ તાલન કોણુ મારે પ્રીતની.

પદ ૧૧૪મું.

કાનકુદા થયા શામળા શ્રીહરિ, રક્ષીના નાથ કે નિશ આની,
મિરદ મોકુ બણુ પતિનપાનન તણુ નગણુ આ પો તેની ગાય આજની શ્રવણ.
નિગે નિશ તણ તાઝ નિજ બકનને, તુ નિશ માલરો કાઝ સ્વામી,
ફરિજન લોકને મન આન વમ, અગ કાન કહું રાર નામી શ્રવણ.
પુષ્પની માગી શુ મન અગમી ગણુ વિપ્રમણિ એ શુ ન તારે,
નરસિંહાચા શ્વામિ નિનય ત મહુ કરી, હાઝ અરખો નડી કક મારે શ્રવણ.

પદ ૧૧૫મું.

પ્રીતડી મોહડી કરી તે શુ નવ સામરે, નૂન તારે મન યદ્ય કે આજ ?
કેથળી કચન તણી નથીરે ઝોડની, પુષ્પના હારનું મારે કાજ પ્રીતડી.
રૈધ્યુવ મારે શામળા મેં તુજને બજ્યા, હવે કા તળે મને રે કહાન;
નકોર કા યદ્ય પડ્યો, મધ્વજિદ મહે અઢ્યો, તોય તને નવ આરી સાન. પ્રીતડી.
મેલ મમતા હવે ફૂંચના હારની, વાર લાગે ધણી રિશ્તનાથ,
નરસિંહાચા સ્વામી આસ તારી ધણી, અર્ધેરે અર્ધે હવે ઢઠ હાર પ્રીતડી.

પદ ૧૧૬મું.

અસ્થા હાર દેવે ધર્યો, દાસ કા વિસર્યો, કેમ મોટમ હૃદય મરે આણી,
જડપતિ જનપતિ જગપતિ શામળા, તારી મોગધી મેં તો રીક જાણી અ.

નું નને બાણું ફરી પેઠે જાણ્યા, કંચુકી પેડરીને તું રે નાચે.
ગોળીઓ સરવને નાચે રમાડવી, પુ'પના હારથી તે ગદરે ગયે. અ૦
જે છુલને બજે ગદન્ધપણું તે તજે, જોગી થઈ વનમા બીખ માગે;
બજે નગંમેયો મુને હાઠ આપો હરિ, નિર્મજ આ હાઠે છુને હાજ વાગે. અ૦

૫૬ ૧૧૭મું.

નિરજે સઘ હરિ, જ્યા તે તો નર ધરી, પપપાન કનવી પુનના પ્રાણુ સીધા;
અખળા બ્યાજી કરી, તેદ ત્યા થરથરી, હાથાવાવા તાગ કારિ કીધા. નિ૦
જનકમુતા સતી, અંતુ વનમાજુ જનિ, વાનુ અપાવે તે વન બમાજા;
દુપના તેં કરી, તેદને પરદરી, રમન અડુ અડુ કરી તેને રમાજા. નિ૦
માનતો વંદ હયોં, તે તું તામોડો, વિનરી કમ જય વાન ફરી;
આપના માન પાનાગે બસિ આપીઓ, પેઠે પ્રનુ એ ન દોષ ફરી. નિ૦
જે છુને ધાય તેનુ મગવણ જય રે, જોગી થઈ વન વન બીખ માગે;
બજે નગંમેયો તું તો નિર્દે રે નગદરિ, જોયું વિચારી એ પાટે આગે. નિ૦

૫૬ ૧૧૮મું.

દારે અટપગ, નથી બોલતો વટપગ, વંપગ વાજ વાગી આગ જાગે;
ગજપતિ ગમ્યા કેવળ પગ કહે, ગુજ વિના વાદરે તે પ્રાણુ માગે ૧૦
હૃદ તું અંવડી શું બેઠો હરનડી, માક ધાટી પડી મુજ માગે;
ગિરદ પાવક હરિ, સાગ હરને ખરી, નિર્મમે હાજ તો નુંજ હાગે. ૧૦
જીવ માગે જગમગે, અંગ માક કમમગે, કમમગે તેવ નેવાને રૂપ;
નગંમેયો ગમમગે, લોક મદુ ચગમગે, કોણીઓ માધિક દુષ્ટ જૂપ. ૧૦
ફેલ મુકની પગ, એમ ને અદુ હગ, કોણીને રીંગી અદરે લંગાખ્યા;
માનતે દુનરી, નાનને વીલરી, બોલને હાનશ નગંમેયો સા મૂખ આખ્યા. ૧૦

૫૬ ૧૧૯મું.

બોભંને શામળા આરણ સા આમયા, હામલામાં મન રેમ મખે;
કારિ જલાદ ગુજ આપે વાદ જગા, આજ મુને હાથથી હવા ફેરી નાખે. બો૦
પ્રદવાત કગારીઓ, મુવને પગેવાડીઓ, બસિને કોણ પાનાવ મૂપ;
હરજી શું હાગિઓ ફરે જુને વાગીઓ, નરીઓ માદિ ગદી નિજ ગપ. બો૦

નરસિંહ મહેતા.

અત્યા મૂઢવ રે મરકડા, ફાગડ ફગડા, હરકડા મૂઢવ વાઙ રે વાલલા;
નગમ્યા વિના તને આમ કોણ પ્રીછવે, નગણા ન ચછવે માગ નંદલાલા. બો. ૦.

૫૬ ૧૨૦મુ.

હાડગે કદાન નાઝ મન ચોદિય બમે, બણે મને નાગ કછક આપે;
નામ લક્ષ્મીવરા કરે લાવચ સદા, આ રંદને ગય દયા મંતાપે. હાડગે
તાંદલા વધ ઝિદ વિપ્રને મોકલી, બુવન કીધુ ત્રેકુંદ મમુ;
માહરે તો દાન તો ગાન છે નાદકે, નિત્ય પ્રીત ગુણ ગાઇ રમુ. હાડગે
મન મોકું કરી દાર મુજ કંઠ ધરી, હરખીને હરિ મારા રે આવો;
બણે નર્સમેશ ગંગા મક વહી ગઈ, ફાડને દાધથી મને મકાવો. હાડગે

૫૬ ૧૨૧મુ.

કેવા રે તુજને મન દીન પ્રતિ પાગલા, કય કમળા ગલો મન સામે;
લાખો પાળે તેના દોષ મો માનાએ, કાય જમણે વળે મુખ મામે. કે.
કામધેનુ કૃષ્ણજી કોઈ કરના ગલા મોખીના મો લ ચેરી પીધા;
ગમરીના મોગ્યા નવાઈ જાતો જડયો મુનિતણા રૂંદના માન લીધા. કે.
દ્રીપદી કેરી બાજને કાળો, કાનિમવા ધમ્યો એક શ્વાસ;
પાય પાવ તણી લાગ નોહતી જડી ફન ચછને નયો ફુલ પસં. કે.
બુખનુ નોનઝ ભાવ વિષુ પન્દયુ, પ્રેમનો પગ્નુ પગ્મ દાંધા;
બકતની જુપડી જગન કાંચી કરી, બાજને બોજને તુ ધરાયો કે.
મિરહ તો મપુ વિશ્વ બણે મદ, ના ચળે નાચજી વેદ વાણી,
નરસીયા રંદને જખના તાહરી, આપ અવમેવડા દીન બાણી. કે.

૫૬ ૧૨૨મુ — નાગ અશાશવરી.

ઓળખ્યો હાં મળ વિભી યુ, નામે નામદી તારી રે;
કુશાનુ કદ હર્યુ ધરણીધન, અહલ્યા શ્રી હાંએ કુમારી, ઓળા
હાંટ દુષાસન ને દુર્વોધન, સતીને મભામા આણીરે,
પચાલીને પગ્નુ પૂર્વા, મમરચ સાંગપાણિ રે. ઓળા
નુન અમરીખ નગ્ન રક્ષમ દ, પાડતી પન રાખી રે,
સુદામાને નવેનિધ આપી, સુરીનર મુનિવન માખી ર. ઓળા

હારમાળા.

સાંદીપનને સ્ત્ર આખો આણી, વટે વેદમા સાચું રે;
મારો દહિાર શ્રી દામોદર, અન્યને હું નહોં જાણું રે. ઓળાં
તારણુ તરણુ પૂરણુ પુરુષોત્તમ, નિગદાર જે દહાવે રે;
નરસિંહાચાર્યા સંગે રમનાં, પુનર્ધિ જન્મ ન આવે રે. ઓળાં

૫૬ ૧૨૩મું-રાગ પરજીઓ.

તુને હું બક્ષ કમ સાબરે રે, મેવક જનના રાખણુદાર;
તુને માસ કમ વિસરે રે, સકળ વિચિત્રા આધાર. તુને
જેને સોલ સદમ પઠરાણી, સાઠ લક્ષ સુત ગુણવંન;
તોએ તમને પ્રીતિ નહિ રે, વિનતિ કરે હું અનંત. તુને
આગે અનેક બક્ષ આધારીયારે, તે વિમામણુ મુજને;
બણે નરસિંહો ચાવ સાવધાન હરિ, ખોલ લામશે મુજને. તુને

૫૬ ૧૨૪મું-રાગ રામગ્રી.

મદા રંડોના મુખ, નહોં મોસ, જેતા જુડા જડનાથ રે;
ધૂતારો ધરણીધ. જાણ્યો, હકિલો ન મૂકે વાલ રે. મદા રંડોનાં
ગોકુળમા ગોવાળીઆ ચઢને, ચાર્યા વનમા દેર રે;
જાણ્યુ જળ ડવણુછ નાડ, નવનીત દેરો માર રે; મદા રંડોનાં
ચંચળ લંપટ દાંડો, સ્વર્ગ તે કન્તો મારરે;
ગોકુળ માંડું મેગળા દેરતો, એજે અછદા ચાખ્યાં મોરરે. મદા રંડોનાં
પરાધીન થઈને પેંગજ ખરતો, જેમ કાઠ નકોર નાખનરે;
નરસિંહા મારે હારને કાળે, આનંદ શુ અભિમાનરે, મદા રંડોનાં

૫૬ ૧૨૫મું-રાગ મારે.

તું તો ગોળ માટે રંડોના, તવ નવ નવ ચારી લેતો;
તું તો અજરો મેરે જડતો, તેનો દાંડો કુખરો ખાતો.
જસોદાંદ જાંધના તાણી, હું મહારતો સારંગપાણિ;
તમે ને દહાડા સંભાળે, એવું જાણીને હુમારો.
માદોમ મોટાઈ ન આણી, મને પોતાનો દરી જાણી;
મારે હ તમારે રંડું, માદરે બૂંડે તમારે બૂંડું.

નરસિંહ મહેતા.

મારી પત જાતા તારી જાગે, ત્યારે જોડુળ કેમ રહેવાશે;
 લોક વરૂવા જોલે-છે મારા, હાક મારા કાઠીય તાગ.
 નાગર ખટકલકાજોલા કહીએ, છુ તો કાઈ ના આણે હાકએ,
 એવું જાણીને ઝોરા આવો, હાઝ આપીને મુજને મનાવો.
 તને બ્રહ્મભાન સુના રહી ગમ્પી, તેણે આનંદથી જોતો અખી,
 તારો નરસિંયો રીસે ભરાય, મુજ વિના જરા કોણ માય.

પદ ૧૨૬૩—રાગ પચમ

બાગો ભોગા, બાગો ભોગળ, બાગો ભોગળ સામલીઆ રે;
 ઘેલા ઘેલાઈ મુકે મારા વાહલા, આયોના ચારણુ જોવાલીઆ રે, બાગો
 આહીરડાને આનંડો ગો મચકો, આપો મેળારડાની માળા રે,
 ખટકો ચિત્તમા શાનો પેઠો, ક અટકો મારા વાહલા રે. બાગો
 હવા ગાલ ન દેકે મારા લાલા, નરહરિ નાંધડીઆ રે,
 બધું તમને બવવતા જાણી, પ્રેમે અરપા ગાવડીઆ રે. બાગો
 શુક મનકલિકિ ધ્યાન ધરે છે, તે નંદનજો પિંડા રે,
 તને વપા કહી દલાવે, એવું છે જાતુ અમાડ રે. બાગો
 આવોને આલિંગન દીજે, સુદર મુખડુ નિકાળુ રે,
 બજે નરસિંયો જાળી વીળી, થયુ ત્રિયોગે અજનાહુ રે. બાગો

પદ ૧૨૭૭—રાગ પ્રલાત

જાગો જાગો જડુપતિ જાળી વિહાણી, અરૈધ્યુનડા મુને મિહાવેરે,
 અરણ્ય કુદે થયો હરણિયો આથમ્યો, તોય તુને દયા ન આવેરે. જા
 વલોણુ વલોવાયે વેદ બણાયે, બામનીઓ અરે પાણીરે,
 આવી મર્યા નહીં શ્રીદરિ મારા, શકે કોણે બાધ્યા તાણીરે. જા
 કુબકર્ણુ મુચુકુદ ચક્રી રે, નિદ્રા અધિકે તુને વાધીરે;
 જડુપતિ દીન હું કહ નન જાણુ, નારય તામ્ય નરમયો અપરાધીરે. જા

પદ ૧૨૮૪—રાગ પ્રલાત

મકે ખત વાચના હું રે અખાપો, તેણે ચઢી શુ રીસ રે,
 આવો આલિંગન દીજે માદરા વાહલા, ત્યારે દસીઆ જગદીસ રે. મકે

સના સર્વેકા જેમ સાબળે, એવું હરીઆ નાય રે,
 જ્યો મેહેતાજી જ્યો મેહેતાજી, એવી બોલ્યા વાન રે. શકે
 અમારે નમારે અંતર યાતો, હું તો દાસનો દાસ રે;
 આંગળી મુખમાં ધરી નરસેયે, ત્યારે વાહરે આબ્યા અવિનાશ રે. શકે
 હૃદ ભક્તિ દીડી આસનથી કહ્યા, આલ્યા શ્રી અવિનાશ રે;
 ચરણ ચલાવ્યા દાર 'લખ આબ્યા, ગિરિધર કુંજ વિદાસ રે. શકે
 નરસેયાએ સ્વામી અંતરજામી, ધણી આરત જાણી નાયે રે;
 સાક્ષાત સ્વરૂપ પ્રગટયા અંતરયામી, બેઠયા હરિજન સાથે રે. શકે

પદ ૧-૯મું-રાગ પિલાસ.

દાતણ કમ્પતી વેળાએ મારે વાહરે, વાચા પોતાની પાલી રે;
 આપુણા ભક્તને 'લાડ લડાવવા, એ આબ્યા વનમાલી રે. દાનણ
 મુનિજનનો તેડયો નવ આવે, બ્રહ્માદિકને વગ ન ચાય રે;
 એ નરસેયો, એજ ગોપી, એક સ્વરૂપ દહેવાય રે. દાનણ

પદ ૧૩૦મું-રાગ વસંત.

કમાડ કડકડિયા ગડગડિયા રે, મડગિકનાં મંદિર,
 સાકળ તૂટી ને દાર કુધડિયા રે, મમરથ સ્વામ ગરીર. કમાડ
 ખડખડિયાં ઘર ને કોઠીસા રે, પડિયો પોજે પોકાર;
 દુનું જૂર મખામાં સદૃશ રે, ચમ રહ્યો લાલાકાર. કમાડ
 આસનથી કહ્યા અવિનાશી રે, આબ્યા મખા મોજાર;
 સના સર્વે દેખના આરોધ્યો રે, મેહેતાજીને કહે દાર. કમાડ
 પીનાંબર પ્રીતે આરાધ્યું રે, કાને કુંડળ જોડ;
 મન્નક મુગડ મુકી નાયે રે, જો જો શી રણજોડ. કમાડ
 મુખે મોરલી મધુગી વજાડે રે, દીનાનાથ દયાળ;
 રંગીસો છખીસો ને છોગાજો રે, કરે કુદી દે નાગ. કમાડ
 જો જો દાર વહે સદુ સખીઓ રે, ધન ધન ગોકુળ રાય;
 નરસેયાને ભુજ બરી બરી બેટે રે, દેડે દરજ ન માય. કમાડ

પદ ૧૩૧મું-રાગ સામેરી

આશુએ જોને દાગ કાઢિયા, હાર ગોપાળ રામે દીધો રે,
રાગ હતો તે થર થર કાપ્યો, કહે મહા અપગધ મેં દીધો કે આશુએ.
દાનણ કરવાની વેળાએ, વાચા પ્રભુએ પાળી કે,
મહા મારાજ દામો, વિપત સરળા ટાળી કે આશુએ.
મુનિજનનો તેડો ના આવે, બ્રહ્માને વરા ના થાય કે,
તે પ્રભુએ પ્રત્યક્ષ આવી, નર્સે નકતની મંધી સાહે કે આશુએ.
શ્રીપાત મન્યાસી રિએ પામ્યા, જોછ ગ્યા ગોપાળ કે
જોછો જોવા તેજો તેના, દીધા નીન દ્યાળ કે આશુએ.
ન્યુતાયાશમે રબુનાય દીધા નરસિંહાશમે વૃસિંહ ઉપ કે
અદિતાશમે અદૈતઉપ દીધા ગોવિંદરાજે આશુએ,
સદચરાતે સદચરાત દીધા માધનાશમે માધર જોડ ર
અદ્ભુતાશમે અદ્ભુતઉપ દીધા, અનનાશમે અનુત દેહ રે આશુએ.
કેળનાશમે કેળરઉપ દીધા આપુરીએ પ્રેર પ્રભુ કે
દક્ષાનાશમે બ્રહ્મગપ દીધા, શ્રીમગશમે મિદ્ધ રિભૂરે આશુએ.
વિશ્વેશ્વરાશમે વિશ્વગપ દીધા નમુવે નમુવે ત્યાય કે
વિશ્વભગશમે વિશ્વભગ દીધા મકુરે મુકુરે જ્યાય રે આશુએ.
રામાર્નાશમે ગમાન દીધા, જીમડે દીધા રામ રે,
રાગમાતાએ ચતુર્ભુજ દીધા, ગણીએ સુદર સનામ રે આશુએ.
પ્રાંજે પ્રાંજે રૂપ દીધા મહાજિંકે દીધા કાળ કે,
શ્રીધર પડિતે પડિત રૂપ દીધા, સભાએ મુંદર ગોપાળ રે આશુએ.
આરે સખીઓએ ચતુર્ભુજ દીધા કુન્દમાધએ દીધો તાલ રે,
નગમેયે રંગીલો જળીલો દીધો, શ્રી ગોકુળનો નાય રે આશુએ.
જોને જોવો બાનજ કુતો તેજો તેવો દીધો દ્યાળ રે
મરેતાળને કહે આરોપી, મોખને મોગરાની માગ રે આશુએ.

પદ ૧૩૨મું-રાગ ધવળ ધનાઝી

શ્રીપાત મન્યામી મહાજિંકે દેહ કે, લાગો મહેતાને પાપ છ,
અધ પ્રમાને ધમ નવ જાણ્યુ, આક્રમ કરે છે રાવ છ

ભૂત બીમડે બહુ નવ કીધું, ગય કંઠે વિલાપ છ,
 રાખી મેહેનાને ચગ્ગે વાગી, એમોને હુમારો આપ છ.
 ત્યારે ગમાનંદ કેદ મડગિદને, રીણુ મતિ તું ગય છ,
 ધિક્ક ધિક્ક જીવન તારું ગય ધિક્ક ધિક્ક તુંજ પિતાય છ.
 અસુર તણે હાથે મનસુ પામજો, જાગ જાગના તન છ,
 ગમનદિ ગળ સાધ્યો, દહી બહુ દોષ વચન છ.
 રાખ્ય તારું જાગે અપગંધી, તં રુબ્યો દગિનો દાસ છ,
 નિદ્ર મિદ્ર મપન તારી જાગે, નદિ કેદ કોઈ તૂણુ રામ છ
 મેહેનાછ કેદે એમ ન ગજો, દોષ ગમાનં મુન છ,
 ગય તમોજે હાગજ આપ્યો તે ગય મડગિદનુ પુન્ય છ
 આપણુ કોઈને દાન ન ગજો, મને વાગે કનક છ,
 તમોદગ નયે લગજ નાખી, હુ કનકો રક છ
 ત્યારે ગળ મન પરનાણો, આરીને દહન કીવો છ,
 મેં હમનિએ કહ્યું નવ માન્યુ, એકે અગચ ન મિત્રો છ
 આગે મોવણની બદપુરી આપી, તે એક ન આ પુ દામ છ,
 દગિયુગમા દરિ બમ્તિ મોગી, મોહુ નારાયણુ નામ છ.
 એ વિનકતો કોને દહીએ, મન્યા બીમ પ્રધાન મન્યામી છ;
 નારાયણુનો જાન દુબાવો, એણે નવ જોયુ વિનાસી છ.
 એવો નાપ સુણીને નગન, હગ્ગેડી વાગે પાપ છ,
 હુ અજાની દંધ નવ સમજો, અનિ થયો અન્યાય છ
 વૈષ્ણવ માથે વિપરીત ગીધું, કીડુ દુખ અપાર છ,
 પૂર્વના પાપજ પ્રગમ્યા, આરીઆ આગ આ વારછ.
 એવી ભુદિ કેમ રક માગી, તે સમજવો વાન છ,
 સ્વામી નમે કાદ દંધ પેર જાણી, માગી જે જાગ જાન છ.
 ત્યારે ગમાનં કેદ મુખ્ય ગળ, પૂજ મેહેનાને એદ છ,
 પ્રગ્ન કરીને જાગને દેદો, જાન તારી છે તેદ છ.
 પાત્રે તારે મેહેનાજીને, પૂજે અગિય નવ છ,
 જાગ જાન માગી કેન તે, દેદોને વાગ્યાય છ.

નરગિહ મહેતા

મેળતાલ કેદ માબા પ્રગિહ, તારી જનની વાત ૮;
સર્વ પ્રકારે તુજને મંમળાવે, જઈ પૂજને તારી માત ૮.
મંદગિહ આગ્યો મોદવજ માલી, જનાડે પોતાની માત ૮;
પ્રાણમ કરીને ગઈ થઈને, માનને પૂજી વાત ૮.
વયની માના એ રી રેરે બોધ્યા માત્રુ કંકુ છુ કુંકુ ૮,
ગજમહેવમા એક મે-૭ મહેતા તેની દાટે વપ-૭૦ તુલ્ય ૮.
તે દૃષ્ટે ગર્ભમા આગ્યો, થયો જન્મ આ તારી ૮;
નર્મયો ભજે ભક્તિથી, મે-૭ મુદ્ધિનો એ મુલ્કરા ૮.

૫૬ ૧૩૩મુ-રાગ દેશરે.

જમ જમ જગદ મુરીનગ યોગરે જસુમતપુરી હોય શ્રિ અપાર,
ધન્ય ધન્ય આ નરસવાને, જેણે કરીના કાનો પહેચો દાર જમ
દુદિભિ નાદ ગગડે નભ માલી, દગ્ગ્યા દગ્ગિજન સર્વ અપાર;
દેવતાણી દેવાગતા મગે, ધન ધન વચન વડે મુખ સાગ. જમ
ધન્ય નરસેવાતુ ધન્ય આ મળીઓ, ધન એ જૂનમમા અવતાર,
મુરીનગ સુડા એણીપેરે બોલે, ધન્ય નર્મયો કિતો ભવપાર. જમ.

૫૬ ૧૩૪મુ-રાગ મિહરે.

શ્રીહરિ યોગરે નરસંગો ચિત ધરે, સાનગે સર્વ સભારે ધીરી થધરે;
હાર આપો દરી વિનયે નિ નિ કરી, સનમુખ ગામગો જોડી ખૂમ મળીરે આ
શ્રીહરી દરણે યોગરે વૈષ્ણવ જન માડ છવન દાખરે દમોદર દીન વાણી;
સસાગ પગરે પ્રેમ મુજવર ધરે, પૂરણ પગલ્ય કહે પ્રીત આણી. આ
દાસનો દીન છુ, ભક્ત આધીન છુ કોણ લેખું મેહંતા હાર કેડ;
કહે બ્રહ્માડપતિ કડ એ વિનિ, નર્મય વચન એ નહિરે દેર આ

૫૬ ૧૩૫મુ-રાગ પ્રસારાતમુ

કૃષ્ણ-પ્રાણુપે મને વૈષ્ણવ વાહલા દરનિશ તેને માર્ગ રે,
તપ તીરથ વૈકુંઠપદ મૂળી મારા ભક્ત યોવાને ત્યા ભર્ત રે. પ્રા
અમરીપ રાજા મને અતિ પ્રણી વાહયો દુર્વાસા માન ભગ કીધુ રે;
મેં માડ અભિમાન તથાને ચક્રદગ્ગન વાળી લીધુ રે. પ્રા

હારમાળા.

ગજને માટે ગરૂં ચઢી પગિયો, હગિનની સુધ વેવા રે;
 હંચ ને નીચ હું તો કંઈ નવ જાણું, મને બજે તે મુજ જેવા રે. પ્રા०
 લક્ષ્મીજી અર્ધાંગના મારી, પશુ મારા સંતની દાસી રે;
 અડસઠ તીરથ માગ સંતને ચરણે, કોટિ ચંગા કોટિ દારી રે પ્રા०
 સંત ચાલે ત્યાં હું આગળ ચાલુ, ને સંત મૂએ તો હું જાગુ રે;
 માગ સંતની નિદા કરે તેની, જીવ્યા નઘજ કાપુ રે પ્રા०
 માગ રે આધ્યા વૈષ્ણવ છોડે, વૈષ્ણવે જાયા મેં નવ છડે રે
 એવાય વૈષ્ણવ મને આધે તો ને મધા મેં નવ નડે. પ્રા०
 બેસી ગાય ત્યાં હું હોઠો હો સાબળુ હબાગાર ત્યાં હું નાચુ રે;
 હું તો વૈષ્ણવથી શુષ્ક નહોં અમો, બધે ન-સંધો એ નાચુ પ્રા०

પદ ૧૩૬મું-ગાગ પ્રજ્ઞાત.

કૃષ્ણ-ધન્ય તું ધન્ય તુ એમ કહે શ્રીવત્, નર્મંગા તું માગે બપ્ત સાંગો,
 મેલી ડગ તપ સખીરૂપે થઈ ગ્લો, તાલગ પ્રેમથી હું રે ગ-યો. ધ૦
 તુજ ને મુજમા બેઠ નહોં નાનગ, માનજે એ મારી વેદ વાણી,
 દગ્ગે જેને તને પ્રનિત ન ઉપજે, મ તને મોહકુ ટાકુ પાણી. ધ૦
 મામે- મોહકુ તે કેમ વિનયું, આપીંગે હાર પ્રત્યક્ષ જૂપ;
 ત્રિભુવનમા તુજ નમો કે નહોં નાગગ, તાલગ ને માલગ એક ૬૫ ધ૦
 તારો અક્ષર જે ગાય ને સામજે, તે કુલ મદિત પરિત થાય;
 બધે ન-સંધો મીઠી બોલી શુ રીઝવે, કગ્ગેડી કૃષ્ણજી મમ ખાય. ધ૦

પદ ૧૩૭મું-ગાગ પચમ.

મહેતો-મેં ગાયો જાણ તે પરમ આનંદગુ, કરમન જીવ તે મગમ બોલે;
 ધગમ દુરધગ તમને જાણે નહોં, રત્ન ગુજ કદે એક તોલે. મેં
 નિગમ ને અગમ ને મુગમ તો ને કર્યા, ગોપી વિહારને કોણ જાણે;
 લક્ષ્મીપતિ એ રૂચે નહોં કામના, ભોમીના જૂર તેને મર્મ આણે. મેં
 જમા છે પ્રેમ ત્યાં પરમ આનંદ છે, અન્ય આનંદ ત્યાં અન્ય હોયે;
 નરમયો મહામતિ ગાયછે ગુણ કથી, કામી એ સમજે તો કામ નોયે. મેં

પદ ૧૩૮૩-ગાગ કેદારે.

દેવા તું કે નામે ને હું તાવ વાડ, એ તાવને નજે વૈકુંઠ માડે;
અનેક અવતાર ગણિ પિંગળા પારખ, નાથ કહી બેઠ તુજ પુકે માડે. દેવા૦
દેવા તું ધન વાસણી કુન્દ ઘટાવણી, કેદારી લોક કટિ નંત્ર સાડે;
ગધિકા મગ તુજ આપ ગ્રીવા ધર, રંગી રેવમા હું તણાડે. દેવા૦
જંત્ર વીણા રસ ઝાવરી ઝાઝરી, ધુરરી પગ ધરી કમલ થાડે;
બમર અક્ષ આગમા નેણુ લટકા કરે, જુવનીના જુવમા હું સમાડે. દેવા૦
કસુદી દાગ ને વટકે કાંસ્તુભમણિ, મુકૂટ મણિ મેખળા વારી જાડે,
માનીની સાથ જ્યારે પ્રેમ બમરી ફર, ચરણની રેણુમા હું સમાડે. દેવા૦
અનિ કે આનંદ બેઠ સગળ બળ મિચના, રીઝના દેખીને હું મગાડે;
બજે ન મંથો પ્રેમગમ ગમના, તુને નિગળીને મલીલાગી જાડે. દેવા૦

પદ ૧૩૮૪-રાગ કાલેશ.

માહારો મકાર ત્રી દમોદર, નાર દીધી મબાલી રે,
અનેક બકલ આજે કુમારિયા, કૃપા કરી મોગરી રે. માંગે૦
ગુહસનકાંઠિક યુનિત નાગ, નિગમ ચતુર મુખ જા. કે,
પ્રદ્યુમ્ન નજા તાલ વગડ, મણના પુરા ન થાવ રે. માંગે૦
જેડી મેરા મુગીનર વાછે, મદસ અકમાગી યુનિતવ રે,
કાંઠિક ગણનાધરે અપસરા, નિતનિત વૃત્ત કરાવ રે. માંગે૦
જાનને વખ આ જાણુ આપ્યા, તરી આપ્યા મરં નણુગા. રે,
મંડીક દેખના નરસમાને, આ હરિ આપે છે દાગ રે. માંગે૦

પદ ૧૪૦૩-રાગ પચમ

• દસ તોના સુનણુ મળા આપ દહાડી, નાદતો ગળા નીડે કે,
વૈષ્ણવસુ રેવ કરનાવી ચયુ, તેનું કાલુ સરીર કે. માંગે૦
સપલ મોતહ નિગળી રહ્યું છે, પહોંચ્યા મનના કોડ રે,
ત્રીપાતનો થયો બચારો, મહેતાજી છૂટ્યા હોડ રે. મ

કલિયુગમા રે કહ્યું. માનવી, પામરને ન પતીજ રે;
બેસે નરસેયો ન બજે નારાયણ, મને ચરણ ગણો દેગે રીજ રે. મારો

૫૬ ૧૪૧મું-રાગ વિલાસ.

શ્રીદામોદરજીએ કીધી મયા, મુગર સિંહન મુને આપ્યા દાર;
બાળુબંધ ને બેરખા આપ્યા, ત્રિભોવન વત્સો જોજોદાર. શ્રી
રાજ તું તો પેલો થયો દત્તો, ખડગ લઈને આપ્યો મંગ;
વાલાજીશું રંગમર રમના, તે જોવાળીએ ગણ્યો રંગ. શ્રી
બકાપાલકને સાચા બળો, હૃદયે રાખો દૃઢ વિશ્વાસ;
નરસંવાનો સ્વામી બસે મલીઓ, સકળ મનોરથ પુરી આપ. શ્રી

૫૬ ૧૪૨મું-રાગ પ્રભાતિયું

મારો દાકાર શ્રીગજોડ, મારી સાર કીધી મંબાળી રે;
અંતઃ નવ રાખ્યો મન સાથે, દાર આપ્યો લતારી રે. મારો
મજમ દરતા દરિ પધાર્યા, આપ્યો દાસને દાર રે;
સખીઓ મરકો દગિને વધાવે, જોસે જોજોદાર રે. માગે
શ્રીમુખ જોસે જોજોદાર, ધન ધન વૈભવ મનરે;
અંતઃકરણનો સાક્ષી માગે, વેચાડ તારે દાથ રે. મારો
શિવસનમદિક નાન ગાગર, દેવના તેવીમ દોડ રે;
અંતઃગીત દરીને જો જો જોવાં, નરસંવા ઊભો દોડ રે. મારો

૫૬ ૧૪૩મું-રાગ આશાવરી.

સખા શીખ આ નરસંવાને આપે, વૈષ્ણવ મદિરે પધારે રે;
ધન ધન મેડેના, ધન ધન નખીઓ, ધન ધન મને નમરો રે. નતો
રમે આજા આપી મેડેના, મદિરે પધારે સ્વાના રે;
તમે બકા દગિના નાચા, અમે કૃષ્ણિયા દત્તી રે. મનો
નતોદાર, પ્રભાતે દરિમે દરિયા પડ્યો પાણી નાગ રે;
મખીઓ નતો પડે પવારે, જ્યાં જ્યાં શીખાપાણ રે. મનો
આપો ગુણ ગેભાગણ કેમ, એ મંદિરનો ન્યામિ રે;
નરસંવાનો પ્રભુ નકરો ન દેગે, બાનાની પત રાખે એનામો રે. સના
નગર્યા

પદ ૧૪૪મુ-રાગ આશાવરી.

મરસ જાન સુધરીઓ દગે, વાથે ચગ મરગ ને તાળ રે,
નર નાગી મહુ મોલુ નગરતુ, જ્ય જ્ય દીન દયાળ રે.
સખીઓની કોટે ગાય ધરીને, મેહેતો કરે છે ગાન રે;
ગોરક સદુકો બેઠ રહ્યુ રે, અકળ ચરિત બગવાન રે.
મેહેતોજી આવ્યા મદિર મધ્યે, હપ્પે મંત પરિવાર રે;
હારજ લેધ હનિ હોજી જીત્યા, ધન વૈશુવ અવતાર રે.
ધન્ય એ મોરહ, ધન્ય એ માલા, ધન્ય આશાવરી, રાગ રે,
ધન્ય નરસેયો ભયે અવતરીયો, શ્રીકૃષ્ણ બળમાનો લાગ રે.

પદ ૧૪૫મુ

આ દામોદર મદિરમા આ-યા, જઈ મેહેતાજી વધાવે રે,
નાગરી ન્યાતમા છકુ ચઢાવ્યુ, કહે હાર સટકના લાવે રે.
કુવરીએ ચરણે શીશ નામ્યુ, બોલ્યા અલિત દીન વાણી રે,
આજ સંકટથી ગાધ્યા અમને, પ્રભુ પ્રીત્ય તમારી જાણી રે.
નિરધન ને વળી નાન નાગરી, દરિન આપીશ અવતાર રે,
બણે નગસયો એ શુભ સાન્યુ, હું માન્યુ વારવાર રે
હનિ ભક્તિ વિનાજે જન જીવે, તેનો ભયે અકળ અતાર રે
ગુલરીની માગા નિવક વણુ પાપ, બીજા જુઠા સહુગાર રે.

પદ ૧૪૬મુ-ગાગ આશાવરી.

મગ માસ માના મલા દુ ખ પામી, અકાળજ ખર બાર રે,
દેહ ધરીને હરિના દાસ ન કહાવ્યા, તેન જીતુનીને ધિક્કાર રે.
હનિ ભક્ત જેને નહીં વાહલા, તેને કૃપા નહીં નિરધાર રે,
નગસેયાના સ્વામી વિના બીજા, અનેક ધર્મ બ્યભિચાર રે.

પદ ૧૪૭મુ-રાગ ધનાશ્રી

તેણે નન જીત્યુ રે જીત્યુ ૨૬.

તેણે વંદ પુગણુ નહીં ગુ રે, તેને સુકત નાહણુ ધે જીત્યુ રે છીત્યુ,
ગમ્યા નાથ હદેમા જણે, તેને અવનરતુ કરી વીત્યુ રે વીત્યુ. તેણે
વાવચ જાડી નાગજી બાળ માડી, જણે ગોવિન્દના ગુણુ ગાયા રે,
બણે નગસેયો સાથ કરી માનો, સહજ હવી તેની કાવા રે. તેણે

પદ ૧૪૮મુ-રાગ આગાવરી

વૈષ્ણવ જન તો તેને કહીએ, એ પીઠ પનાઈ જાયે કે,
 પર હુંએ કપકાઠ કરે તે, મન અભિમાન ન આણે કે. વૈષ્ણવ૦
 મક્કા શોકમા મહુને વે, નિદા તે ન કરે કેની કે;
 વાય કાઠ મન નિશ્ચય ગણે તો, ધન્ય ધન્ય જનની તેની કે, વૈષ્ણવ૦
 મમ દૃષ્ટિ અને તૃષ્ણા ત્યાગી, ૧૦ સ્ત્રી જેને માન કે,
 છદ્મના થકી અમત્ય ન બોલે, પન્ધન નવ જાણે કાય કે. વૈષ્ણવ૦
 મોહ માયા વ્યાપે નહિ તેને, ૮૬ વૈનામ જેના મનમા કે,
 ગમ નામ શુ તાળારે લાગી, સક્કા નિન્દ્ય તેના તનમા કે. વૈષ્ણવ૦
 વધુ શોભ ને કપડ નિલ છે, કામદોષને નિવાયાં કે,
 બલે નગ્નમેયો તેનું દગ્ગન કન્ટા, ૮૭ ધમતે નાર્યા કે. વૈષ્ણવ૦

પદ ૧૪૯મુ-રાગ આગાવરી.

મવન પદ્મ મારોનરો ચેની મખમિ ને નામવાર કે,
 અતિ આનંદ માળા નાઈ, નગ્નમેયો જનમેયો પાર કે. મવન૦
 વૈષ્ણવ વ્યનિપાત એકાદશી, વૈષ્ણવ મુખ મુણાય કે,
 અગમ અગોચર તેના પાનિક હેવામા મો જાય કે. મવન૦
 જે જન માબલે બાન ધર્મને તે જન નાનકી ન થાય ર,
 બલે નગ્નમેયો ત દનિષ પામે, નાકે વદકી વૈક' જાય કે. મવન૦

II. સુદામા ચરિત્ર.

પદ ૧૬

જહુપતિ નાય તે, મિત્ર છે તમનણ્યા, જાઓ વેરે કરી, કૃષ્ણ પાસે;
પ્રીત પૂરવનણી, હેત ધરશે દરિ, મનના મનોરથ સફળ થાશે. જહુપતિ.
ગ્રેર બાળક સહુ, દુઃખ પામે જહુ, અમ ને વસ્ત્રથી રહે છે ઊણાં;
નિર્ધન સરનિયાં, પ્રુણ કાધા વિના, કર્મના દોષ તે આવી પૂર્યા. જહુપતિ.
જહુપતિ જાવો, બકિતવશ માધવો, કરશે કર્ણા પ્રભુ દીન ગણી;
ગેમતીસ્નાનથી, કોટી અવ નામશે. નિર્ભનાં કૃષ્ણને પ્રેમ આણી. જહુપતિ.
પ્રુણને દગિમળી, શિશુ આવો વળી, જાણશે દુઃખ અંનરત્નમી;
વિનનિ મનમાં ધરે, આગસ પરદરે, સગાય થાશે નરસેના સ્વામી. જહુપતિ.

પદ ૨૦

સાંભળો બામિની, કાન ધરિ કામિની, કવણુ કદાવું હું કૃપણ પાપી;
ત્રિભુવન નાય તે, મદિપતિ માધવો, કેમ બોલાય ત્યાં વાત ચાંપી. સાંભળો.
દિવસ ઝાઝા થયા, જાણપણને ગયા, નરપતિ નવ પ્રીતે પ્રીત જુની;
દુઃખલ રંક હું, બિશ્વક આપડો. નવ લહું ચોકથી બેટી ચુની. સાંભળો.
કમપેન અકુર, જોદવ છે ત્યાં, બળિબદ ને અનિરુદ પાસે;
કોટી જોદા જમલાં, કબો રહીશ કયા? કોણુ આવી મ્હારેલાયસદાશે! સાંભળો.
જહિન રત્નો મણિ, કાંતિ બામે પ્રણી, નિમિર નાવે તેની જ્યોત પાસે;
ત્યાં કેમ બોલી શકું, વેણ વડતો થકું, ધમણુ ધમતો રહું શ્વાસોશ્વાસે. સાંભળો.
મૈન મેસી રહો, મુખદુઃખ સક સહો, ભોગવો કર્મ જે ભાગ્ય ચોટ્યું;
દુરિજન લોક તે, હોને લવનાં રહે, નરસેના સ્વામીનું ગિરદ મોટું. સાંભળો.

પદ ૨૧

સ્વામિ સ્નાતું હતું, જોલવું નવ રહ્યું. કંચનાં વચન તે વેદવાણી;
અવનણું નાય તે, બકિત બૃધરનણી, તેનું હું પીછું રોદ આણી. સ્વામિ.
નયિ દરિ વેગળા, બકિત બાવે મળ્યા. રાય ને રંક જ્યાં એક ઘાટે;
લાખપતી કોટિશ્વર, મન નાવે રતી, શક સરિખા ત્યાંમાં નહિરે સાહે. સ્વામિ.

નરસિંહ મહેતા

મહાગ્યને, ધ્યાન શ્રીકૃષ્ણ નિજ જન પ્રાપ્તિને મુન રેગે,
પ્રીતની રીત તે, બંધ નહિ વીનરી, સાગરીતાના અગ્નિ કંઠમે આમિ
નથિ માર્ગ જોડના, બેઠે રેલ જવા, મ્મ કરી નખને દુખ મમી
મ્મ નથિ આપણ, જન વ નમણ, નિન્ધના સાજે નમનના આમી આમિ

૫૬ ૪થુ

વિનનિ વળા મુઠે બેઠે નાચી નડે, પોનિ નાદન ગાડ બારો,
જાણશે થોડે વણ બાન મોજનના, ધન દુખસું મેદ માસે વિનનિ
બિલડીના મોર ને, બાન માગેગિય જુ અન આદિગુ લીન,
બધા રિદગની, નાજી નાવ જમના, ગુણ નોતર પાછુ નીવ વિનનિ
પેર પેર પાડવ, કર નિસાગિયા, બધા કારણ મ્મ દુન નાયા,
ગંધ ને નીચન, એને છે પાળુ પનિ અવર્મે મ્મ કરી નાયા વિનનિ
બક્તિવશ વિકૃતો મન નાથે મમ્મ મોજવને નવ ચડે મળે
મન મમરે તપકા, બાની બો નડ નમન મનવળો બાવ નળે વિનનિ
જાઓ રેગે કરી, નિન્ધો સુગિપૂરી, ધન ધન નામની મેદ નાલો,
નર્મના નાથને નિરખો નિશ્ચય મ્મી, મામનિરે જવને ના જ રો વિનનિ

૧૬ ૫થુ

આલિયો વાળમા, જાનના રાખા, મિત્ર મોદનના નામ રેનો,
ધન્ય એ નાગ, અવનાગ મદન કયા કૃષ્ણ હ કૃષ્ણ મુખ એમ મહેતા આલિયો
માગવુ મૃત્યુ પ્રમાણ છે પ્રાપ્તિને, વાન મીથે ત્યાહા પ્રીત વૃદ્ધે,
કહ્યું મેં અવલા, મ્મે ખેમી ગ્દો, માગના તો ગ્દો મર્મ રૂઝે આલિયો
માગિયુ મેં નથી, મુ મુખે કહું કથી, બોગવુ કર્મ જે બામ્મ લાભ્યા,
શ્રીધર્મનથે મને ને અ વર્તિયો, એમ કરેતા નિજ દાન આગેયો અધિયો
આવી જાઓ ગ્દો, કંઈ મન થયો કરી મુજ નસિ જ્યોન બામ,
હર દયા આલિયો, દગિજન બાલિયો, પોમિરે વર્ષ કહ્યું કૃષ્ણ પામે આલિયો
મદિરે તેગિયા, ચાલીને બેગિયા, ત્રિવિધિના તાપ તે સર્વ નાહા,
દેમસદામને, લેઈ મેસારિયા, તાણન વિનના વખ દાન આલિયો

સુદામા ચરિત્ર.

તેજ કૂસેલ મદન કરાવિયા, શુદ્ધ ઉષ્ણોદક સ્નાન કરીધું;
 કનકની પાવડી, ચરણ આગળ ધરી, કૃષ્ણ ચરણોદક શીય લીધું. ચાલિયો.
 પુનિત પીતામ્બર, જહોરવા આપિયું, કનક યાજ્ઞ પકવાન દીધાં;
 ભાવતા ભોજન કૃષ્ણ હાથે કર્યા, લીધું આત્મન ને કાજ સિધ્ધા. ચાલિયો.
 કૃષ્ણે પયમવર, ઘેતે પધરાવિયા, દધસુતા વીંચણે વાયુ ભરતા;
 સાયમામદિક, નારી નિરખી રહી, નરસૈનો નાય પદસેર કરતાં. ચાલિયો.

૫૬ કડું.

ભાગ્ય જો જો બાઈ, કૃપણ બિહુકતાણું, રુકિમણી આદિ સૌ નારી ખોસે;
 હળધર જોય તે, ભોગ પહોચાડિયા, અજ અંજારીપથી અધિક તોસે. બા.
 આ કૃપણરૂપ, તે, અગરિયુ કયા ચડી, વજ્ર મેલા દિસે કર્મ ફૂટયો;
 ત્રિગુણને દુર્લભ, સેજ રમાતણી, વશ કરી નાથને પાપ છૂટયો. બા.
 અંગ અતિ કમકમે, ધમણ મોઢે ધમે, ઉધરસે ને વળી નાક લૂતો;
 જો જો દોતક હરી, દેહ દશા હરી, કૃપણ તે કૃષ્ણને સંગ સૂતો. બા.
 પહોડીને ઉઠિયા, રનાને બેસારિયા, વદન પગાળવા નીર ડીધું;
 કનક ઝારી બરી, શીત જળ આપિયું, કનક કઠોરે તે પાણી પીધું. બા.
 શ્રીમુખે બોલિયા, કહેજો બાધવ તમે, બ્રહ્મચારી કે શુદ્ધધર્મ ઝીણી ?
 કુશળ છે બાલગોપાળ સહુ તખતણા, ભાગ્ય મોહું મને ચિત્ત લીધા બા.
 શુદ્ધચંદના ધર્મમાં, હૂમ વળગી રહ્યો, હુને મારી બધી ગત્ય બૂઝ્યો;
 મિત્ર સુદામાની, શુદ્ધ લીધી નહીં, કાગિની દેશમાં ફૂં જ દૂખ્યો. બા.
 સાંદીપનિ ગોરને, ઘેર આપણુ બપવા, ધન્ય ધન્ય દિવસ તે સદ્ગુણ કહાવ્યો;
 એક રેણી રહ્યા, વન વિષે આપણે, સર્પણુ ભાગતા એક આગ્યો. બા.
 અજ લીધા વિના, શૂંચ્યા બેસી રહ્યા, ગોરાણીએ આપણી પીઠ બાણી;
 વિસરી ગયું છે કે, વીર તને સાબરે, સાદીપ ગોરની અચળ વાણી. બા.
 બાળીએ ભેટ જો, મોઢલી મુજ બણી, બાવણુ બાણ તે લાગે મીઠી;
 સંકાચાતો ગાંઠી, વિષ્ર આવી ધરે, નરસૈના સ્વામીએ નજરે દીઠી બા.

૫૭ કડું.

ગમન ભોગ જ્યાં, કવણુ તાદ્દલ ત્યાં, આપણ હર સંકાય આવે;
 ને રે જોઈએ તે, આવી મને કૃષ્ણને, તાદ્દલ ભેટ તે તુલ્ય કાવે. છ.

નરસિંહ મહેતા.

ધાધ લીધા હરી, મૂઠી તાંદૂલ ભરી, પ્રેમે આરોગિયા તૃપ્તિ પામી;
 ઇંદ્ર કુબેરથી, અધિક વૈભવ કયો, રૂઝિમણી કર ગ્રજો સીધ નામી. ૭.
 એક રદા અમો, એક શીઝ તમો, ભજાને અડગક દાન કરતાં;
 પ્રેમદાએ પ્રેમનાં, વચન એવાં કજાં, હાથ સદાયો ત્રીજી મૂંડી ભરનાં. ૮.
 વનિતા વચન તે, વિપ્ર સમજ્યો નહીં, આક્રવા ધર બળ્થી થીજ માગી;
 નરસેને નાયે દુર્જયપણું ટાગિયું, ભૂખના દુઃખની ભીડ ભાંગી. ૯.

પદ ૮મું.

વિપ્ર આત્મા વળી કૃષ્ણ સાથે મળી, ચિત્તમાં શોચી વિચાર કરતો; |
 આપ્યું તો કાંઈ નહીં, ત્રિક જાણી નહીં, તે તણો શોચ દુઃખ જ ધરતો. વિપ્ર.
 અદ્ભુત સિદ્ધિતણી નિદિ નવ નિધિતણી, અંપચિમાં રજો ભાગ્ય માણી;
 કામિની કંથને હું, હારિકા આચિયો, અમરણી ત્રીઠ તો નવ જાણી. વિપ્ર.
 બાલગોપાળ જે વાટ જોતા હશે, તેડને જોઈ અમો શુંય કહેયું ?
 મિત્ર મોહનતણું, હેત જ્યારે પૂછ્યો, કામનીને કત્તર કમ દેયું ? વિપ્ર.
 એમ ચિંતા કરે, નેત્રથી નિર ઝરે, કંઈની વાત મનમાંથી ધારી;
 નરસેનો નાય તો, અતિ ધણો ભોમિયો પીનાંજરી પચ લીધી ઉતારી. વિપ્ર.

પદ ૯મું.

ધન્ય તું ધન્ય તું, રાવ રણછોડજી, દીન જાણી મને માન દીધું;
 નદિ મુજ ભોગ તે, ભોગ પહોંચાડિયા, અજ અંજરીયથી અધિક કીધું. ધન્ય.
 કનકને આસને, મુજને બેસારિયો, રૂઝિમણી કૃષ્ણને હાથ સહતાં;
 હેત કરિ કરિ હરિ ચરણ તગાંસિયા, ખટ રસ ભોજન ખાંતે ખાતાં. ધન્ય.
 બાલપણાતણો, રોડ નવ વિસરિયો, મિત્ર મોહનતણી થીત સાચી;
 હેતથી દળી મળી, માન દીધું મને, રંક બેસાડિયો કનક માંચી. ધન્ય.
 ધન્ય ધન્ય કૃષ્ણજી, સંત મેત્રા કરી, ધ્યાન ધરતો હું નિજ દાર આગ્રો;
 રતનગણિત મણિ, ભવન શોભા ચણી, દેવ શું હારિકા આદિ લાગ્યો. ધન્ય.
 કનકની જૂમિ ને રતનના ચાંભલા, અર્કની જ્યોત હવેત દીસે;
 ખાન ને પાન વિહાર સ્થાનક ઘણાં, કામની નિરખતાં કામ દીસે. ધન્ય.
 સમ નવ વસતી દીડી ત્યાં મુંદરી, નારી નવજોમના બહુ રૂપાળી;
 સોલ રણગાર તે, અંજ મુંદર ધર્મા, દેવ વિમાનથી રજા નિદાળી. ધન્ય.

સહસ્ર દાસી મળી, દીશે વીંટી વળી, કામિની કચની પાસ આવી;
 રવામી રે સ્વામી હું, દાસી છું તમવણી, ચાલો મદિર વિષે ગ્રેમ હાવી. ધન્ય.
 ગોમતિ સ્નાન કરિ, કૃષ્ણજી નિરખિયા, પુણ્ય પ્રકટ થયું પાપ નાહું;
 તે ચક્રી સમૃદ્ધિ આ, સાલ તે સાંપડી, મટી ગયુ આપણું ભાગ્ય માહું ધન્ય.
 કૃષ્ણ કહેતા તે નિજ ધામ પધારિયા, નવલ જોમન થયા નર ને નારી;
 વિનતિ હિચારતાં, રજની વીની ગઇ, નરસેના સ્વામીની પ્રીતિ ભારી. ધન્ય.

III ગોવિંદ ગમન

રાગ સારંગી.

અવશ્યિય હો અવિનાશ, કૃષ્ણ કૃપાળ દયાળ રે;
 તોય દાસાનુદાસ ગુણ ગાય, હોધએ વર્ણિય વિસ્ખાળ રે. કૃષ્ણ.
 અપિપત્ની અપિ વચન પાગવા, મધુપુરમઃ અવતરિયા રે;
 મેદિનીમારણુ મામા બચધી, ગોકુળમાં જઈ દરિયા રે. કૃષ્ણ.
 બહ બહી ત્રણાવત દાસિ મદન, અગામુર દેધી માર્યા રે;
 પુરંદર પરમેષ્ઠિ મરે ટાળિયો, જદુરાયે સંકટ નિવાર્યા રે. કૃષ્ણ.
 બાળલીલા દાણુલીલા લાલે, રાસલીલા જળલીલા દીધી રે;
 ગોકુળ દાન પૂરું થયેથી, મામાને અવળા મત દીધી રે. કૃષ્ણ.
 જન્મ મર્યાતર મામાએ કાઢી, અદૂર ગોકુળ મેલ્યા રે;
 નિયાએ નંદ ધરે રથ છોડી, કૃષ્ણને મળિયા વેહેલાં રે. કૃષ્ણ.
 રણે કૃષ્ણનું ગમન કરાવ્યું, તે પ્રાકૃત માંય કરિયે રે;
 બક્ષા હવિ રમે એક જણી, જેમ તેમ નરસંક તરિયે રે. કૃષ્ણ.

પદ ૧૭-રાગ મારગ.

નરસિંહ મહેતો.

પદ ૨૭૭-૨૮૩ સિંહુડો.

અકૂર જે આવિયા, નંદને ભાવિયા, હરિ ભલે આવ્યા કહી હાય જોડયા;
 કામ મુજ રંકયું, કોહોજી નિઃશંકયું, પ્રભુ પધારી મુજ પાપ છોડયા. ટેક.
 કૃષ્ણને સોન કરી, પામ લાગો હરિ, કિંકર એમના કૃષ્ણ ભંયા;
 લહીબક્ત જહુરાઇ, તેણે સમે ત્યા જઇ, માળાપના દેખતાં ચરણ સાથા. અ.
 તેજ જળહળ થઇ, અકૂરની શુદ્ધ મઇ, જેમ તેમ મન વશ કરી આશીશ દીધી;
 ક્ષેમકુશળ પૂછિયું, સારું મુણી રૂચિયું, પછે પોતા તણી વાત કીધી. અ.
 રાગે જગ્ન આરંભિયો, માટે હું આવિયો, દહીં દૂધ કૃષ્ણ લઇ ત્યાંપ ચાલો;
 નરસંઘનો નાથ જે, લેજો તમે સાથ તે, કાલને કાલ નંદરામ હાલો. અ.

પદ ૨૭૭-૨૮૩ ધનામી

કૃષ્ણ જવાનું સાંભળ્યું ગોપિયોએ જ્યારેજી;
 વાપ દેખી અન જોવી, તેમ થઇ જીયો ત્યારેજી. ટેક.
 કાના સસરા સ્વામી પિતા ભતા હતાજી;
 મટિ ગજે ઝલાઇ ગઇ, ત્યાંથી સૌમ કહિવાજી. કૃષ્ણ
 વળા ત્યાં ગોપ સખાએ મુપ્પયું ગમનજી;
 તિણે તો અકૂર માસવાનું કીધું મનજી. કૃષ્ણ.
 એત્યા અતુર્ણજી ગોપ ચિત્ત જેહજી;
 પુર પડો વળડાવી કહ્યું કેજી નેહજી. કૃષ્ણ.
 એમ કરતાં કરતા થઇ મધરાતજી;
 અકૂર જેઇ દંડ થાય નેહ તાતજી. કૃષ્ણ.
 નેહીને વોળાવી વિકૂલ આવ્યાજી;
 નરસંઘના સ્વામીને માથે પેઠાવ્યાજી. કૃષ્ણ.

પદ ૪૪૭-૨૮૩ કાનુડો.

ગોપને શાંતિ થઇ પજી, ગોપિયો મન કુન્ન ધરે;
 અપળ અપળા મધુપુરની, વશ વિકૂલને તો કરે. ટેક.
 લાજ મરજદા મગ્રીયે પજી, હરિ ન જાવા દીજીયે;
 એમ રંમ વરમ કરે પજી, રમાનાથ વિષુ કેમ રીજીયે. ગો.

ગોવિંદ ગમન.

જીવતિયો ને વાતો કરતાં, મધરાત્ર વીતી છે;
 સાસુ નણ્ણી ગાળ બણ્ણી, વહુવાર કેરી શું રીતી છે ? ગા.
 જીવ વોણાં ખોળિયાં તે, ખીજ ખીજ ધરે લાઇ ગઇ;
 રાઇ રાઇ, ચંદ્રભાગા, ત્યાંની ત્યાં બેસી રહી. ગા.
 ધરે ગઇ ગોપિયો સર્વે, પણ નિદ્રા કા કરતી નથી;
 સ્વામી, મારે આખડહી કાઢે, પણ ડરાવી ડરતી નથી. ગા.
 કાઇ બીકથી કાઇ લાજથી, ઘડી એક બેતો સુઇ રહી;
 સ્વામી નરસંધને વસ્યો મનમા, ચંદ્રપટ્ટી ચિત્તનિ નવે ગઇ. ગા.

પદ ૫ મું-રાગ આશાવરી.

મા બાપ બરતાને જૂલાવવા, સ્વસ્થ સુઇ રહી માળા રે;
 વહુણા ખીચવા ઉઠી શામા, મધરાત્રિ જવ કાળા રે. રેક.
 કાઇ એક દિવસનું વહુવે, તેને સાસુ લલવા ધાતી રે;
 કા બગબગે વાસીદુ કરવું, તે મધરાત્રે કરવા જાતી રે. સ્વ.
 કાઇ વહાણું વાયે ગાય દોવી, તે ગાયમા જઇ દોતી રે;
 તેમાં વગ્ગ સાટે ગાય છોડી, કૃષ્ણ વિરહે રેતી રે. સ્વ.
 કા સેસે સ્વપાગ બાધી, નિજ કુચને રેતી રે;
 કા બાજન અવળાં મૂકી, એક સામુ નવ જોતી રે. સ્વ.
 કા વાસીદામા મુશળું લઇ, જઇને બાહેર નાખે રે;
 મારો મારો અકૂરને બાઇ, કૂરપણું ને ઘણે રે. સ્વ.
 કૃષ્ણ કૃષ્ણ એમ રહેતી જોડે, તિમર સોપાને પડતી રે;
 કા પ્રભાત ગાયે મધ્યગતે, ગમે તેમ જાગડતી રે. સ્વ.
 આણી વિગને પ્રભાત માતી, તે સુણીએ સદ્ગુ બ્રોતા રે;
 સ્વામી નરસંધ ગ્રેમ નિરખે, ટગટમ ટસે જોતા રે. સ્વ.

પદ ૬મું-રાગ પ્રભાત.

વહુણા વહોવની દરણિયું નિરખતિ, પદ્મની આપ પ્રભાત ગાતી;
 રાત પડી મારની શકે ખટમાસની, કેમે કરી નથી રાત જાતી. રેક.

નરસિંહ મેહોતો.

રાત્રિને કાંદવા પ્રભાતને ભાગવા, કૃષ્ણ ચરિત્ર સહુ ગાય બાળા;
કપટી છે કહાનરો ધાવતાં પ્રાણુ જ હર્યો, સકટાસર ત્રાડિયો પાદવાળી. વ.
આપણે પકડતી ત્યાંથી એ નાસતો વળી કૂપ ત્રે બહુ મર્મ બાળે;
વાહર ચારતાં વચ્છાસુરે મારિયો, જેને નિગમ કિંચિત્ કહી ન દાળે. વ.
કાલિ-મર્દન કરી આપણા વચ્છ હરી, કદમ જીપર એક ચઢીય બેઠો;
ખલ્લાનો મર્મ મદાવાનો મદ મનથી હર્યો, આંજલિયા વૃક્ષથી નવ નેરો. વ.
ગુણ ગણુ એકના કૃષ્ણ કહે દેકના, નિગમ જેવા નેતિ નેતિ બોલે;
નરસૈના સ્વામીને નિરખિ કુઃખ વાગિયે, એક ગુણુ જિભા એક તોલે. વ.

૫૬ ઉમ્-રાગ પ્રભાત.

ચંદ્રભાગા વચન-

સૂચ સાહેલડી, થઇ સહુ ઘેલડી, કે તણો બોધ મનમાં ન લાગ્યો;
પુત્ર પતિ પરહરિ, ધરી હર્યે હરિ, કાત્યાવની પાસથી એજ આગ્યો. ૨૬.
કૃષ્ણ જ્યાં જાય ત્યાં મિથ કઇ કાઢીને ગોનવાને સહુ જઈએ ગોરી;
પૂઠે ફરિયે બાઇ, આગર સર્વે ગઇ, શાસ્ત્ર પરાં કરી કરીયે ચોરી સૂચ.
એક દેહ એકની નિરખિયે નેહથી, ધારી મુઠ સર્કસ પિપૂષ ભારી;
વશ કરી ગોપિયો સવેને એ વિધે, જીણે શૂનકાર દશ દીશ ધારી. સૂચ.
ગાફડી વશ કરે મરહના બક્ષને, મૃગ સુધ્ધી ગાન તેમ ગોપી કુઇ;
કૃષ્ણજી કૃષ્ણજી વદનથી બાખીયે, વાસના ચોપીની અન્ય મુઇ. સૂચ.
ડર નહીં કસતો, તેમ મા બાપતો, નિંદ અતિ થઇ પતિને ન ગણિયે;
આપણુ જેમ થઇ, ત્રજ સૃષ્ટિ સહુ તેમ થઇ, કહો પછે કે તણો વાક બલિયે. સૂચ.
તરણુ છોકરડાં ધરડેરા વશ કર્યા, જડ ચૈતન્ય વળી દેહધારી;
નરસંધ્યા ચિત્ત ધરે, શી વણે તો ચરો, સલિલ વિણુ સફરો વેલ પ્યારી. સૂચ.

૫૬ ટમ્-રાગ પ્રભાત.

રાધા વચન-

સાહેલિયો માહરી, વાત કરું જાહરી, તે તમે સહુ મનમાંય ધરજો;
નંદનન આવિયો મુને ધણુ આવિયો, વચનથી બાધી કલ્પ મુને વરજો. ૨૮

ગોવિંદ ગમન.

વચન આપી ગયો વિસરી કંઈક રહ્યો, મેં પણ ચિદ્વંશી ચોર પંકડયો;
 વિવિધ પેર પ્રહિયું પણ એ જઠરે જટ, મેં પણ આ વિધે ખૂન ઝઠકયો. સાહે.
 વદને કાળજી કશું, દાર વિષુ દાર જશું તાંત્રી લાગિયાં કંઈ મારા;
 આંખે ઊઝગરા, અંગ આગસ ભર્યાં, તો કહે ગયો જ્યાં હુતા જ વારા. સાહે.
 એ શબ્દ સ્ત્રી મન માંત્ર ધણી ધણી, એ સાચ જોલાવ્યાનાં નીમ લીધાં;
 મ ડાંડે એમ કશું એણે નહીં ધર્યું, મુને મનાવાતણુ ફદ છીધા. સાહે.
 દારભાવ કટાક્ષ મુરલી ધણીવાઈવળી, સખિની સાથ મુને કહેલુ કહાવ્યાં;
 મેં કંઈ નવ ધર્યું ગમતું મન વચ કહ્યું, ફદીના ફદ બાઈ કંઈ ન ફાવ્યા. સાહે.
 એક દી નીસર્યા માટ સાથે ધર્યાં, દાર જોઈ એણે કુંજે રાક્યાં;
 કુંજગણિ માલિ સંતાઈ હું સમુદરી, જે યડી ધણે નવ અવસોક્ય. સાહે.
 રહી સંતાઈ જહો કેવડી કેવડો તહો, એકલો આવિયો છાનોમાનો;
 પેઠાર પૂડે રહી દરિયો આશી વિધે, મેં નહીં જોગખ્યો એ જ કહાનો. સાહે.
 કેવડા ઉપર કાલી જશો સર્પ એ, અલિ અલિ સર્પ એમ શબ્દ સુણિયો;
 અંગ મુજાગર્યું, કેશ વિખરાઈ ગયા, સરીર સારે પરસ્વેદ વળિયો. સાહે.
 નાસતાં નાસતાં હું પડું આખડું, ત્રાસ પામી ધણું મન માંહી;
 વડાધને વિસરી, હે કૃષ્ણ! કૃષ્ણ! ઉચરી, ગોપીનો નાથ મેં નિખર્યો ત્યાંહી. સાહે.
 વાસો હાજર દોરિયો મુજને આલિંગિયો, હર નહીં હર નહીં એમ બાખ્યું;
 નરસંકના નાથનું કપટ કળી ગઈ, તોય બાઈ હેત એનું એજ રાખ્યું. સાહે.

૫૬ હમ્-રાગ રામઝી.

આ વિધે કૃષ્ણ ચરિત્રનાં, ગાય મધરતે પ્રભાત;
 વિરહે કૃષ્ણ કૃષ્ણ ઉચરતી, જુએ બહાણું વાયાની વાટ. ટેક.
 જો ડો સામાન્ય સ્ત્રીઓ ગાયતો, મધ્યરાતે પ્રભાત;
 ત્રાસનાં માર્યા ઉઠે પંખીડા, રાધા સ્વરતી સ્ત્રી વાતાં. આ.
 વૃંદાવનની વિદગમ વિલાસિયા, નિત રૂડાં સુણતી ચરિત્ર;
 તે શબ્દ સુણી કેમ ચાંત રહે, શ્વેલાં અંગ સર્વ પવિત્રાં. આ.
 પંખી માત્ર નહિ, પણ પશુ જાગિયાં, સુણી રવામિની મુખવાણ;
 ત્યાં સિંચર જમુના લાગી ડોલવા, સ્વર થયો જળચરને જાણ. આ.

નરસિંહ મહેતા.

સ્વર સુણિયો સૂરજ દેવના, પાળા ધાયા કરવા પ્રકાન !
 સ્વર સુણિ રે કમળ ખીલિયા, લિપન્યો ચોવણીને ત્રાસ. આં
 ધ્રુવડ રે અભરાઈ નાશિયા, નાઠી નાથ પ્રથમ ખાનાર;
 ચામાચિડિયા ચીનડી નાશી ગઈ, પંખીયે મૂક્યા ગોજવા બાર. આં
 શિવાળુઓ શબ્દ છોડિયા, મીંઠડાએ મૂકી શીઠાર;
 મૂર્તિ વિષુ સિંહ નાશી ગયા, ગયા વાથ વર તેણી વાર. આં
 માકડ ચાચડ રે બૂખ્યા રથા, મૂકિયો મન્દરે શોર;
 આ વિરડી પ્રાણી રે જગ્યા હાંયા ન જગ્યા જાણી નહ દિરોર. આં
 હરિ જગાડવા આવી ગોપિયો, પૂજો રાધાને સમાચાર;
 ખાઈ છુગને હરિ મળ્યા હશે, તારા ખાગ નંદુમાર. આં
 રાધા કહે હું પણ ખાઈ તમ જશી, નદી નથી દેડા નહલાલ;
 સખી નિથે હવે તો કુતારિયા, નરમંદના સ્વામીએ જ્ઞાન. આં

૫૬ ૧૦મું-રાગ ગોડી.

પ્રભાત જાણી પંખીડરે કહ્યા, કાક કરે ત્યા કાકા રે;
 પધયા તો પિયુ પિયુ ન્યે, શુડા કૈા કૈા કરે વડ શખારે. પ્ર
 મોર ટાકાઝ કળા કરે સુંદર, આસુ વહે ઢેલ વીણે રે;
 પલાસપર રડા પોપટ બોલે, કોપનડી ટકકે સ્વર ઝીણે રે. પ્રભાત.
 ચકચક કરતી ચકલિયુ આવે, જાણે વિયોગ તો બાગે રે;
 ખુશ ખુશ ખુશ ખીચકોલી કહેછે, ગધાને રફ ન લાગે રે. પ્રભાત.
 વાછરુ બા બા શબ્દ જ બણતા, ગાયો બા મા શબ્દ બોલેરે;
 શીતળ મંદ પવન સુવાસિન, વામા વચ્ચે કુડાડી ડાલેરે. પ્રભાત.
 તે ટાણે તો જાગિયા અહૂર જાણે બઈ ગયો બોર રે;
 નરસંપ્રમાના સ્વામિ વિષુ ન જાણે, કે છે ગોપિગોનો શોર રે. પ્રભાત

૫૬ ૧૧મું-રાગ ગોડી.

અહર ચિંતા કળતા જાગ્યા રે, હરિ દર્શને તાપ તો જાગ્યા રે.
 જાગે બોર અતિ સુણિયો રે, જાણે વેદપાઠની લાગી ધુનિયો રે.

નખી પ્રાન કર્મ તો ચૂકુરે, કેમ આગમ જલ્દી નવી મૂક્યુ રે;
 ગોઠ બકોઠ તો નહીં ચાલે, કેમ અજનાગુ ન જાણાય રે.
 એમ રિચારી પડી કાદા માટે રે, કીણો નમદ સુખ્યો તેગરે રે,
 હે કૃષ્ણ! કૃષ્ણ! તમે કોઠો રે, અમો અગળાપડ દા રડા રે
 એમ વાન કર્મી બણી રે, સાનુ મસનાની વજન ન ગણી રે;
 વળી એ- દહે કૃષ્ણ ને આને રે તો આપણા ધાર્યા માને રે
 એમ રિચારી દાગમા નેની ર, વળી તન્ડે નેઈ મનવ ખોની રે,
 ભીને જાગીને મારે મરે મોની રે, તછોટ મોગી નહોં, દહી ગેલી રે.
 એરે અકૂંજ તો આ ના રે, પડ્યા પડ્યા ગોપીને ભાવ્યા રે,
 આની કાન ધકેલુ અકૂરે રે, નમઘ મખિયે જાણ્યો સુગતરે રે.

૫૬ રસુ-ગણ દેશાખ.

અકૂરે હાઠ ઉધાડિયુ રે, નિયોએ જાણ્યા સુદન્સ્યામ,
 બાગ હાન ગોડી વળી રે, રાક મતાવા ધનન્યામ અ.ટક
 અકૂર આખો જોળના રે નીકળિયા હાગની બાદા,
 અંધારાની ખાધી બે ભણી રે, મદિયારીએ જાણ્યા મોના અ.
 અમખ્ય નૂં જોખી નણ્યા રે, તેણે ધગિયા શરૂ અકૂર,
 ગોપી દહે દહિ આના દાવે રે, લીજીએ અ હવે બન્યો અ
 એમ ખોની મનમા ડોલી રે, અકૂર પકડિયા તેણે વાગ,
 સ્પર્શ સુખ માટે જાણ્યા રે, દાથ પેગ કીર કેલ અપાર અ.
 જ્યમ છીડિયો છીડને પકડે રે ત્યમ અકૂર વીંગી લીધા;
 કુજમા લઈ જઈએ ચાલો રે, હવે મનોનય સીધા અ.
 અકૂર કેદે નોય નોય કૃષ્ણ રે, અઅ કૂં રંગ રે જોશાય;
 શકે હમે સં પિતાવળી રે, એથી બકાને કુખ ન થાય અ
 શુ હમે સ્ત્રિપોના નૂં આ રે, મહો કૃષ્ણ કૃષ્ણ મનગાય,
 મથુગ માદે મેં સુખિયુ રે, કૃષ્ણની તખી ગોપિકા ગાય. અ.
 અરે ને દહી એમ હમે રે, તો નિશ તજ્ય રૂં પ્રાણ,
 બગવાન ભોગ ને જોખી રે, નિને કેમ પડે પાણી પ્રાણ. અ.

નરસિંહ મહેતા

એમ ઘડભાંજ તો કરતા રે, દીનપણે મૂકે મૂકે ભાળે;
કિંકરનો કિંકર હું કૃષ્ણનો રે, થક મૂકી વળગો કાં શાળે. અ.
ગોપી કહે છેલછખીલા જાણું રે, પછે હમે કિમ ચૂકું;
નરમંદિયા સ્વામી તમને રે, જાવા મરતાં લગ નહિ ચૂકું. અ.

પદ ૧૩૪—રાગ સિંધુડા.

બાધ હું હરિ નથી, કહું છું તમને કથી, મથી મરો શીદ તમે તોય મંથી;
મૂકો મૂકો મુને, પીયુષ નહિ ગરલ છું, છમ્મો હરિને પણ હું છું પંથી.
ગોપિયો કહે મુખે ગરલ છો રહ્યું મુખે, દુખે પી રીઝિયે શીવ રીઝયા;
પ્રભુનું કામ નહિ પંથ દેખાડશે, વારી મયિયે તેમા શીદ ખીજ્યા.
અકૂર ખોલે ધણું, નવ કો મુખે તે તણું, બપુ દીન રૂપ હરિભક્ત કેરું;
રહાય મારી હરિ, કરો નહિતો નિત્રે મરું, હુને જગારો તમે થઇને હેરું.
બરકેલું બંસીધરે સુણિયું રાધાવરે, કરે રખે દેહ મુજ ભક્ત તાજ;
નિદ્રાને પરહરી જાણુ મારે તહીં, બાધી આવું પાણી પહેલી પાજ.
ભક્ત દુઃખ મન ધરી મંદક કાપ્યુ હરિ, કરી કૃષ્ણની દેહ અકૂર બદલી;
અકૂર જઈ મુકિયા બવન નદન તણે, કુજર રૂપ થઈ મરદી કંલ્લી.
હરખી તવ ગોપિયો હરિ આક બધ ગોપિયો, ગોપિયુ ખીજ પછે પ્રેમ કેરું;
નરસૈનો નાથ કહે વેહેલા વેહેલા આવશું, વચન દીધેલુ અમો નહિ જ કેરું.

પદ ૧૪૪—રાગ સારંગ.

ગોપિયો કહે ગોખખીએ ભગવાન, ન કે ભાગ સાચો આખે વાન;
મૂલે જીવ ચર્મની તમારી, હરિ નિત્રે ક્યમ થાય અમારી.
તમારે લાસ હમારે હરિ તાસ, જાઓ અમ મારી કમે ત્યાં વાસ;
ને કયન નહિ માનો કમળા કંચ, તો મંચમનીનો કુધાકો પંચ.
મૂકો મધુપુર માધવ જાણું, તમે અહિં ખેસો અમે કંઈ કહાણું;
અમ મર્મની આણી નાંખે, એવું કહાણું જે હરિ દેડે હરખો.
ન લાગે નંદને કંઈ ખેતું, અકૂર માને નમારું વચન મોટું;
જાણું એવો દોષ દાન, કરીએ જામખરીમા પડાવ.

કૃષ્ણ કહે એક દિગ્ધા અમે આવું, અશુભ મા જોલસો તમે આવું;
જન મરણ નહીં નવ નહિ જાણ્યે, એક દિ જનવા હો તો કરગરી કહિયે.
મેં મધુપુર નથી નિગમિયું, માયિક વચન સુણીને મન ફરિયું;
જન જીવલુ વેહેલા આવજો, આપ્તી વિધે ત્યાથી લાવજો.
માગિયા કરોડિયા મોગિયા મંગાવે, કંઠા દાસકિ કુમકુમ જેને જે ભાવે;
લાવજો દાજન રખે કરના કાળું, અમે ગોરસ મિથે આવી ભાળું.
કૃષ્ણ કહે મર્વે લઈ અમે આવું, હવે જનવા હો યમું અજવાળું;
ગોપી કહે જાઓ એમ ન જોલાય, હરિ કહે એમને એમ જાવુંથી ચિંતાય.
જીથો કહે શાખપણું અમે જાણું, કહો નમ વિરહે ધીર કથમ આણું;
હરિયે વિચાર્યું અહિથી ન જવાય, કડું કષ્ટકું રૂં રડો દાય.
હજારે રહી ગોપીકાને કહ્યું, પેલા નદજી આવે તમે લલ્યું ?
નામ સુમી ચોદિય જેની, નહિ નહિ કહી વળી મંઘય ખોની,
હરિ કહે આવે નહીં મમ તાન, પૂરો ગોપી માની ખર્ગ વાન;
જીએ નદ માની લલજન ધરી, નરનહીનો સ્વામિ નહો સુઠિયો કરી.

૫૬ વૃષભું રાગ ભાટું.

જોર ભયો મધુની મનન નાહા, તે ગોપિપોએ જાણ્યું કે;
એ ગમિયો કેમ મમ નહીં આવે, જ્યાં જોસે શાણુ શાળું રે. ભો.ટક.
ચાંદો આપણુ પેર જાહ્યું, નહિં તો વળી અરિય પીડે રે;
રાધા કહે જાઈ વહેલા સર્વે આવે, વાટ જોઈયે ધીરે ધીરે રે. ભો.
એક દિવસ જે સર્વે દુખ સામે, તો પછે અતિ સુખ માગે રે;
પોતાં કહ્યું તો જાગે જુ રે, જાણ કષ્ટી વિદેશો વ્દાશે રે. ભો.
જન બરવા રૂં કહે એમ ક. આવે, બેઠાં માથે વઢેં લાવે રે;
શુ કરમે તે મદ મળી યુ, વેહેલી આવ્યે જલ બાવે રે. ભો.
આ આવી કી માલી ગોર્ધા, બેઈ માસુ લાજા પાની રે;
નરુ પાની થા ટોળી વદવ. સુખું ન સુખું કરી જાની રે. ભો.
હવે ને મ. માં સાદ દેવજાએ મધુપુર જનવા મદુ દારા રે;
જોર તાન - વા મળા ગીમાએ, મન અકરે દુખા બાવે રે. ભો.

નરસિંહ મહેતા

શકટ બાધી મધી મજ કરિયા, સર્વે થયા તૈયાગ રે;
રામ કૃપણને કહે ચાઓ વેહેલા, તો કહે હા શી વાર રે. બો.
હાં માયા બળ અતિ અગાધ છે, અહુ રાતનુ ગયા બુલી રે;
માધવ માયામા મોટા મુનિવર બુલે, નગમર્ષ કહે બુવો ગોપી મુખી રે. બો.

૫૬ ૧૬મુ-રાગ કાનડો.

ધરડેરા ગોપ સજ થઈ આવ્યા, આવ્યા બાળક વગ્જાગી કગ્તારે;
મુદર પકટાએ કમરો રે બાધી, ગાઠયો વાળા છોગા ધગ્તા. ૮૬.
માયા માહે તેલ લગાવ્યા, પછે વાણી શીખા વાળે રે;
કરિયો પેહેરી શારંગેય બાધી, કેવો દીસુ કહી નિજને બાળે ધરં
કગ્જો કસુમ વિધ વિધ વાયે, રાગ માહે ધણા જોસે રે;
ગેડિયો હરતે ચાલે વાકા ગરતે જોષ ગધા ભરાય રોપે. ૧૦૦
એક એકથી અતિ વાકા ચાલે, વળી ચાલના અગ નપામ રે,
મનમા જાણે હુ સૌથી રડો, ૧૫૫ હરખાય કુલદાની વારે. ૧૨૦
ચમ ચમ ચમ મોજડિયુ જોલે, ઉઠે મૂડેવા છોગા રે,
પૌવન માતા એમ મન ધારે, કયાથી મધુપુરમા આવ્યા લોગા ધગં
નદ કપનદ વપગાણુ આવ્યા, જૂઠના આવ્યા મળિ ટોળા રે,
રાધાગામી કહે મહેતાનો ચવામી, હુંએ જન વારી બોળા. ૧૩૦

૫૬ ૧૭મુ-રાગ ધનાશ્રી

ચાલો વેહેવા ચાઓ વેહેલા ચાઓ, એવા રાગદ મબળાવજી,
જો રાગદ સુણી અવણરૂઢ ફૂંચા, રાધારાણી અતિ કચવાવજી ૮૬.
શુ કરજુ તે નિશ્ચે ના સુઝે, લજ્જા મૂઢી ક્યમ મગાવજી,
સર્વને નિશ્ચે મનમા એવુ, ન મળતા શૂલાલી ન્યવજી. ચાલો.
આપણો પણ એ સખી નિશ્ચે, જો કદી એ વાહાવજી,
એ બાપની હોયે તે જીવે, એને અરથે તજવી કાવજી. ચાલો.
એક કહે અલિ ખખર કરો કે, અમને મળજો વજરાવજી,
જો ન મળે તો લજ્જા છોડુ, વળી નકી નહિ રહેવાવજી. ચાલો.

ગાવિદ ગમન

રાધા કેહે લાખ્ય એને જણાવું, પણ લખાય કે ન લખાયછ;
 સર્વાનુમતે લખવું નિશ્ચે, રાધા લખે ગોપી હરખાયછ. ચાલો.
 હમગ પત્રપર સ્વામિની વખે, ત્યાં ગોપિકા દોન રૂઢાયછ;
 પત્ર લઈ ગતાર ન કોઈ, ત્યાં નરમંદ્ર સખી સજ યાયછ. ચાલો.

પદ ૧૮મું-રાગ રામઘી.

નરમંદ્ર સખી મજ થઈ નીસરી, દરને ધરિયો છે પત્ર;
 જઈ તે મળી જડુનાયને, વાટ ગુણે હબી સર્વજ. ટેક.
 કૃષ્ણ રામ બે સજ થયા, મનુષ્ય જીવાને કાગ;
 એવે દુનીએ લાવી આપિયું, પત્ર લીછએ મદારાજ. નર૦
 હમગે હમગ પત્ર દરિયે ધરું, વાંચવા માંડ્યું આમ;
 પૂજ્ય સ્વામી નવ ત્રીસડં, એક પડી તમ નામ. નર૦
 અમો અમૃષ અગગા શું લખું, છો સર્વજ ધનઆમ;
 હગરી લખીએ દિકરી, જાડે જમગને ધામ. નર૦
 વળી નિજે મનમાં દરું, આવું જાઓ તે મામ;
 વડું વડું શૂરે વિદુવા, મુખા દાય ન દેરે કામ. નર૦
 ઘોડે યાત્રું કરી માનજો, રૂંધે ધારો ખેડો દમામ;
 નરમંદ્રને માથે લઈ આવશું, જ્યાંદાં હમો વિદ્યામ. નર૦

પદ ૧૯મું-રાગ ત્રિહામડો.

દુનિને ક્યાને મોહ્યા, જામો અમોઝે મગથું;
 પડેડો પડેડે જામે, અમો કુતલી વાટે વગથું. ટેક.
 દુનીએ જરને ત્યા દશ્યુ. પણ દેડે વિશ્વાસ ન મગિય;
 પડેડો મગમ ગાઈએ, દરિ પાલી જાવ તે મગિય. દુની.
 અરિનામે જ્યા મટા નિર્ગપિયુ, ત્યા દોડી બપૂઝ મથના;
 જામે તુષારી પંદા ફબીઅ, જાપારી ફના અથના. દુની.
 એવે નગરને દેવાવિયું. જાઈ મદમાં વિરગમે;
 તાંતરિ મગમ ધરી, એક એક રે અગે. દુની.

નરસિંહ મહેતા.

હાલન કહે પિતા વાર નદી, માતાને મળી આવું;
ધામે ધામે ચાલતાં ચાઓ, અમે ઝટપટ આવું. દ્વિતી.
ચાલતાં વાર ચાવ રૂઢને, ચાલતાં ચાઓ તાત;
નરમંદના આમીને નંદછ કહે, વેહેલા આવો એ જાન. દ્વિતી.

પદ ૨૦૪-રાગ દેશખ.

હરિમે પિતાને વળાવિયા રે, જઈ માતાને મળિયા નાથ;
એક હસ્ત હસ્તે મદી રે, બોલ્યા જગોમતી હરિની સાથ. રેકઃ
લાડકડા વેહેલા પધારને રે, કુચ્છકળ નવ શાશી રે દયાળ;
નહિ રાજ નહીં આપણું રે, વદાસા નવ બલિમે કોને ગાળ. હરિ.
મુખ મયંક નિરખ્યા પિતા રે, હુતો મેલી ચપ્પા મોરાર
હરિ વેહેલા વેહેલા આવળે રે, મારા પ્રાણુછવન આધાર. હરિ.
શુભ કામે જાઓ હરિ રે, તોય કુને ચાપ અપશુકન;
મુજ નિર્વનને એક ફિકરો રે, મારં છવન જમછવન. હરિ
મિઠ મેળાવો ક્યારે ઘરો રે, ક્યારે નરખીરું રે વડન;
કાથે તડ રહે તોય આવળે રે, મારું હુખું જાણી સઝન. હરિ.
કાજળ દુપડું રખે ભુખના રે, તેમા લાછન નહિ અવિનાશ;
એમ કહી જનની બેઠિયા રે, હાંદ લાઇ કીધું મંદ મંદ લાસ. હરિ.
જશોમતી કહે બજરામને રે, કરને કૃષ્ણાણું તું જતન;
એમ કહી આંખલડી બરે રે, જાગવળે રકતણું રતન. હરિ
શ્યામળા તું મુખે કહે રે, ક્યારે આતીશ મારા પ્રાણ;
સમય ગમે નિશ્રે મંડ રે, તુજને ગરજી ગરજી જાણ. હરિ.
હરિ કહે વેહેલા આવું અમે રે, તમે ચિતા ન કરશો માય;
બકા નરમંદખો એમ બલો રે, કમી માને ચાલ્યા વજરાવ. હરિ.

પદ ૨૧૪-રાગ સારંગ

આહુતા બાર વાળા ગાયો રે, મોટા ખૂટાએ હરિ શર્ણુ સાથો રે;
ગાયોએ જાવાનું જાણ્યું જ્યારે રે, મોટા હિસારવ કીધા તારે રે.

તોડી વરેલું ગૌશાળા ફેડી રે, નીકળી ગાયોની-ઘણી જોડી રે;
 ઘેલુ પ્રેમ નિરખિયો નાયે રે, પેઠા ગૌશાળામા અકૂર સાથે રે.
 આવી ગાયોએ ગોવિંદ ઘેરયા રે, હરિયે વારા યગની કર ફેર્યા રે;
 ચમુચી ચોધારે અથુ ખરનાં રે, બાં બાં શબ્દ વાજરું કરનાં રે.
 જાણે ગાયો તેમજ બહુતી રે, લેખ જવાના કષ્ટો સુણતી રે;
 ન જાવા દેવા એહું દીએ રે, દિસારવ દરી માંહે માહે દિસે રે.
 હરિયે જનનીને ત્યાં બોલાવી રે, જમોમતી જોડી જોડી આવી રે;
 બોલિયા હરિ મુખથી દમી રે, આવી જોઇ લેઓ ગાયો જશી રે.
 કાળી કાજરી બોડી બોડી રે, ધોળી પીળીની રૂડી જોડી રે;
 લંસલી અમની પોતણી ગતી રે, ગોમતી દિલ્લી ગ્ણે કંઈ જાતી રે.
 તેના વાજરે સવળાં જોજો રે, ગાયને કેહે કાશે ન આવું તો રેજો રે;
 કમળ કર પીઠ કપર ધરી રે, ગાયો રીઝની નીકળ્યા હરિ રે.
 હમી ડોક કરી દરી બાજે રે, હરિને જોતાં ગાયો ત્યાજે રે;
 અર્ધ થયા જ્યારે દયાગ રે, નિગમી પડી ગાયો તનકાગ રે.
 ગમ કૃપણને જાના નિરખી રે, રોડિણી બોલ્યાં ગમ શુ દરખી રે;
 ચમુદેવને મળજો લીગ રે, ધીરા રૂડી આમ કેળે લીરા રે.
 મારી માના છે ત્યાં મુખી રે, અદિ' રહું નમારી હોય રમી રે;
 એમ બોલી દુઃખ જો ધરતી રે, સ્વામી દુઃખ અંબારી પાણું મળી રે.
 મેહેનાનો સ્વામી બોલ્યો તે વાર રે, અમે દુઃખ કેડીશું નિરધાર રે.

૫૬ રૂરુ-રામ ગોઠી.

માનાની આજા માગી પળિયાં, ન નિરખ્યા કે સૌ ધરજો દળિયાં;
 અકૂર જોઇ જોઇ વિરમે થાય, આતો પ્રેમ કેવો કહેવાય.
 પગુ પંખી નર ને નારી, ઈચ્છે હરિને જાડ પાન વારી;
 મન્ય ગોપ ગોપિને મર્ત્ત, બાળ પ્રેમ અથ દીએ અત્ર.
 જોયા સોડ તેડી હરિજોડા, છે એ બાળ કપર રૂડી નિહા;
 હમે એ બાળક કે હમે હરિ, એમ બ્રાંતી અકૂરે ધરી.
 ય જોઇ નમવાસી દરખાય, મુમ થાય કે સદુ મુઝાય;
 મંદેશા સાંઈ દગ્ગા દગ્ગા હરિ, ચાર પડીએ નમારી પરદરી.

નરસિંહ મહેતો.

ભાગેળે જયા બ્યારે ભગવાન, કાળી ગોરી નારી બીને વાન;
બ્યહ રચના રચી સહુ જિભી, જેણે માન સાસુને ધણી ફળી.
બે કાશ લગ આડી સાન હાર, કાછડવાળી હબી લાટે લાર;
હરિ-ટૂળી ખુશી ધણી થઈ, રાધા હબી જેની આજસ ગઈ.
નારામાહે જેવી ચંદ્રકાન્તિ, ચપળ હબેલી રહિત જેની ગાન્તિ;
અકૂરને પછે નરમંડનો રવામી, શાની દાર દીમે કાકા સામી.

૫૬ ર૩૭-રાગ કાલેશ.

અકૂર કહે હું નવ ગાણું પણ, સ્ત્રિયો જેનું કઈ દીમે;
ટકટક જોઈ રહી આપણુ સામી, જોઈ જોઈને ધણું હીમ. ટક.
કુખ્ય કહે સુણો કાકા માગ, લૂટયા સર્વે જિભી;
ધન નહિ પણ તન મન લટે, તમે જોજો કાકા ખુખી. અ.
રથ હાકવામા કુશળ સુણિયા, તેહ ખરું કે જોડું;
આ લૂટથી હગારો કાકા તો, ન જોઉં તમારું જોડું. અ.
અકૂર કહે હરિ શુ ધમા મોકુ, જોન જોના રથ લઈ જઈયે;
અકૂર પણ મારથીએ કૂર છુ, વખાણુ વધુ શું કહિયે. અ.
હરિ કહે અપારાઈ દાખવો, જોજો રણે કોઈને ભાગે;
ક્ષેમકુશળથી રથ લઈ જાઓ, અહિયા નવ લાગે. અ.
અમારે ગોકુળમા વસતું દ્વાડો રાન ધમિની સાથે;
માટે વાગ્યા બાગા ખીટું, ધમ છેતપાં મેહેનાને નાથે. અ.

૫૬ ર૪૭-રાગ મારેં.

અકૂર કહે જની આવ ન આવે, ને નવ જીવજી રથ;
પગ વિપળમાં પેલી પાર કિતારું, તો જાણો સારથી સમરથ. ટક.
રાશજ ખેંચી આજક મારી, ઘોડાને સજ દરિયા;
ચકાકારે ગથ ફેરવ્યો રે, ઘોડા ધણું ચક્કર ફરિયા. અ.
ઘોડા પાછળ ગોપી શરીરે, દગ વિશ તેમા ચેતી;
તે હાર વળી હબી સર્વે, પોશે પોશે હમડે ચેતી. અ.

ગોવિંદ ગુનન

ચતુર સારથી રેવન તોરા, ગેલી થઈ કેમ ગિભે;
 બકનો બાળો બૂધરછંને, મંનને વિધ વિધ દુભે ૨૫૦
 મહાસાગરને મળવા જેવી, નદિ પર્ણ ત્વગએ ચાલે;
 હડતો પવન વેગે હાડે તેને. અગળા ગોપી શુ ખાળે. ૨૫૦
 ઠાઠળ મૂકી જાળે અગળા, અકૂર હરિ પ્રતે બાળે;
 મંગળા સમળા મવા પ્રગિછે, પણ તે જગા પું દાળે ૨૫૦
 ઠિ કહે તમે ગ્ય હાડે, ગુઓ દોડની આલે;
 તારિયોથી મકાવી લેઇ જાઓ, તો સાગથીપારું બાને. ૨૫૦
 રહા વેગમા રથ ચાલ્યો જાગે, અકૂર મન કુવાએ;
 રિશ મળી દોડેને બાળે, અસિ હરજી શુ હુલાએ. ૨૫૦
 શ્રવ જાય તો જાય બલે પછ, જીવજી ન જાસા દહાયે;
 કૃપ્ય સ્વામિની આગે ફોડે, તેની ત્વગને શુ કહીએ. ૨૫૦
 રાના ગેલી જે હડતી તે, દોડયા આગળ પાછી પડતી;
 ઝાંઝીની ધોડી જેડી કરં કેમ, વેગે તાજજી દંદ આથડતી. ૨૫૦
 રહડો પહડો કહેના પહડો, ગેગે ગય પગેલો ને હાથ;
 ગાય રથનો વેગ ન મટિયો, હરિ કહે હાડી હ્યો એમને સાથ. ૨૫૦
 એવે ગધાને એક મન મૂકી, તણાના ચકની ખીલી કાઢી;
 ચક પડ્યે ગ્ય સારથી પડ્યો, હરખી બોલી વીગ જલ્પી ત્રાડી. ૨૫૦
 અકૂરને મારો બાવો પહાડો, એ તીર કુંજે લીજે;
 અગળાએ જગવતા પહડયા, નરમંદયો ધણુ ગીજે. ૨૫૦

પદ દુષમું-રાજ નદીની કેશી.

મારો બાધો ગન્દ કરતી, પાચ સાત ગોપી ધાઈ,
 રથની બધે રાજે આધ્યા, વમુદેવના જે બાઈ ટેક.
 પછે મધપુગને મલિ રીટે, તેમજ અંતે વીટયા;
 મરં પણ જનવા ન દેલું, કે ન દીડા લેના ધીટયા મારો.
 રથ દોડતી જનવા ધાર્યું, પણ કેમ જનવા દીજે,
 મારીને જનવ, હોય તો જનજે, પ્રાણ દાન તો દરજી લીજે. મારો.
 કૃપ્ય કહે તમે દુષ્પ હો છો, પણ અમે કાલે આવ;
 દમણા નિચે જનવા દીજે, વાગ ચમે પિનાને ન બાણું મારો.

નવસિંહ મહેતા.

ગોપી કહે છવ મળે તો મળે, પણ મળવા ન દેડ;
 કુંવરુ કુંજમા લેઈ મળે, ડંમન સુંગન અમરામન લેડે ! મારો.
 કૃષ્ણ કહે રથમાંથી પામે, તેથી પગે મુજને વાગ્યું;
 અર્ધાંધી હાથ નહિ માગ્યાં, જુઓ આ પગે લાગ્યું. મારો.
 ગોપી કહે કહે તે વાદન લાગું, પણ તમને લાઈ મળું;
 મહેતાનો રવાળી વિચારી ગોપી, હાથી હાથ તો આગું. મારો.

. ૫૬ રંધુ-રાગ સામેરી.

ગોપીયો કહે હાથીજ જોઈએ, એ હરિ આ રજો હાથી રે;
 રાધાએ રચના કરી મુંદર, હાથી છોડે સખી જે સાથીરે. રેક.
 ચાર સખી ચાર પાદ થા, બે રૂપ હાથે ચતી રે;
 પેટ પોલ કરવા જાએ જાણુ, એમ એક એક તો ખૂની રે. ગો.
 પદ બાજને પુછકુ થઈ, અંબાગા જે નારી રે;
 હરિને કહે હરતી જુઓ, ખિરાજીએ મુરલી ધારી રે. ગો.
 કૃષ્ણ કહે નાના રહિત મળ, એના હસન વડન કીયા રે;
 કુંબઝગ રહિત મળ નિખી, પ્રસન્ન કેમ થાવ દિયા રે. ગો.
 રાધા કહે એવો મળ આણું, પછે રમે વાકું કાઢો રે,
 મળ માગો તો મળ કં દાવડ, ન ઝીલું વ્યારે વાકુ પાડો રે. ગો.
 એમ કહી રાધા મત કપર, ખલી જગાએ મતી ચતી રે;
 છટી વેણી શુદાકાગ બની રહી, અર્ધ હસન મુશળવતી રે. ગો.
 ચૂડા ગડા દાત ચૂક દીસતા, મ્વવદન તે મુખનુ મળ રે;
 કુંબઝલને મ્થાનક ક્ય એ, હાતી મંદુલથી અતિ સ્થળ રે. ગો.
 રાધા કહે હરિ ખિરાજીએ, હાતી સજ ચર્મ દબો રે,
 કૃષ્ણ કહે અંકુશ વિષુ ન બેસુ, નાથા કહે હરિ કા દુબો રે. ગો.
 હરિ અંકુશ આપુ અમે આણિ, પછે ગમે કંઈ માગો રે;
 દાદાન કહે પછે કાઈ ન જોઈએ, અકુન વિષુ મનસ્વિ બાગો રે. ગો.
 કહિણમા કહિણ મુદમા મુદ, એવો અકુશ કીધો રે;
 સર્વ પ્રેમ બેનો કી પ્રહિયા, પછે અકુશ હરિને દાવો રે. ગો.

ગોવિંદ ગમન.

ગોપી મન મનાવા દોરણુ, હેલવેલું સુખ દેવા રે;
પ્રેમાંકુશ પદ્મી ગળે ચઢિયા, નરખે દરખે અર્ચે દેવા રે. ગા.
હરિ ન નામે માટે કરી રચના, પ્રેમ બાલા સખી કર દીધા રે;
નરમંદિયાના સ્વામીનો હસ્તી, ગાયો સુખ્યો તેનાં કાળ મીઠ્યાં રે. ગા.

૫૬ રઝમું-રાગ મધ મહાર.

હરિ ને દસ્તી પર બેઠા, તેની શોભા સી કદીયે;
પંખી પેરે સાગરમાંથી, જળ લઇ સુખી થઇયે. રે.
કુંજવળ ઐનાવનપર શોભે, મુંદર મેઘઆમ;
ચપળા રંગ બેરંગી અમરે, વેદેલી વાણી જન્ય નમામ. હરિ.
તેમ ગોર નારી કુંજપર શોભે, મેઘઆમ વન ધનસ્યામ;
બાલા વાળી વિજળિયાં જન્યા, ઉતાવળી વાણી કામ. હરિ.
મનુષ્ય એ રમાપનિ કેર, માટે છટોપમા રે અપાય;
નહિ તો પ્રજા શિવ દિદર જેના, પછે બીજા કશું કેહેવાય. હરિ.
વાયુવત તે દસ્તી ચાલ્યો, હલોલ કુંજની માંય;
હરિ ઉનારી અંકે લીધા, થેઇ ચેત્ર મયિ રહી ત્યાં. હરિ.
કમળા સુખ આપેા કમળાવર, મનુષ્યની મેલો આશ;
જેવા રમેા હરિ અમ સાથે, જે મુખ ગાય નરમંદિયાં દાસ. હરિ.

૫૭ રઝમું-રાગ મેવાડો.

હરિ કહે સુખિપેરે, મારી વિનનિ રે, તમને નમી નમી કરું એક વાત;
સુને જનવા દીલેરે, સર્વ મુંદરી રે માત્ર આજની એકાદ ગત. રે.
ગોપી કેહે ન મૂકું રે, મારા કંથજી રે, જરકથું બધું અવરથા જન્ય;
હરિ કેહે વેલેલા આતું રે, સત્ય કરું મુંદરી રે, દવે ગ્ગેના દોડોને ગાપી ગધાપ. હરિ.
ગધા' જોડ્યાં રે, સુખિયે નાયજી રે, ગ્ગે ગસને વળાવી જન્ય;
જોડના સર્વ ખાઓ રે, કે કાલે આવશું રે, વળી નહીં નહીં હરિયે કબાવ. હરિ.
મારગ નવ લગ્યો રે, ત્યારે લા કરી રે, પદી આદ્યો ત્યા રામ;
જળા થગ લીધા રે, તે હરિયે કરી રે, કાલો કલ્યાણી કમળો વામ. હરિ.

નરસિંહ મેહોતો.

તે નરમંદ્યે ગાઇ રે, વિવિધ વિલાસમા રે, નામ તેનું સહસ્રપદનો રાસ.
તે અહીં વાંચ્યો રે, જોને ક્ષિંત્રા વસે રે, પુનિપુનિ કહે નરમંદ્ય દાસ. હરિ.

પદ રહસુ-રાગ વેરાલી.

રસ અપરમિત રાસનો જાઓ, કામ તાપ ત્રિયાનો વાઓ;
ગોપી શિથિલ થઇ ઘણું જ્યારે, પરકયા હરિ મુખે ત્યા ત્યારે.
નારી મુજને જાવા દીજે, વધુ વાર થયે નંદ ખીજે;
અમે કાલ નિશ્ચે આવું, હરિ કે દિ હવે નવ જાઉં.
ગોપી કહે મૂકે આશ, એ શબ્દે ન દીજે ત્રાસ;
કાલાન કહે તમે શું બાજો, નંદ ગયા પછે કેમ રાજો.
કહે નંદને કાલાનનું કામ, ગોપી થઇ જાઓ કૃષ્ણ ને રામ;
પણ તમને ન જાવા દીજે, પિતા ખીજે તો છો ખીજે.
મહિયર સાસરામા દુઃખ પામુ, વળી અરિને મસ્તક નામુ;
નિયે અમે કલજ ખમિયે, તો હરિ અમ માટે દેહ દમિયે.
કૃષ્ણ કહે કરમરી કહું, જાવા દીજે મુખી રહું;
નરમંદ્યનો સ્વામી જોક્ષ્યો મુખે, રીશ ન જાવાયો તો જાઉં દુઃખે.

પદ ૩૦મું-રાગ ધનાશ્રી.

ગોપિયોએ જાપુરું હરિ જાશે, ન દીજે હવે ત્રાસ છ;
કહો સ્વામી કેમ જાવ કહું. હરિ ગમે થાશે નાથ છ. ટક.
કૃષ્ણ કહે કાલે અમે આવું, તમે રહો વિશ્વામે છ;
ગોપી કહે તેમા અમે છવું, એક આવ્યા કેરી આશે છ. ગો.
કહે કૃષ્ણ હવે વાર થાયે, નમે મુજને મૂકે છ;
અતુર છો ચિત્તમા વિચારો, કાલા થઈ કેમ ચૂકે છ. ગો.
ગમે તેમ જાવા કેર, હરિયે મન કરિયું છ;
કપટ સમજ્યાં ગધા ગણી, જાવા દેવા ધરિયું છ. ગો.
હે હરિ ધ્વજ કેમળ અંકુશ, વજ્ર ચવ વાટે નવ નરખું છ;
પગલા આવી વેહેલા દેખાડો, તો તો હાડે હરખું છ. ગો.
વેહેલા આવજો, વેહેલા આવજો, એમ ગોપી બાજુલી છ;
નરમંદ્યાનો સ્વામી તો આજ્યો, ગોપીયાં કગલા મજુલી છ. ગો.

ગોવિંદ ગંભીર.

પદ ઉપમુ-રાગ દેશાખં.

અરે હરિ ચાલિયા રે, અરે રે પેલી પુઠ દેખાય;
 મોટી બોલી એમ કહે રે, વેહેલા પધારો જનરાય. ટક.
 હરિ રંગ લેઈ છટિયા રે, કે લિધું પવન કેઈ રૂપ;
 એ ગયા ગયા કેહેનામાં ગયા રે, દોડી અદેસ ધયાં ત્યાં બૂપ. અરે.
 જાહે દીઠા નાહે નાથજી રે, કે ગોપી ચડી આડની ડાળ;
 જાઈ અકરે છોડિયા રે, રથારઢ યથા દીનદયાળ. અરે.
 ગીખ દિઉં કાકાને મળી રે, મળિયા જાળને નંદરાય;
 અકરે કહે અમે મેળવું રે, વેહેલા પોહોચાકું જનરાય. અરે.
 રથ વેગે વાગે ધણો રે, ને ગોપી ટકટક જોય;
 અરે સખિ હરિ તો ગયા રે, શી વલે આપણી હોય. અરે.
 જોવા તેવા હરિ દાસજે રે, આમે ચઢિયે ઉચી રાંગ.
 જોમ જોમ હરિ જાણ છે રે, તેમ તેમ ઉચી ચડી જાળ. અરે.
 પછે હરિ દિસના રહો રે, એક રથ દેખે સડુકો નાર;
 એ રથ દિસનો રહો રે, ટક ટક ધન જોઈ રહી નિરધાર અરે.
 ધન પણુ છૂપી ગયો રે, તર્કો રજા જોતી તે કાળ;
 ને જાવ નવ સહી રે, તાડ ચડી કોર્તની જાળ. અરે.
 નાડથી દાસના રજા રે, કે જાડથી પડી ચઢ નિગરા;
 ત્રાસ ત્રાસ વરતઈ ગ્યો રે, ગાધા જીભાની મૂઠી આધ. અરે.
 હોથ્યા પડી એક એક પરી રે, કાઈ નવ લીએ તપાસ;
 માધવને શું કહીયે રે, પ્રજુએ ધણો ક્યો વિનાશ. અરે.
 એને માયા લેયે નહીં રે, પણ માધિક જીવના શા દાસ;
 જોવા ગોપી મુઠિયા રે, મુઠયા નમુદેવ નંદસાસ. અરે.
 દોષ કુષુ એને દિયે રે, જે ગુણ દોષ નજો મામાપ;
 હરિ એ ને કરે રે, નરનંદ મિથ્યા જાયે પાપ. અરે.

પદ ઉપમુ-ગગ બિહામડો.

પરીસિત ગયે પુણ્યું, મુદવને તેની વાર;
 કેસ દુષ્ટ માટે મારિયા, મેળી સહી દુઃખ નીકું માર. ટક.

નવસિદ્ધ મેહેતો.

વાગ્દેવ ભાવે માગાપને, સ્નેહ સખાને જાણુ;
અકૂર જેવા બકા બંધાવ્યા, એનું કાગળ મ્હીએ સુગળુ. પરી.
શુદ્ધ કહે અકૂરે ધાર્યું કે, હશે જાળ કે ભગવાન;
રામ કૃષ્ણ જાળ વિચાર્યા, માટે બંધાયું વાન. પરી.
રાય કહે પ્રભુ સંજય મરિયો, પછે કેમ થયુ ત્યાય;
શુકદેવ કહે હરિ ચાલિયા, તે ઉતર્યા જમુના માય. પરી.
કાકાને ઝાળખ દીધી, પછે કુજડી સમારી;
હાથી મળને મામો મારી, નદને દુઃખ દીધુ ભારી પરી.
વિદ્યા બણિયા લપવિત ધરિયા, પછે મયુરાંધી નાકા;
છેલ્લે ભાવાસ્થલી દીધી, ક્રોધએ ન કાઢ્યા લાહા. પરી.

પદ ૩૩૪-રાગ સામેરી.

પરીક્ષિત રાજ તમે સુણજો, એ છે સર્વનો કરતા રે;
મોહ માયા એને નવ બેઠે, પળમા કરતા પળમા હરતા રે. રેક.
ઉપરથી હરિ દુઃખડા દેખાડે, પણ અતે સુખ દાતા રે;
ભક્તને ભૂધર નવ વિસરે, વેદ પુરાણ વદાતા રે. પરી.
વચનપર ગહે વિશ્વાસે, તેની આશા એ પૂરે રે;
દુઃખ સુખ મેઠી હરિ બાળે, તે પછે નહિ અધરે રે. પરી.
હું ગાતા ગાતા જુદ થયો, એક અશ શુણ ન માયારે;
આજ કાલ કરતા જરા આની નથી મફાતી માયારે. પરી.
મરું તે વારે માયા મૂકાયે, બળતે બકાય તે બકું રે;
અવસર ગયો ફરી નાહિ આવે, માટે સમય નહિ ચૂકું રે. પરી.
એમ ધારી ગોવિંદ શુણ ગાયા, ગોવિંદ ગમનમા નદાયા રે;
હરિ શુણમા કે દોષ ન બાળો, દોષ ભર્યા જે બયા રે. પરી.
વળિયા પળિયા પડિયા અગે, ત્યારે તો મેં લખિયુ રે;
નગમદને શુણ ગાવા નિજે, તેવી એ દયામા બાખયુ રે. પરી.

4. દોદશ માંસ.

૫૬

કાર્તિક મહિને કૃષ્ણુજી, મેલી ગયા કે મહાગજ,
રત્ન કરે ગળી ગધિકા, નવણે આસુની ધાર, યુ કે છવું મસારમા;
પાપી પ્રાણ ન જાય, સોળી છવડો ન જાય. યુ રે. ૨૬
માગશર મહિને માન્યુ નદિ, માગ મોહનવાલ,
મેજલડી રે સૂતી પડી, જડવા ગોઠવના માણ યુ કે,
પોસ મહિને આવ્યા નદિ, જસોદાજીના કાન,
અધવચ મેસ્યા એકવા, માગ હુગા વાન. યુ રે.
મહા મહિને મહાગજને, તેડી લાવો કે ધેગ,
મુખડુ નિગળુ માગ નાયનુ, ઉલગી જગાની ઝેળ. યુ રે.
દ્વાગજી કુદો હો સખી, કુપ્યા કમલાનો કથ,
દેવામા કે હોળા મળે, કીમ કરી રત્ન રે વમન. યુ ર
ઐશ્ર મામે ચિત્ત ચાલે નદિ, જોડવા આજ કે ચીર,
કીમતે જોડુ જાવ વિના, માગ ગોભે ન સરીગ. યુ કે,
વિશાખે વન રજ કુલીયા, કુપ્યા દાડમ દ્રાખ,
કોયલડી કે દુહડા કરે, પાળી આખાની સાખ યુ રે.
જેઠ મહિને ગવિ તપે ધણો ગ્રીચી લૂચી જલની રે રાખ,
સદજ ગોપી કે રોજે મળી, મોજે આખાની સાખ. યુ રે.
આષાઠ મામ જલે આવીયો, વગર્યો મન બધાર ધોગ,
ચંદુ દિય ચમકે રે લીજલી, મુગ બોલે કે મોગ. યુ રે.
આષણ વગર્યો રે મગડો, નદીએ બદુ તો રે નીર,
સદજ ગોપી કે રોજે મળી, ન્દાવા જમનાને તીર. યુ કે.
સાદરવો જલે આજ્યો, વગર્યો ચારે રે માસ,
બીજે ગધાજીની ચુડી, બીજે મેજ નજમાર. યુ કે
આમે મામે હગિ આવીયા, આવ્યા અગતાની પામ,
આથા પૂરી એજે મન તપી, વાંસે આથા ગસ. યુ રે.
માવ મીખે ને સખો, તેનો દગ્ગે રેડુ વાસ,
બાગ મામ પૂગ દેવા, મય નર્તવો દાસ. યુ રે.

૬. જીવનસ્મૃતિ.

[In this Section are included certain poems of the Mehta which may be regarded as autobiographical]

પદ ૧૬.

એવારે અમે એવારે એવા, તમે કહો વાળ તેવા રે;
ભક્તિ કરતાં જો બ્રહ્મ કેડેશો તો, કરશું દમોદરની સંવા રે. એવારે.
જેતું મન જે સાથે બંધાણું, પેહેણું હતું પર રાતું રે;
હવે થયું છે હરિ રસ માતું, ઘેર ઘેર હાડિ છે ગાતું રે. એવારે.
સધળા સાથમા હું એક બુંડો, બુંડાથી વળિ બુંડો રે;
તમારે મન માને તે કહેજો, સ્નેહ લાગ્યો છે મને હુંડો રે. એવારે.
કર્મ ધર્મની વાત છે જટલી, તે મુજને નવ બાવે રે;
સધળા પદારથ જે થકી પામે મારા પ્રભુની તોયે નાવે રે. એવારે.
દળવાં કર્મનો હું નરસેયો, મુજને તો વૈષ્ણવ વાડાલા રે;
હરિજનથી જે અંદર ગણુશે, તે દોમટ કેગ ડાલા રે. એવારે.

પદ ૨૭.

ગિરિ તલાટી ને કુંડ દમોદર, ત્યાં મેહેતાજી નહાવા જાય;
દેહ વરણુમા દેહ હરિબક્તિ, તે પ્રેમ ધરિને લાગ્યા પામ. ગિરિ.
કરજોડીને પ્રાર્થના કીધી, વિનનિતણ્યા બહુ વધારે વચન;
મહાંત પુરુષ અમારી અરજ 'એટલી, અમારે આંગણે કરારે કીસ્તન. ગિરિ.
પ્રેમ પદારથ અમે પામિયે, વામિયે જન્મ મરણ જંગળ;
કરજોડતામાં કરણ્યા ઉપજી, મેહેતાજી વૈષ્ણવ પરમ દયાળ. ગિરિ.
પક્ષાપક્ષી ત્યાં નહિ પરમેશ્વર, સમ દૃષ્ટિ ને સર્વ સમાન;
ગૌમૂત્ર છલસી વૃક્ષ લીપજો, એવું વૈષ્ણવે આપ્યું વલકદાન ગિરિ.
મેહેતાજી નિશાએ આવ્યા, લાવ્યા પ્રસાદ ને કર્યો આગ્રહ;
ભોર થયા લાગિ બજન કીધું, મંત્રોષ પામ્યા સહ વૈષ્ણવ. ગિરિ.
ઘેર પધાર્યા હરિ જશ ગાતા, વાતા તાળ ને શંખ મૃદંગ;
હસિ હસિ નાગર તાળિયો લે છે, આ શારે આલણના ઢંગ ? ગિરિ.
ગૌન મહીને મેહેતાજી ચાલ્યા, અધવધતાને ચો ઉત્તર દેહ;
જગ્યા લોક નર નારી પૂછે, મેહેતાજી તમે એવા શું ? ગિરિ.

નરસિંહ મહેતા

વાન ન જાણો, જાન ન જાણો, ન જાણો કાષ્ટ વિવેક વિચાર;
કળ્મેડીને દહે નર્મસેયો, વૈષ્ણવણો મને છે આધાર, ગિરિ.

૫૬ ૩૬

નરો નામ નર્મસેયો કે જોડ્યુ આદીનુ ખાધુ રે,
અવગ મ્મ સરગો દાગીને મહેલો, અમન દયોલુ લીધુ રે.
ખાધે કામગી ને હાથે વાપડી, ગૌ ચારવા જાયે રે;
નર્મસેયો નાવે તેડીને, કમલડો દહી ખાયે રે.
પેન ચગીને ઘેર આવીયો, બાભીએ મહેલું દીધું રે;
બહે નર્મસેયો એ જોગણી, મદન કાગળ સીધુ રે.
નેક શામળ ઘડ દુડી ન્વીકારી, ને પત્ર વીવાદ બધી બાન કીધો રે,
મામેરુ પૂરું તે દાસ પુત્રી તણે, શ્રી દામોદર ગમજી હાર દીધો રે.
ધન્ય તે જંતુ જે જૂનગ અવનરી, શીઠ્ઠુ ચમ્પુ પ્રીત જોડી રે;
નર્મસેયો આમી બકા ને વધ મગ, બકા આમીન મટે પામું જોડી રે.

૫૬ ૪૫

બાઈ મને તરી બજવાની એ ટેવ પડી, માગ તવજીને ન મુકુ એક ધડી,
વિધેયુ મન મહે રે માદરું, હમિયુ પ્રીત જડી. બાઈ મને.

આખા દિવસનો ગાળ ખપી આવ્યો, બાભીએ ના મુકુ પાણી;
મેં જાણ્યું જે વેળુ મારે, બાભી નર્મ ને જોગણી. બાઈ મને.
નાનાનું હાપરું હાથ કે આપ્યું, મંત્રોની અવિચાર વાળી;
બાભી બાઈને ગેસ બગણો, મને હમીતોજ એવમે પાળી બાઈ મને
ધન પુણ્યન, ધન જમના ત્ર, ધન ગધા નખમણી રખી;
ધન નર્મસેયો હનસડી, જે જાયે હમીલાની વાળી. બાઈ મને.

૫૬ ૫૫.

દુઃખનિયા ટાલા થઈ આંત, શાખા મુઠ તમજાવે મ;
પ્રેમબંધિમા બન પાવે, અગાન આગળ લવે રે. દુ.
આપણું દુઃખ કેદ એ ન ખોડ ન આપણું દેમ કીતો રે,
વેગથી થઈ નારક નારીયે, તન ની નિવડ કેન મનાવે રે. દુ.

જીવનસ્મૃતિ.

જેના તેવા હોય તે હરિગુણ ગાવે, તે આપણ કેમ માધ્યે રે;
 કૃષ્ણ નામની કયા યાય જ્યા, ત્યા આપણ નવ જાણ્યે રે. દૂર.
 આપ કલેશ ને ક્રોધના ભરીયા, સમજાને ઉધુ સમજાવે રે;
 જમકિકમ્ના માર જ પડશે, ત્યારે આડે કાઈ નહિ આવે રે. દૂર.
 કુળને તજશે ને હરિને બજશે, મેહશે મંસારતુ મેહણ રે;
 ભણે નમ્રેસેયો હરિ તેને મળશે, ખીજ વાતે વાહશે વાહણ રે. દૂર.

પદ ૬૬

સુખ દુઃખ મનમા ન આણિયે, યદ સાચે રે ધડિયા;
 ઠાળ્યા તે ક્રોધના નવ ટળે, રઘુનાથના જાડિયા. સુખ દુઃખ-ટેક.
 નળ રાજા સરખો નર નહીં, જેની કમવતી રાણી;
 અર્ધે વસ્ત્રે વનમા બગ્યા, ન મળ્યા અન ને પાણી. સુખ દુઃખ.
 પાચ પાકવ સરખ બંધવા, જેને દોષદી ગણી;
 બાર વરસ વન ગળ્યા, નયણે નિદ્રા ન આણી. સુખ દુઃખ.
 સીતા સરખી ર નહીં, જેના રામજી આમી;
 રાવણ તેને હરિ ગયો, સતી મહા દુઃખ પામી. સુખ દુઃખ.
 રાવણ મરખો રાજ્યો, જેની મહોદ્દી રાણી;
 દશ મસ્તક છેઠાઈ ગયા, બધી લકા છટાણી. સુખ દુઃખ.
 હરિચન્દ્રરાય સનવાદિયો, તાગલોચનિ રાણી,
 તેને વિપત્તિ બહુ પડી, ભર્યા નીચ ઘેર પાણી સુખ દુઃખ.
 શિવજી સગખા સતા નહીં, જેની પાર્વતી રાણી;
 ભોળવણા બીપડી થકી, તપમા ખામી ગણાણી. સુખ દુઃખ.
 સર્વ દેવને જ્યારે બિડ પડી, સમર્થો અનંગમની;
 ભાવટ ભાગી ભૂધરે, મહેતા નરસેનો આમી. સુખ દુઃખ.

પદ ૭૩.

જે ગમે જગનશુરદેવ જગદીશને, તે તણે ખરખરે કોઈ મગે,
 આપણો ચિનબો અર્થ કાઈ નર મરે, કમરે એક કુદ્દેઝ મગે. ટેક.

નરસિંહ મહેતા.

હું છું હું છું, એજ અગાનના, શકતો બાર જેમ આનં તાણે;
 સ્ત્રિ મંદાણ છે, સર્વ એણીપરે, જોગી જોગેશ્વરા કોઈક, બારે. જે.
 નીપડે નરથી તો, કોઈ ન ગરે દુઃખી, યત્રુ મારીને સૌ મિત્ર રાખે;
 રાખ તે રંક કોઈ દષ્ટે આવે નહીં, ભવનપર ભવનપર છત્ર દાખે. જે.
 જનુ હતા પત્ર યજા કુલ આપે વધા, માનવી મૂર્ખ મન વ્યર્થ શોચે;
 જોહના બાગ્યમાં, જે સમે જે વ્રખ્યું, તેહને તે સમે નેજ પોહોચે. જે.
 સુખ મંસારી મિથ્યા કરી માનજે, કૃષ્ણ વિના ખીન્નું સર્વ કાચું;
 જુગલ કર વંડી કરી, નરસેયો એમ દહે, જન્મ પ્રતિજન્મ હરિનેજ ભણ્યું. જે.

[These last two pieces (6 and 7) are said to have been written in order to console his daughter, Kunvarbai, after his wife and his only son had died within a short interval of each other.]

૫૬ દશુ.

હું રે વાણીનર તોગે સામગિયા, હું રે વાણીનર તારો રે;
 પેદેસે રે પામે ક્ષણે સદ્ગીવર, અનંતનો જનારો રે. ગામ ૦ ૬૦
 આ કલ્પજુગમા પેઠી નમારી, ના ધરો અંત દધારો રે;
 નરસેવાના સ્વામીને કહેજો, હુંડી મારી ગીકાગે રે. ગામ ૦ ૬૦

૫૬ દશુ.

શીકારજો સામગા આ મેવકની હુંડી, સામગયા શેઠ સુવખુ રે;
 જો કાર જો વડાલા નરસેવા કેડ, તે પદેલા જોગે પ્રાણ રે. ગીકા ૦
 તેજ દરામાયા તાયો રે નુધન્વા, ગુણકાને આધારી રે;
 મંગરી બચ્યા વડાજે અજાતા કુનાયા, એવી લીવા છે નમારી રે. શીકા ૦
 કુવ પ્રહલાદ અંગરિય આધારિયા, મૈનમનારી તારી રે;
 નારાયણનું નામ લેતાં અગ્નમેશ તાયો, એવી લીવાપર મં વારી રે. ગીકા ૦
 અધમ આધારજુ, દુષ્ટવિનાશજુ, બહુવન્નકતા બલી તારી રે;
 નરસેવાની હુંડી સીકાગી, જન્મ ગાખજો મોગરી રે. ગીકા ૦

પદ ૧૬.

મરમ વચન દેવા મુજને બાબીએ, તે મારા મનમાં રહ્યા વળુધી;
શિવજી આગળ જઈ એક મનોરથ, સ્તુત્ય કાઢી દિવસ સાત સુધી. મં
હરજીએ ધરી, દીન જાણી કરી, પ્રગટ દરશણ દીધું શક્તિપાણી; -
તારી ભક્તિ ઉપર હુંજ પ્રસન્ન થયો, માગરે માગ મુખે વદન વાણી. મં
ગદ ગદ હું બોલી શકું નહીં, મસ્તક કર ધર્યો મુગ્ધ જાણી;
અચેત ચેતન થયો, ભવતણો અધ ગયો, સ્તુતિ ઉઠી માહરી આદવાણી. મં
તમને જે વક્ત્રબ હોય જે દુર્લભ, આપોરે પ્રભુજી મુને દયા રે આણી;
ગોપનાથે મુને અબે પદ આપીયું, નરસે હરિસ રહ્યો વખાણી. મં

પદ ૧૭.

ઉમીઆધીશની મુજને કૃપા હતી, જો જોરે માહેરું ભાગ્ય મોહું;
કાઠી હતો તે હુંજ યજ્ઞને ઉઠ્યો, પૂરણ બ્રહ્મણ ધ્યાન ચેહોટયું. ઉં
હાથ ઝાઝ્યો મારો પારવતી પતે, મુક્તિ દરશન મુને સંપન્ન દેખાડી;
કનકની ભોમ વિદુમના ચાબલા, રતન જડીત તાહા મોહોલ મેડી. ઉં
ધર્મસભા જહાં, ઉત્તમેન તહા, સંકરપણું મંગ ખેડા;
તાહાં વસુદેવ ને દેવદાનદન, રાજગજેશ્વર કૃષ્ણ ખેડા. ઉં
અકૂર, ઝોધવ, વિદુર ને આરજુન, શીશ્ર હવા ચયા હરને જાણી;
સોળ સહસ્ર સાન આઠ પટરાણીઓ, મધ્ય આઠવા તાહા શક્તિપાણી. ઉં
ધાધને જઈ મળ્યા, આસનેથી ચળ્યા, કર નેડીને કૃણે સનમાન દીધું;
ખેસો કહી આસને જોગ્યપતિને મળી, આજ કાગળ મારું સંકળ મીધું. ઉં
બહત આશીર્વાદો દેહો સદા જિહ્વા, પ્રસન્ન ચાત્રે ગીત બોલ્યા વાણી;
બહત હમારો જૂતલલોકથી આવીયો, કરો તેને કૃપા દીન જાણી. ઉં
બહત ઉપર હવે દૃષ્ટ કરુણા કરો, નરસેપાને નિજ દામ થાપો;
તેજ વેળા શ્રીહરીએ મુજને હરણા કરી, હસ્ત કમલ મારે સીરા આપ્યો. ઉં

પદ ૧૮.

શીખ માગી પછી હરીહર બેઠું મળ્યા, મુજને શીદારકા માહે રાખ્યો;
અંતરયુગ્મા મુજને તેડી ગયા, વૈભવ કૃષ્ણનો સરવ નાખ્યો. શી.

નરસિંહ મહેતો.

રાત્ર પુનમનણી દિવસ તહા આવીયો, ગમ મગ્યાનો વેણ વાધ્યો,
 રુમણી આદિ મહુ નાગિ ટોળે મળી, નન્સયે તહા તાલ સાધ્યો. રી.
 પુરુષ પુરુષાન્ધ લીન થયુ માહર્, મખી કેયે થયો ગીન ગાવા;
 દેહ દિવા સૌ ટળી, ગોખીમા ગયો મળી, દૂતી થયો માનનીને મનાવા. રી.
 હવે મેં બાપ અભેદના જાણીઆ, અનુભવના અનુભુ ચાના;
 પ્રેમે પીતામઝ આપીયુ ગીદગી, રીઝીયા કૃષ્ણજી તાલ વાહાતા. રી.
 નજતણી લીલાનુ આઘ દગલણુ દગ, અરણુ ઉદે રાખનાઁ કીધો,
 અમણી આદિ નહુ નારી તૂમ થઈ, ગમાએ હઠથી હાઁ દાધો. રી.
 ધન્ય તું, ધન્ય તું, એમ કહે કૃષ્ણજી, નન્સે ભગત મુજ તોલ જાડયો;
 મજતણી નારી જે ભાવશુ ભોગવે, તેહને પ્રેમશુ સહેજ માપ્યો. રી.

૫૬ ઝયુ.

નગર શ્રીહાન્કા નામ જુહોણજી, નિન નના શુભ રણુગાઁ સાજે,
 તાહા વસુદેવ ને અક્ષુ ઉદવ, બકતવત્સલ જાહા બીગ્દ ગાજે. ન૦
 કાદિ પ્રકારનું તેજ બ્યાખી નહુ, નિવિ યથી જોન ઉઘાન બામે;
 દધિમુન અર્ક તે કોણુ તાહા માપના, અગિ નિવિ હાનિ નખમણી પ્રકારો ન૦
 મામ વીની મયો, જર્ણાએ પણ થયો, દાધી મં પ્રાર્થના સીમ નામી,
 જે રન અનુભવ્યો ગાઉ તે નિન નવો, પ્રગર જુદાઁ ક૦ અનગજમી. ન૦
 ધન્ય તું, ધન્ય તું, એમ કહે શ્રીદરી, ધન્ય તું નન્મયા બકત મારો,
 હું તું જે મધ્યમા બે નહિ નામના, મંમુખે શુ કદું શુણુ તાગે. ન૦
 જે રસ શુભ ધ્યાનદિક નવ લાગે, પ્રગર ગાજે તું દૂને વચન વીધું,
 નિર્મલ ગખી નિગમય થઈ માનજે, ગમને અનિ મનમાન દાધુ. ન૦
 મૂતલમાદે જે પાપવિણુ માનવી, કુલે બજે અનુભવે બાવ આણી
 તે ૫૬ ફર્કત વધુદા પામશે, માન સાદર કદું જે વાણી ન૦
 નારી નિદા તેણે મારી નિન દાધી, નગમ્ના જીવ તે નગર વહેમે,
 પુણ્યના જીવ તે ધન્ય જાણી દગી, નન્મયાના ૫૬ પ્રેમે મદગી ન૦
 ગોમતી આન દનન શીકુખનુ, કેગિ અવ ત્યાય નો મન નાન,
 દેવશુ ગખીયો નન્સયાને નાના, અનુ ઉદવ રામ પામ. ન૦

છવન સ્મૃતિ-સામળદાસનો વિવાહ

પદ ૫૩.

શીખ દીગો હુંને સામળા શ્રીહરી, પરાક્ષ બજન હું કરું તમારું;
મેવક આમિનો ધરમ પશુ એહ છે, તે થકી કાર્ય સરસો મારું. શી૦
નયણે આસુ બર્ષા જડપતિ જાણે, દીર્ઘ શીખ મુજ પ્રાણ વાહલા;
રુમણી પામે તેડી ગયા બુવનમા, હસ્તે કમળાગે મારા હાથ ઝાલ્યા. શી૦
દાસ ચચલ થયો, ધર ભણી ચાલવા, જો તમે આગના દીગો સામા;
કિમ કહું મુખથી, વાણી પોહોયે નહીં, રાખતે મનેહ એમ વદતા રેરામા. શી૦
હેતશુ રુમણી બોલીયા મુજ ભણી, ગુમ એક વાત હું કરું રે તમને;
પુત્રનું પગરણુ કરી તેડતો મગ હરિ, ભૂતલલોક જોવાનણી હોશ અમને. શી૦
પાળિશ વચન માતાજી તમતણું, નિથે જાણી મોના ગાઠ બાધી,
શીસ નમાવીને ત્યા થકી નીસર્યો, પૂરણુબ્રહ્મશુ પ્રીત સાધી. શી૦
સંકરપણુ અહૂર ને ઉદ્ધવ, પારથ બેગીયો હેત આણી;
મુરતે એકમા ભૂતલ આનીયો, બામિ આગના નરસેયો જાણી. શી૦

પદ ૬૬.

ધન્ય બામી તમે, ધન્ય માતા પિતા, કષ્ટ જાણી મને દયા રે કીધી;
તમારી કૃપા થકી હરિહર બેગીમા, કૃપણુજીએ મારી સાર લીધી. ૫૦
સ્મૃતિ કીધી ધણી, સમરીયા શ્રીહરી, ગૃહસ્થના ધરમ મરમ આણી;
મંદિર લીધું જહા નાત છે નાગરી, સુખદુઃખ કરમયા ભોગ જાણી. ૫૦
લક્ષ્મી નાયની નીત્ય સેવા કરુ, સાધુનો સાથ જહા આવે ધાધિ;
આણી દયા મન બાવશુ વીનવુ, લેષ પ્રસાદ કીરતન ગાધિ. ૫૦
પુષ્પ આપ્યું હુંને નાથ લક્ષ્મીતણે, સાચુ સુપન મેહે પ્રદ દીધું,
લક્ષ સેવાતણા નામ કીરતન કરો, નરસેયાને મન લાગ્યું મીઠું. ૫૦

પદ ૭૩.

હરિ ગુણ ગાય ને ન મગે ખાવા તાહા, હરિની ઈન્જાનો મંત્રાણ લાવી,
કરમયા ભોગ દેહે ભોગવે છૂડો, નીપજે મગવયા હોય બાની. ૬૦
ધોર દારા એક સુદગી માધવી, હરિઅશ તો એને અધીક વાદાલો;
નહીં દામ વેમ વિચાર મનમા ધરે, ન લહે પગપચ આંતો ચાગો. ૬૦

બસે નામરે બાળ કહી તમનખી, દરિજન નિરખનાં મન રીઝે;
 મીઠ તોડો તમો તમ યુગ દ્વેષએ અમો, જ્યેષ્ઠ સૌ એક કાર્ય સીજે. દિ૦
 સુનને-તેડાવીયો આવી જીવો રહ્યો, વદનની કાંતિ તે અધિક મોભે;
 દીમે વીગીશખુ સામુદ્રિક વણજી, જ્વેષ દીક્ષિતનાકું મન લોભે. દિ૦
 ધન્ય મેહેતા તમો કુળ પાવન કહ્યું, નાગરી નાનમાં રાખ્યું હેતું;
 આરું ને દારુંમાં જગેન ખડી રહ્યું, દરિ વિના વાન તે સૂત પ્રીધું. દિ૦
 બગન મદીમા કચ્છો બાગવનમા રહ્યો, પુગખુ-ગીના-સુખી વેદ વાળી;
 વિપ્લવના બગત તે અમલ હોયે સગ, મંગ કીયે શુદ્ધ ચાપ પ્રાણી. દિ૦
 બવના કારજ કૃષ્ણ બેઠા દરે, દષ્ટ પડે તાંદાં આવે ધાય;
 અષ્ટ મહાસિદ્ધ તે ધેર બેઠા બરે, બવનજી બધધી એમ અમય યાય. દિ૦
 મન મેહેતા વડનગરમાંદે વમે, વજર છે રાખના સુતોરે વાત;
 પુત્રિ તેની ધણી રનન છે મુદ્દર, તેને વિવાદનખી ઝાઝી ખાંત. દિ૦
 જોગ કન્યા, વર દહીમાં બેસીયો, શ્રીફળ આપીયું આજે તમને;
 મેહેતાજી હા બજો આજ દિન શુભ ધણો, મુખ મીઠું કરાવેની અમને. દિ૦
 સુખી ગદગદ કંઠે યયો નરસદગિ, પાળ્યું વચન જે દીધું રામો;
 ધર બેઠે જોતી વરના મામાં દરે, પૂરશે કોઈ તે વચન સામા. દિ૦

પદ ૧૨મું.

મેહેતાજી કહે સુજો તમે દીક્ષિત, હા બખી કાંઈ નથીરે કામ;
 અમે હું રક ને રાવજી છો તમો, વિવાહ દીમે રડો ખરચે દામ. મે૦
 તેની મુને લવસેય ચિના નથી, જોને માયે લક્ષ્મીનાય ગાજે;
 આવે અવસર અવસર નહીં ચૂકશે, કારજ દરશે પોતાની લાજે. મે૦
 હા બખ્યા મેહેતાજી તેજ વેળા તદાં, મનમાં દરખ પામ્યાં છે મેહેતી;
 પદનોતું પગરણ કારમુ આવીયું, જો જો ઈચ્છા હરી એમ કેહેતી. મે૦
 તેણું કુંડળ ને જનન સહુ બહુ, આવી મળીયું સહુ ટોળે ટોળી;
 તેવ કુલેલ ને અનરનાં છાંટણા, કેશરે કુંકમ રહ્યા છે રે ધોળી. મે૦
 શ્રીફળ લઈને આપ્યું છેરે દાસમા, માનનીઓ મંગળરે ગાય;
 વાજે વાજિત ને રંગ જામ્યો ધાવું, દરિજનને મન દરખ યાય. મે૦
 વસ્ત્ર આમન કીધું મેહેતાજીએ, અમને મોટા તમે આજ કીધા;
 નરસદગિ મનમાં દરખ પામી રહ્યો, ફોળ પાન વેદ્યીને દીધા મે૦

જીવનસ્મૃતિ-સાંભળદાસનાં વિવાહ.

પદ ૧૩મું.

શીખ માગી તવ દીક્ષિતજી વળ્યા, વડનગરમાં જઈને પોહોતા;
મદન મેહેતાને દીધી વધામણી, નાગરી નાતમાં થયા સમેતા. વી०
પુછે મેહેતોજી મેહેતી મળી ભુવનમાં, કાહોજી દીક્ષિત વરતું શું નામ;
માતપિતા કુંડું વરજતાયું, કેહેજો જયારથ કેવું ધામ. શી०
નાગરી નાતમાં આદ મોહું ઘર, કુળ પાવન ને સરવ જાણે;
કુળ પાવન ને હજવળતા અતિધણી, મેહેતોજી નિત્ય આનંદ માણે. શી०
ધેર અબળા તેનું નામ માણુક વદે, પુત્રી કુંવરખાઈ કહી બોલે;
સાંભળદાસ છે નામ કુંવરતણું, જોડ જોતા કાંઈ ના આવે તોલે. શી०
ભયયોગજ્યો વર જીજીવેત કીશોરવયે, મોખતું સારું મધુરું બોલે;
અદ્ધર વિચક્ષણ સામુદ્રિક લક્ષણ, મુખ તણી ક્રાંતિ તે સરિને તોલે. શી०
કુંડું આત્રી મળ્યું સરવે વાચે બહું, જોઈ તપારીને કામ કીધું;
મેળ મળ્યા પછી જોશિ તોડ્યા તહા, મેહેતાજીને શ્રીજી હાથ દીધું. શી०
નરસહી મેહેતો છે દાસ વિખ્યતણો, રાખે વેહેવાર ને બોલે સાચું;
તે જોઈએ તે પૂરે પુણીનંદ, હરિજનનું મન નથીરે કાચું. શી०

પદ ૧૪મું.

વાત કેહેતા નરનારી ધરણી ઢળ્યા, સાંભળી અટકા ચિત્ત લાગ્યો;
કારે છે દૈવ તેં દુઃખ અમને કહ્યું, ગોર માળાપ યઈ કીધો કાગો. વા.
લોકમાહે હવે થારો હસારથ, નાગરી નાતમા થારોરે મેહેલું;
રંક પાસે કેમ રાયજી બેસરો, કોડી સાટે થયું રતન વેલું. વા.
સામી મુણો એક પિનતી મુજતણી, નારી નમણા બરી એમ બોલી;
દીક્ષિત મોકલી કેક વિવાહ કરો, આપણું રતન તે ગુંગ તોળી. વા.
તાળ ફટે મળી સાધુ કિર્તન કરે, નાગરી નાતમા થાય દાસી;
ટાળો વિવાહ કાંઈ જોડ લાજન નથી, પુત્રી દીધાતણી કંથ ફાસી વા.
દીક્ષિત મનમાં રોષ ભર્યા વદે, લવલવાટ કરો તો હું ગણું;
મેળ્યો વિવાહ તાંહાં ના સરવે કહી, શરી કહેતાં હવે ચાપ હાંસું. વા.
મેહેલી વિવાદને મુન બેસી રહે, કીધો વિવાદ હવે કેમ કોઈ થારો;
વાન સાચી કહું મિથ્યા હું નવ લહું, ગોર દીક્ષિતનણા પ્રાણ જારો. વા.

નરસિંહ મહિતા

ગાજકુંવર દુતો પાય વરમનણો, માનાં વચને હરિ ધ્યાન કીધું;
વધકુંડ નાથ જેએ તાહાં આવીયા, અરિયવ રાજ તેનેરે દીધું. મા.
ભીલડી બાધ અધમ ઓધારીયાં, ભક્તવત્સવનણું ગિરદ જાણી;
દણ પરતીન આવતી નથી તુજને, બણે નરમહાંચો તે વેદવાણી. મા.

પદ ૧૯મું.

રાખ વિશામ તું મન વિષે તારણી, જાડ દુવારીકા શ્રીકૃષ્ણ પામે;
શીખ મુજને દીયો ચાવરા સગ ચયો, માહરે મન આનંદ યારો. રા.
ધન્ય તે બામ્મ જે ધાધ બેઠે જઈ, રાયરણુછોડને ગીથ નામો;
દુર્લભ ભગનને મુવમ યધ મળ્યો, વાછિન ફળ દિયે અનંગનમી. ગ.
ચાવનાં સનમુખ મુક્તપુરી જાહા, પટેપટે કીચમીથ કોટિ નાહામે;
જોમતી આન જેણે કર્યું પ્રેમશું, યમનણા દિંકરા મરણા નાહામે. રા.
બામ્મ મોહું જોજો મૂખ્યા માનવી, શ્રીકૃષ્ણ ધામ જાય છે ચાવી;
જીવનમુકત તે યધ રહે મર્વજા, હરિને બજો પરપંચ ટાળી. રા.
દાહુંદે શીખર દેહેરાનણુ, દૂરથી, નરસહાંવાને મન આનંદ વાધ્યો;
નાહી શ્રી જોમતી નિરખવા શ્રી જડુપનિ, પૂરણુ બ્રહ્મશુ પ્રેમ માધ્યો. ગ.

પદ ૨૦મું.

અનરંગમીએ જાણી છે વારના, આવીયો દાસ નિગ્ગ બકન ચાવી;
હીને ધાયા છે ભગનને ભેટવા, હાથ ઝાલી તેડ્યો મદીર ચાવી. અં.
પ્રેમશુ મૂજને પાપ પધરાવિયો, મદમદ કંઠે દુ અચરજ પામુ;
કનકઆનનપર મુજને બેસાડિયો, પાણુ જોડી ગ્લો શીથ નામુ. અં.
હરિનણુ અણુની રેણુ મુગ્ધક ધર, કાણુ હું રક રણુછોડ જોડે;
બક્તવત્સલ પ્રેમુ બક્ત આધીન છે, ભક્તના પૂરવા છે કોડ કોડે. અં.
મદમણી આદિને ચણુકમળે નમ્યો, શ્રીમુખથી જોતીયા મધુરી વાણી;
અમ મરણુ કાઈ કારજ જયરો, કેમ આગ્યા ફરી પ્રેમ આણી. અં.
દાસના પુત્રનું પમણુ આવીયુ, વિવાદ કીમે વડનગર માહે;
આવી કોળગી નાનને નોહોનરી, દિવસ યોડા ગ્લો જાવું ત્યાહે. અં.
વચન આપ્યુ કમલાપતિ મુજને, તે હરી અવમર આજ પાળો;
સદ્ગીષ્ઠ મદિન તહોનાથ પધારીયો, દાસ નરમહાંવાની માથ ચાલો. અં.

જીવનસ્મૃતિ-સામળદાસનો વિવાહ.

પદ ૨૧૩.

રુકમણી સાબળો દાસની વીનતી, મુખથી કહો તેવું કામ કીજો;
બગતની બીડમાં હું રે મુઝાઈ રહ્યો, જે કહો તે અમો શીશ લીજો. ર.
અંતરજનમી પ્રભુ સરવ તમો લહો, કામ કીધા થણા મંત્ર સાટે;
ધાઈ જીઠયા પરિવંકને પરહરી, ધ્રુવ પ્રદૂલાદ મજનજન માટે. ર.
બગતને કાજ પ્રભુ ઉદક કાવડ બરી, નામાતું છાપરું છાઈ દીધું;
પારથસારથ થઈ રથ ખેડીયો, નાઈતું કામ વણ પૂછે કીધું. ર.
વારી વાયુ થઈ ચોકુળ સખીયું, વૈદ નામ થઈ રાખી સુને;
રાજસહી વિખે નીચ કારજ કર્યું, ત્યારે પૂછ્યું નહીં આવી હુંને. ર.
બગત તમારા ને છો તમે બગતના, બગત વિના પરપંથ ખોટો;
બગત નરસહીયાની બીડ બાંજો જઈ, નાગરી નાનમા થાય મોટો. ર.

પદ ૨૧૪.

શ્રીકૃષ્ણજી કહે ધન્ય રામા તમો, ધન્ય છે ભાગ્ય જે ભક્ત ગાનો;
ભક્તને તોલે કોઈ નથી ભામિની, તનમન પ્રાણથકી અધિક જણો. શ્રી.
ભક્તને કહ તે અમારે કહ છે, મંત્ર જાણે તહા અમારે જાણું;
બોલ દીધો હરી નિશ્ચે કીધો હરી, લક્ષ્મી સહીત હું સંગ આવું. શ્રી.
જન જોડી તમો ગઠ થકી આલસો, શીઘ્ર આવું અમો દાસ તોલે;
ચંડક ભુવનતણે નાથ શ્રીકૃષ્ણજી, ભક્ત આધીન થઈ એમ જોલે. શ્રી.
હેતે હઠાડીઓ દીન હું દાસને, તેલ ફૂલેલ મર્દન કીધું;
ઉપ્પાદક લઈ સ્નાન દશવીધું, પીતામ્બર પેહેરવા આણી દીધું. શ્રી.
કનકની પાવડી સ્તન હીરે જડી મઢી, મેહેવીને દાસ રથા છે અગગા;
હપ્પન ગોગ શ્રીકૃષ્ણ આરોગીવા, રસનાએ કાટિક સ્નાન વળગ્યા. શ્રી.
હેતરું રુકમણી પ્રીછેછે મૂળને, મદાપ્રસાદ હું રહ્યો ચાખું;
ચંડક ભુવનતણે સુખ તહા રું લઈ, કૃષ્ણનો વૈભવ સર્વ દાખું. શ્રી.
આયમન લેધને શીઘ્ર ઉભો તાહા, મુખનું તંજોલ શ્રીકૃષ્ણે આપ્યું;
ધન્ય મમ માગ્ય ભૂતલોકશુ માનવી, રંકને લઈ જયમ રાજ થાપ્યું શ્રી.
પરંતુ ઉપર મુજને પોઠાડીયો, શ્રીકૃષ્ણ વીજણો લધને કરેરે મેરા;
ભણે નરસહીયો એની મુત્ય રું કરું, ભક્તવ્રતસલ એહેનેજ કેદવા. શ્રી.

નરસિંહ મહેતો.

- પદ ૨૩મું.

ભીડી કમો થયો પાણી ભેડી રહ્યો, શીખ આપો પ્રભુ ઘેર જવા;
અત્રુજ ચાર મેવક લઈ આપીયા, દાસ મનોરથ પૂરણ થાવા. જી.
એક અત્રુજ છાંદા ધ્વજા ભોજન દીયે, વસ્ત્ર વાહન દીયે એક ખીજે;
રૂત્ત હીરા હેમ ચોથો તે આપશે, રીધ સીધનો પતિ છેરે ત્રીજે. જી.
સુંદર રથ એક શ્રીવરી સામળે, ભક્તને બેસવા સગળ ટાંધો;
વસ્ત્ર પ્રસાદિ શ્રીચંગનું આપીયું, ગુવસીની માલ પ્રસાદ દીધો. જી.
અંત્રીક્ષ મારજે અમો પણ આવયું, સઘ ચાલો એમ કહ્યું હીવાંથી;
ગદગદ કંઠે દાસને વળાવીયો, સેવક મંગ દીધા છે ત્યાંથી. જી.
મુદુરત એકમાં આવીયો ઘર બણી, કામની કંથની વાટ જૂએ;
મનમાં કૂનીને હર્ષ પામી રહી, તામણી તનના તાપ ખૂએ. જી.
નવલ સ્થાનક હરિદાસ કિતારીયા, નરસદીયે અતિ સનમાન દીધુ;
શીખ દીધી રથ સારથી લઈ વળ્યો, શ્રીલક્ષ્મીનાથને જાણી કીધું. જી.

પદ ૨૪મું.

સ્વજન કુટુંબને નાન તેડી સહુ, મંડપ રચનાના કાંઠે સાંધ્યા;
અંદરવા વિવિધ પ્રકારના શોભના, લગ્નકા તોરણ જડાર બાંધ્યાં. સ્વ.
ગાલીયા જનજમ તકિયા સફલાદના, મંડપ સુઅંધના બેહેક છાજે;
માનની મંગલ ગાય ટોળે મળી, વાગ્ગિયના નાદ બહુ ઘેર ગાજે. સ્વ.
કંસાર ખાળા જાહેબી ને ઘેનર, વિવિધ પરકાર પહેવાન કીધાં;
સેવૈયા મેતૈયા દળીઆ લાડવા, બાવના પૂત ને ખાડ પીધાં. સ્વ.
મિદામ ભોજન કુટુંબ સારુ દરે, ફરિજન ભોક્ આશ્ચર્ય થાય;
જેદ જોઈએ તે સર્વે લાવી દીયે, જેને ચિર છત્ર વધકુંડરાય. સ્વ.
કાલ સ્વામિ છે મહે દધિ ચાતિક દિન, ગેથો દિને સગ ચારોરે જન;
નાત મહાજનને ઘેર તેડાં દેરા, પ્રાણીપતથી તે જડુ રેખે માન. સ્વ.
વશિક વેહેવારીયા સીમ ગરામીયા, જને ચાલ્યાની છેરે ખાંન;
વસ્ત્ર વાહન જેને જોઈએ તે મળે, નરસદીયા સમરે મીલકીમાંન. સ્વ.

છવનસ્મૃતિ-સામળદાસના વિવાહ.

૫૬ ૨૫મું.

કેશર અગર સુગંધનાં છાંટણાં, મંદપ રચના કહી નવ જાન્ય;
નગરનું લોક તે સજ થયું જનમાં, કેળુ નગનારી ને -૨૬ રાય. ૩૦
અશ સુખપાત્ર ને રથ મેગળ પુરી, વસ્ત્ર વાસણુ લઈ ગાડે દસીયાં;
સુખડી મેવા પકવાન વિધવિધનણુ, ડોહરા તંજુ કનાત તકીયાં. ૩૦
સુગંધ તીલક કરી વરજી નવરાવિયા, વિવિધ આભૂષણુ અંગ કીધાં;
તેજી બહો તેને કુધરા ધમધમે, શ્રીજી સેધને હાથ દીધાં ૩૦
શ્રી લક્ષ્મીનાથને ચણે જઈ નમ્યો, આજા માગીને તે અશ બેડો;
શીઘ્ર નમાવીયું તાન નરસર્દારાને, સ્વજન કુટુંબને નમ્યોરે હોડો. ૩૦

૫૬ ૨૬મું.

સમય વિના શું સુધી રજા શ્રીદરી, નથી રેણી ને મધ્યાર્ન કહાવી;
પાછલો દિવસ તે ખટકડી નમી ગયો, લીધી નથી કાંઈ ભગત બાવી. સ૦
જાન બેડી રહી નગરના કારમાં, સરવ મળી મારી વાટ જૂએ;
તમ વિના દાસના પ્રાણુ તે કથમ રહે, બકાપત જાતે કેમ ખૂએ. સ૦
અમો છું રંક તમો રાય ઝણુછોડજી, પ્રીત સમોવડ ચાલી જાય;
વિપ્ર હું દુરખળ ભોલે લજમણો, બેડો જગજીવન હાસી થાય. સ૦
છવન દસ આરના ઈશ છે ત્રીકમા, નિધ સિધ મુક્તિ જાંઠાં ઘેર દાસ;
લક્ષ્મીના કાત ને પૂરણુ બ્રહ્મ તમો, અજ અમર મુરપતિ ઈશ આશ. સ૦
પ્રદુલાદ નારદ સનક સનકાદિક, ઓધવ અરજીન બગત સારા;
રંક જાણી પ્રભુ લાગે છે આવતા, નિરધન તોવપણુ બગત તારા. સ૦
તું ત્રિભુવન ધણી બકત ચિનામણી, આઘ તું અંત્ય તું સરવ કરતા;
તમ થઈ વેગળા આસુરીમા બળ્યા, શરણુ આબ્યાનળું દુઃખ હરતા. સ૦
માહરે સામળા શેઠ સમરથ લલા, પ્રાણુજીવન પ્રભુ ધન્ય સારું;
કરમના લેખ તે સહી મીટે તમચકી, નવ લહે ખિરદ ગોપાય તારું. સ૦
માત તું તાત તું નાથ નારાયણુ, સ્વજન તું સામળા સરવ માહારે;
પુત્રનું પાગરણુ કૃષ્ણ તમથી થયુ, લાડ લડાવીયા હાય તાહારે. સ૦
મિત્ર તું માધવા કંથ કમલાવર, તુજ વિના નાયજી કેહોને જાન્ય;
કરમયા ભોગ તે ભોગવે છુટીએ, કૃષ્ણ કરણાવડે મોઢ માન્ય. સ૦

નરસિંહ મહેતા

તવ હરી ધાઇ મેળ થયી રહ્યા, મારક દાઝ વદન વાણી,
ચાલ ચતુન મુખ ચતુરભુજ એમ કહે, દુખ ધરે દાસ તે દોહલુ જાણી મં
દનક જાગિ મણી ગય આગળ ક્યો, અશ્વ જોડી હાંતિ પાસ લાવે,
રુકમણી મહિન પધારીયા શ્રીહરિ, મુનિવર જોગીને ધ્યાન નાવે. સં
અત્રીક મારજે પલકમા પગાર્યા, ગય તાણી મળના સર્વ જાણી,
અવગ ખીન્ન કોઈ દષ્ટે દેખે નહો, નગમદીયા નિન્ધે સારંગપાણી સં

પદ ૨૭૩

શીઘ સુખપાવ મેરેતોણ વેગે ચડી, વગ્ગ વણગારીને અગ્ર દીધા,
જન જોડી હરી ગયકી નીમર્યા, કુલબીના તવ ધોપ દીધા શીં
પ્રથમ સમાગમ મુખ મુખ દવા, દાસના પુત્રની જન જાવ;
ખાન તે પાન પલવાન મોઢ વણા, ખગ્ગ જોજન વાટે થાય શીં
બાર દિવસ થયા જાનને ચાલના, આવી પહોચી વડનગર પામે,
મદન મેરેતાને વધામણીએ હત્યુ, જન આવી એક ગત વામે શીં
તન હથી જોલીયા મદન મેરેતોણ ત્યા, જાનની જુગની તે કેવી જાન,
જોયુ નીદાણીને સત્ય કહો વાગના, કાઠ કેવો ગયો વિપ્પાનમે શીં
નવ કુ અનગ્ય કહ્યુ હુ જથાગ્ય, નાનપુત્રીતણું જાગ્ય મોડુ,
તમ થની પેત્રવ અધિક દોડો જો, પૂરણ પુન્ય આવીને મોહોપુ શીં
મલપના કુજ મન્ત ચાતે તાદા, નવંગ હોદા નીચાન ફગે,
ચત સુખપાવ તે જન ગ્રાંડે જડી, માના કેરીલ છરી ચાર ધન્કે શીં
નણસં નીમ રેન ત્યા પાખર્યા, વીસ તો ખારના ગય જોડયા,
નીના પીના વગી લાલ કસૂખીયા, એક ખીજ કિપર પન્દા ઓડયા શીં
મુવર ધમધમે ટોટટા ટમગમે, રમ જમ ધમ ધમ ધમ રાખ જોડે,
જમે ધોડે ચમ્યા શોભે સુખ મણા, ગ્વાર પાગા તણી ફોજ છટે શીં
જોડી નગાગની જાં જાં મરી, અશ્વની જોડ ત્યા ગાંડ વાગે,
તાગ મરગ સારની મોદામણી, જાનની જુગન તે સગા જાગે, ગીં
નગર્નુ લોક તે કોઠ ન્યુ હશે, વણિ વેલુવાગીસા લીધા જોતી;
જાં જોમ જાગી મેરેન્તો મેરીમે, સં મગે વરણ ને દોષ જોની નાવ

જીવનસ્મૃતિ-સામળદાસંતો વિવાહ.

આજ મૂંઘી નથી સાંભળ્યું શ્રવણેયકી, જુગતી જગનમાં જન જોડી;
 ઇન્દ્રના વૈભવથી વૈભવ અતિ ધણો, મળો વેહેવાઇને જ્વઓ દોડી. શી.
 સાંભળી વિદ્ય મન માન દીધાં ધણાં, હરખીયા મન મંત્રોપ પામી;
 નાનના અધિપતિ સરવ તેજવીયા, તેડીયા રાયજી કીશ નામી. શી.
 નગર વેહેવારીયા અવર મરાસીયા, ચમરધર સુમટ સહુ મંગ લીધા;
 કેસર કુંકુમ ને અતરના કળસીઆ, ફાફળપાન કર દાસ દીધાં. શી.
 માનતીઓ નવલ સરવ ટોળે મળી, મંગળ ગાય છે રથ જોડાં;
 ગડગડે કુંદભિ સામૈયું સજ ચયું, આય તંબોળ મુખ જોતે મીઠા. શી.
 આવી પહોંઆ ત્યાહાં જન શોભે જલ્દા, મદન મેહેતો મનમાંહે હરખ્યા;
 ધાઈ અણે નમ્યા વેહેવાઈ મન ગમ્યા, નરસહી મેહેતો ત્રિહા સિદ્ધ સરખા. શી.

પદ ૨૮૩.

કર જોડી મદન મેહેતો કરે વીનતી, સ્વામિ સ્વામિ હું મેવક તમારો;
 હૃવંચન હસી મુખથી કીધા કરો, તે ક્ષમા કરોને અપરાધ મારો. ક.
 સ્તુતિ કીધી ધણી, પ્રાર્થના પેરનાણી, મેહેતાએ નમીને દીધું છે માન;
 જેમ વટે તેમ મળ્યા અવર સહુ સાથેને, હેનશું આપ્યા ફાફળ પાન. ક.
 ઠરી પ્રણીપત નગરમા આવીયા, લોક જોવા મળ્યા ટોળે ટોળે;
 જોઈ શોભા હરિદાસની એમ વટે, મદન મેહેતો નથી એલની તોલે. ક.
 અંત્રીક્ષ મારગે હરિ મળ્યા ભાવતા. મેહેતાજી જાણે છે તેજ મર્મ;
 દુરીજન લોક તે રાહુ લહે વારતા, આડી અંત્રાઈના જાંઘ કર્મ. ક.
 સુન્દર રથથી ઉતારી છે જનને, મદન મેહેતે તાહા રીખ માગી;
 વાહાણું વાશે ત્યારે લગનનો દિવસ છે, જન મોહોટી તેની જીક લાગી. ક.
 રાખશે શરમ ને ધરમ આકુ થશે, હરિવણ દાસની મેવા કરતો;
 જે જોઈએ તે સર્વે વસ્તુ આણી દીયે, મદન મેહેતો રજો ફેરા ધરતો. ક.
 પ્રેમે પૂગ કરી લક્ષ્મીના નાયની, નવવ મંદિર પધાર્યા અહેઠા;
 ગહગહ કંઠે નરખીયો નરસહીયો, કનક સિંહાસને કૃષ્ણ એઠા. ક.

પદ ૨૮૪.

તું મારો પ્રાણજીવન ધન સ્વામળા, લક્ષ્મીના નાયશિર નાય માહારા;
 બક્તથી કાઢ અધિક નથી તાહરે, દાસને અધિક છે ગુણ તાહારા. તું.

નરસિંહ મહેતા.

વધકુંઠ ધામમાં સાદ શ્રવણે સુખી, દુષ્ટ સુનાતણી લાજ રાખી;
 બગન તિસોયન ઘેર કાવડ બરી, વ્યાધ નાર્યો તેનો વેદ સાખી. તું.
 બાન દારણ પર્વતને પરહરી, ગજ હગારીયો હાથ જાકી;
 દાસ જાણી પ્રભુ આ કળીકાળમાં, લક્ષ્મી સહીન ત્યા આઘ્યા ચાકી. તું.
 પાદર જામણ હીપું ત્યાંદા અનિ બપું, રાવને રંદ ત્યાંદાં સર્વે આઘ્યું;
 હાલ પદવાન જાણેથી ત્રિવિધનધી, શ્રીલક્ષ્મીનાથને મન બાઘ્યું. તું.
 દીન દયાળ કરું એક વીનતી, દાસનો દાસ વરણેડે ચડશે; -
 રુકમણી સહીત ત્યાંદાં મંગે પધારીયે, શ્રીસુખ સમરતાં કાજ ચાશે. તું.
 પુત્ર આઘ્યો ત્યાંદા અમ શ્રીકૃષ્ણનો, કોટિકંઠ્ય લાવણ્ય દેહી;
 ગદગદ કંઠ મુર્છાગન થઈ રહ્યો, મદન મોહન તણે રપ મોહી. તું.
 મરનક હાથ મેહેલ્યો મધુસૂદને, પાણુ જોડી રહ્યો રાતિ કરવા;
 પ્રયુક્તે અંગના આમણુ આપીયાં, મહારાફન કુંડલ કાન ધરવા. તું.
 માણેક મેહેલી ત્યાંદાં આવી છઠ્ઠા થકી, ધન્ય મમબામ્ય ધન્ય ધન્ય રવામી;
 દેહ દીરા તવ નવ રહી નિરખતાં, ચરણ કમળે રહી ચીંચ નામી. તું.
 દંપતિ કર લહી મરનકપર ધયાં, ત્રિવિધના તાપ તે ગયારે નાસી;
 રુકમણી હાર ચણગાર સકુ આપીયા, રપ શોભા જાણે દેવદાસી. તું.
 આગા લીધી છે ગપ રણછોડની, ગદગદ કંઠે હું મોહ પામી;
 કૃષ્ણે આમૂપણુ આપ્યાં નરસહાઈને, અદગક કળીઓ અંતરજામી. તું.

પદ ૩૦મું.

આજ લગન તણે દિવસ મોદામણો, મંડપમાં માનુની ગીન ગાયે;
 મન મેહેતો મદયાનિકે બેસીઆ, મેહેલીને મન આનંદ થાયે. આ.
 ક્યુવો કરવો નવલ વરરાખને, નાગરી નાનની રીન જાણી;
 મેહેતાને મંદિર મંડપમાં માનની, ગાય છે ગીન સકુ પક્ષ તાણી. આ.
 વરણેડા વેળા વગ્ને થઈ તે સમે, નાન માહાજન મદુ લીધા સાયે;
 અટલ ધડી હોવાન દિનકર સમે, જોશી પડી માંડી તે નીજ હાયે. આ.
 આગા લીધી મેં લક્ષ્મીના નાથની, ગદગદ કંઠે હું જિભો ત્યાંહે;
 પ્રેમ બરાણો દુને જોવી તે નવ ચક્ર, હાય સાદી મારો રદીયા માંહે. આ.
 હું નારા પ્રેમને વસ થયો નાગરા, વૈકુંઠમાં નથી તોલે તારે;
 બાનને કટ તે મૂળને કટ છે, તું સમોવડ નડો કાઈ મારે, આ.

નવનરમૂર્તિ-સામળદાસનો વિવાહ

મોલ મીઠા મુશ્કી નરસહાયો રાજઓ, ધન્ય શ્રીકૃષ્ણની અચળ વાણી;
ભંજનવરસલ પ્રભુ ખિરદ રાજો સદા, સંતને સત પોતાનો જાણી. આ

પદ ૩૧મું.

નવલ વરરાયણ નવલ ઘોડે મડયા, કુંકુમ રોલને અતર મેહેકે;
મેઘો ચૂના મોગરેલ ફૂલેલ ત્યાંહા, પુષ્પ સુગંધના હાર બેહેકે. ન૦
શ્રીકૃષ્ણ ફાલણ પાન કુંકુમ સહી, વરજીના હાથમાં દીધાં આણી;
તેણ બસો તેને અધિક રણગારીયો, પાપર જર કસી મેહેલ્યાં તાણી. ન૦
ભૂપણુ વચ્ચતી શી રે શોભા કરું, લક્ષ્મીકાંત મમ હત્ર માયે;
વદન જોતાં મહીપતિ શોભે નહીં, સાંભેલા પાંચસે પાચ સાયે. ન૦
ચારસે રથ રેવંત મેગલ ઘૂરી, નવલ નીલાનની જોડ રહેકે;
નાત મહાજન ને નાન છે નાગરી, ગડગડ ફુડબી નાદ ધરેકે. ન૦
મસ્તક મોહોડ તે મેહેતીજીએ ધર્યો, કાતિ રામાતણી દાસી જાણે;
મદન મેહેતાતણે બીડ મંડપ ધણી, તોરણ સોહે એક વરને દાણે. ન૦
ચાર સોહાસણો મંગ શોભે બલી, મદન મેહેતી ત્યા આબ્યાં મોકે;
ધાટ ધાલી નીચા નમીયા લેલ તે, નાક સાથું હર્યા મંડપ ભોકે. ન૦
બાવજી પોખીને વિધિગન કરે ત્રાહા, માહે રે વરજીને પોખી લીધા;
વેળા રાખે વિપ્ર તે મુખથી વહે, લગન સમે કન્યાદાન દીધાં. ન૦
અંતરપદ દર્ષ પાણુવદ દસે, વાજે ફુડબી દેવ નાદે;
પુષ્પની વૃદ્ધિ અંત્રીક્ષથી સુર કરે, ગુણીજન ગાય છે મધુર સાદે. ન૦
મધુપક સમય તવ થયો તે સમે, વેવાહી વેહેવાણુ તેડ્યાં સજોડે;
મદન મેહેતો કરે કનક ઝારી લઈ, પગ પંખાજે છે બહુ કાડ કાડે. ન૦
વરવધુ દંપતી જોડ શોભે ઘણું અવર પામે નહીં જન કોપ;
કન્યાને સ્વર્ણ ભણાવના તે સમે, નરસહાયો અતુર્ભુજ રૂપ જોય. ન૦

પદ ૩૨મું.

મેરના પીછનો મુગર મણિમય જડયો, મકરાકૃન કુંડલ અવજી ઝગો;
ઠોરગુમ મણિ સિવલાજન હર કરું, વેગવેતિ મોતી માળ લગો. મો.

નરસિંહ મહેતા

પીનાવડ પડ કપિપદ મેખળા, કચન નેપૂર કડ ખાકે,
 કાગિ કપ્ય લાપદ્ય જોઈ ઉપ ને, સુનીવડ નેગીનાં મન સગકે મો
 રાખ ચક્ર ગદા પદ્મ આશુધ ધર્મી, પન્થિય દેવ છે નામ જોડેનું,
 કાગિ મૂળ રાત્રિ જેની નવ ચન્દ્રમ, ઝગી બધાડ એક રોમ જોડનું મો
 મેહેનીનુ રૂપ દીકુ કમગાનણું, વદન જેના ઝાઈ નધીય જેડે,
 ઠંઠગણી બધાણી ને રૂઝાણી, નિગખન નિગખના હાથ જોડે મો
 ચાગ બુજ ને ચપલ છે ચાતુરી નવવ તત્તવના રાગ જોખાવે
 નિમિરો દગામા જગત મોહિન થયુ, વળ જાણે રેડુડ નામ મ્હાવે, મો
 રતણ વન તે પ્રહુન્ન નિગખીયા, કુવગીનુ ઉપ તે ગતિનું દીકુ
 દેવચમુએ નગમડીયો ગરિ નિરખીયો, ઉપ મુગ જેઈ લાગ્યુ મીકુ મો
 જેઈ લીયા પ્રહુન્ન વિગમય થયા, પાણુ જેડી એક ચગ્ગો નમીયા,
 ગદગદ કડ થયા પાણી ચાતે નડી, કથ કમગાનણે નમ ગમીયા મો
 ત્રિભુવનપતિ તવ પ્રમત્ત ધર્મ જોરીયા, એક હું મેહેનાજી તોન થાયો,
 મન્નક કર ધરી અનધ્યાન થયા બીદગિ, મ ન મેહેતો મ્હા મન રિમામે મો
 જોયા તાહા મેહેનાજી જોગ છે એના, મન મેહેતો જાઈ ચાણે વાગ્યા,
 ધન્ય મમ બાપ જે કુગ પાવન કહ્યું, નગસદીરે મેહ શ ખીધા અગગા મો

પદ ૩૩૩

મનુ મોહોનેણું સ વે લાવે તાહા, મન મેહેનાનો મરો છે મરં,
 મેહેનાજી મરિ ના મોતે મગી, મુખ જેઈ આપે રાખગાગ તરં ૧
 વિર જો તમે મગવ મોહોરી રૂનો, મગગ મુન રગોને ચાગ,
 દયની દાખે કમારે * આગેગીયા, નામુજી પીગમે છે ધૂન ખાડ ૫
 માનુની ગાય મગગ દોગે મળી, વિનાદના ધાગ જોતે છે વાની,
 જાવ જાવ ચાન્દ મેડપ મગગ વિખે, વગ વનુ જેડ ગજા છે પગણી ૫
 અમ જના ગય રેવન પાવખી, મ ન મેહેતો ત્યાહા દેઈ નાન
 નાગ રાખગાગ જેડ દયની આખીના, જગદમી વચ દઈ આપે માન ૫

* જાપેડી મતમાં (જુ ૩ ૧ ૧ નં ૩ નં, ૫ ૧) આ રીતે

‘પૂ ૫ ૧’ રાત્રે છે આ કીરીયા મહા નદનદ ચાણી સ ૧ ૭

જીવનસ્મૃતિ-સામળાદાસનો વિવાહ.

સસરાજીને દીધાં જાઓ ને પાવડી, કુંવરબાઈને સુંદર સાડી;
જ્યાં જોઈએ ત્યાં તેવી કીધી પેહેરામણી, દીએ વાણોતર દીપ માંડી. જ.
ગીવિધોગતે દાન દીધાં ઘણાં, મહિષ આપી છેરે દૂધ પીવા;
સાત દિવસ તે લગન માંહે રહ્યા, લોક જાણે તે નિત નિત વિવા. જ.
શીખ દીધી પછી જન તત્પર થઈ, ખટરસ બોજન સરવે લીધાં
વાગ્યાં નીશાન ને જન ચાલી ત્યાંહાં, સ્વજન કુટુંબને વીદાય કીધાં. જ.
ચાર જોજન લગી રાવજી આવીયા, મદન મેહેતે તાંહાં શીખ માગી;
પુત્રી વીજોમયી નીર નયણે ભંચી, વેહેવાઈ નાખે છે રંગ રાગી. જ.
તેર દિવસ થયા પછી પરણ, જન જૂનાગઢ ગાહાર આવી;
ચૂરી પૂરી પકવાન બોજન કર્યા, નરસહીયાને મન સઘ બાવી. જ.

૫૬ ઝઘઘ.

સહસ્ર પાંચ મસાલ બેજાવણ કરી, માજતે વાજતે જન ચાલી;
નગરના લોક તે ટોળે ટોળે મળ્યા, નિરખે છે વરજીને મીટ ધાલી સ.
માનતી હરખથી ગાય ટોળે મળી, સરવને ફોજણ પાન દીધા;
વરજીને પોખીને ધરમા પધરાવીયા, શ્રીવશ્મીનાથના નામ લીધા. સ
મેવક ચાર વળાવીયા હેનશુ, પૂરી રથા દાસના કોડ કોડે;
અંત્રીલ, મારજો અંતરજામી વળ્યા, નરસેયો રથો તે પાણુ જોડે. સ.

બાળલીલા.

હંદીરમાંથી મોઢીક લાવી, માતા મુખ મેલતી રે;
 ૥સી જાએ આથો આવે, વાહી વાત કરતી રે. માતા.
 મેમ કરી જીવતી જન આવ્યાં, રાવ કુંવરીની કરવા રે;
 ૥સેઆથો સ્વામી નયન નચાવે, માનનીના મન હરવા રે. માતા.

પદ ૬મું.

ગાએ ગોપી ગોવિંદના ગુણ, ઉલટ અંગ ન માએ રે;
 રાવ મશે તે શામળીઆનું, મુખડું જોવા જાએ રે. ગાએ.
 દુધ દહીં આગળ કરી રાખે, માખણ સાકર માંહે રે;
 ધરનાં દાર ઉધાડાં મુકે, જો આપે તો ખાએ રે. ગાએ.
 ધન ધન ગોકુલ ધન ધન ગોપી, કૃષ્ણના ગુણ લાવે રે;
 નિશાદિન ધ્યાન ધરે મન હરિનું, એમ જાણે ધર આવે રે. ગાએ.
 જેનું ધ્યાન ધરે મહા મુનિજન, તે સ્વપને ના દેખે રે;
 તે શામલીઓ પ્રગટ થઈને, પ્રેમદા પ્રેમે પેખે રે. ગાએ.
 યમ કરે ત્યાંહા પ્રગટ ન થાએ, તે ગોપીના ધર માંહે રે;
 બણે નરસેયો ગોરસ ગમનું, માખણ ચોરી ખાએ રે. ગાએ.

પદ ૭મું.

જીએ રે આ બાગકની ગી, આગણમાં રમતો રે;
 માતા આગળ ખેલી ન જાણે, તે માનુનીના મન હરતો રે. જીએ.
 ધન ધન માતા જશોભનિ, એહાંએ આવતો રે;
 બહાદિક જેતો ભેદ ન જાણે, તે બામિની મન ભાવતો રે. જીએ.
 વાહલ્યાનું પુત્ર મહીને, ઉડી ઉભો થાએ રે;
 બણે નરસેયો ધન એ ગોપી, બીડે હલિયા માંહે રે. જીએ.

પદ ૮મું.

જશોદા તારા કાનુકાને, સાદ કરીને વાર રે;
 આવડી હુમ થયાવે વજ્રમાં, નદી ઠાપ પુછનાર રે. જશોદા.
 ચીક ટોણું ગોરસ ટોણું, ઉપાડીને ખાર રે;
 માખણ ખાડું ટોણી નાખ્યું, જન કીપું આ વાર રે. જશોદા.

નરસિંહ મેહુતે:

ખાંખાં ખેળાં કરતો હોડિ, બિહે નહોં લગાર રે;
મઢી મથવાની ગોળી ફેડી, આ શાં કહિએ લાડ રે. જશોદા.
વારે વારે કહુંછું તમને, હવે ન રાખું બાર રે;
નિત હઢીને એમ કયમ સહિએ, વસી નગર મોઝાર રે. જશોદા.
મારો કાનછ ધરમાં હુતો, ક્યારે દોઢો ખ્હાર રે;
હઢીં દૂધનાં માટ બરમાં છે, ખીજે ચાખે ન લગાર રે. જશોદા.
શાને કાજે મળીને આવી, ટોળી વંળી દશ બાર રે;
નરસેંધાનો સ્વામી સાચો, જૂરી મજની નાર રે જશોદા

૫૬ હમુ.

બાલક બાહુવા રે, પરવત ચૂક પાછો ધરણી;
કામળ કર દુખારો તારો, શી કીધી કરણી, બાળક.
ટચી આંગળી ત્રસક નાંખશે, બાહે નથી બળવંત;
મિજવાસીને કાજે વહાલા, આ શી આવડી ખંન. બાળક.
સહુ રહેશે ત્યમ આપણુ રહેશું, કોને કાજે કીજે;
કોડી માન દધીને કાજે, ગાળ દએ નીત ખીજે. બાળક
કહે કૃષ્ણજી સુણો રે માતા, પર ઉપગારાં પુન્ય;
નરસેંધાચા સ્વામી ગિરિવરધરીઓ, વિસ્મય થયા મુનિજન બાળક.

૫૬ ૧૦મું

જમો જમોરે નાના બાલકડા, માતા જશોદાજીના લાડકડા;
રોય ન કીજે લામલિયા વા'લા, તારી જતુની કરે કાલાવાલા. 'ટેક
મધુરસ ઠાળિયો ચૂકે મુખમાં, તેને હળવે હિળવે લીજેરે;
કઠીયેલ દૂધમાં સાકર બેળી, તેનો એક ઘુંટડો પીજેરે. જમો.
ધસારો કરી બળબદ દેખાડે, જા પેલો ખાધ જાપરે;
મુકેટ શિરોમણિ જનની વા'લાની, એવાં એવા વચને વાપરે. જમો.
કોતક જુએ ત્યાં જુજની નારી, તન મન પ્રાણ નિવારેરે;
નરસેંધાના સ્વામિતું સુખ દિહડે, અતિ આનંદે જોવારેરે. જમો.

બાળલીલા-

વાછરેને છોડી મેલ્યાં, દીધું ૩ જન;
 માખણ ચોરીને ખાધું છે, એ સામળવાન. જીવો૦
 આવો તો દેખાડું કૃષ્ણે, કીધાં જે દામ;
 બાળક ધધને ખોળે બેડો, શું જીએ મુંદરસ્થામ. જીવો૦
 બાધે બાળુડો મારો, કાંઈએ ન જાણે;
 બણે નરસિંહો લીલા, વેદ વખાણે. જીવો૦

7 ચાતુરી ઘોડરી.

પદ ૧૭૯

તતા-મુજોછ મહુણા મેણુછ, સાને બરો છો નેણુછ;
હું કુઃખ છે તમારે નાથુછ, વહાલા કહોને અમને વાતુછ.

કાળી.

વાત કહોને વહાલા અમારા, કાં થઈ રહ્યા આસન;
શાને કાળે સામલા તમે, મુખે છો નિઘાસન.
વદન તમારું વાલમ, કરમાણું તે સાને માટ;
કપોલ કર કાં દષ્ટ રહ્યા, ઉપનો તે સૌ ઉચાટ.
મહાવછ તમારું વદન જોતાં, જનમ દુષ્કૃત જન;
નાથુછ તમારું નામ લેતાં, પતિત પાવન ચાપ.
જેને કરુણા હોય તમારી, તેને સ્વપને ન શોક હોય;
તમે એમ કાં મૂઠ થઈ રહ્યા, અમને તે અચરજ જોગ.
મુદ્ધ બુદ્ધ તમારી સામલા, શાને દરિ કહોને સ્વામ;
નયને તે આંસુ કા બરો, વૈષ્ણવના વિગ્રામ.
અંજે કોટી અનંત શોભા, રોમ રોમ અભિરામ;
તમે કલા ખાડી કયમ રહ્યા, સમરથ થી ભગવાન.
મુખતણો સાગર મુકાયો, આનંદ કંદ અપિનાસ;
કેશવ કારણ કહોને અમને, હું છું તમારી દાસ.
માધવ તમારા મન વણી, કહોને કરુણાનિધાન;
હું તેડીને લાવું તેહને, જે તમારું જીવનપ્રાણ.
નિમિષ માત્રમાં નાથુછ, લાવી કરું પ્રસન;
વાત કરતાં કરતાં મળપતિ, ટળશે વહું વિધન.
મહીધર મનમાં ધરો ધીરજ, નહિ અકળાવાયું કામ;
નરસિંયાના નાથુછ, મને કહોને તેનું નામ.

કૃષ્ણ-વળના જોડ્યા યુગલવંનછ, ખારી રાધામણે છે મનછ;
છે અપ્રમાનની કુંસારછ, તે મારા નવનનો શુભગારછ.

દાળ. :

દાણુમાર મારા નવનનો, ઉરનણે એ છે દાર;
તન મન જોજન જીવતી, મારા પ્રાણનો આધાર.
અબલા તે મેહે અવતર્યો, મારો વજર વિશે અવતાર;
વસે તે વજની નારમાં, એમ નિમમ દહે નિરધાર.
શી વિધ ધાયે યુગલે, વજનાર મારું ધન;
સર્વમાં એટ સુંદરી એ, વેદ વાપક માન્ય.
લગીતા તેમ રમે રમતા, શી વૃંદાવન મેઝાર;
અંગમાને ઉરે લેકરે, જુજ બીડ્યા તેણીવાર
રસ રીતે પ્રેમ પ્રીતે, કરતા સુધારસ પાન;
તે મદયા પછી શું થયુ, માતુનીને વાધું માન.
રાધા-લંપક મેની દેને સુજને, નિર્વજ સાથ શું તેડ;
સુજથી વઢાથી વાસમા, ઉર વિશે ગળી છે તેડ.
કૃષ્ણ-કરે સુસાધા પાણીથી, ગ્રા બરાણી રેણ;
વનિતા તે વન છોડી ગઈ, સુજને દઈ ગઈ દોળ
ચતુરા ચિત્ત એટી ગઈ, પ્રેમદા લઈ ગઈ પ્રાણ;
મદનચર મારી ગઈ, દામની તે દામનાણ.
હયમ કરું કહા જાઉં હવે, હયમ ધરું ધીજન મન;
વારા સમ જો લાગણી વિના, પ્રેસેલ લાગે શન્ય
અવરાધ નહિ દઈ માલગે, વિણ વાકે જીવો ત્યામ;
દોષ દાને દીગએ જાણીના, એવા અમામ બાન
જીવ દુઃખ દોષે મનમા, તે તો સજ્જનને દેવવાપ,
માતુનીને અગાધને કીજે, કાઈક કરે કપાય
આધિન છુ દું નાદરે, તું જાત લેને જીવતી;
નરસિંહનો નાય દહે, દગ્ગેડીને એ જીનતી.

ચાતુરી ચાડશી.

૫૬ ઠથું.

લલિતા-વળતી બેલી લલીતા વાણીય, તમે સાંજબો સારંગપાણીય;
પ્રભુય હું તમારી દાસીય, માધવ રાખો મન વિશ્વાસીય.

ઠાળ.

વિશ્વાસ રાખો મન વિથે, ધરણીધર ધરો મન ધીર;
હું મનાવું એ નારને, તમે ઐનન્યમાં રાખો ધરીર.
નિઃશંક થાઓ નાચીય, તમે ભક્તના ઝોધાર;
તમને જે વહાલી વાલ્મી, લાવું તે વન મેઝાર.
અંબર લાઇ આંસું લુપો, કાં ચર્ચ રહ્યા આસન;
તમને દેખું દોહલા, તારે દાઝે મારું મન.
માવીય રે મને સમ તમારો, કુંળે લાવું જીવતી;
શોક નિવારી સુખ કરું, તો જીવજીવે દિતિ હતી
પ્રભુય તમેને પ્રાણ સુધું, ત્રિવિધ વન કીદા કરો;
કહોતો હું લાવું જીવતી, તમે શોક સધળો પરહરો.

નિઃશંક થાઓ નાચીય, નહિ અકળાયાનું કામ;
કવિ-લલીતા ચાલી વન વિથે, શ્રીકૃષ્ણને કરી પ્રણામ.
ચિનતા તે વન બેતી મર્ધ, જ્યા કામનીતુ જીવન;
શોક સાગર અંતે આતુર, રહી રહી કરે રંદન.
હાર ચીર શણગાર જીવજી, કાકણ કંકણ જેલ;
શણગાર સર્વ અંજ ચક્રી, અળલાએ દિવાળી તેલ.
તે સોજ કળાએ શોભતી, (ત્રે)લોક્ય તારણી મુંદરી;
શોકસાગરે પડી સ્વામા, લલિતાએ દીડી અજીમણી
કમળ સરખાં નયન દીધાં, નિઃશ્વાસ મહેલે નાર;
નરસેવાના રવામી તે પ્રતે, લલીતા બેલી તે વાર.

૫૬ ઠથું.

લલિતા-સુબો શ્રીકૃષ્ણાનું કુંમારીય, સુંદરી તું ચિનતી મારીય;
માનવી મન અવિધારીય, મહા વન ચાલો કરવા વિદારીય.

ઢાળ

વિદાર મદાપન કરો કીડા, ચી નાચજીનું નેદ ધરી;
 નદનો નંદન તદારે કાગે, આંગ્રો તે પેકુંક પરહરી.
 સિવ, શેવ, વિરંચી, સુશ્રુતિ, ધરે તે સૌકા ધ્યાન;
 નિગમ નેતિ નેતિ બાળે, વિસ્તાર શ્રીમગવાન
 જને મળવા મુનિ મહોદ્યા, કરે છે તપ અપાર;
 તે તો પામે નહિ; નારી! તદારા પુન્યનો નહિ પાર
 જને કાળે જોગી જતિ થવા, તથ તે સુખ સંસાર;
 નિમેષ રવપને તે નવ દેખે, તું પામ પુરુષોત્તમ સાર.
 શ્રીખુમાન કુંવરી તુજ ભાગ્ય મોકું, પુન્ય તણો નહિ પાર;
 તુજને મળવા, માતુની તલપે છે નંદકુમાર
 કાંઈક કૃષ્ણા આણ મનમાં, નડોર થઈ કાં નાર;
 કંથરું અધિક ન તાણીયે, તું માનને વહેવાર.
 કર્નેડી તારે પામે લાગું, મારી વિનતી અવિધાર;
 તું વહાલી છે મોકુળનાથને, પામે છે સુખ અપાર
 પીયુ સાથેરે પ્રેમદા, કહુંકુ અધિક ના તાણ;
 જોખન આપી નાથને, તું માની શકે તો માન.
 શાને કાળે સુંદરી, તું ધરી રહી છે માન;
 નાથને વહાલી કો નથી, તરણી તુજ સમાન.
 કેવિ-લલીતાના વાવક સાબળી, શામા સજ થઈ તેણી વાર;
 નરસેયાના નાથને, મળવા ધરે છે સજાગાર.

પદ પચુ.

માતુનીએ માન તણ્યુ તેણીવારજી, શામા ધરે છે સોજ સજાગારજી;
 મેટવાને નંદકુમારજી, મનમાં ધર્યો હરખ અપારજી.

ઢાળ.

હરખ મનમાં ધર્યો ધણો, મંજન કર્યું તેણીવાર;
 ચુવા ચંદન અંગે કેસર, સુમધ લઈ અપાર.

મીર ચંપક સાડી પેટેળી, ઓપતાં ને પહેર્થી અંગ;
 ધુંધટમાં મધુરું હસતી, નારી નેણ કુરંગ.
 મીચ કુલી રાખડી, નેણે તે કાજળ રેખ;
 લીલવટ સોઢે ચાંદલો, વેણીએ તો વળગ્યો શેષ.
 નિરમલ મોતી નાકમાં, શ્રવણે પેહેરી જાલ;
 અધર અરણ્ય ઓપતાં, ત્રાજવું શોભે માલ.
 મોતીઆળી ઝરમર કંઠે, ઉર એકાવજ હાર;
 મોળા પેહેરી કસકસી, કર કંકણનો જલુકાર.
 મુકલો હાથે સોજામણો, બીડી મુખમાં જાણ;
 દાંકણ સર્વે સોહામણાં, યાં યાં કરું વિખાણ.
 ચરણે નેપુર ધુવરી, વીણુઆ અણવટ સોભે;
 નખ શિખ જોતાં સુંદરી, મુનિ જનનાં મન મોભે.
 દંસામગની ગજગતિ, કરી કેસરીનો લંક;
 ઉર અંધુજ એ ઓપતા, મુખકું જાણે મયંક.
 મુખડે તે મધુરું બોલતી, હલને શું મોડે અંગ;
 પત્નીને પ્રેમ વાધ્યો ધણો, મળવાને શ્રીમતવંત.
 અમળા તે સજ યર્ષ, પુરિયાં તે ખટ જાણ;
 નરસેવાના નાથને કાળે, લલિતાએ મુકાવ્યું ખાન.

૫૬ કું.

રાધા-લલીતા સાંભળ મહારાં વચનજી, અંગમાં પ્રગટ્યો છે અનંગજી;
 તેણે કરી દાઝે મારું તનજી, વેગે કરીને ચાલો મહાવનજી.

હાળ.

કવિ-વેગે કરીને મહાવન ચાલી, મદનદલ લઈ હાથ;
 જાયે લલીતા જાણ કરવા, સજ થાયે તહારો નાથ.

લલિતા:-અનેક અમળા અનુભવી, પગ નાર મળી કોય;
 સુરપણું હું શિખવું, હું રહેને ત્યાં જોય.
 પૂર્વ દિશાથી પ્રકટ્યો, મોળ કળાનો અંદ;
 નયણે તે દેખી નાખે, કમવા લાગ્યા દિગ્ગંજ.

નરસિંહ મેહેતા.

મયંક મન ઝાખો થયો, ઘણી તે તેણીવાર;
 એ કંઈકી કેમ- થાય, તહારું તેજ અપાર.
 મહાવન અતિ રઝિયામણું, શોખા તણો નહિ પાર;
 હાસ્ય કાકીલા યગ્દનો, મધુકનો ગુંબર.
 ત્યાં મોર ગજ મોહામણા, યાત્રક નવલ વીર;
 ત્યાં અનેક પંત્રી રાજ દરે, શીતલ જમુના નીર.
 ત્યાં હ્રદય અતિ રઝિયામણું, તેની તે શીતલ હાંવ;
 હું માન વધારું તહારું, તું બેશ મારી માવ.
 કવિ-ત્યા સમિર ત્રિવિધ પ્રકરનો, લાવિયો તે બહુ મુગંધ;
 કુંજભોવનમા ગઈ આલી, ધ્યાન ધર્મ મુંકુંદ.
 મહામતિએ જપે જોગી, તેનું ધ્યાન ધર્મ મન ધીર;
 તતકાળ તેનું ધ્યાન ધર્મ, સુખ ના રહી સરીર.
 રાધે રાધે કરે માધવ, જપે તે સારંગપાણ;
 નરસિંયાના નાથને, લલિતાએ કાધું બાળ.

પદ ૭મું.

લલિતા-લલીના કહે નાબજો મારા વાવાજ, કુંડરી છે મદા રિસાલા
 પેરે પેરે લાની છું નાથજ, આવો મોપુ તમારે હાથ
 હાથ.

આવો તમારે હાથ મોપુ, સાબજોને મારી વાત;
 મત્સર છે ધણો નાગને, નમે નમીને તેડો નાથ
 કવિ-જોવા વાવક સાંભળી, આનંદ પામ્યા મન;
 ચિંતામણી ચાલી આવ્યા, જીવતીના રે જીવન.
 સામસામા ચાલી આવ્યા, નવજે તે નિરખી નાર;
 કુંજજીએ લલીનાને આખો, કૌસ્તુભ સંજીનો હાર
 લલિતા-કુંવરીને કરમા આપી, લેને તમારું તન;
 સતુળી છે કુંવરી મામળા, કરજો એનું જતન.
 બહુ પેરે સુખ રેતે, હમ્મે તે વિરિધિ વિદાર;
 હાજી તે જોની પૂજે, ઝી ઝળી મામ અપાર.

વિ-કુંજ સમિથે આવિયા, કુંવરીને તેડી કુમાર;
 એકાંત સ્થાને રચી શેયા, મળી દરે રે વિહાર.
 ભુજ તે બીડી હેદયું, ચુંબન લીધું ગાલ;
 રસિઓ તે રસ પ્રીતે પીએ, કંદ્રપ રસ રસાલ.
 તેજ સમે રસ તેજ સ્થાને, ઉપજ્યો તે અધિક આનંદ;
 રસિક જનને પાન કરવા, મુકીઓ તે પ્રજા રાજન.
 મૂર્ખ જડ પામે કહાં થકી, અન્ય ઉપાસીક જેહ;
 જેને કૃપા હોય નાયની, નિરાંક પામે તેહ.
 રસિકના રસ આગળે, અમૃત શું ક્ષેમાય;
 નરસિંયો જુગો જુગ અવતરી, વિહાર ચરિત્ર એ ગાય.

પદ ૮મું.

મહાવન સ્વામની ને સ્વામજી, કરતા કોડી કલા કામજી;
 નંદનંદન પુરે મનની હામજી, લુજ બરી રમે ચારે જામજી.

હાથ.

લુજ બરી ચારે જામ રમે, ભોગવે રસ જામિની;
 અખળા તે હર બળ કરી પિયુને, કુચપર લીધો કામિની.
 સરોજ સકામલ મુંદરી, માલતીની પેરે મુકુંદ;
 જમર થઇ પીયુ ભોગવે, સુધારસ ગોકુલચંદ.
 સુરત સાધના સપ્તજી રાગિની, રમે કોડી કલા કરી;
 મુદિત થઇ ત્યાં માનુની, લજ્જા પિયુની પરદરી.
 મૃગાવળની કરે મરકલા, મોહની પિયુનું મન હરે;
 અતિ નિકટ નાગર નાગરી, વિવિધ વન કીડા કરે.
 પ્રેમદા સાથે પ્રેમમું. પિયુડો અનિ રમે રમે;
 અધર કસી કુચ કર ચહી, કૃષ્ણ કંદ્રપને દમે
 લુજ બર બીડી જાયશુ, કસકમે બહુ કામિની;
 દનકવેલ કસમાહે લપટી, જાણીયે ધન દામિની
 ચુંબન ગાર કપોલ પામી, પ્રેમમું પિયુડો નિયે;
 મુકીઓ તે ચઢને શીદરી, અમૃતપે રસ મુખઆ નિયે

નરસિંહ મહેતે!.

સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલમાં, બદ્ધલોક ને કૈલાસ;
વૈકુંઠમાં સાગર સુતા તે, દરે રસની આશ.
ધન એ દિવસ ધન એ સોબા, ધન ધન તે રાધિકા નાર;
ધન ભોખવે વજ્ર વિનતા, કહે કૃષ્ણ સાથે વિદાર.
શ્રી વંદાવન જામુના તીરે, જંસીબટે રસ જામિયો;
પ્રેમે પીવા રસ રમિયા, ત્યાંહ નરસેયો ઝૂલી રવો.

પદ દમ્ભ.

મુંદરી પામી અતિ ઉલ્લાસશ, કરતાં દામ રસ ભોગ વિલાસશ;
વિલસાવવા એક વાસશ, દુતો નરસેયો પાસશ.

ઢાળ

પાસ રહીને નયમ નિખર્યો, અનુભવ રસ થયો જોડ;
જેવી લીલા નજરે દીડી, મુખડે તે ગાઈ તેલ
દીવી તે મહારે હાથ દીધી, કહે નરસેયો આ નિધ જોડ;
વિલાસ ગોકુલનાથનો, જૂનલ ગાયો મોઝ.
બસ અધિક કરી કરજી, આપીયો કરતાસ;
હું મુખે લાગું ગાન કરવા, પ્રસન્ન થયા ગોપાલ.
બામીનીમાં બળી ગયો, જેમ સાગરમાં રતન;
મહારસમાં ઝીંકીયો, આનંદ પામ્યો મન.
બાવ જાળીયો નયનમાં, વપજ્યો મનમાં નેદ;
માનુનીને રૂડી મનાની, દૂની, થઈ તેલ.
જે રસ શંકર કાઈ ન દેખે, હું ઝીંકી રવો તે માંહે;
મહારસમાં મહાસિયો, તે સંજુ કરી સાંદે.
કૃપા દવી બોળાનાથની, તેજે દીધી તે મુજને આશ;
રંકને રિધિપત્ર છોપેયો, કાપ્યો તે બરનો પાશ.
અનાથ દુને સનાથ છીયો, પાર્વતીને નાથ;
દિવ્યમયુ આપ્યાં મુજને, મસ્તક એમ્વો દાથ.
તેના ચર્મ પ્રતાપથી, પામ્યો તે પ્રેમ નિધાન;
પદી ગોપેશ્વર નાથનું, અવનીપે શું દહં ગાન.

આતુરી વાઙ્મની.

બાલીએ ભાગ્ય હ્રદે કર્યો, મને કહ્યા તે કહિશુ વચન;
ત્યારે નરસેયો નિરભય થયો, પામ્યો તે જીગજીવન.

પદ ૧૦૩૫

લલિતા-એહેની તું સાબળ આહારી વાણીજી, બોલી ત્યા સખી શહાણીજી;
રસ ભયો દીએ તારા નેણીજી, શિરથી છુટી તે તારી વેણીજી.

દાખ.

વેણુ છુટી કસણુ ઝુટી, હલકા તે દીસે અંગ;
સાચું કહેને સૈયર મહારી, ક્યમ રમી પીયુની ગંગ.
હાર તણાં તે કસણુ દૈયે, અંગ છે કુમકુમ રોલ;
અંગે તે રેખા અતિ ઘણી, મુખ ભર્યા જે તાબોલ.
કપોલ તારા હસી રજા, મુખડે તે પ્રગટ્યું નર;
દસન નખ દીસે ઘણા, અળલા તે તારે અધર.
પિમળ પુરી રહી અધુરી, ટળી તે કાળસ રેખ;
બોલ અભિનય બોલતી, વનિતા તું રે વિશેષ.
તીલક પીયુનું લલાટ તારે, દરપણુ લઈ મુખ જોયે;
પીતાબર કહા પલટ્યું, નીલાબર તારું ન હોયે.
કૈાસ્તુભમણિ તું કેનિ લાવી, નહિ એકાવલ હાર;
પાલટી આવી પ્રેમદા, મુજને કહેને વિચાર.
ચુવા અંદન કુસુમ પરિમલ, અંગ માહે મુગંધ;
હું જાણું છું હે સખી, તુંને મળ્યો તે નંદનો નહ.
સ્વેદ શીતળ અંગ તાહરું, તે દેતું હશે મનસાખ;
સંકાપ શાને કરે સ્થામા, મુજ આગળ તું દાખ.
હયું જોને અંગના, ક્યાં દાખે નીચા નેણ;
વણુ કહે સર્વે લઈ, તું સંતાડે જોને વેણ.
સુસ્તનુ મુખ કહેને મુજને, મા ઘર મારી લાજ;
નરસેયાનો નાથ મુજનું વિલસીયા છે આજ.

રાધા-સગની મુરતનું મુખ જોઈય, સાંભળ તુજને કહું તેહય;
જે અનુભવો રસ આજય, કહેતા મુજને આવે લાજય.

ઢાળ.

કહેતાં મુજને લાજ આવે, એવી લીલા થઈ જોઈ;
તુજને કહું હું તારણી, તું ગુપ્ત રાખજે તેહ.
રમે કેને જણાવતી, બ્યભીચારીની એ વાત;
સ્વામ સંગેગી રસનો ભોગી, વનમાં મળ્યો વનનાથ.
કર મલો મારો કામીએ, કે લસે આવી ભામિની;
આવ અજણા આપણુ બેહ, ક્રીડા કીજે કામિની.
અમૃત એના નયનમાં, એવો એ ધનસ્વામ;
હું અંગ કુલી થઈ ધેવી, કામીએ જગાડ્યો કામ.
કસણુ તે ચોલીતણા, ઉર જળે ત્રૂયા તેહ;
મેં નિલાંજર નવ જાણિયું, કદીયકું ખસીયું તેહ;
પ્રેમનણો સાગર ઉલટ્યો, વાધ્યો કામ અપાર;
જઈ કામીને કંડે વળગી, મારું ચિત્ત ચડ્યું તે દાર.
ઉઠ્ઠો લીધી વાલમે, વિવિધ વિલાસ્યા થીદરી;
જેણે ગોવરધન કર મલો, તે મેં રાખીયો ઉર ધરી.
આલિંગન દીધું સામમે, કરે બીડ્યું નન;
અંતર ટાળી એક કામી, મનાવ્યું તે મારું મન.
સ્વામ મુકોમલ અંગ પીયુતું, કંઈણુ કૃપ ફલ માહેગં;
નાયજની જુને જાય બરતાં, ખુન્ધા કૃપ ફલ બેહેરા
અંગન ચાર કપોલ સરસી, અધર હસી કરે પાન;
તેષનિ રણનેધ છલો, મદને તે મુક્યું માન.
જાના મુખનણી સામા, મંદેષે કહું તુજ મુંદરી;
સ્નાર તેહનો નર્સેષો, બૂલલ કહેમે અવનરી.

ચાતુરી પાઠશી.

પદ ૧-મું

રાધા—સજની સાંભળો મહારાં વચનજી, ધીર રાખજો તારું મનજી;
જે સુખ પામી આણે તનજી, આજ હું ગાઇ હતી મહાવનજી.

ઠાળ.

આજ મહાવન હું ગઈ હતી, અસ્તક મહીનો ભાર;
કારમે તે આળ્યો કુંજમાં, નટવર નંદકુમાર.
વહાલમા એણે રોકી વનમાં, હું કરું તે કુણ ઉપાય;
આજ તે બાણી એકલી, માહાવજી ગા કરશે અન્યાય.
મળવું તે ખોટું મન વિના, ઘેલા ન થઇએ જોવિંદ;
ધીર મહારું ફાટશે, ફુટશે તે ચોળી બંધ.
વળમે મા રહો વેગળા, ફુટશે તે મહિતું માટ;
માણસમા મહારે મહાલવું, તમને તે નહિરે ઉચાટ.

કૃષ્ણ—મેમ મહીકું શિરથકી, તું ધીરજ રાખજો મન;
આવ અહીં દેખાકું ઘુજને, મારું તે કુંજભુવન.

રાધા—શીતલ સૈયા પાથરી, રમ્યો તે રમ વિલાસ;
અનેક રસ પીએ અનુભવી, કરે મન ઉત્સાસ.
હું હુતીરે બેબન સમે, કુચ ફલ પીયુડા બેગ;
કામલ કર લાઇ સોપીઆ, કરવાને રસભોગ.
અમર ફલ લાઇ અર્પિયુ, મેં પીયુના મુખ માહે;
રસ પીએ રમીઓ પાપ મુજને, આનંદ પામી ત્યાહે.
દંઠ પાલી બાહેડી, મુંબન લીધુ કપોલ;
મીમામતું સુખ શુ કહું, કરતા તે રમ કસોલ.
વદન મુકોમલ રમાયતુ, કરતા તે નયને પાન;
નિર્જના ધીરજ ટળે, દ્રવ્ય કોરી સમાન.
રમતા રંજીશે એમ કયું, જીવતી તું પ્રાણ છવન;
સર્વમાં તું વડી સુંદરી, તું માન વેદ વચન.
અકળમતી એની કોઇ નવ જાણે, નહિ કોને આધીન;
વન આવી વચન બોલે, મુજ આગળ ચાપ દીન.

નરસિંહ મહેતા.

સાહી લીધી શામળે, એની વાન કહી નવ જ
જનવા ન દેતા મહાવજ, કર ગ્રહીને લાગે ૧
એટલા દિવસ હું નવ જાણતી, રહેતી દુતી અર
હાવે તે ક્ષણ મેયું નહીં, વેધાણું મારું રે ૨
મંસારનું, મુખ શું કરું, ન ગમે ધરતી વ
નરસેવાના નાથ સાથે, વિવસી દિન ને, રાત.

૫૬:૧૩૩૫.

રજની આવી જુગનીધાનજ, ઈંછા દુતી રમવાને મનજ;
સજની આજ મહારે મનજ, પ્રેમે પધાર્યા પ્રાણજીવનજ.

દાખ.

પ્રેમે શું પધરાવીઆ, મેં તો સાંજ સમે તે શ્રીહરિ;
ચરણ ધોવા પ્રેમશું, મેં તો મેજલડી કુલની કરી.
કૃષ્ણની તે કપુર લઇને, અગરે કીધી આગની;
પ્રેમે પીયુનું વદન જોતી, તન મન ઉપર વારતી.
પ્રથમ મંગમ પીયુજી, રમવાનેરે મારું મન ચયું;
લજ્જન તે સોપી નવ ગરુ, મુખડે તે નવ જાએ કયું.
જોયન મારું જગીયું, કામાગર અંગે હું ચયું;
જાવ નયનમા જણાવીઓ, ત્યારે પ્રેમે યુને કરે મડી.
લજ્જન સોપી અંગ યુધી, પ્રેમે પીયુજીને મળી;
રમતા તે રમજસ એક ચલ, જેમ કૂધમાં સાકર મળી
મહિયર હું જોતી રાગને, સંમગ અંગ તાદરું;
અનેક રામા મંગ ગમિયો, પણ આજ જો પ્રાકમ માદરું.
સનયુખ ચાને શામળા, કરવાને ન્યૂનમામ;
આજ નદારા મન નહી, પુરું તે સપળી દામ
મુજ અજગાની આગે, કાવર ન ચાએ શામળા;
સાવધાન ચઇને સીખનું, રીસજની સરણી કરા.

ઉરપે લીધો પાલખો, કુચ બંધન છુટ્યાં તડતડી;
 સુરતની સાંધન સાંધતા, હું જોદ્ધા સાથે આયડી.
 નાથ સાથે બાથ ભરતાં, ધસીને રે લીધો જીર;
 અધર ડંસ ઢસીને મુડીયો, ત્યારે લડલડ્યો મહાધર.
 પાલખણામાં અતી બળીઓ, ગોવરધન કર તોલીઓ;
 તે સુબઠને મેં તરુણિરૂપ, રંગમાં તે રાણીઓ.
 બ્રહ્મી મહાવી નમન જોડી, મેં મારીયાં તે મોકના ગાથુ.
 કોમિનીની આગળ કાપર થાંને, માગવા લાગ્યો માન.

કૃષ્ણ-ચરણ રાખો સુંદરી, હું છું આગળ જોયરું;
 દીન જાણી દયા આણી, પ્રેમશું જીરપર રસું

રાધા-આજ પછે હે વાલ્મી, મોટપણું આણેશ ન મન;
 લાકુણેશ જાણી દયા આણી, મુકું હું પ્રાણજીવન.
 શાંત ભરાણો હે સખી, સ્વેદલ્ય અંગે ઝરે;
 મુજને તે જીત્યો જીવતી, કાચર થઈ પીયુ કરમરે.

કૃષ્ણ-અગળા તે મારું અંગ હજો, બીડીત મા રે બામિની;
 હઠ્યુ પયોધર તાકરાં, મુજને તે ખુંચે કામિની.
 અમૃતપે - અદકુ હતું, મુજ કને ફળ જોહ;
 પછે પીયુના પ્રાણમાલી, પ્રેમશું મુકું તેહ.
 પ્રસન્ન થયા મીયુ પાન કરતા, રસીયાને મન તે રસ ગમ્યો;
 મુંગન લીધું હસી હસી, પ્રેમટ થઈ રંગે રમ્યો.
 કુસુમ પેરે રાણીઓ, હર હપર ચારો જામ;
 હોંસ હતી મનમા પિયુના, પુરી તે સધળી હામ.
 સમળ તે રજની આજની, ધન ધન મારો આવતાર;
 નરસેવાના નાથશું, રંગ રમ્યા તે વિહાર.

૫૬ ૧૪૩.

રાધા-સજની સાંભળ મારી વાતજી, ધન ધન આજની રાતજી
 હસતા ડોલતા આવે સાચજી, જોવન પધાર્યો મોરો નાથજી

ઢાળ

ભૂવન પગારો નાથ મોરો, અગવાને સુખ આપવા;
 ડોરી કંઠપ થવા કાગી નાથજી મુજ વશ હુવા.
 નવલ સજ્જન પુષ્પની, ભુવન અતિ રહીઆમણું;
 ચોદશ દીપક જલદલે, દરખ કપનો મન ઘણું
 ચણમાર. કાંધો શોભીતો, નયને કાજલ સારીઆ;
 દટામ સરખાં કસબુ કસીને, કાગીના ઊરમા મારીઆ.
 શ્યામ મુંદર વદન જોતાં, અનંગ અંગે સજ થયો;
 રતિપતિ રણુચુદ દરવા, સુમટને તે મેં કર મલો
 નાથજીને ભુજ બાથ બીડી, હદયામાં લલ ચાંપીઓ;
 સુમટ નરમા ય્ય કહાવે, તે મારી આગલ કાંપીઓ
 મદનમાલી શ્યામ અંગે, રતિ રંગ રસમાં રમી રહી;
 પીન પયોધર પ્રાણ પિયુને, અધર મુખડે રહી સહી.
 તૃપ્ત ન થયો પિયુ પીતા, પછે તે હું લાજી રહી;
 ચોળી તણાં ગંધ તુટયા, ઘરીરે શીતલ ચર્મ
 મેહેલ મહાવા હું માલ માયું, મારા નાથ હું તૃપ્ત થઈ;
 માર જમ સંચામ કરતા, રજની સપળી વહી ગઈ.
 દરપણ લઈને વદન જોતાં, અધર ફસ દીમે ધણા;
 નિર્જીવ તારા જોને કાગી, નિર્વેજે કાંઈ ન ગખી મણા.
 કશું ન માને હો સખી, ભુજગાય બીડીને રલો;
 સુરતનો મંત્રામ સજની, બાળપણનો દુગ્ધને કલો
 એણી પેરે રસ પાન કરનાં, નાથ નયણે નિહાલતી;
 પિયુને અંગે ગ્રેમ વાધ્યો, પલક પાછી ન વાગતી
 અનંગ આપલ અંન દાળી, તન તે શીતલ ચર્મ રણુ;
 તે સમાન મુખડું સજની, મુખથી નવ જાણે કશું
 મારા સમ કાઢને મા કહેય, એ પાત મનમાં જાણુજે;
 વેદાર અરિત વિદાઝ લીલા, નરનેવા ચર્મ માનજે.

ચાતુરી પોંડશી.

પદ ૧૫મું.

રાધા-રસનિધાન આજની રાતજી, જાગે મહારા પિયજી હવે પ્રભાતજી;
દીપક જોત કાણું કાણું ચાલજી, પંખીડા રાગ પંચમ ગાયજી,

ઢાળ.

પંચમ ગાયે પંખીઆ, પૂર્વ દિશાએ રવી પ્રગટિયો;
સારી જામ મંગ્રામ કરતાં, હજી તે તૂમ નવ થિયો
રવી ઉઘ્યો ને ઊઠુ આથમ્યો, ગૌ દોહાની વેળ ચર્ધ;
સામુ ને નણુંદ પુછશે મારો કંથ કહેશે કયા મર્ધ.
તને ઉત્તર આપવો ને રાખવો કુલનો ધર્મ;
પરવેદના જાણો નહિ, સામળા ટુજને સર્મ
હજીએ તાહારા મનમાં, જાણુને શું શું શ્રીપતિ;
જીજ બાથ શું બીડી રહ્યો, મુકતો તે મુજને શે નથી ?
કંઠ વલ્લધી બાહેડી, પિય પોઢીઆ નિઃશંક;
લક્ષણ તાહરાં રે શા કહું, બુઢા દીધે છે ઢંગ.
પૂરવે હતું પોતાતણું, એમ નિર્જીણ નાથ ના રહી;
આજીની શીખામણુ ચામલા, નહી આવું ફરી વેચવા મહી.
હું ટુજ સરખી નવરી નથી, મારે ઘેર પણેરું કાજ;
પ્રાતઃસમે પિયા જોવન જાતા, આવે છે મુજને લાજ
રેણી સમે રસ ઉપજ, સંયોગે રંગતી રેલ;
કર જોડીને માન માગું, મહાવા તે મુજને મહેલ.
વાટે જાતારે વાલમા, મુજને દેખે ફરીજન;
નર્સેવાના નાથજી, મારું દૂર છે જોવન.

પદ ૧૬મું.

રાધા-કૃષ્ણ પ્રત્યે રજે રમીઆ તે કયા રેણુજી, અરણ્ય ઉજાગરાં રાતા નેણુજી;
અધઃ ભયો રંગ તંબોલજી, કાજલ રેખા તારે કપોલજી

નરસિંહ મહેતે.

દાળ.

દાળા રેખા કપોલ સોહે, તિલક ખંડિત તાહેરું;
 બિભિચારી બોલ મા વાલમા, તો મન માને માહેરું.
 અટપટી શીર પાધ લટકે, કેસર ને કુલે ભરી;
 અબીલ ગુલાલ ને ચુરા ચંદન, રોબે નાબી શ્રીદરી.
 કંકણ કામલ અંગે ખુમ્માં, રેખા દીમે નખ તણી;
 નેચું રંગે રમ્યા રજની, વેગે પધારો તે બહી.
 આ નીલામ્બર કોઈ નારતું, તમે સાચું કહોને સમ તેદના;
 આધીન થયા પ્રભુ તેદને વડાલા, લાવ્યા ને દયાથી રેલુમ
 કોસ્તુભમણિ આ દયાં વિસારી, નરસેરો પેહેરો નારને
 રીમ મા આણો મન વિને, યુને કહોને સુખ વિદારનો.
 કઈ બામનીએ ભોગવ્યા, રજની તે ચારે જામ;
 કામલ અંગે કેમ ખમ્યા, રતિપતિ રણસંધ્યામ.
 વેગે પધારો બુવન તેને, હું આણું તમારે મંગ;
 શ્રીદરી સુખ દેખાડ તારં, રમીઆ તે નેચું રંગ.
 હાલે તેને પ્રમંન થઈને, હું આપીશ કરનો દાર;
 નરસંપાના નાથજી, મારી વિનતડી. વારંવાર.

૮ શૃંગાર

The *shringar* poems are many and widely scattered. Very many of these are probably the work of later poets. These are collected together into four main groups. રાસ સહસ્રવદી, વસંતના ૫૬, શૃંગારમાળા and દીપાળાના ૫૬. A great many of them repeat the same idea over and over again. They all refer to the *Rāsa-Līla* of Krishna and the Gopīs. Occasionally they are very voluptuous both in language and in imagery but the poet never for a moment loses the central idea that Krishna is the Supreme Being and that the Gopīs are the human souls yearning for union with the Divine. The first twelve of the following selections clearly strike the keynote to the whole set.

૫૬ ૧૬.

ગોપી-કોણુ પુન્યે કરી, નારહું અવતરી, શ્રીહરિ દીન લક્ષ્મી માગે ;
 અમર અવિગતિ કહે, અકલ કે નવ સહે, તે કમલાવર કંઠ લાગે. કોણુ
 મન યાગે મળ, યોગ ધ્યાને ધરી, બહુ વ્રત આદરી દેહ કષ્ટે ;
 તાપ તે શ્રીહરિ, સ્વપ્ને ન યેખીએ, તે હરિ નિરખીએ પ્રેમદષ્ટે કોણુ.
 શેષ સુખાસન, શેષ સોહ સદા. જીવન જસું વૈકુંઠ કાઢાવે ;
 તેયે અધિક જો, મંદીર માહરં, પ્રેમે પીનાગરો પલંગ આવે. કોણુ.
 ભક્તવત્સલતાણું ગિરદ પોતે વહે, વેદ પુરાણુ એમ સાસ્ર વાણી ;
 નરસિંહાચો સ્વામી ભલેરે મળાયો, કીધી કૃપા મુને દીન જાણી. કોણુ

૫૬ ૨૭.

ગોપી-સારમાં સાર અવતાર અગ્રજાનણો, જે બળે બળિભદ્ર વીર રીતે ;
 પુરુષપુરુષાનન, શું કરું દે સખી, જેથી નહિ માહરં કાજ સીજે. સાર.

નરસિંહ મહેતા.

મુક્તિ પર્યન્ત તો, પ્રાપ્તિ છે પુરુષને, સત્ય જો સેવકબાવ રાખે ;
 રસમયું રસણું, નાય નોહરા કરે, તે નહોં નારી અવનાર પાખે. સાર.
 હન્દ્ર આદિક અજ ધવ ને મહામુંનિ, ગોપિકા ચરણરજ તેહ વટે;
 ગોપીથી આપનું, અધમપણું લેખને, નરપણું નવ રૂએ આપ નટે. સાર.
 વેદ વેદાંત ઇહપનિષદો ખટ મળી, બિ.મથીને રસ પ્રગટ કીધો ;
 તે રસ ભામ્યનિધિ ભામની ભોગવે, અહોનિદ અનુભવ સંગ લીધો. સાર.
 સ્વપ્ન સાચું કરે, ગિરિધર સ્થામવો, પ્રણમું દું પ્રાણુપતિ પાણુ ભેડી;
 પંથનું જેમ પશુ, પુંઠગ વળચૂં રહે, નરદેવ્યા નાંધછ નાય તોડી. સાર.

પદ ૩૭૦.

અનુભવીમાં રસમાં માણે, તે જે જાણે તે જાણે મહારી સજની. ૨૬૦
 એ અનુભવ જ્ઞાનાદિક ફલજ, સનક સનંદ રસ ભોગીરે ;
 તે વળનાર નિરંતર માણે, તે માણે નંદનંદન રસ ભોગીરે. અ.
 ચૈદ લોકથી અપાર જેહને કહીએ, સદા આનંદો સુખ રાગીરે ;
 તે પુરુષોત્તમ ગોકુળ પ્રકટયો, નંદજોષી નિરખે રહેવાશીરે. અ.
 જ્યાં આનંદ ત્યાં પરમાનંદ છે, વેદ કરે રે વખાણુરે ;
 આનંદ નંદ જસોદા જનુની, આનંદ વરતે છે આણુરે. અ.
 આનંદ થી જોવરધન પર્વત, વંદાવન સુખ ધામરે ;
 નરસૈયાયા સ્વામી અંતરગમ્ભી, આનંદ જોષી પૂરણકામરે. અ.

પદ ૪૭૦.

જાઓ રે મદન જોષાલ, ગુણ ગર્જન. ૨૬.
 અધમ નર જોષાણે પ્રેમ પાતો ;
 સુપેર ક્રદા કરે, સનક ગુરુદેવસુ રાનો ;
 નિરંતર હરિ તારું નામ લેનો ;
 મોટી જપ મોટી તપ, મોટી સાધન ક્યારે તેણે. ગુણ
 મોટી મગાદિક હવન કરે ;
 ગંગા આદિ લેઈ સદૃશ તીર્થ ક્યાં ;
 જેણે પ્રેમસું કૃષ્ણ નામ લીધાં,
 એ જન શાસ્ત્ર મહત્ત આગ્રધન ક્યાં. ગુણ.

મૃગાર.

અનુસરે નામ બોવિદ કેર ;
 નગસેયો એમ કહે બન ફેરા ટળ્યા ;
 દૃષ્ટુ થળી નથી ફત્તે મધ રે ;
 નેયા મદન ગુણ મળન ગુણ

પદ પમુ

લડસડતી કાકા જાહે રે અનગા, કાણુ પુઝે તને બોલારી રે ;
 કહેરે સખી તને ગરગસ લાગ્યે, કે પિર પીઠુ ઘોળારી રે લડસડત
 અશનપણામા સૂતીરે યુતી, ગ્યામ બુજાએ અકારી રે,
 હરિ મન જાગે તેણી મારે, તો છનનડી ધગ આવી રે લડસડત
 એ ડખ મેઢો જે નરનારી તે બૂલગ દેલ નહિ ધરશે રે,
 નગસેયાના ગ્યામી મંગે મના, વગાને આપ સંગીખરા કરશે રે લડસડત

પદ રહુ.

સામજો કામની કાણુ કામી કહે તાલગ મદિગ્યકો નડીરે જાઉ ,
 અનર કો નાર નહીં તૂજ સારખી, જેલને ફૂલ કગી કુ બધાઈ સ
 તું વનવેલડી, હું વનમાળી, સીચને સમથં દદિયે કડ ,
 ટૂજ પાસામા લે રાખુ રીનલ, પાણિ ધરી ગ્રેમની વાડ કરૂં સ
 સામજો સુદરી એમ કહે શ્રીનરિ, જેની ફૂલમાળા કરી કુ રે બાધો ,
 ચૌદ ભુવનતણા મધન છોડવુ, મ જાણ્યુ ન મોહિની મત્ર સાધો સ
 માન છુ માનની, માન માગી કહુ, નહીં તજુ મદિગ્યા બોલ દીધો,
 નરસેયાઓ દયામી, સરે રસ લગો, સુરતસમામે આધીન કરીધો સ

પદ ઉમુ

જેવો ને તેવો રે તમારે, પાલરડે બાધો ,
 અણુછતો હું તો તમારો, વધારી લીધો જે
 અનતેડાયો આવુ રે, હું તો તાણ્યો નવ તૂડ ,
 તમારા ગ્રેમની સાકલીએ બાધો, છોડયો ન છૂડ જે

નગમિહ મેહતે।

ગમાયા નમુ રે, તમારે જમાયો જમુ,
નમાર સમુર મનડી, જાં તુ નવ અમારે મમુ રે
દુમરે આરેગે જાતુ, તમારે દુમરે ગમુ,
ન મયો જહા ગાન કંરે, ત્યા પ્રેમ ધરી નામુ રે

પદ ૯મુ

ધન્યરે ધન્ય મહાપુરુષ જગોનાતુ, પુત્રનાવે પગિસલ મળે,
નત્નો ન અનન્દ ચર અનન્દો શ્રેષ્ઠ મગિન નરે મિગરે ધન્યરે
અમર આદિત્ય, અન્ધાન જોપામના, મ્યેલી સર્વ ન પિગણી,
ભક્તિ તે ગધિના, મુનિ જગોમતી, પ્રજા રૈયુ તે રેદવાણી ધન્યરે
નિગમ વસ્તેવજી, જાવ જોખી ન સા, દેવકી ક્ષત્રવિવદ મ્હાવે,
સ્યામ કામડી, રેતુ મહોવજી, પવન ન કડી ગાન ગાવે ધન્યરે
હર અર્જુન અલ્પાગ દુયે વન, દેવના નર અવનાર કીધો,
ધર્મ તે નર યુવિગિ જણુને, દાનનો દાન નગમને નરો ધન્યરે

પદ ૯મુ

માનગ નકિલ સુગ વગીને, આજ અગોપમ દોરે ર,
તે રી। તે તોરા નમો, અમરપે અનિ મીરે રે માનગ
દુષ્ટ ન રા નિામ જાણે, વાળી નદિન રિયાગ ર,
સર અનન્દજ નેજને દલોએ, તે નવસારી નાગે રે માનગ
નવસામા તો નરો નરોગે, પ્રધામા દખાગે રે,
અવવા નમ કે રેજની પામ, તે પ્રેમી જનને પાગે રે સાનગ
અરુન કન અનોતન લીના અનમ્ય જુગે એદેવો રે,
જોગ જગન ના તપ મુનિ દુર્ગ, માગે તેદેવો મેવો રે માનગ
જા તરી નમ કે તમનો તમ કે, વરે ધરે નરો વડાવો રે
આવ ના જાએ, જાએ ના આરે, નરો બરો નરો કાલો ર માનગ
પૂર્ણ પેને રુગોત્તમ, પગ નન કે એની ર,
એ પદ જા અમ ધી દુષ્ટ, નમે ને ને ચિનમા એની રે સાનગ
દુ ગુ મગે દ સા ગગે, નિ ને ચાગો નખી ર
બહે ન સા નગ્યાનો આમી, દુ દામા દગખી રે માનગ

કૃષ્ણ કહે કામની સુણુ સાચું કહું, તું મુકને અતિ વાહાંવી રે;
અનેક મુંદરી છે મળવા, તે સુખ નહી તીતારી રે.
કહે તો બિભો વેણુ વખડું, કહે તો મધુરું માડું રે;
કહે તો આપણુ રંગબર રમીએ, મંદિરથી નવ બાડું રે.
શામા વચન સુણી વહાલાના, હસી દેમામા લીધો રે;
નરસેવાયો સ્વામી બલે મલીયો, અધરઅમૃતરસ પીધો રે.

ત્રિભુવન જે પતિ તે પતિ તાહરો, બેની તું જામની વાગ્ય તાર;
મુનિવર યોગીને સ્વપ્ને આવે નહિ, તે કહે મુંદરી પ્રાણુ મદાને
માનની માતુની વસ્ત્રસ સ્વામીની, બજને શ્રીકૃષ્ણને ભેદ ટાળી;
ચૈત્ર ભુવનતણો નાથ વગ તાહરે, તુજ સમાન નથી રે કોઈ વહાની
તવ હક્ષી કામની, હતી ત્યા જામની, જૂધર બેડવા મંગે ચાલી;
નરસેવાયા સ્વામીમા અંગ મેળાવીયુ, ત્રેમયુ મદીવામાહે ધાલી

ગોપી-હળતો હળતો હીંડીશ મા રે, આર્વિનન દીધા વિના કપમ ગરે કે
આગે આમ ધર નણુદસ જુદી, હક્ષીને અદેખી હરે રે ટ.
માસુ સસરો માત પીતા રે, જે બોલે તે સહીએ રે;
પૂર્વે એશુ અનુબલ છે કે, તો મૂઢી કપમ જાઓ રે ટ.
એ રમ જાણે જવશ્વે રે જોગી, કે વગી મુનીવર જાણે રે;
શુક સનકાદિક નાગદ જાણે, જેણે વેદ વખાણે રે ટ.
એ રસ જાણે પ્રજની રે નારી કે દેવે પીધો રે;
ઉગરતો રમ હળતો હુતો, નરમિહીએ ગોટીને લીધો રે ટ

ગોપી-કુમકુમને પગલે પધારો, રાજ કુમ કુમને પગલે;
મસમસના મોહનજી પધાર્યા, હગમગતે હગલે પધારો

નરસિંહ મેહેતા.

મદુદી ઉતારી માહે, મોરલી વાગી;
 વજનારીને સેજે જતાં, મૂરછા લાગી. બોળારે.
 બ્રહ્માદિક ઇશ્વાદિક સરખા, કૌતક એ પેજે;
 ચૌદ લોકના નાચને કાંઈ, મદુદીમાં દેખે બોળારે.
 ગોપાલજીના જાએ પ્રગટ્યા, અંતરજાગી;
 દાસલગને લાડ લડાવે, નરસૈયાઓ સ્વામી. બોળારે.

પદ ૧૯મું.

ગાપી-વહાલાને જ્ઞેતાયે, મહારી ભૂખલડી બાંગી;
 ધરમા રહીને શું કરું, મહારી આંખડલી લાગી. વહાલાને-ટેક.
 શામળા મુરતે મન, મોહીને લીધું;
 કાષ્ઠક શામળિયે વહાલે, કામજી કીધું. વહાલાને.
 મંસારીનું શુભ હું તો, તણને બેઠી;
 મધુરી મૂરતી મારે, પાંજરીએ પેઠી. વહાલાને.
 સોનાની સાકળાએ, મુને બાંધીરે તાણી;
 મનડાની વાતો રે, પેથે મોહનિયે જાણી વહાલાને.
 ઘુજ મુજ વચ્ચે વહાલા, અંતર નથી;
 નરસૈયાયા સ્વામીની, લોકે કથની કથી. વહાલાને.

પદ ૨૦મું.

ગાપી-હવે કેમ વસાયે જન્દાવનમાં, લટાલટ મંડાણી;
 નંદતણે નાનડીઓ નરહરી, થઈ બેઠો છે દાણી. હવે.
 એકનું દોળે ને એકનું ફાડે, એકનું મહિ માથેથી પાડે;
 એકને તો વહાલો અણુચટ બોલે, એકને તો વહાડે. હવે.
 એકને આપે ચાર પાટી, એકને આપે ચોળા;
 એકને વહાલો ધકાજ મારે, એકને નાંખે દોળા. હવે.
 સકળ સૈયરો દોળે મળિને, રમવા બમર બોળા;
 નરસૈયાયા સ્વામી નવલ રંગીલો, તે એ છે દોળા. હવે.

ગાપી--એક ગમે ગોપીનો વહાલો, અવર ખીજાનું મારે કામ કશું;
 ગાપતણા સમ ખાધને કહુ છું નંદલાલ વચ્ચે ગામ વસ્તું એક.
 શામળિયો મુદર વર સજની, તેને દેખી મારું મન વિલસ્યું;
 એને મૂકી ને બિજાને મજશે, તેનું કાળે લાળે કરમ ધર્યું. એક.
 હોલછખીયો ને છોગાળો, મોઢડિયાળો ગુણુ લડાર;
 નરસેયાયો રનામી શામળિયો, વૈધ્યુવ જન કેરો દાતાર એક.

ગાપી--હળવે હળવે હળવે હરજી, માટે મદિર આલ્યારે;
 મોટે મોટે મોટે મેં તો, મોલીડે વધાવ્યારે હળવે
 કીધું કીધું કીધું મુજને, કાષ્ઠક કામણુ કીધુરે,
 લીધું લીધું લીધું મારું, ચિતકુ ચોરી લીધુરે હળવે
 જાગી જાગી જાગી હું તો, હરિ મુખ જોવા જાગીરે;
 ભાગી ભાગી ભાગી માગ, ભવની ભાનટ ભાગીરે. હળવે
 ફૂલી ફૂલી ફૂલી હું તો, હરિમુખ જોઈને ફૂલીરે;
 ભૂલી ભૂલી ભૂલી માગ, રંગો ધધો ભૂલીરે હળવે
 પામી પામી પામી હું તો, મહા પદ્મીને પામીરે;
 મળિયો મળિયો મળિયો મેહેતા નરસેયાયો આમીરે હળવે.

આવો રે અલમેલા વદાવા, મોહન મારા મસિયા રે;
 અવડી વારો ક્યાદા રે લગાડી; કેને તે મદિર વસિયા રે આવો
 તમને દેવ પડી પગરગતી, હવે તે શી પેર કરીએ રે;
 મસાગમા દાર્ઝ માર ન દોડો, કેને તે જોઈ જોઈ કરીએ રે આવો
 આજ પછી હરિ એવું ન કરીએ, લોકલસાગત ચારો રે,
 નરસેયાયા આમી હમને તજગો, મિરદ તમારું જાગે રે આવો

સાચું મોલો શામળિયા વદાવા, કહો ક્યા ગયાના રે;
 માનીતીને ભવન તજને, કેને મહોલ ગલાના રે. સાચું

નરસિંહ મહેતા.

. આજ રમની રહતા વીની, કંઈ વિના ક્યમ રહીએ રે;
તણપાપડ ચર્ધ રમની માળી, એનું ચાપ તે ક્યમ સહીએ રે. સાચું.
હમણું હેન કુનાયું હરજી, પેલી નવજ નારયું મન મોહ્યું રે.
તમે વિના અમે તણસી મરિરે, તોણ તમારું જોયું રે. સાચું.
જલે પધાર્યા મારા મંદિર માહી, જાવે બામણાં લીધાં રે;
નરસંયાયા સ્વામી મંગે રમનાં, ફુખ ફેડી ચુખ કીધાં રે. સાચું

પદ રૂપમું.

નંદના ગોવાળિયા રે, તારો રસીયો સનેવ. રેક,
જ્યાયણુ પણીયું મંચર્યા રે, જગમાં ન જોળે પ્રાપ્ત;
કદમ ફેરે છાડે રે, કહેવા દીમે જાલવરાવ. નંદના.
સદમ ઠોરિના મારો કંચવો રે, તે સાહી નવ તાણ્ય;
સાખના બંધ મારા દૂટી રે, તારે હસવું ને મારે હાણ્ય. નંદના.
કહાનજી કેસર ના છટીએ રે, ભીંજેઅમ અમળાના કેમ;
ભીંજે જાલવરાવ લોગરી રે, હુંતો ઘેર શો કુતર દેશ નંદના.
કહાનજીને મુકુટ ખિરાજતો રે, રાધાજીને એકાવજ હાર.
નરસંયાયો સ્વામી મંગે રે, વાહાલે કુનાય્યા બરપાર. નંદના.

પદ રૂપમું.

શાને કાળે તમે સહુ મળી આગ્યા શું છે તમારે કામ રે;
પતિવ્રતાનો એ ધરમ નોડેરે, ગોપી જાએને તમારે ધામ રે. શાને.
મોહન કરાં વચન સાંભળી, નીચું નીહાએ બાળી રે;
મુખમાં આંગવડી ને મનમાં વિમામે, તમે એ શું જોલ્યા જનમળી રે. શાને.
ગદગદ દેઢે ગોપી વચન પ્રકારે, તમે સુલુજે દેવ મેરારી રે;
મોહન નહી રમે અમ સાથે, તો તજ્યું દેડીડી અમારી રે. શાને.
અંનર પ્રીત જોઈને હરી દસિયા, રૂદિઆ બીનર લીધાં રે;
નરસંયાયો સ્વામી મંગે રમનાં, વાહાલે આપ સરખીયાં કીધાં રે. શાને

ધન્ય ધન્ય રે વૃન્દાવનની શોભા, ધન્ય ધન્ય ડોઢા આમો માસ રે;
 ધન્ય ધન્ય કૃષ્ણ તણી જે લીના, ધન્ય ગોપિપોનો રાસ રે ધન્ય.
 શણગારોમાં સાન કરીને, માનુની મોહ ઉપજાવે રે;
 અળવે અંગ મોડ આતી અગળા, નેહ નેણામાં જણાવે રે ધન્ય.
 કંઠ કોકિલા અવર ઉચ્ચરે, ગાધર્મ ગાન હરાવે રે;
 વચન મીઠા મધુગ ઉચરતી, વા'લાને સુખ મનાવે રે ધન્ય
 અમર લોકના જૂથ મળ્યા ત્યા, મુનિવર જોવા આવે રે,
 મુર નર જય જયકાર કરીને, હ્રદાયી પુષ્પ વધાવે રે ધન્ય
 ધન્ય એ ગોપીને ધન્ય એ લીલા, ધન્ય જે રાસ રમાડે રે;
 ગોપીશ્વરની કૃપાવકી રે, નરસેવો તાળ વળડે રે ધન્ય

મધરાત્રીએ મધુરી રે વાહાલેજીએ, વાસવડી રડી વાઈ રે;
 કામની કામધેજી વધને, સૌ વૃન્દાવનમાં ધાઈ રે મધરાત્રી
 સાસુ નંદીની લાજ તણે આજૂથણ અગળા સજિયા રે;
 રેણી રાસ રમવાને કારણ, જઈ જાણવને ભજિવા રે મધરાત્રી
 નયણ બરી નિરખ્યો લક્ષ્મીવર, આનંદ અગળા પામી રે;
 નરસેવાયો આમી જન્દાવનમાં, ખેલ કરે જલુનામી રે. મધરાત્રી

અમને રાસ રમાડ વહાલા,
 ગોકુલથી વદાવન રુકુ, તે મુજને દેખાડ વહાલા
 જલ જમુનાને કાઢે રે, વાપો વેણુ રસાલ, વહાલા
 નાદે મોહી ગોપીકા રે, ઘેર રેતા મેલ્યા બાળ. વહાલા.
 એક એક લોચન આગ્યા રે, કૃષ્ણ કરે સનમાન; વહાલા
 અવળા આમળ પહેરીઆ રે, તેણે નેપુર ધાવ્યા કાન. વહાલા
 સનમુખ ઉભી રહી રે, નયને નીરખ્યા નાય; વહાલા
 તન મન ધન સડુ સોપીયુ રે, ગોપી ઉભી જોડી હાથ વહાલા

નરમિલ મેહોતો

વડાવન જીઆમણુ કે, નન પુનેમની રાત, વડાવા.
લાન ત્રિવન ગોળા નની કે, તા દીમ નવરી જાન વડાના
ગાય રીખે ને માનો દરી, નધાજનો રાસ, વડાવા
તે પદ વૈદ પામશે કે, એમ જણે નનમેનો નમ વડાવા

પદ ૩૦મું

વાગીઃ મા માતા હું સુખને, ન નયો મુન નાથ જનુ,
જાજાગિયો મોદ જાજાવે, અમો અજાગુ દેણુ મનુ વારીય
ધન ધન કે નાનેરી પેરી, જેને રનિસુ ગમ ને,
દનનુ મુખ દનુ દેમી, મનનરે જવ તાપ શમે વારીય
આડી આખ દા કે માતા, નવા દે જહુનાથ બણી,
ગગન ગન ને નનાવર, મળી મમાળી મળીય પણી વારીય
લોક કહેશે તે જા કહેશે, સ્ત્રીજન સીર જાયા પારે,
નરમયાયા આગી શે અમા, ન કે જામ બિન ન મારે વારીય

પદ ૩૧મું.

વડાશે મેળુ વેળા કેળુ વાગ, હામણુ છીડ કે,
વડાને વાધ વેણુ નમાત, નન દરી વીધુ કે
દરીના નેળુ મનુપા ઠાનુ, હદયામા વામ્યા કે,
તુ વેળા રેશે ના માગ, નેરુ જાણ નામ્યા કે
મરે રેલ માટે તુ છેત, હદાનજ ગસીઓ કે,
વડાને નાથ મોદની વેળુ, મોરે મન થમીઓ કે
અમો અનન નમ વિજ્ઞાન, રાંડે નપણી કે,
મુને દીધુ અ રાગિન મગપાણી કે
મુને દહી ન ગુરે હામ, અજાણુ દીસની કે,
માગે નમે નરિવગા ગાય, જમુન પાળી કે

પદ ૩૨મું

નાદિ જાગ કે જામન પાળુ, મન માગે નાજાન મને,
જાગવનુ ની રનીઅર દખે રૂને ગુરુ રુને અન દો નદિ

શુંગાર.

અમર આહારડા સદાએ સુંઆળાં, કંઠેણુ કંઠોર પલા કાણડા;
નંદરાયની આણુ ન માને, જન્મેદાનો કુંવર લાડકડો. નહિ.
સાન કરે દેહી પરવશ થાએ છે, છાંનાં છાંનાં વાહે વહાણડો;
નરસૈયાઓ સ્વામી બંધે મળીઓ, વૃંદાવનમાં એકલડો. નહિ.

૫૬ ૩૩મું

કેશુડાં રાતા ને ઋતુ રાતીશરે, કાપલડી વનવાસી રે;
માતુની જોળન મદમાતી, માધવ ચરણ ઉપાસી રે. કેશુડાં.
મેરાં તો સંહેકાર મનોહર, મેરી અતિ દુમનેલી રે;
કીડા કારણુ શામ મનોહર, મળી છે સરખી સાહેલી રે કેશુડાં.
ધન ધન રે જાહુનાં તીરે, ધન ખંસીવટ શોદે રે;
નરસૈયાઓ સ્વામીની સીલા, દેખી મુરી નર મોહે રે. કેશુડાં.

૫૬ ૩૪મું

હા હા રે રત આવી રે આવી, કુશો કાગણુ માસ;
નિઃશંકપણે નંદશનો કુંવર, પુરે તે અજાણાની આશ હાં હાં.
મન ગમતો શણગાર સજ્જને, કરીશુ દાસ્ય વિલાસ;
સુંદરીનું જૂથણુ શ્રી પ્રજાજનન, અમો તમારી દાસ. હાં હાં.
કામણુગારો કાહાન ગોવાળો રે, વસે વજ્રમાં વાસ;
નરસૈયાઓ સ્વામીએ રે વીંધી, પડી પ્રેમની પાશ હા હાં.

૫૬ ૩૫મું.

ચાલો સખી વૃંદાવન જાએ, ગોવિંદ ખેલે હોળી;
નટવર જોખ ધર્યો નદનંદન, મીલી હે બારતી ટોળી ચાલો.
એક નાએ એક અંગ બળવે, એક છાંદે કેસર ધોળી;
એક અખીલ જુલાલ ઉડાડે, ગાયે બમ્બરબોળી. ચાલો.
દરો શણુમાર દાર અનોખમ, પેહેરો ચંચળા ચોળી;
સેયો સિંદૂરે સમારો રે, કુમકુમ કાજળ રોળી. ચાલો.
એક છાંના છંદ કરાવે, વગર ખોલાવી ખોલી;
ગાહોમાહે કરતી મરકલ્યાં, હસી હસી દે કર તાળી. ચાલો.

નરસિંહ મહેતા.

વમત ઝતુ વૃદાવન શોભે, પ્રકુલ્યો કાગળુ માસ;
ગોવિંદ ગોપી હોળી રે રમતાં, જીવે નરસિંચો દાસ. ચાલો.

૫૬ ૩૬૫.

ઓ સખી આવળુ આયોરે, ઓ આવળુ આયોરે. ટેક.
ચાલો સખી કુલિયે સુવર્ણ હિંડોળે, કીજે સ્વામ મન બાયો;
હાવ બાવ ખંજન મનોહર, કંચુકી કંકન સોહાયો. ઓ સખી.
કામ જપત વૃષભાનનંદિની, નસિકે રામ વર પાયો;
મનમાન્યો દેખી મન મોહી, જઈ હાથ હરિનો સાલો. ઓ સખી.
આવળુ માસ સોલામણો, સોલામણો સહુ વજ સાય;
પરમ સોહાગી સ્વામીજી, કોડામણી છે પ્રાણનાથ. ઓ સખી.
સદા રમણુ વૃન્દાવન મોહિયે, નિત્ય પ્રતે રાસવિલાસ;
શ્રી જમુનાજીને દાહડલે કંઈ, કીધો આહીરડે વાસ. ઓ સખી.
સખી મળી છે નાની મોટી, દોડી આવી છે રમવા રાસ;
મધ્યે વિરાજે શ્રી સ્વામિજી, જેતું સદા નિરંતર રાજ. ઓ મખી.
એ શોભામેં કમ રે કેહેવાયે, કદી શંકર પૂછે વાન;
કહેનાર શેષ મરખા હારે, ત્યાં પામરની કોણુ જાત. ઓ સખી.
રે વૃન્દાવનની કુંજગણનમાં, હીંડોળે રે હીંચાય;
મારા વદાલાજી ધાત્રે ધ્રુમસડી, સહિયેરો માંહોમાંહી ગાય. ઓ સખી.
મારા વદાલાજીયું વાત કરતાં, ધ્રુમરી થઈ દશ વીસ;
વેણુ વધુડી ને હારજ ત્રુટ્યો, અંતર ખસિયાં શીથ. ઓ સખી.
હીંડોળો રાખો મારા વદાલા, અંગ લગાડાં થાય;
સહિયેર સયે હાસ્ય કરે છે, તેમાં તમારું શું જાય. ઓ મખી.
હવે નિર્મળ થયા છે તમે, જાગ્યા હાડવાયા નાય;
નહિ બોલું નહિ આશું વદાયા, આજ પછી તમ સાય. ઓ સખી.
એવાં એવા વચન સુણીને દરિ દસિયા, નસિકવર સુઝમાર;
પ્રસન્ન થયા શ્રી સ્વામિજી, નરસિંચો આખો દાર. ઓ સખી.

શુંગાર.

૫૬ ૩૭મું.

હમ હમ રે વરસે મેહ સોહામણો જો, કાંઈ હોયે હરજે હોડિજો અતિ રંગ જો;
સ્વામા ને સ્વામિ જોહુ સોમનાં જો, નીલામ્બર પીતામ્બર શોભે અંગ જો. હમ.
ધુમલડી ઘાસેરે જોખી રસ ભરી જો, કાંઈ ગામળીઆ સનમુખ કરતી સાન જો;
મરકલડા કરતીરે માતુની મોહશું જો, નાચે ને વળી ગાયે મધુગં ગાન જો. હમ.
મધુરે જોસે શેપલ મોર સોહામણા જો, કાંઈ ગાજે ગાજે ગગનમાં ગંભીર જો;
વૃંદાવન તે શોભે અતિ સોહામણું જો, શોભે શોભે સુંદીર જમુનાનું નીર જો. હર.
વાયે વહાલો વેણુ મહુઆર વાસળી જો, કાંઈ વાળં વાળે તાળી તાલ મૃદંગ જો;
કાંઈ મગને થઈ વહાલો સહુને નિરખતો જો, કાંઈ ઉલટ વાધે અગમા અંગરૂઠું જો.
ઉપરથી તો હુરુમ વરસી રહ્યા જો, સુરીનર મુનિવર જોસે જોજોદાર જો.
નરસૈયો નિરખીને હરી શુણુ આચરે જો, ધન ધન કામિની કૃપા વિદાર જો.

૫૬ ૩૮મું.

નરસિંહ મોદેતો

નપછે નીર ને પંથ નિહાઈ, કદાન કદાન મુખ ઓધે;
 ચાલી મનુષ્ય મરવ મગીને, નંદકુવરને ધોતે આ લે.
 લેનાં લેનાં વનમા આગા, ડીઠી એક આદેશી;
 કુનાગના વસત્ય લે લે, ગંગા એકવટી મેલી આ લે.
 ન દીશ નાથે ગોપી પાત્ર આગા, જગ જમુનાતે તીર;
 જાગવીશા હરિની તે વારે, પ્રગટયા દગદગ વીર આ લે.
 ગમ આરંબે મરે સાત્તા મગી, નુરીનર રંગે કાંઈ;
 મોખામાં દૂં તેા નમનંબો, પ્રેમ મુખા ગન પાંચ આ લે.

૫૬ ૮૦મું.

શૃંગાર.

વરોત્તર પુછ્યું રે, ક્યાંક નર નાગર કેરી બાજી;
નરસેંવાયા સ્વામિ રે; મળ્યો દીનાનાથ દયાળ. પંથડો.

પદ ૪૧મું.

પણુ રમશું રે રમશું રે, રગ રસાળી હોળી;
નળીપો વગ કરવાને, બરશું કેશર થોળી.
મીલ શુભાલ અગરરસ હિતમ, ઘર ઘરથી નીસરશું;
કુમારું મુખ માથને, હો હો હોળી કરશું.
વેરે આ ઝગ્ગુ રતીયાળી, કોયલ ટહુકા બોલે;
સેવાયા સ્વામિયુ રમના, કરશું યાદમઝેળી

પદ ૪૨મું.

આજઢીન રડો રે, રડો રે રડુ ગોકુળ ગામ;
રડી રામા રંગે રમતી, રડા સુંદરચામ
રડી વટ આંદે રંગે ગતી, રડા જમના તીર
રડુ વન વંદાવન કુલ્યુ, રડા હળધર તીર
રડો રસ આબો નન્મેતે પીના તમ ન ચાય;
રડે રડુ તો મળે બે પૃથ્વ્યે બાલવરાય

પદ ૪૩મું.

ગતી મોલ ધરે મોહનથ, રાતી ઝગ્ગુ રડી;
રાતે દાતે હમે રાધાથ; ગતી દરમા સુડી.
રાતા કુલ્ય ખરે ખાગના, ગતી રજ રડી;
રાતી ગાયે પોપટ રંગે, પક્ષીયા સુડલો ને સુડી.
રાના સાળુ સડીયગ મળુને, સિંગ છુડી જુડી;
નરસેવાયા સ્વામિ મંગ મના ગ્દી તે રમમા જુડી.

પદ ૪૪મું.

ગાપી આતી રે આતી રે, વડાવાનુ મુખ જોવા;
અદ્ભૂત જોય ગ્યો પુરોષમ, માનનીના મન મોહવા.

નરસિંહ મહેતા

ગતી નડી કરે કામનીયા, ગતા ઝગ્યા નુદીઆ;
ગતી આડ કડી કુમની, તે તમે નાતી નિયરીયા
ગતા ગુલ દેવેવે કમખે, નાતી ચોળી હ બલી,
ગતા તમેગ એપે મુખે અમળા તવ નગ્ન ત્રીધમને ત્રીયા મળી

પદ ૮૫મું

વર્ષનરતુની નું બલીદારી, નર નાર સકુકો દાગ નમે,
માધવ મખા નલીન શૃંગ શૃંગ પ્રતી, જાગ વન અમળ અમળ બમે
મનનારતા રમન પગપગ, વનિના નું રશી પ્રે
લ મતો લમીવગ લગુવેશે, ધાલ ધાલ સંગો બાથ બમે
કનક પ્રગ કેશ બરી હરિ, પૂરે ગદી ન તકે દોને,
કગલ બરી નીખા અધગમ મુખલોચન લપગ રામે
સાસુ નણુદી ગણા દમન, મગલતએ અતુન ના
તેશ મનુ પ્રે વન ગણો મીએ આડો રણુ ૧૪ ધરના
નનયા આની નિન નવલી પગે વિચિત લીના કલી કરે,
નમેગીએ જાગ્યા ન આવે, ગુરુપણુ વેમે વિગે
મામા કૃષ્ણ મળો કૃષ્ણ મળો કે દમની મુખુ નેતી,
અમીન ગુનાન કેડ નમ એ તરસી નાગી દેતી
કુગતી કુતી નામે નાગી વગતો વેણુ વગડે,
માતી મોદી મોદન માથે, નણ હ વાશુ બીડે
સુગ અધ્યાદિક કૌતુક નેના બોલે જોગેદાર
બણે નમો મ મ ન જાણે વગે કુમ અપાગ

પદ ૮૬મું

શુદ્ધ નિશાએ શ્રી નરાગજ કે વનમા આવીપારે લોલ,
મધ્ય નિશાએ વનડી વિષુ કે ચોપીયા ચાલીવા કે લોલ
અવળે મુખી મો લીનો ના કે તડુ વ્યાકુળ થયા કે લોલ,
જો જોમ ગુરુ પોનાને ધામ કે તેમ ગિરિ કે લોલ
વેપા પૂણુ ન પશિવ્ય કે નુપન્ય તરે દગા કે લોલ,
જુએ નવજા બગી તરી નાર કે તોતીકા મનુ મળે દે જાલ

શૃંગાર

રચન બોલ્યા શ્રી મારાજ, કે કહો કેમ આવીયાં રે લોલ;
 યગતી બોલી મજની નાર, કે તમ આશ્રયે આવીયા રે લોલ.
 રંગબર રાસ રમાડો નાથ, કે શરદ સોહામણી રે લોલ;
 હુએ સોલ કળાનો ચંદ્ર, કે હાલડી રળીયામણી રે લોલ.
 પૂરણ પ્રીત બેઈ પરિબલ, કે રૂઢીયા બીડીયાં રે લોલ;
 રંગબર રમવા માંડ્યો રાસ, કે કારજ સીજ્યા રે લોલ.
 વાજ તાલ પખાજ ને ઝાંઝ, કે વિણાં વાંસળી રે લોલ;
 નાચે નરસિંહ નંદકુમાર, કે ગોપીકા સહુ મળી રે લોલ.
 ચોક્કમાં ફરતી મજની નાર, કે વચ્ચે રાધા હરિ રે લોલ;
 નવ સત સળ્યા કે શણગાર કે પાવલે ધુધરી રે લોલ.
 હમચી લે હરજીવી સાથ, કે તાલી લે હાથમા રે લોલ;
 નાચે નટવર મદન ગોપાલ, કે જીવતીના સાથમાં રે લોલ.
 અંતરીય દેવતા રહીને જીએ, કે પુષ્પે વધાવતા રે લોલ;
 રૂપે રૂઢો નરસેવાનો નાથ, કે મનમાં ભાવતા રે લોલ.

પદ ૪૭૩.

વાસલડી વેરણુ મારી રે, હાં રે વશ હીધા તે વૈકુંઠનાથ રે; નાર ધૂનારી.
 ક્યાં રે ધડાણી બંસી ક્યા રે કટાણી, કેણ દાન તપ હીધાં રે,
 વાંસલડીનો શબ્દ સુણીને, હો રે મારા મનડા હરીએ લીધા રે; નાર ધૂનારી.
 પોતે પોતાના ગોપી તન રે છેદાડીને, વાલાજીના મુખ પર આરી રે,
 સોહલડીનું સાલ જગાવી, હાં રે વાલાલાને તો મન બાવી રે, નાર ધૂનારી.
 વૃંદાવનના તે વન જ બોલા, ત્યા પશુઓ પ્રાણી રે,
 સોલ સદસ ગોપીજન વલ્લભ, તેમા તું પટરાણી રે; નાર ધૂનારી.
 કામજીગારી તે કામજી હીધા ને, કમ્મે હમારે જાગી રે,
 નરસિંહના સ્વામીની વાંસલડી, કર કંમન થઈ વાગી રે; નાર ધૂનારી.

પદ ૪૮૩.

વાસલડી વાંતો રે, કાનો ગોરલી વાંતો.
 હાથમાં ગેડી ને ધેન ચરાવે, વૃંદાવન જતા રે, કાનો.
 ગોપી લણુ ગોરસડાં બેઠને, દુર ચડા ધાતો રે, કાનો.

નરસિંહ મહેતા.

મોર મુગટ્યા ને કાને રે કુંડળ, ગોપીઓમાં ગાતો રે, કાના
બલે મળ્યો મેતા નરસિંહનો, સ્વામી રંગમાં રાતો રે, કાનો.

૫૬ ૪૯મું.

તારી મોરલીએ મન મોઢ્યાં રે, વૃંદાવન મોરલીવાલા,
મેં તો ધરનાં કામો બોધ્યાં રે, વૃંદાવન મોરલીવાળા
હું તો દોતાં દોણી બૂલી રે, વૃંદાવન.
મેં તો પ્રેમે વાછગડા ધવડાવવા રે, વૃંદાવન.
હું તો જામના ગમતી પાણી રે, વૃંદાવન.
તારું મુખકું જોઈ જોઈ કુલાણી રે, વૃંદાવન.
મેં તો અવળા આંધળું હોડ્યા રે, વૃંદાવન.
મેં તો માથે છેડા મેઘ્યા રે, વૃંદાવન.
કાવડો કાળો ને છોગાળો રે, વૃંદાવન.
મને કાંઈ એક કામણ કીધાં રે, વૃંદાવન.
મારાં ચિત્તડા હરી મન લીધાં રે, વૃંદાવન.
મેં તો રોતા જ બાળક મેઘ્યાં રે, વૃંદાવન.
મેં તો પાવતાં બાલ 'વહોડ્યાં રે, વૃંદાવન.
મને મળ્યો નરસિંયાનો સ્વામી રે, વૃંદાવન.

૫૬ ૫૦મું.

મારે પ્રજુલ પગલા ઘેર આવ્યા રે;
મેં તો મોતીડા ને દૂધપે વધાવ્યા રે.
મારો વાલોથ બોલાવે વારે વારે રે;
મને બવ જળ ફૂલતી તારે રે.
મારે રસીયા સંધાતે રંગ લાગ્યો રે;
મારે જન્મ મરણનો ભો બાગ્યો રે
વાઝ્યાં પ્રેમના તે બાણ કેમ રૂઝે રે;
તાલી રંગની રસાળી વાલી લીજે રે.
બલે મળ્યો નરસિંયાનો સ્વામી રે;
સવે ગોપીકા આનંદ પામી રે.

શૃંગાર.

૫૬ ૫૧મું.

લગારેક નદના ઓરા, આવ ગારી આવડી દો'વા ૨૬
 ગાવડી મારી તુજને હળી, તુજને દો'વા દે;
 મહીં ને ટકો ને ઘટે તે હાથમા પે'લો લે; લગારેક.
 આવકુ આવ કાલું રે, મારે જનુ ગોઠળ ગામ,
 આવકુ કેવુ જઈ પડે, મારે તમ સરીખું કામ; લગારેક.
 આવકુ કેવુ તે પડે, પોતાનો જાણી જોઈ,
 ગામમા મારે સકુ મગા છે, તમ મરીખુ નાહિ કાઈ; લગારેક
 મનનુ હોય તે મનમા જાણે, ઘણું કહે શુ થાય;
 નરસેયાના આમી વિના, ઘણું વિમાસણ થાય; લગારેક

૫૬ ૫૨મું.

મને ના જોલાવે, વા'લો મને ના જોલાવે;
 કાણુ દેવાનો વા'લો મને ના જોલાવે. ૨૬
 જોજે જોધીડા તારી પોથીમા શુ આવે;
 માન જોશ જોજે મને મહીગરીએ વગાવે કાણુ
 * * * *
 સહ મખી મળીને વા'લાને મનાવે કાણુ
 સાસુ હઠીલી મારી નજીવ ધૂતારી;
 વીરલાને કને મારે આજુબે આવે કાણુ
 સહ સખીઓમા વા'લો છનડ કેનાય,
 નરસેયાના આમીને ન જોડુ ભાવં. કાણુ

૫૬ ૫૩મું.

મને કુખજુ જોયના કોડ, સહીય નાલો રે;
 હું તો લાગુ તમને પાય, હગિવગ આલો રે ૨૬
 જાદવ જામનાને કાઠલે રે, વાહે વિજા ગસાળ;
 નાદમા મોલી ગોપી નિસર્ગી રે, ઘેઘે રોના મેલ્યા જાળ. સહીયર.
 દે'રે દે'રે દીવા કરું રે, પૂજુ સધળા દેવ;
 શામળીઓ પર જો મને, તો, સંજુ કરુ રે તમાગી સેવ. સહીયર

નરસિંહ મેહેતો.

એ જળ જમના ઝીલતાં રે, ન્હાના નિર્મળ નીર;
 વજ્ર હરિ ગમે વિદલો રે, એને હાંકું ચરીર. સહીયર.
 સામુ હમારી જ્યોતિ રે, સસરો શ્રી નંદરાય;
 કૃષ્ણ કેડીલો દાનજી રે, મારું સાસરું ગોકુળ ગવાય. સહીયર.
 ગોકુળ ગામની ગોવાળણી રે, આવે ધુરકતી ગોર;
 મુખ પર માવજી મોહી રજાં રે, એના હર પર માએ મોર. સહીયર.
 ગાય શીખે ને સાંભળે રે, હરિ ગાધાનો ગસ;
 તે નર વૈકુંઠ પામશે રે, શુભ ગાય નરસંચો દાસ. સહીયર.

પદ પદમું.

મોહીની લગાડી રે મા મને મોહને રે.
 રસીએ દેખાડી રંગની રે રેલ;
 જીવન સુધાર્યું રે સખી મ્હારું સામળે રે,
 નિત્ય નિત્ય થાય વંદાવન ખેલ. મોહની.
 આડી આડી દષ્ટે રે જુએ વાલો અમો બણી રે,
 જુએ મ્હારા નખ શિખના ચણગાર;
 મેલુંને દે છે રે સામુડી સાસરે રે,
 વહુ તારે ગિંધરમું ધગ વેવાર. મોહની.
 રાધા ને માધવ રે બેઠુ વળગ્યાં બેલડી રે,
 અંગે અંગ નયણામાં લપટાય;
 સાલ વરસની રે શોભે મુંદરી રે,
 અંગે સજી શબ્દગાર હરખાય. મોહની.
 ધન ધન લીલા રે લક્ષ્મીવર તણીરે,
 ધન ધન હિતમ રંગ વિલાસ;
 ધન ધન ગોપી રે ગોકુળ ગામની રે,
 ધન ધન ગાય નરસંચો દાસ. મોહની

પદ પદમું.

ચરદની ગમે રે બ્હાલે વાલો વાંસવી રે,
 બ્હાલે મ્હારે માર્યા મોહનાં રે ગાય;

શ્રવણે સુણી રે અમે સડ નિમર્યા રે,
 બહાલે મ્હારે હર્ષા અમાગ પ્રાણ્ય. શરદની.
 કોઈડીયાની લજ્યા રે અમે મને પગહરી રે,
 દગશન કમ્વા ફિન ન્યાગ;
 જમનાતે તીરે રે અમે સડ લજ્યા ન્હા રે,
 બહાલે મ્હારે માખી ચઢાસી આગ. શરદની
 અરધ નીશાએ રે તમે કેમ નિમર્યા રે,
 તમે તોડી પરપયા કૂરી પ્રીત;
 તમે ગુણવંતા રે એવું કેમ કરો રે,
 એ તો નોખ તમાગ કુળની રીત શરદની.
 એવા એવા વચન રે વનમાળી જોવર્યા રે,
 વેણુ મુણી અળળા થઈ રે નિરાગ;
 અમે અળળાતે રે નવ તરછોડીએ રે,
 બહાલા રે આઘ્યા તમારી રે પાસ શરદની.
 દીન વચન રે શ્રવણે સાજાળી રે,
 હસીને કર અલો શ્રી રણુછોડ,
 નરસંયાના સ્વામી રે આવે ભેટીવા રે,
 બહાલે મ્હારા પૂર્યા મનના કોડ શરદની

૫૬ ૫૬મું

કણી પેરે બરીએ આજા નીગ રે, જમનાતે આરે, બહાલા;
 ધૂતાશ છે ગોકુળીયાના સોઠ રે, સામળીયા, બહાલા
 સોતા રૂપાનો મારો ધડયો રે ધડયો, બહાલા;
 જોડમ્પીએ છે રતન જડાવ રે, સામળીયા, બહાલા
 તાણુ મા તાણુ મા હાજ મારો દૂટે, બહાલા;
 મોતીડા વેશશે ગિંમર લાલ રે, જમનાતે આરે બહાલા
 માયે મટુટી ગોખી વનડામા રોહી, બહાલા;
 જય છે મારી સહીયરોનો સાથ રે, સામળીયા બહાલા
 નરસંયાનો સ્વામી મને મળાયો, બહાલા;
 કિતાર્યા છે ભવ પાગ રે, સામળીયા

યેલી રે ગોવાળણી, કરગર ના ગોગ્મ સાગ;
આજ તારં ગોરસ આખરું મારે, મન છુએ મારું રે ઘેલી રે.
આજ ગોવાળણી કહું છું ઘુગરે, તારી ઘેને દોડવા નવ દીધું;
કુદળ રે' ગેજ ઘેનજ તારી, કાલે કાજ ન મોલુ કે ઘેલી રે.
આજ ગોવાળણી આ જ ઘેન જ જાણુને, કંઠે મન કમ કીધું;
વાગી દેસ વાટકીએ જતા, ગોરસ અમળું દોળી પીધું કે. ઘેલી રે.
મુરનગને અપને ના આવે, મુનિજન દેદ દમે;
નરસંયાના સ્વામી શું કરીએ તમને, પીનાં ગમે અમનેરે ઘેલી રે.

લો સહીયો જોવાને રે જાણે, વિનનિ તે જાઈ વાવાને કહીયે;
મુખ દુઃખ તો દેડામા રે સહીયે, કોને જોઈને તે કે રહીયે. આલો
આજના મુદર રે મુખડા, વાવાજનાં જોવા મરખા મુખડા;
દુઃખના દાણા કે દરીએ, જોજન લેઈ વાલાને, ધરીએ. આલો.
સાનજ મોરીએ મજાની, આવી રહી ગમવા મગ્ની ગજાની;
મળ્યો નરસંયાનો સ્વામી, ગાપી મહુ આનંદ રે પામી. આલો.

બલે રે સગર્વા અમે લોક બગવાડા, નિત્ય વસોણા વસોવતા કે લોચ. બલે.
લખ ઘેન ગો બાવા નર થેર દુઝે, મેરુ ગયેયો ધાલી કે લોચ. બલે.
એકી પા ધુમે ગધીલા રે ગોગ, એકી પા દાનજ દાજા રે લોચ. બલે.
હળવા હળવા ધુમળે કે દાનજ, ગોળા નંજો મ્હારી કે લોચ. બલે.
ગોળા નંદામે ને ચોળા છટારો, હુટમે મોદન માજા રે લોચ. બલે.
દાળા નાગતા નેનગ રે કાધાં મેરુ કાધો ગયેયો કે લોચ. બલે.
સત સાહેરની ગોપી રે કાધી, ને ચો લગ્ન બે સાખી રે લોચ. બલે.
બલે મળ્યો નરસંયાનો સ્વામી, માન માહેર વસોવતા રે લોચ બલે.

રાસ રમીને રે કહો કમાથી આવીયા રે, બળવંતા બારણીયું ના ઠેલ;
 રીસને ચઢાવી રે, મુજ પર સામજા રે, જાઓ બ્યાં કરી હોમ રંગની રેલ. રજની.
 રાતાં રાતાં નયણાં રે, અતિ નિદ્રા ભર્યાં રે, રાતી અધર કુંકમની રેખ;
 કસ્ટમાના હાર રે, અતિ કરમાઇ ગયારે, અધુરો ધૂતારા તારો વેશ. રજની.
 મરતકના માર રે, દીસે મોકળા રે, શીતળ થયું છે સધળું અંગ;
 કાણુ મધ્યું તું રાતે રે, તમને ભોળવ્યા રે, ગસ સહ લીધે સધળો રંગ. રજની.
 પહેર્યાને પીતાંબર રે, કાંઠાં બહાલા પાલટયાં રે, પાછી પટોલી પાછી આલ;
 હારે મંદિર પધાર્યા રે, પેલી સોકવના રે, અમ ઘેર આવજો હરિ કાલ. રજની.
 કસ્ટમાને ચીરે રે, મેજ મૂલી ગ્હી રે, અમોલા લીધા રે શા માગ;
 ચાંદલીઓ નેહળો રે, હરણીયો તો આશીઓરે, ત્યા મુખી બેઠ નમારી વાટ રજની
 પ્રેમને આલાપે રે, પંખી સહ સોર કરે રે, પ્રકટ થધને રહો પ્રભાત;
 નરસિંહના સ્વામી રે મંત્રિ પધારીયા રે સ્નેહ ધણે ને ઘોડી રાત. રજની.

લોક લડાવે છોકરા ને, મારે તો હેલ છખીસો રે;
 નંદકુંવર હરિ નાધડીયોવર, ઘડી એક ન મેલુ વીસો રે. લોક.
 બારે માસ મારે બારણે તોરણ, કુંકમ કેસર ઘોળું રે;
 રંગેર રાધા ને માધવ, હર્ષે બરી હિંડોળું રે. લોક.
 છપન ભોગ છખીલાછ તમને, વસ્ત્ર આલુપણ પહેરાવું રે;
 સેજ તજાઇ ને પુષ્પ પીછોડો, પ્રેમ કરીને પોલાડું રે. લોક.
 મહતની મળીને મંગળ ગાઇએ, બણે મંડપમા માલું રે;
 માયેથી માંડ હેડો નવ મેલુ, મલપતી વણ આલું રે. લોક.
 મંત સખા સાંબેલા હરિના, પૂજને પધરાવું રે;
 નરસિંહાનો સ્વામી અતિ રે લાડકડો, નટવર ઘોડે ચડાવું રે. લોક.

બેની બેની ગોવાગામાં ગોવિંદજી રે, કરમદો નમતા રે;
 જગન કરે તેને સ્વપ્ને ના આવે, બહાસો આલીરગમાં રે રમતા રે. બેની.

નરસિંહ મહેતા.

હમ તપ કરીયું મેં તો, આહીરડાંની જાતે;
નરસિંહાચા સ્વામી, મોળા અમલાની વાતે. બહે.

૫૬ ૬૯મું.

નહિ મેલું નંદના લાલ, છેડશે નહિ મેલું.
પોતલીઆ પ્રાણાધાર, છેડશે નહિ મેલું,
મીઠી લાગે રે તમારી આપ, છેડશે નહિ મેલું. ટેક.
રસીઆ હૃદય કમવમા વમીઆ, હવે કેમ યાશે અલગારે;
છો બલીઆ અમ અબલા ઉપર, બપ ક્યાં પસજા રે. છેડશે.
ત્રિકમ તમારી પાંડડીએ રે, કાંઈ લવકે મોતી સેર રે;
સાંકડી શેરીમાં સામા રે મળીઆ, બેઠીયાની શી પેર રે. છેડશે.
એકવાર આવજો વૃંદાવનમાં, આપણે કરીયું ખેલ રે;
તારું મુજને લવરું સાગ્યું નરસિંહો રંગ રેલ રે છેડશે.

૫૬ ૭૦મું.

વારી જાકરે મુદર સ્વામ તારા લટકાને. ટેક.
લટકે રધુવર રૂપ ધરીને, વચન પિનાર્ત પાળ્યાં રે;
લટકે જાજ ગ્જે ગવણ રોળ્યો, લટકે સીના વાળ્યા. તારા લટકાને.
લટકે ગિરિ ગોવર્ધન તોળ્યો, લટકે વાયો વંસ રે;
લટકે જાજ દાવાનજ પીધો, લટકે માર્થો હંસ તારા લટકાને.
લટકે ગોમો ગોકુળમા ચારી, લટકે પસવટ વાલી રે;
લટકે જાજ જસુનામાં પેઠા, લટકે નાથ્યો કાલી રે તારા લટકાને.
લટકે વામન રૂપ ધરીને, જન્યા બલીને હાર રે;
ત્રણ ડગ્યાં પૃથ્વીને કાળે, બસિ ચાપ્યો પાનાલ. તારા લટકાને.
એવાં એવાં લટકા છે ધણાં રે, લટકાં સાખ કરોડ રે;
નરસિંહાચા સ્વામી મંગે રમના, મહીકું મોડા મોડ. તારા લટકાને.

૫૬ ૭૧મું.

હાં રે સામગીઆજી મક દેખના, સામાં તે નવજાં નચારીય મા;
હાં રે આ પેલા કુટ કુટન દેખે, ને રે સમગનાં બોધારીય મા. સામગીઆજી.

શૃંગાર.

હાં રે અદેખા લોકતે અદકા બોલે, હારે તેને તે વચમાલાવીશ મા;
 હાં રે સાને સંતલસ કરી ગંજલાવે, તે સાથે કંઈ કાવીશ મા. શામળીઆશ.
 હાં રે હું છુજપર રીસાહ મારા વા'લા, હું મુજપર રીસાઈશ મા;
 નરસૈયાના સ્વામીને રાસ મંડપમાં, તે ચરણ કચગચી વિસારીશ મા. શામળીઆશ.

પદ ૯૨મું.

આજ સપરમો દહાડો, મારા વાલા રે;
 હરિ આવ્યા મારે ઘેર, કાઢન છોગાલા રે.
 શેરી વળાવું સોહામણી, મારા વાલા રે;
 ફુલડીયો વેરાવું, કાઢન છોગાલા રે.
 સેજ પાયરણું પાયરું, મારા વાલા રે;
 તે ઉપર બેસો પ્રાણાધાર, કાઢન છોગાલા રે.
 કુંકુમ કેશર છાંટણુ, મારા વાલા રે;
 તોરણ બંધાવું હું વર, કાઢન છોગાલા રે.
 અમર કપુર કરું આરતી, મારા વાલા રે;
 તન મન ધન નીવારું, કાઢન છોગાલા રે.
 પીતલ લોટા જલ બર્ષા, મારા વાલા રે;
 દત્તી દાતણ દધિશ, કાઢન છોગાલા રે.
 લાખા કુંડીઓ જલે બરું, મારા વાલા રે;
 મોગરા મૂર્દન દધિશ, કાઢન છોગાલા રે.
 ખાનપાન પકવાન પડાવું, મારા વાલા રે;
 બીહલે બાસક પાન, કાઢન છોગાલા રે.
 પુષ્પે પાયરણ પાયરું, મારા વાલા રે;
 હું તો વીજલે દોહું વાવ, કાઢન છોગાલા રે.
 નરસિંહાનો સ્વામી મળ્યો, મારા વાલા રે;
 વાલે રમાડ્યા રાસ, કાઢન છોગાલા રે.

પદ ૯૩મું.

મનોહર મયો રે વનમા વાહીને રે, હવે કેમ જીવું રે મોરી માવ;
 માસજી નખે વિદારુ દપટી દાનુડો રે, તેણે સજે ધરમા ન ગ્હેવાવ.

નગસિદ્ધ મહેતો

હવેબુજીને જોવાર મરી અને નવ ગયારે, રહ્યા ગયા મન રંગ રેવા દાઢા;
બાવ બનાવે રે કાચ બુધર તણી રે, નખી હવે કંઠ હુ મૂઢી વાગ.
જંદાવન ગોધુ રે સ્વામા અને સૌ મગી રે, જોયુ જોયુ જમનાજીવ તીર;
કાનુડો ડોગાતો રે કાઠએ દીડા નહિ રે, આખડીએ તો બરી બરી આવે નીર
મનનો મેલાપી રે કોઈ અમને મેળવે રે, તેને આપુ દેડા કરો દાર,
નગસિદ્ધાનો આગી રે મુંદર લાગળો રે, મરણી મહીયગનો રાણુગાગ.

પદ ૭૪મું.

હર નખ ગતા કામનીઆ રે, ગતા અંધર મુન,
ગતા અમીત કડાડે ગોપી, ગતો નવન વમન. હર
ગતી ચોળી કમચુ કમી, ને મુખ બર્ધા તમેન,
ગતા ચરણ પેહેગ્યે રગ, રાતી કુકુમ રેલ હર
કૃષ્ણજી રાના કામિનીએ રે, કામિની કૃષ્ણ ગુણે શરી;
સરખા સગ્યે મદુ ગુણુ ગતા, નરમિહો મરાતી હર

પદ ૭૫મું.

ધન્ય ધન્ય ગોડુળીયુ ગામ રે, મારે વાંધે ક્યો વિલગમ રે
ધન્ય ધન્ય જગોદા માદી રે, હરિને હાતેન ગાય દાડી રે
ધન્ય ધન્ય ગોડુળીયાની મરીયો રે, મારો વાવો દાડે નિત્ય દડીઓ રે.
ધન્ય ધન્ય ગોડુળીયાની ગાય રે, મારો વાવો ચતવાને જાવરે
ધન્ય ધન્ય ગોડુળીયાની ગોપી રે, હોડે ગલ જડીન છે ટોપી રે
ધન્ય ધન્ય ગોડુળીયાનો ઘોડો રે, હરિને મરુક મોલીનો તોડો રે
ધન્ય ધન્ય ગોડુળીયાના મોગ રે, પ્રભુજીનો મૂગ બન્યો રગ ચોગ રે
ધન્ય ધન્ય જમનાજીના નીર રે, મારો વાવો પખાવે ચરીર રે
ધન્ય ધન્ય જમનાજીના ધાગ રે, મારો વાવો વાવે નિત્ય પાક રે.
ધન્ય ધન્ય જમનાજીની ઝેનિ રે, હરિને ચણુ કમગ રોજ રેંતી રે
ધન્ય ધન્ય નરસિંહો દામ રે, મને ગળો ચણુની પાસ રે

પદ ૭૬મું.

કુળવેના પધાન્યો, મયુન આવતો મારા મમ રે વાલ, ગોડુળ વેના પધારતો રેક
હર આજ્યા તોવા, તે નો નાગ કુખડાનો દનાર રે વાલ; ગોડુળ

બળાબદ બેઠા રચમા, હરિ હાથરતુ બુઝતે બેઠુ લાલ, ગોઠુળ
આણી આણી શેરડીએ પ્રભુ માગ, રથ પાછા લાવો લાલ, ગોઠુળ
રાણીરાધા બેઠા આડા થઈ, પ્રભુ મ્હારા મ્હીયાપર રથ બેડો લાલ, ગોઠુળ
વા'ણામા બેતી વાટડી, પીયુ મળસકે હમને તબ્યા લાલ, ગોઠુળ
ગોઠુળ મથુગ છે એ ગામડા, વચમા જમનાજી બત્પુર રે લાલ, ગોઠુળ
મથુરામા મામાને મગવા જતા, વા'લા કેમ રાખ્યુ ન હેત લાન, ગોઠુળ
જીગજીવન મારો જીવાડો, મથુરામા જન તો પ્રાણુ નાખુ કાઢી વાલ, ગોઠુળ
નરસેયાનો રનામી શામળો, વા'લે મારે ફરી ગમાડયા ન રાસ લાલ, ગોઠુળ

૫૬ ૭૭મુ

અપો મેથો રે વૃદાવન અપો મેથો રે રેક.
એ અપો ઉતાવવાને હુ ગછતી, દીએરીઓ ગપવાળ,
અપો ઉતારી પાછા વાળ્યા રે, પાથે નેપૂરનો અમકાગ વદા.
એ લીલો હતો ત્યારે લળજતો, સુકાર્થ સલવરો હવર,
વેડનારો વેડી ગયો રે, એ તો જુડાઈ ગયો નિર્ધાર વૃદા.
એ વૃદાવનમા અપો મેથો, કરનારો કરતાગ,
બલે મલ્યો મે'તા નરસિંહનો ગામી, વાલે ઉતાવ્યા બવપાર વૃદા.

૫૬ ૭૮મુ.

ભને વાલો સુશ્રીવ, મીતાને વાલા શ્રી રામ,
હથરને વાલા પાર્વતી, જેમ ગોપીને વાલો કાન
કોઈ મને કૃષ્ણ બતાવો રે, આલુ રે વધામણી,
હથિયા કેરો હાન આપુ રે, માયા કેરી દામણી, રે કોઈ
વા'લો મારો હમણા બેયુ, ત્યારે ગયા મુને વાહીને,
પાપણીઓ ખરી ગાઠઓ છે રે, આસુડા લોહીને,
બલે મળ્યો નરસેયાનો સ્વામી રે, ગોપીસરવ આનંદ પામી, રે કોઈ

૫૬ ૭૯મુ

મીઠા માણસને નવ ધીરીયે, તેનુ કપડ મલ્યુ નવ બાંયે,
મધુરી વાણી મુખે મોરલી બોલે, વિષ દળાહળ પાથે.

નરમિહ મેહિતો.

હાણુ આગણુ હાણુ મદી-મોહિ, દોહલે કબા રેણી મહં;
આગાથમ્દ મનોરથ કરતા, કુંઠમે રચી મેજ સુનીય રહી
નારી નહોત કહે, નાથ મન નવ ધરે, પગ્મ આનંદ શુ પ્રેમ વાધ્યો;
નરસેનો આગી બલે મળીઓ, હજોહજ પ્રેમનો અથ આગ્યો.

૫૬ ૮૦મું.

બાઓ બાઓ રે મીઠા બોલો બોલો, ધનપાર્શ્વ મેં બાપુ નાથ;
મેજ રચી રચી પથ નિહાળુ, રો રો આબ્યા ગોહને સાથ.
વહાવા દયમ વાત કરોછો, તો તમને શુ કહીએ રે;
તનનો તાપ તો જાણે માહરો, સાધકું વધને મલીધે રે.
તહારી પ્રીત વચી મહારા મનમા, નેજે કરતા દું આવી રે;
નરસેવાયા સ્વામીમા નિર્માણને, રે મદન વધારી રે.

૫૬ ૮૧મું

જુહાર બોલા બાવા ધનત, હવારે નદિ માનું તમાગ બોવા;
વાયા હર્ષ તું ગયો રે વાહી, નિગુણુ ગેરીના હો નિહારા.
જુહાર માણમને નવ મલીધે તે તણું દયુ ન મનાયે;
મધુરી વાણી મુખ મોગ્યા બોલે, પછે હાવાદલ મરં પાયે
નાથ નહોત કહે, નાગ ચંત નવ ધરે, પગ્માનદય પ્રેમ સાગે;
બજે નરસેયા, ધણા નિમનો, આગમન નજો રે રેગે બાગે

૫૬ ૮૨મું.

નામ ગમળ કરે કામની, કીડા કૂળને ગમ;	
ચન્દની રેણુ આદામની, મગ્યા મેલા રત.	ગમ૦
મુદની મરં ટોરે મળ, આબ્યા જમુનાને તીર;	
હાણુ અંજ સમાગીઆ, પગેના નૌનમ ચંર.	ચસ૦
ચાકર ચલુના રૂપ, રંગા રંગા નાગ,	
મોર મુગ મલક મરી, રૂપ નરે મુનર.	રાન૦

શૃંગાર.

કાઠી કાઠી કામની, હર લહેકતા હાર;	
પીત ખોવા જાધીયા, રાજ્યા સદ્ય તથાગાર	રાસ૦
માનની મની મંડળ રમ્યો, રમતા રગ વિલાસ;	
શરદ રેણુ શોહામણી, પૂરણકયા પ્રકાગ	રામ૦
ધણા ધણા હમ હંમ કરે, વાળે ચરણના પ્રહાર;	
નારદ કરે નાદ નેહળુ, ઘે રહો ઘેકાર	રાસ૦
પરસપર મન્દ શુણે નહી, ગાય નૌતમ ગીત,	
રાગ માલવ આલાપીઓ, કરે ગોપીકા પ્રીત	રાસ૦
રમતા રમતા રગણ, વાધ્યો પરમ ઉલાસ,	
સ્થભિ ગ્યો શરદવદમા, રેણી થઈ પર માસ	ગસ૦
અક્ષરિક આદિ દેવતા, લીલા જોયે નાય,	
બદલાગી જામની રમે, દેલી કૃષ્ણને સાય.	રાસ૦
કાગીક કંપ વહી ગયા, નાવે મુનીને ધ્યાન,	
નરસેવાયા ગ્રામી પ્રમગીયા, પુરણ શ્રીભગવાન.	રાસ૦

પદ ૮૩૪

જય જય નટનર પેશ, આગતી ઉતાર જહુવર જગદીશા	જયદેવ જયદેવ
મેાર મુકુટ મળકે પર રાજે, કહે વનમાળા (૨)	
અવણે કુડગ લળકે, મંગ લીએ વગમાળા	જયદેવ જયદેવ.
નૃત્ય કરે નારાયણ વૃદાવન, હુવરડી ધમકે (૨)	
નાચે રાધા માધન, પાગલ હમકે	જયદેવ જયદેવ
પ્રમપ્રમદમ હુવરડી ધમકે, તાગ પખાજ વાળે, (૨)	
મુંદર સ્વર અતિ સારો, ઉચે ગંગ ગાળે	જયદેવ જયદેવ
તાતા થેઈ તાતા થેઈ, સન્દ ચાય આળે, (૨)	
નૃપુર જુકુગી વિગણત, કૌસ્તુભમણિ ગળે.	જયદેવ જયદેવ
ઉચે સ્વર ગાળે ગિરધારી, ઉચે સ્વગ ગાળે, (૨)	
મન મોહનની ગોળા, મનમથ તણુ સાળે.	જયદેવ જયદેવ
ગસ ગ્યો વૃદાવન, જોવાને જમજો, (૨)	
માધવ મુખ નિગળીને, નગઈ દોરદિશા વધયે.	જયદેવ જયદેવ

નરસિંહ મહેતા.

૫૬ હરમું.

વદાક્ષણમાં કુસમયો ખાર નદી રે;
તે દારણ મને દહોને, સજની. ૮૬. મ.

સાત સાગર ને નવ ખંડ પૃથ્વી, મેર શીખર મુખ માંહે;
એટલા સહેન વદાક્ષો કરપરિ રાખું, જમર હમણ સમ હોયે રે. સજની. મ.
દિવ્ય વસ્ત્ર મેં શીરપર ઝોડયું, તે મને દસ્તુર થાયે રે;
જેટલે મારો વદાક્ષોજી મંગમ આવે, કુચ કપર ચિત્ત ચલાવેરે. સજની. મ.
તાયા ગુણ લક્ષ્મીવર જાણે, જેણે આ મુદ્દ નિપાઈ રે;
નરસેવાયો, શ્વામી બંધે મધીયો, મુખદેરો ગોકુલ રાઈ રે. સજની. મ.

૫૬ હરમું.

શામળીયા રાસ રમાડો, જે મુખજેન લીજે તમ સાથે, ધન ધડી ધન દસાડો. શા.
મેરલીને નાદે મોદ કપળગ્યો, આનંદ સિધુ પમડો. શા.
નરસેવાના શ્વામી હંઠા આંકે ધરી, અમને પ્રેમ પીછોડી ઝોડાડો. શા.

૫૬ હરમું.

ચાતે હાજે સદુ મગી આખ્યાં, શું હો તમારું હામ રે;
પતિવ્રતાનો નદી રે ધરમ, એ ગોપી જાઓ તમારે હામ રે.
મોદન રેશ વચન મુખીને, નીચું જોયું બાપી રે;
મુખ આગવી ને મન રિમાને, આ શું કહે વનમાળી રે
મદમદ કો ગોપી વચન પ્રશંગે, તને સાંભલો દેવ મોગરી રે;
જૂઝઝ અમને નદી બળે તો, તજશું દેવ દમાગી રે
અંતર પ્રીત જોઈને દરિ દસીયા, રૂપા જીનર જીડી રે;
પ્રેમ ધરીને નરસેવા નિરખે, સરખા સરખી જોડી રે.

૫૬ હરમું.

સંકર દમે રે જોડેને જોડે, ગપ્પાર રને જોડે;
નેત્રિયરે ગોકુળની લીલા, રેખાડી ધુને રે.
ધન ધન જાણી ને વચન પ્રશંગે, બેરખે જૂઝઝ;
મુનિ જુજ મગી જ્યાં રહે, મેલી મ્લો આને રે.

શુંબાર.

ચક્રિત થયા ત્યા વનના પક્ષી, નાદ સુણી અવણે;
ધન નરસૈયો ઉભો નીરણે, સદા ગિવ શરણે રે
ગંગાધર ને ગોકુળપતિ વચ્ચે, ને કાંઈ આણે બેઠ;
બણે નરસૈયો વૈશ્ણવ નહીં તે, અધમ તેને કહે વેદ.

૫૬-૯૫મું.

નિર્ગુણગારો નાહોલીયો તે સગુણ ચયો; નિર્ગુણગારો ૨૬
જનમની કાટાન કાટ લાગે, વહાલો અમથુ અબોલડો રહ્યો રે. નિર્ગુણ
આગનો દીન રણીયામણોરે, રંગબેર રમથું રજની રે;
વહાલાને આલિંગન લેથું પછે, તે સુખ કહેથું સજની રે નિર્ગુણ
એકજ મનમા ચિત્યા કુતી, તે મારે વહાલોજીએ ઠાળી રે;
નરસૈયાયો સ્વામી બલે મળીયો, નહીં અવતરીએ વની રે. નિર્ગુણ

૫૬-૯૬મું

આલ્યો આલ્યો રે ઋષુનો રાય અતિ ઉલટ યાય,
ઘડી રે લાખેણી જાય, વેગે પધારો;
હિયર સમાણી ટાળી, પહેરો નવરંગ ઝોળી,
કુકુમ કેસર ધોળી, બાજન બરો.
આલોને સાહેલી પહેલી, જોયે કાણુ પહોંચે પહેલી,
અખીર ઉછોળી ગ્હી, આ કરે;
હેતે હરિ કંઠે લાગો, મન વાહિન માગો,
અખીલ ગુલાલ, અતિ ઝુરઝુરે
આનંદ આવે ગોપી, લાજ મરગદ સોપી,
કેસુરીયા વનંત પેહરી, મુનિ ચિત્ત કરે;
નરસૈયાનો સ્વામી રુડો, પેહેરાવે અખંડ ચુડો,
તે જોની મંસાર કુડો, પ્રજા પ્રેમે લરે
આલ્યો આલ્યોરે ઋષુનો રાય

૫૬-૯૭મું.

જયુનાને તીરે સામજો, જુવતી જુથ મોજાર;
મહારસ માહે મહાલતો, ઉલટ અંગ અપાર.

વદાસો વેણુ વળડે રે, નાચે નારી રંગ;
ઝંઝર નેપૂર રણુઓ, તાળી તાલ મદંગ.
ગાયે ગીત ગોદામણાં, ગ્રામા મરવે સાદ;
તારણી તાન મેલાવેરે, વેણુ વાહે નાદ.

અગિલ શુલાલ ઢિછાળે રે, યુવા ચંદન સાર;
ઢેચરબરી પીચકારી રે, કરે પરસ્પર માર.
હલધર ગોપ તહાં આઝ્યા, કુંકુમ લના લછ દાય;
બળવંત બાળી હલદી, છેડી સધળો સાય.
માર પરસ્પર ડાઘો રે, હલદી મળની નાર;
કાષ દાર ન માને રે, દરખે નંદકમાર.

યુવા ચંદન છાંટે રે, ઢેચર ઘોળી રંગ;
અગિલ શુલાલ ઢિછાળે રે, વાધ્યો મદારસ રંગ.
જીવતિ જૂથ મહાબળ વાધું રે, નાદા ગોપ ગોવાળ;
હોદો દરીને ગાયે રે, વાયે તાળી ને તાલ.
ધસમસાળી હલધર સાલા રે, કુંકુમ કમ્દમ લીધાં;
મુખકું માંજીને દસીઆ રે, કાળજ નેજે છીધાં.

મનમાં મોદ બરાણી રે, કુલી અંગ ન માયે;
આવોજ વદન નેદાળીએ, કરે લઈ દરપણ મોદે
ચણિવદની મોંડી દરી, તારણી ટોળી માંહે;
નાચે ગાયે ગમતું રે, મદુમરની ધૂન વાયે.
પ્રાણજીવનને ધેરી દરી, બળાઓ બીરો બાયે;
કરુર ગોળી ટોળીને સાદી ગાં બે દાયે.

પીવાબર પદ લંને, દારૂપ કરે સર્વ નાર;
ગમતો ગમતો કરશું રે, ચામલા સદસ ચણગાર.
નવવટ ટીલી છીધી રે, નેજે કાળજ સાગ;
ચીપ હલ રાખડી જલકે રે, મોલી માંચ અપાર.
નાઈ વેમર પાલનાં, રમનાં નાના બાપ;
કંઠજ ચૂડી ખલકે રે, દાર દેમ જામવ.

પોળા અતિ ઝોપતી, કુમક ફરકે માંહે;
 કુંદક કુચ્છ મે લાઈ, મેલ્યાં મોલી માંહે.
 નેપૂર પામે રણુલણે, કદી મેળલા અચ્છાર;
 લટકે બાહુ લોહાવોણ, ઝંઝરને ઝમકાર.
 મુખકું જોતાં માણુની, મોહી રહી મનમાંહે;
 એક આવી આગળ ધરે, નીરખોણ દૃષ્ટિ માંહે.
 શામલાનો વેપ શામાને, કદી અતિ આનંદ;
 શામા કદી નવ જાય રે, જોડે નંદાનંદ.
 વાળ વાળતે આલ્યાં રે, જુવતી જુવન સંગ;
 આલ્યાં નંદજને આંગણે, માતાજી કૃષ્ણા અંગ.
 જોડું સુંદર શોભતું રે, જોપી મંગળ માય;
 મુકતા ચાળ વધાવીને, મીઠડા કીધા માય.
 અંધાર બૂણુ આપ્યાં રે, શામા શોભતાં અંધ;
 નિત્ય નિત્ય રમવાને આવજો, મહારા મોહન સંગ.
 સર્વસ્વ વારીને વારણે, માલી ચણસ નાર;
 નેણા સફળ કરી નરખે રે, નરસેયો કૃષ્ણ વિહાર.

૫૬ ૯૮૨.

માતા મોહનને મોહનને રે, જઈ ઉઝળે લીધા રે;
 અખીલ શુભાલ મહા રસરંગે, માનની મનોરથ સીઝો રે. માતા
 ધન્ય ધન્ય કૃષ્ણ, ધન્ય એ જોપી, ધન ધન જશોદા માય રે;
 પૂરણ પ્રીતે તમ લઈને, વશ થયા જલવસામ રે. માતા
 સુરીનર મુનીવર બસો બૂલા, લીલા લેહ ન જાણે રે;
 નરસેયાચા સ્વામિ નિત્યે રસમાં ગીયે, કૃષ્ણલીલા રસ માણે રે. માતા

૫૬ ૯૮૩.

હારે હારે કાંકરડીરે કાંકરડી, મુજ ઉરપર નાંખેરે;
 કર્ણ રાવ જશોદા આગળ, એવું કાણુ સાખે રે. હારે
 શામળે શામળિયા વહાલા, અધર સુધારસ પીધો રે;
 શામળે શામળિયા વહાલા, હાર હેયાનો લીધો રે. હારે

નરસિંહ મહેતા.

ધડું, દેતાં શામળિયાને, કાટી નવરંગ ચોળા રે;
સૈયાચા સ્વામી કહું તમને, અમો નથી કાંઈ બોળા રે. હારે.

પદ ૧૦૦મું.

લાવ લાવ રે માલણુ વેલ મરવો,
મારે પૂજવો છે, ગોપીનો નાથ ગરવો. લાવ. ટેક.
જાઈ જુધ કેતકી ને કમળ સાર,
લાવ કુલ, ગુલાબ ચાર ગુંથીએ હાર લાવ.
આવી છે માલણુ ભાવ જાણી,
મેમે પૂજવાં સમરથ સારંગપાણી. લાવ.
આવી છે માલણુ લટકાળી,
મેહેતા. નરસૈયાચો સ્વામી વનમાળી. લાવ.

પદ ૧૦૧મું.

રજની રમીને રે વહેલા ઘેર આવીઆ રે, બળવંતા બારણીયું મા ટેક,
રજની વિહાણી રે, અમો આશા ભર્યા રે, જાઓ જ્યાં કાંધી હોમ રંગની રેલ. રજની.
મંદિરે પધારો રે ઝોલી નારને રે, વાહલા મારા અમ ઘેર આવજો કાલ;
ચાંદલીએને ઉગ્યો રે, હરણી આથમી રે, ત્યાં લમી જોઈ તમારી વાટ. રજની.
નિદ્રા તો આવે રે, સુંદર તારેઆરણે રે, વેરણુ જાતાં ન જાણી રાત;
નયણું દીશે રે, અતિ નિગ્રાહનાં રે, રાતી રાતી અંધર તણી છે જાત. રજની.
માથાનું મોળાયું રે, તેલે ટળકી રહ્યું રે, પારકી ખટોળી પાછી આલ;
અંબર છોડો રે, વિકૂલ માહકું રે, પરપયો આવશે નીન નીન મોહું આલ. રજની.
પંચમ આસાખ્યો રે, પંખીડાં સોર કરે રે, વાહલા મારા પ્રકટ થયો પ્રમાન;
નરસૈયાનો સ્વામી રે, મંદિર પધારીવા રે વાહલાજનો રનેડ ધજો ને થોડી રાત. રજની.

પદ ૧૦૨મું.

માલો હરજને જોવા બેલ બેલ, પટ વજમાં સવે તેલ તેલ;
અખીય ગુલાલની રંગ રેલ રેલ, માનુની તું માનજ મેવ મેલ. ચા.
ચાલતી અજની ચાલ ચાલ, લટ છટીને આવે ખાલ ખાલ;
એને શવણે ઝાઝો ઝાલ ઝાલ, ચાલતાં અગે આલ માલ. ચા.

શૃંગાર.

સખી સાત પાંચ મળી સાથ સાથ, હસી તાળી દે એક હાથ હાથ;
પહેર્યાં પટ બૂપણુ ઘણી ભાત ભાત, વન પંખી બોલે બહુ જાત જાત. ચા૦
સુંદર જળ બરિયા ઠામ ઠામ, શોધતી સ્યામા સ્યામ સ્યામ;
એતું પલક ના મેલું નામ નામ, મળ્યો નરસે સ્વામી પૂર્ણામ ઠામ ચા૦

૧૧

પદ ૧૦૩મું.

વાહાલા મારા વૃંદાવન રે ચોઠ કે, વહેલા પધારજો રે લોલ; વા૦
જોડુળતી પ્રજનાર કે, વેગે બોલાવજો રે લોલ. વા૦
અમને રાસ રમ્યાના કોડ કે, નાચ સંગ ભેલડી રે લોલ; વા૦
સેવા મુખડાના મુકરંદ કે, મલી તેવતેવડી રે લોલ. વા૦
રૂડો વંસીવટનો ચોઠ કે, કુંજ શોભા ઘણી રે લોલ; વા૦
રૂંડું જમુનાદતું તીર કે, તટ રણીઆમણું રે લોલ વા૦
મળીઓ પ્રજ વીનતાનો સાથ કે, તાલી દે હાથશું રે લોલ; વા૦
માનની મન્મથ બીડે બાય કે, ક્રામળ હાથશું રે લોલ. વા૦

પદ ૧૦૪મું.

મેહ તાપ ટલે તો સુજને, શામલિયો સંગ પામું રે;
સકલ શણગાર ફરીને આવું, મારો જીવન જોયે સામું રે મેહ.
સેજ સમાઈ બાવ ધરીને, પ્રેમલ પુરણુ બાવું રે;
અજવેશું આલિમન લીજે, જે વહાલાના મનમાં આવું રે. મેહ.
પ્રેમ ધરીને મહારા પીડ, હું તો અંતર ટાળું રે;
બણે નરસેયો હેન ધરીને, દંટે બાહુડલી વાળું રે. મેહ

પદ ૧૦૫મું.

વરિયો મેં કૃષ્ણ વર વરીયો, બીજો તો હું નવ જાણું રે;
સાસરિયામાં સાદ પડાવું, નણ્ણનો બે ન આણું રે વરિયો.
ગાજે ઢોલ વગાડતી હોડ, શામલિયાશું થક સામું રે;
વાંસવડી વાહતો ઘેર આવે, મનડા માહે ગમું રે. વરિયો.
સણ્ણગટો ટાળી મેં મહેલો, જેમ જાણું તેમ વિલસું નાચ રે;
નરસેયાઓ સ્વામી સમઘ સ્નેહી, પ્રેમ ધરીને બીડું બાય રે. વરિયો.

નરસિંહ મહેતા.

૫૬ ૧૦૬મું

મળનો વિહારીરે, અમો વેગ પ્રાકૃષ્ણવો રે;
 હા ડે હું તા સા મનુ શયગાર. મળનો
 માગ સમારું રે, સળની મેલિતિએ રે;
 આદલીઓ માણું રે, મહારાજ. મળનો
 પ્રભુજીની બાહે રે, બાબુમધ બેરખા રે;
 માગે મગે રે, ગુળનો દાર. મળનો
 પહેર પટાળી રે, પાએ શેરતી રે;
 ક્યુદી કસી કસી, અનિમાગ. મળનો
 રમઝમ રમઝમ રે, વાએ વિકૃત્વા રે;
 ઉપર નેપુરનો, અણુદાર મળનો.
 જમનાને તીરે રે, હરિ સામા મધ્યા રે;
 મનક બેલીઆનો બાર. મળનો
 નરસંયાનો સ્વામી રે, બાઈ મને ત્યા મધ્યો રે,
 વાદલે મારે પ્રેમે લગ્યા લાક. મળનો

૫૬ ૧૦૭મું.

સખી લાગ નેપુર રે, મુંદર વામના રે, વાઆ મહાજાત ગત;
 નાનું સખું નગર રે, રુનેલુ જાગીયુ રે, જાગ્યુ ત્યારે જાગરનો જમદાર. સખી.
 વાડીમા પાક્યો રે મુંદર આજસો રે, તેની તે મીઠી મીઠી ઉતરે ચાખ,
 કામિની વેદાવે રે, આરોગદા રે, માગ હરિને કહું કે ચાખ સખી
 આગસ્ટીએ રોપાવુ રે, મુંદર એત્રચી રે, હામ હામ રોપાવું નાગરવેલ;
 નરસંયાના સ્વામી રે, બાઈ મને ત્યા મધ્યો રે, હરિ મારો રોએકરની વેલ સખી.

૫૬ ૧૦૮મું

હોયન એના રે, ન પ્રસે મેઈ આવે તલ્લુ જાનિ મચીયે રે;
 નિન નિન એલે માગ્ય જાના, નિગમી વિનથી લપએ રે
 રાજ મમ આગળ અવીને, વેલ મપુરી વાદે રે;
 મરીની મોળી ખનુ દોળી, માકળાને પાપે રે

શૃંગાર.

હરવર નેહાલી રહીયા બીડી, મેં તો નર જોલાયે રે;
બધે નરસેયો સામગીયાને, જોયા વિના ન રહેવાયે રે.

૫૬ ૧૦૯૫.

સોચન માંહે ઠાંપ કામજી બરીયું, તે તો હુને શું રે કરીયું;
કેમ કરી મંદિર જાઉં મારી સજની, મારું મન જોજો કરીયું રે. સોચ-
રહિયા સરસો કેમ કરી બીડું, હું સર્વાંગે રહી ફૂલી રે;
અર્થ ન ચાલે મારગ માંહે, મુખડું જોતાં જૂની. સોચ-
આકુળ વ્યાકુળ વેદના વ્યાપી, તે તો મેં ન સેહવાયે રે;
નરસેયાઓ સ્વામી આવી જોડે, રહિયા ટાડું થાયે રે. સોચ-

૫૬ ૧૧૦૫.

હરવર બીડી રહો રે સજની, રમતાં મંગે રહો રે, સજની. ટો
અધુર અમૃતરસ પીતાં પીતા, વહાલોજી અલગો ન થાય રે;
નવજો નવજ્યા મેલતા રે, ઉલટ્યો પ્રેમ ન સમાય રે. સજની
મહારા મનની વાત હુવી તે, મારે વહાલોજીએ જાણી રે;
બધે નરસેયો અંતર ટાળી, સેજડીએ લીધા તાણી રે, સજની.

૫૬ ૧૧૧૫.

સાંમળ બહેની વાતલડી, મીઠામાં અતિ મીઠી રે;
જમુના પાણી હું ગમતી, તહાં નંદને કુંવરે દીઠી રે.
આગળ આવી હજો રહો, હુંને ધાલી થગ માંહે આંટી રે;
મારા વાહલા જોમ જોર ન આણો, અમે અબલા તમે માટી રે.
અધુર અમૃતરસ અહીંને દાખી, મારી નવલ ખટોલી ફાટી રે;
આલિંગન લીધું અતિ પ્રેમે, હેયર લઈ લઈ છાંટી રે.
નંદવરાય શું રોહ સખલો, પીઠ ધર ઉપર નમેલી જાતી રે;
નરસેયાઓ સ્વામી જાલે મળ્યો, હુંને આપી હાથે વીટી રે.

૫૬ ૧૧૨મું.

સાંનળ સખી, આજની વાતડી, માજમ રતડી દુ રે ભગી;
મેં ભણું પીઠજી, મંદિરે આવીયા, લખ આલિંગન દાડે લાગી.
મહારો જે કનારો નેહે, ન દેખું તમને, ટલવધું ને અંગે તાપ લાગે;
દીન ભણી કરી, એજ આબ્યા કરી, વળનાં વિવસના વેદ ભાગે.
અમે અજવા તણી, પ્રીત મનમા ધરી, રંગ ભરી રમતા થયું રે વેદણું;
નરસંધ્યાચર આમી, હરપર લીધો, આમુ નહુંનું ટાળું રે મેદણું.

૫૬ ૧૧૩મું.

આવડો શો આમંકો રે, આઈ તારે લામળિયા સાથે;
કાષ્ઠએક એને અક્ષત મેલ્યા, મંત્ર ભણી સાથે રે. બાઈ
જમનાજીમા ધડલો બેળાવે, મસ્તકપર મેલાવે રે;
ઉંચા કરાડા ચઢના ઉતરતાં, વાહલો જળ કરી બાંવડી મલાવે રે. બાઈ
ગાય દોહી ગાગર ભરાવે, ધર લગી સાથે તેડે રે;
વુંદાવનને મારગ ભતાં, કહાન પડયો બાઈ મેડે રે. બાઈ
વાહલો ઘેર આવીને માયું હોરાવે, લાંબી વેણુ ગુંથાવે રે;
સંધ્યામાહે મિંદૂર ભરાવે, લીલવટ દીધડી સોદાવે રે. બાઈ
એક સમે મારા બોળા ઉપર, મસ્તક દધને પાદે રે;
પહેવાંનો પીનાજર મારો, તેનો પાલવ સાહીને એઠે રે. બાઈ
નાતુ સરખું રમકકુ કાપું, નાદના નાય નચાવે રે;
નગસેવાનો સ્વામી નાનકડો, વણુ તેડયો ઘેર આવે રે. બાઈ

૫૬ ૧૧૪મું.

આવો હરિ બંધેને રે પધાર્યા, મારા તનડાના તાપ સમાવવા,
તમે સકળ લોક સહજ તાર્યા. આવો
પૂજી અર્ચ્યા દંડવત કીજો, તારી સેવાનાં ફળ લીજો,
દમથી સીજો તેવા દામ દીજો. આવો
મેદલો મેદલો મરડની વાણી, તમે ગધિદાને કાપી રાખી,
મોલસેઅણમે તે પટરાણી. આવો

ચુગાર.

જોયો જોયો સ્યામજીનો મચકો, બેઠું મહીને કીધો વટકો.
ત્યાં તો નરસિંહે લાગ્યો મચકો. આવો
૫૬ ૬૧૫મું.

મહારે ઘેર આવે તો હુને મ બોલાવીશ, સાસુડી છે સરડી મહારી રે;
જથ્થુ જથ્થુ આગળ જુહું બોલે, વાત કહે છે વધારી રે. મહારે
જેઠું જોડાણીયે જીવડું જાણ્યું, સાસરડાનું સુખ ટાળ્યું રે;
દેયરીઓ હુને અણુચટ બોલે, વધુવર એકવાતજ રોજ્યું રે. મહારે
તિચકારી નજીરી પલપલ પૂછે, પેલા કાનનું શું દાનું રે;
અથ તોડાવે આવે છે અમ ઘેર, નિર્લજને નહિ લાજ રે. મહારે
હામ હામથી હમ સહુ ઠપકાવે, એકલડી ઓશીવાલી રે;
વધુવર માટે સાંખી રહીએ, વેણુ જન જન કુચારી રે. મહારે
રીસાબ્યાં અમો પાહેરે જાણુ, નિર્લજ નાર કહેવાયું રે;
નરસૈયાયા સ્વામીને કહેશું, જાજ અમરાપુર રહેશું રે મહારે

૫૬ ૧૨૬મું.

જેઠું જો આજ તો દેશું ગાળ, કહોની કહાનજી એ ક્યાની ચાલ;
વણુ બોલાવ્યો વણુ ચલાવ્યો, ખાઇ ખાઇ મુંબન હે રે ગાલ.
દહીઆં મહીઆ વેચી નેજ, હું દીકડે મારગ જાઉં રે;
યાએ અસુર ને સુર ચડે માયે, કુલડાં જિમ કરમાઉં રે.
ઘેર બેઠા કર કંસને ન આપું અગ કહેને નવ દાણુ રે.
કરજી રાવ જસોદા આગળ, તમારા કુવરનું શું દાણુમા દાણું રે;
હું શુજર સોધોજાની ગેવડી, મહારુ નામ ધનાઇ રે

.....

અમોએ જાત આહીરડા, જહા ખાઉં ત્યા લોહું હાથં રે;
નરસૈયાયા સ્વામી હવે મેલો, જાએ અમારો સહીઅર સાથ રે.

૫૬ ૧૧૭મું.

નહિ આપુરે નદજના લાલા રે મહિડા મારા રે;
હા રે તમે વળગો મા વિઠ્ઠલરાય, હમે નહિ તારા રે. રેક.
વહાલો મારો હવો છે જમના તીર રે, નેણુ જાણુ માયી રે;
આતી વાગ્યા છે રુદિયા મોઝાર, તે મને સાલ્યા રે. નરિ.

નરસિંહ મહેતા.

કહાના કંકરડી ના માર રે, માટ મારી કુટરો રે;
કુટે કુટે નંદજીના લાલ, મહી મારું દળશે રે. નહિ.
વહાલે મારે મારી છે અવળા દોટ રે, હતારીને લીધાં રે;
લીધાં મહી તે નંદજીના લાલ, હતારીને પીધાં રે. નહિ.
એમ જિત્યા જાલવરાય રે, ગોપીકા હારી રે;
મલે મળ્યો નરસંવાનો નાય, બાલો જલતારી રે. નહિ.

પદ ૧૧૮મું.

ના આવે, ના આવે રે, નાયજી ના આવે;
એને મયુરામાં મળી મોહીની નારે, ગોકુળ કેમ ભાવે; નાયજી.
મયુરામાં છે સાલ દુરાળા, ને નાના વિધના લાગા રે;
ગોકુળ મેલી નાસી ગયા, કાળી કામળા જોહના ભાગા; નાયજી.
આગળ હતા ગોવાળીયા, ને ચપા મયુરાના રાય રે;
કહો બાઈ ગોકુળ કેમ ગમે, એને નિષ્ઠા ઉઠી દોહવી પડે ગાય; નાયજી.
કંસરાયની દાસી કુબળા, ખુંધી ને વળા જોડી રે;
કાળો કાઢનો કાળી કુબળા, સરખી મલી છે જોડી રે; નાયજી.
વૃંદાવનની કુંજગલીમાં, હમને રમાડ્યાં રાસ રે;
નરસંવાના સ્વામી હમને, કરી નવા છે નિરાસ રે; નાયજી.

પદ ૧૧૯મું.

સાંધમાં થી પેરે લીજે મારી સજની, એ નાવલીયો નાહનો રે;
જોડા બાળક જોલ ચલાવે, થી પેરે રાખું છાનો રે. સા.
વેઠ ચઢી વિવિશજી જોલે, નર નારી નહીં જોડું રે;
વિધાતાએ સુ સરજાયું, કસયુગમાં કળેડું રે. સા.
આ જવનું લાધાર થયું તે તો, લક્ષ્મીવરનું લેવું રે;
નરસંવાનો સ્વામી સેવા વજ, મંસાર સુખ કેમ માવું રે. સા.

પદ ૧૨૦મું.

ગનપતી નવ પદોએ રમીયાને, પ્રેમીને આગસ નાવે રે;
પીયુષ પ્રેમ પલ્લે રે બેઠેના, મનમથ માન હાંપે રે. રાન.

શૃંગાર.

માઝમ રાતે હું પીઠ સાથે, કંઠે વિવાધ સુતી રે;
પીયુનો કર કુચ ઉપરે ધરીને, ઝેણપેર નિશાએ રમતી રે. રાન૦
ગદવરાય મારું કહ્યું નવ માને, પરપર સંગમ પીડે રે;
નરસેયાઓ સ્વામી બહે મળીયો, રુદમાયું લે બીડે રે. રાન૦

પદ ૧૧૧મું

રાધે હું કુંજ સુવનમાં જિરાજે, રાસવિનોદ કરે તે જાજે; રાધે૦
હરિને ઉર તો મણિનો રે હાર, દષ્ટ નિખર્યો રાધાએ નાથ;
નિરખી મનમાં આણી ભાંત, તજીને રે આત્મા હરિના સાથ. રાધે૦
હરિએ મનયું ક્યો રે વિચાર, ફૂતી તેડાવા તેણીવાર;
ત્ને રે ફૂતી હું મારે મન બારે, જાજ રાખાને મનાવી લાવે. રાધે૦
પ્રભુનાં વચન સુણી ફૂતી ચાલી, જાજ રાધાની જાંવડલી જાલી;
રાધે તમે હરિયું કેમ રીસાયાં, વધુ કહે ઉઠી શું આયાં. રાધે૦
ચાલો સખી મારે લાલ જોલાવે, ઘૂંજ વિના ઝોર ત્રિપા નહિ બાવે;
ફૂતી પરાક્રમ પીયુના ન હું જાણે, મુજ આગળ હું શું રે વખાણે. રાધે૦
જ્યારે ફૂતી હમારે વિના જ્યાં ચાલે, પ્રભુનું મન માને ત્યાં મહાલે;
રાધાનાં વચન સુણી ફૂતી આવી ચાલી, કુંજસદનમાં જ્યાં બેઠા વનમાળી. રાધે૦
પ્રભુ રાધે મનાવ્યું નવ માને, જાણે બેઠા થોળી મુનિ ખ્યાને;
એમ બણે નરસેયાઓ સ્વામી, એકવાર જાજ મનાવો શિર નામી. રાધે૦

પદ ૧૧૨મું.

હું નહિ માણસા રે, જોવાળિયા, હું નહિ માણસા રે;
હું નહિ ગામ ગરાસીયો રે, હું નહિ રાજ કુમારે; જોવાળિયા૦
રાક્ષસ માર્યા ધાત કરી રે, દેવતાને આત્મા દાન;
નંદ આઘીર વસે મજમા, હું સાતું માણે છે દાણુરે; જોવાળિયા૦
અમો જોકુળ મ્હી જોવાલણીરે, ને હું રે મધુરાનો કદાન;
નાત જાતમાં કોણ પત તારી, અમો નહિ આઘીએ દાણુરે; જોવાળિયા૦
માસી મારી પપ પીતા રે, મામાનો કાઢ્યો વંસ;
નરસેયાઓ સ્વામી મંગ રમતાં, નોહે રાવજુ નોહે કંસરે; જોવાળિયા૦

નરસિંહ મહેતા.

‘પદ ૧૨૪મું.’

કાંખળી ઓઢાડો રે દાહાન, મારી સુંદડી બીજે; -
 ‘નહીં દાં મુને રહ્યા બીડો, અંગ હિધાડું ધુજે રે; મારી૦
 સ્નેહ ધરી શામલીયા વાહલા, રંગભર સાંધાં લીજે;
 કંક ધરીને બાંહેલડી રે, અધુર અમૃત રસ પીજે રે; મારી૦
 અમરીઓ આ મેહલો વરસે - દાહુર જોરે ટહુરે;
 નરસૈયાયા સ્વામી અંગમમાં, મેધ ને બીજ અશુકે રે; મારી૦

પદ ૧૨૪મું.

એકવાર આખા દીન માહે વાહલા, તમશુ વાત ન થાય;
 કામકાજ મારે ચિત ના આવે, મંદીરમાં ન સોહાય રે; એક૦
 જાહેર તમશુ ખીત બંધાણી, તે કહે તે સોહાયે;
 છાનો સ્નેહ તે મીઠો લાગે, પ્રગટ થયે પન જાયે રે; એક૦
 એકવાર એકાંતે રમતા, બાંહેલડી - કંક - ગોહાયે;
 વાળી વાળીને આલિંગન લીજે, તવ રહ્યા ટાકું થાયે રે; એક૦
 સુંદરીયાયા સ્વભાવ એવા, પીમુછ વિના ન સોહાયે;
 નરસૈયાયા સ્વમીનો સ્નેહ મ જ્વરો, લાગુ તમારે પાયે રે; એક૦

પદ ૧૨૫મું.

નીત નીત લજીવર ‘લક્ષણુ રૂપ, મોટિય વધએ રે ત્યમ જોલીએ કૂમાં.
 માન મશોદા જાણેરે માકારો લાડકો પુત્ર વાહાલાજીએ હામ હામ માંડ્યાં ધરસત.
 જોહનું અક્ષાદિક ધ્યાન ધરે મુર મુનિ ગાયે, દષ્ટે પડી નાસ્ય વિના રમી ન જાયે
 શીખ દેતાં હુબારો મા શામળા દાહાન, નરસૈયાએ એ નાસ્યને તીધું સનમાન.

પદ ૧૨૬મું.

વદાલાજી તમે રે નકાનડીઆ, અમેારે નદાનેડલા, મરખેમરખી જોડ મળી;
 પહેલું આલિંગન દો મારા વાહલા, પછે અમેા મેમ્મિ કળ્યાવળી.
 સુંદરીયાયો સ્વભાવ જ એવો, પીમુને મળવા દિડે ધણે;
 આલિંગન એણીપેર દો મદારા વદાના, ગ્જે હમ રોએ દગ્ગ જાણે.

તમે નહાનાં હું હજી નહાતી, નથુદી આપાં પાછાં કરે;
સાસુને ધેર એ લાડકડી વહાલા રે, તે અમ વારી કયમ ઓસરે.
શું કરે સાસુ શું, કરે નથુદી, જોહના હદમાં હું રે વસ્યો;
નરસૈયાયા સ્વામી મુજશું રમતા, મંતારમાં તેને બેપ રે દશો.

પદ ૧૨૭મું.

પાછલી રાનના પધારિયા નાથજી, ધુમતે લેત્યને અંગ ડાલે;
બેહુ પાસા મુદરી, બાંહે કંઠે ધરી, શોભિત જાન કો નહી રે તોલે. પા.
હું રે સન્મુખ હુધ, રીસ મનની ગધ, હબી રહી અક્તિ ગતિ પ્રેમ નિરખું;
પ્રભુને રસબરી, સુખદાજ શર્વરી, નાર સૌભાગ્યતા જોધરે હરખું. પા.
ચોકતણા ચાર, ચરણશું મુક્તિ ધરી, પ્રભુને પધરાવિયા પર્થગ પીઠે;
ભોગ મંજોગથી, અધિક સુખ ભોગ્યું, એ રે મુરત એણીપેર દાંઠે. પા.
બહો નરસૈયો નિત નેહ તે નવનવા, બહારે ગેર્વદ ગુણુની સમાધી;
શુ જાણે કહ્યા સુર રનેહની વારતા, બર્બા, અધિકારની આધિન્યાધી. પા.

પદ ૧૨૮મું

પલંગ પાથે તને કુસુમમાળાવડે, બેહુ કર બાધ્યો લાજ લોપી;
માહરે મંદિરથકી મોથુ મૂઠાવશે, શું કરશે સહુ શોક્ય કોપી. પ.
તું વનમાળા કાઢાવે, હું કુંસુમ વનવેલડી, નીર નિત સીયતો કાં અરોપી;
ભમર જાએ ફુલ, ફુલ મરદ વસ, કમળમાં હેત ન રજોરે રોપી. પ.
પ્રીતનો કરનાર પ્રેમના પાત્રશું, તન મન પ્રાણ ત્યાં મેલે સોંપી;
બહો નરસૈયો જિમ રીસ કતરે, તિમ તું સિખ યાની દે રે ગોપી. પ

પદ ૧૨૯મું

મેહોલ પીતાબર, અંબર માહરું, સુરજ હગ્યો સુઈ કયમ રહીએ;
અમ ધર સાસુ નખુંદ જૂઠી વસે, કંથ પૂછે ત્યારે શું રે કહીએ. મે.
સાવજ શબ્દ કરે અતિ સુંદર, દીપક તેજ તો ફીણ યાએ;
કંઠથી કુસુમનો હાર કરાધ્યો, બાહરે રાગ પંચમ ગાયે. મે.,
તું તારે મંદિરે, પ્રેમશું પોઢીએ, માહરે મંદિરિયે દૂર જાવું;
લોકાં લાજ લોપી રે લક્ષ્મીવરા, હું રે વજતી હવે નહીં રે આવું. મે.

નરસિંહ મહેતા.

ધેન દોહોવી ઘેર રે, વાજરે વલવલે મહી રે વલોવવું આજ માહારે;
કંઠથી બાહાર કાઢિ કમલાપતિ, કાલ આવે હવે કોણ તારે. મે.
સુરતસંપ્રામની, શાંતિજ હુઈ, રહી રે હજગરી, શીશ નામી;
નરસૈયાઓ સ્વામી સુખસાગર પોઢિયો, વિરહની વેદના ત્યારે વામી. મે

પદ ૧૩૦મું

કેસરે બીના કદાનજી, કમુંબે - બીની નાર;
લોચન બીના ભાવશું, હમાં નંદાર.
બેમા સુંદર કોને કહીએ વનિતા ને બીજનાથ;
પરખી પરખી ધરો તમને, માણકડાં બેટુ હાથ.
વેગે કુંજે પધારીયા, તો લયકે ચંદ્ર અગ્રજોળ;
નરસૈયાઓ સ્વામી બસે મળિયો, રંગતણા બહુ રોળ.

પદ ૧૩૧મું.

સરસ રંગની હુઈ આજની અભિનવી, પલંગ બેસાડી વાહાલે હાસ્ય દીધું;
કર હૃયેણુ ધરી, વદન અવિસોકવા, પ્રેમર્તુ સુંમન ગામે દીધું સ
કુસુમનાં ટોહર, કંઠ બૂલણુ ધરી, બુજ બીડી બૂધરે રહિયા સાથે;
સુરતસંપ્રામશું, હું એને જાઈ બીડી, છત્યો વદનાથ હમ બાહુ બાથે. સ.
મદનના સૈન્યશુ, માન માચું મણું, જુદ છત્યું રણ હાથ આબ્યું;
ચાહશુવનવલો નાથ મે વશ ક્યો, અનિત છત્યાતણું બિરહ કહાબ્યું. સ
જેમ ગજપુત્રનિ, માતંગ મદમલીતા, સુંદરી સેજ હરિસિંહ આબ્યો;
નરસૈયાઓ સ્વામી, સુખટ સુરાસુર, કેસરી કાન સાલી નચાબ્યો. સ.

પદ ૧૩૨મું.

પ્રાન હવો પ્રાણપતિ, છદુ ગયો આશમી, કા રહો બાહુડી કંઠ પાલી.
નાથ મુકો બાયમાથી, મુજને વળગો નહીં, શું કરસો હજુ હાથ જાવી. પ્રાત.
આ જુવો અરુણ, પુગવ દસા હમિયો, તેજ તારાનજાં કીણ દીમે;
શબ્દ મોહામણા. સાવળં ઓચરે, વચ્ચ ધેન મણું ઘેર દીમે. પ્રાત.

લલિત સ્વર સુંદરી, લલિત આલાપતી, ઘેર ઘેર દધિ મચન ઘોષ યાગે;
ઉઠ આલસ તણ, કાનજી માહરા, સાસુ જસોદા સાદે સાહે. પ્રાત.
કમલ વીકાસીયા, મધુષ ઉડી ગયા, કુરકુટા જોયે ખીયુ ખાલ લાગું;
સૂર્ય હગ્યા સમે, લાજીએ ધર જતા, નરસેખાયા સ્વામી માન માગું. પ્રાત.

૫૬ ૧૩૩મું.

ઝાંઝર ઝમકે, હું ઝળકીને જાગી, જાણું મારા ખીયુછને કંઠે હું લાગી. ઝાં.
પછી તો લજલજીરે, આલિંગન દેતાં, મારે વહાલેજીએ પૂછ્યું સખિ તુંને વર્ષ કેતાં. ઝાં.
મારાં રે વરસ વહાલા, હું શું રે જાણું, માસ તો યયા છે મુને એકસો ખાણું. ઝા.
જળે નરસેખો, મેં સુખ દીધું, કાકાને કશું તે મુને કંતું લાગું મીઠું. ઝાં.

૫૬ ૧૩૪મું.

કુંજનો વિહારી રે, અમ ઘેર આવશે રે, ગા ચા હું સજી રે રાજગાર;
માગને સમઠું રે, પ્રભુ મારું મોતીયે રે, કંઠે સોહીએ એકાવજ હાર કું.
ચામલડીને ચોળા રે, અંગે સોહીએ ચુંદડી રે, રગ બેર રમીશું રે સેજ;
ભાવ કરીને રે, વહાલાજીને બેઠ્યુ રે, આપીશું તે હજડા કેરા હેજ. કું.
નિશાને અજવાળી રે, આદા તારી આદની રે, આદલીયા તું જાગે રે પેસે પાર;
નરસેખાનો સ્વામી રે, સખિ મુને ત્યાં મળ્યો રે, વહાલે મારે હનાર્થા બવપાર. કું.

૫૬ ૧૩૫મું.

ઓધવ ઠહેળે રે, હરીને એઠણ રે, કે અમને તમારો આધાર;
વિખાઈ પાછને રે, વહાલોજી સે નવ ગયા રે, કે દુખ દેખાડયા દીન દયાળ. ઓ.
દુખડાંની દામી રે, કે ઓધવ દેહ કેમ વગે રે, કે હરી વિના હોળી હમડા માહે;
કે વેહતણા ભાડા રે, ઓધવ જો સમે રે, કે જળવંત આવી ઝાલે ખાહે. ઓ.
મહારા મન વિયે રે, હરિની દાસ છું રે, કે વણા તમેો સાધો મા નવ સાર;
કે જીવે તોને રે, જોવા આવજે રે, કે મુઠા પગી લેજો રે સંતાન ઓ.
કે સાધુને વળાળી રે, ઓધવ આપીવા રે, મથુરા નગરની મોઝાર;
ગોપીજનનિત્ય રે, નરસેના સ્વામીને કહીએ રે, કે નવજી વેહ આમુઝાની ધાર. ઓ.

પદ ૧૩૬મું.

કુમળને કહેજો રે, ઝાઘવ એટલું રે, હરી હીરો આબો તાહરે હાય;
માન કરીને રે, ઝોહને તું લખવે રે, કહું છું ક્ષીખામણી વાત. કું
પ્રાને હડીને રે, પ્રથમ પૂછજો રે, જે માજે તે આપજો તતખેવ;
ખીલું કાંઈ રે, બુધરને બાવે નહીં રે, માહાવાને છે મહિ માખણની ટેવ કું
રાજને દીપે રે, માગ કડા યુધ્ધની રે, નિન નિત ધરજો નવલાં વેશ;
ઝાંઝું ન જગાડીય રે, જલદવાયને રે, ટામગ કરમાશે એતો મુવેશ કું
ઝોહને તે આધો રે, ધડી નવ કીછજો રે, ઘેલી નવ કરીએરે અહંકાર;
શિવ તે વિરંચી રે, મહા મોહા મુનિ રે, જેને નવ જાણ્યો ઝોહને/પાર. કું
કંસ ધેર દાસી રે, પેલી કૃષ્ણ રે, ગુન્દર સામળાઓ બરથાર;
નરસંયાનો સ્વામી રે, સખિ મુને મળ્યો રે, વહાલા મારા આવાગમન નિવાર. કું

પદ ૧૩૭મું.

કુમળના સિંધુ રે, સગની વહી ગયા રે, દુઃખના દરિયા આબ્યા પૂર;
મોહન મૂર્તિ જાતાં રે, કાંઈ નવ રહ્યું રે, નયણે વેહે છે સાગર પૂર. મું
વહાલાજીને જાતાં રે, કાંઈ નવ હગડું રે, હવે તે હાય ધસે શું થાય;
વહાલાનો પાલવ રે, મહી અમેા નવ દલાં રે, કહેદવે મારી રેતાં રજની કિમળપ. મું
પીડ નવ નયણી રે, હે પ્રભુજીએ રે, કરી ગયો નહાનપણનો રનેક;
રનેહની સાંકળ રે, સામળાયો તોડી ગયો રે, એજો હોમણે આપ્યો છેદ. મું
ગોપીજન કીધાં રે, ગોવિંદે ઘેહેલણ રે, કમળાના કંઠ્ય પધારો ધેર;
નરસંયાનો સ્વામી રે, સખી મુને ને મલે રે, ટાળે મારો જાનમ મરણનો દેર. મું

પદ ૧૩૮મું.

કુમળનાં દહાણ રે ગજ નિત સાંભરે રે, કે ગમનાં સામળાયાની સમ;
મેરલીની ટેર રે, સંમળાવતા રે, કહો કેમ કીધા વીસરે દંગ. મું
મુખે મીટે મીટે રે, હરી મુખ દસતું રે, કે તાળી હેલી દાયોદાય;
હરીને વળાડી રે, અમેા જાનનાં રે, કરનાં વિજળેા કર લઈ નાય. મું
પાન ખીડી વાળી રે, મેલનાં મુખમાં રે છપ્પીશોજી છાટના તંગોગ;
સોંદામણી રે, રજની ચોમળી રે, ચણિયર મેળ કળાજો મસરે. મું

વ સનકાદિકને રે, સ્વપ્ને નાખ્યા હરિ રે, તે હરી રમે અમારી સાય;
 પેઠવાર રમાડે રે, આંખ મીંચ્યામણી રે, આખડલી નચાવે રે નાય. સુ૦
 હેવા સરખું રે, કાંઈ કીધું નહીં રે, અમોને વળગાડ્યા વૃક્ષની ડાળ;
 રમેયાનો સ્વામી રે, સખિ મુને ત્યાં મળ્યો રે, વહાલો મારે હૃતાર્યો ભવપાર. સુ૦

પદ ૧૩૯મું.

કંઠ્યુ થયા મોહન મથુરાં જઇ, કાગળ નવ લખ્યો કટકો રે-ટોક
 ગોખુળમા સહુ વાત કરે છે, કાહાન કુખજશુ અટક્યો રે કંઠ્યુ૦
 કુખજ કાળી ને અંજે કુગડી, શું કરતી હશે સટકો રે કંઠ્યુ૦
 ચણદ હોય તે ચિત્તમા ચેતે, મુરખને શો ચટકો રે, કંઠ્યુ૦
 નરસંભાવ્યા પ્રભુ તમને ન ધટે, નીચ સાથે શીઠ ભટકો રે. કંઠ્યુ૦

પદ ૧૪૦મું.

જમના કાઠે ઉભો સુંદર શામળો જો;
 મીઠી મોગલીમા મધુરી વેણુ વળતો જો
 ગોપી જમુનાજી નહાવાને નીસગ્યા જો;
 ન્હાવા નીસરયા ને ઝંગના આગ્રણુ વિસરયા જો.
 ગોપી આકુળ બ્યાકુળ થઇ છે કૃતાવળી જો;
 મ્હારા અગના આગ્રણુ કહોની સખી કયા વળી જો
 વહાયે વનમા વળડી ઝીણી વાસળી જો;
 વાગી વાસળી ને કોરી મારી પાસળી જો.
 મેહેતા નરસંના સ્વામીને વીનવું જો;
 મારી ચુદ્ધી આપો તો પાપે જુ જો.

પદ ૧૪૧મું

મુણની વીધી રે, ગોપ ગાય દોવે;
 વીપરીત ગ્વેએ, કાઠ રાધા વલોવે
 રાધાજીએ માધનજી, મુખકુ બોલુ;
 ગોળીને વરાસે, મહીકુ ધગ્યુ દાઢ્યુ.

નરસિંહ મહેતા.

ગોઝુળ માંહે, ગોવિંદ રાજ, રાધિકા રાણી;
દોહતાં દોહતાં ધેન, જતી ન જણી.
ગોળ સદસ સુંદરી મળી, અચરજ પાળી;
બહતવત્સલ મળ્યો, નરસિંહો, સ્વામી.

પદ ૧૪૨મું.

બાંધે રે બગવાન પ્રમદ્યા, અમારે ઠાળે;
આટલા દદાશ હાંના રજાના. મુનીવરની ઠાળે. બ૦
ગોઝુળીયામાં કોટિક નારી, યજ્ઞમાર સાળે;
આલે રે ગજગતિ આલે, પાપે નેપૂર વાળે. બ૦
અહેવા માનસપે રહેતું, તને ન રાળે;
દામરસ ભોગ ભોગ્યા, નીચાનાં વાળે. બ૦
નારીરૂપે જુગન મોઢે, લીલા સમ વાંઢે;
નરસિંહો ભવસાગર ઝીલે, પ્રેમની પાળે. બ૦

પદ ૧૪૩મું.

ફરિજન ઠેકે દાંધ ન આલે, હું મલપતી મદાહું રે;
તન મન મદારું વારી વારી, હરવરથી હું નવ ટાળું રે.
સજુગટા હું યાને રાખું, પ્રીત બંધણી પિયશું રે;
મદારો પ્રાણજીવન પાતળીયો, આનંદ અનુભવશું રે.
કહ વિલાગી દુહાનજશું, વાત રમાળી કરશું રે;
બધે નરસિંહો મુખની લેહેરે, બુજગળ ભીડી રહેશું રે.

પદ ૧૪૪મું.

સોચન અમગનાનાં આધાર, મેં જોડે વારંવારે રે;
દાણ મશે આવીને વદાયો, કરવર મદારું નિદાયે રે.
મદારા મનમાં મોદ અગણી, જેમ દુહાનજ લખ કરે આલે રે;
દસી દસી બુજમાં ભીડી મુજને, કંઠે અડવડી ધાલે રે
મદીની ગોળી મરનકે લઈને, દગવે દગવે જાડે રે;
નરસિંહો સ્વામી મદા સંગે મગનાં, વંતી તમ ન ચાડે રે.

મોહ લાગ્યો હુંને મોહ લાગ્યો, નિરખતાં નંદકુમાર રે;
મહી મશે મારગમાં જાતા, નંદતણે ઘેર દાર રે.
શી યેરે એકને મગીએ, દોહલો મોહ વહેવાર રે;
સાન કરીને રનેદ જણાવે, મુંદર નેણ વિચાળ રે.
ઢાય લીલાએ કરી અવતરીયો, ઢાય ન જણે પાર રે;
નરસેયાયા સ્વામી મુખ દીઠે, વિસાયા પતિ પરિવાર રે.

મરકલડો કરીને શું હંમે છો, વાત તમારી જણી રે;
મનમાન્યા પાખે મારા વહાલા, પ્રીત ન હોય પરાણી રે.
તમે આધા આધા આવો છો, જણો છો ને સાદું રે;
નાના બાવ કરે અમ દેખાને, વાહી મહેની ન જાઉં રે.
નીત એણે મારમડે આણું, તે વાણા કહેના ન જાઓ રે;
દાણ મરો મહારો પાલવ સાલો, છમકલડે તે વાહો રે.
અમે મુંદરી મેયને વશ ન આણું, જો કરે કોડ ઉપાય રે;
નરસેયાયા સ્વામીનું મુખ દીઠે, સર્વે કુખ વિસરી જાય રે.

આમારે તમશું પ્રીત બંધાણી, દીઠા વના ન મોહારે રે;
એકવાર આખા દિવસમાં, શે ન આવો ઘેર મહારે રે.
રાડળ શણગાર કરી હું નિહાળું, જાણું જીવન આવે રે;
પ્રેમ ધરીને રુદયાશું બીડું, રામળીયો ઉર સોહાવે રે.
પ્રેદ ધણે મળવાને મોહનશું, પણ મનમાં જણી રહીયે રે;
નરસેયાયા સ્વામી વહેલા પધારો, આપણ રજની રમીયે રે.

એક વાર સમુ જીવો મહારા વહાલા, તનડાનો તાપ તે જાણે
તહારી નેણે અમી કરે મહારા વહાલા, મહારી નવપદ્મવ દેહી યાણે

નરસિંહ ગેહેતો.

તહારી કૃપા વિના કયાંય સુખ ન હોયે વહાલા, ખીળ કોને મેટ ઉપાયે રે;
સ્વામિની સરણાંગત પાળે મહારા વહાલા, ખીળ અનેક દેવ આરાધાયે રે.
હુલેભ દેહિ માનવી પીછું મહારા વહાલા, વળી અવતાર અવની માયે રે;
કૃપા કરે તમે, નરસૈયાને મહારા વહાલા, ગુણ તમારા ગાયે રે.

પદ ૧૪૯મું.

માયલું મન તોં ટલકું સહીયો, ઉદા કૃષ્ણજી જોતી રે;
ક્ષણે આગણે ક્ષણે મંદિર માયલે, કૃષ્ણ કૃષ્ણ બચતી રે.
ગાળે મુશે ગમે નહીં, શામલિયા સોણ પાળાં રે;
મંદર માયલે આવા મોહન, માયલે હરવર રાખા રે.
કૃષ્ણ કૃષ્ણ કૃષ્ણ માયલો, મારગડે કાં દીકડો રે;
બળે નરસૈયો વાસલડી વહાતો, મીઠડા માહે મીઠડો રે.

પદ ૧૫૦મું.

ગોવિંદ ગોઠડી કરતા મીઠડી, મીઠડી માંડી જોતો રે;
મગ્ધલડો કરી મોદન માયલું, ચિતકું ચોરીને લેતો રે.
વાલી વાલી ધોલી ઉપર, વાસલી વહાતો જોઈ રે;
દેડા સરમે બીડી રાખ્યો, મુખડે એણે મોહી રે.
તન મન માયલું શામલો મહિમો, આખડી આગસ રાખાં રે;
બળે નરસૈયો ભાવતા જોજન, કહાનજી શી કરાવસાં રે.

પદ ૧૫૧મું.

કાઈ કમ હું સહીયર મોહીવી, મોહીલી મારગ જાતા રે;
અંગોઅંગે વેધાણી હું, મોહન મીઠડી મેલાતા રે.
ક્ષણ આગણે ક્ષણ મદર માહે, પાજરે પીઠ ચાલી રે;
માયલા સુંદરવગને બીડી, કંઠ જાહુલથી વાલી રે.
માયલો મોહન આવે સહીયો, ઉડી હરવર લેશા રે;
બળે નરસૈયો વેદના વામી, સરવથ શામળિયાને દેશા રે.

શૃંગાર

પદ ૧૫૨મું.

માયલે ગાજે આવની ગોવિંદ, ગોઠડી મીઠડી કરવા રે;
 સુન્દર રે શામલિયા તાયલ, દુર્લભ દર્શન દેવા રે.
 આછી પોળી ધધિ ઝમેળી, સુખડલી દીગા સારી રે;
 જીવના જીવનશી બોધને, બાઈ નેશ્યાપર વારી રે
 સરસી સાકર બેલી મેલા, સથર દહીં રાખા રે;
 બોલડીયો બાપનોરે વીઠલા, વળી વળી વેણે બાપા રે.
 મનકુ મગવા કાજે તલખે, ટેકુ માયલું હીરો રે;
 એકલડો એ આવ એકાતે મનજા શુદ્ધ મલીરો રે
 બોલડીયા બહુનામી તાયલા, રહેયા માહે રસીયો રે;
 નરસેયાઓ સ્વામી બલે મળીયો, વેડ પેદાઓ વશીયો રે

પદ ૧૫૩મું

ધણે ધણે દહાડે ઘેર પધાર્યા, હવે કરી રહો મન હેકુ રે,
 સગુણ શામલિયો સહેજે પામી, તો દોહેલા દન શે વેકુ રે
 સારસ કાધી ને સમરથ સ્વામી, માયલા અતરયામી રે;
 મંદર માહે પ્રેમ ધરીને, ચિર થી રહો બહુનામી રે
 માયલા મનમાહે ને ચિત માહે, નોતું તે ધરમાનદ પામી રે;
 અણુચિતવા આપી આલિંગન લીધુ, મલ્યો નરસેયાઓ સ્વામી રે

પદ ૧૫૪મું

શે ન સરજી તાહસ વદનની વાસલી, જે અધુર અમૃત રસ પાન કરતો. શે ન
 જન કોટાણુકો ધધર ઓલગા, અગન આશલડી દેદ દીધી,
 પૂરવ જનમનુ સુકૃત્ય શુ એહનુ, તે તારા ગૂંબની હામ લીધી શે ન
 રાઈ રુકમણી લાજ વદાવલી, અધિક નારાયણી પેર બોલે;
 સોલ સહસ્ર અતે હરી વાહરે, નહીં કામ વયમ વસ તોને શે ન,
 વનતણી વાસલી કમ ગમી તમને, જે પૂરવ જનમની શોક માહરી;
 બણે નરસેયા શામલો શ્રીહરી, કૃષ્ણમા વેણુ કામણુગારી શે ન.

નરસિંહ મહેતા.

પદ ૧૫૫મું.

આજ મૂલને કાંઈ કાંઈ ચાપરે બેઢેની, જાણુ જાણુ રહેથી ન મેલું;
રંગમર રમતાં કરું મનગમતાં, અંગેજાંગે બેઢું રે બેઢેની. આ
કૂર કુકડારે તું કને માનજા મારું, મહારો વદાવોજી. રસ મોઢે રાતો;
નરસિંયાયા સ્વામી હરવરે માહાલે, રખે તું વચણુ હચરતો રે બેઢેની. આ

પદ ૧૫૬મું.

કહાનજીને કે લાવો રે, મારા તનની પીડા તે જાણે રે;
મદન સંતાપે મુને, પહાસો મન ન આવે રે. કહાન.
ચિતકામાં ચરકાવી સહિયો, તથા ધર' એને કાલે રે;
વખની વેધી ગોવાલજી રે, તે વખ વિલસ વાગે રે. કહાન.
ઓસડીયા મા કરશો સહિયો, ધણુ ધણેરું લાશે રે;
આણી આણી લહેરડીએ, જીવડો મારો જાશે રે. કહાન.
સહજ સહિયરો મળીને, સમર્પો અંતરજા
મગતવત્સલ મથ્યો રે, નરસિંયાયો સ્વા

પદ ૧૫૭મું.

આજ મેં દોડો દેવ, જમુનાને તી
બરતાં બરતા ધડલે, કાચે ન આવે માહે ની
માપ ને, જાપ મા વહરો, ને મા વહરો માહરા વી
આજનું આકું મન સરસ નહિ, વિકળ થયું ચરી
શીર હપરથી ખસીયાં, નવરંગા ચી
નરસિંયાયો સ્વામી બલે મળીયો, દેર દેવાનું હી

પદ ૧૫૮મું.

કહાન દેવને કાડામણે બામણે, મહીકું પલેલી જાણે
ગોળો રવાણો શુષ્કિપલ ગોવિંદો, તરત નેતરં તાણે
બ્રહ્મણ કામ બગાને બેલે, મહેલે મહી અજ માણે
જે રસ બ્રહ્માદિને દુર્લભ, તે અલને આહીરણં માણે

શૃંગાર

મધ વિચાર વધારે વિઠ્ઠલ, માંખણ અતિ ઘણું આણે રે;
નરસેયાઓ સ્વામી બધે મળીયો, જોડને વેદ વખાણે રે.

૫૬ ૧૫૯મું.

માંખલડીયા અલગો રે, મહારા વિઠ્ઠલ મુ જાઈય વની રે;
મનમાન્ય મહાવાયુ મનતા, તતક્ષણ લાગી તાળી રે.
અમે બરવાડા બુધરા, જોડણ કંમલ કાળી રે;
મહારા જીવના જીવન રે જાહવા, હું ન શકું કાંધે સંભાળી રે.
કામણગારા કહાનજી, તારા ચણું ઉપર ચિત્ત વાતી રે;
નરસેયાઓ સ્વામી બધે મળીયો, બચસાગર બે ટાળી રે.

૫૬ ૧૬૦મું

આજ મેં નયણે નીરખ્યો નાથ,
અબે કર આપ્યો કરુણા શ્રી, નયણા મોહવા મારા નાથ રે. આજ
પારવતી તે પતિ શ્રી જોડ્યા, સુણીએ સ્વામી વાત;
દયા કરે આ સુત જાણી, કંગડે ત્રિજોડન નાથ રે. આજ
શબ્દો શરણાગત રાખી, મુખ કમળ કર વાહો;
માગ માગ સકર એમ જોલે, મધુર અમૃતગ્ધ પાથો. આજ
હું માણુ છું મહારા સ્વામી, હરે તારા રસગુણવાન;
સંકટ તો સાધારણ થાજે, કરતા હરિ ગુણ ગાન. આજ
વંદાવનમા મધ્યે મોહનજી, ગોરી કરતી ગાન;
કહે કમળાવર હું માગ નરસેયા, પુરી આજ આપુ માન રે. આજ

૫૬ ૧૬૧મું

સુંદરી તનમુખ ચદ્ર અવિલોકવા, સનમુખ ચામળે દ્રષ્ટિ કાઢી;
નયણુ નયણાં મદરાં, વિરહાતુર દેખા, અવવ મોરે નાથે અર્ધાંગ લીધી
કહે બાહે મહી, સનમુખ ગુણ ઉચરે, તુમસી મમ જીવન ઇમ નાથ જોયે;
તુમસી શૃંગાર હર હાર મમ જીવણ, તુમસી મમ મગન ચિત્તસંગ ડોલે
પ્રીતપૂરણ કરી, એમ કહે શ્રીહરી, માન મૃગલોચની વચન માહર;
યદ્યપિ મુખયદી વીસર્યો વણ્યા, હૃદયામાહે સખી ધ્યાન તહાઈ.

નરસિંહ મહેતા.

ધન કુલદામિની કૃષ્ણ તેને કહે, જેહેનું ધ્યાન સર અક્ષર રટતાં;
નરસેયાચો સ્વામી સુખતણો સાગર, એકની સુકૃતને આરજ કરતાં.

પદ ૧૬૨મું.

પથ સુખજાનાં રે રતિ રમ ઘેનાં, મોમ સમુદ્ર તરંગે ભેવાં
બધમેનાં અવધાણાં ડોલે, તું ન જોલે પથ એદજ જોલે
સાદરી રે લાજ દણ તુને સજની, મે અર્ધુ આનમ અતિ રજની.
પાચે નારસિંહો એ સુખ જોઈ, બેડુ તાંડાં અવર જીતે ન કોઈ.

પદ ૧૬૩મું.

માનની માન ન છોડીએ શામલડી પહેરે શયમાર રે;
વિલમે વનમાં આવીને, સેજડીએ દેવ મુશર રે.
વળતી વનિના એમ વટે ફળી કહુ સથ એક વાન રે.
સદિ સમાણી સાંભળે, ફરીજન વાધે ખ્યાન રે.
અઘાલિલ પાવે નહિ; સુનીધર નાવે ધ્યાન રે;
તે તામેશું રંગ રમે, કહે તું તો રૂપનિધાન રે.
મદેસો રે માન મનમાં ધરી, મૂળી રે દેવાનો રોપ રે;
અધુર સાષી ભાવશું મળીને દર્શવો દર્શવો રોપ રે.
પહેર ખેળી પચિની, ચોવીશું ચિત્ત લગાડ રે;
નરસેયાચો સ્વામી વિના, તુને કાણ જણાવે લાડ રે.

પદ ૧૬૪મું.

લ અંજુજાં નવજુ નાગરી, રવજી કુળમરી આંખ દીરો;
જલ મેરેલાં ને વેણી ઘર લટકે, માન તું માનની જો અરીરો.
પુર અંજન ઘણો દાર દરખરેલો, અકલાણા થકે સખી અંગે ડોલે;
ડી વડનશું મદન સહેવરો મુમમ, ભોમી ભામની મધુર બોલે.
પ્રજ સહેજે મલો અધુર નર સાપલો, સરસી પૂરજ અંદ રીતે;
સેવાયા સ્વામીશું મદા સંયામ રમણ, માનતા હુમરી વચે ન છો.

શૃંગાર.

પદ ૧૬૫મું.

સામરીયાં શું કરશે મુને, જોર્વિદ્યું મન માતું રે;
નણ્ણી સધળે લવતી હાંડે તો, હું શા રાખું છાતું રે.
નિરભે થઇ વાહાલે હર લીધો, જે સહુ કહેશે તે સેહશું રે;
પીડિત મહારો પ્રગટ પધારે, પ્રેમ ધરી વહાલો બનશું રે.
અંગોઅંગે અમીરસ વાધો, નયણે નયણાં મેલનાં રે;
નરસેયાઓ સ્વામી અલગા મ યાશે, આ યોવન રહો રેલનાં રે.

પદ ૧૬૬મું.

વહાલો વાંસલડી વાહે;
તેમ તેમ અંગે અનંગ જગાવે, કેમ રહું મંદિર માહે. વહા.
કાણુ મીલાવે મારા પીયુને, તેને લાગુ પાથે રે;
તનમન વારી શામળિયાને, બીડુ રદિયા માહે રે. વહા.
વાટ જોઈ નિત વહાલા કરી, સકલ કરી સચુગાર રે;
અલગ ગાઇ હું આલિંગન લેવા, ખાણું આગણુ ખણુ વાર રે. વહા.
સર્વસ સાપુ શામળિયાને, રુ આરે ધર માહે રે;
નરસેયાઓ સ્વામી મેલાં વણુ, વેળા જેમ જાગે રે. વહા.

પદ ૧૬૭મું.

ઝોરો આવ અલખેલકા, સગુણુ ગુણુ ઘેવકા લાજ લોપી રહેમાહે ચાપુ;
દેવને દુર્લભ, પેર પામે નહિ, પ્રગલ્લ અધર રસ પાન આપું.
નવલસાં રંમરા, અમય અમૃત ગર્વાં, તુજ વિના ચતુર નર કેણુ ચાખે;
હામ રસ કેલીને, દારણે મુજ વિના, જલશું જાગવી કોણુ રાખે
ખાલ્ય કેળાવે, ક્યોતર. ક્યમલ. નાહર, અમિર કેળાવ. લાડુ મેજ અહરિ,
રંગ રમતા રખે, અંગ અવશું થનાં, મુઘ મોઘુ પુનર નાહો નારી
રસિદ જન લહે, રસના રસને, અરર કોમ નવ લહે, વિવય વાલા;
નરસેયાઓ સ્વામી, અંતર્યામી સંગમાં વિલસનાં તે જ ડાહ્યા.

પદ ૧૬૮મું.

વાંસની વાંસળી, અમ થટી થઇ બલી, હેતે શું શામળે અધુર રાખી;
જે રસ પ્રેમદા, દુર્લભ છે સદા, તે રસ જિન નીચ રહી રે ચાખી.

નરસિંહ મહેતા.

વાલમા વશ ક્યો, તેણે દાં રે દરે પરે, અધુર અમૃત રસ પાન કરતી;
 શોક જોડે થઇ, કેમ રહ્યો સહી, હરનીય નાહોના શ્રવણ બસતી.
 કૈણ તપ કીધકાં, પુણ્ય આવી મળ્યા, તેણે કરી નાચને અસંખ્ય વહાલી;
 નીચ ને ઉચનું, ત્યાં નથી પારખું, ગ્રેમ દીડા તેને રજોરે આલી.
 ઘેર લગે દામની, શ્રવણે જોને મુણી, સીદ લીધા તેના પ્રાણ તાણી;
 નરસેવાયો સ્વામી, શોકને વશ થયો, દામની કૃષ્ણને વશ જાણી.

પદ ૧૬૯મું.

તું ક્યાનો દાણી રે ધગડમધ, તું ક્યાનો દાણી રે;
 તુંને જનશું મથુરા તાણી રે ધગડમધ, તું ક્યાનો દાણી રે. તું.
 નહિ તું ગામ ગરાશીયો રે. નહિ તું રાજકુમાર રે;
 નદ આહીર ગોકુળમાં વમે તે તણા પીંડાર રે. તું.
 મોટપણું મનમાં અણો, જાણાંમાં એ જાત તારી રે;
 રાવણે જોને રાજ કરેશું, કહી ન ચકું તુંને વારી રે. તું
 જગપુરુષ તું. જાદવાડે, મધુરો વાયો વંશ રે;
 નરસેવાયા સ્વામીની લીલા, જેમ રાવણ તેમ કંસ રે. તું

પદ ૧૭૦મું.

મદી વસોવે રે ગોપી, મદી વસોવે રે ગોપી
 પરવશ થઇને પ્રેમે બરાણી, તન મન હરિને સોપી ગોપી મ.
 ભરજોળન માહે દામની ઘેલી, નાદે નેપુર વાજે;
 વસોણું અનિ વાયે બરાણું, મેઘ પેરથી રહી ગાજે. ગોપી મ.
 દેયા ઉપર હાર હલાવે, પાછળ કુમકુ કરે.
 દામા કૃષ્ણતણે રંગે રાતી, શીઝ રાખડલી જગડે. ગોપી મ.
 દી માહે તો ધુધરડી ધમકે જાંઝરીયા જમજમકે;
 ગાયે ગુણ ગોવિંદતણા રે, વિંઝીડાને દમકે. ગોપી મ.
 મગન થઇ જોરત જૂવી કૃષ્ણ કૃષ્ણ ગુપ્ત જોવે;
 શીઝકુલ વેળી લટ ઝટકે, જાણે મખીધર ડોલે. ગોપી મ.

મહી વલોવે માખણ કાઢે, જાણે વહાલો આને;
માખણ સગસ માકર ભેળુ, જેમ જીવનને બાવે ગોપી મ.
પ્રેમદાની પ્રીતે નાચ પધાર્યા, વાસલડી કે વા'તા,
નરસેવાચો સ્વામી વનિતા સાથે, મોહે જેને સુરીનર ધાતા. ગોપી મ

૫૬ ૧૭૧મુ.

આજ પીઉડો રીસાણો સજની,
મનહુ મહારુ ઈમ જાય ન રહ્યું,
નાહોલીયો રગ બરી બરી રમ્યો,
આવો ગીએ તા હમ કાઈ કથુરે

એક વચન હતું ઉધાકુ, તે મેં કહેતા કહેવાણુ રે,
મેં જાણ્યું પીપુને હમીને હસાવું આનંદ થાતું ન જાણું રે.
એક એકગધ અમારો સજની, જે મેં કથું હોય કાઢ રે;
તનતો તાપ જાયે જુકતે, હસી હમી રો વહાવા સાઈ રે
પીતામ્બરીમાને પાયે લાગુ કૃપા કરો જડરાઈ રે;
નરસેવાચો સ્વામી જોડે ગીઆ, તેને કેળી વિહાઈ રે

૫૬ ૧૭૨મુ

મારે દેહ ધર્માતું ફળ, એક દહાવો દર્શનનો. દેહ
નહતણે ઘેર આવુ ને જાઉં, ન' કહે ન કોઈની એવ રે;
જયોદાજીને કરુરે પિનિતિ, મારે સામગીયાથુ રનેહ રે દહાવો
નીત નીત નવના નેહ ધરુ ને, સજી મુજ અગ શલ્યગાગ રે,
પ્રેમતણો બોગી પાતલીયો, તે તો લગકે આવે બાર' કે દહાવો
જમના જળ બરનાને જાઉં, વાહલા ન કરુ કોઈનો મગ રે,
એક વાર પાણી અદકુરે જણુ, મારે તેમ તેમ અતિ આનંદ રે દહાવો.
ધન્ય પૃથ્વીવન ધન્ય આ વસલુ, ધન્ય અમળાના અગ રે,
નરસેવાચા સ્વામી મંજે રમતા, માગે અવિગળ વાધ્યો રગ દહાવો.

૫૬ ૧૭૩મુ.

બોલાવી મા હું નહિ બોલું, માગ વા'લા વા'લજી વારુ વારોનાગ,
અમો હુ કુલવણુઆ નારી, તમે છો નદતણુ કુમાર બોલા

નરસિંહ મોહોતો

પરપુરોમાં વાતુંકે કરતાં, મારા વીરજી આવે અમને લાજ;
 ફરીજન' લોહડાં કાંધે વિચારેલા, એહને એ સાથે શું દાજ. બોલા.
 દામ તણે જે રંગ વહુંધ્યા, તે નર મોહોના ગૂઠા;
 નરસેંયાયા સ્વામી તમ સરીખડા, જૂનલમાં કે નવ દીડા. બોલા

પદ ૧૭૪મું.

કુંજનો વિહારી રે, મા મુને સાંભરે રે,
 હવે ક્યાં દેખું દીન દયાળુ;
 મોળાકુંને બાંધે રે, મોહન મલપતો રે,
 આંગણીએ વાતો વિષુ રસાળ. કુંજનો.
 મધુવન જાતાં રે, માખણ મહી વેચવા રે,
 માર્ગે આવીને માગતો દાણ;
 હાસ્ય વચન રે, વાલો મારો સાખતો રે,
 બાળે મીઠડાં વેણુ કરે વખાણુ. કુંજનો.
 મુખના વિસરામ રે, અમને તો આપતો રે,
 નીત નીત દિલ્લમ નવલો રે નેહ;
 નરસેંયાના સ્વામી રે, વિના હું તો બ્યાકુળી રે,
 તેણે મારી દુર્બળ થઈ છે રે દેહ. કુંજનો.

પદ ૧૭૫મું.

મેહલો ગાળે ને માધવ નામે, રમજીવ વાળે ધુપરડી;
 આહાં ચીર ચરણાં ને ચોળા, માથે લીલી લોખરડી ટેક.
 તાળ પખાજ વગડે ગોપી, સ્વામ વગડે વાંસલડી;
 દાદર મોર બપેયા બોલે, મીઠે સ્વરે બોલે મધલડી. મેકતો.
 'ધન વૃંદાવન ધન જમુના તટ, ધન કૃષ્ણે અવનાર લિયો;
 ધન નરસેંયાની છબલડીરે, ધન ધન રાગ દાવેરા કહો. મેકતો.

પદ ૧૭૬મું.

ગાળ કાઢને નવ દિને માગ વહાલા, ગાળ કાઢને નવ દીને;
 હ રે ગોરી ને તું રે લામળિયો, અર્ધિંગમે અંગ કાણું ચારે ગાળ.

શૃંગાર.

મારા ઘરમા પોંડારી માટે, નાગરો નખ લાગે;
અમ ઘેર નાવળીઓ રે ખંતી, સાચો ઉત્તર માગે. ગાળ.
અમ ઘેર નજુદી છે અદેખી, હેવા જોતી હોડ;
નરસેવાયા સ્વામી દહુ ઉજને, સાસરિયે નહિ તો, ગાળ.

પદ ૧૭૭મું.

ગુલાલે વધાવે ગોખી, ગુલાલે વધાવે,
સુન્દર સામલીઓ મન જાવે રે;
જ્યુનાજી તીરે મોહન વાસલી બખવે રે,
લટકતી ગધે બાહોલકતી આવે રે. ગુલાલે.
તાલ જુદમ વગડે વનિતા, લલિત રાગ આપાવે રે;
રુમઝુમ રુમઝુમ નાચે નુસ્રી, વાહલાજીને ગીતો દેખારે રે. ગુલાલે.
મંગલ ગાએ માનુની ત્યા, હેત કરીને લાડ લડાવે રે.
પ્રથમ વર્મનપયમી પૂન નરસેયો મંત્ર સોડાવે રે; ગુલાલે

પદ ૧૭૮મું

કૃષ્ણ કૃષ્ણ સહુ કહેશા, પશુ અમો ગોવાળાડો સહુ કહેશા રે,
જો તું અમશા બાળ કરશ તા, જઈ મયુરાગા રહેશા રે. કૃષ્ણ.
અમ આગળ આવી આવીને, મદામોટાઈ ભાખા રે;
લાગે નહોં મનમા તાહરે, આગમ તારું મોસાળ જાખા રે. કૃષ્ણ.
દાનજી દાજો થા દીકલડો, હોકરો જાશ પીયતા રે;
હાથે સહાઈ હકલાવતા, તાહરે બાપ બાહડો જીહતા રે. કૃષ્ણ.
સકળ વિશ્વ સહુ કામ જાણે, ગામતણા ગોવાળા રે;
નરસેવાયો સ્વામિ જલે મળાઓ પૂરણ પ્રહર દયાળા રે. કૃષ્ણ.

પદ ૧૭૯મું.

લાવો લાવો કુમારને ઘેર, ધનારાને લાવો રે. ટક.
કગતા ગયાતા સગાવશા ઘેર, ચેરેયો ખવડાવ્યો રે;
અભિગન્યુ ચક્રવે આર્યો, હા રે તમે ઉત્તરાને રહાપો આદ્યો રે કુમારને.

તમે હગવા ગયાતા જલ્લીને હારે, વામનરૂપ ધર્મ મહારાજે રે;
 ઉઠ કદમ અવની રે યાચી, હાં રે તમે જલ્લીને ચાંખો પાનાલે રે હગારાને.
 તેલ કદાચ મુધ-વાને રાખ્યો, ને જય જગનમાં વધાર્યો રે;
 અર્જુન કેરા સારથી થઈને, હાં રે તમે અંતે મુધ-વાને માર્યો રે. હગારાને.
 ગોપિકા કેરી વિનતિ રે. તમે માની દ્યો નિર્ધાર રે;
 નરસેવાના સ્વામીને શું કહીયે, હાં રે પ્રભુ નહિ આવો ગોકુળને હાર રે હગારાને.

પદ ૧૮૦મું,

વાતલડી કરતા રે, ગદાણું વાહી ગયું રે;	વાત. ટેક.
મહીડ મથવાને હી જોડા રાણી;	
વિસાઓ ખવડાવવા કહ્યા સારંગપાણી.	વાત.
ગ્લાગર જાણે રે મુજમાં રત્ન નથી;	
હાલોમાલો હાલોધેલો શું કરશે મથી;	વાત.
મેર જાણે રે હું તો ચોદસ ગાંડયો;	
હાલે નવ રવૈયો કરશે, જાલ રે નાડો.	વાત.
વાસુદેવ જાણે રે, મારી શી વસે યારો;	
હાલે માફ નેત્રુ કરશે તો છવડો જાશે.	વાત.
મહાદેવ જાણે રે, મારી શી વસે યારો;	
હાલેનું હળાહળ વિખ કેમ રે ખીવાશે.	વાત.
દેવતાએ જાણ્યું ને અમૃત પારો;	
જાણે નરસેવો પ્રલની દૃષ્ટિ યારો.	વાત.

પદ ૧૮૧મું.

મજાતપ્પી વાડીમા ગિરિનણી ગ્રાડીમાં, લાડી અણુમાનની ગણતી રમવાં;
 હામી ને હાનજ જણી હાની વાનજ, સાન સંભારીને ગયો રે મગવા
 દૂરથી દેખિયો નટવર રેખિયો, લેખી લક્ષણવંત મન મોહી;
 નટવર નાગરો શુદ્ધિનો સાગરો, ધર તજ આવિયો જોષ સોષ.
 હાલે સરશે નહિ નચી હું કદું સડી, કહી તક જીવિરો નાથ દાગ;
 શેર મુજ માવડી નિત્ય કરે રાવડી, આવડી વાર દયાં ગણતી બાગા.

અમોહિતાર શો દીગ્ધો, અમળા ધણું બીગ્ધો, રીગ્ધો વધા જનાર મુખ ગમગમ.
નાય કહો ક્યમ કરું, જનનીથી હું કરું, વરું વર આપને કહ સોષો.
દુઃખ અમળાતણું, હાથું મનમાં ધણું, બન્યું દીન રૂપ દવાગ કેરું;
નરસેવાનો નાય જો, બોલ્યો બેડી હાય તે, સાથ મારો કરો દુઃખ દેડું.

૫૬ ૧૮૨મું.

વાંસલડીને વારો રે વારો, વહાલા વાંસલડીને વારો રે;
આહાનો કાંઈ સંગ ન હીજો, એ પાપે તમો સારો રે. વહાલા.
તમારા અધર વિષે છે અમૃત, એમ કાં છુડું રાખ્યું રે;
પેતે પાપે ખીળને પાપે, તો રસછેલ કરી નાખ્યું રે વહાલા.
પશુ પંખી તરુવરને પાપે, છાંખી થઇને બેડી રે;
કેહોલું પાણી જેમ ખીજો, ભેંસ ખાખડે પેચી રે. વહાલા.
નહાં બેઠે ત્યાં આસને બેડી, અમને હામ ન આપે રે;
નિર્દયપણે સંગી થઇને, માથે છાણું ચાપે રે. વહાલા.
બાપતણી મોરાંત હોએ જો, તે ઉપર મન ચરકે રે;
ધણી રણી દાનાર થઇ છે, હાથ પાપે રે હડકે રે. વહાલા.
એકલે કીધે નવ સરે, અમ ઉર અમલ ચલાવે રે;
મધ્ય નિશાએ મન આકરણી, ઘેર ઘેર વાન છોડાવે રે. વહાલા.

૫૬ ૧૮૩મું.

તારી મોરલીએ મન મોઢા રે, ઘેલી થઇ ગિરધરીયા, ટક.
ટોણી વિના હું દોષા રે બેડી ને સાડી બીજી નવ જાણી;
વાજાંતે વરાંસે બેઠા, મેં તો બાગક બાંધ્યા તાણી રે. ઘેલી થઇ.
માસુ કહે વહુવરને વંતર વગગ્યું, અખેનરીયા ઉતરાવો;
દાઝેર કહે બાળીને બાધો, એને સાટકડે સમજવો રે ઘેલી થઇ.
નણુદી કહે હું નિત્ય નિત્ય દેણું, કા'ન કા'ન મુખ બોલો;
પાડોસણુ કહે એની પેર હું જાણું, મન ચનિતા વનંડોલો રે. ઘેલી થઇ.
તાબ્યાં ધી સાકરમાં બેળ્યાં, ને ત્રેમે બેળ્યા પાણી;
નાવલીયાને મેં નેત્રે બાંધ્યો, ધરતો ધારણુ જાણી રે. ઘેલી થઇ.

નરસિંહ મહેતા.

ધન રે દન્દાવન ધન એ લીધા, ધન ગોરમ આ ગોપી;
ધન નરસિંહ તારી છામવડીને, આગા દન્દાવન રચા ઓપી. વેળી થઇ

પદ ૧૮૪મું.

જેને જેમું રંગ એ મળતી, જેને જેમું રંગ રે;
હુંને ન ગમે બીજનો ચગ રે સગડી, જેને જેમું રંગ રે સગડી
કુરુ હોરો જેને ઠાવળ રે, વળી વિગેરો સુગંધ રે,
તેનું કારણ મન માનાનું, બાધ્યુ મરીસા સાથે મધ રે. સગડી
નૈશ્વ હોય જેને નિન્મળા રે, મરવ દેખાડે ઘાટ રે,
બાજન વિના ઓપે નહિ રે, નવ ચડે મોના ઘાટ રે. મગડી
વદ વિખ્યાન નહો સદુ રે, સાચા ખાગ નીર રે,
જેનું કારણ મન માનાનું, મરીના સુગે ચરીર રે સગડી
ગુણ અરણ્ય બપુવા વિના રે, કાઈ ન જાણે આપ રે,
અમરે સગવ તડોને, કહે આરોધ્યો માર રે સગડી
ચામગિયાસુ ગ્રેહ હમારે, કદી નવ યાગો ભગ રે,
નરસિંહાચા રવામીની મજે ગમતા, નીન નીન નવધા રંગ રે સગડી

પદ ૧૮૫મું.

પરિશ્રમ જોવાયા સગ રમે, તેને જોવા જોગેશુ દેહ દમે પરિ ૨૪
વાહના વૈકુંઠ લોખંધી મચસે, જેને લીના માનવ દેહ ધરો;
વાહસો આઠ લોક બાગે ધરે, મારો માખણ માટે રસવડે પરિ
વાહતો અકલીન નવ જાગે દળ્યો, જેને વામનરૂપે બલી છડ્યો,
ત્રિકમળ ત્રણ દગળા ભરે, તે તો કમર ચઢતા મરવો પરિ
વાહવો ધરને ધ્યાનમા નાખ્યો, એવો જનની જમોદને ધાલીયો,
જેને રૂપ ધરુ મચગચરુ, જેણે ગ્રામ્ય ચાર્યા વાહં. પરિ
વાહસો વાન પાગવા અવનો, તે તો નેરીયે ત્રીરે મચ્યો,
નરસિંહાચો આશી મીલવા, તે તો પૂજાવનમા દાહ્યો પરિ

શુંગાર.

૫૬ ૧૮૬મું.

રજની સોહાગી વહીરે ગઈ, માણુ સોહાગી હગ્યો રે;
 નંદ સોહાગી સાગલીયો, કુસુમ કલી લાજ પૂજ્યો રે. રજની.
 ગોપ સોહાગી ગણુ હિલા, વેણુ સોહાગી વાગો રે;
 માતા સોહાગી નાદ કરે રે, કુંવર સોહાગી જાગે રે. રજની.
 ધેન સોહાગી વત્સ ધવરાવે, સ્નેહ સોહાગી પાધો રે;
 નરસૈયાયા સ્વામીને મુખ દીડે, બાસાગર તો બાગો રે. રજની.

૫૬ ૧૮૭મું.

ધરણી ધરણુ લાગું મારું ધ્યાન રે,
 શ્રોત કહેશે ગોપી ઘેલી રે ચર્ચા છે;
 માથે છે મહિ - કહે છે કાન રે. ધરણી.
 વેચતી વેચતી ચાલી નગર - મુઝાર રે;
 મટકી માહે આતી રણા દેવ મોરાર રે. ધરણી.
 ગાદશેઠ એના મુખમાં સમાય રે;
 એવો વૈકુંઠનાથ કેમ મટકીમાં માય રે. ધરણી.
 નરસૈયાયો સ્વામી ભકત આધીન રે;
 આપ સરીખડા કીધા આદીર રે. ધરણી

૫૬ ૧૮૮મું.

શિતિરસ તર શાખાએ પસર્યો, મનસિજ નૈયો વસિયા રે;
 હટેભાવ કુચમંડળ પૂર્યો, આળ્યો ગતિપતિ રસિયો રે. શિતિ.
 અતલીજાળ વનરપતિ નાચે, હલદપાવટ કીધું રે;
 અપીલ શ્રદ્ધાંડનું અમૃત લઈ, જુગની વદને પીધું રે. શિતિ.
 આદ્યુત જાળ આપ્યું અજાળને, નરવર કાપડ અંગે રે;
 દસડું વનવેલીને આપ્યું, ઠોડીલા સ્વર મઝરે રે. શિતિ.
 રેગ વિમુખ જન સર્વને આપ્યું, બેગ બક્ષિત બમરાને રે;
 તાપ તપસાકમ જડ તેહેને, નરસૈયાને મુખ માને રે શિતિ.

નરસિંહ મહેતા

૫૬ ૧૮૬૪

ચાએ ચાતો રે આપણુ સહુ સાથે, વૃદ્ધવન જાઈએ;
 ને હોતો તો શામળિયા, વદાલા જાતુનીને કહીએ આપણુ
 હું નાનકડો બહુ તમો જોખી, કહો કઈ પેરે જાગે રે,
 ગમના ગમના રાત થાએ, માના મુજને ખીજે રે. આપણુ.
 કહ્યું અમાઃ માનો રે કાનજી, જોખી પાયે પડના રે;
 જામવડી તુમે માગ વદાવા, રાવ તમારી કળા રે. આપણુ
 હુગમ્યા નાથ હસાવી જોખી, કહું બાહુવડી વાળો રે,
 નર્મયાયા ત્રામી હોગી રમવા, વન ચાલ્યા વનમાળી રે આપણુ

૫૬ ૧૮૭૫.

ધીજવાસી કનૈયાલાવ, મોહન જાવા રે. ૨૬
 જોડુગથી આરી જોવાગણી, મલુરાથી આળ્યો કાદાન;
 માગમ્મા ઝમડો મન્યો, કાદનો માગે કધીના દાણુ મોહન ..
 કાણુ રાખો તું જોડો, શું છે તરું નામ;
 નંદગાયના હું જોડો, કાદાનજી મારું નામ મોહન.
 કાણુ નાચની તું જોડી, શું છે તારું નામ;
 અખુમાનની નું જોડી, ખારી રાધા મારું નામ મોહન,
 ઉત્તરથી આવી બાલી, વગ્ધી જમુના તીર,
 કાનજીનો બીજો કામતો, ગણી રાધાના બીજો ચીર. મોહન.
 આજ લગી દાણુ આપ્યા નથી રે, રીત નવી નવ હોય,
 નેજા જુલમ કરીએ નહિ કાદના, જોગ્ય સામુ શું જોય. મોહન
 મોઝ મુનટ શીઝ પગ ધર્યો, મુખ મોન્લી ધનધોર;
 કાનજી મનાવે કામની રે, કહું ગસ ગમવાના કાક. મોહન
 ગાય રાખે ને માબજે રે, તેનો ચાથે વૈકુલવાસ;
 કરજેડીને વિનવે સત્તા, ગુણ ગાય નગસૈયો દાસ મોહન.

૫૬ ૧૮૮૫.

રાતી ચૂડી કરે કામની, રાતા ચરણા મુદડીઆ,
 રોંગે ગતી કુકુમની પીયળ, તે તલે ગતી દીવડીઆ,

રાતા કણેર કલીના ટાહર, રાતી ચોળી હરે ધરી;
 રાતા તંબોળ જોપે અતિ અળળા, રાતી સિંદુરે માગ બરી. રાતી.
 કાળી ઠારે પેહરી સાડી કાળો કમખો કસણુ દરયા;
 કાળી દોરી ચેલણુદે ચુથી, કાળા દાત ચુખ ભમજ નસા;
 કાળા કાળજા નૈણે સાર્યા, કાળો ભેખ ધર્યો વિવિધ વળી;
 કાળા કૂણુ કાલિદી તીરે, તાહા ત્રિકમને ત્રિયા મળી કાળી
 નીલા નેહુ પેહરણુ પેહેર્યા, નીલા કાલી પાન ધણા;
 નીલી જુલ કમળ કર કમખે, નીલા ટેહાર ઘુલસી તણા;
 નીલા ગિરિ ચેવરધન તરુવર, નીલું વૃદાવન વળી,
 નીલા પોપટ કરે પદાણી, તાહા ત્રિકમને ત્રિયા મળી નીલા.
 પીળા વસ્ત્ર પેહેરણુ પેહેર્યા, પીળા આભુપણુ આગ ધરી;
 પીળા આપા ચોસર કોટ્ટે, પીળી કેશર આડ કરી;
 પીળા અગ જોપે અતિ અળળા, પીળી મેતે સર્વ વળી;
 પીળી આખા શાખ ગળી રે, તાહા ત્રિકમને ત્રિયા મળી પીળી
 ઉજવળ ચેત સાહેલા પહેર્યા, ઉજવળ ચોળી ભરત બરી;
 ઉજવળ નાઈ વેલના ટાહર, ઉજવળ સુદરી તીલક કરી;
 ઉજવળ ચત રાખુ હરિચરણે, પુકરીક વિકૃતો હરે ધરી;
 ઉજવળ ગગાળો પ્રવાહ, ઉજવળ વાણી નરસેયા તણી ઉજવ

[This last piece is said to describe the five-fold *lalit* in five colours which the poet saw in a divine vision. The whole story is given as follows in the introduction to નરસિંહ મેહેતા કૃત કાવ્યરાશિક (Gujarati Press ed):—

ધ્યાનસ્થ નરસિંહને આશીર્વાદ આપી વરંબ્રૂહિ । વરંબ્રૂહિ । કહીને નરસિંહને
 માથે હાથ મૂકી, બીજા હાથ વડે તેનો હાથ પકડી બોળા ગબુએ તેને
 ઉદાસ્યો નરસિંહ તો પાર્વતીપતિને જોઈ ગદગદિત થઈ ગયો, અને
 એકમને તેની રાણી કન્યા લાન્થો ચકરે પુનઃ કંઈ વર માગવાને કહ્યું,
 ત્યારે એણે ઉત્તર દીધો કે, “આપના દર્શન પછી મારે માગવાનું શું રહે
 છે? આપ સર્વાતર્યામી પ્રભુ તો છો.” આ ઉત્તરથી સતોષ ન પામતા વળી
 એકવાર બોળાનાથે વર માગવાનું કહ્યું, ત્યારે નરસિંહે માગી લીધું કે
 “તમને જે વળમ, હોય જે દુર્લભ, આપે રે પ્રબુજી દયા રે આજી”

(શામળાશાહનો વિવાહ). શિવના હૃદયમાં વિષ્ણુ અને વિષ્ણુના હૃદયમાં શિવ ગિરાજ છે, એવો હમાપતિ અને રમાપતિ વચ્ચે અભેદ છે, એ સ્વરૂપ એક નરસિંહ સારી રીતે બજાવતો હતો, અને જો એ હોય તો તે માત્ર અગ્નિની જ્વળાના ઉરમાં જ હોય છે, એ પણ તે સારી રીતે સમજતો હોવાથી, તેણે એક પંથ દો, કામ સાધેલા જોઈ સંગઠિત તેની આવી મનઃસ્થિતિથી પ્રસન્ન થયા, અને નરસિંહને દિવ્ય દેહ મારણ કરાવી, ચક્ષુ મીંચાવી, મનોગતિએ તત્ક્ષણ થી દિવ્ય, દારિકામાં લઈ ગયા. પરમાત્મા શ્રી કૃષ્ણચંદ્રે પોતાના હૃદયસ્થ શંકરને પધારેલા જોઈ આવકાર આપી આસન ઉપર બેસાડ્યા, અને નરસિંહ સંમંથી પ્રશ્ન પૂછ્યો શંકરે ઉત્તર આપ્યો કે, “એ આપણો બંધત છે માટે તમારી પાસે રાખો”.

આ સમયે રાસનો આરભ થવાનો હતો, અને રાસેશ્વરી શ્રીરાધા કૃષ્ણને રામ રમવાને તેડવા આવી હતી. તે નરસિંહને જોઈ વ્યમજી અને કથવાતા હૃદયે બોલી કે “શિવજી તો નિત્યના પ્રેક્ષક છે તે ઠીક છે, પણ પ્રાકૃત મૃત્યુ લોકનો માનવી આપણી લીલા જોય, એ ઠીક નહિ.” રાધિકાનાં આવાં વચન સાંભળી તેની પરિક્ષક શક્તિની ન્યૂનતાને લીધે શ્રીકૃષ્ણચંદ્રને હસવું આવ્યું, અને નરસિંહ મહેતા પ્રાકૃત નથી પણ દૈવી જીવ છે, આત્મરૂપે તે અને પોતે એકજ છે અને એ કેવો પરમજાત છે, તે વચાર્ય દર્શાવવાને માટે એક મુક્તિ રચી. વિચાર કરીને નરસિંહને પૂછ્યું કે “તારે શી જોવાની ઇચ્છા છે” નરસિંહે એમ કહ્યું કે, “આપને પ્રિય હોય તે.” કૃષ્ણે કહ્યું કે “આ મશાલ ધરો અને પ્રકાશ પાડી સર્વ લીલાઓ જુવો.”

તે પછી શ્રીકૃષ્ણે તેના હાથમાં એક મશાલ અને તેમાં પૂરવાના તેલની કુંભી આપી. દીવેટીઓ નરસિંહ તો એટલા બધા આનંદમાં આવી ગયા કે, અત્યંત પ્રકાશ પાડવાને તે વારંવાર મશાલ ઉપર તેલ નાંખતો, શ્રીકૃષ્ણ તુ સ્યામચુદર લલિત ત્રિભંગ સર્વ ચણુગારોથી આજુબિન મનેહર સ્વરૂપ અને રાસ બેલતી ગોપીકાઓ અને અન્ય ગણીઓનું સ્વરૂપ જોવામાજ તે તલીન થઈ ગયો; અને શ્રીકૃષ્ણે પણ રામમાં રંગ ઝમાવવા રહી, સ્યામ, નીલ, પીત, અને ચેત એવા એવા પાંચ જુદા જુદા રંગમાં સમગ્ર ગસદીકા તેને બતાવી. આ વખતે નરસિંહ પ્રાકૃત જીવ છે, એવો જે જોડો બાપ શ્રીરાધીકાના મનમાં બરાબો હતો, તે દર કરવાને માટે તેના નાઠની નયની શ્રીકૃષ્ણે અદ્વય કરી દીધી, એટલે રાધા નયનીની

શોધમાં પડ્યાં અને કૃષ્ણને પૂછ્યું કે, “મારી નયની એટલામા નાકમાંથી ક્યાં ગઇ?” કૃષ્ણે કહ્યું કે, “આટલામાંજ હરો, ભૂરો, શોધો.”

આમ શ્રીકૃષ્ણ અને રાધિકા વચ્ચે વિનેદવચન ચાલતાં હતાં, તેવામાં આખી રાસકીડા રક્ત રંગમાં નરસિંહને દેખાવા લાગી. રાધાજીને તેની નયની હજી પણ જડી નહિ, એટલે પુનઃ પૂછ્યું, અને કૃષ્ણે પણ તેના તેજ હત્તર આપ્યો, અને પછી સ્વામે ધનવાન-હાંખા જૂરા-રંગમાં રાસકીડા નરસિંહને બતાવી. આ દિવ્ય દર્શન જોવામાં નરસેરો એટલો તો એકનાર યજ ગયો કે, તે હાથમાં પકડેલી મચાલ ઉપર જરા પણ તેજ ગ્રાંથું ન પડે, તે માટે અખંડ તેલધારા રેડતોજ ગયો. તેના પરિશ્રામે એમાં પીત દર્શન વળતે તે તેલધારાનો રેસો તેના વર્ણનાકુ ઉપર આપ્યો, અને અભિજ્ઞાના સ્વાભાવિક ધર્મ પ્રમાણે તેલ પાછળ ચાલતી તેના હસ્તને ભટભટાટ બાળવા લાગી અને અદિતીય પ્રકાશ આપવા લાગી. તે છતાં આનંદમાં આવી ગયેલો નરસિંહ જરા પણ અચકાયા વગર પોતાનો હાથ જાણે કે મશાલનો કાકડોજ છે, એમ ધારીને તે ઉપર સતત એક સખી તેલધારા રેડતોજ ગયો. આ વળતે શ્વેત-દર્શન પૂર્ણ થયું હતું, અને રાધાજી નયની શોધી કાઢી શક્યા નહોતા. શોધવાની ખટખટમા પડેલી રાધાની દ્રષ્ટિ એકાએક નવીન પ્રકાશ ઉપર પડી અને તત્કાળ શ્રીકૃષ્ણની સ્વાભાવિક અનુકંષાથી તેણે શ્રીકૃષ્ણને નરસિંહનો હાથ સત્તર ઠારવાની આજીજી કરી, અને નરસિંહ મેહેતા માટે પોતે જે ખેટા અભિપ્રાય બાધ્યો હતો, તે માટે ક્ષમા માગી તેની અચલ ભક્તિ ઉપર પ્રસન્ન થયા.

શ્રીકૃષ્ણે તદનંતર કપકો આપી શ્રીરાધિકાને કહ્યું કે “નયની તો આ તમારી પાસે છે તેની શોધાશોધ કરવામા શું શાઈ હયા રાસકીડાની મઝા શુભાવનાથી શું રળ મેળવ્યું?” રાધાજી શરમાઇ ગયા, નયની શા માટે મંતાડી દેવામાં આવી હતી તે મનમાં સમજ્યાં, શ્રીકૃષ્ણની ક્ષમા માંગી, અને નરસિંહને જોતાજી પાસે સમજવાની માખણી દરી કૃષ્ણે તે માખણ રાખી, નરસેરો તેને સાધ્યો.

His first verses – those which he was singing when he returned home after experiencing this divine vision also describe this event of the disappearance of Rādhā's *Nathanā*. The verses are to be understood as spoken by her between each of the coloured visions the poet had.]

નરસિંહ મહેતા.

પદ ૧૯૨મું.

નાગર નંદજના લાલ, રાસ રમના રમતાં મારી નયની ખોવાણી; ટેક.
એક એક, મોતી માહે સોના મેરો તાર,
સોજાયત ગોપી માંહે કાલના રખો મારો ભાર, ભાર, ભાર. નાગર.
નયની કાજે હું તો હુંડી જન્દાવન,
નયની આપોને મારા પ્રાણજીવન, વન, વન. નાગર.
નાતેરી ધડાવો મારે નાકે ન મોહાય,
મોટેરી ધડાવો મારા મુખ પર ઝોલ્યા ખાય, ખાય, ખાય. નાગર.
જન્દાવનની કુંજગલનમાં ટોકા કરે છે મોર,
રાધાજીની નયનીનો ધામણિયો છે ચોર, ચોર, ચોર. નાગર.
નયની આપો પ્રભુજી લાગું તમારે પાય,
નરસિંયાયા સ્વામીપર વારી નહિ બસિદાર, હાર હાર. નાગર.

પદ ૧૯૩મું.

[The following exquisite lyric by Narsinha Mehta has been imitated by Bhālan and by Dāyārām as well. The original of Mehta has not yet been published in his collected works but has been given by Mr. R. C. Modi in his biography of Bhālan (pp 119 ff.)]

સાંભળ રે હું સજની મોરી ! જનની કૃપ પેરે રમીએજ ?
મોહનજીએ મંદિર છાડ્યાં—એ કુખ કેને દહીએજ ? સાંભળ.
સાંભળ સજની વાત દહું એક, ગ્રેમની ગીઠા ગીઠીજ;
સરોવર પાણી અને મયાંતાં, નહને કુંવરે દીઠી. સાંભળ
પૂરથી હરિ હસતા આત્મા, પગની બરાબી આટીજ;
પાહું ફરીને જોવા લાગી, મુખ તંબોસે છાંટી. સાંભળ.
તરડે વેણુજ ગુંથી હુતી, આવડી કાં વેસણીજ ?
એવડો રસીઓ કેણુ મળ્યો, તારી વેણુજ નાખી વેરી ? સાચું બોલોની.
ગાડ તમે જમ્મ જોવા ઉભી, મસ્તક બમરો બેઠોજ;
બમરો ઉડાડતા રે, માદારી અપટે લટ ફુટીજ, સાંભળ.

હવે દાઝળ સારી હતાં, આવડાં ક્યાં રે શોભાંછ ?
 એવડો રસીઓ કોણ મળ્યો, તારે નવણે નીર દાઝ્યાં ? સાચું બો.
 પૂંદાવનમાં મારગ જતાં, જેણે આંખ બરાણીછ;
 ચોળી-રોળી કાઢનાં માલસું, કાઝણીઆં રોલાવાં. સાંભળ.
 આહવી તાહરી મોમળ કાયા, દેડે દાર દરખી ઉઘાણ;
 એહવો રસીઓ કોણ મળ્યો, તાહર રૂએ નહોર દીધા ? સાચું બો. ૧
 મુદર પોપટ આંખોં હુતો, દીડા નોતો મેં સાબાણ;
 તે પોપટ મુને કંબજ માયો, તે ઉડતાં નહોરજ વાગ્યા. સાંભળ.
 દાળી અતલસની ચોળી શીવડાવી, આવળી ક્યાં રોલાણીછ ?
 એવો રસીઓ કોણ મળ્યો, તાહરી ચોળી ચંચેળાશી ; સાચું બો.
 દરજ રે મુઝો જંગી ચંગી, ચોળી શીરી તંગીછ;
 ભર, જોજનમાં રે પહેરતાં, ચોળી તડાકે દધને તુરી. સાંભળ.
 અરજો ચગજો પહેર્યોં મુદરી ! જયમ ત્યમ સાડી વીંદીછ ?
 એવડી ઉતાવળી શી કુતી, તે વચ પહેર્યાં વાળી ? સાચું બો.
 સરખી સેપરમાં સાજા પડીઓ ને બર નિદામાંથી જાગીછ;
 સેપર કેરે કાણે મેં વસ્તર પહેર્યાં વાળી. સાંભળ.
 આવડાં પુંખો ક્યાંથી લાભ્યાં ? ક્યાં તમે બહેડી આવ્યાછ ?
 એહવો રસીઓ કોણ મળ્યો, જે કુલમાં પોહાડ્યા ? સાચું બો.
 પ્રથમ પોલે પેસતાં રે અમને, સાહામા મળીઆ વનમાળીછ;
 કુલ લખતે માહરે મસ્તક મેહેલ્યું, વાગ્યા તેની પાળી, સાંભળ.
 હરિ કાજે હાર ગુંથાવું, ને ત્રીણ વેલ પડાવુંછ;
 વનમાળી માહરે ચિત્ત દોષ તો, ચણું જધને પહેરાવું. સાંભળ.
 જે પુછ્યું તેનો ઉત્તર આપ્યો, ને મોવતાં બંધાણીછ;
 સહુ સહીઅરમા સમેલી ચાર, સધળે વાન વંચાણી. સાંભળ.
 ગાય શીખે ને સાંભળે રે, એહરી ત્રેમી જનની વાણીછ;
 નરસંવાયા સ્વામી ને રે બજતાં, પાવન થાએ પ્રાણીછ. સાંભળ.

નરસિંહ મહેતા.

૫૬ ૧૯૨મું.

નાગર નંદજીના લાલ, રાસ રમનાં રમતાં મારી નયની ખોવાણી; ટેક.
એક એક મોતી માહે સોના કેરા, તાર,
મેળાયત ગોખી માહે દાહના રાખો મારો ભાર, ભાર, ભાર. નાગર.
નયની દાજે હું, તો હુંડી જન્દાવન,
નયની આપોને મારા પ્રાણુજીવન, વન, વન. નાગર.
નાનેરી ધડાવો મારે નાકે ન મોહાય,
મોટેરી ધડાવો મારા મુખ પર ઝોલ્યા ખાય, ખાય, ખાય. નાગર.
જન્દાવનની કુંજગલનમાં ટોંકા દરે છે મોર,
રાધાજીની નયનીનો ધામણિયો છે ચોર, ચોર, ચોર. નાગર.
નયની આપો પ્રમુજી લાગું તમારે પાય,
નરસેવાયા સ્વામીપર વારી જઈ જાણિદાર, હાર હાર. નાગર.

૫૬ ૧૯૩મું.

[The following exquisite lyric by Narsinha Mehtā has been imitated by Bhūlan and by Dāyārām as well. The original of Mehtā has not yet been published in his collected works but has been given by Mr. R. C. Modi in his biography of Bhūlan (pp 119 ff.)]

સાંભળ રે તું સજની મેરી ! રજની કેમ પેરે રમીએજ ?
મેહનજીએ મંદિરે જાડયા—એ કુખ કેને દહીએજ ? સાંભળ.
સાંભળ સજની વાત દહું એક, પ્રેમની મીઠા મીઠીજ;
સરોવર પાણી અમે ગમાંતાં, નંદને કુંવરે દીઠી. સાંભળ.
પૂરથી હરિ હસતા આવ્યા, પગની બરાની આટીજ;
પાછું દરીને જોવા લાગી, મુખ તંબોલે જાંટી. સાંભળ.
હવડે વેણુજ ગુંથી હતી, આવડી દા વેરાણી ?
એવડો રસીઓ કાણુ મળ્યો, તારી વેણુજ નાખી વેરી ? સાચું બોલોની
જાડ તમે જમ જોવા ઉભી, મસ્તક બમરો બેઠોજ;
તે બમરો ઉડાડતા રે, માહારી ગાપટે લટ છૂટીજ. સાંભળ.

મોહીની સ્વરૂપ.

જેજેદાર થયો જગમાંહી, દરખ વાધ્યો છે દમ્મએ રે;
નરસિંયાચો સ્વામી ભલે મળીયો, એનાં ચરણ કમળ ચિત્ત લાઇએ રે. એને.

પદ ૪૪૫.

કવિ—આ શો ચતુરાનાં ચિત્તનો માણો રે, એને કાઇ નાળો રે, ટક,
થલાએ તો નથી ધડી ભામિની, એ તો આપે જનીને આવી રે;
તથુ મોહનું તેજ તારણી, એ તો છબિ છબિયે જનારી રે. એને.
ધણું ધરણું એને રે હાથે, હાથે ભરી છે ચોળી રે;
સાળુડે ભાત નર નારી કુંજરની, હસુગાના રંગમાં ચોળી રે. એને.
વાસ યુર્યો એણે પૂંદાવનમાં, ચોવરધન યજ્ઞી આવે રે;
એ નારીની જાત કાઇ જાણે, તેનો દેશ કલે રે. એને.
હહીએ છીએ પશુ દહ્યું ન થાને, એ તો નારી નદિ ગીરધારી રે;
મક્ષા ઇન્દ્ર શીષ ચારદા, એના ચરણતણા અધિકારી રે. એને.
અંતર હેત પોતાનું જાણી, એ તો આવે છે અંતરજામી રે,
વ્યભિચાર મૂકી જુવો વિચારી, એ તો નરસિંયાચો સ્વામી રે એને.

These four *padas* probably refer to the events narrated in the દારખાણા. When Mehta was entreating his God to give him the garland it is said that his throat became quite parched and not having any of his own people near to give him water he was in great trouble. Krishna taking the shape of a beautiful woman appeared before the assembly with a jar of water to quench the thirst of his devotee, and to keep the flow of his devotions uninterrupted. After giving him water the woman disappeared.

9 મોહીની સ્વરૂપ

પદ ૧૬.

કવિ—આ ભેને કોઈ હમી રે, આગસ મોડે.

બાંધે બાળુબંધ બેરખા પુગી, મનહુ મોતુ છે એને મોડે; આ ભેને.
જાંઝર જમકે ને વિધુવા હમકે રે, હિંડે છે વાંકે અંબોડે; આ ભેને.
મોતરશુ જારીને અનિ રે નમરી રે, માંહી નીર મગોદક તોભે; આ ભેને.
નરસંવાયે પાણી પાવને કારબુ, હરજી પધારયા કોડે; આ ભેને.

પદ ૨૨.

કવિ—ગોરી તારે તાણુડે રે, મોઢા મોઢા મુનિવર રાયા રે;
રૂપ સ્વરૂપ કણું નવ જાયે, મેં તો જણી છે છપરી માયા રે; ગોરી.
રમજુમ રમજુમ નેપૂર બાજે, પાવશે તે ગીર અતિ આંધે રે;
ધુંપટમાં મુખ એણીપેર શોભે, મોઢા મુનિજનના મન કાંપે રે; ગોરી
ગોકેશું વદન ને ગજસચળ જગકે, ઉપર દામખી લગકે રે;
સાણુની કોર એણીપેર શોભે, જાણે ગમનમાં વીજળી ચળકે રે; ગોરી.
વક્ષીકરણ વેણુ તમે ક્યાં રે ગુંવાવી, મુંદરી સજુમટ વાળી રે;
આ ચોળી તમે ક્યાં ધીવણવી, ભેને મોહી છે વજની નારી રે; ગોરી.
અંચળ દુષ્ટે ચોદેશ બ્યાળે, માંહી મદનનો ચોળો રે;
નરસંવાયો સ્વામી ભોવા સરિખટો, કોઈ મુંદરીનું વદન નિહાળો રે; ગોરી

પદ ૩૭.

કવિ—હરિ આબ્યા છેનારીના વેશે રે, એને કોઈ જુવો રે;
ધિવ બહા જેનું ધ્યાન ધરે છે, તેને ભોંધ ભોંધ કુખમાં ખુરો રે. એને.
બંધવ એનો તતક્ષણ હડયો, આબ્યો મંદિર જાણી રે;
રતનજાણ પછું બાકુળ દુરે છે, તમો જ્યોતિ મેહિતા જાળ પાણી રે એને
પરમેશ્વરે પુત્રી કરી જાણી, સમામધ્ય આણી રે;
અતરધ્યાન થયા અલભેલો, વાત રૂંસડકાએ જાણી રે. એને.

કાલી ખડક કસ ગય થઈ ખાખો, તારણી ચોટવે ત્યા સાહી રે;
પ્રથમ મારુ અગિની દેવડી, પછે મુને ભય નાહી રે, મથુરા.
વસુદેવ કસને પામે પડીયા, સીનો શો વાક રે,
અષ્ટ બાલક તુને આણી આણું, એ તો અમળા ગઠ રે. મથુરા,
કસે કહ્યું માન્યું વસુદેવનું, એને કારાગ્રહેમા નાખો રે;
બલે નરસેયો એટલું જાણો, રહોની ભોગળ * * * મથુરા

સાખી.

કારાગ્રહેમા રાખીયા, ત્રિલોકની જે ગણત,
સાધુ જન સહુ કાઠ પડીયા, તેનો થયો માદા ઉત્પાત.

પદ ઉચ્ચ.

કારાગ્રહેમા કસ ગય આબ્યો, વસુદેવ દેવડીને તેડી રે,
કારાગ્રહેમા બંનેને બેસાડી, ત્યા લોહની ભોગળ બાંડી રે. કારાગ્રહે
બંદીગીરી કાઢી બંનેની, સદાચ મૂઠ્યા રખવાલ રે,
બાકાઓ ખેપ કરી સાચવજો, આવતું કહેજો પાવ રે કારાગ્રહે
અખાડ શુદ્ધ અમીઆરસ રવિવાર, દેવડીએ પુત્ર જાણે રે,
કારાગ્રહેમા માલ રેવા રે લાગ્યું, તે મુણી જ નુચર ધાયે રે. કારાગ્રહે
કસરાય આગળ જાહેને પોકાર્યો, ભગિએ જાણે બાપ રે;
કસરાય કઠીને ધાયો, હું છું એનો કાળ રે. કારાગ્રહે.
કસે બાગી ભોગમ લોહની, વસુદેવને જોલાબ્યા રે,
લાવ દેવડી ગંતાન તાલક, ત્યા વસુદેવ લેહ આબ્યા રે કારાગ્રહે
જાહેને કુવર કસને સોખ્યો, કસે કામો વિચાર રે;
પાપી પડે મેં મહા દુઃખ દીધું, આ બાલ મને શુ માર રે. કારાગ્રહે.
કસે કુવર વસુદેવને આપ્યો, તું લેહને મદિર પધાર રે,
મહા દુઃખે મેં જાહેન સંતાપી, ધિક્ક ધિક્ક મુજ અવતાર રે કારાગ્રહે.
તે સને ત્યા નાગદ આબ્યા, વચન કહ્યું તે દહાડે રે,
કસ કહે તે અશ્વેષો મર્લ, ત્યા નારદ ગણી દેખાડે રે. કારાગ્રહે.
કસે કુવરને ફરી અગાળ્યો, લેઈ શલ્યા સાથે પછાડ્યો રે;
કહે નરસેયો કુવર માર્યો કસે, ત્યા નારદ મર્મ દેખાડ્યો રે. કારાગ્રહે.

નરાસંહ મહેતા.

, સાખી.

નારદે મર્મ દેખાડીયો, કુવર માર્યો કમરાય રે;
વહારે ચઢજો વિઠ્ઠલા, ઘણું દુઃખ પામે ઇજ માય રે.

પદ ૪થું.

ત્રાહે ત્રાહે સડકા કરે નગર લોક, બસો બસો ઇજ અવિધાર રે;
સાહે યાજો સ્વામી, મુખે વડે તે નર ને નાર રે. ત્રાહે ત્રાહે
દુષ્ટે દેવકીને મહા દુઃખ દીધું, એવો પાપી વિખની જવાલ રે;
દુષ્ટે દયા ના આણી મનમાં, ખટ માર્યા ત્યા બાલ રે. ત્રાહે ત્રાહે.
મહા દુઃખ પશુ વસુદેવ દેવકીને, દુઃખે સુકાર્ષ બેઠની કાય રે;
એટલું દુઃખ પડે પૃથ્વીપર, શરીને ગસાળ જાય રે. ત્રાહે ત્રાહે.
સ્તુતિ કરતા ગામળીયાની, માહે યજો શ્રી મહાગજ રે;
વહારે ચઢજો હો વિઠ્ઠલા રે, લજ્જા ગમજો શ્રી જગનાથ રે. ત્રાહે ત્રાહે.
દુઃખ જલણું રે માત પિતાનું, કાય આણું કમરાય રે;
કહે નરસંયો સાતમો ગર્ભ, તે જળીમડ કહેવાય રે. ત્રાહે ત્રાહે.

સાખી

સાતમો ગર્ભ જળીમડ કરે, વહારે વિઠ્ઠલજી કાય રે;
કષ્ટ જલણી વડા વીરનું, પ્રભુએ આગાધી જોગમાય રે

પદ ૫મું.

વડા રે વીંગી ગ્યા કરવા, આગાધી જોગમાય રે;
માત પીતાના જન્મ છોકુ, મડ પૂરે કસરાય રે. વડા વીંગી.
સમતા આઝ્યા મિલાજી, હો આજા નું દાસી રે;
કહે સ્વામી જાજો કાગબેઠેમાં, જાજો દેવકી દુઃખી રે. વડા વીરની.
ગર્ભ ગાગને દેવકી કરે, ગજે રેતા દુઃખ રે;
ગર્ભ લઈને જલુ જોડુવમાં, જર્મ મડે મેદિધી કુખ રે. વડા વીંગી.
રસમી ગર્ભ ગાગના સ્ત્રી કેમ જીવે, તે માનને નિર્માલ રે;
કરે પ્રભુજી એ માયા મારી, તેનો મોઢ ન જાણે મર્મ રે. વડા વીરની.

શ્રી કૃષ્ણ જન્મ.

ગર્ભ ગાળ્યો ઉભિયાજીએ, નારી પામી સુખ રે,
કહે નરસેયો ગર્ભ લેઈને, મૂક્યો રેલિયુરી કુખ રે. વઢા વીરની.

સાળી

ગર્ભ ગાળ્યો ઉભિયાજીએ, નારી પામી સુખ ધણું રે;
કમે નવ જાણ્યું ગર્ભ ગળીયો, તે પરાક્રમ ન જાણ્યું પ્રભુતણું રે.

પદ ૬૬

કાગઝેહેમા તેજ ધણું બાળ્યું, કિંદવ ચયા મહારાજ રે;
કહે દેવકી જાગે પીયુડા દમાગ, રીઝ ગળે છે અદિ જાગ રે. કાગઝેહેમા
નદિ પીએરમા માતા મારી, નદિ સામું નણુદ જોડાણી રે;
દોહેલી વેળાએ નદિ કોઈ પામે, ગાને રચા છે લાલ આસી રે. કાગઝેહેમા
લાજ મૂકી રાય પામે આબ્યા કહે ભામની સમાચાર રે;
કહે દેવકી પુત્ર આબ્યો તમારો, અધુરીએ અવતાર રે. કાગઝેહેમા.
કુવર લેઈ વસુદેવ જોડ્યા, પુત્ર રીઝ તમાર પર વાસ્યુ રે,
પાપી મામા તમને મારશે, એમ કહી ઢાળ્યા આસુ રે. કાગઝેહેમા
ધરીયુ રૂપ ત્યા શ્રી મહારાજે, અમો કરીયુ મામાનું કામ રે;
ચિન્તા ન કરો ધણું સુખ પામશે, લેઈ જાઓ મને તદને ધામ રે. કાગઝેહેમા.
મુને ત્યા મૂકીને ભક્તિને લાવજો, કહેજો ને આ તુજ સંતાન રે;
પાપી મામે જાહેનને મારશે, જડી જરો આ કાત રે. કાગઝેહેમા
ચિન્તા ના કરશે માતા મારી, અમો છુ નાનું બાળ રે;
વરસ અગીયાર રહીયુ જોકુળમા, પછી આણીયુ મામાનો કાગ રે. કાગઝેહેમા
એવા વચન સુણી એભ્યા માતા, પુત્ર વેલી લેજો મહાગ રે,
ભણે નરસેયો વચન દીધુ માતાને, પ્રભુ ચયા ન્હાનું બાળ રે. કાગઝેહેમા.

પદ ૭૫

કહે દેવકી સુણો કુવર દમાગ, દમો દુઃખીયાની લેજો મંભાગ રે,
રખે પુત્ર દમોને રિખતા, નહિ તો આવશે દમાગે કાળ રે. કહે.
દુઃખે દાઝી માતા તમારી, દુઃખે દમીયા છે તાત તમારો રે;
પાપીનો બે બાળ્યો પુત્ર વળાણું છુ, ધણું મઝે જીવ દમારો રે. કહે.

નરાસંહ મેહેતો.

સાખી.

નારદે મર્મ દેખાડીયો, કુવર માર્યો કસરાય રે;
વહારે ચઢ્યો વિઠ્ઠલા, ઘણું દુઃખ પામે ઇન્દ્ર માય રે.

પદ ૪થું.

ત્રાહે ત્રાહે સડકા કંઠે નગર લોક, બધો બધો ઇન્દ્ર અવિધાર રે;
સાહે ચાલે સ્થામળા, મુખે વદે તે નર ને નાર રે. ત્રાહે ત્રાહે.
દુષ્ટ દેવદાને મહા દુઃખ દીધું, એવો પાપી વિષ્ણુની જવાલ રે;
દુષ્ટ દયા ના આણી મનમા, ખટ માર્યા ત્યાં બાલ રે. ત્રાહે ત્રાહે.
મદા દુઃખ પરચું વસુદેવ દેવદાને, દુઃખે સુકાર્મ બેડતી ઠાય રે;
એટલું દુઃખ પડે પૃથ્વીપર, શક્તિને રમાનળ જાય રે. ત્રાહે ત્રાહે.
સ્તુતિ કૃતા પ્રામણ્યાની, માહે યજ્ઞે શ્રી મદારાગ રે;
વહારે ચઢ્યો હો વિઠ્ઠલા રે, લજ્જા ગમ્યો શ્રી જગનાથ રે. ત્રાહે ત્રાહે.
દુઃખ જપ્તું રે માત પિતાનું, ક્ષય આણું કસરાય રે;
હૃદે નરસંયો સાતમે ગર્ભ, તે જળાબદ દહેવાય રે. ત્રાહે ત્રાહે.

માખી.

સાતમે ગર્ભ જળાબદ કરે, વદારે વિઠ્ઠલજી ધાય રે;
કષ્ટ જલ્પી વડા વીરનું, પ્રભુએ આગધી જોગમાય રે

પદ ૫મું.

વડા રે વીરની મહા કરવા, આગધી જોગમાય રે;
માત પિતાના જ્યેષ્ઠ છોડું, કાલ પુરું કસરાય રે. વડા વીરની.
રમતા આગ્યા ગમિયાજી, હો આત્મા હું દાસી રે;
હૃદે સ્વામી જાણો હાગમેહેમા, જાણો દેવદા દુરાગી રે. વડા વીરની.
ગર્ભ માળને દેવદા કરે, રખે દેતા દુઃખ રે;
ગર્ભ લઈને જનું જોડુયમા, જલ્પી મીઠું મરિપુત્રી કુખ રે. વડા વીરની.
સ્વામી ગર્ભ માળના શ્રી હમ જીવે, તે માનને નિર્માણ રે;
કહે પ્રભુએ માયા મારી, તેના કોઈ ન જાણે મર્મ રે. વડા વીરની.

11 શ્રી કૃષ્ણ જન્મ વધાઈ.

પદ ૧૬૩.

આનંદ વાળો અતિ ધણે રે, દખ્યાં સુર નર લોક રે;
અદ્વૈતકૃપામાં અવન જાણે, માનાના ટળાયા શોક રે, આનંદ,
મનમાં વિરમય થયા માનાજી, કારણ કુંવર આગ્યો રે;
હુલ વિદારણ મંકડ નારણ, ગોકુલમાં પધરાવ્યો રે, આનંદ.
હુલુબી નાદ અંતરીક્ષ વાગે, પુષ્પની વૃદ્ધી થાય રે;
નરસંયાના સ્વામી જશોદા ખેળે, વસુદેવ મૂળે જાય રે, આનંદ.

પદ ૧૬૪.

મનમાં વિરમય થયા માના જશોદા, પાનામાં દડિા જાલ રે;
ચૌકલુવનનો લીલાકારી, અવતર્યો કસનો કાળ રે, મનમાં.
પ્રથમ નવણે નિરખું કુંવરને, પછે જગાડું નદરાય રે;
જાગે પ્યારા મગજ સાજ, જાગ્યું જાગ્યું નમારુ વરણાય રે મનમાં,
જાગ્યા નંદજી આનંદ પામ્યા, લેયા જગદાધાર રે;
કેડી રત્નિશશી પ્રગટ્યા, કેડી કેડી દીવડાની દાર રે, મનમાં.
શ્રેષ્ઠ ચક્ર ગદા પડા વિરાગે, નિગમી થોડ, પામ્યા નરનાર રે;
નંદ કહે સુણે જાગની મારી, દાંત છે લીલાકાર રે, મનમાં.
મજલોફનું પ્રતિપાલન કરવા, અમુરે દણુવાંત કાગે રે;
બહે નરસંયો લીલા વખાણું, અવનાર લીધો મદારાગે રે, મનમાં.

પદ ૧૬૫.

ધન્ય ધન્ય દિવસ આજ અનોખમ, ધન્ય ધન્ય શ્રી ગોકુલરાય રે;
ધન્ય ધન્ય નંદજીશોદા, ઘેર ઘેર જોગજીવ થાય રે, ધન્ય ધન્ય.
ઘેર ઘેર સાદ જ દુનિ ગોખી, જમના ઝીલવા જાય રે;
તરીયા તોરણ દારે શોભતા, માનુની મગજ ગાય રે, ધન્ય ધન્ય.

નરસિંહ મેહેનો.

જશોદા રોહિણી કુંવરને નિરંખી, આનંદ જિર ન માય કે;
અંતરીક્ષ રટીને ભુવે દેવના, કુદ્દુભી વાજનં સોદાય કે. ધન્ય ધન્ય
ધન્ય ધન્ય આવણુ વદી અટ્ટમી, ધન્ય શ્રીગોકુલ ગામ કે;
નરસંયાના રવામીની મંજે રમના, પૃથ્વી તે મનનાં દામ કે. ધન્ય ધન્ય

૫૬ ૪૬૫.

નદને આગણે નર ઘોષ વાધ્યો, પંચમ શબ્દના પૃથ્વી નાદ કે;
ધોળ મંગળ આલાપે ખાવા, શ્રી ગોકુળમાં પડીયો સાદ કે. નંદને.
ધર ધરથી નિસરી કે ગોપી, સરખા સરખી ટોળી કે;
દધીક્રીય મચ્યો નંદ આંગણે, શીરથી દોળી ગોળી કે. નંદને.
આવાળુ માંમ અટ્ટમી અંધારી, બાળ્ય રોહિણીએ રડાં છીધાં કે.
નરસંયાના રવામી મધ્ય ડેણીએ, જલ ગોકુલ દર્શન દીધાં કે. નંદને.

૫૬ ૪૬૬.

જશોદાના આગણીએ, કુંવર શોભા દીસે કે;
મુક્તાકળનાં તોરણ ખાંધ્યા, જોષ જોષ મનકું હીસે કે. જશોદાને.
મદાલા મદાલ કહે માનુની, આનંદ જિર ન માય કે;
કેસર કુંકુમ ચચે સદને, ઘેર ઘેર ઓચલ ચાય કે. જશોદાને
ધન ધન લીલા નંદભુવનની, પ્રકટયા તે પૂરણુ અક્ષ કે;
રગ રેલાંયા નરસંયો ગાયે, મન વાધ્યો આનંદ કે જશોદાને.

૫૬ ૬૬૭.

ચાણો મખી આપણુ જલ્યે, નંદકુવરને જોવા કે;
કચન યાગ બરી મુક્તાકળની, મંગળ ગાન કહેવા કે. ચાણો.
ધન જશોદાએ જીવન જાણે, પૂર્વે મદાનપ છીધા કે;
પૂરણુ અક્ષ અવિલોહી જોના, મનવાચિન રૂળ દીધાં કે. ચાણો.
બક્તનણું મુખ પૂરું કરવા, નારાયણુ અવનરીયા કે;
કૃપા કહે દવે નરસંયાને, શુભ તમારા ઉચરવા કે. ચાણો.

૫૬ ૬૬૮.

પાગળે પોદયા પુત્રોત્તમજી, માનનાં દર્ખ ન માય કે;
આનંદ પ્રજવાગી મદકો, માનુની મંગળ ગાય કે પાગળે.

શ્રીકૃષ્ણ જન્મ વધાઇ.

માવ સોનાનું રે પારણું, માણુક મોતીએ જડીયુ રે;
 ચોદશ રતનની કાન્તિ વિરણે, ઝાઝા હીરલે મઢીયું રે. પારણે.
 હિરોળે ઉમલાં રે ઉલ્લાસે, ધમધમ ધુધરી ધમકે રે;
 કુવર કનૈયો અસૌદિક નાનો, માનુનીનું મન ઠમકે રે. પારણે.
 ધન ધન માતા જશેભતિ, ધન ધન ગોકુલ ગામ રે;
 નરસંપાનો સ્વામી ચામળાઓ, પૂર્ણ તે મનના કામ રે. પારણે.

પદ ૮મું.

નાનું શું ગોકુળિયુ મારે, મારે વાદલે વેંકુંક ઠાંધું રે;
 બહાદિકેને સ્વપ્ને ન આવે, આહીરને દર્શન દીધું રે. નાનું.
 ખટકશને ખોળ્યો ન લાગે, વેદ પુરાણ એમ ગાયે રે;
 અવનવી લીલા વૃન્દાવનમાં, વન વન પેન ચગવે રે. નાનું.
 પુરુષોત્તમ લીલા અવતારી, દેહ ધર્યા અવિનાશી રે;
 ઠર જોડીને ઠહે નરસંવા, ગોવાળિયા વૈકુંઠવાસી રે. નાનું.

નરસિંહ મેહેનો.

ધૂંગરન વાછઠઆ ચારે, ગલ જલિન પાપ પાવડલી,
 ઇમકડે ચાલે નરહરિ, મુખ મરકડવાવે માનડલી બજરે
 હર વનમાળા મોહિયે માનને, રમતો માજમ રાનડલી;
 આધન થીનમદેરનો મગિયો, ઘેર ઘેર કરે સડ વાતડલી. બજરે
 પોંડારે પવરીઓ દાનડ, વાગે મધુરી વાસાડલી;
 ઠેક નરસિંયો એવો નમ્નો નમન, દાઢે કુળની દાસડલી. બજરે.

૫૬ ફેફ.

ધેલા મન મોવિદને મારી રે, ધેના મારી મોવિદ મારી રે ધેના મન ટેક
 શુકલ નીચને હમરે રે, આપ્યા જમણે હાથ,
 આપ્યા દશે તો પામશે રે, નહિ આપે તારી રે સાથ ધેલા મન
 ખાઓ પીઓ ધન વાંચરા રે, પડેરા કપા સાર
 પ્રાણી તે સરખો આત્મા રે, નહિ મગે વાગે વાગ. ધેલા મન.
 બીડ પડ્યા ભાગ્યા રે, નહિ મા ને નહિ આપ,
 એતી શકે તો એનને રે, હરી કશાપ ન દેવ રે જનાપ ધેના મન.
 મોખખી કાઠી ચાડરી રે, ખરો મહિનો ખાની,
 માન ખડ્ગ લે હાથમા રે, જમનો સિંગ લે ન ધાની ધેના મન
 ખાધી રાકો તો ગાધજો રે, પાણી પહેલી પાળ,
 છેદને જ્યારે જળ વાસુ રે, શુષ્ક ગાયે નરસિંયો દયાળ ધેલા મન

૫૬ ઉમ્મ

પ્રાત મગે સર ઉઝા પહેલા, જો રે ગસના મુખ રામ કહે,
 હા રે હા રે કૃષ્ણને તુ બજ નામે, જગમા તારુ નામ રહે. પ્રાત
 ગમ નામનો મહિમા મ્હેરો, સિવ સનકાદિક ધ્યાન ધરે;
 મેઠે યદી મ્હેરુ હોય પ્રાવજિત, નારાયણના નામે તરે પ્રાત. .
 કમરી ધુરે જ્યમ મૃગજ ત્રામે રાતે ઉમે જ્યમ તિમિર ટરે,
 પૂરશ્ચક્ર અઠવ અવિનાતી, કેસુદિના તાપ તરત દરે પ્રાત.

નીતિ ભક્તિ.

કાટિ કદવાણુ શળ ઉદય ભાગે, પાપ ગાપડું ક્યાં રે રહે;
અધમ નીર મંઘામાં ભથ્થું ત્યારે, મંઘા સરખું થઈને વહે. પ્રાતઃ.
એ રસને શુદ્ધેવજી બાણે, કામદિ વિરધા સંન લહે;
બળે નરસંયો તમે પ્રભુ બજી હો, આવાગમનો ફેરા ટળે. પ્રાતઃ

૫૬ ૮મું.

સંતો હમે રે વેરાંરીયા શ્રી રામનામના;
વેપારી આવે છે બધા નામ ગામના. મંતો.
હમારું વસાણું સાધુ સફકોને આવે;
અદારે વરણુ જેને હોરવાને આવે;
હમારું વસાણું કાળ દુકાળે ન ખૂટે;
જેને રાગ ન હો, જેને ચોર ના લૂટે. મંતો.
લાખ વિનાનાં લેખા નહિ, ને પાર વિનાની પુંજ;
હોરકુ હોય તો હેરી સેજો, કસ્તુરી છે મોંઘી. મંતો.
રામ નામ ધન હમારે, વાજે ને ગાજે,
છાપન કપર ભેર ભેરિ બૂગજ વાજે;
આનંદો ને ખાતાવહીમા, લક્ષ્મીનરત્ન નામ;
ચીડીમાં ચતરભુજ લખીયા, નરસૈયાનું કામ. મંતો.

૫૬ ૯મું.

નગને નહયા, કૃષ્ણ ગોવાળિયા, ઘુલ વિના ઘેનમા કોણુ જાશે ?
ત્રણસે ને સાઠ ગોવાળ ટોળે મળ્યા, વડો રે ગોવાળિયો કોણુ ધારો ? જા.
દહિતણા દૈયગ, ધીનણા ધેવન, કદિયલ દૂધ તે કાણુ પીશે ?
હરિ તાર્યો હાથિયો, કાળિનામ નાથિયો, ભૂમિનો ભાર તે કાણુ લેશે ? જા.
જમુનાને તીરે, ગાંધણ ચરાવના, મધુરીશી મોરલી કોણુ વદાશે ?
બળે નરસૈયો તારા શુભ ગાંધ રીઝિયો, બુદ્ધા બાહેડી કોણુ સદાશે ? જા.

૫૬ ૧૦મું.

રાત રહે નહરે, પાઞ્છી ખટ ધડી, સાધુ પુરુષને સુષ ન રહેવું;
નિદ્રાને પરદરી, સમરવા શ્રીદરી, એક તું એક તું એમ કહેવું. રા.

નીતિ ભક્તિ

પદ ૧૪મું.

ધૂણું કીર્તન પિના નર મદા સૂતાડી, વિમળ કાંચે વપ્ શુદ્ધ ન થાયે;
સકળ તીરથ શ્રીધૂણું કીર્તન દયા, હરિતણા દાસ જેને હેતે ગાયે. ૬૦
ધૂણું પુનઃપ્રોત્તમ નવલ રંગી તણ, અન્ય દેવે જેનું મન મેલે;
કાદી ચિંતામણિ કામધેનુ તણ, મદિયિના પુત્રનું દૂધ દોલે. ૬૧
ગર્ગ જોશી જશ ગાય જેનો સદા, નારદ નામ મુખથી ન મૂકે;
તે બ્રહ્મ કાર આવીને ઉમા રહ્યા, મોષિકા મુખ જેવાને દૂકે. ૬૨
અજ ગાય સુરપતિ સ્વપ્ને પેજે નદી નેતિ નેતિ, કહી નિગમ વામે;
નરસંયો રક, જશ ગાઇને રીઝવે, સહસ્ર મુખે સૌ પાર ન પામે. ૬૩

પદ ૧૫મું.

હરિ હરિ રટણ દર કણ્ય કળિકાળમા, દામ બેમે નહોં કામ સરસે;
બાકત આશીન છે સ્વામીસુંદર સદા, તે તારા કારજ સિદ્ધ કરશે હરિ.
અશ્વ સુખ સાર શું મૂક કુલ્યો ફરે, શીશ પર કાળ રહ્યો ફન કરડે;
પામર પત્રકની ખમર છુજને નદી, મૂક શુ જેઇને મુઠ મરડે હરિ.
ગ્રાહ પાપે કરી બુદ્ધિ પાછી જરી, ખગદરી થડ શુ કાળે વળ્યો;
મશિને મીંચી છે નહોં જીવજન, આપણે અવશ્યજે રહ્યા રે આગેા હરિ
પરપંથ પરદરે સાગ હદિએ ધરે, હિયગે હરિ મુખે અચળ વાણી;
નરસંયા દગિતણી બકિત બૂલીમ મા, બકિતવિના બીજું ધૂળધાણી. હરિ.

પદ ૧૬મું.

બાપંડ પાપ મે કવણ કીધા હશે, નામ લેતા તારું નિદ્રા આવે;
ઉપ આહાર્ય, આહાર મે આદર્શ, લાભ વિના લવ કરવી મન આવે બાપ.
દિન પુડે દિન તો વહી જાય છે, દુરમતીના મે બર્યા રે કાઝા;
બકિત ભૂતલ વિરે નવ કરી નાદરી, ખાંડવા સંસારનાં ચોથાં કાઝાં બાપ
દેડ છે જૂઠ્ઠી કમ છે જૂઠ્ઠાં, બીડબળન તાડડે નામ સાચું;
હરિ જરી વરગુણ શ્રીહરિ નૂજને, પનિનપાવન તાડડે નામ વાચું. બાપ.
તારી ટરણા ચિના ટૂણા કોળામણા, કળ અને વિદ્યાર્ન બળ ન ફાયે;
નરસંયો રંડને તાડરી જખના, દેડ બેડી બાનો સગલ આવે. બાપ.

નરસિંહ મહેતા.

૫૬ ૧૭મું.

તારા દાસના દાસની નિત્ય મંગનવિના, બ્રહ્મ થાપ બૂધગ મન માંડે;
 દુષ્ટની મંગતે દુષ્ટ મનિ ઉપજે, અવશ્ય પ્રીતન નવ થાપ તારૂ. ના
 પૂર્ણ વિપપાનથી દુસ્મિત દેહિયા, ત્રિપ પીધું નવ તેનું મરણે;
 તુલસી વેગળા તેહની મંગતે, જન્મ કોટીનના મુદ્દન હરશે. ના.
 અમૃતની ઉપમા સાધુને નવ ઘટે, ગાંડની દુષ્ટતા ન ટાળી તેજે;
 પ્રદ્યાદ નાગે ગર્ભમંગલ કરી, વરા દર્શી વૈકુંઠનાથ જોજે તા.
 ચતુરધા મુક્તિ છે, જૂઝની ભુક્તિ ની, તારંગ તે તેહને નવ ગયે;
 જોહુ કરજોડીને નરમેયો વીનવે, જન્મોજન્મ તારી બક્તિ જાયે. ના

૫૬ ૧૮મું.

પ્રેમરસ પાને હું મોના પીગર, તત્વનું કુંપલુ તુજી જાગે;
 દૂબળા ઢોરનું ફૂસકે મન ચળે, ચતુરધા મુક્તિ તેઓ ન માગે પ્રેમ.
 પ્રેમની વાન પરિલિન પ્રીતપો નદી શુકજીએ સમજી રસ મનાડ્યો;
 જાન વૈરાગ્ય કરિ અંથ પૂરો કર્યો, મુક્તિનો માર્ગ મુરો દેખાડ્યો. પ્રેમ
 મારીને મુક્તિ આપી ધણા દેવને, યાની રિગાની બહુ મુનિ રે જોગી;
 પ્રેમને જોગ તો મજાતણી જોખીકા, અવર વિગ્યા કાષ્ઠ બકન જોગી. પ્રેમ.
 પ્રેમને મુક્તિ તો પરમ વચન સંગ, હેતુના જીવ તે હેતુ ત્રૂકે;
 જન્મોજન્મ લીધાત્મ માવના, સદાચુના વદાત્મ જેમ હાં છરે પ્રેમ.
 મે મેલો કાથ જોખિનાથ મગવાનજો. અવર જીનું કાઠયે ન બાવે;
 નરસેયો મદામની માથ છે ગુણ દર્શી, જનિ સતિનેતો સ્વપ્ને ન આવે. પ્રેમ.

૫૬ ૧૯મું.

ધ્યાન ધર ધ્યાન ધર નદના કુંવરનું, જોષ્ટી અખિય આર્ત પામે;
 અષ્ટ મદાસિદ્ધિ તે હાર કબી ગંદ, દેહનો કુદન તે દર વામે ધ્યાન.
 મોગનાં પીગનો મુગ મગક ધરે, કુંડળ મહારાત્ન અવળ વગડે;
 નીવવટ નિવક તે મુનમ કેનગાતું, કંક મુદનાથ દાગ દગડે ધ્યાન.
 પીતાંગદ પવવટ દંટિનટ રચિત છે, લલિત ત્રિશંગી વાદાવો વેદ વામે;
 કામનાં દુમતમે રાધિશ ગસ બરી, હજીને મન આવાપિ માયે. ધ્યાન.

નીતિ ભક્તિ.

મેનલીની ધુની સુણી વનિતા આપુળ થઈ, ગોપિકા કેગડા વૃદ્ધ આવે;
નરરંયાને મન આનંદ અતિ ઘણો, પુષ્પ મુક્તાકેળ લેઈ વધાવે. ધ્યાન.

પદ ૨૦મું

ધ્યાન ધર ધ્યાન ધર, નેત્રમા નાથ છે, અતઃ ભાળની એક સુરતી,
દેહીમા દરસશે, પ્રેમથી ખસશે, અનળ અનોખમ અધર મુરતી. ધ્યાન.
ગેરલીના નાદમા, વ્રવણુના સાદમા ઝાઝરી ઝાલરી ડમક વાળે,
તાપ મૃદગ ને અગ ઉષમા ઘણી, બેરીનો નાદ પ્રભાડ ગાળે. ધ્યાન
મન પરસન થશે, દર્પો દર્પે નાસશે, ભાસશે પ્રહા વ્રજ વન વેલી;
કુળલલિત માહે શ્રીકૃષ્ણ લીલા કરે, નિરખની નૌતમ નિત્ય કેલી ધ્યાન
સુરતર્ગચામમા, વીલસે ગગમા, દરસશે દેહીનુ માન મરતા;
નરસૈવાયા સ્વામી સર્વ સુખ આપશે, દુષ્કૃત કાપશે ધ્યાન ધરતા ધ્યાન.

પદ ૨૧મું

હરિતાયુ હેત તને કથમ ગયુ વીસરી, પશુ કે ફેડીને નરતપ દીધુ,
હાડ ને હેડ પરિ મહુ તને હાકતું, આજ વધારીને માન દીધુ. ૬.
ધાત્રીનુ ગાળિયુ કાથી ઠાળિયુ, નેત્રના પાટા શીનાયે છોડ્યા,
તેતણા ચરણને નવ ભળવો કૃતધી, તે ન ગુણ પાડના હાથ જોડ્યા ૮.
પગ ઠોકી કરી માગતો મૃદમતી, ધાસ પાણી કરી સમ્મદ ગ્રીણા,
આજ ગોવિંદ ગુણ ગાઘને નાચતા, લાજ આવે તને કર્મદીણા ૯.
લાખીશી ટોટ ને ઠાકાલ ચાવતો, ઉંટ જાણી ઘણો બાર વાધે,
આજ અમૃત જમે હગ્ધે લગવો જમે, વૈદુહનાથને નન આગધે ૬.
પીઠ અપાડી ને અકુશ માર સહી, રેણુ ઉડાડતો ધરણી હેઠો,
આજ સુવા ચઢન આગ્રણ અગ ધરી, વેગે વાય જો તું વેલે બેઠો ૬
અન્ન ને વસ્ત્ર ન જૂઠાણુ સર્વ જો, તેહનો વજને હતો ઉધારો,
નરસૈયાના ગ્વામિએ સર્વ સાડુ દર્ધુ, તે પ્રણુને તમે કા વિસારો ૬

પદ ૨૨મું

મારા નાથજી મૂળને ભક્તિ દેજો સદા, દીન જ્વણીને સંભાળ લેજો;
ભક્તિ આપી બલા ભાવથી ભૂધરા, અતે આવી અહોનીશ રહેજો. માર.

નરસિંહ મેહેતા.

બકિા કારણુ મારો દેહ દુર્જલ લખે, દેહ કારણુ રખે રનેદ ગમે,
 આજ મન સાથ જહુનાથ જો વીસરે, વળતી વચે મારી કુણુ થાયે. મારા,
 કમ દૂડાં કરી ખાણુ ચારે બરી, નાસવા નીસર્યો નામ જારી;
 કૃપાનુ કીર્તન વિના ગમ જાએ તથા, જેમ રહે લુગરે સિદ્ધિ દારી મારા
 હુ ગર્ભ નાના કર્યો નિત્ય ઉગમરો, નવ કર્યો નાથજી શરણુ પાખે,
 બવ વિષે જાતા વાદર ને શુભ નહિ, જાણ્ય અહીં મુજને કોણુ રખે. મારા
 અરુધ આયુરમા કલ્પના મનુષ્યને, આજ કીધું વળી કાલ કરવું;
 આસનો શો વિશ્વાસ નહિ નિમિષનો, આરા અધુરી અને એમ મરવું. મારા
 ઉત્તમ મધ્યમ વરણુ તું વિરક્તા, પ્રકટ થઈને દરશન પમાડો;
 નરનંદ્યા ગદને રંક દરણુા કંગે, દીનજંતુ વચ્ચે આદ આડો. મારા.

૫૬ ૨૩મું.

અનેક લુગ વીત્યા કે, પયે આવનાં કે, તોયે અંતર રચો કે જગાર;
 પ્રભુજી છે પાછો કે, દરી નથી વેગળા કે, આડો કે પડ્યો છે અદકાર. અ
 દિનકર રંધ્યો કે, જેમ કંઈ વાણે કે, ગયું અજવાળું થયો અંધકાર;
 વાદળ મરણુ કે, ને લાખું જેમ દીસવા કે, જાનુ કંઈ દેખાયો તેવાર. અ.
 શોકડીયાની લાજરે, બાધમનો નાળીયો કે. મેરેલી કાંઈ કુળતણી વળી લાજર;
 જાણવાને માથે કે છેડા લજ નાળીયો કે, તારે પ્રભુવર પાળી હૈં આજ. અ.
 નાથને સ્વરૂપે કે, જામ એતું નામ છે કે, માલખી છે વળી સરજનદાર;
 નરસંધાનો સવાળી કે, જે કાંઈ અનુભવે કે, તે તરી ઉતારે બવપાર. અ

૫૬ ૨૪મું.

ધ્યાન ધર દરિનજું અરુપમનિ આગમ, જેયટી જન્મના દુઃખ જાયે;
 અવર ધર્યાં કંઈ અગ્ય કાંઈ નવ મરે, માયા દેખાઈને મરણુ વદાયે. બા.
 મહાગ કંપાળ મીઠુજનનાં ગરજમા, ગરજ આવે મુખ પાર હોયે;
 અવર વેપાર તું મેરવ મિથ્યા કરી, કૃપાનું નામ તું રાખ મેરવે. બા.
 ૫૬ માયા પરી અટક મરણે દરિ, તટક્ય મા વાન મુખનાંજ માગી;
 આગનુ બવન આકાશ મુંધી ગમ્યું, સુર એ મુજથી બીજા કાગી બા.
 અંત વેગળા ગયું પલિન પિન્દવ રૂપું, તોય નથી મરેનો મીઠુજી કહેવું;
 મેનરે મેન દિન માર છે વાનના, ત્રીજી સંકારના ગાજ મેનું. બા.

નીતિ લંકિત,

મરસ ગુણુ દરિતણા જે જને અનુસર્ણા, તે તણા સુજસ તો જગત બોલે;
નરસૈયા રકને પ્રીત પ્રભુશુ ઘણી, અવર વેપાર નદિ બજન તોયે, ધા.

પદ ૨૫મું.

તોરા દાસના ચગલુની રેણુ મસ્તક ધરૂ, જેયકી કોટિ કન્યાણુ પામુ,
નિરખતા નેરશુ નેત્ર અમત હરે, ભવતખા પાપ તે દાણુમા વામુ, રેક
બક્તને ભેટતા કિલિમા નવ રહે, જાનદોષકચકી તિમિર નામ;
ધન્ય ધન્ય લાગ્ય જે ગાણુ સંગત કરે, કૃષ્ણ કીર્તનવકી કૃષ્ણ બામે. તારા,
એક દાણુવાર જે મંતસંમન કરે, ધન્ય ધડી જતુની તેજ જાણો,
બણે નરસૈયો બવસાગર ખડા, હરિજન નાવ નિશ્ચે પ્રમણો તારા.

પદ ૨૬મું.

સમર શીદરી મેલ મમતા પરી, જોને વિચારીતે મૂળ તાર,
તું અહ્યા કોણુ ને કોને વળગી ગ્યો, વગર સમજે કહે મ્દાડ મ્દાડ સ.
દેહ તારી નથી જો તું જુગતે કરી, ગાખતા નવ ગહે નિશ્ચે જાયે,
દેહ સંબંધ તજે નવનરા બહુ થશે, પુત્ર દલત્ર પગિવાર વહાયે. સ,
ધનતણું ધ્યાન તું અહોનિશ આરે, એજ તારે અતરાય મોટી.
પાસે છે પિયુ અન્યા કેમ ગયો વિમરી, દાથથી જાણ મધ થયે રે ખોટી સ
ભર નિદ્રા ભર્યા શોધિ થેયો થણો, મંતના ગજ્જ મુણી કા ન જંગે;
ન જંગતા નરસૈયા લાજ છે અતિ મણી, જન્મે જન્મ તારી ખાત બામે ન.

પદ ૨૭મું.

પાગકી દુગે મદતા કરે પ્રાણિયા, પુણ્ય પાખી સર્વ વાન ખોટી;
કે તે તો દર્શણ કાદરા વાવિયા, ક્યાથી જમે તું તો દાગ રાટી પાગકી.
કે તે તો દાન કદી આપ્યુ અગ્નતણું, ક્યાથી ફહે તું તો થેજ ઝોટી;
કે તે તો દયિર મોનાગને આપિયુ, ક્યાથી પેહેર તું તો કાક ટોટી. પાગકી.
પુણ્યથી રિદિ છે, પુણ્યથી ગિદિ છે, પુણ્યથી પેહેર મો દમયો ટોટી,
બળે નરસૈયો તું, પુણ્ય કર પ્રાણિયા, પુણ્યથી પામરી પદી મોટી પાગકી

નીતિ લક્ષિ.

તું એમ નહોતો કરિજનનું થયો, વિષ્ણુપદ ગાઇ થયો ભક્ત બરમા;
 દગ્ગી તો કાગડો હોડ કરે હસની, હસને તો હસી કાઢે વચમા. ૩
 પિંડમા પ્રભુ પશુ પ્રગટ પેષે નહીં, ફાકટ બાળે તે ફગ બાળે,
 અગણિત અહનુ ગણિત લેખુ છે, કુટ બાળે કરી માળા અને ૪
 જે નિગદાનમા ગેહનું મન ગમે, બિન્ન મંસારની જાતિ બાળે,
 દાસ નરસૈયો દહે તેને ચરણે નમુ, જ્ઞાન વિજ્ઞાનની જોત જાળે ૫

૫૬ ૩૧મું.

નીરખને ગગનમા કોણ ધુમી ગ્લો, તેજ દું તેજ દું સમ્મ બોલે
 સ્વામના અગણમા છમ્મ છુ મરણુ રે, અહીંયા કાઢ નયાં કૃષ્ણ તોયે ની
 આમ જોના ધણી જુદિ ના સહે કળી, અનન આનંદમા પદ બની,
 જડ તે જ્યોતન રસ કરી ગણુવો, પકડી પ્રેમે સંજવન મૂળી ની
 જળાધ્ય જ્યોત ઉછોત રવિ કોટમા, હેમની કાગ બપા નીસરે તોયે,
 સચ્ચિદાનંદ આનંદ કીડા કરે, સોનાના પારણા માહી ખૂસે ની
 બસિ વિષ્ણુ તેડ વિષ્ણુ સૂત વિષ્ણુ જો વળી અયગ જગક સદા અનંત દીવો,
 નેત્ર વિષ્ણુ નિરખવો રૂપ વિષ્ણુ પગપવો, વણુ જિહ્વાએ રમ સગસ પાવો ની
 અદગ અવિનાશી એ નનજ જાએ દળ્યો અરધ ઉગ્ધની માહે મદાવે,
 નરસૈયાઓ સ્વામી ન-ગ બપાપી ગ્લો, પ્રેમના તતમા મત જાવે ની

૫૬ ૩૨મું

અગિન અઘાડમા એકે તું શ્રીદરી, જૂજવે રૂપે અનત બામે;
 દેદમા દેવ તું તેજમા તરવ તું, શન્યમા ગજ્જ થય વેદ વામે ટેક
 પનન તું પાણી તું જૂમિ તું જૂધરા જલ થઇ ફૂલી રલો આકાશે,
 વિવિધ રચના કરી અનેક રસ લેવા, શિવ થયો જીવ થયો એજ આરો. અ
 વેદ તો એમ વદે, ત્રુતિ સ્મૃતિ સાખ દે, દનક કુડવ વિષે બેદ નોહોય,
 ઘાટ ઘડિયા પછી નામ રૂપ જુજવા, અલે તો હેમનું હેમજ હોય અ.
 અય ગડગડ કરી વાત ન કરી ખરી, જોહને જે ગમે તેને પૂજે,
 મન કર્મ વચનથી આપ માની લહે, સાથ છે એજ મન એમ સૂજે અ
 વૃક્ષમા બીજ તું બીજમા જલ તું, જોઈ પટતરો એ જ પાસે,
 બલો નગસૈયો એ મનતણી શોધના, પ્રીત કરે પ્રેમથી પ્રગટ થાશે અ.

પદ ૩૩૫.

મરીરે મોઢ્યા વિના માર નદિ મંપડે. પંડિતો પાર નદિ પામે પેથે;
નાદુલ મેલીને તુલને વજગી રહ્યા, જૂળ નદિ બામે એમ દાસે થોથે ૪.
રમના આદમાં મરે કૃષ્ણ રહ્યા, વિગનિ ગુરુ ગાન વિના રે ગુંથે;
વાત્રો વિદ્યાનમાં વિરિધ વાહુરી વડે, પરદરી વજને વગને ચુંથે ૫.
શબ્દ શીમે ખંડે તકલ વિના બન્ને, અધ્ધશ્વ જયરે આરી એથે;
પ્રપચ પિંડમાં રહ્યો જલદાર નવ મરો, આશયા એમ અનંત કોડે ૬.
શાભ દશ દહે રતનમાં આથોડે, એમ અજાનમા યીચ મેહો;
બજે નરસંધો જે બેઠા જાણી જુઓ, મેં તો રચી કહ્યું પદ ચોથે ૭.

પદ ૩૪૨.

જાગીને જોડે તો જગન દાંતિ નદી, ડરમાં અટપટા બેઠાં બાંસે;
ચિત્ત યેન-ચ વિદ્યાસ તદ્દપ છે, અજલ લટકાં દેરે અજ પામે ૧.
પંચ મટાબુત પરિચલ વિષે કિષ-માં, અણુ અણુમાંદિ રહ્યાં રે વગગી;
કુલ ને કળા તે તો રક્ષનાં જાણવાં, શયયી ડાગ તે નહિ રે અગગી ૨.
વેં તો એમ વંદે શ્રુતિ રમ્ભનિ શાખ દે, દેનક કુટંગ વિષે ભેદ નોએ;
પાદ પડવા પડી નામ ન્ય જાણવાં, અતિ તો હેમનું હેમ હોયે ૩.
જીવ ને યીવ તો આપ હન્ટાએ થયા, રચી પરપંચ ચાદ લોક છીધા;
બજે નરસંધો એ દેજ તું દેજ તું, એને સમર્થાથી કંઈ સંગ સીધ્યા ૪.

પદ ૩૫૫.

જ્યાં જમી આનમાં તત્ત્વ ચિન્થો નદી, ત્યાં લગી સધના સર્વ જૂગી;
માણુવ દેવ તારો એમ એને મ્હો, માવડાંતી જેમ રહિ વૃગી ૧.
શું થયું રનાન એવા ને પૂજયછી? શું થયું ઘેર નદિ દાન દીધે?
શું થયું મરિ જંટા બરમ લેપન દરે? શું થયું વાલલોચન છીધે? ૨.
શું થયું તપ ને નંદિ છીધાદછી? શું થયું માગ મરી નામ લીધે?
શું થયું નિલક ને તુલસી પાવાં રહ્યા? શું થયું મગજના પાન પ્રાપ્તે? ૩.
શું થયું રેલ લે દરજી વાળી વડે? શું થયું રાગ ને રંગ જાણે?
શું થયું પદમંગલ જેવા રહી? શું થયું વંદના બેઠા આજે? ૪.

નીતિ-ભક્તિ..

એ છે પરપંચ સહુ પેટ બરવા તણા, આત્મારામ પરિચર ન જોયો; ~
બણે નરસંયો કે તાર દર્શન વિના, રવચિતામણિ જન્મ જોયો જા.

પદ ૩૬૩.

શા મુખે સૂતો સંભાર થીનાચને, હાથ તે હરિ વિના કાણુ રહાયે,
તાત ને માત સુત શ્રાવ ટોળે મળ્યા, ટોહલી પેશા સૌ દૂર જાયે. શા.
ઉધે મસ્તક હતો ઉઘ તપ આવરી, ભક્તિ કાંધી બગવાન ઠેરી;
અવતરી પાશ બધાયો માયાતણે, લંપટી લાવ્યે લીંગો ઘેરી. શા.
દિવસે ચોદસ બગ્યો રાત નિદ્રા વિશે, સ્વપ્નમા સાબરે મોહટી માયા;
પક્ષ પરવાર નહિ હરિ મળવાતણો, જ્યાં લગી છવ સંગેજ કાયા. શા.
ધન ધામે કરી મોહિ રલો લોભિયો, વેના વીસરી ગર્ભ ઠેરી,
નાથ ત્રિલોકના હરિ ન સંભારિયા, બહરે રાખ્યો તો જઠરામા ઘેરી. ગા.
જાગરે છવડા વાજ આવ્યો મળું, કેટલોએક પ્રતિભેદ દીજે,
નરસંયોના સ્વમીને નિત્ય સંભારતા, હેલના દુકૃત દૂર દીજે શા

પદ ૩૬૪.

રક્ષણી શાકના રવડતા છોકરા, કાણુ શિક્ષા દધ ઠેર આણે,
અર્ધ ગુરુએ વળા નિરધ ચેના કર્યા, અલની પાત તે ચુ રે જાણે ? ૧
ભરમે જૂવા ફરે આનંદે આધડે, પૂર્ણ બ્રહ્મ પોતે ન જાણે,
સ્વપ્નાનું સુખ સાચુ કરી લેખવે, પામેથી પ્રભુને ફર વખાણે. ૨
મૂંઝા મમતા કરે ભૂતજા ભમતા ફરે, જોને રીઝાય તે કર્મકાંડે,
શ્રીમતનું સુખ નિર્ધનને ન મળે, વાહ કરે તે વિશે વખાણે. ૩
નિરગુણ નાથને નગ્ની તે નવ શકે, મિગુણને સરતે ન જાણે;
ચેતન નીંદા દરે જઠની વંદના કરે, અચેત જૂંચો ફરે બિજલાવ આણે. ૪
અગમ ગુપ્તકી નિગમ શિષ્ય નીપન્યા, તે અલની વાનતો ભેદ જાણે,
પામેથી અન્ન અજજો રે દુખે નહિ, નરસંયો ખાસુ તે કાણુ તાણે. ૫

પદ ૩૬૫.

એક તું એક તું એમ સંકો આવે, કાણુ હું તે નહિ કા વિચારે;
કાણુ હું હમા થઈ આપ્યો જગ વિશે, જલગ ક્યા છુટને દેહ તપારે, એક

રસિંહ મહેનો

પ્રતિદિન જાડ અને જાડ કરી માંગના, પ્રજા તું સાલ ચાલે સદા-રે;
 તોય પણ દુઃખ તો લેશ ટળતું નથી, ચાલતો નથી તું કદા રે. એક.
 કાઠ તો ઉદધિ ગગનમાં તાકતા, જાખના જાડ હું નામ વાળી;
 કાણ હું કોની કને, માણ ગા હક ચણી, તે નથી જાણના મૂર્ખ પ્રાણી. એક.
 એમ કરતા કદી માન જો પામીયો, તો કહે હરિનણી સાલ થશે રે;
 કામ કચડ્યા ચણી બલિષ્ઠને બાંડતો, પૂરના કર્મનું નામ લેધને રે. એક.
 પૂરના કર્મ જો હરિ બને નવ ટળે, તો કહો કાણ તે કામ કેમશે;
 સત્ય સમજ કદી પરમ પદ પરખશે ભવ ભય જામને તેજ હરશે. એક.
 આકના વૃક્ષથી અમૃત કળ તોડવા, મૂર્ખો જો કદી આમ ધરશે;
 અમ વૃથા તેકનો તો જાડ જગ વિશે. જાનહીનો સન તેજ હરશે એક.
 શ્રવ ધૃતિ અને જ્ઞાના મેદમાં, સત્ય વસ્તુ નહિ સત્ય જાડશે;
 હું અને તુંપણું તજી નરનંદા તો શ્રુતને હર્ષથી પાર પાડશે. એક.

પદ ૩૬મું.

રાખ્ય ભવમિધુમા અને મદા ભય થઈ, નામ નાગવશ્ય નાવ મેલેલી,
 ઘોર ભવસિંધુની વેલની રેલમાં, મેલેગના પવનને મહેલ ઠેલી.
 વિષય તૃષ્ણા પડે મોહ મન ના ધરે, હું ને મદારું જાડા તેમા ખરે;
 તું થઈ વેગળ આસુરીમા બળ્યા, ઘરનું આગ્રા તે તો અખડ થૂડો.
 સુખદુઃખ ને દુઃખ માગર જાડું, જેનમીયો જાડ ને જાડ રોગી,
 એક નિએ તકાગ નામને આગરે, રેહ કાચ જે વીરજો તેજ ભોગી.
 કલે દસ વીસના તાપ નિવારવા, મગલ શ્રીકૃષ્ણનું નામ જાણી,
 એક કરજોડી નરનંદો જાવને, ભવજળ ખડના બાંધ તાણે.

પદ ૪૦મું.

જેને દારે જ્ઞાન દિન સન કળા, મમજ મદ તું માન વિદાર લાજે;
 શ્રીકૃષ્ણ ચરિત્ર તે પદિત પાવન સદા, જેનું કોઈ જ્ઞાનનામ નામ ગાજે.
 ચાર વેદ જે જામ મુખ આગરે, મરસ્વતી પ્રેમે આલાર્પી પદ ગાયે;
 શુદ્ધ સનકાદિક વ્યાસ મુનિ દુર્લભ, નાગદ તુંજરે તાપ વાડે.

તેની કીર્તિ કંઠતા જુમ વહી ગયા. ગ્રણીયે રસ નીગદ ન હોય;
નરસૈયાના સ્વામી નર મોક્ષદતા સન, શ્રીકૃષ્ણ સમો કાર્ત્ત્વ્ય દેવ નોય

૫૬ ૪૬મુ

આથ તું મધ્ય તું અત્ય તું ત્રિકમા, એક તું એક તું એક પોતે,
અખિયચો અહા અહાદિકે નવ લહે, જૂરયા માનની અન્ય ગોતે દેવા.
રવિ ચરી કોટિ નખ ચંદ્રિકામા વમે દષ્ટિ પહોચે નહીં જોજી જોજો,
અર્ધ હોયોત જ્યમ તિમિર બામે નહીં, નેતિ નેતિ દીપ્તિ નિગમ ડોજો દેવા
કોટી અહાડના ઇશ ધરણીધર, કોટિ અહાડ એક રોમ જેતુ,
મર્મ સમન્તા વિના મર્મ બામે નહિ સગુરુ સ્વરૂપ નિર્ગુણ એતુ દેવા
એ તથા એકલો વિશ્વથી વેગજો, મર્યાદાક છે ગતિ સ્તુત્ય જેતી,
અખિલ સિર આથ આનંદમય કૃષ્ણ, મુન્દરી રાધિકા ભક્તિ તેની દેવા
વેદની વાતનો બેદ લાધે નહીં, તેતુ હાગદ તે કોક જાણે,
ગિન સનકાદિક દેવમુનિ નારદ પૂરણ અહાતુ ધ્યાન આણે દેવા
તે પૂર્ણ પુરુષોત્તમ ગ્રેમદાશુ રમે, બાવશુ બામની અક લીધો,
જે રસ ગજતણી નાર વિલમે સદા, સખીરૂપે તે નરસૈયે પીધો દેવા.

૫૬ ૪૭મુ

૫૩ ના પડે નાથજી તમારી કૃપા વિના, એક આણુ ત્યારે અનેક ખૂટે;
પાપ દષ્ટે કરી દ્રવ્ય સંચય મલી, આમ દગ્ધ કે રાજ ચોર તૂટે પૂર
મનતણા મનસુખા મનમા ગહી ગયા, સાત સાધુ ત્યારે તેર તૂટે;
નરસૈયાના સ્વામી તમારી કૃપા વિના, રક મનાવુ ત્યારે રામ ગટે પૂર

૫૬ ૪૮મુ.

જીવાનીને દહાડે રે, હરિને જાણ્યા નહિ રે, મોહુ પરદારા સાથે મન,
ઠાઠક તે મોહો રે, કામિનીના કલ્પમા રે, કામએક જોડવા વાપો ધન. જી
પચીસ ને પચાસ રે, પરપચમા ગયા રે, દોહલા આવ્યા સાઠ વર્ષના દન,
સિતેરને સૂંધી રે, કાષ્ઠ સગન્ધો નહી રે, પછે ચાલ્યો સાધન કરના વન. જી
આખડીએ ન સૂઝે રે, જળે જાડુ નાસિકા રે, બોલે તે તો મંબળાય નહી કરજી,
માયા તો ન મૂકે રે, તૂટે નહીં તૃષ્ણા રે, જોળખાયા નહીં અગરણુસરજી. જી

નરસિંહ મહેતા

હાથમા હામ્મી રે, ચરણ ચાથે નદી રે, તૂળી ન રિચિ ન થયુ છે તન,
મુખમાહી દત રે, ઝોકે દીમે નદી રે, તોય પાપીયુ દિગ મળે અત્ર જી
બાળ્યજેતુ બધું રે, આ અવસરને ઝોળખ્યો રે, તે તો પ્રાણી કહેવાય દરિના જન,
નરમૈયાના રવામીને રે, મુખમા મમાગ્યો રે, જે હોય પેલા બવતુ પુણ્ય જી

પદ ૪૪મું.

શુભાનના ધેંલા રે, આવગ્ગ તો વહી ગઇ રે, હવે તારે ચેતવુ હોય તો ચેત,
પ્રથમ પાપીના રે, પ્રભુ ઝોળખ્યા નહી રે, હવે ક્યમ આવે દગિથુ હેત. ગુ
કાળાને શીંગે રે, ધોળા કેચ થયા રે, સરીર થયુ શીતળ પગે ન ચયામ,
આપે નવ ઝૂંઝે રે, શ્રવણે સુણે નહી રે, તોયે લઈ રે તૃષ્ણા નવ મૂંઝાય ગુ
સગા ઝેહી ને વાંલા રે તે તો બહુ ક્યાં રે તેને નજી કીધા કુદ્ર કામ,
વરતીને વંવાયો રે, વચન વિનતા તણે રે, મુખથી બલ્યા ન કેરાવગમ. ગુ
વિખનો વોંચો રે કરમ બહુ ક્યાં રે, તોયે તાગે ન આવ્યો પાર,
એમને કરના રે, કાલ આવી પહોચ્યો રે, પછે તારા મુખમા પડ્યો માર ગુ.
બલ્યા તે જૂ મા રે, બરમા આથડે રે બહુ બૂન્યા પડિને ન પાડ્યો ઉભાસ,
લીખામણ માનશે રે, મહા મુખ પામશે રે, એમ કેહ છે નરમૈયો દાસ ગુ

પદ ૪૫મું

ગુરુપદ વહી રે, વાણી ઝોચકું રે, હું હુ બાળ્ય અજાણ્ય
અપરાધ સામુ રે મા જોશો દયાનિધિ રે, મોઝુ અમોઝુ કર્જે પ્રમાણ. ગુ
બવસાગ મા રે, ગુરુ નાને હું ચડ્યો રે, એદજમા બાલ્યા સાગર પાન,
લોગ દિ ના તો તે મુજને નવ નાયા રે નદમુણુ સારથ દામણુદાર ગુ
વેપાર તો કીવો રે, નિ નામનો રે, કીલ ગુરુ રૂપી દલાન,
માન હોગવ્યો રે, સુગમ સેવો કરી રે, આ જવમા નીચો નાન. ગુ
ગુરુ પ્રદિમાનો રે પાર ક્યમ બનુ રે, થાપી સગવટી ચાકા પેદ
ગિવ મનમદિધિ રે, વણી નવ રાખ્યા રે એવો ભારે નમુણનો બેદ ગુ
ગોવંદી અદલા રે, મ ગુરુ મુણુનિધિ રે. અધમકયાન્ય મુડાવે નામ,
તન નન અ પી રે, નવા નવા મ ન નમ નમરા કરે પ્રજામ ગુ

પદ ૪૬મું.

નીતિ ભક્તિ.

આપણા કુળમાં ક્રોધજે ન દીધું, તે આપણ કેમ કરીએ રે;
 વેરાગી થઈ નાટક નાચીએ, તુલસી તીલક કેમ ધરીએ રે. ૬૨.
 જેવા તેવા દરિગુણ ગાયે, તે આપણ કેમ ગાણે રે;
 કૃષ્ણ નામની દયા થાય ત્યા, ત્યાં આપણ નવ ભાગ્યે રે. ૬૩.
 આપ દલેશ ને ક્રોધના બરીયાં, સંવળાને કંઈ સમગળે રે;
 જગદિકરના મારજ પડશે, ત્યાં આડે માર્ગ નહિ આવે રે. ૬૪.
 કુળને તરશે ને દરિતે ભાગશે, સેદેશે મંસારનું મેદાનું રે;
 બહુ નરસંયો હરિ તેને મળશે, બીજા વાતે વાદશે વેદાનું રે. ૬૫.

પદ ૪૭મું.

ભક્તિ વિના જે જન જીવે, તે કેવમ કહીએ માનવ દેવ રે;
 મન દર્ભ વચને હરિ નવ મેળ્યા, ભૂલ્યા ભવમા ભટકે નેવ રે. ભક્તિ.
 દશ માસ ઉદરે હુખ પામ્યો, કરતો ખરનો બાર રે;
 દેહ ધરી હરિનો દાસ ન દહાવ્યો, તેહની જનનીને ધિકાર રે. ભક્તિ.
 વૈષ્ણવ જન જેને નહીં વહાલા, તેહને ન હોય કૃપા નિર્ધાર રે;
 નરસંયાના રાગીની નિશ્ચય લીલા, બીજા વિવિધ ધર્મ વ્યભિચાર રે. ભક્તિ

પદ ૪૮મું.

મૂળ સ્વપતારનું સફલ એહ, જે મહારા વહાલાશું ધરીએ રનેહ.
 ભગતિ સરીખી જેહને ઘેર દાસી, તો શું કીજે અવર ઉપાસી.
 જપતપ તીરથ દેહડી ન દમીએ, જે મહારા વહાલાશું રંગભેર રમીએ.
 જનમ જનમની હરી દાસી થાશું, નરસંયાયા રવામીની લીલા ગાશું,

પદ ૪૯મું.

વાસ નાહો જ્યા વૈષ્ણવ કેરા, ત્યાં નવ વસાઈ વાસડીયાં;
 શ્યામોશ્યાસ હરિ રમરણ ન કરે જો, શ્યાસ ધમણ કેરી શ્યાસડીયા વાસ
 જીભલડી જપમાળા ન જાણે તો, જીભલડી નહિ ખાસડીયા
 જનમ તેનો નહિ લેખાયા, જે ન કહેવાય હરિ દાસડીયાં. વાસ
 મોહનજીની માયા પાળે, અવર માયા જમ દાસડીયાં;
 બહુ નરસંયો બારે મરી, આવલડી દસ માસડીયા.

નરસિંહ મહેતા.

પદ ૫૦૪ું.

નારાયણનું નામજ સેતાં, વારે તેને તથ્યે રે;
મનસા વાચા કર્મણા કરીને, લક્ષ્મીવરને બ્રહ્મો રે. નારાયણ.
કુળને તથ્યે કુટુંબને તથ્યે, તથ્યે માને બાપ રે;
ભગિનિ મુન દારાને તથ્યે, જ્યેમ તજે કચુકી સાપ રે. નારાયણ.
પ્રથમ પિતા પ્રદ્ભાદે તથ્યો, નય તથ્યું હર્ષિ નામ રે;
જરત શત્રુધને તથ્ય જતેતા, નર નથ્યા ધીરામ રે. નારાયણ.
ઋષિપત્ની શ્રીહરિને કાજે, તથ્યા નિજ મરચાર રે;
તેમાં તેનું કાષ્ઠએ ન ગયું, પાખી પદારથ ચાર રે. નારાયણ.
વૃજવનિતા ચિત્કલને કાજે, સરવ તથ્ય વન ચાલી રે;
જ્યે નરસંથે વૃંદાવનમા, તે તો ચણું મહાલી રે. નારાયણ.

પદ ૫૦૫ું.

બાલા રે વરની પાસખી, જોતાં વનિતાને ચાપ ઉલાસ. બાલા. ટેક.
નાલી ઘોષને ઘોડીયા રે, તીક્ષ્ણ કીધાં બાપ;
વરના જનૈયા રોબી જા રે, માથે નાખ્યાં છે અખીલ મુકાલ બાપા.
લીલા તે વાંસની પાસખી રે, નેના ઉચકનાંગ ચાર;
માથે તે બાંધ્યાં બીનાં ઘોડીયાં રે, મોઢે રામ મય નામ પોકાર.
ચોરી તે બાધી ચોકમા રે, છાંચું તે લાન્વા જે ચાર; બાલા.
ગોલપાપડી દેખે કુતરાં રે, તે તો મનમાં પલું મલકાય.
બાલા રે આગળ ચાલે લોકશા રે, પાછળ ચાલે રે લાપ;
જમાઇ તો ચાલ્યા સાસરે રે, એની સાસુને દગખ ના માય. બાલા.
તોજે તનખા ઉડીયા રે, માંડવે ત્યાગી રે લાર;
કહ રે સાસુ સંખણી રે, તારો જમાઇ આવ્યો બાર. બાલા.
પદમં પેરામણી રે, મલાખા ગામનું નામ;
લાલખાઇની દીકરી રે, ચિત્તા કૂવરી એનું નામ. બાલા.
જમાઇ તો રજા માસરે રે, જનન્યા આજા મેઝ;
દોઢ મેઝા સરે આઇ મવા રે, વિશદ દીધે છે રૂડી પેઝ. બાલા.

નીતિ લક્ષિ.

બાર ઘડા બાર ક્રેડીયા રે, ઉપર પૈસો, મેલો રોકડ;
જઈને કહેા ઝોના બાપને રે, હવે તાણીને મેલો પોક. બાપા
હાને જમડા લઈ ગયા રે, દેહીના કીધો એ હવાલ;
નરમેયાનો સગી મલ્લો રે, તે તો ઉતરીઆ જવ પાર બાલા.

પદ પરમુ.

ઘડપણુ કેલું મોકલ્યુ, જાણ્યુ જોનન ગંડુ સૌ કાળ, ડડપણુ દેક
ઉમન તો કુગરા થયા રે, પાદર થયા પરદેશ,
જોળી તો ગગા ધણ રે, અગે ઉજાગા થયા છે દેશ. ઘડપણુ
નહોતું જોધવુ ને ગીદ આડીયુ રે, નહોતી જોઈ તારી વાટ;
ધરમાંથી હળવા થયા રે, એની ખૂણે હળાવેને ખાટ. ઘડપણુ.
નાનપણે ભાવે લાડવા રે, ડડપણે ભાવે શેવ,
રોજને રોજ જોધજો ગમડી રે જોડી મળી રે ઘડપણુની ટેવ. ઘડપણુ
પ્રાત કાળે યાણુ માહગ રે, અજા વિતા અકળાય;
ધરના ઠહે મગતો નથી રે, તને બેશી મહેતા નુ થાય. ઘડપણુ
દીકરા તો જૂજવા થયા રે; વડુઓ દે છે ગાળ,
દીકરીઓને જમાઈ લઈ ગયા રે, હવે ઘડપણુના તા રે લાલ ઘડપણુ
નવ નાહો જૂજની પડીને, આડી પહોંચો કામ,
બેરા છોકરા દુકદુક કરે રે, નાના બાળક દે છે માળ. ઘડપણુ
અંતકાળે વગી આડીઆ રે, દીકરા પંચાયો દાર;
પાસળાએથી નામળી રે, પગી છોડીને આપી બાંગ ડડપણુ
એનું સાબળી પ્રભુ બગે રે માબરજો જગનાથ
પરકપકાગ કાવે પામશે રે, શુભુ ગાય નરમંગો દામ. ઘડપણુ.

પદ પડમુ.

ચાંદની રાત દેમરીયા તાગ રે, પોલી બગ્યા ચાંચા રણુજારા રે
વણુજારે આડત કીમી રે મવા નગરી જગરે લીધી રે
દાણી દાણુ ઘટે તે પેળે રે, પોલી દમાગ જવા દેળે રે,
જેવા વાડીના કુવા મરના રે, તેના પોલી દમાગે બગ્યા રે.

નીતિ ભક્તિ

અગાધ બાળ વનગ્ધનિ દગ્ધનિ પીમગે માગી તે પાનગી તીર વારે;
 મુના મન દરી પ્રભુ તુને પછડે, અંમના એકબની તુમ ના'રે. તા.
 તારે નિત અનવા નેરે કમળા દરે, સૂ મ નંદ એમ તુ'ર આરે,
 ભલે નર્મથો જોજો કૃપલુ મસ આળિયો, પનગ્ધી માનને ગર્ભ તારે તા

પદ પદમું

ગાત્રે ગમન ધગ અનિ યજે, પગડે પન પડીયા ન,
 દિગ્ધગ્ધપ રિપુને વિગાના શી નૃત્તિ'ડ ડાપે મહીયા ન
 ભગનવલ્લુ દુષ્ટ દલન દગરા મંયા મગે તુરે નવન દીપ રે,
 કમગ્ધ ત્યા પ્રગટ્યુ પ્રોદ, પં પડી. િ દીપી રેદ રે.
 વદન પિકારા તામ ગમાઇ મિંદ રનગે કાના માદ રે
 દશ દિગ્ધ દિગ્ધાવ ડાચિયા, ગમ્ધ મકી મગ્ધાદ રે
 દાઢ દકકે દુગ્ધન ગમ્ધ નરે પાનક પનગને રે
 મોજે માધા કીધા જૂગના, આનમાયા વલ રાને રે
 અમગ કોગી તેજોમ મસ્યા, ત્યા જાણુ મગે દશાન રે
 મિકટ ગપ મતોખો નિ, કષક કમળા રેખી ગપાન રે
 કેશન કોષ મકા દગ્ધા દરી, પ્રનાદ જનને લાગો પારે ન,
 નર્મયાયા આમી શ્રીનર્મિદ પ, નમાયુ તિનુનમાયે રે

પદ પદમું

માળા ભોળા રાગુ તમને, વિષ રખાણે રે
 મૂળની સાતો નમાગી, કાલ નન ગતો રે રે
 નેગીદપણુ સિનજ, તમા મ નપ્પુ રે
 જટામા રાલીને સિનજ, આ ગ્યાથી આપ્પુ રે; ભો
 કોષ લાવે કડે રાલી. કોન લાવે લાવે રાલી રે.
 માયામ રાલીને સિનજ, દવાલી તમે આપ્પી રે ભો
 પીળી પટાળી ને, અજે છે ગોરી રે,
 સીન્ને છપાવો સિનજ ગી થઇ રે ગોરી રે ભો
 તારે માનો તો સિનજ જાણ્યા ગેડાવુ રે
 જટામાથી નીકળે તો, ફરી ના જોના. રે ભો

નરસિંહ મહેતા

બહુન ચોળાને નિવડ, વાળો આડો આક રે,
એવા એવા વહણે, પાળી ના પાડે દાક ૪ બોળા.
આકડો ધનુમે સિવજી, વિજયાના બોળી રે.
મહેતા નરસંયાના આળી, નમે જૂતા છે જોગી રે. બોળા.

પદ ૫૬મું

મસાગો ભય નિકર ન આવે, શ્રીકૃષ્ણ ગોવિંદ ગોપાલ ગાના,
ઉગર્યો પનિલિન વસમે સુલુના, તાવ વેણા વિધવાના શુભ ગાના. ૩
આવક કુન દદ બક્ષા જાણી, અનિચળ પદની આપી,
અમુક પ્રદ્યાદને ડગારી લીધો, જનમ જનમની જડતા કાપી ૩
દેનના દેન તુ કૃષ્ણ આદિ દેરા, તારુ નામ લેના અભેષ્ત મના,
તે તારા નામને નરસિંહા નિત્ય જો, માગ હર માર કો નિશ્ચયાતા ૩

પદ ૬૦મું.

જો કે મહાનુ પાદ માગ વાદવાજીને, મનુષ્યા જનમ જેણે આપ્યો રે,
ઉત્તમકુળમા દેદ ઉપગમી, આત્મજી હરીને આપ્યો કે રો
એક અધિકાર મને અજ્ઞા આપ્યો, હરિ વાદવા તે કયાવી રે,
પૂર્વજન્મનુ પુણ્ય પંગણ તે, જગી નિસર્વ ત્યાથી ૩, જો
પદ્મ પક્ષીને ઘણુ હરિ નાદાયા, સુખથી ગમ ન હોયુ રે
મુધા તૃપ્ત તો ટાળી ન જો, હો કહ ધણેરુ સહેલુ રે રો
મનુષ્યા જનમનો મોધો મેળો, જે જન હરિ ગમ આપે રે;
ભણે નરસંયો જન જનમ મરાનુ નહિ, ફરી જેમ મર્જનાન ન દાખે રે શો

પદ ૬૧મું.

હરિ નામ રિના નર મહા સુતકી, તેને આમડવા અધિકાર નહી,
કૃષ્ણને મૂકી જે અનર ઉપામે ધીક ધીક અનતાન તેના મરી હરિ.
હરિ ગુણ ગણો ને ગેર ગમ ગનો કરતો ને પ્રભુજનુ જાન,
મન મોહાગી શામલિધો, તેનુ નિન દિન ધરતો કે ધ્યાન હરિ
જન તપ તીરથ કાક દર પપુ ના આને હરિ નામ લેતો;
બણે નરમંથો જે ધન્ય આ દેને, શ્રીકૃષ્ણ શ્રીકૃષ્ણ જોને તે તે. હરિ

નીતિ ભક્તિ.

પદ ૬૨૩

તાહરી મેહેરમી મેહેર જો પલક પ મુ, તો ત્રિવિધિના તાપ તે જાપ નાશી;
અદમા સિદ્ધિ નવનિધિ જે મહામતિ, દાઢ ઉભી રહે ઘેને દાસ્તી.
રસિક શિરોમણી ગજપલોચન, વદન પ્રસન્ન શ્રીકૃષ્ણ તહારુ;
કરોને કૃપા હરિ દષ્ટ દરજ્જા બરી, જે ચક્રી કારજ થાય મહારુ.
શરણ આબ્યા તેને નથી તમે પગદર્યા, પતિત પાવન એવું પ્રત રાખી;
ઉચ તે નીચ કે અધમ ન ધારીયા, બક્તવચ્છળ તેના વેદ સાખી.
દીનબંધુ દીનાનાથ શ્રીકૃષ્ણજી, નાથ અનાથનો તું રે સ્વામી;
નરસંયાયા સ્વામી બક્ત છું તાહરો, બક્તને વશ સદા અંતગ્નમી

પદ ૬૨૪.

પઢો રે પોપટ રાજ્ય ગમના, સતી સીતા પદાવે,
પામે બાધી પાજરુ છુપે રામ જપાવે પઢો રે
પોપટ તારે કારણે લીલા વાન વેડાવુ,
પોપટ તેલુ ધડાવુ પાજરુ, હીરે ગતને જડાવુ પઢો રે.
પોપટ તારે કારણે, શી શી ગસોઈ ગનાવુ,
સાકગના કરી સુગમા, ઉપર ધી પીરસાવુ. પઢો રે.
પાખ પીળી ને પગ પાહરા, કોટે કાઠસો કાળો,
નરસંયાયા સ્વામીને લલ્લે ગમ તાણી રૂપાળો પઢો રે

પદ ૬૨૫

મેહેતા હઈ અમો માધવજીના, મહીના આપે આગળથી;
રામકૃષ્ણ ગોવિંદ ગુણ ગાતા, કરમ કપાએ કાગળથી મેહેતા
ગમવુ જમવુ ગધાવગમુ, પીતા હખીયા હોગળથી,
નરસંયાયા સ્વામી મગે ગતા, બો બાગો તે બોગળથી મેહેતા.

પદ ૬૨૬.

છને દિન દીનકગનદ ન દીમે, તીને દિન ગધાવર રહેલો હશીમે. છને.
છને દિન નાન નવાણુ નવાણી, સાઢ કરો રે વહાવા માગપાણી. છને
છને દિન તૃગારે સહોદર વેદો, તીને દિન ગધાવર તમે રખે વેદો. છને

છને દિન આવે જામકિંકરો વેરા, કંગે કે રૂપા વદાવા દેવાધિતેવા છને.
બળે નરસિંયો હુ એટલું માગું, જન્મોજન્મ તીલકે ચરણે લાગું છને.

૫૬ ૬૬મું.

તારા વદન ફેકજીવર ભમર એમો બમે. વાળની વિક્રિયા વિક્રમ કરતા;
આખડી પાખડી ચપળ જાત્ય ચાલવા, નૃત્યમા ભક્તમા ધૂર્ય ધરના તાગ.
તારા અધર અમૃત વિષે વનની વામળી, નાદ ટગતી સુખ ગ્વાદ આપે;
કુળવતી લાજને કાજ છોડાવની, જડ તથા ચૈનન્ય ત્યા ન તાપે. તારા.
તારી કટીતણી લક્ષ્ય અંક આડો વળ્યો, વદ ગો દેભરી વન નાહા;
સુંદરી થેતડી એક એકપર પડી ધીર ને ધર્મ ક્યા ચીર ફાટ્યા તારા
હા હરી ચાલ અતુરજ પર અતુર, જગમોવન તે ડોલના ડોલના જાત્ર પોતે;
વેદ વેદાન્તના વાદ ઘાણી ગઘા, અટક સડુ લીન ચઈ વટકે જોતે. તાગ.
માગી કાણુ મન આખ્યો ઓગિતુ, ગંધર ગ્વાદમા કુડીય કામો;
નરસિંયો બલોમવ બામણે તાદકે, ચિત્ત ગીત તુરો તુજ સ્વામી તાગ.

૫૬ ૬૭મું.

ન્યા કે જાવુ ત્યા દગિ માગે રહીયા માહે ગહેજો,
નદીયામા રહેજો, પ્રભુ મારા ચિનકામા ગહેજો;
જન્મોજન્મ દગિ તારી બાકત મુને દેજો. ન્યા કે.
અમે કે પનિન તમે પનિનના પાવન વદાવા,
અમને સગ્ગાયા દગિ શુણુ તમારા જ ગાના;
જગવંત કુંવર, જગોડાના જીવન વદાવા. ન્યા કે.
આજ તો દોડો માટે દગિ રગડામા ભીનો,
નેદ લાગ્યો તાગે, ગમ ગ્રેમે લીનો;
ગ્રેવના વિધાયા અમે બુધ મન બાગ્યા વદાવા. ન્યા કે.
કુળ તો તડને વદાવાડ વૈષ્ણવ કદાવ્યા
દેદ તો જાજો, પણુ ગ્રેદ મ નવને વદાવા;
નરસિંયાના સ્વામી બલોમવ બલેગ ચાજો વદાવા. ન્યા /

નીતિ લક્ષિત.

પદ ૬૮મું.

વૈષ્ણવને ઘેર બેઠા ગંગા, નિર્ભય હરિચર ગાય રે,
કોટી કોટી તીગથ તાલા આવે, જ્યાં ગંગ સમાગમ થાય રે. વૈષ્ણવને.
હરિથી વિમુખ તેને શુ કહે ગંગા, જેમ જગ ગંગાના નાદાય રે;
" " " * * * * * વૈષ્ણવને.

ગંગાજી એજી પેઠે મોતરા, હું ત્રણ બોલને તારુ રે;
હરિના બન તે મૂળને તારે, કહે નૃસિંહો હું વાન રે. વૈષ્ણવને.

પદ ૬૯મું.

વૈષ્ણવ જનને વિષયથી ટળવુ, દળવુ ચલીથી મન રે,
હૃદય કોઈ અપરાધ કરે નહિ, તેને કહીએ વૈષ્ણવ જન રે. ૨૬
મૂંઝુ મૂંઝુ કહેના કંઠજ મૂંઝ, તોય ન મહે વિજામ રે,
શ્વામેશ્વામે સમરે શ્રીહરિ, મન ન વ્યર્થ હામ રે. વૈષ્ણવ
અંતરવૃત્તિ અખડ ગમે હરિસું, ધરે વૈષ્ણવુ ધ્યાન રે;
ગંગાસીની લીલા ઉપામે, બીજુ સુખે નહિ હાન રે. વૈષ્ણવ.
જગસુ તોડે ને જોડ પ્રભસુ, જગસું જોડે પ્રભુમુ તુડી રે;
તેને કાઠ વૈષ્ણવ નર કહેશે જમડા લેઈ જશે કુડી રે. વૈષ્ણવ.
ત્રણ વિના કાઠ અન્ધ ન રહે, જેની વૃત્તિ છે મૂંઝાકાર રે;
વૈષ્ણવ કદાચે ને વિષય ન જાયે, તેને વાર વાર ધિકાર રે. વૈષ્ણવ.
વૈષ્ણવને નો વચન લાગશે ત્રિયાને લાગશે હાનુ રે;
નરસેમાયા આમિને વપર નાંકે ગમે શોભશે સાચું રે. વૈષ્ણવ.

પદ ૭૦મું

વૈષ્ણવ જનને વિરાધ ન કાઠસું જેના મૂંઝવણે ચિત્ત ગદ્યા રે,
કાવાપવા સર્વે કાદવા, નતુ દના તે મિત્ર થયા રે. વૈષ્ણવ
મૂંઝુ ઉપાસી ને જાગી ઉઠાગી, ગમી ને જમની કાપી રે;
રથાર જગમ હામ ન કાને, મરણે જેમ ત્રણ જાગી રે. વૈષ્ણવ
હામ કે કોઈ વ્યર્થે નહિ દનાર નિરિધિ ન પ જના દળિયા રે,
તે વૈષ્ણવના ઈર્ગન કહીએ, જેના જાને ન વાનનિક ગણિયા રે. વૈષ્ણવ.

નરસિંહ મહેતા.

નિરુદ્ધી ને નિર્મળ મતિ વળી, કનકકામિનિના ત્યાગી રે;
શ્રીમુખ વચનો અવળે મુખનાં, તે વૈષ્ણવ જડલાગી રે. વૈષ્ણવ.
એવા નજે તો બધ દુઃખ દશે, જેના મુખા મમાન વચન રે;
નરસિંહાચા આર્મીને નિગમિત વદાલા, એવા ને વૈષ્ણવ જન રે વૈષ્ણવ

પદ ૭૧મું.

મારા દરજીનું હેન ન દીમે રે, તેને ઘેર છાંડ જઈએ રે,
તેને મુંગે શીદ રહીએ, મારા દરજીનું.
હેન વિના દુઃખાગે ન રેવો, જેનું દરખમું હટકું ન હીમે રે;
આગળ જઈને પાન વિરગાગે, જેની આંખમાં પ્રેમ ન હીમે રે. તેને.
બક્તિભાવનો ભેદ ન મળે બુદ્ધિમાં થઈ બાજે રે;
લક્ષિતલીલાને રંગે ન રાચે, કવચી અંધાર રાજે રે. તેને.
નામનણે વિશ્વાસ ન આવે, ઉડું ઉડું મોઢે રે;
જાનની દેશ ન ન જઈને તટમા જઈ કૂચ બેઠે રે. તેને.
પોતાના અંત સરખી કરી માને, પુરોગમની કાયા રે;
નરસિંહાચા સ્વભીતી લીલા, મનિવા બમાગ્યા છે માણ રે. તેને.

પદ ૭૨મું.

મૂંઝાણ મૂંઝાણ મૂંઝાણ, કહેના ઉડો રે પ્રાણી;
મૂંઝાણના નામ વિના ને બોલો, ને મિથ્યા ને વાણી મૂંઝાણ.
મૂંઝાણએ વાસ્તું રહું. મોકળાઈ રે મામ;
મૂંઝાણએ પૂરી, મારા મનમાં કેરી હામ. મૂંઝાણ.
મૂંઝાણએ અકલ્યા તારી, બુદ્ધિ આધારી;
મૂંઝાણના નામ ઉપર, મન જાગિદારી. મૂંઝાણ.
મૂંઝાણ માના મૂંઝાણ વિના, મૂંઝા નહોદર બાધ;
અંતરણે જાવું એકલા, સાથે શ્રીમૂંઝાની મનાઈ. મૂંઝાણ.
મૂંઝાણ મૂંઝાણ દેનાં. મૂંઝા સરીખ સાગો;
મળે રે નરસિંહો મેઢેજે, તમે વંકડે મણી. મૂંઝાણ.

2. *Bhālan* (1434-1514, A. C. .

Bhālan has long been regarded as a poet of minor note but in many respects he is one of the great poets of the earlier times. A contemporary of Narasinha Mehta, his fame has suffered a considerable eclipse owing to the greatness of the Devotee of Junagadh. In language he is certainly the superior of Mehta, because he was well read in Sanskrit literature and had a keen appreciation of the finer beauties of the ancient "language of the Gods." Probably this very atmosphere of learning investing his works has made him forgotten until quite recently.† The main reason is that some of his best works are yet only in manuscript form and are, therefore, unknown except to their possessors.‡ His most remarkable work is the Gujarati rendering of *Kūdambari*, the famous Sanskrit romance. Here he fully shows his great command over the language of the original and his rendering is by no means a slavish translation. He also wrote the famous story of Nala twice, because apparently the first one was lost.§ Bhālan also wrote about the ever popular theme of Krishna's life and he also gave a Gujarati version of the *दशमस्कन्ध* of the *Mhājavata*. But his devotion was more for Rāma and his later and more mature works deal with his

*See Bhālan by Hamalal Ohunilal Modi (Sri Sayaji Sahityamala)

† Even Jhaveri in his *Milestones in Gujarati Literature* discusses him in a few lines.

‡ Out of his fifteen works known to us by name only six have been till now published. See Modi, op. cit., pp. 75ff. Modi has quoted from some of the unpublished ones and I have used them in these selections.

§ This was rediscovered at Kankatla, (see Modi op. cit., p. 93)

His last work is entitled *नमः*
in some respects it is the finest of his works.
In depicting the barrier of childhood and the
mother's joy for her offspring the poet has few equals
Bharavi is here at his best. In his recent excellent
study of the poet, Mr. Ramkrishna Chaudhary of Patna
has very well summed up the main characteristics of
Bharavi in the following words —

[illegible][illegible]

1. શિવ ભીલડી સંવાદ.

પ્રથમે ગણુપતિ વગ્જુડ, જેના જસ છે પ્રાદ;
 સુગમ મેરે સમ, દેવતા તેરીમ કોડ.
 વામામે ફરસી ધરી, કરે મોટીક આદાર;
 લક્ષ લાભ મુન જોદના, ગુદ મુદ વેગ નાર
 રિત મેવના શોભિયે, રિનોદ રિતાન,
 માન ભવાની મયા દગે, મીનંતુ મુજ તાન
 શિવ કમિયાને તજ કરી, તપ સાંધુ જં વન;
 આદ્ય ઈનને અનુમતી, મિત્ર રાખ્યુ જં મન.
 પાએ હદિ વગ કરી, બેસ આસન વાણી;
 મમન નેત્ર શબ્દો કથા, ધ્યાન લાગી તાળી
 પ્રભળ તપ જે ઈતનુ, અક્ષા વેદ વખાણે;
 ઇંદ્ર મિત્રી વગ્મ કરી દાગણુ કા નવ ભાજી.
 અમમ કિસમ જે ઈતનુ, કમવા હુના કંવામ;
 ત્યા આઘ્યા નારદ ઋષિ, કમવા કેરી પામ
 અપ્રેષાધ પૂજન કરી, કમવાજી યાગ્યા પાએ,
 દીન જાલી દયા કરી આઘ્યા ઋષિરાયે.

નારદ-જેમ કલમ ઋષિયે પુજીયુ કમવા કલ છે ઇંગ,
 પાર્વતી-કમવા દહે નિવ નપ ગા, બૂમિ ધરીયુજી શીરા
 નારદ-નારદ દહે ગિરિજા મુણે તમને ગયાજી વાડી;
 જરા મધ્ય ઝીલી જનૂનવિ, તપ શાનુ કે બાધ
 બાવે બરે છે જોડને, તે તે સ્ત્રી દે બાણે,
 અહો દિસ કીડા કરે, તું કો દિસ ન જાણે
 પુણ્ય પરિત્ર જ્ય કામરી, ગયા પાતિક દાગે;
 મન માન્યુ મહાદેવનુ. તે તું સામુ શાનુ બાણે
 અતિ મનોહર માનુરી, મન મોહ કિયતને,
 જમુ નન ત્રીડા દહે, તે ઘેર શાને આને

BHĀLAN.

favourite *पञ्च रत्नम्*. His last work is entitled *समयाक्ष-
रशिख* and in some respects it is the finest of his works.
In depicting the beauties of childhood and the
mother's joy for her offspring the poet has few equals.
Bhālan is here at his best. In his recent excellent
study of the poet Mr. Ramlal Chuni Lal Modi of Patan
has very well summed up the main characteristics of

શિવ લીલગી સંવાદ

અહો દિવસ ફીડા કરે, મન મમે તે રંગે;
તેથી મુખ પાગીજ ત્યા, બીલડા કરે સંગે
આ વનમા વ્યધર્મગ છે, વાસ રૂડો નહિ વારી;
મેરુ તણે મરતકે રહીએ, જનું સ્થાનક દાશી.

પાર્વતી-ત્યારે બીલડી વાગી ઝોયારી, માંખળ વ્યભિચારી,
ત્યા આનીને ચું કરુ, તાદરે છે બે નારી
સામ શો ઘેર મોક બે, વળી આની દરણી;
સ્વેત યથો નખસિખ લગી, હજુ મિમે છે તરણી.
ગિરિમુના ગિરિજા મની, તે તો ધરી અરધાગ;
વૃદ્ધા વહબ કૃષ્ણને, તેમ વૃદ્ધને મંગ

શિવ-તું કહે તો તેને તણુ લાણુએ ન વિવંચ લાણું;
દેવ સદુ દેખના, અપરા સમ ખાઉં.

પાર્વતી-હુ કેમ કહુ તેને તણે, જિહ્વા શતખડ થાય;
અળખાને દુવેખના, ભૂમિ રસાનલ ગાય.
પરણીને જે પરદરે, તેનું મેલુ પાપ,
નીરગમ નરકે પડે, વિચારેને આપ.

શિવ-તકર કહે રે કામ્યની, સામળાને કહુ મર્મ,
આ જુમમાહે એવા કચ્છા, ત્યા ગયા છે કર્મ.
આજે મમે જાનકી, મે'લા વન વિસારી;
આપીને રા'વા કરી, ગૌતમને ઘેર નારી.
નૈપથ કરે જૂપતિ, તજી દમયતી વન;
પાપે ન હોય તેલને, બે બે વિમાસી મન
નિવે તો નારી તજી, હિત માન ને તાત,
વૃજ કરે કાગજે, બેને તણુ હુ સાદા ૧.

પાર્વતી-કમયા ગમને પરદરે, રહેગો અમ પાસ,
માન અપમાન યાગો, તો થાશે હપહાસ.

શિવ-કામ ખાજી પ્રલે કહે, જુવો વિચારી નારી,
સકર જોગા પાધરે, નારી કરે નદારી.

ભોલજી:

હું પ્રગટ પાર્વતી થયા, જાગ્યા છે ત્રિપુરારી:
 વસ્ત્ર લઈ આંત્ર્ય ધર્મ રથા તે ધુંધટ વાળી
 દ્વિયા દર્યાં મન્દિવશું, દેષ દરમા તાળી;
 શિવે સનમુખ જોઈ રત્યાં, નવલુ નીચાં દાળ.
 તપ જાણું ત્રિભુવન ધણી, આકોને ઘેર દેશે;
 કામરૂપ ને કામ્યની, કહે તે ભોલ મદિએ.
 સુર સાહેર પાનસર ઋષિ, શક્તી મરખો જાણ;
 એ વિધ્યા એના ધણા, આપો છે મોહન જી
 દીન વચન ઉમિયાજી કહે, હું તો મારુંજી માન;
 ગુદસ્થ તણાં સુખ બોધવો, શું જાણુંજી રાન.
 તે મારે કુંડા જઈયે, આથે ધીકેન્નાસ;
 ખાન પાન નાના ભોગ્યાં, કંગ લીના વિદ્યાસ.
 શંકર એડું સંભળી, ઉઠીઆ તતખેવ;
 પુષ્પદટ્ટિ મુરખતિ કહે, અંગીકથી દેવ
 ગિરિ કંઠામે આવિયાં, ઉમિયાજી ને ધિય;
 ગિરિજા કહે છે રવાની મદારા, રખે ધરતા રીય.
 શિવ ને શક્તિ એક છે, બુવો મન વિચાર;
 એવું સામળી શિવ દર્યા, વરત્યો જોજોદાર.
 દેર મંવાદ પૂરો થયો, ને શીખે ને માય;
 સુખ પામે મંસારમા, અંત્યે વૈકુંઠ જાય.
 એકે મને સાંભળે, તેની રહેએ આસ;
 બાલજીને પ્રભુ રાખજો, નિત્યે ચરણની પ્રાસ.

હું વચ

એક મુકામણિ દાર છે, ન જાણ
 ઉમિયાથી અજાણ કહું, વગે લેને ચ
 પલંગ સુખ છે અતિનવા, ત્યાં બેસી રહે...
 કામ કામ ને કપજો, આની મુજબે કહેજો.

2. From ચંડી આજ્ઞાન.

[This is based on the સત્તશતી in the *Mārkaṇḍeya Purana*.]

(1.) Introductory Salutation.

શેઠશુભા સ્તુત પ્રથમું રે, સિદ્ધિ જીવિતો બંધાર;
 સિંદુરે ચર્ચિત સદા રે, સોહો મેવંત્રાનો હાર.
 હાર સોહો મેવંત્રાનો, ઘેટા ફરસી પાણ;
 મોઢકે પ્રિય ને મૂપક વાહન, દેવ પ્રતિહાર પ્રમાણ.
 સર્વ વહિત કાર્ય સિદ્ધ કરે, કુન્દ્ય હરે હરમુખ સદા;
 સુંદા દંડ વિશાળ મંડિત, મેવક ગન પૂરો મુદા.
 બ્રહ્મસુનાને કરે વિનતિ, સરસ્વતિ માતા મન ધરો;
 અગ્નિ અધિકાર દરી, શુભ ગાન બાનુ ઉઠે કરો.
 અત્યમતિ હું કાષ્ઠ નવ જાણું, આણું અહંબુદ્ધિ કવિ તણી;
 દયાનિધિ સિદ્ધિ આપીએ, વાગ્વાણી તું ધણી.
 ગુણ ગાવા પ્રયત્નું બગવતીના, જોને જાણે નહિ કે રેય;
 મોટા મુનિજન જોહનો, પાર નહિ પામે ભેય.
 મંમયા છે આધશક્તિ, દેવ સહ તેના દાએ;
 મમ્યાનો મહિમા ગાવું, વિધ્ય પૂજે આશો.
 અક્ષર રૂ આક્ષર રૂપીને, રહે સમીપ સેને;
 મંમામા સંતુષ્ટ થાય ત્યા, કાર્ય સરે છે સેને.
 તેનો મહિમા શો કહું, મુજ મતિ મનમાદે બમે;
 કાલું ઘેલું જાળક જોલે, તે વચન માતાને ગમે.
 અખિલ આર્ધ તમારો, તે પાર કાઈ પામે નહીં;
 આપ આપથી જીવિતો, મોટા કવિ સ્તવે સહી.

લાલજી.

તોજે દુધ મારી બુદ્ધિમાને, ગાઈ ગુણ આઈ તણા;
 ને માઈડેય પુરાણમાંહે, સુમેધસ વધા ધણા.
 લઘુ દીર્ઘ તાત્ર પ્રબંધ માત્રા, શબ્દ જદ બહુ મર્મ;
 બાણા બેદ બળુ નહિ જે, નાના પેર કવિ ધર્મ.
 બોલે બાવે બહિત આણી, આઈના ગુણ મધે રમું;
 નિર્મિત પણે એ ગ્રંથ રચના, સૈલસુતા સુત પરણું.

(2) Invocation to the Mother.

આઈ વિદેશરી તું જગની ધારી, કરાં સૃષ્ટિ મંદાર રે;
 નિરા વિધ્યુની છુને સ્વતંત્ર છું, જેનું અણુજાતેજ અપાર.
 આઈ સાર કરી લીજે.
 તું સ્વાદા અધા ને અપહાર, તું સ્વર અક્ષર પ્રમાણ-રે;
 તું સુધાને નિત્ય ત્રિધા, સ્વરાત્મિકા કહીએ વાણ. આઈ.
 અર્ધમાત્ર યિતિ સંધ્યા તું, સાવિત્રી સુરમાત-રે;
 ત્વં પરા ત્વં જગદસ, ત્વં સર્વ પાળાં વિપ્રમાત. આઈ.
 અંન મન્યો સાદ તું સૃષ્ટિ, વિદ્યુષ્ટિ તું અપાર-રે;
 તું મહાવિદ્યા મેમાયા તું, મહામેધા સ્મૃતિ બપાર. આઈ.
 મહાભોદા બગવતી તું, મહેશ્વરી સંસાર-રે;
 શ્રેય સૃષ્ટિ મૃતિ રૂપ તું, ગુણ ત્રય વિસ્તાર. આઈ.
 કાળ રાત્રિ તું મહારાત્રિ તું, મોહ દ્વેષ-રણિ-રે;
 જળ સ્થળ અંતરે સ્થાવર જગમ, તું પ્રસાં જાં ગારી. આઈ.
 તું શ્રી તું હૃદયેશ્વરી લક્ષ્મણ, તું ઈશ્વરી લક્ષ્મણ-સુષ્ટિ રે;
 તું શાન્તિ શાન્તિ ને શાન્તિ રહે, તું સદાએ પ્રૃષ્ટિ. આઈ.
 ખૂણ શલ્લ મદ્ય ચક્ર ધરે, સંખ્યામાપ-ને વાણ રે;
 બુદ્ધિ પરીવ નામ અણુધ, સૌખ્યાસૌખ્ય પ્રમાણ. આઈ.
 પરાપર ચક્ર અપરંપર, સકળ પ્રસ્તુતી નિહિત-રે;
 માઈ પેર સ્તુતિ શકું આઈ, ન બળુ, બહિત. આઈ.
 જગત સજ્જાને નિદ્ય પમાણ્યા, તો તારોમહિમા મે-અણે, રે;
 હું હરિ ચિત્તને દેહ ધરાવ્યા, પછે સ્તુતિ કરી મેણ વખાણે આઈ.

અસુર બેહુને મોહ પમાડો, જગાડો જગદ્ધારે રે;
એ પાપી મુને પીડે છે, તેનો કરે સંહાર આઈ વહારે વધારે.

(૩.) Single combat between the Goddess
and the Demons.

સૈન્ય માર્યું નિરખિયું, ચિહ્નર સેનાપતિ જોઈ;
તે કાપે ચાલ્યો યુદ્ધ કરવા, અંગિકા સંગ તેહ.
ધરી કાપ શર વૃદ્ધિ કરે, જાણે ગિરિધનની ધાર;
દેવીએ તેનાં બાણુ છેદ્યાં, માર્યો સારથી તોખાર.
ધનુષ્ય બાંજ્યું ખુલ્લું છેદી, બેદિયું શરીર
ખડ્ગ ખેડુ ધરી, ચાલ્યો, વાળો તે વહવા વીર.
સિંહને મરતકે ખડ્ગ માર્યું, દેવીને શર પ્રહાર
પછે ક્રોધે અરણ્ય લોચન ધમને, શળ લીધું સાર.
દેવી ઉપર મેલિયું, બીજું સાચું મેચું માત,
તે શળ બાંજ્યું અસુર મારી, ક્યો પૃથ્વી પાત.
સેનાપતિ હણ્યો મુણ્યો, ચામર નામે કુદ;
ગજ ચઢીને આવિયો, મૂકે સાગ પાપિદ.
હુંકારે તેજહીન ક્રોધો, પડ્યો પૃથ્વી તૂક;
ક્રોધ ભરી તે દેવી ઉપર, અસુર મેલે શળ.
તેહ ચંડીએ છેદિયું, સિંહ ઉત્પત્યો તત્કાળ;
ગજ ઉપર ચઢી બેઠો, બાહુ યુદ્ધ કરે શૂપાળ.
ગજ ઉપરથી ભૂમિ ગરિયો, યુદ્ધ કરે સિંહ સંગ;
કેસરી અંતરિક્ષ ઉત્પત્યો, મલીને તેનું અંગ.
અસુરનું મસ્તક છેડું, ઉદય જે બળવત;
શિંગા રક્ષ પ્રહારે તેનો, ચંડીએ આપ્યો અંગ.
હંત મુદ્ધિ તલે દરીને, મારિયો ત્યાદ દરાળ
ઉદત મદાએ ચૂર્ણ ક્રોધો, આપ્યો તેનો દાળ.
બાપ્તે ને બિહિપાત્રે, માર્યો તામ્ર અંધક બાણ;
હમાર્ય ઉમરીય મદાહનુ, હણ્યા તેના પ્રાણ.

ત્રિનેત્ર ત્રિવેગે બેઠ્યા, આણી અતર રીમ,
 લાઇ ખડગ ગિરવનુ, તન થકું છેલુ શીમ.
 દુર્ધર દુર્મુખ બાણે માર્યા, સૈન્યનો મુણી નાશ;
 મહિપ ગ્ને આવિયો, પાડતો મળુને ત્રામ.
 કોને મુખે કોને છુગ પ્રહારે, લાગુવ ઝપટે બળુ,
 વેગ નાટે બમણુ શ્વામે, પાડે અતિ ભગાણુ
 પાડી સેના મણતપ્પી, ચાલ્યો સિદ્ધનો દુવા ધાત,
 આવતો જોઈ દરીને, કાપ કાપો માત,
 અમુગ કાપે નૃગ વડી, પર્વત તોગે ટ્રાંક;
 ઠગાળી નાખે અને, નાદ કરે અતિ ધોર
 વેગે શ્રમણે તેડને, ત્રિશીર્ણુ ધૂલ્લી હોય,
 પૂઠ દણ્યાથી સમુદ્ર સર્વે, ફૂંબાવા સામ્યા મોય
 નૃગે હણ્યા ધનખડ થયા, મુખ ચક્રે ચાલ્યો શ્વામ,
 અનિ શીર્ણુ થયા પર્વત તે, ધડડી પડે આકાશ
 જોણી પેર ત્યા આવતો તે, દેખીને મમાય,
 ક્રોધ ઠરી ચડીએ કાપો, તેના વધનજો ઉપાય.
 ભગવતીએ પાત્ર મેલી, બાધીઓ તે શૂય,
 મહિપ દેહ છાડી દરી, થયો સિદ્ધ સ્વરૂપ.
 જોટલે ચડી લીલ છેડે, થયો પુરવાકાગ;
 ખડગ પાણે ધરી રલો, આઈ બાણુના દરે પ્રદાર.
 શણ્ણુ જોડમા નહેદ તજીને થયો ઝજ વિદગાગ
 મુઠે મહીને મિલ તાણ્યો, માથાએ તત્કાગી
 ખડગ પ્રદારે મુઠ છેડી, દરીએ તેપ્પી વાગ;
 દુષ્ટ મહિપ ગ્ને થયો, ત્યાગે ક્રુણ્ણો મંનાગ,
 જોટલે માના ક્રોધિયા, દરવા વારખી પાન,
 વારે વારે દામ્ય કાપુ. ગ્ન લોચન માન
 અમુર નૃગે ચડી પગ, પર્વત ચડાવી ઉછાળે,
 મદ વીર્ય ઠહત નાદ કીંતો, નાખીને તતકાગે

તે આદ્યશક્તિએ ચૂર્ણ કીધા, બોલિયા ત્યા વાણુ;
 ત્યા લગી તું ગાજ પાપી, ફિણુ માત્ર અજાણુ.
 જ્યાં લગે હું મવ પીછે, પછે તુને મારીશ એવ;
 તુને માર્યા પછી હવણા, ગાજશે સહુ દેવ.
 વારણીને હાથ ધરી, યીને માતા ત્યાય;
 રણ રાજવા બેધને, માતા ચઢે રણમાય.
 પાન કરીને ઉત્પતિયા, પગે આક્રમ્યો દેહ;
 શબે કરીને મારીઓ રે, કંઠ માહે તેહ.
 આક્રમતા તેના મુખ ચપી, નિસર્થો બળવત ચોક;
 ખૂંચ ચર્મ ધરી ગ્હો, કરવા તે કારણુ રોધ.
 દેવી સંધાતે જુદા મડાણું, ખૂંચ લઇને ગાત,
 શીશ છેદુ તેહતુ, વેગે કીચા ધાત.
 એણીપેર ત્યાં મહિષાસુર, સદિત સાંઠુ પગિવાર;
 બવાનીએ નિખાલ્યો, આનંદ દુઝો અપાર.
 દેવ શૈલ દાહાકાર કરતું, એદિશ ભામ્યુ જાય,
 અમર આનંદ પામિયા ને, શબ્દ જય જય થાય
 મહર્ષિ દેવ રતવે ધણુ ને, મર્ધા કરે ત્યા માન,
 અસંગ નાએ પુષ્પગદિ હોય, પુષ્પ વા વાય તે રથાત
 દિવાકર દુર્જયન થયો, પાવક તેજ પ્રકાશ;
 દિશા દશ નિર્મલી થઇ, સુપ્ર સુનિ અતિ ઉમામ

(4.) The Gods Praise Devi.

અમર સદેશ રતુતિ કરે રે, એકવીસ નામ ત્યા ઉચ્ચરે રે,
 વિસ્તરે છે, નમસ્તસ્યૈ, નમસ્તસ્યૈ, રે
 વિસ્તરે છે નમસ્તસ્યૈ, શ્લોકે શ્લોકે વચન,
 એણીપેર ત્યા રતુતિ કરે છે, દેવતા આનંદ મન.
 ને દેવી સર્વજૂતે પસી, વિષ્ણુ આપા દહેતાય.
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ત નમો નમો મમાય

ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, યેનનાથ . યોગાચર;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો મંથાચર
 ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, શુદ્ધિ રૂપે વાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, નિર્દા રૂપે વાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, છુદા રૂપે વાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, ઘાયા રૂપે વાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, શક્તિ રૂપે અવિનાશ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, તૃષ્ણા રૂપે હાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, ક્ષાતિ રૂપે અવિનાશ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, ભતિ રૂપે તાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, લક્ષ્મી રૂપે વિદ્યાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, શાંતિ રૂપે વિકાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, શ્રદ્ધા રૂપે નિવાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, દાંતિ રૂપે લગ્નસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ને દેવી સર્વજ્ઞતે વસી, લક્ષ્મી રૂપે મુખરાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.

ચાંદી આજ્ઞાન

૭ દેવી સર્વભૂતે વસી, વૃત્તિ રૂપે કર પ્રાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ૭ દેવી સર્વભૂતે વસી, સ્મૃતિ રૂપે પ્રતિભાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ૭ દેવી સર્વભૂતે વસી, દયા રૂપે ગદિ નાશ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ૭ દેવી સર્વભૂતે વસી, તુષ્ટિ રૂપે સંકાશ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ૭ દેવી સર્વભૂતે વસી, માન રૂપે સંવાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ૭ દેવી સર્વભૂતે વસી, જ્ઞાતિ રૂપે મનહાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ૭ દેવી સર્વભૂતે વસી, વ્યાપ્ત રૂપે અનુપ્રાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ૭ દેવી સર્વભૂતે વસી, વ્યાપક રૂપે વિશ્વાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ૭ દેવી સર્વભૂતે વસી, વ્યક્તિ રૂપે ધૃત્વાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ૭ દેવી સર્વભૂતે વસી, ધર્મ રૂપે હૃદ્યાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ૭ દેવી સર્વભૂતે વસી, કર્મ રૂપે ત્રાસ;
 તે દેવીને નમો નમો, આર્ધ નમો નમો પ્રકાશ.
 ઇન્દ્રિય સહ વ તણી અધિષ્ઠાત્રિ, સર્વભૂતમા હામ;
 ચિત્તરૂપે રહી ત્યા વ્યાપી, તેને કરું પ્રણામ.

(5) The Slaying of Sumbha, and the Song
of Victory.

નિરુંમ હજિયો જ્યારે દીટો, શુંબને ચડિયો-કોષ ૭;
 સ્ત્રે-ઉબી હમણાં મારું દહેતો બાળો, -બુદ્ધ કરવાને ચોદ ૭.

યુદ્ધ અતિ ઘોર ત્યાં થાયે, દેવી અને રાજનજી;
અબ્ર મધ્યે અમર ચડી જુએ, વિવિધ બેશી વિમાનજી.

દેવી કહે છે રહેજો ઉભો, હવણાં આણું અંત;
પ્રાક્રમ સનગુ જણારો, કહાવે મહા જગત. જોજો પ્રાક્રમ માફ.
શસ્ત્રાગ્ર મૂકે માહોમાહે, વરતે હાલાકાર;
જગદળા આયુધ સર્વ છેદે, વેગે કરી હુંકાર; શુંબને ત્યાં પછાડે.
તેનું ધનુષ્ય છેધુ ચડીએ, ગડિન ચડીને ધાવ;
ચક્રે કરી સાગજ છેદી, ખડ્ગ ચક્રી પળાવ, જોજો પ્રાક્રમ માફ.
છેનું ખડ્ગ અશ્વને માર્યાં, સારથી વીણુ દવે રથ;
પાળો મુદ્દગર ચડીને આવ્યો, યુદ્ધ કરવા સમર્થ, શુંબને ત્યાં પછાડે.
મૂંઝુ એટલે મુદ્દગર છેધું, તવ મુષ્ટિ ઉગામી આવ્યો;
દેવી હદેમા માટે જોટલે, કરતલે મારી ચલાવ્યો. જોજો પ્રાક્રમ માફ,
તળ પ્રહારે ફેંક્યો મહી પડ્યો, ઉડ્યો તે તત્કળ;
ચડીને ઝડી ઉત્પતિયો, નભ ગયો જૂપાળ; શુંબે છાપી ગર્જના
નિરાધાર ત્યાં યુદ્ધ કરે છે, પરસ્પર મહાધોર;
પ્રહાર માહોમાહે મૂકે, ક્રોધ કરી કહોર; ચંડીએ પ્રાક્રમ છાપું.
દેરીએ ઉપાડી ભમાઓ, નાખ્યો મહી મેઝાર;
હડી મુષ્ટિ ઉગામી ધાયો, કરતો મારો માર; શુંબે છાપી ગર્જના.
આવતો જોઈ અંગાએ, હદે યગવડે ત્રાડ્યો;
પ્રાણુ રહિત છાપો મનવ, પૃથ્વી ઉપર પછાડ્યો, ચંડીએ પ્રાક્રમ છાપું
પડતાં દ્વીપ મદિન ચળા પૃથ્વી, ધ્રુવના પર્વત પ્રોટ;
પછે સ્વરથ થઈ સૌ ઠે દોરખ્યા, માર્યો જણી મૂક. ચંડીએ પ્રાક્રમ છાપું.
ઉદ્ધાપાત મેઘ શાંતિ પામ્યો, નદી વહે માગ્ગ નીર;
દેવ સદુ અતિ આનંદ પામ્યા. મર્જુ પામ્યો વીર. ચંડીએ પ્રાક્રમ છાપું.
પટલ વનડે ગધર્વ ગયે, નાચે અપ્સરા નાર;
વહે પવન નિર્ભય ઝાંત પારકે, તથે ઉજ્જવળ સૂર્ય અપાર. ચંડીએ પ્રાક્રમ છાપું.
પુષ્પવૃષ્ટિ કરે સુર અંનર, વાગે જલ્દ વિગાળ;
સુદિત થઈ મડુ એણીરે ભોલે, જય જય જયવાણ. ચંડીએ પ્રાક્રમ છાપું

દેવીએ અસુર સર્પ માયા, હૃદયો ઝાલદિક દેવ;
 કાત્યાનીની સ્તુતિ આરમ્ભી, સુદિત વચન તત્ત્વેવ
 દેવી પ્રસન્ન થઈ હશે આગતી, તુ ઇશ્વરી વિશ્વાધાર,
 પૃથ્વી ઉદક ગરુડ તે તાર, બીજ રૂપ ધરો મસાર. જય જય મહાદેવી.
 વિદ્યા ક્રિયા સર્વે તુ દેવી, ત પૂર્યા છે બ્રહ્માડ,
 કેણુ સ્તુતિ કરી શકે તારી, તુ ઇશ્વરી વસે નવ ખડ. જય.
 નાગાયણી નમો સ્તુતિ તમને, શ્લોકે શ્લોકે ધમ ઝહી વચન,
 ધન વન્હિ વાયુ મળો, કંઠે બગવતીનું સ્તનન જય.
 છુદ્ધિરૂપે સહુને હદે વસ્તા, સ્વર્ગ મુક્તિ આપો ભગવતી,
 કયા કાષ્ટાદિક પે તે તું સર્વ સુખ રૂપો ત સતી જય જય નાગાયણી
 સર્વ મનઃશા મગળ ત્રપ તું સર્વ અર્થ સાધે ગર્હ,
 સ્થિતિ સ્થિતિ વિનાન શક્તિ તુ, ગુણશ્રવણ ગુણમય આનંદ જય
 શાશ્વતગત દીનને ગળો, આરતિ સહુની કરો તત્ત્વાગ,
 હમે ચઢી બ્રહ્માણી રૂપ તુ, કરમા કુસુમતી માગ જય
 માહેશ્વરી વચને ચઢી તુ ચદ્ર ત્રિજગ ધરો બાગ,
 કૌભારી કર નાગિ ધરોને, મૂર કુર્કુટ દત નિશાગ જય
 વંધ્યુની શખ ચક્ર ગદા ને, સાગર ધનુષ્ય ધરો પાણુ,
 વારાહિ ધરો દટ્ટા વસુધા, નારસિંહી નખ મેળા બશુ જય
 એદ્રિ કરમા વજ્ર ધરો ને, સહસ્ત્ર નમના નાગ;
 વહન કરાવ દન અતિ પ્રોદા ચામુડા ઉર ચીરહાર જય
 શિવદત્તિ મહા ધોગ શબ્દને, વહમી લલગ્ન વિદ્યા પુષ્ટિ,
 ક્રુતા સ્વધા ને મહાગતી તુ, મમાતા અદિ શાન્તિ જય
 સર્વાર્થ પાણિ પાપાત તુ અક્ષિ મસ્તક શ્રવણ ને પ્રાણ,
 સર્વતાપિ અમને ભયયજી મો, દુના ની તને પ્રણામ જય.
 લોચન સૌમ્ય ત્રણ તે તાન જાગકાગ અસુરકર્થાનાન,
 ત્રિજગે નખો આઈ અમને, બાધાવી નમો પ્રદાન જય
 ધટાનદે અસુર જે મોળા, તેણે અમારી રક્ષા કરો;
 ખડ્ગાદિક આલુદે ગળો, નમિયે તુમ દષ્ટિ ધરો જય

ભાવેષુ.

પ્રસન્ન થઈ સત રોજને ટાળે, પૂરો મન મનોરથ કામ;	
તુને જે આશ્રય હોયે, તેને આરો ઉત્તમ કામ.	૭૫.
નિકટન વેરીતુ કીધું. ધર્મદેશી હણિયા સદી;	
મહાવિદ્યા મંમાયા તું, સર્વ વિશ્વ જમાડો રદી.	૭૫.
આઘગકિન, ત્રિભુવનનાગદ, મંમાયા માફ જગવન;	
પાર તારો પામે નહિ, દેવ અસુર અને મુનિજન.	૭૫.
દાવાનગ વેરીજી અહિજગ, તેણે કામ કરે તે સાર;	
વિશ્વવિદ્યા જગવતી તું ખાના, નામ માત્ર ટાળે મંમાર	૭૫.
તું સરજ્યા ધર્માને પાળે, સચરાચર તું વિશ્રામ;	
શાર્ફ આન્યાને તું ડિગારે, નમ્ર થઈ કીજે છિયે પ્રથામ.	૭૫.

3 From કૃષ્ણ વિદિ.

The following few lines full of bitter and fiery words of Draupadi while she complains to Krishna about the helplessness of her five consorts. One can almost see the five Pāndavas standing abashed before the outraged queen. It is from the unpublished poem કૃષ્ણ વિદિ.

- હરજી, સાંભળો રે દ્રૌપદી બેસે વાણી—
હસ્તિનાપુર તહમો જાઓ છો, વાહાલા વિદિ કરવા રે;
પિયુડા માહારા કાચર ચક્રને, હોડે છે ઉગરવા રે. હરજી.
દેશ આપશે, ધન આપશે, પામે સુખીઆ યાશે રે;
પણ દેએ હોળી લાગી છે મારે, તે કહો કેમ હોલવાશે રે. હરજી.
દુઃશાસને ચીર તાણીઆ, ને કર્ણ કંઠ્યુ પાડું ભાખે રે;
એ બળતું તે કમ હોવાશે, સચળા માર્યા પામે રે હરજી.
માહારા સમ જો મેળ કરે તહમો, માગું છું દેવ મોરારી રે;
એ કામ જો કરું હોય તો, મુજને જાને મારી રે. હરજી.
કત્રી કાએ કાચર નો હોએ, તે માટે હું માગું રે;
યુધિષ્ઠિર ખાણ્યુ થવા એ તો, થક યુ વાકુ રે. હરજી.
બાપ ભાઈ માહારા બલીઆ છે, તે આગળ ચક્રને વડશે રે;
એમ કરતા જીતશે તો, જશ તહમને ચક્રશે રે. હરજી.
જો પહેરી કાંચળી, ધનુષ આણુ તે મેદેલી રે;
તેહની આશા શી કરે, વાન કહું હું રેલી રે. હરજી.
મેળ કરીને તમે આવશે, તો જીતીશ પ્રણુ રે;
દુર્ગાધન જીવે જીવું તો, નહમારુ ચર્ણની આણુ રે. હરજી.
સભામાં સદુ દેખતાં હું, નાદે સાદે ગાંધ રે;
વીર દલાવિને પામે બેસા, તેડવારે સામું બેધ રે. હરજી.

ભાગવત

માત તેની વાંઝણી જે, વીરનત ન પાજે રે.
 પરણી હોયે નાર તેહતું, દુખડું તો નવ ટાજે રે. ૬૨૭.
 કેગવછ, હું શું કરું પ્રીત પાચશું માંડી રે;
 એાં જોતાં માહાત, સુખે સુખે છે ગડી રે. ૬૨૮.
 વિદિ કરવા મોહલે છે, મામનુંદર તદમતે રે;
 એવાં જે નિર્મળ કુના તો, છાહાને પરખ્યા મુજને રે ૬૨૯.
 રાન્યતું કરું છે નહિ, અદનાજે કાઈ કામ રે;
 ત્યા કરજો ન્યમ રાવણનું, કર્યું બાલક પ્રભુ શીગમે રે. ૬૩૦.

4. From મૂળી આખ્યાન.

This charming little poem is based on a story from the Sivapuriāna about how a Bhil savage got the reward of the Sivarātri vow, which he kept unwittingly while out hunting on that particular night.

(1) The true wife.

નારી વિના મિથ્ય અવનાર; સ્ત્રી પાપિ સુનો સંસાર;
નારી વિના સુનું રમશાન; નારી વિના મંદિર ઉદ્યાન;
હોહિસિ દિ આધાર કલત્ર; સ્ત્રી સમો કે નદિ મિત્ર;
વ્યાધિ તણિ વેદ્ય સુદરી, અનાથનિ સાથી તે ખરી;
ગૃહકાર્ય નારી પ્રધાન; ધર્મ તણું તા મૂલ નિદાન;
નારી વિના નર શ્રવે જોઈ, દેવિ સન્યો તેહનો દેહ;
સ્ત્રી નહિ ત્યા નદિ અધિકાર; દીઠી મીઠિ આવે મહાર.

(2) The true husband,

કથ વિના જે કામની, શ્રવે એકે દીન;
ધિક્ક શ્રુત્યુ તેહનું, બ્રહ્મ તેહનું તન.
અન્ન આપે બાપ બાઈ, પુત્ર ને પરિવાર;
ભતાર કે આપે નહિ, જે અમૃતનો દનાર.
નારીને બહુ પુત્ર હોએ, ધન ને સુંગાર;
કથ પાપે સર્વ સુનું, વૃથા પશ્ય ધરબાર.
વસ્ત્ર બુધણ રત્ન સચ્ચા, અંધ ને પ્રુષ્પહાર;
કામનીને કથ વિના, નિષ્કળ સર્વે સાર.
ધન્ય તે તો ભાગ્યની, ભરથાર પહેલી મરે;
સિદ્ધ હોય અતિ ઘણી, પણ પિયુ વિના શુ કરે ?
સુંદર તા શતપુત્ર, તેહો દુઃખ ન વળે;
દુર્બલ તા પતિ બલો, શોભા જોશે યાય.
કૃષ્ણ રોગી અધમ બસની, વૃદ્ધ કોઈ સ્વભાવ;
પિયુ સ્ત્રીને એવના, મંસાર સાગર નાવ.

5 From નસાબ્યાન (પ્રથમનું)

This was the first (and as yet unpublished) version of the famous story. The poet had to re-write it in a hurry and the second version was very much inferior to the first and more carefully written poem.

(1) The Glory and the Fame of Nala.

અહ સૂરજ પાખને ડુગાનું થાએ છે વખાને,
નાહા કેલનામકા કવિને મને એરેલી આવી વાને
નગના નેજ રીઓ સૂરજ, જન રૂપે ગણી દેખી,
મધ્યા માયુ જુ નેષ, અનન ગતિ ઉવેખી
જમ નામુ જુઃ નણીને વાણીક વેને વાને
ત્યમ વિધાના જુઃ જાણી ગવિ ગનીને ડુગાને

This is an exceedingly clever and original simile. In the old fashioned account books the items entered on the wrong side of the ledger are marked by a circle drawn round them. So also having created the Sun and the Moon to be the luminaries of the world and afterwards discovering that the real luminaries were the Glory and the Fame of King Nala, the Creator to point out his mistake surrounded these two—the Sun and the Moon—with the watery halo.

(2) Damayanti after hearing the swans praises of Nala.

દમ વાણી હરે આની પ્રણ વરના થો વાણી;
જૂખ જાણી પ્રીત લાગી જાણી તો મન દામણ.
ડુખ ધરણ મરી અ મનુ દરુ દાર્ઠ સુઝે નરિ,
ઉડુ ખાળ દેડ ગણે, દાન ન સુડ નરિ

ગણુ દિગ્વિપતિ અમના માટે, કોડેથી કાગો દળે;
 મુખચન્દ્ર અકેવા માકલ, જિનાવગો આરી મળે.
 રાહુનું શિર હાંતિ છેલું, પુગલિલું કયા દહે;
 નિરર્થિણીનું છેલ્લું તે, મર્મમાહે નન લહે
 જહર રહેન રાહુને તો, ઇન્દુ બાનો પાપીઓ;
 નિર્ગર્ભિણીને પીડાને વિધાનાએ આપીઓ.
 અગાને જે વાગ ઉદધિ પીરે, ગથી શે નન જડ્યો ?
 મદરામલ પડ્યો તે વાગ, પૂરણ કા ગાઇ નવ ક્યો ?
 પૂછ મખી જલ ઇન્દુને એ વિગા તે કનાથી બહી ?
 ઉદધિ મખા વડનાનલથી - જિવગનાના નિષ તણી ?
 હાર અહીને કહે દામની, શુભુરત છે તુન નવ ઘટે,
 પગનાગના એ પથેધરશુ દગ દરે છે ગા મટિ ?
 ઇન્દુ આરી જધાને, અડે છ નિર્નજ થઈ,
 કનકી રુ દરે નકિ ? જે લાજ તો તાકાગી ગર્વ.
 પુષ્પગ એ દામના, તે સખી ગાને પાથરે ?
 બાણુએજો પોકો તે, અમ કહેા આવી કહે ?
 અગલી આ નવન રઓ, દમ માકાગત કને,
 પ્રત્યક્ષ બુઓ પારખુ, /જાગર મક તેણે વમે

(૩) Damayanti's lament on losing Nala

હા ! માલાગ નાથજી ! યા ગયા છે, હુંને એકલી મેહેલીને વન રે ?
 વજ્રપે કશિયુ નય થયુ છે, વાનાના તમારે મન રે ?
 નવન નવન એમ એલ્યરે રે

પાંકે દશો પ્રન માકાગે છે આરી કડા માલાગ નાથ રે,
 દુષ્પમાગરમા શુભતા રે, કયજી દીગે હાથ રે. નવરા
 ધર્મરાય તદમેા કાકાનિયા રે, તે ગિરના કરઓ નામ રે,
 આરી અર્ધસિંગન દીગ્યો રે, માગ મનહાના રિયામ રે. નવરા

ચોરીમાહે જે હત્યુ રે, એક આપણું ચિત્ત રે,
 તે જુદું નન ધીજીએ રે, શુ થકુ જુજુકે ચિત રે? નનરા.
 મીટ આગળ દેખુ નહિ રે, ઉત્તર નાપો આજ રે,
 ક્રિયા દામમાં નાથી ગલા રે, મુઢને તાડોઝો મકાગજ રે? નનરા.
 પ્રાણુ ન જાએ પાપીઓ રે, વાધુ નારે મર્નુ રે,
 કથ તજને જો મયા રે, તો જગએ કાને તર્જુ રે? નસરા.
 આ વન ગડન બીડામણુ રે, એકલી અમવા દરે રે,
 કીધા પૂગવ બવતણા રે, કમ ન આવે દેડ રે? નનરા.
 મુખ મુકાએ માગર રે, જા પાઓ ગજન રે,
 મેતો એવા હીજા જવવા નહિ રે, નીરમેનના તન રે? નનરા.
 માહાર દુખ મુને છે નહિ રે, દુખ તમાર ચાપ રે,
 ચાક્યા થઈ જહ વાગ એમગો, કેજુ નાપમે પાન રે? નનરા.
 હું વનરજ આણીને આપની રે, પિયુ ગિતગ નીર રે,
 મેવા આમીતી હર રે, મન ગણીને ધીર રે. નનરા.
 વાધ સિંહ ને વનગ રે, બીડાવે બગેન રે,
 કાએ પશુ હતો ની રે, આણી વેળા અન રે નસરા.
 (એમણેરે તે ટાનરે રે, દળીદળી પડે મરીમાદ રે,
 વનને શોધે રથને રે, દેખે નહિ તે નાપ રે) નનરા.
 ધન તજ મિ તું વધો રે, તેહેને ચરીઓ કોવ રે,
 વેરીના દેવા નવ હાગીએ રે, તમે બગી છો જોધ રે. નનરા.
 માહારે પિતા પામે નહિ રે, એકલી આજે હાર રે
 તમ વિના કા પરદરે રે, કશિ થઈ બરધાર રે? નનરા.
 આજા મેં લોખી નથી રે, કીમે નથી અનાપ રે,
 પાપ જે પૂણુ બવતણા રે, તે નીકળ્યા ન જાય રે. નનરા.
 હો દુખના અનેક પેરે પૂગુ સગ તે જોઈ,
 શુ બઈ અમર ભર્યું છે અમન પૂણુ ગલી અવિચોઈ?
 દેવે નિહુ મથન તાં છોડો, અનન તા નીમરીડ,
 શુભ ઈ ઉત્તમ સ્થાનક જોઈ, આદા આણીને બગીડ;

નલાખ્યાન (પ્રથમનું)

સિંધુ યજ્ઞી સર અધિકુ દીસે, મિ મન સાથે દીકુ;
 જેહનુ જળ કંઈ અર્થ ન આવે, આ તા અમૃત મીકુ '
 શ્રી હરિ જળ સાગરે સુએ છે, સહી સર એ નિનિ જાણું,
 નારાયણ આગળે નારદજી, અસુએ સર નથી વખાણ્યુ.
 કુબી સુતે જળ આયમન દીકુ, ઝાગી વગસ રણા દાયા;
 અનેક કુબે ઉનેયના જે, પટે નહિ સર ચાયા '

6 From નસાખ્યાન (ખીજી.)

(1) The Svayamvar.

મુહુરત્ત્વ ઋષિ એમ બોલિયા, મુણે ગય રે,
 મુખ લગન મુહુર્તે, કરી રચનાય રે
 મોમ્દયા આમત્રણુ જ્વણુ તેડયા રાય રે,
 દામનાસનાવાળા નર્ત, નજર સહુ થાય રે
 દમયંતીને વગવા તણી, છે મન ધ્રુજાય રે,
 પુષ્પસાર માળા પેગી, મણિ જગતિ કુડગી રોઆય રે
 આમંદણુ મુસી આનિયા, બધા મડપી રચનાય રે,
 અન સુનર્ણના મનોદર મણિ તોરણુ રોઆય રે.
 પર્વત કેરા વિનઃ માહે, પેમે જિભ વનગય રે,
 મડપ માહ પેમ મર્વે, વગનાને કંધાય રે

દેવના નરવા પેદા મર્વે, નળને વળા પચદેવ,
 અદભુત રોઆ થઈ રહી, દેવ ચબ્યા તત્તળેવ
 વિધ વિધ આસન ગોઠ પા, બાજકનો નદિ પાર,
 તે દુપઃ જઈ બેઠા ધણા કરે તાગમાર રિચાર
 પગિધ સગખા પૂછ છે, પવ દણાગા મુહુર્ત,
 આદૃતિ રમ્મની છે મનોદર, મનમા ધણો છે દર્પ
 દેશામ રોમે શગમ ત્યાહી નાસિકા કીર જ્વણુ,
 નેત્ર પેદજ મનોદર બકુળી તણા ગા દોષ નખાણુ
 આકાશમા નમત્ર ગોમે, તેના રોમે રાય,
 દમયંતી ત્યા સજ ચષ, મના માહે જ્વણ
 સ્વરૂપ ગોમા અતિ જાતી તેજે આશ્વા નેત્રામન
 બેના નહ મનમા ધરે, નાગી મા ગુન ઝન
 દાદ ની આખડી લે મદ દમયંતી નાર,
 અખઃ આ ધું ચિત્તો, કરે મદ નમિ વિચાર.

૩૧ વિપ્લવી આરાધના, મન માહે કહે બહુ;
 ૩૨ કાલિકા અંગા આરાધે, વરવા કંઠિયા દમયતી સહુ.
 એવી અવોદિદે નારીએ, કર્યો મંડપ પ્રવેશ;
 દિપ્તિ મેલીલન શર્ધ, યથો ધણો ઉજેશ.
 તરિસ ચાલ ન કોઈને, નર નામધારી જે;
 દમયંતીને નિગમતા, દંડ્યા નૃપતિ પૃથ્વીએ
 દમયંતીએ નિરખિયા, પંચાકૃતિ નળ એક;
 વારવાર અવલોકિયુ, નવ રૂપમા મીનમેખ.
 નગરાય ન જોગખ્યો, નારી પામી દુઃખ;
 નળ તાલું ચિતવન કરે, દેવ પમાડો મુખ.
 દેવ નળ હું કિમ લઉં, એમ કરે તક અપાર;
 ચિંતવન કરતી અતુરા વળી, વળી થહે ન સાચો માર.
 વૃદ્ધ સાધુ સુનિયતી, સુધ્યા સુરનગના ચિન્હ;
 પથમા તે નવ જાણાયે, નવ જાણાયે કોઈ ભિન્ન.
 વારવાર નિશ્વાસ મૂકી, કર્યો ધણો વિચાર,
 શરણુ જાવું દેવને ધરી, કર્યો છે નમસ્કાર
 શરણુ કંપે કામિની, દીન સ્વરે યોદ્ધા માળ;
 હે દેવના સહુ દેવ આજ્ઞા, દેખાડો નળ ભૂષાળ
 હસપક્ષીએ જે કહ્યો, હું વરી નળ નિમંદેક;
 મન વાણીથી ન અન્ય છપ્પુ, સત્ય કહો મનિસા જેલ.
 સ્વયંવરનુ વ્રત કીધું, પામરા નળ બૂમ;
 પૂજન કરી હું દેવ પ્રણમુ, પ્રસન્ન થાઓ અનુપ.
 વ્રત ફરી પ્રાર્થિમા, આપો નળ નરેશ;
 નગરાવને હું જોગખુ, એમ કરો સર્વેન.
 સ્વરૂપ ગ્રેષ્ઠ સ્વય સ્વયતણુ, તો ચાલ મન પ્રસન્ન,
 જહદન સુનિ ઉચરે હમ, સુણો ધર્મગજન,
 દીનવાણી સુણી દેવ, થયા મન રણિયાત;
 શાસ્ત્રમા જે વિધ કહ્યો, તે રૂપ ધર્યા સાધાત.

પ્રવેદ નહિ અંગે વમે, નહિ મિમે
 દરમાઇ નહિ માળા ધરી, પ્રપ્રસ્થિત મુએત્ર
 નીરજ શરીર નિજર તણું, પૃથ્વીયા હયા જાણું;
 દેવ એવા નગખિમા, દર નજ તણું વિખાણું
 દેહકેરી છાય પડતી, દુઃખાયા પુષ્પની માળા;
 રજ સંયુક્તે અંત ગોમે, જોઈ દરખી બાળ.
 નેત્ર મિષેન્નિમય થતા, પ્રવેદ દષ્ટુ મૈદિતક;
 મનહરણુ જોયો જૂપનિ, નગરોએ સદસાદૃશ સંકુદિતક.
 દેવ ને નજગય નિગખી, અઇ વરવા સજ;
 ઉત્તમીય માધુનું નજ તણું, જેમ વર દરિયુએ વર ગજ.
 કંઠમાં વરમાળ અર્પી, આમી કીધો જાણું;
 હાહાકાર ત્યાહિ થયો, વાગ્યા અન્ય નૃપને બાણું
 અધિવર આનંદ પામિયા, સાધુ હરખ્યા ત્યાહી;
 સાઝ સાઈ મુખ વદે, દીરનર મળિયા આહી.
 બીમ નૃપ આનંદ પામિયો, સંજોગ સારો જાણી;
 બાલણુ પ્રભુ મુનાધના, શુ શુ- કંઠ વખાણી.

(2) Epilogue.

શુભ ગાયે શુભ ગાયે, નજ કેગ જોડ જાણેશ;
 ભાગ્યનિધિ મુખ તેહ બોગવે, ચાર પદગય મુખ માણેશ.
 એતા વડના ગાય સાબજે, તે પામે બવ પારેશ;
 ઇન્દ્રિય અર્થ ને લક્ષ્મી મળજે, નજદશા મુદ્ધ વિચારેશ.
 બાવે કુબાવે માબજે, નગરોયનું આખ્યાનજ;
 ગર્ભવાસમા તે નૃપ આવે, રીઝે શ્રી બગવાનજ.
 મંસાગના- સુખ ભોગ ભોગવે, પુત્ર દલત્રને પામેશ,
 પર્વણિએ વા ગત્રી દિવસે, કથા શ્રવણ કરે દુખ વામેશ.
 દિવિન શુદ્ધિ જોવી નહિ, માગી મતિ છે મદજ;
 સમુદ્ર માહે અંત બરી છે, જાણું નહિ પ્રમેષ કે પદજ.

નલાખ્યાન (બીજું)

વાકેયકો ગોધૂમનો ગાટલો, ક્ષધિતપાતું તો નામજી;
 કથામૃતને પીવું પ્રીતે, અમૃત પીતાં કોણુ ધરાવજી.
 નામર કાલે અમ દુવેળા, કવિને કમ્બે લાગ્યોજી;
 દુવાખ્યાન ને નળાખ્યાન બે, પુનરેપિ હરી અનુગમ્યોજી.
 ગાધીને કેલું મરી માટે, મૂર્ખ નળે નહિ મરીની જોડજી;
 ગુરૂકૃપાએ કવિતા સાગરમા, આવે મંદરૂપી બરતી ગોડજી.
 કૂડા કરમીને કૂંડ હોરો, ગુણિયાને હોયે તુખજી;
 નળની કથા આઈ મનોહર, નયે દુખિયાનાં દુઃખજી.
 હવે હર જોડી બાવણુ વિનવે, હરે કૃપા મંત્ર મલતજી;
 ભાલણુ પ્રભુ રહુનાથના, નિર્ભળ કરે અમ મંતજી.

7 From દશમ સ્કંધ.

(a) The Child Krishna.

(૧)

આગણું રમે, મનમોહન ! તો મન માને માદારે
પ્રાણુપે મુજને અધિકુ વદાકુ સુદર મુખકુ તાદારે.
શરીર મેલું થયુ છે, સ્વામી ! પડ્યો તો ન્દવગલુ રે.
દ્રાક્ષ ચરની ને ચારોળા—કહે તો આપુ ખાલુ રે
ક્ષણુ એક બેમો તો મનમોહન ! ગુધુ તાદારી મોગી રે
કેવડેલ ધાળીને ગુધુ જમ તો થાએ મોગી રે
નયલો કાજલ સારી, નિલન તિવક કડ કસનું રે.
એને ઘેર કન્યા છે મુંદર, તે નામ લે છે વરતુ રે
મારા મમ છે, રો, મનમોહન ! માખણુ રોગી ખાઓ રે,
ત્રિપત્ર સાકર દૂધ શીંગવો, ન્યમ તમ મોગા ચાઓ રે
શેલડી તો અતિશે સુંદર, કહે તો આપુ છોલી રે
દાડમ પાકા છે અતિ મતા, આગલ મેલેલું ફાલી રે
આરા પાઠા જાઓ જોડેલે હેકુ માડ કપે રે
જાણુ રમે કેા વૃક્ષ આવે, પ્રાણુજનને આપે રે
કથું કદા જો કુચ્ચ માગ, તો તમને પ લાલુ રે.
રાધા સન્ધી રૂપે રૂડી, વૃવ વહેલી લાલુ રે.
તુ તો સર્વરૂપ રે રે માદારે; ખીલુ ન જમે કાર્ત રે
બાવણ પ્રભુ નુનન્દન દીજે એકવાર મુજને સાર્ત રે

(૨)

મદાવજ પૂછે વાત માતને, મુખ ગ્યામ ચર્ગીર રે,
રોમાચિન તમે શુ થયા, નયલો પ્રગટ્યુ નીર રે મદાવજ.

મગોદા ઝોણી પેરે કચ્ચરે, મુખકું જોતાં તાકું રે;
અતિ આનંદે કરી થયું છે, પુલકિત તન ત્યાં મહારૂ રે. મહાવચ.
વચન મનોહર સાંભળી, હરજીએ લીલો આડો રે;
એવું સુંદરી જે કહ્યો છે, આઈ મુજને દેખાડો રે. મહાવચ.
જે કા'છો તે તણી કાતિ તણું, કત્યું ન જાયે લેખું રે;
હું એમ મનમાં જાણું છું, એકચાર હું દેખું રે. મહાવચ.
વળતી માતા એમ વહે છે, તે તું ક્યમ રૂપે તન રે;
મેં તો જોતું દીધું છે તેવું, તારે નથી તેવું પુષ્પ રે. મહાવચ.
ગોલ સામળા જગુનીના, હાહા માંહે હસિયા રે;
બાલક ધનુ રઘુનંદન તારે, સાંકું જોઈ મન વસિયા રે. મહાવચ.

(૩)

માતાને મોહન ધાવે, અતીશે લાગે મીઠું રે;
મુલે પય ઉમરાવા લાગ્યું, કરોદાએ તે દીકુ રે. માતાને.
અધ ધાવતો મૂખો અવની, જનની વેગે ચાલી રે;
આજે અતિ ખરતા આંસુ, હરજીએ છોડ્યે જાવી રે. માતાને.
અતિ આકળી થઈ નીસરી, બળ કરી વહેંદી રે;
કસ લેઈ ગોવિંદે તે વારે, મહીની ગોળી ફેંદી રે. માતાને.
પર નહીની પેરે ચાલે, હરજી મુખે માખણ ખાય રે;
જિતારીને આવે જીટલે, તેટલે દૈત્યક દીકું માય રે. માતાને.
બાલક ગાંધકાને ખવરાવે, નાચે પ્રેમે મુદિત ચાપ રે;
જનનીને આવતી જાણી, બપભીત થઈ નાસી બાપ રે. માતાને.
દામિની કર માહે લાઇ, ચીમટા પુંડે ચાપ રે;
સાસ બરખે બાપજી પ્રજુ, લીલા અભાદિક માય રે. માતાને.

(૪)

નાસીને જાણો જીટલે રે, દવડા સદાશુ કંદાન;
દૈકુ દાગે છે મારું રે, મણું દર્શુ છે જન. નાસીને.

હાથે સાંકળાં હીરે જાણ્યાં કે, પહોંચી મોઢે પાણ્યજી;
 . . . ઠાંક ઠાંકું મોહનો કે, અમન મુખે જાણ્ય. લીલા.
 દરી દરજી મેખના કે, ચરજે ધુરરી નાજી;
 સ્થામનના સર્વ સાંભળી કે, હિજરે ગનિ આજ્ઞાદ. લીલા.
 ચાલ દેખી આપણી કે, આગા દરે અનેકજી;
 . . . રીઝે રમતો મનજી કે, સામે જોધ વિરેક. લીલા.
 પુઠું સાલી વજીરું કે, કિમો ચાપ આગજી;
 જાણે ત્યારે દુનિતો કે, મૂડી જેમે તલ્લાલ. લીલા.
 જેની માયાએ મોચા કે, બક્ષા દરી મોરારજી;
 ખેલે નંદને આંગળે કે, પુણ્યલો નહીં પાર. લીલા.
 ધન તે માતા જસોમતી કે, જેમે દરી ઉચ્છંમજી;
 મુંખ દરે મોદન મુખજી કે, રામાયન ચક્ર અંગ. લીલા.
 દે આસિંગન પ્રેમજી કે, દેહુ ટાંકુ ચાપજી;
 શા તપ કીધા કામિની કે, ચક્ર મુંદરજામની માય. લીલા.
 ધરના દારજ વીસવા કે, જોનાં એનું રૂપજી;
 એજે કે દીડો નદિ કે, જાણે ચાંદ જૂનનો જૂ. લીલા.
 . . . કાણું અળગા થાજે નદિ કે, જોના દિન ને મતજી,
 મુધા તૃપા લાગે નદિ કે, દરનાં એનાં વા. લીલા.
 જાણું જાણે જામણા કે, ઉપર કિનારે દેહજી;
 બવ બવ વાંચું એવું કે, ચરનો વારે નેદ. લીલા.
 મુર નર મુનિ જુઓ આકાશથી કે, લીલા દલી ન જાણજી;
 મનમાં જાણી રાખે જાણજી, જાણ જાણ પ્રણા માય. લીલા.

(૮)

આવ આતા હું દુધ પાક, પાણે પોટો નંદન ન દરજી હાથ ગાઉ. રેક
 માખણુ મોઢે દરે અ રી, કામ મુંદી હું જાણી ચાઉ. આવ.
 નવ લખ મુંદુ દરે મંગર, કોકમાંતી દોઢા કમ મંગર. આવ.
 જોળાંને આવે તરે અંદીર, તે આગળ રામ મમ ખાઉ. આવ.
 બાવળ પ્રજુ ન્યુનાથ રમાવર, પ્રાણુજાને હું વાળે જાઉ. આવ.

(૯)

સખી હું શું કરું રે, ધડીએ ન રહે ઘેર રે;
 બહાદિક બલે નહિ રે, માગ યુવતણી તો ઘેર રે. સખી.
 દહાન દહાન કરતી દીકું રે, ઘેર ઘેર દીકું જોતી રે;
 દહા ગયો મારો નાનડીઓ રે, જોને નાકે નિર્ભળ મોતી રે. સખી.
 ' જાણું કોની દણી લાગશે રે, ૩૫ જોઈને રૂકું રે;
 ગાત્રે કરુ કાંજળાતું ટળકુ રે, મનમાં આવે કુકું રે. સખી.
 ભુખ્યો છે નથી શાગળ્યો રે, માખણ બહા નથી કીધું રે;
 ઘણું હું તો ટળવળી રે, પશુ એક ટાંક ન પીવું રે. સખી.
 રૂપે રૂપે દોષ એકલો રે, જમુનાની તીરે શ્યામળાઓ રે;
 દહિ સખી તું રૂપાંથી આની રે, મારો પ્રાણુજન મળીઓ રે. સખી.
 જાણું કો કિપાડી જાશે રે, જેમ પૂતના આવી આગે રે;
 દેખાડે તેને હું આણું રે, જે દાઢ મારી પામે મારે રે. સખી.
 ઘેર ઘેર બાલક છે ધણા રે, બીજો કો નહિ એવો રે;
 બાલીગળો દેખાડો રે, માગ શ્યામસુંદરી વર જોવો રે. સખી.
 જળ વિના જેમ માછલી રે, તેમ હું યજ્ઞવશતી રે;
 સામુ જુએ સુદરી રે, ઉત્તર નાપે વળતી રે. સખી.
 જોળએ બાગી ચંદ્ર રે, વશ નાવે વનમળી રે;
 કો દહે માર ચોરી ખાધું રે, હું ચંદ્ર રહું જોરડીઆળી રે. સખી.
 ખીજવવાને કાણે રાખ્યો રે, એને લકને છાનો રે;
 હુંક મારું દાઢે છે રે, બાહ તો તો મોઢે માનો રે. સખી.
 માદકા વલ્લભ છે એને રે, દીક છે પગવરીઓ રે;
 શું દશરથ નંદન જાણીઓ રે, બાલણુ પ્રભુ અવતરીઓ રે. સખી.

(૧૦)

જુઓરે જગોદા પુન તમારે, કૌતુક કીધું રે;
 દાણ મિયે કરી વનમાં રાખી, મહીકુ માઈ પીવું રે જુઓ.
 દહો રે બાહ શું કીજો, વારે નહિ ત્યા કોએ રે;
 ધર માલી વાહ નવક વનમાં, દીપ સત્યગતર જો રે. જુઓ.

કાણું એક માંદી બાળક થઇ છટે, કાણું એકમાં અધિકારી રે;
 જે દલાડાનો નયણે નિરખ્યો, શુદ્ધ કારજથી વારી રે. જી
 દયાયે જાણું કર ગ્રહી આંધું, સુખ દીકે મોદ લાગે રે;
 તારે વાણું જે બાગ્ય મહારું જે નંદુવર મલી માગે રે. જી
 નાદા પુકે દાને નવ લાભે, દેવ મળા જે પેષે રે;
 બાયણ પ્રભુની અદ્ભુત લીલા, કે પાસે નવ દેખે રે. જી

(૧૧)

ઉદવ દહેજે ઉદવ દહેજે, દેવદાને એક વાન રે;
 પુત્ર તણા સુખ અમો ભોગવ્યાં, હવે તમે ચાખ્યો માત રે.
 જોળે એસારી મેં ધરરાખ્યો, હસતું વદન મેં દીકું રે;
 એ સુખ તો તમો નથી પામવું, અમૃતપેં અતી મીઠું રે.
 કરે કરી નવનીત માગતો, પ્રેમે કરતો લાડ રે;
 એ સુખ તો તમો નથી દેખવું, જે હીમે ગાળો હાડ રે.

આંખ આંજની ને તીવક કરતી, વાહલો જતો નાથી રે;
 એ સુખ તો તમો નથી દેખવું, જે કરવન મૂકે કાગી રે.

ગોળા જે વારે એકલે આવતી, જુકું રાતો રે;
 તે કૌતક અદ્ભુત આવી, વીરમય પામી જોતા રે.

(૧૨)

કપટે આવી કામિની, સગ સર્વ નુંગારજી;
 બાળકને ભોળાવવા કજ્જે, ધણું રૂપ આપાર. હરિને નવ જાનં
 આવી તે પ્રેરેલી દંસે, કાળ તણો જે કાળજી;
 હણતી હીડે જ્યાં ત્યાં સથળે, ધર ધર નાનાં બાળ હરિને.
 છૂરી લટ કુચ પર મોદતી, ચાલતી અતિ લગ્નજી;
 મજ જન કેમ ગિત ચોરતી, અંગ મરેડે મટકે હરિને.

ચેણી માહે માવતી ધાતી, મજ્જેન્દ ગતિની ચાલજી;
 કર દક્ષણ ગોહે મુઢિકા, નયની આંકુ ઝમાળ. હરિને.
 પ્રોટે ઝગે સાડી પહેરી, દરી દિંકણી ઝચુકાગજી;
 મુંદરી મલપતી ચાલે ગાત્રે, ડગમગ બૂપર બાર હરિને
 મંદ હાસ્ય ને મુખ મરકવડે, ચચગ નયન નિદાગેજી;
 પામે વીંછીયાં ંછાછે, ચહો દોગ મીટડી ધાલે. હરિને.
 કર સ્તન તે વિગે બર્ષા, મલપતી તે આરીજી;
 વિરમે પાળી ગોખીકા, કોણે નવ બોવાની. હરિને.
 મજ્જ વિનનાએ ચિતબ્યુ, નાગચણુને જોવાજી;
 લક્ષ્મી ચાવી - આવે છે, વિરહ વેદના બોવા. હરિને.
 મુંદરી સહુ સામુ જુઓ, તે આવી નંદને ઘેરજી;
 ઘશે જી વિરમે થયા. ન લડી એદની પેર. હરિને.
 પારણા માહે પોઢીઆ, સ્વામી જુગજીવનજી;
 મગવાને આવી જાણી, મીઝા ત્યા સોચન. હરિને.
 પાવક બરમે લાદિયો, ત્યમ જોવજ્યુ તેજજી,
 સ્થામાએ સ્થામજી નેડયા, અંતર અવજું મુખ હેજ હરિને.
 પડીઆગે જોમ ખર્જ દાકેયુ, ત્યમ જોલે મધુરી વાણીજી;
 માતા તેને વાગે નહિ, ઉત્તમ આ કો જાણી. હરિને.
 જ્યમ જાણી દોરડી, સુતો લે જુજગજી;
 તેમ તેણીએ કાળ આપણો, લીધો ત્યા કિચંગ. હરિને.
 દહે જો નાનકીઓ નિગખના, અતિશે લાગે મીઠાજી;
 મેં તો કોટિક બાલક નિરખ્યા, પણ એવો નથી દોડો. હરિને
 દુર્મતિ સ્તન વિચથી બરિયા, મુખમા મેલે નારજી;
 બેડ કર બીડીને ધાવે, પીએ પ્રાણ મુરાર. હરિને.
 મૂકો મૂકો મહાવજી, કરતી અતિ આદંદજી;
 ચરણ પાણુ ચહોદીશ નાખે, શબ્દ ગાત્ર મતિ મંદ. હરિને.
 આખ ફાટી રહ કેશ મોકળા, વિકલ થયાં મહુ ગાત્રજી;
 જીવ ગયો પડી તે મૃત્યુ, પોઢી પર્વત માત્ર. હરિને.

ગાય વાજર ચૂરણ કીધા, પડતા તેનો દેહજ;
શબ્દ દેશ મનળી વળી, અદ તારા મણુ જેહ. હરિને.
શબ્દ સોંબળી તેહનો, આળો સમજો સાચજ;
હરે કિપર રમતા દીઠા, બાલણુ પ્રભુ ગુનાથ. હરિ

(૧૩)

આવ રે આવ હનાવળી, હરિ જોવાને જાએ રે
મન ત્યા પ્રેમે બેળાને, પછે નિર્વૃદ્ધ થઈએ રે
નફતલો જે નાનડીઓ, મારે હંમે વસીઓ રે
તે કોની નિન્દા નહિ કરે, જોવાનો છે રસીઓ રે
અમીએ બરી એની આખડી, અતિ છે અપ્પીઆળી રે;
અંધર જોઈએ એના નાડા, જાણીએ પરવાળી રે.
સામું તે જુઓ મુંદરી, વહાણે તે મીઠડી માડી રે;
આથ જાણે પોપટતપ્પી, એની નાઠની દાડી રે.
એને મસ્તક મોળિયુ રે, તે છે હમજને પાન રે;
પહેરી છે તે જુવડી, મેલી જગજ દાન રે.
મન તે માલક મોચું, મોગલીને નાદે રે;
જાણી ઘોળી બોવાવના, હરિ ગરબો સાદે રે.
મેને આપી લોબડી રે, કોઈ મેલી માવ રે;
રેકે જિંદવા મુ કહું, એના અંમની ચાલ રે.
મેવો તે નવ નવ અજળો, નથી નવજો દોડા રે,
નકાદિઠે મેવા કરે, એવનો રસ મીઠો રે.
મુ જોઈ નીચળતા, લાને અનિ મીઠો રે;
રસાળને ધુ કરે, એ મંસાર જુડો રે.
હ બોલે હું બીડું નહિ, મારું ચિત તે અપ્પુ રે;
જામ જામ પામી બસે એવું, રત અમુલિક પાપું રે.
જાણી મંસા કરતા, મંસાનથી ટળાએ રે;
હાજુ પ્રભુ ગુનાથને, અંગમન મગાએ રે.

નંદકુંવરનું સુખકું, લેતા કિંમો નિગ્રાઉ;
 નયન દમનનું અમૃત, ખીના પૂરણ કેમ થાઉં. નંદ.
 યુદ્ધાવનથી આરતા, બાળું હું સાથે જાઉં;
 પ્રેમે કરી વહાણો પીએ, તો કૃષ્ણ ન્હીં પાડ. નંદ.

ખુલાસો.

age 286.

૧૧. પૃષ્ઠા નંબર ૧૩ ના પદ આગળનું મથાલું ચુકવી ઊડી
 છે. એની આગળ

(b) The Divine Cowherd.

૧૨. મથાલું વાંચતું અને પદ ૧૩, ૧૪ અને ૧૫ (પૃષ્ઠ ૨૮૭-૮) નાં
 અનુક્રમે ૧, ૨, ૩ વાચવાં

પાગે વાગે ધુનરી રે, જાણે હસ્તીનો નાદ;
 ખનહીક થાણા નીચે હેરણ, મંદ ગાન આહ્વાન. નાના
 પહોંચી પડરગ પાટણી રે, રંગીત પડસ દાય;
 ફેડે ખોસી છે વાસગી રે, ચૌદ શોકનો નાથ. નાનાં
 એવે ને આવી ગેવાવણી રે, ઘ-ઘરથી બહુ નાર;
 આવો નયને નીરખીએ રે, જન્મ સદૃશ અવનાર. નાનાં.
 કાએક કુતુમે વધાવતી રે, કાએક વધાવે લાજ;
 કાએક મોખીડે માતુની રે, વધાવે મહારાજ. નાનાં.
 મગિયા તેવડ તેવડે રે, રંગે રમતા રીત;
 ઘરથી આતથી જે અજ્ઞા રે, પાત કરતા અતિ પ્રીત. નાના.

આગે અગાનુ આવીઓ કે, તેનો છીયો નાચ,
 બાનક વન્ઠ હગાગ્યા કે, તેજ છીકુ પ્રકાશ નાના.
 દોનદીએ આવીઆ કે, નીચ પાણુ વન્ઠ,
 બેમ કુદડી કટા બાલ કે, ચલના મૂંધા વન્ઠ નાના.
 અન્ધો અન્ધે આધિયા કે, અજનણા ત્યા પાત્ર;
 મધ્યે માનવ બેડા ર, મુદીત આમળ ગાત્ર નાના
 હન્ઝ દેખાડે ડોળીઆ કે, આ મીકુ મ્ધી બાન,
 ચાખી ચખારી મિનને કે, મોદન પ્રેમે આપે પાન. નાના
 એક દહે હન્ઝ ચાખો માફ કે, આ કેવુ છે કલન,
 બોધુ પ્રાપ્તે આદિતુ કે, ને પુરોત્તમ બગવાન. નાના
 કલ્પાન્ઝ જોવા આવિઆ કે, વિષે પાન્ધા મન,
 પારણુ જોનાને કાન્ધે કે, હયાં વાજી વન નાના
 બહાર શોધનાને નિસયા -, પેતિ દીન દયાન,
 કન્મા લીવી કામગી કે, બે' મૂંધા બાન. નાના
 વિધિએ સાથો સર્વ હયાં કે, નાખીઆ માયા માહ,
 હન્ઝએ આવી નીનખિયુ, કે, મિત્ર ન દીમ ત્પાહે. નાના
 મોહને મન વિમાસિયુ કે, બાધી અજની પેર,
 સાધી નર્ હરાવિઆ કે, ક્ષમ બાક એકલો થેર નાના
 બાનક વન્ઠ ક્ષે થયા કે, પોતે ત્રોતેરિન્દ,
 થેર થેર પ્રીન અનિ વપ્પી કે, ગૌ નાપ આન નાના
 ચતુનાનન આવી આવીઓ -, વર થયુ વ્યા એક,
 ગમે રંગ ત્યા નીગખીઆ કે, આવે નદિ રિવે નાના
 બાલે તે તુ આવિયા કે, પુનપિ જોવા વનથ,
 હગિની માય એ મોહીઆ કે, લીલા જોધ વિષે થાપ નાના.
 કલ્પાન્ઝને દેખાધિયુ કે, મ્ધેન ચતુરુન્ઝ નપ,
 બાગો જર્મ તે મનતલો કે, અનર નપ્પુ જૂ. નાના
 પંચે નાગીને ત્વનિ કન્ઝ કે, આગળવા નદિ મ નરામ;
 એ અપનાથ કામા રંગે કે, બાનજુ પ્રમુ શીભ નાના

(૪)

..... રૂઢિ પ્રત્યે વચન.

જગોદાના જીવન મારે થેઝ આવે, જે માગે તે આપુ,
 ધમ્મ જે જે હોયે તમને, હરી આગમ થાપુ. જશોદા.
 જે દોઢે મોહ વણસારે, તેહેને ઘેર ન જમ્યે;
 લોક દેખતા રાવ કરે, તેણી વાતે હળવા થઈ. જશોદા.
 પ્રીતતણ પાણીએ મીઠું, સ્નેહ વિના શુ ડુંધ;
 નયણા માલી નેહ જણાવે, વચન કંઠે શુધ. જશોદા
 મન ઓગળે નહિ જે મુરખ, માન વિના શુ મગવુ,
 મોહે મીઠું ને મનમા મેવા, તેથી અગમ દાવુ. જશોદા.
 મેં તો તમને સર્વે સોપ્યું, તજી વોકની લાજ;
 માલણ પ્રજા રહુનાથ કંઠે, મત્પરથ જે આજ જશોદા.

(૫)

કાળલી મેલો કાનજ રે, શુ માગે છે નાય,
 મહીડુ મધુરામાહે વેચવુ રે, જાપ છે સદીઅર લાય કાળ.
 આણી વાટે કોષએક આવશે રે, ફેકટ દેશે આળ,
 કરશે નામ તે નંદુ રે, સાબળશે જુપાળ કાળ.
 જન્મ તમારાથી અતિ ધણી રે, મોટમ વાંધી જેહ,
 ઘોડે કાળે સાબળણી રે, નિર્ગમશે શુ તેહ કાળ.
 એવડી આળ ન ફીજ્યે રે, મુનું નથી આ વન,
 લોક વહેવાર તે રાખવો રે, દોહિલુ છે દુર્જન કાળ
 દહે તો મેલુ માટલી રે, કાલી જાઉં ઘેર;
 યશોદાજી આગમ કંઠે રે, જુઓ પુત્રની પેર કાળ
 મોટા મહિમા છે નદનો રે, તેની રાખુ લાજ,
 કોડી એક આપુ નહિ રે, તે નિશ્ચે જાણુએ આજ કાળ
 રાખો સઘળી જાવાલણી રે, સડું મને ત્યો દાણ
 અથવા જાવા દો મુને રે, કસરામની આણુ કાળ
 સાબળશે તો અહીં આવશે રે, તાત મારો વૃષભાન;
 નદજીની જોડેના જેહ છે રે, વારુ દરી માન કાળ

લક્ષ્મી ચતુરાનાં એ નદિ રે, જે માર્ગ કરતી આળ;
 પ્રત્યક્ષિ વાન તમારકો રે, તેને લાગશે ગાળ. ૫૫ ..
 શાને રાખો છો એટલી રે, હું તે પાલી નહિ નાર;
 પંગણે પ્રીત ન હપજો રે, મારે માથે છે બરથાર. કાંબ.
 મન તો પોતાનું રાખીએ રે, નાલ કરે જમ નીર;
 દાને નિર્લજ ન કીડીએ રે, સુદર સ્વામ સરીર. કાંબ.
 ધાણીઆતાંને નવ ગોવારીએ રે, હમો જોઈએ કાર;
 કુલ મરમગ તો રાખીએ રે, બેઠ તણો વેઢેવાર કાંબ.
 શીખો સુદર સ્વામજી રે, ચતુરાઈની રીત;
 કામી કો કરે નહિ રે, પંચ દેખતાં પ્રીત. કાંબ.
 મોટન મળતું તે બહું રે, જે બેઠતું માને મન;
 કેમ નં માને તે માનું રે, જેનું ચિત ન હોએ જિમ. કાંબ.
 પ્રેમ તે ગમ્યો ગદે નદિ રે, નદીનહું જેમ પૂર;
 હવા જવા હો મુને રે, થાય છે મુને અસર. કાંબ.

(૬)

પન્દાવનની વારે, દગજી કુશા છે બારે;
 માથે મદીની ગોળી, આવી ગોપિકાની રોળી.
 રોળી આવી ગોપિકાની, મુખ્ય રાપા મુદરી;
 નંદ નંદન દારય કરતા, જોડિકા આમળ પરી.
 હમય લોચન હલે વાળી, અખગા તું આવી બની;
 અવરનું મદી પાપુ છે, જગુ તું રહી એકની.
 ધણી ધાઈશ પાતુડી, મે રંગી તારી માનવી;
 આજ પય તાર પાંડુ ને, પ્રિન્ગા મારી ખરી
 મન નવપે માઈ તું, આજે માલન નવ આવવી;
 આજ ને ઉપરેસ દહને, નવે પંચ સ્વામની
 રાજ બાંધે તું માઈ. પગા રીત સવા દહ મરી;
 આજ સરે રંગજો, જે એકની ખરી પરી.

રસ રાખી પ્રીછ્યાં તો, સખી કે જાણે નહીં;
મનતો માને માલરૂં, તુંને જાવા દેઉં સહી.
ચતુર હોય તે એક ચિત્તે, બાંધી મુઠી એક ભરે;
બાલણું પ્રજા રધુનાથજી, એમ પ્રીત રીતે ઉચ્ચરે.

(૭)

નારી નવણ નચાવે, અંતર જય નવ આવે;
મરમે કહે મુગ નયની, પ્રેમે વડે પિંક વધણી.
પિંક વધણે પ્રેમે વડે, વેગળો રહે ગોવાળીઆ;
કંસ સરખાને દાણ ન આપું, અમો નહિ તે બાળિઆ.
જાણું છું તું જેહ વાઝા, વાત તારી મેં લહી;
વડાઈ શી કરે છે, પોતાની જબ્બાએ કંહી.
ગાય ચારે નંદની, તુંને દાણી કેણે કર્યો;
ચોરીને દહીં દૂધ પીતા, પગણે તું ઉછર્યો.
માગતું તો માનસું રે, ગર્વ ધેસો આણવો;
અલુઆઇ શી કરે છે, કંસ રાજ જાણવો.
તમો ચતુરાઈ કરે છે સખી, ભુજો ત્યા અતિ ધણી;
તમારાથી એક વિદ્યા, આજ હું અધિકારી બણી.
ખીલવો તે ખીજને જે, ભોળા હોયે બામિની;
તું ચક્રી હું અધિક છું રે, કુટિલ વિદ્યા કથમિની.
બીજે તે તો બજે આપે, મારે ખીજ શી દશી;
બાલણ પ્રજા રધુનાથને કહે, પ્રીત રીતે મન વસી.

(૮)

દરજી કહે એમ વાણી, જેની છે તેવી જાણી;
વચન કહું છું છેલ્લું, વિજુ લીધે નહિ મેલું.
લીધા વિજુ મેલું નહિ, આપ તાગ આવગે;
મણુ છે જે બળ કરીને, મુજ આગળ મુકાવશે.
દૂધ દહીં નચનીત ઉત્તમ, ગોપિકા આપે જલ્દ;
આરોગે ગોવાળિયા તે, ગોપ્રજમાં જાણે સદ્.

પિયુ તારો શું કરશે, લાગતું લેઈ અહીં;
પાને પુછો પ્રેમદાને, આપ્યા વિષુ જાએ નહીં.
ધણા દિન થયા બાગી બાગી, આજ મુજ માટે પડી;
સધળા દિનનું વાળી લેઈ, જલ કરતા જે જડી.
થમ શું મુજ ફેલ થારો, દિવસ પ્રત્યે જે કરું;
આપ્તી વાટે ઉતરો તો, મન આવે તે હરું.
રાવ કરી જાઉં કંઈ આગળ, શું કરશે તે મુને;
સહી કરીને જાણુ જેને, જાણ નહિ હૈં હુને.
ચંદ્રેષુ તમે થોડું, આપી જાઓ રીતમું;
બાલજી પ્રભુ ગુનાચળ, કહે કાર્ય મહારે પ્રીતમું

(૯)

ખીજ સખી કહે લાગો, આપો ને મરજો લાગો;
બાહ બોલ પ્રભુનો થાપો, થોડું ઘણું કાંઈ આપો.

થોડુંમું ગસ કરી આપો, નંદકુવર લાડિયો;
જેટલ એક કદાન પાશે, બરી મલિ સ્યો વણિયો.
માતા ગીસ નહિ કંઈ, અમે શાપ દહને શાપમું;
એમ કરેતા કોપશે તો, અમે જમણું આપમું.
હૈં કરે છે કૃષ્ણ તો, વચન એનું પાળાએ;
સ્વામ મુંદાર પ્રાણ માગે, તોલે બોલ ન વાળાએ.
રાખા કહે હું તે નહિ જે, હૈં મટે આપુ રતી;
સાઁ બલાઈ થી કંગા હો, ખારી થાવા સતી.
માગ બાપને ઘેર ધણા જગત, આવી પય પીએ સદા;
કંગારીને કૃષ્ણ માગે તો, હું પય આપું મુદા.
ખીજે તે નો જાએ આપે, મારે બીક છે કથા;
વિનય કરીને પ્રારથે તો, દૂધ દહીં પાગી દસી.
પ્રીતે કોરિક કામ થાપે, મન જે મને ખર;
બાલજી પ્રભુ ગુનાચળ, એક ચિતે અનુસરું.

(૧૦)

એક સખી કહે ભાગો, યાગ્ય ધર્મ હરિ ભાગો;
તો એ આપશે નારી, હશે જગી ભગણી ભારી

હં બરાણી જામિનિ એ, આટી આવી નવ ટળે,
ખીન્નની ને એહની કહે, વાત સરખી હમ મળે,
વૃષભાન કુવરી લાડકી, એ રૂપ ધૌવન ભરી;
માન એતું ગખીએ, કૃષ્ણજી ભાગો કરમરી
સ્વામ સુદર હસ્યા ત્યારે, વચન સ્વામાના સુણી;
કેશવજીએ કર જોડીઆ, ને પ્રીત વાધી અતિ ધણી
આશાકારી હુ તહારો તું, ન્યમ ગણે ત્યમ રહું,
નયવાતુ શુ ગણુ, મન માને તે હુ કેરુ
ધાગ્યક જણો તાહરો, મંદેહ સધળો મેં હયો
સ્નેહ સાચો જણજો, અવતાર આણે અવતર્યો
સ્નેહ જણી પ્રેમ આણી, પાણીએ પાણુ જણુ;
મનનુ જલ માનુની તે, દૂધથી અધિકુ લણુ.
એણીપેર યમા એક ગમે, ચિત્ત ગેહુ ખનુભવ્યુ;
ભાલણુ પ્રણુ રહુનાયણુ, ન્યમ રત્ન કુદનસુ મળ્યુ

(૧૧)

સજની ત્યાંહા મુને લઈ ચાલ ન્યા જગજીવન નદજીનો લાવ,
વહાણો વેણુ વાપ રસાળ, ત્યા હુ જમ રહું રે
હરિ વિષ્ણુ આતુર મારુ અગ, કહીએ દેખીશ સ્વ ત્રિભગ;
મને સામળાઆનો સંગ, રહી શકુ નહિ રે.
હરી વિના આતુર ચંદ્ર ચક્રાર, જેમ ચક્રીને હરનિશ બોર,
તેમ મને વહાવા નદકિશોર, હરિ વિષ્ણુ હુ મુઠ રે
જો હુ દેખુ દેવ મોરારી, તો હરિને રાખુ હેડાપર વારી,
વારુ તન મનથી જોવારી, અગગિ મહુ નહિ રે
પ્રણુ મને શાને શાકી હાય, દવે જા વિસારો નાય,
પ્રેમે તેડો મને સાધ, કાલ્ય જુગ ચંદ્ર રહી રે

અખી મે હવે મેલ્યુ માન, કે દેખાડે મને કહાન,
 એટલું દીજે જીવનદાન, તો હું સાચી સહી રે.
 ફતી દહે સુદીગશ્યામ, પ્રેમદાને અગ ઉપ-યો કામ;
 પ્રભુ વદાવન આમ, ત્યાહા રાધા ગઈ કે
 હરી ત્યાહા ગ્હે રમીવા ગસ, પ્રેમદાતા મનની પહોતી આશ,
 મુલ્ય માય બાલણાસ, પશુ ન ગ્રે કહી ર

(૧૨)

આવણુ આવ્યો જો રે મગની, શુ કીજે નવ જાએ મગની;
 શ્યામ સુદી તો ન આવ્યા રે માઈ, તપ સાચે શી રે મગાઈ.
 તેહેને ત્યા તો વણીએ મગને, હેકુ અમારુ વિગે બળશે;
 બપેયો પીયુ પીયુ પોકારે, મનમથ પાચે બાણે મારે
 વીજલડી તણે ચમકાશે, મહાગ મનડાને અગાશે,
 કાઈ નહિ જે એને વાઝે, કાચ મારી અમૃત કારે.
 મોર બોલે છે બહુ એ પાપી, સધળે મળાને હુંને મતાપી;
 વેલ કેવડા જાઈ જૂઈ, ફલતણી ગધે હું મૂઈ.
 સધળા વડાવા તો લાગે, ગ્રાણ્ય રમતા ત્યાં આગે,
 વદાવનમાહિ હરી માયે, પૂવ વીણીએ વળગી કાયે
 હરજી હારે ગ્રાંધી પદેસાવે, તો મુજ મોગ નાચતો બાવે,
 ફાગ લાગે કાપા કાયે, સુદીગ વગ હલમાથુ આપે
 વિગદિણીને બાગે તે વળતું, બિલ્હતું નવ દીસે બળતું,
 વરસાવો વડાવો ત્યા તેને, વચ હોવે મન માને જેને
 કહા કે જે નદસુનને લાવો, મહારા હરેનો તાપ નમાવો,
 અથવા માગ ચિત્તને વાલો, પીતામ્બર શુ પ્રીતજ ટાગો.
 તેજે કરી દૂં પાણું વિગુની, જે કે દિન મુખે નર મુતી,
 એ વિગે મરણુ તો વારુ, આશા જુગી આખ્યા નારુ
 ત્યા નો સાચી નવ જવાગે, એવા નિર્નજ કયેમ ચવાયે;
 બાલણુ પ્રભુ રાખે કે ન ગમે, જેને ચાનતુ સર પાખે.

ગોપી વચન:—

વાસનડી વાધને એણે ભોળગ્યા રે, તેડી મુને વદાવન મોઝાર હો;
 નવનના ચાળા કીધા મુને અતિ ઘણા રે, મનકુ મારુ ન રહ્યું તેણે કાર હો વાસ.
 વાસનડી ચતુરાઇદેખીનેહું તો ઘેલી વડ રે, વશ થતાક્ષણુ ન લાગીવાર હો;
 તન મન સજની એને સાપિયુ રે, પદતરો કાઢ રહ્યો નહિ લગાર હો. વાસ
 સતીપણું રહે જાણુ એના રૂપમા રે, ન જાણીહે તે કાઢ ચયો વિકાર હો,
 લગજ તે કુતતણી કહી ગઇ રે, પાપ પૂણ્યનો વિસારો વિચાર હો વાસ
 જાણુ જે મેં આજ યુગ જીવ્યુ રે, મીત્ર ચયો મારે નંદકુમાર હો;
 એકવારે ખીજ દેએ નહિ રે, ન જાણીએ કે મનમથનો અવતાર હો વાસ
 હરખ દેકામાહે માતો નથી રે, હલદીને કાઢ આવે છે જહાર હો,
 છાની તે વાત તમા મનતણી રે, તે તું આગળ કહી મેં વિસ્તાર હો. વાસ
 હરજ મારે વશ હશે સર્વદા રે, માતુપ દેહતુ દુગ પામી સંસાર હો.
 મનનો વહાલો એ મળ્યો છે રે, જાલણુ પ્રભુ જે વેદહી જગ્યાર હો. વાસ.

(૧૪)

મોરલીવાય છે વૃન્દાવનમા શ્રીગોપાળ, મોરલી સાબળવા જઇએ
 ગો નૃણુ ચરતી રહી, સાબળે માડી કાન;
 આકાશે ચાલે નહિ, યજી રથા વૈમાન મોરલી.
 મુગયા મીઠ માડી રથા, વૃક્ષ તણા ન હાલે પાન,
 મોરલી ગગ ગગે માબળીને, યોગેશ્વર મૂકયા ધ્યાન મોરલી
 મુણીજન લઇ શકે નહીં, બનેક રાગ રમ તાન;
 મોરલી રજા મેનકા હર્ષદી, વિધાતાએ મૂકયા ધાન મોરલી
 યમુના જગ હાને નહિ, સૂર્ય રથો મિથર રથાન;
 મોરલી સુણના મોળી રથા, સાબળી સુદીર ગાન મોરલી
 અનગ તે મુર નારીના છટે, અતિ વિકલ દેહ;
 મોરલીએ મહિપગ દેશા માડી, ન હાલે ચાને જેહ. મોરલી.
 મ તો રહ્યું જાવ નહિ, કામ જાણુના વાગ્યા પ્રદાર,
 મન તો ચોરું મહાવજએ, વિસગીયા ધન વ્યાપાર મોરલી.

નવણે જાઈને નિરખીઓ, માબળીઓ સુદીર સાદ;
 નટવરણુ લટકુ દેખી, મૂકી કુવ મરનદ. મોરલી
 લોક લાજ મેં પરદરી, મોખ્યુ રે સરીર;
 મોરલી પરવસ થયો આત્મા, ગખ્યો તે ન રહે ધીર મોરલી.
 એ માટે હૈંડે વસ્યો, રહ્યો દિન ને રાત;
 બાવણુ પ્રભુ રધુનાથજી, અંતરગત મળીઓ સાથ. મોરલી

(૧૫)

સખી વચન:-

થેલી થમ તું કામિની, તું ચા માટે રીસાનીજી;
 ધર સજ્જનની લગ્ન સોપી, જે ને કાળે આરી—હઠ નવ કીજેજી. ૨૬.
 ચતુરપણું બધુ તાહાર, જેને નંદુવ વસ કીધોજી;
 લલાવો મનુખા દેહતણો, તે સધળો તં લીધો ૫૬
 ધણી વસ છે એકને, પણ એ વસ નહિ કોયજી;
 તે તારે ચગણે લાગે છે, અતર આણી નેહ ૬૬
 એ શુ રસજીવાંઝરી પહિ, ગોઠડિ કાણુશુ કરશેજી,
 હેંકુ વિગે દાગે છે, જૂરી જૂરીને મરશે ૭૬
 એવો ખીજો કો નથી, જે તાપ તનનો દરશેજી;
 હુંને રીસાવી જાણીને પેલા, ફરીજનના મન દરશે. ૮૬
 માને તો થોકુ બધુ, ને ધણું કીપે સુખ જાયજી;
 એ વિના આનંદ ઉપજે, એહવો નથી ઉપાય. ૯૬
 સાચુ કદં હુ સુદરી, અતિ તાણે તો રૂશેજી;
 દાર તણી જે ગોઠડી, તે હેદી નવ છૂટે ૧૦૬
 સાચુ જોઈ કો શુ કરશે, નવનતણા તો ચાળાજી,
 તેણુ મન માન્યુ નહિ, જેની કોરે માગા ૧૧૬
 વદાવાસુ વડીએ નહિ, સાચી એ ચતુરાજી;
 જેને તન મન આપ્યુ, તેણુ શી કાગા ૧૨૬
 માગ દહાડા ચાવના, તે દાલ વહીને જશેજી;
 હસવું રમતુ નહિ ગમે, જરા જ્યારે યાશે ૧૩૬

તે કાયા શું કાજીએ, હરજીવી રહે અજગીજ;
 નિમિષ માત્ર નહિ મેલીએ, જે પ્રીતિ ધરથી વળગી. ૬૬.
 જોને વશ સસાર સધજો, તે તું જ આગળ જાયેજ;
 વેદ વાણીએ જે રીતે નહિ, તે તારી ગાળે રાયે. ૬૭.
 સ્વમ માલી પામે નહિ, શુદ્ધ સંજો જોગીજ,
 તે તારી પ્રીતે યાય છે, આણે જન્મે જોગી. ૬૮.
 પૂર્વજન્મ પ્રતાપથી, પુન્ય કરીને પામીજ;
 બાલજી પ્રભુ રઘુનાથ એવો, કેમ થયો છે કામી ૬૯.

(૧૬)

સગી વચન.

સામ્રુ જો રે સુદરી વીજળી ઝળુક, મેઘ અંધારી આરીઝ હલુએ છુક.
 રીસાળ્યા રહિએ નહિ વહાલાશુ ધહિલી, શાને કાધી એવડી પ્રીતજ પહેલી.
 રીસાલીએ નહિ પપૈઓ ગાજી પોકારે, માન કરે જે મિત્ર શુ તે સીને વારે.
 ધણા દિવસના રૂપણા આવણુમા બાજે, હેડુ દાટે વિરહણી નપારે પન ગાજે.
 મનમથ વીંધી માનુની કેવડાને કાટે, આણે દાડે કેમ ચાલશે વહાલા શુ આટે
 મોર કરે ટહુકડા મેઘ કહે છે માજી, પરાણે જપ પીપુતે મજે માનુની મદમાતી.
 કદાચ પરાણે વિસરે મન વારી સમે, એક ધડી ચાલે નહિ સન માતા પામે.
 કશું માન રે કામિની જામ ॥ રજનિ, ગયો અવસર આવે નહિ સુખને તો સનનિ.
 સેજ રચી છે કુલની ત્યા સુદર સ્યામે, તારે કાજે ઓ કામિની બાલજી પ્રભુ રામે.

(૧૭)

કૃષ્ણપ્રત્યે રાધા વચન:

મારા સમ જો માધવ જો જો, મુજને કાચ આરોડો રે;
 જોવા છે તેવા જોગપવા, ફાકટ જોમે પારો રે.
 વહાલા વેગળા રહો, આજ ન કીજો આજ; વહાવા ટેક
 પહેલે હું જોળા ચઈ, વચને હું વહવાણી રે;
 જે જે મીઠા જોલ કલા તે, સાચી માની વાણી રે. વહાલા
 અજમા રહી ને કરે વાતડી, અજમા રહી સામળીએ રે;
 પટતરાની પ્રીત છે હવે, નવણે નવણા મળીએ રે. વહાલા.

ભાલણી.

સમ દષ્ટને અતિ ધણા સખી મૂળને લાવી રે;
 સુંદીર વર એમ જાણી, મુખકું જોવા આવી રે. વહાલા.
 કંઈ વાંદ અમારો છે નહિ, બોલ અમારો દાખો રે;
 હું માયું છું મુજ સાથે, મીઠ સગાઈ રાખો રે. વહાલા.
 અનુકૂલ હતા તે ચક્ર ચપા, મેં વાત તમારી જાણી રે;
 ભાલણી. પ્રભુ રહુનાચછ, એથું દેહડી પલટાણી રે. વહાલા.

(૧૮)૫

કહે રે મુને દામિની, હું ક્યાંકાં સાસ ભરાણીછ;
 પરશેવો એમ ક્યાંક વળ્યો, તારી ભમર બેઠું બોજણી, સાચું બોલોછ.
 રાધા કહે જૂલી પડી, વાટ મેં નવ જાણીછ;
 વનમા બહેની એટલી, અતિસે ત્યાં ઊગાણી, સાંભળ સજનીછ.
 આજ વેણી ગુંથી હતી તે, છુટી કેમ વિખરાણીછ;
 ઉતાવળ એવડી કેહે શી, જુડી નવ બંધાણી. સાચું.
 ભમરો આવીને બેઠો, ઉરાડતાં શીર છુટ્યુંછ;
 જાન કરીને જાંધતાં, વચેથી નાકું ત્રુટ્યુંછ. સાંભળ.
 અતલસની ચોળી નવી સીવડાવી, સહીઅરે વખાણીછ;
 તે ચોળીની કસ ક્યાં તૂટી, આવડી ક્યાં ચોળાણી. સાચું.
 મહારું હૈયું આજું દુઃખવા, વાચ કરીને કાંપ્યુંછ;
 પીઠ ટાળવાને મેં ચોળ્યું, કરે કરીને ચાંપ્યું. સાંભળ.
 ટૂલ આવડાં કહાંચકાં, મારગ કેણે આખ્યાંછ;
 એવો રસીઆ કેણુ મળ્યો, જેણે પ્રીત રહીત કરી ચાખ્યાં. સાચું.
 વાડીથી ઘેર આવતાં, મુઠ્ઠને મળીએ ત્યાં વનમાલીછ;
 સમ દેખ તેણે આખ્યાં, વાચા તેની પાળી. સાંભળ.
 મુખ તંબોલ દાસે ધણો, લાગ્યો છે લેત્યનછ;
 મુખ સરખુ અતિ બાસે છે, દીધું છે ચુનન. સાચું.

* Compare the same theme treated by Narasimha Mehta (pp-ff above). See Medi, *Ehdfan*, pp. 113 ff. This is the first known of Lha'an's songs. A similar song is also written by Payārām.

નીસરતાં માતાએ મુજને, જાડી લઈ ખતરાનીછ;
 તેમોલ લઈને આખ ચાંધો, ખરખર વાને આતી. સાંભળ.
 હાર દેયે ઉઠ્યો છે, કોમળ તારું તનછ;
 નાણીએ છીએ જે વહાલો મળીએ, દીધું છે આર્દ્રમન. સાચું.
 રક્તીઃ મણિની માળા કુતી, દીડી તે- મેં લીધીછ;
 શીતળ નાણી હલ્યા ચાપી, તલ્લશ નાખી દીધી. સાંભળ
 અધર ડક આ ક્યાં બેઠા છે, શરીર નખ લાગ્યાંછ;
 તગણી તારા તનમા, કામ જાણુ શાં વાગ્યા સાચું.
 પોપટ અતિસે મીઠું બોલ્યો, દીઠો ને મેં જાણ્યોછ;
 અધર ડક નખ દેઈ વહુટ્યો, તલ્લશ નાશી ચાલ્યો સાંભળ
 કરતુરી એ કપાહા અડી, પરિભળ અતિ અંધાણેછ;
 મેં કહ્યોએ દીઠો નથી, એવો આવે વાપ સાચું.
 શલાએ મૃમ બેઠો કરો, હું તાંહા જઈને બેઠીછ,
 પ્રવેદ ચઢી તે વાસના, મારા તનમા પેઠી. સાંભળ.
 ચરણે અવળો કિમ પહેર્યો છે, છમ તીમ વીંટી ફાલીછ;
 સ્વસ્થ ચઢને મુદરી, વચ્ચ પહેરે વાલી. સાચું
 સાદ સહીઅરે ક્યો, ઉતારણા અત્ય કરીછ;
 છમ તીમ વીંટી નીસરી, હવે પહેરશુ ફેરી સાંભળ
 પાછળ શાખાડે પડીને, ગઈ હતું કુતી પહેલીછ;
 સાથ અમારા મહેલીને, ગઈ કુતી ત્યા પહેલી. સાચું
 વનમાહે છુલી પડી, બેઠી એકે દારછ;
 નાણું પકડી પાછશુ તમને, તેણે લાગી વાર સાંભળ.
 સ્વામ મુદીર તમને મળ્યો, એવી દીસે સન્નપછ;
 ઉતાર જે હું આપાજા, નાણે દુન ચતુરાઈ સાચુ
 નેણી વાટે હરિ હોયે, તેણી વાટે નહિ જવુછ;
 આજ ને હરિ દીઠા હોય તો, કહો તેના સમ ખાજ સાંભળ.
 સમ તો તેને મુખડી, જે ચાલે બાળીયારછ;
 સાચુ તે કપાહાથી બોલે, જેને મળીએ વાર સાચું

જે જેવું હોય તે તેવું જાણે, મારે નહિ દાષ જાનુંજ,
 પોતાનું જીવું કરે તે, પરણ સાચુ માનું સાબળ.
 એ દામ ત્યાહા એહવું છે જે, કાંઈએ ન જોને સાચુંજ,
 દેહા માહે જાણું છું, પણ તદ્દારે જોવે રાચુ સાચુ.
 તેમ મદારે એવો છે જે, પર પુરુષ બાઈ જાવજ
 બાલક પ્રતુ મુનાથજને નામે જાને પાપ સામળ

(૧૮)

કહો રે મુને દામિની, તુ ક્યાહા તીખી ચણસજ,
 આદીરકા માહે ઉછરી, તુ જોપનણી છે જામ, સાચુ જોવંજ
 દિવિ જોકુગમા કા નની, તો મેલો મુને બધાનીજ,
 દામદામની કળા એવડી, તુજમા કદાથી આવી સાચુ
 જ જાહસ દીગ નથી, તો આ પ કહેની લીધીજ,
 વ્યમ જોવવું આવડુ, એ મત્ત મેલે દીધી માનુ
 દાવમાવ ક્યાથી પ્રોહવા છે, આખડીનીના ચાગજ,
 કામી નગે જામવા, હીરતજા જાણે ગાજા સાચુ
 ઉત્તર મનમા ધરીને, ધરવું અનિ અભીમાનજ,
 સકેતે આલીને જાવું અને પ્રીછરી સાન સાચુ
 વદાતા વેરી જાગવાને, મરમે હાસર દેવોજ,
 સમે જોધને સરખો, વેપ પાલગી રહેવો સાચુ
 સદ્ગુ મીઠું જોનવું, ને રાખવું સૌનું મનજ,
 જીહા તે સામાથી રૂઠા, કાહા શિખના વચન સાચુ
 મુગત જે ની બાવના, તે કાણુ કનેથી આણીજ,
 યોડી વચમા ક્યાથી શિખી, વાણી મીઠી વાણી સાચુ
 લોખ વેદના પરીવાગની, મર્મદા કેમ લોપાણીજ
 બુદ્ધિ બની જામ તદ્દારી, જે કહે છે મુખનું પામી સાચુ
 જેવું વદલો વચ જામે, ચિત્તકુ તેવું દરિયુજ,
 જે રિષ મુજને ચીખવો, જે તે દામજ દરિયુ સાચુ

સધળી એ સ્વામા રહી ને, નંદકુવર તાહરેણ;
 વચન કહીને ટાળીએ, સંદેહ મનનો મહારો. સાચુ.
 હાસ્ય કરીને કહે મૃગનવતી, સત્ય વચન હું જાણુ;
 તું મન માની માહરે તો, ગોપ્ય કાંઈ નવ રાણુ; સામળ સુંદરીછ.
 તેં ગ્રેમ કરીને પ્રીછિયું તો, વાત કરુ તમ સારુછ,
 અંતર જોડો શીખવે છે, મનમથ જે અધ્યારુ સામળ.
 યૌવન ને યગતી અચળતા, લઈ મહેવી લેખ્યનછ;
 કટી કાંધી અતિ પાતળી, ઉર ક્યાં અતિ ઘન સામળ.
 એ જોડુ જલે મળીને, શીખામણુ દીપી મુગ્ધનેછ;
 લજળા એણે લોપાવી, સત્ય ઠહું હું ઇગ્ધને સામળ.
 વધ પલટાણી જેટલે, મેં દીડા-સુદીર સ્વામછ;
 ત્યારે મેં મનમા જાણ્યુ, જેવારે પ્રગટશે કામ. સામળ.
 મર્યાદા તેહની કાંધી, તે તેણે લોપાવીછ;
 લોક વેદ સહુએ હવા સર્વા, એ વાત મન બાવી સામળ.
 સર્વસ્વ જેહને સોપીએ, તે વચ મન થાએછ;
 આત્મા સ્મરણુ ઉદાર, ખીન્ને નથી ઉપાયે. સામળ
 હું એહની થઈ રહીયુ, જાણીએ મેં વેચાણીછ;
 ફરી આડો થાએ નહિ, જેહમા પડીયુ પાણી સામળ.
 આણે ભવે એ મહારે, ખીન્ને નથી કો સ્વામીછ;
 મન ગમે તેહવા થાઓ, બાલણુ પ્રણુ શિરનામી. સામળ.

(૨૦)

ધર થઈ વહાલી કરુ વાત પેલા દિનનીછ;
 જેણે પ્રદારે હું થઈ, દાસી જગજનનતી;
 . સુખ પામી યણુ નંદકુવરને સાચ. ટેક.
 બુલી વડાવનમા ગઈ, જપાહા એકલા કુળવિદારીછ,
 સુદાર વરે સમ ખાઈને, મટકી મુગ્ધ ઉતારી સુખ.
 નદજના સમ જે તમ સાથે, કાંઈ કરુ આનિછ;
 દુધ દહીં તહારુ નહીં પીજ, એ મંદેહ મનથી ટાળી. સુખ

વિનય કરીને બેસારી, માદરા દેડા માંહે પેડાજ;
 ગાધા પગ ધાણીને આગળ, પ્રીત કરીને બેડા. સુખ.
 દર ઝાલીને વગતી મુજને, માયામાંહે પાડીજ;
 આ અતિ કોમળ આંગળી, ઠલી ટાચકા વખડી. સુખ
 શું વખાણું સુંદરી, પહોચો ગૌરા તદારોજ;
 ત્રાગુડા ન પડાવશે, ભાવ મનનો મકારો. સુખ
 એક સુમતી એક ગાથે છે, એણે બેઠું સરસેજ;
 ને કે નયણે નિરખમે, તે પાસા માંહે પડશે. સુખ
 મેલી પમની આગળી, પછે ચરણે ધાધ્યો હાથજ;
 મેં તવ પાણુ સાદીઆ, તમે અમારે નાથ સુખ
 પગ રચું હું પદ્મનીજો, જોડ ખાધા ગારજ;
 પછે તદમે પધારજો, ફાળું નહિ લાગે વાર. સુખ
 એકલું દહીને ચરણ તલાશે, મુખ સાચું નીહાણેજ;
 જાણીએ કેએ દેવતા, તે નયન નીમેષ ન વાશે સુખ.
 હાર જીએ ને ઉર ઉધાડે, મલગધીઆં કરે પ્રીતેજ;
 ગાથે ત્યાં સુખન કરે, રમતિ તણી રસમતે. સુખ.
 વેસરનું મોતી નેવાને, દાથ ફેરવે ગાથેજ;
 વાટ નેધ મેં અતિ ઘણી, કામિની તારી દાથે. સુખ.
 સાસુ નેઅંનાં માકરી, ચોળાનણી કસ વૂરીજ;
 દાયા ત્યાંહા વિન્હળ થઇ, કટિથી દાવી છૂરી. સુખ.
 રોમાચિત ત્યા હું થઇને, મુજે મદારો દેહજ;
 વળી વળી દહે શા માટે, મુજ શું આવો નેહ. સુખ.
 સાચુ કહું છું મુંદરી, આવો મન વિશ્વાસજ;
 મોટીમતા મેં પરદરી, હું છું તદારો દાસ. સુખ.
 મેં દ્યુ તે તમે કરીને, વેર શુ દવે વાજોજ;
 એ અપગધ દામા કરો, ને મેં કીધો આવો. સુખ.
 ખિસના ખિસનાં કુલવણી, સેર્ગ ઉપર બેસારીજ;
 મુખ માંહે ખીડી મેહેલી, ધવમ એલવી સારી. સુખ.

ચાવતાં અધર ડસી, કાયા મહારી કંપેછ;
ના ના મા મા રહે અજગા, કહેતા હલ્લા સાથે ચંપે. સુખ.
પછે વાત હું શી કહું, મેં લાજે નર કહેવાયછ;
ભાલણ પ્રભુ રહુનાયછને, તલ્લણ સોંપી કાવ. સુખ.

(૨૧)

મયુરમાં એક આહીરડી, મહી વેચના આપીછ;
દેવડીએ તે નયણે દીઠી, પ્રેમ કરી જોલાવી;
આવો જોવાળણી, કુધ દહી આજ આવો જોવાણણી. રેક.
મટકી હતારી માયદી, આપું ત્યાં આસનછ;
કુશળ પુજવા કુવરનું તેમને કહે વચન. આવો.
નંદરાયછ શું કરે છે, તેહને શું સંતાનછ,
કહેવાં છે તેનાં કામિની, સુખતણું નીધાન. આવો.
સંતતિ વિષુ છવું કશું, મનુષ્યનો અવતારછ;
અમ સરણુ કોને ન હસો, વેરીકાને સંસાર. આવો.
વૃજમાં રીધિ કેવી છે, કેવા સુખીઆ લોકછ;
જણે ને જણે નહિ તેનો, કણું કણું શો શોક. આવો.
વળતી સનમુખ ઘડને શ્યામા, અમૃત વાણી બોલીછ;
નંદજને એક કુવર છે, એનો ઓઠ જુવન નહિ તોલી-

સાંભળો માતા દેવડી.

ગારાને શું કીજીએ, વર જો છે સામળીઓછ;
બ્રહ્મા હર ઇંદ્રાદિ આવે તોયે ન જાએ કળીઓ. સાંભ.
બહુ સોઢે અમૃત ભરી, આપડલી અણીઆળીછ;
પ્રાકી અતિ જોતાં દસે, અધરજશ પરવારી. સાંભ.
નહાનો પણ પ્રાકમે મોટો, જણે દમીઓ દાલીછ;
જોવરધન ગિરી અંજુલિ ધરે, ઇંદ્રતણા બચ ટાલી. સાંભ.
જશોદાછ હુલામણે, તેનું નામ કહે છે દહાનછ;
કૃષ્ણ દામોદર કેા કહે કેશવ, ગિરધર કેા બગવાન. સાંભ.
વૃંદાવન માહે રહે તે, લે છે મહીલું દાણછ;
હા ના તેને કોણ કહે જ, સોખ્યાં તન મન પ્રાણ. સાંભ.

કસ ભોએ ખીદે નહિ, જદપી છે તે બાગજ,
 મેળમ જોતા મનતણી, જણીએ દાળનો દાળ સામ
 વનમાહે વાસનડી વાએ, અમૃતપે અતિ મીઠીજ,
 એહને વશ આવે નહિ તેવી, સતી કે ન દીદી સામ
 નર એવો કે હવો નથી, નથી ત્રીનોકની માયેજ,
 જેણે એને દીઠો નહિ, તેના નયણા એણે જાયે સામ
 ધીક એ મધુપુરના વાગી, જેતું મુખ નવ નિહાવેજ,
 દરણાનિધ દરણા કરીને, ભવન પાતિક ટાણે સામ.
 શુણનો પાર આવે નહિ તો, કેટલુંએક વખાણુંજ,
 દાણ એક અળગા યજ્ઞએ નહિ, હું એવું જનમા જાણું સામ
 વાત સામળી સુતતણી, નયણે તે ચાંદ્યા નીરજ,
 આહીરડી તે એમ કહી, યજ્ઞ રામાચિત ચરીર આવો જોવાલણી
 ધન તે માત જશોભતી, જેણીએ ધવરાબોજ,
 પુત્ર પોતે પ્રજવાતીતું, જ્યાહા એ રમવા આવ્યો આવો
 વાત રહેવા દો એ તણી, કસરાય સાંભળશેજ,
 વેર એ શુ આણે છે, તે દેહા મહિ જાશે આવો
 શુ આપુ બાઈ ઘુને, કહી મનોહર વાતજ,
 જેહને એવો દીકરો, તે જન માત ને તાત આવો
 જ બાઈ તું મદીર તારે, ધન્ય જીવ્યુ જે જોશેજ,
 કેગી જન્મના કીધા કલમ, દરદન કરતા ઘોશો આવો
 મારે એવું પુત્ર્ય કહાથી, જે હું તેને દેખુજ,
 મન મનોગ્ય અતિ ઘણા, કરતા નાવે લેખુ આવો
 સતોત્રી જ્યામા વળી, આથી નીજ બાપાગજ,
 જતા વળતા આવજો પુનરપી આણે દાર આવો
 માતા આનંદ પામીઆ, સામળતા શુભમાનજ,
 બાવણુ જન એ જનકીને, કયા કદી દનુમાન આવો

(૨૨)

૧૮ દિવસ હું ટગવજી, પણ સ્વપ્નમાહે નવ દેખુજ
 કે જીવવાએ શુ કહું, તે દુખ તણું તા લેખુ '

આંગણુડે ઉભી રહું; જાણું આણી વાટે આવેછ.
નયન કટાક્ષે નીહાળતા તનનો વાપ સમાવેછ.
મોહન મુખના મરકલણ મંતારી મંતારૂંછ;
નેવા જીવ તપે ધણું, પણ સ્વજન રાખે વારી.

* * * *

ગૌ દોહતાં એમ જાણું, આ દૂધ હરિને પાઈછ.
વળી વિમાસણુ એમ કરું, ક્યમ દુર્જન માંહે સમાઈ ?

* * * *

લાજે કહી શકુ નહિ, જેનડી ટુળને કાપછ;
એક વાર જાણું ઓચિંતા, સુંદર વર દે સાધ.
મનમાં હજી અતિ ધણી, કહું નરિ પ્રકાશીછ;
વિદાતાએ શે નવ સરછ, નન્દના ધરતી દાસી.
આશા કીજે અતિ ધણી, પણ દેવતણે વશ થાણીછ;
એવું વાહાણું કે નથી, જે હરીને આપે આણી.

(c) The departure of Krishna from Vraj

(૧)

આજ મારે ઘેર આવેા રે, મારા લાડકડા કુચર !
તાત કહી બોલાવેા રે, શામળીઆ સુંદર !
આતા ! એમ ન કીજીએ હો ! મારા લાડકડા કુચર !
તું વિના કંઈ પેર રહીએ હો ! શામળીઆ સુંદર !

* * * *

ટાળી મળના મુપગ્ર, મણવું રે અવાસ;
સાત મૂમિના માળીઆ, જાણીએ સુ દેલાત !
તારા' સમ જો મોકલું, કહીએ ચારવા ગાય;
ગો દોહવાનુ નહિ કહે, ટુળને તારી માય.

લાલણ

હજાધર રહે તો અહિં રહે, તમે મ દેશો છેહ;
તમ સાથે છે અતિ ધણો, મજ વાસીને નેહ.

* * * *

માત પિતા કયમ ટળે, જોથી ઉપન્યુ અંગ ?
પાટે પણ શીટે નહિ, ચોલ તણે જયમ રંગ.
હું ધર જામણ એકલો, મરશે તારી માય;
હું એ પણ જીવું નહિ, તું વિષુ ધડીએ ન જાય.
જો દયા મન આવે નહિ, તો મારો હાથે સ્વામ !
કસ જોણી પેર મારીઓ, તેમ મનનો ફેડો હામ.

* * * *

હાલાવાવા શુ કહે, જો નહિ કારમી પ્રીતિ ?
લાલણ પ્રજા રઘુનાથ ! જણો દયરથ સખની રીતિ.

(૨)

મીઠા માવજ રે, મારે મહિર આવો;
પ્રેમે પીરસું પરમાનન્દ, ફર ને દૂધ શીરાવો.
મથુરા રિદ્ધિ પામ્યા ધણી, વાધ્યુ છે અતિ તેજ રે;
સહી જાણ્યો મારા સરજી, ડા નહિ આણે હેજ રે.
ધવરાળીને દેડે આપતી, તેમ દેવડી નહિ આપે રે;
રેમાચિન મારી દેહડી ચાલી, તેમ તેની નહિ કાપે રે.
માતા નહિ ચાલુ તમારી, ધાવ દહીને જાણો રે;
મેં બાધ્યો જે માખણ મારે, તેણે રાપ બગણો રે.
કર્ણીદી માહે તમ ઉપર, જે હું નવ ઝપાવી રે;
જનલું તે વાત સંભારી, રીસ મનમાહે આવી રે.
તેં દીધો તેમ કે દે નહિ, પ્રીત કરીને છેદ રે.
લાલણ પ્રજા રઘુનાથ, મેં મારો એક ધડીનો નેહ રે.

(૩)

કૃષ્ણ વચન:-

ગોકુળિયે પધારે રે મારા નદી રે, જ્યોત્સ્ના નેરો વાટ રે;
 ટળવળશે મારી માવડી રે, દુઃખ ધનશે મુજ માટ રે. ગોકુળિ
 કેમળ તે હૈકું તેહનું રે, જાણીએ તે નવનીત રે;
 કાણુ વાર હે સહે નહિ રે, ધરથી વાધી પ્રીત રે. ગોકુ
 મુગટ તે મધુર પુગ્ગતો રે, આખો છે આમળો હાથ રે;
 રૂડી પેરે રાખજો રે, જેમ નીરધનને જોય રે. ગોકુ.
 કળે મેં પરાવિશે રે, ગુંજ કેરો હાર રે;
 યત્ને તે જાળવજો ધણું રે, વાસલડી તે પ્રાણુધાર રે. ગોકુ.
 લાખી ગંગની જોડણી રે, જોલડી તે સલીલ શુ ષંગ રે;
 તેને મોખીક રખે લાગતા રે, કેમળ લાજે અગ રે. ગોકુ.
 કેમળ વરણું મોળિયુ રે, તે હું બાધતો શિશ રે,
 સાથે તે લાગ્યો નથી રે, જાણ્યુ જે કરશે રીસ રે. ગોકુ.
 શીઘ્ર સ્વહસ્તે મેં યુથીયુ રે, પાઠતણુ પચરંગ રે;
 તેહ રખે વળી વિષ્ણુસતું રે, લીધુ નહિ મેં સંગ રે. ગોકુ
 વાસુદેવી જે વારે જડી રે, સુદીર માડુ યુગ રે;
 રખે હરે તે ગોવાળાવારે, વાળા છે તાન દુરગ રે. ગોકુ.
 ગાય ચારીને મેં સાચવી રે, રખે તે દુખળી થાય રે;
 દુધ જેવું મુને બાવડુ રે, પ્રેમે તે પાતી મરી માય રે. ગોકુ.
 આમળને કહેજો એટલુ રે, તમ કને મારા પ્રાણુ રે,
 એવુ કે વહાલુ નથી રે, સાચી કહુ છુ વાણુ રે. ગોકુ.
 મ્હારે અહીં રહેલું નથી રે, વદાલુ વૃદ્ધાન રે;
 ચાર દહાડા મ્હી આવશ્યુ રે, સહુ મનારી મન રે. ગોકુ.
 વેગે હવે તમે સંચારો રે, લેને સરજો સાચ રે;
 તમથી હું અગજો નથી રે, કહે બાળુ પ્રજુ રઘુનાથ રે. ગોકુ.

(૪)

નંદ વચન:-

શા માટે નથી આનતા રે, કાઇ કાઢો અમારો વાકજ;
 રહેશે તો અમારુ શુ ચાલશે, તમ પ્રત્યે અમે રાક.

મેં તમને દયારે કર્યું, ચારવા જાઓ આવજી;
 ગમવાની ખાતે જતા, ઘણુંએ વારલી માય મારા જી
 નીં રૂં રૂં ઉપાડવા, ઘણુંએ કરતો ગીસજી;
 પોતાની ઇચ્છાએ ઉપાડ્યું, મધ્યુ અમારે શીશ. મારા જી
 જોનઆ બહુ લાવતા, હું દીઁએ ન દરનો રીસજી,
 તો ઘોખો યાને વમે, એ સરજો મનથી ટાળીજ. મારા જી
 પ્રાણુજીવન છું માહરો, શું હું વારીવારજી;
 આધાને જેમ લાકડી, તેમ ઘુજ મુજ આધાર મારા જી
 વાક એટલો તેહતલો, જેણીએ બાધ્યા તનજી;
 તેને ઝોસીકલ દીઁએ, જતુની જાણી મન મારા જી
 માત પિતાને દારણે, વેચાણો રોહીદાસજી,
 ધરમાગદે મસ્તક મોખ્યુ રામ ગયા વનવાસ મારા જી
 બીજમ નત ગાએવ પાળ્યું, તાત તણે ત્યા કાજજી,
 પુત્રએ જગ મહી, પોતાનું ધૈવન દીકુ ત્યાજ મારા જી
 જો તમે આવો નહીં તો, અમે જાશુ દાસીજી;
 ગા ગૃહો મેં પરદરી, ને થઈ ગઈશુ સન્ધાસી મારા જી
 પુત્ર ત્યાહા જઈ એવું કરજી, પુનરપી આદિ અવતારજી,
 માતા પિતા અમે તું અજ ડુવર, વિરહ નહીં લગાર મારા જી
 દરવુ મોહો કામ હું એ, મર્થ દેવને દાયજી,
 દશગચની પેર પ્રાણુ ન જાએ, બાનલુ પ્રમુ રઘુનાથ મારા જી

(૫)

ગોપ વચન -

દા દગી સે ન કરે સ્વાર્થ,
 આવનાને સુ નથી દાંડતા, ગોકુળાએ કેમ બાળ. ૨૬
 વાટ જોતાં દગે વનવાસી, તેપે જસોદા માડી,
 દશન તમારું જગજીવન, સર્વ જાને મુખ દાડી હાં દરી

વાસલડી વળડી વનમા, રાગ રંગ રસ માધ;
 મન હરી લીધા મનમોહન, કામાક્ષર બ્રહ્મ. હા હરી.
 અમો બાલુ છલ ધલું જોડી બેઠું કર નાથ,
 કુડ કષ્ટ તમારું કે નવ પ્રીતે, કીજે પ્રભુ બલાધ. હા હરી.
 બલે કસ માર્યો ચયા મેટા, અપરિ વિભૂન તે પાધ;
 તોએ નંદકુવર એમ ન ઘટે, વહાલાશુ વેદાધ. હા હરી
 ગૌ ગોવાળ ગોગણી, સાથે શી કરી સગાધ;
 બાલણ પ્રભુ રઘુનાથ, ન કીજે મળતાશુ કમાધ હા હરી.

(૬)

નંદ વચન:-

હારે મારા ગોવિંદા, તું ગોપીનો પ્રાણ;
 તુંજ વિના કિમ જીવશે, તેહને મન પડ્યુ લગાણ હારે
 કાળી ધાળી કાજરી રે, દોહીને પોજીએ દૂધ;
 માતા ખીજી શુ કરે રે, ઘેર ન કહીએ સુધ. હારે.
 કસ બલે તમે મારીએ રે, વર્તો જ્ય જ્યકાર;
 જરાસંધ અહીં આવશે, ચારો મુદ્ધ અપાર હારે.
 આવો આપણુ ચાલીએ, રમીએ પૂણવન;
 વાસલડી વળડીએ રે, મોલા સહુના મન હારે.
 કસરાય તમે મારીએ રે, ટાળ્યુ સર્વેનું દુઃખ;
 વસ્ત્રેવજી છાઝાવીઆ રે, દેવકીને દીધું મુખ હારે.
 કમળ ફેરે પાદે રે, જખીએ દહીં ને જાત;
 અહીં કેમ શુ ખેતી રલા રે, વાટડી જીએ માત. હારે
 તું તો જીવન મહારો રે, દેહડીનો આધાર;
 એક ધડી નવ જીવીએ રે, તું વિના લગાર હારે
 વાટ જીએ જસોમવી રે. ગોકુલની સર્વ નાર;
 જળ વિના જેમ માછલી રે, ટળવળે વારવાર હારે.
 અહીં આપણુ શુ છે રે, એ પીવાઈ ગામ;
 પૂંદાવનમાલી રમીએ રે, બાલણ પ્રભુ શ્રીરામ હારે.

(૭)

યશોદા વચન:-

યદ્યપી મેં ધવરાવિયો, દેવછી તમારી માત રે;
 નદજી તે નિથે નહીં, વસુદેવ તમારો તાત રે.
 વહાલા આવો રે કુંવર કોડામણી રે, વેગે વેહેલાં આવો રે. ટેક.
 મારા કુંવર આવો, જોને ગોકુલ ગામ રે;
 જહાં તમે કીડા કરી, તે શુના દીસે ઠામ રે. વહાલા.
 મેં તો એમ જાણ્યું, નહીં રે, લીલા ધરણી લોક રે;
 સાંજે સુખ દીધું ધણું રે, જગી તો ચમું ફેલે રે. વહાલા.
 તારા શા ગુણ મંજારીએ રે, ગણતાં નાવે પાર રે;
 અવગુણ શાશા અમે ક્યાં રે, તે કહીએ પ્રાણધાર રે. વહાલા.
 જાણું છું મેં બાધીએ, તેનો રાખ્યો રોપ રે;
 જો કીધું હાથે આપણે, તો કશો દેવનો દોષ રે. વહાલા.
 ગુણ અવગુણ ન વિચારીએ રે, જેમની ધરી પ્રીત રે;
 ભાલણ પ્રેમ શુ કરુ, તમે જાણો છો સર્વે રીત રે. વહાલા.

(૮)

એકવાર આવો આણે આગણે રે, રમવાને જલવરાય રે;
 મુખકું જોવા મહાન રે, નહીં થાજી તારી માથ રે. એક.
 ધાવ કહીને ખોલારજો રે, મીઠાં કહીએ વચન રે;
 તારા સમ છે ત્રીકંભા રે, નહીં દુઝાવું મન રે. એક.
 નદકુંવર કે નહીં કહે રે, કહે તેને દેજો ગાળી રે;
 પીનામ્બર મગલાં કરો રે, લાડ તે માફ પાળી રે. એક.
 મન ગમે તે આરોગજો રે, દામેદર દહી જાન રે;
 એક ધડી જેસી કરો રે, ત્યાના મુખની વાન રે. એક.
 દગવજો જો ત્યા જોળણી રે, આતી દો દરશન રે;
 સરવસ જોણીએ સોણિયું રે, જાણી મારો તન રે. એક.
 વાંક તમારો છે નહીં રે, નવનીલ પામ્યા રાજ રે;
 દુરજલ સાથે ગોઠી રે, કમ ગમે ત્યા આજ રે. એક.

પિયારે બાણે નહીં રે, ઠાણે નાબો હાથિ રે;
 માવા બંધાણી ધણી રે, મવરાવે તુજ સાથિ રે. એક.
 મૃગયા મિથે પધારતે રે, સહજે આણે હમ રે;
 અળખામણુ એમ કા થયું રે, વહાહું ગોપુલ-ગામ રે. એક.
 વૃંદાવન વિસારિયું કે, સાબરે ન સુંદર સ્યામ રે;
 એવી પેરે છોડ ન દીજે, ભાલણુ પ્રણુ શીરામ રે. એક

8 From રામલીલા.

The childhood of Rāma.

(૧)

કયા મમળ તેજ પ્રકાશ, એ રૂપ કુંજ કલે;

અવનિહારણ થી અવિનાશી, મહારૂપ કુંજ કલે.

કિરીટ મુકુટ શિર સાર, એ રોમે દ્વિતરનો ઝગકાર, મહા.
 શોભે મૃગમદ તિલક લલાટ, એ. સુદ અદ્ભૂત સોમનો પાટ, મહા.
 શોભે અંબુજ નેણ વિશાળ, એ ભરી બૃકુટી તે ધનુષ આકાર, મહા.
 મકરાકૃત કુંડળ લલકે કાન, એ. અંગ ઇડ હળદરવાન, મહા.
 શોભે લાલ પ્રવાળી અધર, એ. હાસ્ય વદનમા અમૃત પૂ, મહા.
 નાસિકા શુદ્ધ શુકની ચચ, એ ઝગકે હીરાકણીસા દંત, મહા.
 બૃશુલાચ્છન કૌરુમ હાર, એ ઉર હાર સહીત ચણગાર, મહા.
 શુદ્ધ રાખ સરીખી કાટ, એ નળીએ અધર્મ ઉપર દોટ, મહા.
 પેટ પોપણી કેસરી લક, એ હસ્યા પીતાબર પીલે રમ, મહા.
 જ્યા કામળ કદળી પાપ, એ જેમા મુનિઓના મન લલચાય, મહા.
 કર આનંદકંકણ પાણ, એ રાખ ચક્ર મહા અંબુજ નળ, મહા.
 ચરણે ચિન્દ પડ્યુ મશુભ, એ. ધન ચર્મ ને પદ અકુલ, મહા.
 માતા દેખી થમા દિગ્મુદ, એ. જવ ઝોળખ્યા મરારુદ, મહા.
 પ્રભુ ભાગીએ મનની આત, એ રઘુસાલ બેલવાની આવ, મહા.
 તતક્ષણ કયા પ્રભુ લઘુરૂપ, એ ધણી ભાલણના સુરબૂપ, મહા.

(૨)

કરે સ્તુતિ કૌશલ્યા માત, આને તપ તપાં રિખ્યાત;
 ને પૂરણ પ્રેમ અખડ, સચગચર સકળ અદ્ભૂત પ્રભુ નમુ નથે.
 ને ભૂમિતણા બૂધાગ, કેમ માતુ હૈ નાતું નાગ;
 તારી માયાએ બૂલે અદ્ભૂત શુણ નેતિ નેતિ કરી ગાય. પ્રભુ

શિવ સનકાદિક ધ્યાનમાં ધ્યાય, જેની માયામાં સહુ જૂઠાય;
સુને અચરજ અદકું થાય, મુખકું જોષ મનકું હરખાય. પ્રભુ.
વિશ્વંકર તને શું ધવાકું જગકર્તાને શું રે રમાકું;
માતા બ્રમાકાર થઇ જ્યારે, મેલી વૈષ્ણવી માયા ત્યારે. પ્રભુ.

* * * *

હયા હયા મુજુતાં જાગી, ધણી બાલજુની આંત બાગી; પ્રભુ.

(૩)

રાજા દેને વધાઇ, પ્રભુ પ્રગટયા છે ધરમાંધ. ટેક.
તતક્ષણ ત્રંબાળું વાગ્યાં, ધડિવાળા ધણુધણાય;
અરણ્ય ચોપે ચતુરા, કર મેલી ચાલે વધાય. રાજા.
ધીનકિત ધીનકિત જુદંગ જાગે, શુણ્ઘકા કરતી ગાન;
કનકપાનમાં મૂત ભરીને, આપ્યાં ભુમિદાન. રાજા.
કુંકુમકેરા પૂર્માં સાચિયા, આંગણે કેળના યંમ;
તરીઆ તોરણ બાધ્યાં બારણે, થઇ રહ્યો નાટ્યરંભ. રાજા.
નવપક્ષવ ફળી રહી પૃથ્વી, દિનકર તેજ અપાર;
સુન સનકાદિક ઝોર બ્રહ્માદિક, વેદ વદે મુખ ચાર. રાજા,
પવન પાવક અતિ હિંબળ, દિનકર તેજ અપાર;
સુર કારણ સાર અવતરિયા, હરવા જૂમિ જાર રાજા.
જણા જોયી જુગલે તેડયા, જન્માક્ષર જોવરાય;
પણમાં પરાક્રમ ઝેલું બાસે, તતક્ષણ નિસુવનરાય. રાજા
જૂવતિ જૈઝે જુઓ વગી, નિરમેઝે ઝેલું જામ;
રોમ રોમ વ્યાપી રહ્યો છે, મહારા જીવલોચન રામ. રાજા.
દહે આદર વેચે સાકર, શણગાર્યા સહુ જાળ;
નગરનિવાસી જોવા આવ્યાં, નાન્યં મોટાં પ્રદ જાળ. રાજા.
રેયત સહુકે જોવા આવે. દસરથજીને દાર;
એ સુન આગ્રક સગ જુગ પાગક, બાલજુ બપ હરનાર. રાજા.

લાલણ.

(૪)

હેલી હીડી: હીડી મારા લાડકા લગુ વેશ, રડા રામને તોડે. ૨૪.
 દાળો છે પથ, દબો ન જાય, નોતમ નવલે રંગ;
 નીલમણિશો શોભે છે સારવ, દૈશસ્થા એકાંગ. હેલી
 ખંદીજન બારણીએ બોલે, જાયક જે જે વાણ;
 લૂણ હિતારે માવડી, 'ત્યાં દસરથ દે છે દાન. હેલી.
 મહીમંડળના મુનિ સૌ આબ્યા, પ્રભુને નામે પાગ;
 રાપે તો તપ પૂરણ હીધા, આખી અવધનું ભાગ્ય. હેલી
 મુખકું જોતામાં મોહ પામે, મનકું ગળ્યું અમાઈ;
 સર્વે દગાએ શોભે થીવગ, કાઠિ દામ ઓવાઈ. હેલી.
 માનનીઓ મોતીએ વધાવે, સજીને શણગાર;
 બાલણ પ્રજા રધુનાથ મદારો, મુક્તિનો દાતાર. હેલી.

(૫)

એવા દસરથના બાળ, લાલ પારણે ચૂસે;
 શામસ્વરૂપ દેખીને, મદાઈ અંગડુ ફૂલે. એવા
 મૈયા દગકતી દગકતી, તાણે દોરી;
 રહ્યા સુત સનઠાદિક, કર જોડી. એવા
 હવે મૈયા હાલકું ગારો, ને મનમાથી દસે;
 વળા શોષને શારદા, ગહેવા ધસે. એવા.
 મૈયા હાલો હાલો, મુખે હાલ કહે;
 વળા શ્રુતિ ને વેદ, જેને કો રહે. એવા.
 અડપડિયાળી આંખડી, મીંચીને ઉપાડે;
 બાળક બદાર ઠાઠીને, મૈયા પોદાડે. એવા.
 ખાંતે ધાવે ખેલણી, વળા પડી રહે ચૂકે;
 એવા રમતા ગમ નામ, શામ ના ચૂકે. એવા.
 અડપ નાખેજ રમતે તો, પામેવતી તોડે;
 કહે બાલણ ગમજી મદારો, જન્મના બંધ છોડે. એવા.

રામલીલ

(૬)

રામ રંજે રીજે જીવા કૌશલ્યા કુંવર, લાલા રંજે રીજે. ટેક.
 છળ છળ કરતા છેડા પલળે, પાયે ચાલે ચતુર;
 ચાર મળાને ઉઘાડા દોડે, રંજે દશરથ કુંવર. રામ.
 કર ' મહીને લાવે કૌશલ્યા, પરસાળે મેંદે;
 જોત્રજ માતા ધૃતદીવડો, તે મહીમાં ધાલે. રામ.
 સુમિત્રા તો લાવે રોરડી, ખાળકને આપે;
 કટકા તો કોણે ફેંકે, પાળા લખ ચાલે. રામ.
 ધુધરા ધસે ને ખડખડ હસે, ત્યારે બોધ કરે માતા;
 બાલપણને બલિહારી, જમ્ય શંકર વિધાતા. રામ.
 ધુધરા ધમકે આત ધણા ચમકે, ને ઉતાવળા ચાલે;
 પગતણી ને કોમળ આગળીઓ, ચણીઆરે ધાલે. રામ.
 અતિ આકુળિત થઇને રે મૈયા, ખારણીએ બેસે;
 રાયતણા મરતાના મેગળ, તેના વચ્ચે જમ્ય પેસે. રામ.
 અતિ અડપલા કુંવર આપણા, કહો દિન કેમ જાશે;
 બાલણ પ્રભુને પકડી, બાધ્યા પ્રેમને પારો. રામ.

(૭)

દેવ ડગલા બરે, પ્રભુ પગલા બરે. ટેક.
 ડગમગ કરતા પગલા બરતા, ઉતાવળા ચાલે રાજકુમાર,
 લંચડતા સિંહાસન ઝાલે, બીતા અપરમપાર. દેવ.
 સિંહાસન મુકાવે રાજા, છૂટા મુકાવે હાથ;
 ચરચર મૂળે કાંઈ નવ સૂઝે, ઝાલી રહે કાઉ સાથ. દેવ.
 આરાણ્યે વળી ઉભા ચાલે, ઉલાળે અલકાર;
 સદાએ અર્ધજી કમળા, જો કરશે શયુગાર. દેવ.
 મનમાન્યા મરતાના ચાલે જોમ માહલે માતંગ;
 બાલણ પ્રભુ રહુનાથ મારો, સદાએ રહે સતમંગ. દેવ.

(૮)

રામ બાળા બોલો, બોલોને બહલાલ, રઘુ બાળા બોલો. ૨૬.
 હર જોડીને દોઢે દૌરડ્યા માન, કોષ બોલાવો રામ એકવાર.
 હોતો સાઈ સૌનાં હામ. રામ બાળા બોલો.
 ચતુરા એક મહાનું લઈ આવી, મુખમાં પડાવ્યો નાદ;
 આદિતવારે ક્યો દુચકો, જેમ બોલે રઘુનાય. રામ બાળા બોલો
 હસતે મુખે હરે હુંકારા, લખારા અપાર;
 શિશુપર્ણ સંપૂરણ બોલે, આવપુરણ અવતાર. રામ બાળા બોલો.
 જ્ઞાનદ્રષ્ટિથી મુદ નમે છે, ઉત્તર અળગો આલે;
 વિરચિ તારો વડો દીકરો, આ શા મંડ્યા ખ્યાલે. રામ બાળા બોલો.
 પળમાં બ્રહ્માડ ભાગો સરજો, વાણી ન પહોંચે વેદ;
 અગમને તારી ગમ નહિ, તો કુણે કળાએ ભેદ. રામ બાળા બોલો.
 વશિષ્ઠ સાધુ વેગે જોતાં, મુખેથી કહ્યું માત;
 બાલણ્ય પ્રશ્ન રઘુનાય મારો, મુક્તિનો છે દાત. રામ બાળા બોલો

(૯)

નાચો નાચો નિર્મળ નામ, રામ લાલા ૨૬.

શીશુ ધ્રુવરીઆળા ધૂમતા ડેશ કરકે; નાચ નાચે ને ફુલનાં મન ચડકે. નાચો.
 કાને મહારાટ્ટ કૂળ જળકે; રામ નાચે ને ફુલમનનાં મન બડકે. નાચો
 દોઢે દૌરડ્યામણિ માણક અનંત; રૂપરીઆળા ગોશ્વણે હરે તીજે દંત. નાચો
 કુરલશુ બુદ્ધ લાંબનમાળા; નાચો થેહ થેહ જગતપ્રતિપાળા. નાચો.
 પ્રભુ દળા પડે ને બેઠા ધાપ; મૈયા સુંબન કરી ચાપે પાપ, નાચો.
 પાયે રમનુજ નેપુર વાજે; દરિદ્રદોરે મેખળાના ધોર આજે. નાચો.
 ચાલો સખી જોવા જાહે; બાલણ્યપ્રશ્નને ચાંપુ હમથે નાચો.

(૧૦) ।

મૈયા લાલને શણગારે, ચાલો જોવા જાહે. ૨૬.

શીશુ સંકટે સખીને, ધાલે માથે ચાક;
 ધ્રુવરીઆળા ગોશ્વણે ને માથે મોતી લામ. મૈયા

રામલીલા.

કાને મકરાકૃત કુંડળકેરી બોડ;
 નાકે જુલાખ ને મુખમાં તંગોળ. મૈયા.
 મૈયા મુખકું ઘોષને કરે કેસરની આડ;
 વળ નેત્ર સમારીને કરે ટબકું ગાલ મૈયા
 બાહે બાજુબંધ બેરખામાં સોનાની સાંકળ;
 વીંટીએ જડિયા હીરા જેમ તારામંડળ. મૈયા.
 કટિ ત્રાટી કટારે ધૂધરીના ધોર;
 ફારી પેરી જાંઝરી ને પાની રાતી ચોળ. મૈયા.
 રાજનીતિના રમકડાં એ માત્રે ધનુષ્ય આપ;
 બાલજુના પ્રભુ લારી ગહન ગતિ અમાપ. મૈયા.

(૧૧)

બાઈ ડાઈ બતાવે રામ લાલા. ટેક.
 મેં સો મેંથી ઉતાર્યો, કશું કામ પડ્યું;
 મારી નજર ચૂકી ને રૂંડું રતન રડ્યું. બાઈ.
 હા હાં ઉઠો અનુચર જુઓ પાણી પીને પછી;
 બાઈ બહારે બરાણો એને ખમા ખચીત. બાઈ.
 મુનિ વશિષ્ઠ વેદમાંથી કરે મન વિચાર;
 બાઈ રામ રામ એ રામ રમે સકળ સંસાર; બાઈ.
 હાં હાં ઉઠો અનુચર જુઓ જઈ ચારે દેશ;
 બાઈ રામ તારો શોધે વળી શોધ ને મહેશ; બાઈ.
 રામ રાતા તાતા થામે, ને કરે સરજૂમાં શોધ;
 બાલજુપ્રભુ રહુનાથ બરાણા, કૌશલ્યાની ગોદ. બાઈ.

(૧૨)

મૈયા ખતરી થઈ રે, મૈયા ખાવરી થઈ;
 પ્રભુને ભૂગડે લપેટ્યા, લાલ દોઢા નદિ રે, મૈ

ભાલણ.

દેલી ગોદમાં ધાલીને, હારે બારે માને;
 એવો ચંચળ ચક્રેર, રહો કેમ જાને મેવા.
 દેલી આશ્ચર્ય એવું, તે શું કહેવું તુંને;
 આવો ચંચળ ચક્રેર, બાળ વરશે જાને મેવા.
 પરબ્રહ્મ પરાક્રમ, નથી જાણ્યું થોડું;
 એવું સરજ્યું હશે, વિરંચીએ વિશ્વમા સીકું. મેવા
 શિવસનદાદિ ઈશ્વર, જે બ્યાપ્યો ક્રીડે લોક;
 વળી કેશ આવે નેત્રમા, તો ઉમા કરે કોક. મેવા
 દેલી શાં તપ કીધાં માતાએ, આ જોઈએ મહાસે;
 ભાલણપ્રજુ રઘુનાથ, માતાને પાલવ જાહે. મેવા

(૧૨)

પ્રીતે પાડે કૌશલ્યાજી ચોર, રઘુના મારો ક્યાં રે રમે;
 મારો કેમજ બાળ દિગોર, રઘુના મારો ક્યાં રે રમે.

નથી લાડકડો લક્ષ્મણ મંમ, રઘુના. આનંદમાં ઉપાડે મંમ, રઘુના.
 માતા શોધી વાળાં ધામોધામ, રઘુના. જપ્યા ભગવતા બીતર રામ, રઘુના.
 દેશ દેશ દોડાવોને જૂપ, રઘુના. ચક્રે દરિ મવા બારે જૂપ, રઘુના.
 જોને હોય કુંવારી દન્યાય, રઘુના. પ્રીત કારણ પરપંચ થાય, રઘુના.
 કાષ્ઠ શોધે રે શિવજીના મન, રઘુના. જોને લખ લાગ્યાં નિશાન, રઘુના.
 મેવા જામી થાય ને રોધે ધરણ્ય રઘુના. જાણના દરખમાં ખુર્યાં ચરણ, રઘુના.
 ગઈ મિથુણા તે મેડેલ માંચ, રઘુના. પોડોડા પારણી પુરપુરગણ, રઘુના.
 મહા નિગમાં છે મારો નાથ, રઘુના. ધણી બાવળના સુખ સાથ, રઘુના.

(૧૪)

મેવા કાંઈ કદા જિનાય, બુંદે પારણે રાવરાવ;
 પોલ્યો મારણે રાવરાવ, મેવા.

પારણે પોલ્યા પુરપુરાણુ જાણ્યે મેલિ દીવ્યા જાણુ. મેવા.
 જાણ્યા નીચે લક્ષ્મણે હેલ, જોને નાગવજુ પર મેલ. મેવા.
 શીયે સિવિય ચક્ર છે વેળ, કુદમ જગી પજા છે નેળ. મેવા.

નાસિકા નિશામાં બરપૂર, વેરી વિષ રંભાં જોમ દૂર. મૈયા.
 કૌસ્તુભ ધૂલરં ખુંચું બાંલ, બાળીએ બેટયાં ચારે ભાવ. મૈયા.
 દુશાલો કુલી રહો મરણ, કમળા ચાંપલી હોય ચરણ. મૈયા.
 કટિ કરોરો ખુંચો ખેત્ર, જાણીએ વિરંચીએ પાડી વેત્ર. મૈયા.
 ઉપાડી અડપડિયાળી ને વ, બાવણ બવ બવ ભગશે વેણ. મૈયા.

(૧૫)

ઠરું ચાપટ ચાપટ પાણ, ઠરું ચાપટ ચાપટ પાણ.
 રમે રમે રઘુના રામ, ઠરું ચાપટ ચાપટ પાણ. ઠરું ચાપટ.
 ચાપ્યા અહા ચાપ્યા સંકર, ચાપ્યા નિગમ ચાર;
 વિશ્વાસુ ને વસુધા ચાપી, કોપ ન પામે પાર. ઠરું ચાપટ.
 ત્રણ ભાત ને માત પિતારે, ગાય ઘણી ઘર માંય;
 અમમ અગોચર અતિશે ઉડા, કરતા ના ધર કામ રે. ઠરું ચાપટ.
 પાંપણમા પરઠે ને સંદરે, તેને હુલાવે માત;
 બાલણ પ્રજુ રઘુનાથજી, સર્વને કરે સાંત. ઠરું ચાપટ.

(૧૬)

કરમાં લીધી કુલકી, ને પાડે કૌશલ્યા સોર;
 રામ! આવો રમ મહોક્ષમા, હું આપું કનકને મોર.
 ઉચ્ચકાળનો ઉન્હો વાણ. કરમાય કોમળ અંગ;
 પાયે પડેરાવું મોજડી, તમે રમે સખાને સંગ.

* * * *

ધુંઝે ધાણ સુખડી, ને મેવા ક્યો મ્હેા માગ્યા.
 ભૂમંડળના બૂપતિ દહેશે, નાહાના નરપતિ નાગા!
 કૌશલ્યાએ કર મહીને, પડેરાવી બે બાંધ;
 કસકસી કૌસ્તુભમણી સરખી, જોમ ન બૂલે ક્યાંય.
 જગતલી શી કુલડી પહેરાસી, માતા કરે સુખન;
 બાવણ પ્રજુ રઘુનાથ માહરાને, સોપું તનમન ધન.

(૧૭) .

આજ રૂડો દડાડો, રંગીલા રામે લીધો અડો. ૮૬.
આડો દરે છે અનિ ધણો, ને પગડે બે પાગ;
આકાશને ઉતરડી જનની, આદિન મુજને આપ.
દિનકરથી આ દેહ તમારો, મદા મોહોટો સંમંધ;-
સમગ્રખો સમજે નહિ, અર્થક વસમાં કરતો ધંધ.
દશરથ દડાડી દુખ ધરતા, જે ગાલ વિના બદ્યું રાજ;
આજ તો જૂવતિ અતિ અકળાણા, માના આજ્યાં વાજ.
હિરસા ફેરી ગુંથી કટાણી, મણિ મુક્તા મોપાસ;
દૌણ્ડયાને દરમાં આપી, હરિને આજ્યું હાસ.
આડો જોવા આદિન યજ્ઞા, વિરમે પામ્યા મુર;
બાલજી પ્રભુ રથનાથ જગજ્ઞા, અઢાડે ભરપુર.

(૧૮)

જંજરનો જમકારો વાને, નેપુરનો હમકાર ર;
આજો અવધનજો, ધણી અધમ ઉધાર ર.
ઈદીવર અંગે મુંદર, બાનુ કુળ જૂવ ર;
કોટિ કામ પારી નાંખું, જોનાં તેનું રૂપ ર.
મુખ જાણે કોટિ યથી ફરકે બાળા કેય ર;
કાને કાં અને ગુમખાં, હતો બાળે વેય ર.
બુકુડીમાં અઢાડે બાળે, નેજુ જે વિઠાળ ર;
કો કંકરે ધુલર, ગુંથવાણી ગોળી માસ ર.
બોલી બોલે કાવલી ને, વાળી છે રમાળ ર;
અધર રમ પરવાળી, જરી કુલેયા ગાલ ર.
ખાનુબંધ ને ભેરખા, ને કનકકંઠ પાણ ર;
કિ નરે કોળખાં બોરવાં ધનુષ ને બાણ ર.
પાએ પદેરી કંઠની ને દંતઃ દંતઃ રોડે ર;
બાલજી પ્રભુ રથનાથ, માદાગે બવ થઈ ઉડે ર.

રામસીલા

(૧૯)

નેત્ર સરોજ અંભવતાં દોડી દૂર પ્રભુ જાય;
 દાગળ ખરડી રે આંગણી જનની અતિ રે અકળાય.
 આતા! આંખ આંખવીએ, નૌતમ! દુખે નહિ નેણુ;
 આંખથી આદિત ઉપજ્યા, માર્તુ મિથ્યા છે વેણુ.
 પાએ ઉરાડે રેણુકા, માતા મન ધરે રીસ;
 એ રજ શિવજી શોધે સદા, વિરંચી ચઢાવે શીષ.
 મહેલો માંલ મસ્તી કરે, કુંઝર દોડ્યા રે દોડ્યા;
 હોડે પાંચા હારે નહિ, જોવા સરખી જોડ્યા.
 ખાંતે ખોળામાં ખેલતાં, વળી કરે પથપાન;
 બાલજી પ્રભુ રધુનાથજી, ઝાળખ્યા અંતરની માંલ.

(૨૦)

કરમાં લીધો છે લાડવો, વીંટી વળ્યા છે કાગ;
 સુરપતિ જીએ આકાશથી, ધન્ય ધન્ય દશરથનાં ભાગ્ય !

* * * *

બહાર ના જસો રે બાળકા ! રાક્ષસતું સખળ છે જોર;
 જગ ને જગન ઝપાછ ગયાં, મુનિને કપ છે દોર.
 રાક્ષસ માહારાં રમખાં, માઈ તેઓને તીર;
 દશગ્રીવ દળવાને દોડ્યું, ધરાતું ધરણીને ધીર.
 વાણી સુણી વિરમે થયા, કાંકર કરશે ધંધ;
 બહુ ફળ બેઠાં શેલડી, સોને વળગ્યું સુગંધ.
 દૂરથી આવે હરિ દોડ્યા, જનની બેડી હોય ભ્યાંહ;
 દાગળે હુંસે કાંચળા, બેડી બોળાની માલ.
 ધાવી ધરાધ કરે રોગગા, સોને જાડે શરીર;
 એકા ચંદ્રએ જો આપણે, ધર્મધુરંધર ધીર !
 ઉડો ગ્રાહી માનનો, દોળા પાડે છે ધણુ;
 બાલજી પ્રભુ રધુનાથજી, રાખો સદા તમ શણુ.

નેહ મોહં પામ્યા મુનિ મન, વન આબ્યા ગૌતમના;
 બોલે શુદ્ધ હંસ ચક્રાર, શુદ્ધ સરોવરના.
 માંહે જમર દરે ગુંગર, દાર રોલે દમગતણી;
 મીન મકર દરે જળપાન, માણ મસ્ત બણી.
 હપર પુષ્પ લતાની વેણ, કેળ બારે ખૂલી રહી;
 વળા જમરખ નંમુને જામ, નામ નારંગી રહી.
 અખેડ બદામ દ્રાક્ષ, સાખ બધી આંખાતણી;
 આંગણીએ છે આમડોત, કુંડ પાસે મઠી બણી.*

* This fine poem, the last and the best written by the poet, was never finished, for his son has noted at the end,

પિતા રવે પામ્યું નિ અધરમિ રમ્યુ, ઉત્તમ અઃખ્યાન.
 રસિક જન મનમાં દુઃખ આણિ, અધરમિ નેહ પ્રમંથ.

9. From રામવિવાહ.

1. The ferryman's dilemma.

નાવિકે વળતો બોલીઓ, સાંભળો માહારા સ્વામ;
સાથ સફેદો નાવે બેસો, નહિ બેસાડું રામ.
વાર્તા મેં સાંભળી છે, ચરણ રેણુથી અપાર;
અહલ્યા તાં યજ્ઞ સહી, પાપાણુ શીટી નાર.
આજીવિકા માહારી એક છે, જીવો મન વિવેક;
સહી થાતાં વાર ન લાગે, કાણ પાપાણુ એક.
આજીવિકા ભાગે માહારી, આગે એક સહી છે ઘેર;
બે મળાને શું જન્મે? શી કહે તાં પેર?
હથી વિદ્યામિત્ર બોલિયા, ચરણ રણે સહી થાય;
તે માટે ગંગાજલ લેખતે પખાલો દરિ પાય.
હથીને હરિ હેઠા બેઠા, રામ અશરણુ ચર્ણ;
નાવિકે ગંગાજલ લેખતે, પખાલ્યા તાં ચર્ણ.

2. Quality-not size.

અશ્વ અંકુશ હોએ સહી, તેને ગજ રહે મહા ગુહ;
તિલમાત્ર તાં પાવક દહે, ઇંધણ ભાગ જે પૂઠ.
વળતે પ્રદારે ગિરિ પડે, વળ છે સક્તમ અપાર;
દીપક તાં નાહતો હોએ, પણ ટલે સર્વ અંધકાર.
વપતું કારણ નથી, (પણ) તેજતું કારણ;
તેજવત્ નાહતો એ મોહોટો, તું છે ચત્ર સુખણ.

3. *Padmanābh* (wrote circa A D. 1456).

In the year 1875 Dr Buhler brought from Tharad a manuscript copy of an old historical poem entitled *Kāṇhad De Prabandh*. The manuscript itself is dated Samvat 1605 (A D 1550) and it had been lying long neglected in a *Jaina blandar* (library). The work was published in the *Sa apatā*, but owing to the ignorance of the printer the work was done very badly, especially since at that time the belief was universally held that the most ancient form of Gujarati was not appreciably different from the modern form.* It was only recently that Dr Keshavlal H. Dhruva compared it with another manuscript copy in the Deccan College Library at Poona, and then Mr. D P Derasari edited it with a modern Gujarati version †

The poem is thus remarkable as being the earliest authenticated specimen of old Gujarati hitherto known to us ‡ The language is appreciably different and is thus valuable for the historian of the language. It deals with the Moslem invasion of Gujarat by Alaf Khan the brother and Commander-in-Chief of Sultan Ala-ud-din Khilji. The invasion began in A D 1297 Gujarat was at that

* This belief was first started by Dattatram Dayal Lal who laid down the dictum that *સાચા ગુજરાતી એ એક એવું હશે જે જે જાણે તે તે જાણે*. For most of the classical poets judging merely by their works as preserved in later manuscripts it is an error on the surface. But people forgot that the copy s.s. were mainly responsible for changing the older language, not what they could understand themselves and the more popular poets like Narayana and Mitrā got changed in the mouths of the people just as the language itself did. The *સાચા ગુજરાતી* as saved from this through having been lying

time ruled by king Karan of the Vaghela dynasty, who was surnamed Ghelo (the Mad). He abducted the wife of the brother of his Chief Minister, Madhav*; and the husband of the lady, Kehsav, was slain in trying to defend her. Madhav took a terrible revenge; for he went over to Delhi and induced the Sultan, Ala-ud-din Khilji, an insatiable conqueror, to invade Gujarat. After the invasion had been planned and the army had got ready the Sultan requested the Rajput Chief of Jhalor, Kānhad De Chohān, to allow the army to pass through his territories. The Rajput Chief, however, stood by his Hindu brethren and stoutly refused to grant passage to the army of Islam. The Sultan pocketed this insult, however, with the best grace possible and sent on the army by another route. The whole of the campaign of the invading army and all the ravages committed by it are described in some detail in the poem. After conquering Gujarat and Sorath (Kathiawar) Alaf Khan turned his attention to the Chief of Jhalor, who had defied him, and he determined to return to Delhi through the territories of this Chief. The Rajput Chief at first successfully resisted the onslaught of the Moslems, but after several years of guerilla warfare Kānhad De was slain in battle and Jhalor was captured in Samvat 1368 (A. D. 1312).

Such is the history described in this poem. The language is vigorous and the spirit of heroism (वीररस) pervades it throughout

* The story is exceedingly well told in the famous book *સત્ય વૈત* by Nandashanker Tuljashanker Mehta. There he says that the lady abducted was Madhav's own wife

સરખે ઘોડે સાથી મોઢયા સાતવીસ અમવાર;
 દીધી સીખ “જમ ઘલિ જાણુ કટકે કેનહુ પાર.”
 કટકે માંહિ પરધાન પહુન, દીડું દલ મેઠ્ઠાણુ;
 હેનખાનિ જરદાર નકીમે માંહિ છીડું જાણુ.
 અવખાની એહવું કરમાયું “કર વિચ્છેદ, મ જોકુ;
 જે પ્રધાન કાન્હડે કરા, મુહુલિ માંહિસિ તેકુ.
 અવખાનિ જૂઝૂઆ દેવાપાં તે સવિહનિ અનામ;
 સોનાં રૂપાં અનમ સાવડું આખ્યા તીરી કામ.”
 એકે બણુક “કાન્હડે રાવી અવર ન કરૂં પ્રણામ.”
 ખાન બણુક “આધા તેડાણુ, વગિ, મ દરસ્તુ સિલામ.”
 દરી બેરી રાકલે પ્રધાને; પૂછક ખાન બલામ;
 “કટકે તણી કાન્હડે આગલી કિરી વાવ બોલામ ?
 હુ અરદાસ, પામિ છલ દીધી જે કાન્હડે રામ.”
 કહિ પરખાન:—“ખાન, અવધાન, કિહાં સિલામ સિખામ ?
 જુ વૈશ્વાનર ટાહુ થામ, પચિમ જિમમ દીસ,
 ન.રાયણુ વહતુ કાન્હડે કહીક ન નામક સીસ.”
 ખાન બણુક, “કણુ કાગણિ આવ્યા ? કહુ છુલાઈ કાજ.”
 કહિ પ્રધાન, “રાકલ આદેસિ કટકે જોઈક ખાજ.”
 અવખાનિ આપસિ પૂઠારે નનખિણુ ગયવર મુડ્યા;
 વાલિ તણા તેજ પખરાવ્યા; મલિક મુહુલ માંહિ તેડ્યા.
 છુકે બયાં મૂગલ દરકટીઆ, તેહે માંડી દારિ;
 પરધાને સામથી દીડી કટકે તણી અપાર.
 દીધી રાન ખાનિ મૂંગલનડ; સંગિણિ પરકિક તીર,
 તાણી ગમણિ પખિણી વીધી; પેખક મોઢા મીઠ.
 વડગ રુમેત તેતલક લખણુક રાકલિ બહસુ અદાણુ;
 કરિક બિચ્છક થામ ખાડાનક, અવખાનિ વિખાણુ.
 પૂછક ખાન, “કાન્હ ઘરિ કેના તાદરિ જમલિ કહીનક ?”
 લખણુ બણુક, “વીર યુરીસક પૂછ્યા વ્યાજ લહીનક.”
 વડુ ખાન બણુક, “હુ દોદ્દ ! મામિ ન; કરૂં પસાક.”
 કહિ પ્રધાન, “રીઝ નવિ લીજક; લાજક કાન્હડ રાક.
 એકે ખાંતિ પૂરુ અબારી કટકે મિહુનિ જોરનું.
 મનિ અણેરું વરીસુ વીજ, રાતીવાહુ દેરય.”

અલખાનિ જાણુ સાચિ મોકલ્યુ; દેખાડિ મેલ્હાણુ.
ધોડા હાથી ઉઠે પોદિયા વેસરી પ્રકિ પલ્હાણુ.
મસિકે તણા જૂઝુયા મરાવળ માંહિ ભજા જૂઝાર;
દસ જેઠાંતાં દિવસ આચમિક, દુદિ ન આવધ પાર.

5. Kānhad De prepares for battle.

લેખ સિખાણા; આયસ દીધા; દિરમ્મ દેસિ ઉપલ્હાણા;
કરી સજ્જા પુલ્હરિ પાછસિ તેડયા રાઉત રાણા.
રાજવંશ છત્રીસમ્મ મિલિઆ, ખાંડા લાખ બિ ચારિ;
એક એક પાહિ સજરાણા જેહ ભુજિ નાવધ હારિ.
પાણીપદા ખુરાસાણી નમ્મ એક દુરકી દુરંગ;
મુઝા પંખા નમ્મ કિહાડા એક નીલડા રંગિ.
પચવર્ણ તેજ પાખરીઆ; કંકલોહ પલ્હાણુ,
સોના તણાં સાંકલાં પાક; હજુલણીઆ કેહાણુ.
પ્રાણિ ખુરતલિ પરતી ખૂંદમ્મ એક ન માનમ્મ સાદ;
ખારગિરિ તેજ દેવરાણા; ચાલમ્મ જિવડ વાડ,
સાવલોહ પાખર નમ્મ ચામર; ઘણી ઘૂઘરી ખલકમ્મ;
પાણી તંણી દલકતી ચાલમ્મ નીઆ કૂમત કુરમ્મ.
આગાં ટોપ રંગાઉલિ ખાડા ખેડા પટા કઠારી;
સોંગણિ જેઠ બલી તરુચારી લીજમ્મ સાર વસારી.
છત્રીસ જ દડાપુધ લીધાં; પઝજ પડમા તિણિ વારિ;
આસાપૂરી શકતિ કર જેડી રાકુલિ કરિક જુહાર.
પૂળ કરી ચંદન નિ કુસુમિ રાકિય પાછ લાગમ.
“આસાપૂરી ! કાન્હ છંપાડે” કરી આશિકા આગમ.

6. Kānhad De's Victory.

હોંદુએ મારીયલ કીણુ, પગ મેલ્હણુ ન જામ;
લોહી તણા પ્રવાહ ઉલટીયા દીસમ્મ બ્યાહણા માહિ.
દોર સિતાયા ફેરી પાડમ કલિલીના બંધન;
વાટી ચંબ જૂજૂઆ માલા નમ્મ છોડાવ્યા ખાન.

ઘોડા દાથી જાટ પોડીયા તે બિદાલી લીધા;
 સાદલ સોદ મયિક બે મોટા બંદિ જીવતા કીધા.
 અલુખાન એકલુ જ નાકે જે લુલુ સપરાણુ
 સાદી મલિક ઉંચર મોટુ, તે મ્હુ-એત્રિ મરાણુ.
 એક નાકા બાઈ દસિમુહ્યા, હડી વીવી અપાર,
 કરસિ ક્રુડિ "મારસિ હોંદુ !" જિવેશે કિરતાર.
 ખીજઈ દિનિ રાકિતિ રણુ સોખ્યાં; દીઠા પડ્યાં પદ્ધાણુ.
 હાથી તણી પાંજરી ભાગી; ધગણિ દડ્યા કેદાણુ;
 ખેડાં ખાડાં પડ્યાં જૂજૂયાં બાલા સીંગિણિ કટારી;
 ભાગે દણુમે પડિ તરખાણું મ્હેચ્છ માંકડા મારી.
 કંધ કંધ પડ્યા રણિ દીસઈ; કીધુ કચરા ચોહ!
 સોમનાથ મૂકાબુ રાકિલિ પછિ પખાલિઆ લોહ.
 નવિ લાખ જુ ખાન મૂકાબ્યા, વરતિઉ જ્ય જ્યકાર !
 "ધન ધન રાકિલ કાન્દકડે કાન્દ તણુ અવતાર !"
 ચાહુઆણુ મુલિ પુણ્ય અપાર, પુણ્યમ્ મ્હેચ્છ દરિહ સંહાર;
 પુણ્ય પિયાર જે જાણિ સહ, ઇમ મંખેપિ પ્રાકૃત કહ
 પુણ્યમ્ એક આરોગિ પાન, પુણ્યમ્ ધરિ મંખજઈ નિધાન;
 પુણ્ય કુહ સકુલિણી નારિ; પુણ્યમ્ રેવત જાજઈ બારિ
 પુણ્યવંત નમ્ સહુકો નમઈ પુણ્યહીણુ નર જુલ જમઈ;
 પુણ્યમ્ રોગ ન આવઈ અંગિ, પુણ્યમ્ પુરુષ રમઈ નરરગી.
 પુણ્યમ્ અંગ ન આવઈ રીમ, પુણ્યમ્ સહ દીઈ આસીસ;
 પુણ્યમ્ વાહલાં નદો વિયોગ, પુણ્યમ્ કુહ સજન સંયોગ.
 પુણ્યમ્ પશિમ્ વારુ ચીર, પુણ્યમ્ કુહ કૂટરાં શરિર;
 પુણ્યવંતના કુહૂત દલઈ, પુણ્યવંત નમ્ ચાગર દલઈ.
 પુણ્યવંત સરિ છત્ર ધરાઈ, પુણ્યવત નવિ પાલા બાઈ;
 પુણ્યમ્ મયગલ જાજઈ બારિ, પુણ્યવત નવિ આનિ દારિ.
 પુણ્યમ્ કુહ નવનવા રગ, પુણ્યમ્ મુખીઈ વેણિ મુદંમ;
 પુણ્યમ્ મુકઈ તલાઈ ખાટ, પુણ્યમ્ બોવઈ કીરતિ ભાટ.
 પુણ્યમ્ ધરિ નવિ ખૂટિ ધાન, પુણ્યમ્ કુહ પુત્ર સંતાન;
 પુણ્યમ્ કરી રા દીઈ માન, પુણ્યમ્ કુહ પાધરા પ્રધાન.
 પુણ્યમ્ ધરીઈ સોના સાર; પુણ્યમ્ પદિરીઈ મોતી દાર;
 પુણ્યમ્ પાળીઈ વિદ્યા વલિ; પુણ્યમ્ કુહ કીરતી જિજ્ઞાસી.

પુણ્યવત ધરિ ત્રિભુ વાર, અગ્રોતર સત મંગલાચાર;
 પુણ્યધ મુખિ નવિ કહઉ ચવધ; પુણ્યવત પૃથ્વી ભોગવધ.
 પ્રુણ્યધ પુણ્ય ઠરિ આદરિ; નિતુ દીવાલી પુણ્યધ કરી;
 જે જે આપ્યા વાનર વીર, પુણ્યધ પથર તરીયા નીર.
 પુણ્યધ અણ્ણુમતૂ મંભવિ, રાગિ રાક્ષસ માયા સવિ
 કૌરવ કૂડિ ન સીધૂ કાજ, પુણ્યધ પાડત પામ્યા રાજ.
 પુણ્ય પ્રમંસા પુકુવિ કરી, પદ્મનાભ પડિત વિરતરી.
 કાન્હડે નધ પુણ્યધ કરી, જગિ જગ દીધુ આસ્થાપુરી
 નથ્યા કટક અણ્ણુ સહ; દારનિ બોલધ બંદણિ બહ;
 નગર બણિ સાચરીક રાક; તતખણિ વલિ નીસાણે ધાક
 કોટયા રૂઢ નહાઈ ખેવ; નગર બણી પધરાવ્યા દેવ
 શુભ કાન્હ વત ધમ સુણી, નગર લોક દિ વહામણિ.
 મદન ભેર બુગલ જરહરધ, વણું અદાગધ જયજય કરધ
 તલિયા તોરણ સવિ ઝમહવધ, નગર માહિ મૂડી જાહલધ.
 રૂપ્યા મનોરથ પૂગી આસ; કામિ કામિ દેવરાઈ રાસ
 નારી કરધ લણુ લૂણ્યા; નગર માહિ માડ્યા પેખણ્યા.
 મારગિ નવા પાચરીધ નીર; કૂલ યગર પરિમલ અખીર;
 પદ્મનાભ કવિ ધણિ પરિ ભણુધ; આલ્યા રામ નગર આપણુધ
 બીજા છધ જે રાણા રામ, આપ આપણિ આવાસે જામ.
 ખાડવ દિ આસણી નધ ખાણ, વાલી લેઈ બાધ્યા કેકાણ.
 સવિકલ હર્ષયડિ હગ્ગ ન માય, માહિણિ મુહનિ ચધારધ રાય.

* માહવિ મિલધ સુહાસણી, સખી, હરણિ નવરગ પાટ દિ,
 જાઈ નેહીય વધામણી હર્ષયડલધ હર્ષ ન માઇ કિ. શુભ સહી.
 (આચલી)

હાર નિમોદર બહિરખા, સખી, નેઉર રણ્ણુકાર કિ. શ.
 ત્રાટ કરુ કરિ કનકમધ, સખી મોતીડે પૂર ચૂક કિ. શ.
 તિલક કરુ કુકમ તણા, સખી, તે રગિ રાહ વધાવુ કિ. શ.
 અસુર ફલી ધરિ આવિઉ, સખી, તકર છોડીક બંધ કિ. શ.
 કાન્હડે શ્રવે ધણુ, સખી, ખેવિધ માલદે વીર દિ. શ.

8. Sāntalsimhā's dream.

પવાકું.

ધણે દિહાડે છાંડી જાસિં તુરકિ જોધું પડખી;
મારજે સુરતાણી સાહણુ ઠીધું ખાખાવીખી,
ખિ દર જોડી કરી વીનવી આઘાપુરી અવધારી;
સાંતલ ભણુધ, “ભાજી તું સંકટ અસુર સવિ સિંહારી.”
હજોઈ પસાઈ, અંનિકા વડી, દીકું પ્રત્યક્ષ રૂપ;
ખાંદ ધરી દલિ જઈ દેખાકું નીદ્રિ પૂઠિક જૂપ.
દીકાં નયન ત્રિણિ, મુખ પાંચધ, કપિય જટા સુ ત્રિશાલ;
મુડમાલ દીકી, દરિ તુંખી; દીકું બલકપાલ;
જટા મૂગટ માંદિ ગંગા દીકી; અંગિ ભસ્મુ ધલિ,
વાપ અંજ પાગરણુ, દીકાં; દીકું વલી ત્રિશલ.

હૃદા.

ચિત્તિ ચમકિઉ ચીતવઈ; રંગિ રહિઉ સિર નામિ;
પ્રથનામ પઠિત ભણુધ, સાંતલિ દીકું સ્વામિ.

પવાકું.

“રૂપ રૂપિ સુરતાણુ અવતરિકું; કિમ ઘાલીધ ઘાઉ ?”
હધધ વાત વિમાત્રી સાંતલિ પાણુ દીધઉ પાઉ.
વલી વિમાત્રી પાસાહુતુ ગુર્જ લીઉ અદિનાણુ
વિણુ મંદેત દહિધ કેતલધ નહો માનધ સુરતાણુ.
આઘાપુરી તણે પાવ લાગી ગઢિ આવિક ચહઆણુ.
સકલ સરૂપ જાણીકું સાંતલિ, તુ દિ ન મૂકધ માણુ.

9. The sack of Samiānā and the Chauhān's heroic death.

દહિ પ્રધાન, “એક પરિ ઠીજઈ; અવધાર સુરતાણુ !
ગઢ ઊપરિ હધ એક સરોવર તેણિ દરૂં વનાણુ.
ઘાખ ગિ આરિ ગુણી ત્રાપડા દીલી ચિકાં અણાવા.
કેટ તણિ ખીંત તે જાના લેધ ચન્ન મંડાવાં.”

પાપી તણી સી વાતજ કીજઈ જેહે વિણાસી ગાઇ,
ગુણી જીપરિ યન્ત્ર મંડાવી લેઈ નાખી જલ માહિ.

ચૂપમ્.

થિહ પ્રભાત તવ તુરણી નારિ મઈ સરોવરિ પાણીહારિ.
આગમ આરૂં હતું નિર્વણું; દીડું પાણી લોહી વણું.
ગાઇ તણાં મસ્તકે જલિ તરમ કાઠમ કો નવિ દાતણ કરમ,
પાણી માંહિ દોષ એ વડુ પાણીહારિ મરમ નવિ ધડુ.
પાલિ આવી જોઇ લોક; હમડિય આણિ એ વડુ શોક,
પાણી વિશ તણું આધાર; પાણી હુમ જીવાડણ હાર.
જેહ મોટા હમ રાણા રામ, તેહ જલ વિણુ ખિણુ ન રહિવામ.
માંતલિ ઇસી વિમાસણ કરી, તેડી પૂજી અંતેકરી.
રાણી મણુમ, “વિમાસુ કિરૂં ? અહો સવિ જમહર પદસરુ.
હીં તણુમ માનીમ ગામ, તેહ તણુ લોહી જલ માહિ !
જીવિતબની આશા ઠલી; એ પાણી નહીં પીજમ પલી.”
રાણી વાત વિમાસી ધણી, લિખ્યા લેખ કાન્હડે બણી.
“અહાઆણુનું ગિરૂં રામ, રૂં અહો મનાડુ આમ.”
રાણી બોલ ઇસિહ જીવરિહ, “ધમ જાણેનિ જમહર કરિહ.”
કાન્હડેની ધરણિ દતી, તેહ બણી લખી વીનતી;
ઉમદે નિ કમલદેહ જયતલદે ભાવલદે ભેડ.
કરૂં કહીશ:- “અહ વીતૂ જેહ, હવમ વીચિસિ કથલિ તુલ તેહ,
અહરૂં પ્રીતિ આણેજોધણી; આણી જમારમ મોહલામણી.”
કરૂં કહી નવિ લામ વાર રાણી સવિ કરિહ શિણુમાર;
ચંદન કાઠ આણીઉ ધણુ તિહા પરિવાર મિલુ તેહ તણુ.
સાહસ પ્રભાવિ એતલી અહિ રાણી પદકી પાવક માહિ,
રામ રામ વાણી જીવ્યરમ સજન લોકનિ આસ ખિમ.

દુહા

જલ વિણુ મો જીવમ નહીં; જલ જીવન જગ માહિ,
પદનામ પંડિત બણમ, જલ વિણુ પાણુ ન રહાઇ

સાત વરસ નહ માનનહ ઝેરીડા દલ ધણુ ધણુ,
ગદપતિ ગદરોદિ બડયુ ચૂષ્પમય ચૂષ્પાણુ.
સમીઆણિ સુરતાણી સાહણુ આવીઆં એ;
કુપરિ કોડાલી ફૂટડી વલી પુલાવુ કવણુ દુહા બણી ?
બાધલિ બેદ દેખાદિક સરોવરિ કરિજિ વિશ્વાસ,
એ પાણી નવિ પીનિધ એ અમર દિધ પુગી આસ.
જલ વિણુ ખિણુ ન જીવીધ જલ જીવન જગ માંદિ,
નિણિ દિનિ જલ નવિ પામીધ તેણુધ દિનિ દેહડી કરમાધ.
પિંડ પ્રાણુ કુર્મ પરણુ દો દિવસ પાચ કમ સાત,
સાંતલ કહિ મુણિ મંદરી દિવ હોધ સચરાચરિ વાત.
સાંતલ તણી અંતેરી રાણિ નરિંગદે નિરવાણુ;
પાવકિ પ્રેમાદે ચડી સઠ દલિ મુણી સુરતાણિ.

અપ્રમ.

અવધિ એતલિ પુણુ કાલ, ગર્ભ આઠાદિ ધૂમ વિરાલ,
સાંતલ બણુધ, “ગુર્જ મોઠલુ પાતસાદ કહિસિ હું બલુ.
ધમ જાણિ સાચધ અહિનાણિ મઠી નવિ મારિક, નિશિજાણિ.”
પાતસાદિ ધમ કહાવી વાત, “સાંતલ નહ આપૂ ગૂજરાત.
જૂ અલ આવી માંતલ મિલધ, મરણુ તણુ ભય નિશિ ટલધ.”
“આપૂ પ્રાણુ ન મૂકું માણુ; લાજધ સાખ તણી ચૂષ્પાણુ.”
લોક ઉતાર્યા કરી ઉપાય રાકિત સવિ પડા ઉચાય;
પદિયુ પૂણુ સાલિઆમ; હમધ ધરિકે રામવુ નામ;
કરી સનાન જગતીઆ વાલ; કહિ ધરી પુલસીની માલ;
રાકિત સવિ એકમના યવા; ચાલી કટકે તોરકધ બવા.
કટક માદિ તેજ પાખ્યા; હાથી આણી સાજા ધર્મા;
આવિક પાતસાદ સઠ દલિધ હોદુ તુરક જિ રોલે મિલધ.
ઉડયુ લોહ; ન લાભધ પાર; રાકિત બલાં કરધ હથીવાર.
નિશ્ચયુ પુદ્ર રાજુ નિ રામ, નિશ્ચુ દેવ અમર મંત્રામ,
હોદ્ર સવિ એકમના બડધ; પેસાવા પાવક રણિ પડધ;
નિણિ પુદર દલ સાદમુ બડયુ, ધણિ ધાધ સાંતલ ગણિ, ૫૩૫.

સાહસ પ્રભાવિ એતલી આહિ રાહિ ભડી રજા રણુમાંહિ.
સાતલ તથું રુધિર મુરતાણિ વાધૂ વીરાતન વખાણી.

10 A surprise attack.

પવાહ.

મહિપ જમત દેવકુ પહિલા કટક રાહિલા ધુરિ
આગલિ કરી પામલ તાખતિ વેગિ ગયા જાહરિ.
તેણુ દિસિ અમાવાસ્યા હિતિ ખૂડલિય તિણિ કાલિ
લખણુ સેવૂ સાલકુ સોભતુ રજા સરોવર પાલિ.
આગા જરહણુ ઉતારિયાં; સીતલ છાયા લીધી;
તેણુ તણુ પલ્હાણુ હલાબ્યા; ખાણુ માસણી દીધી.
માયા મેહ, સમકલુ છતુ; અગિ હલિ અભિમાન,
હાથિ હાજ ઉતારિ કાલિ કીધા નીર સનાન.

ફલા.

પદ્મનાભ પંડિત લણુછ-જેહ કુલિ જેહ આચાર,
લોપ ન કીજમ તેહતુ, મરણુ ન ખીજ વાર

પવાહ

જે નીસાણુ તુરકા તિહા સર પાડુલિ ધાઉ વળવિઉ,
સર વાજતા વેગિ મુણી કઠિ મલિક નેળ તિહા આવિઉ.
તુરી સહસ જનિસ પાખરિયા, સાથિ હાથી ત્રીસ,
મલિક નેળ ગલવંતુ બંદલિ આબુ આણી રીસ.
દીકુ કટક સગલ બિતરીઉ; અજગા હિંદુ અરબ્યા;
આઠ મલિક મૂલગા મરાણા; લોક સવે મેલ્હાન્યા.
રુડ મુંડ રહવડમ રણુગણિ, લોહી તણુ પ્રવાહ;
હોને હાથમ અસુર પોકારમ, પાખલિ પાડમ ધાહ.
આબુ મલિક સરોવરિ, દેખમ હિંદુ કરમ સનાન;
ફરી વિટી જીડ્યા હાથી, કીધા નાણુ મેધાણુ,
ખેડ તણી કાઠરી માડી ધુરિ જે દળગી આવ્યા;
૨૦૨૬૩ મુંબારવ વરતિક, તુ હિંદુ બોલાવ્યા.

હુઠ્યા સુદડ સવે મુડીનિ; નીરિ ગયતા ચીર.
 ઘોડા લગમ ન જવા લાગમ, વેગમ આદાણિ તીર.
 ધાયા મુગટ બાલ ફૂટે લોક અંગમી પ્રાણિ;
 વાજમ ધાલ અંગિ જિજ્ઞાસિ; ઘુ ચડિયા કેદાણિ.
 એક સુદડ લોકમ એકમના ઝીવમ અંગિ પ્રહાર;
 બાલા અણી દણસ તરુઆરિ વાજમ ખાડા ધાર.
 એકનીસ જિયલા પ્રાણિ લખણુ સેવટિ દીધા.
 સાલુ સોભામત સપરણિ ધાલ પણા સિંહ લીધા.
 સાલુ મોભામત સમરગણિ લખણુ સેવટુ ખીલુ,
 રણુવટિ રહુ અજેસી મોલદણુ માલિ મુલગુ ત્રીલુ.
 ચ્યારિ સહસ રાકિત રણિ રહીયા; મારી ફેડિંક કાપ.
 મુલિ કરેવા કા ન જિગરીક, જમ જણાવિ રાય.

11. Honouring a brave and fallen foe.

અૂપમ.

મલિકિ લોહી લખણુ તણુ લેઈ લલાટિ ફીધઈ, વાદળુ;
 દીધી વલી પ્રમંભા ધણી:-ધન ધન માતા ઘલ તણી!
 હોંડુ તરક નહી કો ધસિક રણિ ચઢતવટ લખણુ જસિક.
 જે સમરગણિ સાહમા મરમ, તે સવેક મર વેદણુ કરમ.
 પદ્મનાભ ઉચ્ચરમ પુરાણ, માણસ વંદિક, કરિક વખાણ.

12 Princess Pirojā and Viram De.

અૂપમ.

એકની વાત પાતસાદ મુણમ; ખુન લાણી ધણી પરિ બણમ:-
 “આમતાત અરદાસ અવધારિ! ભવ આગિયા તણુ ભરતાર.
 ધરી બહિનિ બહિનેવી જેક મયુ જીવતુ જલદુરિ લેક,
 સવિ અહિનાણુ આગિયાં કહી હુ મુકાવિ આવિસિ સહી.”
 પાતસાદ બેટી પ્રતિ બણમ:- “કિમ ભરતાર વીરમ ઘલ તણમ”
 જાતી સમરણુ બેદ સવિ લલિક, ઘુ પરતાંવ પિના પ્રતિ કદમ:
 “પલિલુ બાપલ ગમુત એક સિંહરાજ જાણીમમ બેદ.

હું જ્યમ્હે તણી કુંધરી સરજનદે નામિ અવતરી.
 ખિહુ વેવાહિ મનિ ઉછાહ નયર જોગિની પુર વિવાહ.
 સતી ધરમ આચરુ અભિરામ; અંતવેધ હહિ અવસાન.
 કાસી પતિ ધરિ બીજવાર વીરમદે કંહલ્યુ અવતાર,
 અન્યપાલની પૂતદેઉ, દીલીપ પરણાવિયાં બેઉ.
 અંતવેધ છછ રહુ દેશ; તિહાં કરુ મઘ અગનિ પ્રવેશ.
 વાસુદેવ ધરિ ત્રીજવાર વીરમદે લીધુ અવતાર.
 મહિગરાય તણી મ્યરી મીણા નામિ હું અવતરી,
 અંતવેધ છછ રહુ દેશ; તિહાં કરુ મઘ અગનિ પ્રવેશ.
 માણિકરાય ધરિ ચૂચિ વાર દેવરાજ લીધુ અવતાર.
 જ્યતલદે ધરિ હું કુંધરી સરજદે નામિ અવતરી.
 ખિહુ વેવાહિ મનિ ઉછાહ નયર જોગિની કરિહિ વિવાહ.
 અંતવેધ છછ રહુ દેશ; તિહાં કરુ મઘ અગનિ પ્રવેશ.
 પૃથિવિરાય પાચમી વાર મહીપાલ લીધુ અવતાર.
 જોગાદે પરિ હું કુંધરી સંજુકતા નામિ અવતરી.
 ખિહુ વેવાહિ મનિ ઉછાહ નયર જોગિની કરિહિ વિવાહ,
 અંતવેધ છછ રહુ દેશ; તિહાં કરુ મઘ અગનિ પ્રવેશ.
 સોમસિરિ ધરિ છઠી વાર પૃથ્વીરાજ લીધુ અવતાર.
 પાલકલ્યુ નહ ધરિ હું મ્યરી પદ્માવતી નામિ અવતરી.
 તિણિ અવતારિ પાપ આચરિહિ, ગાધ વિષ્ણુસી કામલ્યુ કરિહિ,
 સાધિક મંત્ર ગર્ભમાધ નિધ, ચિત્ત વિહાર હુઉ રાય નિધ;
 રાય વસિ કીધુ લોપી લાજ, હવયા પ્રધાન નિગમિહિ રાજ;
 ધાવર નદી તીર રા સચિહિ સાહાનદીન સુરતાણિ હચિહિ
 સતી ધર્મિ રાય બિધરિહિ અગનિ પ્રવેશ અયોદ્યા કરિહિ;
 તેહ પુણ્ય નવિ લાભા પ્રાર, મેટિ કૃસિ લીધુ અવતાર”.

હુંહા

પદ્મનાભ પડિત બલુછ જન્મંતરિ જે રીતિ;

જાતિ હુછ પણિ જૂનુછ પ્રુદિ ન છાંડુ પ્રીતિ.

સ્વપ્ન.

બેટી બલુછ, “અવધાર તાત, સંવત તેર અકસદિંધ વાત,
 પટી દિવસ, માસ વૈશાખ, સે ગુરવાર, જીજલિ પાખ,

તિથિ દિવસિ વેદિ માંડસિ, વીરમદેવ પ્રાણ છાંડસિ.
 મસ્તકે તથા અહાર નાહ જમવી રહી કરાવિસુ દાહ.
 જોકે માસિ મજ એવડી આદિ જઈ ઝંપાવું જમના માંદિ.
 મુરિજ વસ આઘમી વાર વીરમદે લેસિ અવતાર;
 યાદવ વંશ વધી અવતરું, ભર્તા ભગતિ ભલેરી ઠરું,
 સતી ધર્મ સાચુ આદરું, ઘાનક બ્રહ્મ ધિકું બિધરું.”
 બેટી વચન બેચરિષ્ ધસિજે, “દેવલોક અભે પામસિજી.
 દેવલોકયા નુખી વાર પૃથ્વીદિ હુધ અવતાર.”
 પૂછખોલપાતસાહ ધસિજે, “જન્મ આગિલિડ માહરે કિસિડ ?
 સાચુ વચન, માત, અહ ભણુ, કિસુ જમાડરે કાન્દક તણુ ?”
 ફૂંચરી ભણુધ. “તાત, અવધારિ, હુંજ કાન્દ દેવ અવતાર
 આમતાન ! માને અહિનાણુ, તહીજ અમર હવા સુરતાણુ.
 દસિજમ માંદિ કાન્દ ચડુઆણુ, હું જુ અધાવદીન સુરતાણુ.”
 પૂછખ પાતસાહ ફૂંચરી, “દસજમ માંદિ કાન્દ હું કરી ?
 હું અવતરીકે દાનવ બણી.” બેટી ભણુધ, “ચાત હધ બણી.
 આગિધ તારા દીવકે ચાપ; વિષુ અસાધિધ વાલિનું પાપ.
 ખીચુ વધી ન લાધ તાલ થોડધ વચર હણિકે સસિપાલ.
 ત્રીજકે ધમિરનુ વરદાન, દુરકે તથાં છોડયાં બંધાન;
 સિવ મૂઠાવિકે ત્રીજ વાર, તેડ બણી દસધુગિ અવતાર.”
 કહધ સુલતાન, “કાન્દદેરાધ કાં અવતરિકે જલહુર માંદિ ?”
 બેટી વાત સાંભલધ બણી મુક્તિખેવ આઘમી બણી.
 વધી વાત પૂછધ સુલતાન, “દેવલોકે જાસિ ચહઆણુ.
 કલધુગ માંદિ સત્ય ખૂદસિધ. અભો દેવ કિણિ પરિછરસધ ?”
 પાતસાહ પ્રતિ બેટી ભણુધ, “જુલે ભગતિ હડે ધમિર તણુધ.
 એહ જનમ પૂઠિધ સુરતાણુ ! સિવગણુ માંદિ પામસિધ કાણુ.”
 પાછકે બોલ પૂછિકે વાલી, “હોસિ મરણુ કેવલધ કલિ ?”
 “જલ જલહુર પીવાવું કરધ, સગાવીસ દિવસિ મરધ.
 સવિ આગિલાં વચર વાલવા લિડે અવતાર વધી પાલિવા.
 દીલી જાધ, જુ મરણુ જ અજધ આઘ માસ કાન્દકડે પછધ.”
 “દીર્ઘ કાન્દ સાંભરધ સહી ખૂદધ પાપ અવતરધ નહી.
 સાચું બણિ; હુધ જોતવું ગરિ જલહુરિ આલ કેતવું ?”
 “સાત વરસ કા નહિ આંગમર્ઝ; જાસિ ફૂંજ વરસ આઘમધ.”

સીતાઈ પ્રતિ રાજ બણ્ણ, “હિવઈ જઈઈ કામિ આપણ્ણ.”
 બેટી બણ્ણ, “કામ છછ ઘણું, મુખ જોએશું કાન્હડે તણ્ણ;
 બેટ કરેવા છછ આડુવી, વીર તણ્ણ મુખ જોઈસિ વલી;
 કરે સનન કુડિ અગાધિ છૂટછ પાપ કેતલછ કાલિ;
 ધરિયા બહનિ બહિનેવી જોડ, જઈ જલહુરિ છોડૂ તેઉ.”
 સાતવીસ દોધી પાલખી, ખર્પિ સાચિ મોઢલી સખી
 ચાલી દૂરી; ફૂઈ વધાર્ધ; સમસખાન લાવુ ગઢ જઈ.
 કુમરી આવી દૂરિ સુણી, ગડ રખારી વધામણી
 “કૂડી વાત કુણ્ણ એ કહી ?” કુયર વીરમટે માનછ નહી.
 દોષ સીખામણ, સાહમુ જાછ, ખીજડ બાટ મોકલીઉ રાછ,
 ઊતારી શુંદરલા તીર, તિહા આગ્યા રાપ નિ વીર.
 જવ સાહામી ઊડી દૂરી, તતખણિ આડિ પરિઅગિ ધરી
 બોલછ વાત દૂરી ઘણી વીતી છછ જવારા તણી

ફૂંડા

પદ્મનાભ પડિત બણ્ણ; પ્રીતિ પરીક્ષા એહ,
 અગ બિહુ જણુ ઉલ્લસછ, નરનારી નવનેહ

રામ શિખરી ગીત.

એક પનુતી (હો) જગવડી છ, તેહવા પ્રેમ અપાર.
 પીયુ પોખછ પાવસિ ચડી છ, મુખ લીછ સસારિ
 કછ મછ મન્મથ હૃદયુ છ કછ દૂ નિર્મુણુ નારિ ?
 પીયુ પરદેસિ વીનવછ છ, આપિ આપ મહારિ
 દિવસ દોહિલા દૂ નીગમ છ, રમણિ ઘણેરી યાછ
 વિરહ વેદન આઢરી છ, પીયુ ગિણુ રહણુ ન જાછ
 જૂ જલહીણી માણલી છ જીવછ નહી જગ માદિ,
 કત વિહણી (હો) કામિનિ ૭ તિમ તિમ ખીણી યાછ

ચપછ

વીર બણ્ણ, “એ સાનુ સલી, પણિ મુખ તાહરૂ જોઈસિ નહો,
 તૂ સૂ નહો પરણ; છછ રોસ ખીન્નુ જ માગિસ ત ઘોસ”

પાનાલ.

દૂધરી બણુધ, “રાય ! અવધારિ, બીજાં માગિસિ વાનાં ચ્યારી. સાદલ સોંહ મલિક જે સર્વા, સોમનાથ છૂટતણે ધર્મા. પાતસાહ નમ આવમ જોડિ-સમસખાન નમ જોળ છોડિ; સુરતાણી દલ આવમ જેઉ, રાતીવામ મ મારિસિ તેડ. જન્મ આગિલમ દામણુ કરિઉં, તેહ પાપ જાએ-એ પરહું. પાતસાહ બોલ્યુ પાલસિમ.” વીરમ બણુધ, “સાયું હસિમ. દેહલ તણુ ન ભાજમ રંગ, દેસિ અહારમ ન કરિ ભંગ, પીઠમ નહી વિપ્ર નમ ગામ, સાય વચન ॥ આપમ રામ, પાતસાહ ટલવુ જે સહ દેસિ કટક મોકલ્યો બહુ.” સાપિ કરિઉં બિગમવુ ભાણુ, દૂધરી કરિઉં બોલ પરમાણુ. ॥ દૂધરી બોલી પરિ સુણી, “મજા છમ ગદ જોવા તણી ઘુ સીખામણુ, રાઉલ કાન્હ !” સાયિ મોકલીયા પરધાન.

13. A traitor's fate.

પવાહ.

આઠ વરસ માહિ આઠ દિહ યાકિમ દુરકે કરી સભમ. “પાછાં કટક સહુકે માલુ” મલિકિ ઇસિ કુરમામ. જહોમ સોંહ મલિક ગદ બિપરિ બંદીખાણુ રહાવિ, સેજવાલ તેહનુ સમપણુ જણુ હાથિ મોકલાવી. વીડી નાટરડકની વાવિ સોંહ મલિક તેડાવિઉં; આધી રાતિ લપી જપંતુ મુહરિ મલવા આવિઉ. વીકુ બણુ, “પાછા જાવિઉ; વચન દહિસ વેદ, જુ અહ પાતસાહ ગદ આપિ, ઘુ દેખાડું બેદ.” રકુ ભવાડી જમણુ રાખી રકું બોલ પ્રમાણુ. મલિક બણુ, “જે બોલ અહારિ તે માને કુરમાણુ.”

ચૂપમ.

સેજવાલ ઠાઉ દારણુ કરી પાપી પાપણુદ આદરી. લોભિ એક વિઠાલિ આપ; લોભિ એક કરિ ધણુ પાપ; લોભિ એક નર લોપિ ધર્મ; લોભિ કરમ પાડુઆં કર્મ; લોભિ મિલો માલ આચરમ; લોભિ એક નર વાહણુ ચડમ; લોભિ એક વિદેસી વલમ; લોભિ એક નર પાલા પલમ; લોભિ એક દાખવિ અણાયિ; લોભિ જ્યાં જાલિ દાયિ;

લોભિ એક શરિ દારિ; લોભિ ચોર ન આવિ નિદ;
 લોભિ કાન્હ પીયારિ મરધ; લોભિ કન્યા વિક્રમ કરધ.
 લોભિ જમલુ વાસિ મ વસે; લોભિ એક સેઠિ સાંડસે;
 લોભિ એક થાઇ અન્યાન; લોભિ એક પડાવિ જાન;
 લોભિ ધર્મ લોપ આદરધ; લોભિ સગાં સહોદર મરધ;
 લોભિ એક નર પાડધ વાટ, મરધ વિપ્ર નગરી બાટ;
 લોભિ એક નર હંદિ માન, નીચ તથિ ધરિ આધ ધાન;
 લોભિ એક તણું મન રાખિ; લોભિ એક દીધ કડી સાખિ.
 સેજવાલ મનિ એવડુ લોભ, પાપ તણુ મનિ નાણુ લોભ.
 હૈયા સરિસુ વિમાસી જોઇ લોભ સમુ નવિ મિલુ દોષ.
 લોભ વિહુણુ જે નર સરધ, પદ્મનાભ તેહ પૂજા કરધ.
 મોહ મલિક તે રાતિ જ માંહિ સેજવાલનિ દુર્ધ કલાહિ.
 વલી લોભ દેખાડિયા ધણા, ટંકા આપિયા સોના તણા.
 કટક ચડેવા કહીક મેલ, વેગિ ગદિ પાડેસિ ભેલ.
 લાખુ સુપન તેજુધ વાર, આલણુ દેખી કરિક જુહાર.
 પ્રીતિ રાય “કવણુ તૂ નર ?” “વિપ્ર વેષિ હું ગદ જોરોર.
 આડયા કટક જુ માહરી પ્રીતિ; ગદ ભેલાણુ વહિલુ ઊડી.
 અછિ પાપ માહરિ જેતલું, હું ભોગવિસ. કાલ તેતલું.
 પુણ્યવત પ્રીતિ પામસી વલી વશ ગદિ તાહર હસિ.”
 પાણુ વિપ્ર ગું સાચરી, સુપન દેખાડિ આશાપુરી,
 કાહિ, “પીડી અહો જામૂ આજ જે વાંધું તે સીધાં કાજ.
 વલી વંશ નર તાહરિ કોઇ માહરિ વચનિ પામસિ સોધ.”
 વલી ગણેશ પુકુંથા માંહિ એહ જ વાત જણાવી રાઇ.
 મુચુ સપન રાઇ જવ લહિ, કાન્હ સ્વામિ આપ્રમ આવી કહિ.
 એહ વાત ચતુર્મુખિ કહી. રાય વિચારિ, સારું સદી;
 કમાલદિન મલિક સુ પ્રમાણુ, સેજવાલ ચિહ આગેવાણુ.
 માહલી રાતિ મલિક દડવડી કાન્હગેર ગદિ ચાલિલ ચઢી.
 આગલિ યિક્ત વીદસમીગજક, ઇસિલ જોલ ધરણી પ્રતિ કહિલ.
 હીરારોવિ બથિ, “ચંડાલ સું મુખ દેખાડિ તું કાલ ?
 જેહ પસાઇ કીધાં રાજ તેહણુ તે વિજુસાડધું કાજ!
 એક ડીસ નમ કારણિ આજ ગદ ભેલાણુ. લોખી લાજ !
 જે નરનિ છિ કરિ પ્રતિપાલ દુધ તેહનું પીધ મિડાલ ?”

કરિ રીસ ઊભી ધરનારિ ગદિ દન ચડતાં દેખિ નારિ
મસિડે બોલ દીરદે બહુકે. મેઝવાલ ત્રંખાલુ દહિડે.
સામન આવિ એ અહિનાણુ, પડિ ધરાતલિ ગયા પરાણુ.
અમલા અંગિ એનલિ આદિ, દીરદેવિ મર્ઠ મઠ મંદિ.
રાકલ બહુ મર્ઠ પાવરી, ઊભી રહી વીનવી કરી;
“ગદલ ! ઊધારિડે વાન, મેઝવાલે મઠ છીધુ ધાત.”
સુદુણ તણી વાન સવિ મિલી; દાન્દડેવિ બૂઝ સાંભલી.
દાધિય તખુમ સાયિ તિણિયાર નસ સદિસ ધાયા મૂઝાર.

14 Kānhad De's last fight.

પવાડ

જયતલદે બાવવદે ઉમાદે અનમ હમધાદે રાણી
જમદર તણી હમ્મ સમર્થ નાન દીઆ માંદિ આણી.
સાયિ ધણી દિકોલી નૂંડી, કરમ આવી નમ વાત,
લોકે જણુમ, “અલે ગદલ ! તાદરા નદિ છાડકે સંધાત.”
પદિલમ પુદરિ વિમ્મ જિયરમ, રાકલ આસીસ મામમ
વિવદારિયા સવિ સકુટા, પાએ રાકલે લાગમ.
રાકલ સવિ તણાં જે માણસ, તેદ સાય નવિ છાડમ;
કરમ જુદાર સુઠ સવિ આવી; ધરિ ધરિ જમદર માંદમ,
ગણુ ગાયક નિ નમરનામિકા માળા છીપા કોલી
કરમ જુદાર મગાવમ આવસ, માવી નમ તેમોલી;
દાર નાર નમ વિવમાધ્યા આવમ વર્જ અદાર,
પામ લાગી નિ દામા સારમ આવસ હમ્મ જુદાર.
ગવર વાવિ મદિ અનેકર લેમ આનગણુ નખાવમ.
પુરમ પાણી માદિ બોલાવમ; ગદમાદિ કાંઈ ન રખાવમ.
માણિક મોલી લીરા આણી મોના રૂપાં સાર,
ગદમ નદિ અણાવિ ગરવિ બોલાવ્યા બદાર.
અદઆણુ કલિ નેદ દુરમર વળિ મગ રિવેક.
તેમની વીરમે કુવર મિનિ છીધુ અભિવેક.
લાગુ પાવિ; મામ અન જણુની દીધ આસીસ,

કાન્હડો પ્રબન્ધ.

વંશિ અહારઇ તું અજરામર પ્રતપે કોડિ વરીસ."
 ચંદન કાંઠ અગર નઇ છુલસી ખીલી આંખિની આણ્વી
 કરી સનાન દેવ આદિત્ય નઇ અર્ધ દીપ સવિ રાણી.
 હાહાકાર હુકિ તિણિ વેલા; રાણી જમહર પછસપ્પ.
 સરલે સાદિ સદ્દ હરિ ગોલપ જમહર ઇણિ પરિ દીસપ.

રાગ ભૂછી દેશાખ.

ખંધવ પુત્ર કલત્ર ધન ચૌવન જાણિ માયા જાલ,
 જાણિ દિણિ હુમ દેવ જીરારડક, તિણિ દિણિ સહુપ આલ.
 હા હા દેવ દોસ કિમ દીછ હો કિસિડ દીસ વહાણ,
 ઇણિ સિહરિ અછ ન આવિ હો હેઠા ચા પાપાણ. હા હા
 પનરસિ ચુરાસી ગદિ જમહર જાલોહર નિવેસ
 લોક સવિ અંતેહર પુઠિ હો જમહરિ કરિક પ્રવેસ. હા હા.
 વિપમ કર્મગતિ કિમ ટલર્પ હો મનિ વિખવાદ મ અણિ
 મુગતિ જુગતિ દાનેશ્વર હો સમરિ ન સારંગપાણિ. હા હા.

અપધ

કુંગર તથા શિખર ડગમગપ; ધ્યુ અજૂઆહું સાસુરિ લગપ.
 દિગ્ગજ આઠ રહીયા અવલોકિ. હુમ વિરાલ ગજ સુરલોકિ.
 જાણી વાત ન લાઈ ખેવ, તતખિણિ જોવા આવ્યા દેવ.
 હરિત ચડિહ એરાવત ધન્ન, અંતરિખપ સુરજ નઇ ચન્ન;
 નૈઝત, વરુણ સવિ સુર મિલી નરવાહન તિહાં આવિહ વહી.
 તિહાં મુસકિ યોગિણી હતી; હંસિ ચડી આવી સરસતી.
 ગરુડિ ચડી હરિ આવ્યા અનપ આવી રાકિત સિંધવાહની.
 સપ્ત રખિશ્વર, સાચૂ અવિ, બ્રહ્માદિક તિહાં આવ્યા સવિ.
 આવ્યા રૂઢ વૃષભ સજ કરી; ગહિષિસુર આવિહ સંચરી;
 પાછા રદિ આવસિ ખોડિ, આવ્યા સુર તેનીસપ કોડિ
 સરગ લોકથી, સાચુ મનિ, સવિ અપજરા ચડિ વિમાનિ.
 સવિ દેવતા અંતરિખ રહી, દીવ્ય ચક્ષુ વિષ્ણુ હિસિપ નહિ.
 વહી મલિક ચડીઆ તણી સમપ લે સિવ ધાડ દિવસ પાંચમપ.
 કાન્હ સ્વાગિ નઇ દેહરપ વહી કરપ વિશ્વાસ વાત સાંભલી.

તતખિણિ ચિહ્ન રાહલ કાન્હ, સવિહ્ન રાહલ કરિયાં સનાન;
 ગોપિચંદનિ ચરચાં બાલ; કઠિ ધરી, દુલસીની માલ;-
 એકમના રાહલ મંચર, અંતરખથી અપહર વર, -
 ધાધ રણુગણી રાહલ બલા; સાદમા મલિક દીધ બિલ્લા.
 મલિકપુર નધ, કમાલદીન; તાજમલિક અનધ હરદીન,
 અહિમ્મદ મલિક નધ બેમર, અજ, મહિમ્મદ નધ બેબર,
 હરધ જેધા ખોપર ખાન મીર મલિક મોટા અભિમાન,
 તિમરસ મલિક અનધ બદિરામ, બીજ તણાં ન જાણુ નામ.
 અંગોઅંગિ બડધ મનરંગિ, સહિ પ્રહાર તેહનિ અંગિ.
 હઠિ ચિહ્નિ સોનગિર રાહ પ્રાણિ બિ દાવિ મેહલધ ધાહ;
 દીધ બિલ્લા સાદમા મંડિ; વીર હાક વાજ બહાંડિ.
 રાહલ નવિ પાછા બેસર, ઉપરિ પુષ્પ વૃદ્ધિ સુર હરધ.
 સાદમા છધ સપરાણા મીર. સોગિણિ ચિકા વિદ્યુતધ તીર,-
 બહાડાં ખાંડાં ફરહરધ, વીજ તણી પરિ અજકા હરધ.
 દેવ દૈત્ય જેણિ પરિ બડધ, બેહ કટકના પાપક પડધ.
 આગધ કરખેત્ર ધાહ શ્યા, હોદ્દા સુરક બડધ રણિ ધ્યા.

* * * * *

જેહ રાહલે અંગમ્યાં લોક, તેણિ માયાં મેહ મંમોહ.
 સ્વામિ હાજ એકમના બડયા બલા ગ્રાસીયા જે રણિ પડયા !
 રણિ સીધૂ ન આ જે હડિ તે કિરતી પામ્યા નવખંડિ !
 ધારા તીરય પામ્યા જેહ અમર લોકિ સવિ પ્રુદ્ધતા તેહ !
 જેહ તણી ધરણી ધરનારિ હડી પૂઠિ ધર્ષ જરતાર.
 તે સરિસુ ગંભીર વિવાદ કરિ અપહરા અંતરિ વાદ !
 દિવ્ય કુસુમ માતા અણુસરધ, રાહલ રગિ અપહરા વરધ !
 પૂઠિ ન આ જે રાહલ તણી તે અપહારતિ પામ્યા ધણી.
 જેહ પસાધ પદિયાં સાર પદ્મલ, પદિયાં સિંચનાર,
 મૂળ રોન રૂપાંધુ રરિધ; આમિય લોગિ ચંચ વાવરધ.
 પડિયા મોહ ચિહ્ન ખીદામણૂ કટક તોરક બાંધું પલ્લ.
 મારિયા મ્હેચ્છ, અમંતવ દરિક; પ્રાણુ લોક; પાણુ બેસરિક.
 કરી વેદિ ગદ માદિયા માંદિ આંગરખે પધારિયા રાવ.

કાન્હડે પ્રબન્ધ.

બાસ બાણિ, “રાહલ અવધારિ દેવ વચન થો થો વિચાર.
આગમ ધારા વીરચ એક વહી પામિષ તુરપ વિવેક.”
રાહલભણુધ, “બાસ! કુલ સાષિ, તાહરું ઘૂમ ન જોઉં આંધિ.
ચાઉં ઉત્તીકલિ અવસરિ બલિ; દીધું વચન જન્મ આગલિ.
અલૂપાનન બાજી ખંધ રુદ્ર તણુ છોડાવિહ બંધ.
નિરપરાધ જે મારિહ વાલિ પ્રતિપન્ન પાકું સિશુપાલિ.
પૃથ્વી તણું જિતારિહ ભાર; મેછ તણુ કીધું સંહાર.”
સંવત તેર મણીનધ નિસધ અઠસદું સંવત્સર તિસધ,
તે વૈશાખ માસ પંચમી, શુક્લ પક્ષિ સવિ અરિઅણુ દમી,
તિથિ દિવસ હુલ યુધવાર, સકલ લોક પ્રતિપાલણુહાર.
દલિયુગ આંહિ દેવ અવતરી વચન આપણું સાચું કરી,
આદિ પુરુષ ભણીધ અભિરામ પામિહ વહી આપણુ દામ.

15. The lovers reunited.

ચૂપધ.

જે મારંતાં મલિક જિગ્યાં કરવા વેદિ વહી સાંચ્યાં.
ચાહુઆણુ કુલિ સાહસ ધીર બોલિહ વીર વચન ગંભીર:-
“સવિ બૂઝાર ખડમ વાવરધ મારી મ્હેન્ન રામાણુ કરધ!”
વીરમ્હેવિ સંધાસણુ કાજ જીક દીહાડા કીધુ રાજ.
અંતેજરી અકુલીણી નથી; જન્મહર તણી કરી સામયાં.
સ્નાન દાન હરેરાસર કરી જન્મલિ રહી સવિ અંતેડરી;
રાણી વચન ઉચરધ ધસિહ, એકોતર કુલ અનુઆસસિહ.
રામ રામ વાણી ઉચરધ. સજન લોક નધ આંસુ પિરધ.

રાગ ?

રૂપિ સભુણુડી સવિ સાહેલડી વેલડી રહીરે નિહાલતી ર.
ટાડે આવી ય આંસુમાં રહાવી ય જલહર પરજત વધાવીહ એ.
સુંદરી સોહામણી પરજત જિયરિ ધણી,
આણિ રે જન્મારધ મેલ્લામણી એ.
સર્વ શુણુ જાણુ નધ વંદિ (વહી) ચહુઆણુ નધ
વીર અવતારયો ચહુઆણુન એ

વલી રલીઆમણુ - અરધાસન વીરમ તણુ
અહો પામરૂ મોનગિરિ બધસણુ એ

ચૂપમ.

રાણી વચન ધર્યાં હિચ્ચરી જમહર તીરિં ગઈ મંચરી;
પાવક વિષમ સેવ્યુ તિણિ રગિ, આદુતિ દરિ તેહને અંગિ.
વીરમહે જાણિઉં અનુમાનિ ત્રીટી દુરક ઝાલિસમ બાનિ,
વીર વચન મુખિ વિસમા જપિ જીઠી જીરિ કટારિ ચપિ.
રાઉલ તણુમ અંગિ ઉઠાહ, જીપરિ દહ બંધ્યા સનાહ.
વટવા સાઈ કેપિ ધડહડિહ દુરક તણુમ દહ સાદમુ ચડિહ.
ચડિહ રોસિ રાઉલ તિણિ મમમ; લોહતણી ઝડ કુણુ અંગમમઈ
લાધુ વય કુપર આવિહ બાર; ગઈત બહા દરમ હપીમાર;
બેલમ જિરદ સવિ બંગાલ; હીંદુ દુરક મિસ્મા રણિ તાલ.
હિંદુએ રણિ લાધુ લાગ; મારી મેગ્ગ મેલ્લાબ્યા માગ.
ખરે જિપુહરિ કટક તોરકુ ઝગડિહ રાય રણુમજિ વિકુ
વીરમહે ખડગ ધણુ ધાધ મારી મેગ્ગ પડિહ રણુ માલિ.
દધમ ધણુ મનોરથ હણ, “વીરમહે સાહસ્યું જીવત”
જીપરિ મલિક ગમા સવિ મિલી; હીંદુ રાઉત નવિ પૂગિ રલી.
જોયું અંગ તણુમ અતુરગિ દુરક જીમરિયા દસમિ બાગિ,
સરોવર પાલિ તલહટી અનિ લાખ જિ આરિ મોદરિ નીપની.
જોવા મસિ મલિક તિણિ વાર; જીપરિ ચરિયા; ધખમ અંતાર!
હુઈ મેલાણિ વાત એ જિસમ, દદા સનાવર આવી તિસમ.
દધમ દુહવણુ આણી ધણુ મુખ દીકુ વીરમહે તણુ
બાદી બોવમ આમુ બરી:-“ધન્ય ધન્ય જીરુપી તાદરી!”
પૂર્વ પ્રેમ દધમ ધરી સાચુ જોલ દરિહ કુપગી.
રત્ન જડિત પાનઈ અમૂવ, ચંદન, અગર, જાવનાં ફલ,
વીર વદન બરિકિ એવકુ, ચંપા કુસુમ અનમ કેવડ;
ધણુ પાર જલ ધણેરો કરી લેઈ મસ્તક ટાપી સંધરી.
પુટૂતી વેગિ નવર ચોમિની અસપનિ રાઈ વાત સરિ મુળી.
પાનઘાદ મનિ આજુમ શોઠ તનખિણિ જોવા અર્ધિ લોક.
દદા મનાવર તેણુમ દાલિ મસ્તક ધણુ દનકમલ લાલિ.
અસપતિ રાય તપ્પી કુપરી જોવા આરમ અંતેબરિ.

દીકડ વીર વદન તીલ્લિ કાઠ; ખિતીતેજ ન સદિલ્લ બાધ !
 પામિલ ઉદય જસિલ્લ અઠલક બિસિલ્લ પુનિમ તલ્લ મયક !
 નિસ્પાંકમલ યુગ નયન રચાલ! તિસ્પ આગિલ્લ દાસમ બાલ
 અંતેકરિ ભણ્ણ, “કિરતારિ ઇસ્પા પુરષ સિરજ્જા સંસારિ!”
 લાગુ વલી અણુરુ માનિ; જોતા આવમ મરણ નિદાનિ;
 કુપરી ભણ્ણ પ્રતિગા બાધિ “આમમ વચન દીલ્લ ચહુમાણિ.
 વીર વચન ન લોપમ આપણુ-મુખ નહીં જોલિ કુમરી તણુ.”
 માણસતુ છ એ વિવહાર જોલ બાપ એક જ સાર.

ફૂલો.

જે મુકલીયા સાહસી, મરણિ ન મૂકમ માણ.
 મરતક ઊદરાટિક થલિ વીર તણુ ચહુમાણ !
 સિલ્લિ નિરતર તે લલમ, સત ન હડિ જોલ.
 મરણ પૂઠિ પામિલ વલી કારતિ વીરમદેક
 એક અરમમ તે ભણુ (જે) નીર તરિયા પાપાણ;
 મરણ પૂઠિ સુરતક રિરિલ્લ એ બીલુ પરમાણ !”

રામ માણવ સુ સામેરી

પૂરવ પ્રેમ સંભારીક, આસડે બીનુ હારજ;
 ગુણ શીટી અવણુ થયા, “અલ્લ કલિ હારણુ સિલ્લમાર છ ?
 સણુ સણુ રાકલ ! રસલ્લ કિસ્પ ?
 હું તા પ્રેમગહેલડી તું સોનગિરે ચહુઆણુછ. સણુ
 તું તા પ્રાણુ માહર, હું તા તાહરી ધરિ નારિ છ;
 જનમ એક અંતરિ મણુ, સો નેહલુ મ વીસારી છ. સણુ
 હર્ષમલ્લક થણુ મહનડણુ, તું સુણિ ન અઘારા નાય છ !
 તું અમરાપુરિ સાચરિલ્લ, હું મરણિ ન નેહલું સાચછ.” સણુ.

ચૂપમ.

કુપરી કારણ હર્ષમ ધરમ, થઈ ઊદરાટી આસ. જરમ.
 કુપરી તણુ અંગ જવમલમ. લિખ્યું વિધાતા તે કિમ ટલમ ?
 ચમૂતા નદી જઈ વિણિ વારિ મરતક તણુ કરિલ સંસ્કર,
 મરણ ભણી એકમની થઈ જા મંદિરિ મોક્ષવાવા મમ.

પાતસાહને ચરણે લાગી વેમિ સાંચરિ આવસ માગી.
અમલા અંગિ એતલિ આદિ અંપાવિહ યથુના જલ માંહિ.
નર નારિ જિ પુણ્ય પ્રસંગિ દેવસોદિ પુહતાં મન રંગિ.
આગમ અવધિ કહી કુંવરી વચન સવિ હમ્મિ ધરી.
આક માસિ અવધિ પરિમાણ પામિહ મરણ પછમ સુરતાણ
કાન્દ તણ ઉત્તમ અવતાર કલિયુગ ખડ દર્શન દાતાર.
તિણ્ણ વસિ વીરમદે નદ મેગલદેવ ચક્ર આનંદ
સોનગિરા કુલિ સાકસ ધન્ય અંબુરાજ મેગલદે તણ.
પદ્મનાભ મતિ બોલમ છસી આંખા તણ પુત્ર ખેતસી
લક્ષ્મીવંત ખેતસી તણ અખચરાજ સોનગિરુ ભણ,
આક્ષણ તણા કરાવ્યા યાગ; સત્રા લાખ નિશિ દીધા ત્યાગ !
અખચરાજ કેતલું વખાણ ? નિશિ સવિ સાંભળ્યા પુરાણ !
પુણ્ય તણી કીરતિ વિસ્તરી, વિધ્યુમકિત નિશિ સાચી કરી,
બોજન વાર નિવ્રુ અખિરાજ અતિથિ ભણી મુકાવિ બાજ.
જનમ લગમ જમવણ મુલ્ય; પરનારી સહોદર ભણ;
અખચરાજ ઉત્તમ અવતાર, જેહના પુણ્ય ન લામમ પાર !
નિશિ કીરતિ કાન્દરદે તણી અખેરાજિ અજૂઆલી ધણી.
વીસલનગરુ નાગર એક પદ્મનાભ કવિ પુણ્ય વિવેક
એકદૂ બિરુદ આદરમ્મ અનિ લહી બુદ્ધિ કવિજન રંજની
માય ભારતી તણ્ણ પસામ અક્ષરમ્મ બુદ્ધિ રસ યાઈ.
અખિરાજ સીપામણ સરી પદ્મનાભ કીરતિ વિસ્તરી.
સાંભલતાં સરીર ઉત્તમ અર્પ ંધ અસી સાત સમ
ચારિ ખડ જસ્યા નવનીત; દૂહા અર્પ મધુરાં ગીત,
પયતાલીસ સુ પૂકિ વરીસ, માસ માગસિર પૂનિમ દીસ,
સંવત પનર બારોતર, તિણ્ણ દિનિ સોમવાર વિરતર.
જલદુર મદ ઉત્તમ કાક રાકિય કાન્દ માલદે નાક;
પદ્મનાભ મતિ આણ્ણ ની તેડ તણી કીરતિ વર્ણવી.
એક ચિત્ત જે નર સાંભલમ, તેડ તણાં સવિ કુપ્ત ટલમ.
જે દલ લામમ દીધમ દાનિ, જે દલ ગંગા તણ્ણ સનાનિ,
જે દલ દુમ તપ કીધમ સદા, જે દલ દુમ દર્શનિ નર્મદા;
જે દલ સત્ય વચન પ્રમાણ, જે દલ દુમ સાંભલિ પુરાણ,

ને ફલ લલિ તાપસિ સવિ, ને ફલ હુમ બંધ છોડવિ.
 ને ફલ પામઇ કામધ બાગિ, ને ફલ ભેટિ હુમ પ્રવાગિ,
 ને ફલ પામઇ ગંગાદારિ, ને ફલ હુમ ભેટિ કદારિ,
 ને ફલ હુમ વિદ્યા ઉદ્ધરિ, ને ફલ ભેટિ ગોદાવરી.
 ને નારાયણ દીક્ષ તેજિ ને ફલ હુમ દાનિ કુરુક્ષેત્રિ,
 ને ફલ પામઇ સાહસિ સતી, ને ફલ માહ માસ ગોમતી,
 ને ફલ લક્ષ્મી દારિકાં ખટ માસિ, ને ફલ ભેટિ હુમ પ્રભાસિ,
 ને ફલ હુમ સુકિતપુરી સાતિ, રામ નામ ઉચ્ચરઇ ગમાતિ.
 કાન્હ ચરિત્ર જિઠો નર બલ્યુમ, એક ચિતિ જિઠો નર સુલ્યુમ;
 તીર્થ ફલ બોલ્યું જેતલું પામઇ પૂણ્ય સવિ તેતલું.
 પૂર્ણિમ સંગ સવિ સગ્ગનન મલમ; પૂર્ણિમ આસ મનોરથ રલમ
 પ્રાકૃત બંધ કવિત મતિ કરી કલયુગિ કયા અભય વિસ્તરી.
 ચાંદ્રઆજુ કુલિ દોરતિ ધણી પૂરુ આસ સવિકલ વણી.

4. *Bhim* (circa A. D. 1484.)

He is a minor poet of this first period of Gujarāṭi literature—the 15th century. His only known work is a Gujarāṭi version of Bopadeva's *Bhāgavata*. He seems to have belonged to the Vallabhācharya sect. There is a well known work called હરિલીલા પેઢશ ઠળા by a poet Bhim, who is probably the same person as the author of રસિકગીતા otherwise also known as ભીમગીતા.

1. *From* રસિકગીતા.

a. ગોપી વચન.

ઝોધવણ વખ કથા, લાખ્યા જડ ભોગની;
મનમાં વાત કીજે, બધી રસ ભોગની.
ઝોધવણ એક વેળા, હરિ અનુધામમાં;
અમે બળુ કેવળ હરિ, મહારસ કામમાં.
અમે હરિજન ટળી, થાઉં અનકુતરિ;
કેમ ખર કંધ ચક્ર, ગળથી ઉતરી ?
પ્રગટ સ્વરૂપ મહેલી, જેઉં પુરાણમાં;
તણ કોઇ સુખ સન્મા, સુએ સમશાણમાં
જગ ત્યાં એવો જોવા, ઉધારો દોકડો;
અમે ત્યાંહાં મનવાસી, રાખું હરિ રોકડો.
ભગત સુહાગ આગળ, જોગ શું બાપડો;
જીનો ત્યારે ઉભટી જાએ, કમુખી કાપડો;
જોગ ત્યાં આંહો રે, ઝોધા ઉતારો રે ઉતરે;
ભગત સુહાગ બોલો, ચડી મન ન ઉતરે.
અહમદાન કવિ, સુહાસો જોને વિષે;
તે તો હરિ કીડાં ન પામે, વિધાતા ન ભેષે.
અહમદાન તેને જોને, જોને સુત્રાંત છે;
અમારો કૃષ્ણ વર, બવોબવ ખાંત છે.

રસિક ગીતા.

અમે હરિ મનની મીઠે, દીન થઈ મીઠાં;
 તમે જીવો દેવ મહે, લાગે અહિ મીઠા.
 અમારી ભગતિ રહેજો, સદા વ્રજવાસી;
 ઝોધા જાળને કારી કરો, સેવા વિશ્વનાથની.
 ઝોધવજી વેદ શું જાણે, અમારી વાતમાં
 વેદ ત્યાં ફર દેખાડે, હરિ અમારા હાથમાં.
 વેદ ત્યાં એવો જોવો, તડી પગ ભાંજીએ;
 ગજ ચડી સુખાન બસે, તથા કેમ લાજીએ.
 ઝોધવજી વેદ કહે, તે તો તમે કરો;
 અમારી વિહાર લીલા, જનમાંથી ન પશો.
 ઝોધવજી હોએ તે જાણે, પ્રાણની પ્રીતડી;
 અમે તો વ્રજવાસી, રાખુ રસ રીતડી.
 તેણે અમે વાત કર, મેહ વિવેકની;
 ઝોધવજી લહેતા નથી, સંબંધ રનેહેકની
 નેહને કારણ હોએ, તેહને નવ બીખવું;
 ઝોધવજી પ્રેમનું લક્ષણ, ન આવે શીખવું.
 તમે મહા ભગત ઝોધા, કહું છું તે મીઠે;
 જેહે હરિ બચત નાથે, જંગ તહેને ધરે.
 જેમ કાંઈ સમુદ્રમાહે, નદીના જળ ભળે;
 તે કેમ ટાળ્યા ટળે, જેહેના જેથું જો મળે.
 મધુરામાં જોગ ધરે, સેધી ને શીખવે;
 અમે તેના સનેહી, ઉવેશે કુખરે.
 ઝોધા હરિએ મન જાણ્યું એને કેમ અનુસર;
 એવી અવિચારી વાતે, અમે લાજી મરે.
 તમારો વાંક નહિ, ઝોધવ સાબળો;
 કુર્સંગા મંગ કીધો, થીઓ રસ કરમળો.
 નેહવા રગ પાસ હોએ, તેવી રમ ચોળના;
 ઝોધા રમ ઉગટી જાએ, કુડા કુંદાળીના.
 સાહી કરી કસ માર્યો, કાંઈ ખન કુળડી;
 હવે કહે જોગ રૂડો, કાલીથી ઉપનીજ.
 અમ શું નેહ ધરી, ધણું હરિ ગાજતા;
 ઝોધા હવે એવું કાણુ આવે નહિ લાજતા.

ઝોખવણ આવજો તેડી, અમે કાંઈ નહિ કહું;

અમે એક આશાજીવું, રાહોલાં થઈ રહું.
મજ વધુતા હસ્તિ તણ. ચડો બહે તેજીએ;

બ્યારે જેથું પ્રીત હીજે, તેથી નવ લાજીએ
અમારૂં નામ લેજો, શું પ્રીત લખવતાં;

મથુરામાં કુળજ વલવ, કાષ નથી કાઢાવતાં.
પ્રીત તરવાર બાંધી, પગ પાછો ભરે;

ઝોખા તે પે મરણુ બહું, જીવીને શું કરે ?
જહાં રસ પ્રીત નોયે જોગતે પરવરે;

ઝોખા કેમ સોંગને વને, અજ આવી ચરે ?
ઝોખવણ તમે આવ્યા, નીતિ ધર્મ એણમાં;

અમે ધણું લાભ લાભ્યાં પંચ રસ પ્રીતમાં.
અમે હરિ પ્રીતે પાખ્યાં, પ્રીત પહું ભણીએ;

મેહે શો પ્રીત વિના, હદે કેમ આણીએ ?
આઘ વિચારીએ ઝો અમે આહીરડાં;

અમે રસ પ્રીત રીઝું, અઆચારી નેરડાં !
અમે રસ ગાન ગાનાં, ત્યારે હરિ નાચતા;

અમે સરવે ચરણે સેવી, રમી હરિ મયતા.
હોએ કુળવત તેહેને, વિધામત આવડે;

નહિ કુળ રીત નથી, શીખી તો નાવડે.
સરવસ એહેને સોંપુ, શીખુ શી સાધના;

ઝોખા મન અનેક હોએ, કાને આરાધના
ઝોખા હરિને એટલા દહાડા, જોઈ જાના રાખતાં;

એક તમ આગળ કહું હું, રખે કેને દાખતા.
અમારો નાથ ઝોખા, મથુરાં નથી ગ્યો;

તેને દુષ્ટ ન રહે, આખોમાં છપી રહે.
સ્વરૂપ મંજંધ નહિ, જુઓ પોતાં કથી;

મજમાં વિદાર કરે, તમે દોડો નથી ?
ઝોખવણ નંદનંદન, વદન વિલાસતાં;

મજમા વિદાર કરે, તમે નથી ભાગતા ?
નમે વિખિત દોડો, ઝોખા અઘાએલયું (7)

દોડો દોએ તેમ જાણે, રેણુ રિનામયું

રસિક ગીતા.

તમે જાણો કસ મારો, તે રસવ હસ્યો;

અમારો વેણુ બહારો, વિહારો મન વસ્યો.

જલુ જાણે તેહ જાણે, સખને હરો સખે,

અમે પ્રજ નારી વિના, એહને કાણુ ઓળખે ?

ઓધા હરિ રસિક રમણ, પ્રજ બીયા કહા વરો;

અમારી પ્રજ એહવી, આદિપિએ આવરો.

ઓધવજ સાનજો નિહે, સંખધની વાતડી;

એણે હરિએ રાસ રમ્યો, રાસની રાતડી

એણે હરિએ વેણુ વાધ, વિદ્રાવન તેડીયા,

મધુરો નાદ સુણી, ક્ષણ તવ હેડીઆ

એણે કહ્યું મધરાતે, ઇહા કેમ આપીઆ,

એણે હરિએ માન ન દીધું, ઘણું લગવીઆ.

ત્યારે એમ કાષ જોડી, કહ્યું સુણો કા'નજ,

તમ નિના પ્રીત ગરેની, તજ નાથજ

અમારા દીનવચન, સુણી હરિ હસ્યા,

રમ્યા જોત્યા ત્યારે, અંગ પરસ્સાદીયા

હયા હયા ટુદડી રમ્યા, આખ મીચામણી;

ઓધવજ એણીએ કૃપ્યો, મહેલ્યા છુ કામણી

એણી હરિએ નાના થકા અમારા મન હસ્યો;

એ ના દવે દોહો થીઓ, અમે ઘેલા કવો

પ્રીતે કુય લોક લગ્યા, તે લો અમે પરહરી,

ઓધવજ એમ થઇ, એને અમે અનુસરી.

અમને સાબરે ઓધા, એને અમે વિસ્યા;

અમે તા વહેની વીધી સરવ તજ નિસર્થા

એહને નાર ધણી, અમ જેવી કોઇ,

ઓધવજ એહેલુ વાહું, અમને કોઇ નહિ

હુડા લોક જોલે જુક, વેણુ વગોઇને;

ઓધા અમે સાબળી કાને, રહેતા ચૂપ રોઇને

હવે શુ જીજી જોઇએ એહવા હરિ જોઇને,

એણે ગિરધારીએ ઓધા, લીધા મન મોહીને

b. ઓધવ વચન.

ઓધવજી હશે સાંભળે પ્રભુ, ગોપી કયા વળા;
 તમારા રનેહ સુંગધે, સર્વે મન સાક્ષી.
 જણે તમે દીક્ષા, તેવા તમે તન છે;
 તમારા મન જન, તેણે તમે ધન છે.
 કાંચે ગત કળી ન જાયે, ગોપીના પ્રેમની;
 વેદ શીર ત્રાસ વાહે, હજી રસ પ્રેમની.
 વેદ એહેને યું વટે, પ્રેહે વિષ પરજળા;
 ગોપી જન સુમટ સુરા, અજલા મહાજળા.
 તે તો ત્રિલોકમાં નહિ, જે ગોકુળ ગથી;
 પ્રભુ તમે પ્રકટ વસો, વેકું છે વેગની.
 સુખ સનકાદિક ગાએ, સુણે હો હરિ;
 હોડા કોણુ જગતિ ડેડવી, ગોપીની જરોજરી.
 ધુક ધુનિ વાસ મળા, વિધિ હરે વેદમાં;
 તે તો ગોપીએ દુર કંમાં, જાની રસ બેઠમાં
 હું મહા મૂઢમતિ પ્રભુ, મન નિદા કરી;
 માહા અપરાધ પડ્યો, જીભ્યા પાપે કરી.
 પ્રેરે તો કેવું લકુ નહિ, માહા કર્મ જડ હતો;
 મનપદ રજ વંદી, દલે થાઉ છતો.
 વિધિ કર્મ મંગ દોરે, એહેવું મન જાગૃતે;
 પ્રભુજી તમને વસવ, તેને વીખ આજુતો.
 તેને તમે તેહવું કરો, જેએ જીવં આચરે;
 પ્રભુ સનમ્રમ વિના, જીવ જીવા મરે.
 તમને તેવા જાણે, જેને સવસંમ છે;
 જેહનું એક મન હરિ, તેહને મન રંમ છે.
 જેને વશ છે તમે, તેહને મન પ્રીત છે;
 પિત્ર મનજન વિના, સદુ પશુ રીત છે.
 તમારી જગતિ નહિ, ગોપીજન વિના;
 પ્રભુ તમે કેમ જાણે, મરે વનનારમાં
 જો તમે મનને વાળા, એવા કેને દોડા;
 મનજન દોડવા થતો, તમે અજાણ રહો

રસિક ગીતા.

૮. કવિ વચન.

ઝાઘવે મનનું કદાબું, હરિએ સર્વ મન ધર્યું;
 એહને સ્વરૂપ ધામ, કર્મ જડ રું દર્ડ.
 અન્ય ઉપાસી જન, તેણે પરા થીઓ;
 મનના વા'લા હતા, ત્યાં કાં મેલી ગયો
 જે જન અનમી હું તો, તેણે ગોકુળ લલ્યા;
 પ્રભુ કર્મ જડથી ખીડીના, તેણે છાના રલ્યા.
 વળી મહા રસીકજન, યદ્ય પ્રહે બ્યાપની;
 પ્રભુજીએ એમ જાણું, દીવાની આમ દી.
 તેણે હેત વલવકુળે, પ્રહે ધારી આવીયાં;
 મળી મન નાર તીહાં, મોતીડે વધાવીયાં.
 શુભી જશ્ય નાચે ગાયે, મન પોહોતી રણી;
 ફરી રસમાં રમાડી, મન વેળા વળી.
 તીલક છાપા માળા, સાધી ને પ્રકાશીયું;
 પ્રમદયા ચીરકૃદેશ, ગોકુળ ફરી વાસીયું.
 એરે સખી કહાન પામ્યા, બહે આવ્યા ફરી;
 મહા ધન મનજન, તેહને વશ સદા હરિ.
 જેથું જેમ હતાં, તેથું તેમ મળ્યા;
 દેહીનાં દુઃખ ભાગીયાં, મન માગ્યા હલ્યા.
 અતિ આનંદ આનંદ, મન વધામણાં;
 ભગવત વિગત કરી, મહા કળાકળમાં
 મનમાં ભગતિ ધણી, એ સર્વે જાણે સહી;
 વલવ એ રસીકજન, તેણે લીલા કરી.
 કીહાં રસ પ્રીત નહોતી, મનથી પરવરી;
 જેણે વિરૂદ્ધેશ જાણ્યો, તેના પાપ થાએ અરી
 જેણે એના ચરણ સેવા, જુદિ મહાદેવ રે;
 મન જન સદા બળે, મહારસ કામરી.
 જુગો જુગ રાજ કરો, ગોકુળ ગામરી;
 માહા રસસિંધુ માંહે, ચરકલે ચાંચ ભરી.
 તેણે કાષ્ઠ થોડું ન થાએ, મનની લીલા વિસ્તારી;
 મનની ઉચી દીથા, શોક નહિ મન ધરી.

લીમ.

તે માંહેથી કશું કશું લઈ, રસિક ગીતા કરી;
તમારા મનજન, તેહને વચ સદા હરી.
તેહનો હું દાસ થાઉં, પૂરો મન આપા છે;
જે ગાએ રસિક ગીતા, તેહને પ્રભુ સાહે છે.
વલવ પ્રતાપ સદા, મન વધામણા;
જુગો જુગ રાજ કરો, લીમ લીએ ભામણ

2. From હરિલીલા પોડરા કળા.

1. The boat to cross over the ocean of life.

ચોપાઠ.

બવસાગર દુસ્તર અપાર, તેહ તણો નહિ લાભે પાર;
 તુલ્યુ જલચર મદ મસ્તર, કામ ક્રોધ વણિયે મગર.
 પાખળ માયા મોટી પાળે, વડવાનલ તે લોભ અગાળે;
 આવા ગમન તે ભરણુ ઉભરણુ, અનેક લહરી જામણુ મરજુ.
 હવે શોક પર્યત વિચાળ, મદ મસ્તર મમતા સેવાળ;
 અતિ ધણી આશા પાતકે પક, તે દેખીતે ઉપન્યો અકપ.
 મનમાંહે વિભાસણુ કરી, એક પાર કયમ પામિશ હરી;
 જાણું કારણુ સમ્યક સહી, વહાણુ વિના ઉતરાયે નહીં.
 કૃષ્ણ કયા કરીશ નિજ નાવ, દહ અદા ને નાગર ભાવ;
 વિવેક કૃપમા લાગર કરીશ, એણી પેર બવસાગર ઉતરીશ.

2. Mūḍgā

યહ વિષ્ણુ વૃક્ષ મહા એક ઉગ્યો, પ્રસરી શાખા પય રે;
 ખીજ અંકુર બહુ યજ કૃષ્ણા, ત્રિવિધે વિસ્તર સંચરે.
 અલિક સંસાર જ છે રે આતોપમ, અગાને પ્રતિ ભાસે રે;
 રવખે ધન કાલાવરે દીકુ, મન ધરી વિશ્વાસ રે.
 વિવેક વિચાર એ દહ વિશ્વાસે, જ્ઞાન પ્રકાશે નાસ રે;
 જાગ્યા પૂઠે મૂળ ન દેખે, ધન તણી શી આશ રે.
 પાઝણીએ જ્યમ પુત્રજ જાયો, તે જાણે જાત્યધ રે.
 અમાસ ઠેરી ગતડીએ દોડો, સોળ કળાશુ ચદ રે.
 જળ વિષ્ણુ નદી વહે નિરંતર, પૂર ન પાછુ થાય રે.
 વદન વિનાનો અળગત જોવે, ખાદ્ય વિનાનો ઉજાય રે.
 આકાશ કૃષ્ણે કુળે તવ, ઝલત વણુ મોર્ષો વસંત રે;
 સસલાને સિર ઝીમ્યા, અણુજાયો નર જળનંત રે.

લીમ.

એક વાણીએ જોય વિચારી, દીમે તે અણુછતું બામે રે;
લીમ બણે શ્રીરામ પસાયે, તેહને સદા પ્રકાશે રે.

3. The story of Prahlād.

ચોપાઇ

એકવાર સનકાદિક ચાર, તે પહોંત્યા વૈકુંઠ મુન્નાર;
જાતા વાર્યા મુનિ મંતાપ, જય વિજયને દીધો શાપ.
ઋષિ વિનવિયા બાવજ ધરી, તે ઉપરે અનુકંપા ઠરી;
પામિશ હરિપદ નિજ વિશ્રામ, ત્રીજે જન્મ તમારો કામ.

પૂર્વછાયા.

હિરણ્યકશિપુ હિરણ્યાક્ષનો, પ્રથમ જન્મ ભૂષણ;
ખીજે રાવણ કુંભકર્ણ, દતવદ્વર શિશુપાળ.
વધ દેખી હિરણ્યાક્ષનો, માતા પામી શોક;
પુત્ર જન્મ બહુ બોલીઆ, કીધો તેહ વિશોક.

ચોપાઇ.

હિરણ્યકશિપુ મન દરે વિચાર, તપ માહ્યું અતિ ઉમ્મ અપાર;
રહે નિર્વત્ત વન મુન્નાર, તત્ત્યું અન્ન ફળ ભોજન વાર.
એમ કરતાં દિન પોહોત્યા ધણા, નખ ને કેશ ગયા સિર તણા;
બ્રહ્મા આવ્યા અંતર્ધાન, બીક વત્સ માગો વરદાન.
ધર બાહિર નબ ધરા મુન્નાર, દેવ અસુર નર પગમ નાર;
સકે લીધે દિન કે રાત, મુજને મરણ ન આવે તાત.
માહ્યું તે આપ્યું વગ્દાન, થયા વિરગી અંતર્ધાન;
હિરણ્યકશિપુ દરખે આવિયો, વેગે મેળાવો મેળિયો.
મોઘ ઠરી ચામ્યો અમુરેન્દ, મુદ્દ કરીને જીયો ઠન્દ;
દાદયા દેવ ધરીને દહ, નાહા તે પોહોત્યા વૈકુંઠ.
કેશવને જાણ કર્યા પ્રણામ, કર જોડીને વિનવ્યા સ્વામ;
હિરણ્યકશિપે પ્રભવ્યા અપાર, રાખ રાખ મી વિષાધાર.
વિપ્લ બળે દેવો સબળો, કંગીસ ઠાજ દું પાછા વળો;
દુનય દેવ આજુગે યદા, પાપી મરણ પામયો તદા.

હરિલીલા ચોરસ કળા.

હિરણ્યકશિપુનું બળ બહુ, મારી દાર મનાવ્યા સહ;
 છત્યા સુરનાર પત્રમ લોક, પાળે રાજ્ય તણું ત્રેલોક.
 સુત પ્રલ્હાદ વડો તે તણે, ગુરના પુત્ર કહે તે બણે;
 પિતા પ્રશંસી પૂછે વાત, શુ શું બણિયા કહોની તાત.
 વળતું વચન કહે પ્રલ્હાદ, કરી ન બાણું બીજે વાદ;
 હરિનું નામ ન મરું ધડી, સાચી વિદ્યા એ આવડી
 કથા ધવણ ને કીર્તન સાર, સ્થરણ બજવા તણે પ્રકાર;
 અર્ચન વંદન સેવા ભેદ, સખ્યપણું આતમ નેવેદ.
 નવવિધિ બકિત તણી મુરાર, સધળા બજવા માહે સાર;
 માંબળ સાસુ બોલું તાત, રુચી નહીં મુજ બીજી વાત.
 પિતા બધાંને સુત નિરગુણ, વુજને એ શિખ દે છે કવણ;
 જેશું હું વાણું ચંઆમ, તું કા લે છે તેનું નામ.
 પુત્ર પિતાશું વળતું વદે, વિધ્ય વસે સૌકાને બુદે;
 અંતર્યામી રૂપે રહે, તે મુજને શીખમણ કહે.

શ્લોક ।

શારઆવિષ્ણુરશેષશ્ચ જગતો દૃદિ. સંસ્થિતઃ ।
 તામૃતે કથિતાત્માનાં તતઃ કઃ કેન શિષ્યતે ॥

ચોપાઇ

અસુર બણેરે નિહુર પુત્ર, તું અવતરિયો મારા શત્રુ,
 પિતા વચન મનગા નવ ધરે, વૈરી તણે પક્ષ અનુસરે.
 મત દાન તપ તીરથ બહુ, પુસ્તક યોથા યોથાં સહ;
 મુકિત મંપદા વાણું તાત, બણૂ ગોવિંદ ગોવિંદ દિનરાત.

શ્લોક

કિં તાત યેદાગમશાસ્ત્રચિંતનૈસ્તીર્યૈઃ સમસ્તૈરપિ કિં પ્રયોજનૈઃ ।
 યદાત્મનો, વાંઙ્ગિતમુક્તિસંપદા ગોવિદ ગોવિદ્વદિતિ મ્ફુટુંસ્ત ॥

ચોપાઇ.

હિરણ્યકશિપુ શેષે ઉગ્રસે, હોઠ બેઠુ તે દંતે કમે;
 તેડયા સેવક કાષો સાદ, ગાડો તાડો એ પ્રલ્હાદ.

વચન સુષ્પી લાગ્યા તેહ, ગિરિ ગબ્દરમાં નાંખ્યો તેહ;
વૃક્ષ શિલા વળી મુદ્દગર માર, પથ્થ પીડા નવ પામે લગાર.
પરિભવ સિંહ મહિષ ગજ વ્યાલ, વિધ હજાહજ પાવક જવાળ;
મેદે નહો વજ્રમય અંગ, રક્ષા કરે સ્વામી ગોવિંદ.

શ્લોક ।

‘અરિર્મિત્ર’ વિપં પથ્યં અધર્મો ધર્મતાં વ્રજેત્ ।
ત્વયિ તુષ્ટે જગન્નાથ વિપરીતે વિપર્યયઃ ॥

ચોપાઇ.

પાછો આપ્યો રાજકાર, સેવક ભણે સ્વામિ અવિધાર;
અનેક પેરે દૂષ્યો સહી, એને દીકરી લાગે નહીં.
શુરના પુત્ર વિચિક્ષણ જેહ, ચુંડામૃક તેડાવ્યા તેહ;
વળી બધુવાને મૂક્યો એહ, રાજનીતિ બધાવે તેહ.
હરિ પુરુષોત્તમ પરમાર્નદ, કેથર કૃષ્ણ મુરારિ મુકુદ;
સત્ય સનાતન રાધવ રામ, છબે જ્યે ગોવિંદ શુભ્ર પ્રામ.
મેટો રાજા એક મુકુદ, ભવ ભવ લંકન શ્રી ગોવિંદ;
તે ત્યાં નિત્ય ભણે પ્રહ્લાદ, ખીજે છાંડે વાદવિવાદ.
એકવાર સુતી નિશાળ, તેડયા સંજળા નાના બાળ;
અહર્નિશિ ધ્યાઓ શ્રી ગોપાળ, ખીલું બધું આળ પપાળ.
વળતા બાળક બોલ્યા સાર, એ સીધો છે સૂત્ર વિમાર;
વેદ જાણતા સ્વર બ્યજન, અમો ભણું અક્ષર આવન.
ભણે પ્રહ્લાદ સુજો રે મિત્ર, તમો ભણો છો તે કોણ સૂત્ર;
સિધો વાળું વ્યાપક નિર્વાણ, ક્ષરે નહીં તે અદાર જાણ
નારદ તણા વચન છે જેહ, સુજો ઉપદેશ કહું છું તેહ;
બાળપણે સેવા દેવેશ, વિપવ ન વ્યાપે યૌવન વેશ.
વાંછે પુત્ર કલત્ર મંગોત્ર, મિત્ર પદ્ય ધન નાના ભોગ;
રાગદેશ તૃષ્ણા અદકાર, મત્સર મૂષા હર્ષ અપાર.
દામ દેશ મદ શોભ વિશાલ, આસા બંધન માયા ભલ,
મસ્તક કુકુંભ તણો બદ્ધ ભાર, ચિંતા વ્યાકુલ ગૃહ વ્યાપાર.

વિષ્ણુ વારતા નવ સાબરે, મન માહક તો દશ દિશિ ફરે,
 છાડી જાયે યૌવન વેષ, પૂઠે જરા કરેજ પ્રવેશ,
 જરા શકિની દોષ અગાધ, જમલે આવે સપ્તજી વ્યાધ;
 ઇદ્રિય સઠળ હીનગળ યધ, ગળ છુદ્ધિ ને પગક્રમ નહો,
 દીલી ત્વચા સિવરિવા ગાલ, શિર કપે, ચપ્પ ગવે અપાર;
 દશન રહિત મુખ જજોર ગાત્ર, શોક મોહ પીડે દિન રાત્ર
 પુત્ર કલત્ર આદર નવ કરે, જોડા પરવસ પેટજ ભરે;
 જૂખ્યા તરસ્થા નહિ સંભાળ, લજ્જા રહિત થયા ગૃહપાળ.
 સગા સંમંધી ન કરે વાત, ધરડો બળદ જ્યમ ઠાઠી નાય;
 તોડે જાણે ધૂ ધર ધણી, મન વગગી મમતા પાપિણી
 કાળ પોણેતે પામે મરણ, યમ યાતના વળી અવતરણ;
 યૌવન જરા મરણ બયપાસ, વળી અધોમુખ ઉદર નિવાસ.
 સ્વર્ગ ધરા પુનરપિ પાતાળ, જાણે રહેંટ તણી ઘટમાળ,
 એણિ પેર ફેરા ફરે અપાર, ભવસાગર નવ પામે પાર.
 સાગી વાત સંભળો સહી, વિષ્ણુ વિના છૂડીએ નહો,
 કાલ્યુ ભંશુર છે અસ્થિર દેહ, સેવે નિત્ય આતમા તેહ.
 એક સદોદિત સર્વાવાસ, સત્ય સનાતન સ્વય પ્રકાશ;
 અનત અંતરયાત્રી હરિ, ખીછ વિદ્યા મૂકે પરી
 એણી પેર વચન વિવેક વિચાર, હરિ ઓળખવા તણો પ્રકાર;
 દયા કરીને દીધી શીખ, સધળા કીધા આપ સરીખ.
 આબ્યા ગુરુ દોડો પ્રહલાદ, કરતો વિષ્ણુ કથા મંવાદ;
 મનમાહે વિભાસણ યધ, પગની જવાળા મસ્તક મધ
 અરે કુબુદ્ધી કેકે કયું, એકજ તું વહ્યે નવ સરયુ,
 વણસાડી સધળા નીશાળ, રાપે ભરિને દીધી ગાળ.
 ભેષ ચાલ્યા બાહે ધરી, રાવ રામ આગળ જમ કરી,
 પૂરવ કથા તણી પેર કહી, શીખ અમારી માને નહો.
 હિરણ્યકશિપુ કહે રે કુટ, મુજ બય છુજને નહિ પાપિષ્ટ;
 હુ ટાળુ છુજ જાણી બાળ, મરણ તણો છુજ આબ્યે કાળ.
 બાણે પ્રહલાદ કહું એક વાત, દૂખ કેરૂં કારણ મન તાત;
 આતર્થામી મારો સ્વામ, મરણ તણે તેણે રૂંધ્યો કામ
 પુત્ર કરે જી કૂડો ભાવ, કથા છે તારો સ્વામી ધ્યાવ;
 જોડા રહેશે તારો સ્વામ, હવથ ટાળિશ તારો કામ

લીમ

બણે પ્રહલાદ પિતા અવિધાર, કાવ સર્પ કહિયે સંસાર;
તે તો તને મૂકશે નહીં, હરિ જોગખ તો છૂટે સહી.
એણે વચને ઉપન્યો વિવાદ, કાપ કરી સાથો પ્રહલાદ,
વધ કરવા કાધો પ્રારભ, આધ્યો લેજ સરીસો સ્થમ
કયા તારો સ્વામી પ્રહલાદ, ગાદે કર્મી તેને સાદ;
કટકા સહજ કરિય છુન દેહ, દેખિય આડો ધાનો તેહ
મારો સ્વામી જે મેં કહ્યો, સ્થાવર જગમ બ્યાપી રહ્યો,
સાચુ વચન કહું વળી એહ, સ્થમ માહિ બેડો છો તેહ

શ્લોક ।

મૂતાનિ વિષ્ણુર્મુવનાનિ વિષ્ણુ.
ઘનાનિ વિષ્ણુર્ગદનાનિ વિષ્ણુ ।
રાત્રૌ દિવા દત્રીપુરુષેષુ વિષ્ણુ
યજાસ્તિ નાસ્તિતિ દેવ વિષ્ણુ. ॥

ચોપાઇ.

તારો સ્વામી સમગ્ર અપાર, જણીયું નો કરશે બહાર;
તેહ તેહ તાણે દુખ સાવ, જમણી જાશર જમણો ગાલ
હાથો અમુર ધરીને ક્રોધ, રાત્રી લેચન જાગવત થોધ,
વજ્ર સરીખું કાદયુ અસી, વેગે ઉપરે આગ્રો ખસી

શ્લોક

પ્રતીઠા તવ ગોવિંદ મદ્ભક્તો નામસીદતિ ।
ઈતિ સસ્મૃત્ય સસ્મૃત્ય પ્રાણે સધારયામ્યહં ॥

ચોપાઇ

શ્રીપતિ સેવક વાણી સુણી, પતિઠા પાળી આપણી,
સ્થમ ફેડી નીસરિયા હરી, પ્રગયુ રૂપ પ્રગય કેસરી
શ્રી નસિંહ કાપે ધડ હડે, અરિ ક્રોધ કેસરીસા પડે;
અર્જિત કરે બગાઇ બહુ, દેવ અમુર દલ નાહુ સહુ.

હરિલીલા ચોડશ કળા.

ગઢર શુકા સરીખું વયજી, જવળતો પાવક બેઠું નયજી;
કરનખ દશન અતિ વિકરાલ, અમુરાયજી કુળ મેરો કાળ
શકા અમુર તણા મન માહે, પલાયન તણો કરે ઉપાય;
ઝાપીને લીધો જગનાય, ચડયો મેપ સૌંચાણા હાય.
લક લતસંગે ફડયો તેહ, નખે વિઘૂરી સઘળી દેહ;
પિધું સધિર ને ફેડયું પેટ, બોળે ઘડી નાંખીયો દેહ.
સહુ સંધાજી જૂજવું હતું, માસ મેદ કાળજ કાઢિયુ;
ગળા મહિ પાલી અંતરાજ, સોહો યથા કમળની માળ.

પૂર્વજાયા

વધુ દેખી નરસિંહનું, મુનિવર સુર નર નાર;
મેપ ન આવે આસને, અતિ ઉમ રૂપ અપાર.
દેવ બણે શ્રી સામળો, સંતાળો હરિ ભૂપ;
કહે કમળા હું કયમ કરું, જીરું જોઈને રૂપ.
શ્રી નૃસિંહ કોપિજ તજો, સ્વામી કરો પ્રસાદ;
કર જોડીને વીનવે, સ્તવન કરે પ્રસાદ.

રાજા દેશાખ.

તું હરિ છે એક સનાતન, ભક્ત વસંત ભગવત;
સર્વે ભૂતને રહે વસે, અંતર્યામિ તું અનંત.
કર જોડી પ્રસાદ બણે, છ સ્વામી કાળે સાર;
સમરાખર તમ રૂપજ દીસે, ભક્ત કારજ અવતાર.
મુનિવર દેવ મહાજન સહુ નર, પત્રમ મતિ યોગેન્દ્ર;
વિધાધર સિદ્ધ સહુ સેવિત, તારા ચરણ મુકુંદ.
રૂપ અસંભવ તાજ સંવરી; જાડો કોપ રૂપાળ;
ભીમ બણે સ્વામી શ્રીનાથે, પ્રસાદની કાંધી સંભાળ.

4. The Slaying of Putana

પૂર્વજાયા

માસીનું મન જોળખ્યું, હરખ્યા સ્વામલ વર્ણ;
રમતા આબા આસને, કરવાને પદપાન.

જોસે જોલ ક્રોમમણ, મન માહે -બહુ પાપ;
લીધે વરાંસે દારડો, જોળે થયો તે સાપ.
મુખ જોયું માસી તણું, વદને અંગૂઠો ચર્ણું;
સિંહ તણે ઘેર પરાણો, જાણે આવ્યો દર્ણ.

ચોપાઇ.

વિખ હલાહલ બરિયું જોલ, સ્તન મુખ માહે ધરિયો તેહ;
કર ભીડી ધાવ્યા શીરંગ, 'ઢીલાં છીધાં આડે અંગ.
ધરે શાકિની વળગી સહી, વિછોડતાં વિછટે નહીં;
મૂક મૂક કેશવ તમ દાસ, વળી નહિ આવું તારિ પાસ.
સમ્યક હુંય વરાંશી મૂળ, ચોળી પેટ ઉપાડ્યું શૂળ;
મારણ આવી પામી મૃત્ય, ચૂકી ધર કેડું હું કૃત્ય.
મૂક મૂક કહેતાં એ વાત, શોધી લીધાં સઘળાં ગાત;
અંતઃકરણ આરોગ્યા હરી, જાણે કાંઈ જોમખું કરી.
મરતાં છીધું મોહું તન, બાળક ધાવે શામળ વન;
તે ઉપરે સોજા શીરંગ, જાણે રે મસ્તકે સિવલિંગ.

પૂર્વછાયા.

મરતાં છીધું જોમખું, દર્શન શાલિગ્રામ;
ને તન ઉપરે પૂતના, મૂર્તિવંતા સ્થામ.

ચોપાઇ.

લેજે આવ્યા સો ગોવાળ, લંચા ચઢી લેતાણું બાળ;
જોડુળ વલ્યો જ્યજ્ઞકાર, માયે જોપી મંમળ સોર.
માંહોમાંહે કરે સંવાદ, એક બણે અંબિકા પ્રસાદ;
એક બણે માતાનું કર્મ, નંદતાણું બહુ પોતે ધર્મ.
એક કરે ખડી ચાપડી, એક બાંધે બાળકને રાખડી;
આપણને ત્રૂંયા જગનાથ, અંતરે દીધો આડો હાથ.
મોઘ પડી પૂતના જોલ, કટકા કરીને બાળી દેહ;
પરિગળ જગો હજેજો અમર, તેણે સુમધે મોનું નગર.

કુહા-સોરઠા

છેજ અનંત ઉદાર, પાત્ર કુપાત્ર બારે નહીં;
 પાપ કરંતી નાર, નરક નિવારી પૂતના.
 ભૂધર બક્ષિત કાજ, કુલ ક્રિયા જોયે નહીં;
 લંકા કેરૂં રાજ, રાક્ષસ રાશે આપિયું.
 સારે સેવક કાજ, સમર્થ સ્વામી સંખધર;
 સ્થિર યાગ્યો પ્રહ્લાદ, અમર બણી ન ઉવેખિયો.

ચોપાઘ

ધન્ય ધન્ય નારી પૂતના, પરિભવ છૂટી મમદૂતના;
 ટળું સંસાર તણું એ દુઃખ, વૈર કરતાં પામી મોક્ષ.
 સમરથ સ્વામી શ્રી ભગવાન, વેરીને આપે સ્વસ્થાન;
 કાળકૂટ વિધ પાછું જોઈ, માતાની ગતિ પામી તેહ.

5. *Mirānbai* (1499-1547.)

A mass of pseudo-historical tradition and legend has grown round the name of the greatest woman writer of any vernacular in India. Even her traditional date and the name of her husband are wrongly given. Tradition mentions Rānā Kumbhā as her husband but she was really the wife of Kumar Bhojarāj, the eldest son of Rānā Sangram Singh, the heroic chief who fought against Baber. Rānā Sanga (to call him by his more popular name) was the grandson of Rānā Kumbha, whom legend mentions as the husband of Mirān*. Mirān was the daughter of Ratan Singh a younger prince of the royal house of Jodhpur † of the clan of Rathors and was born, A. D. 1499, in the village of Kudki in the district of Medta, which was under the governorship of her father at that time. She was married in A. D. 1517 into the Royal house of Chitor, with which family her own had been closely united during a great many generations previous. In her father's home and from her earliest childhood she had seen the worship of Krishna performed daily, for her grandfather Dudājī who was a great devotee of the Divine Cowherd. Mirān assisted very joyfully at all these daily acts of worship.

* The whole question is ably discussed in a monograph on *मिरांबई* by Pt. Anandakrishna Nigunmaji Mehta (published in the *Sayaji Sahityamala*, Baroda, 1918 A. D.)

† He was the grandson of Rao Jodha, the founder of Jodhpur

MIRANBAI.

Mirān's songs have been current in three vernaculars—Hindi, Marwari and Gujarati*. And during the centuries that have elapsed since her time a great lot of mixing of dialects in her songs has come about. It is probable, however, that she herself, a Rajputani, used the mixture of these three dialects in her later years. But her very popularity in all these three vernaculars has made it extremely difficult to determine what is her own genuine work, and what is later forgery. Women have especially delighted in writing down verses depicting the deep yearnings of their hearts and by adding in the last line the words characteristic of Mirān—*मिरी है प्रभु गिरधर दीप*—to pass them off as her work. Many of the songs dealing with the miracles, with which later times have embellished her life story, seem to have had such a spurious origin. In some cases glaring anachronisms betray them, but in the vast majority we have no means of making out the genuine from the imitation. There are, however, enough of genuine ones† which tell us of the secret springs of a devoted heart. Disillusioned in the joys of life, the virgin widow takes refuge in the chosen husband of her childhood—her beloved Girdhar and gains a contentment and peace thereby which the proudest queen of Chitor never possessed. The language is always homely and direct, for she spoke not to cultured Pandits but to the masses of her fellow men and women, and *they* have responded to her philoso-

* In the selections below I have chosen from all the three languages

† In the selections here there has been no definite attempt made to ensure only the genuine verses being chosen

and holy men which she entertained. But in proportion to the undiscerning harshness of the Rānās, Mirān's fame for pious and loving kindness began to spread; and she, whom they thought to be a blot on the unsullied honour of Mewar, was destined to be the greatest glory of a glorious race. Legends have probably ascribed the harsh measures of her brothers-in-law to her husband. She was ultimately obliged (according to some, commanded) to leave Chitor; so she went back to her childhood's home at Medā where her uncle Viramji was ruling. But here too, she was not allowed to live her life as she liked best, such was the rigid code of propriety at the Rajput Court, and so she ultimately had to turn her wearied heart towards Brindaban, the home of her beloved. Girdharlal. But her wanderings were not yet over. She lived for a time (so the story goes) in Kashi before she reached Brindaban. But her last earthly home was Dwarka, also closely knit with the name of Krishna. Here her last days were passed in fullest enjoyment of peace and in the worship of her beloved God. The date of her death is not quite certain, but the probability is that it took place in A.D. 1547, as all stories about her cease a couple of years before this date. Legend says that she was bodily absorbed into the image of Krishna while singing her last song.

(૧)

[The following piece is said to have been composed when she first obtained, after a deal of trouble and even after fasting for some days, the first great object she desired—a small clay image of Girdhar, which belonged to a wandering ascetic. She was quite a child at that time.]

રામ રતન ધન પાથો મૈયા, મૈં તો રામ રતન ધન પાથો.
ખરચે ન ખૂટે વાંકુ, ચોર ન લૂટે, દિન દિન હોત સવાથો. મૈયા.
નીર ન દૂધે વાંકુ, અમિ ન જામે, ધરણી ધરો ન સમાથો, મૈયા.
નાવઢા નાવ જનનકી બતિયા, જનસાગરસે તાપો. મૈયા.
મીરાંબાઈ પ્રભુ ગિરધર ધરણે, ચરણ કમલ ચિત લાથો. મૈયા.

(૨)

કાનુડ ન જાણી મોરી પીર, બાઈ હું તો બાળ કુવારી રે;
કાનુડે ન જાણી મોરી પીર. ટેક.
જલ રે જમનાં અમે પાણીમાં ગયાં તાપાહલા, કાનુડે ઉડાયા આજ નીર;
હૃદ્યાં ફરરરરરર રે. કાનુડે૦
દૂદારે વનમાં વાંસે રાસ રમ્યો છે, સોરસોં ચોખીના તાણ્યાં મીર;
હૃદ્યાં ચરરરરરરર રે. કાનુડે૦
હું વરણ્યામી કાહાના તમારા રે નામની રે, કાનુડે માર્યાં છે અમને તીર;
વાગ્યાં અરરરરરરર રે. કાનુડે૦
બાઈ મીરાંબાઈ પ્રભુ ગીરધર નાગર, કાનુડે બાળીને ફેંકી ઉમે મીર;
રાખ હું ફરરરરરરર રે. કાનુડે૦

(૩)

મુખડાની માયા લાગી રે, મોહન પ્યારા મુખડાની માયા લાગી રે ટેક.
મુખડું મૈં જોઈ તારુ, આ જગતકુ થયુ ખારુ;
મન મારુ રહ્યું ન્યારુ રે, મોહન પ્યારા૦
સંસારીનું મુખ એવું, જાંઝવાના નીર જોવું;
તેને હૃદય કરી ફરી રે; મોહન પ્યારા૦

સંસારીનું સુખ કાચું, પરણીને રડાવું પાછું;
તને ઘેર શિદ્ધ જાણે રે; મોહન પ્યારાં
પરણું તો પ્રીતમ પ્યારાં, અખંડ સૌભાગ્ય મારાં;
રોડયાનો ભે ટાળ્યો રે; મોહન પ્યારાં
મીરાંબાઈ બલિદારી તારી, આશા એક મને ઉરધારી;
હવે હું તો બડબાગી રે; મોહન પ્યારાં

(૪)

[The following five pieces represent a conversation between Mīrān and her sister-in-law Udābāi about the former's constantly being in the company of the Saints and other devotees of Krishna. Her sister-in-law tells her that she is bringing shame upon the unsullied honour of the proudest family of Rājasthān. But Mīrān replies readily to all her objections. Legend also adds that Udā was ultimately converted to Mīrān's views and was of great help in mitigating the rigours of the harsh treatment given to her.]

(૧)

ડીદા—બાબી મીરાં કુલને લગાધ ગાલ, ધડર ગદકા આપાછ ઓસંબા

મીરાં—બાધ ડીદા ચોરે મ્હારે નાતો નહિં, વાસો બરવાંકા આપાછ ઓસંબા

ડીદા—બાબી મીરાં સાધાંકા સંગ નિવાર, સારો સદર ધોરી નિદા કરે

મીરાં—બાધ ડીદા કરે તો પચા જખ મારો, મન લાગો રમતા રામ સું

ડીદા—બાબી મીરાં પહેરાની મોત્યોંકો હાર, ગદણો પહરો રતન જડાપકો

મીરાં—બાધ ડીદા છોડયો મેં મોત્યોંકો હાર, ગદણો તો પહરો સીસ સંતોષકો

ડીદા—બાબી મીરાં ઓશ કં આવેશ આછી રહી જાન,

ધોરે આવે ઈ દરિનન પાવણા.

મીરાં—બાધ ડીદા ચડ ચોખારોં ઝોક, સાધાંકી મંડી લાગે મુઠાવણી

ડીદા—ત્તલ્લી મીરાં લાજે લાજે ગદ ચીતોડ, રંજીત લાજે ગદરા રાજવી

મીરાં—બાધ ડીદા તાર્યો તાર્યો ગદ ચીતોડ, રાણાછ તાર્યો ગદકા રાજવી

ડીદા—બાબી મીરાં લાજે લાજે ચારોં માયન બાપ, પીદર લાજેછ ધોરો મેડતો

મીરાં—બાધ ડીદા તાર્યો મેં તો માયન બાપ, પીદર તાર્યોછ મેડતો

ડીદા—બાબી મીરાં રાણાછ કિયો ઈ યો પર કાપ, રતન કચોરે વિપ મોલિયો.

મીરાં—બાપ બિદા ઘોલ્યો તેં ઘોલણુ દો, કર ચરણામૃત વાહી મેં પીવર્યો
 બિદા—બાબી મીરા દેખત ઠંઠી મરબખ, ચો વિષ કહિયે વાસક નામકો
 મીરાં—બાપ હદા નહીં મ્હારે માયન બાપ, અમર કાણી ધરતી ઝેલિયા.
 બિદા—બાબી મીરાં રાણાજી બિદા છે ઘેરે દાર, પોથી મોગે છે ઘારા જાનકી
 મીરાં—બાપ બિદા પોથી મ્હારી ખાણકી ધાર, જાન નિખારણુ ગણે હે નહીં.
 બિદા—બાબી મીરા રાણાજીરો વચન ન લોય, બિન રૂઢયાં ભીડી કોઠ નહીં.
 મીરાં—બાપ બિદા રમાપતિ આવે મ્હારી બીડ, અરજ દે છૂ તામ્ર પીનવી.

(ક)

બિદા—ઘેરે ખરજ ખરજ મેં હારી, બાબી માનો બાત હમારી.
 રાણે રાસ કિયો યા ઉપર, સાધો મેં મત ભારી;
 કુલકો દાગ લગે છે બાબી, નિંદા હો રહી ભારી;
 સાધેં રે સંગ જન જન બઠકો, લાજ ખુમાજ સારી;
 બહા ધરા યે જનમ કિયો છે, નાચો દે રે તારી;
 બર પાચો હિલ્વાણે સરજ મેં કાઠ માન ખારી;
 મીરા ગિરધર સાથ મંગ લજ, ચલો ડુમારે લારી.

(ગ)

મીરાં—મ્હારે સિર પર સાલિગરામ, રાણાજી મ્હારો કાઠ કરસી.
 મીરા સૂં રાણા તો કહી રે, કુલુ મીરા મેરી બાત
 સાધેકી સંગત છેડ દે રે, સખિયો સગ સકુચાત.
 મીરા ને મુન ચો કહી રે, મુન રાણાજી બાત.
 સાધ તો બાપ બાપ હમારે, સખિયો કપૂ ધબરાત.
 જહરકો ખાલા બેલિયા રે, દીગે મીરા લાથ;
 અમૃત કરકે ખી મજ રે, જલો કરે દીનાનાથ.
 મીરા ખાલા ખી લીયા રે, બોલી દોઢ કર બેઠક;
 તેં તો મારજીકી કરી રે, મેરી રાખણુહારો ઓગ.
 આધે બેઠક કીચ હે રે, આધે બેઠક હોજ;
 આધે મીરાં એકલી રે, આધે રાણારી ધોજ.
 કામ કોધકો હાનકે રે, સીવ લીગે હથિયાર;
 છતી મીરાં એકલી રે, હારી રાણાજી ધાર.
 કાચ ગિરિકા ચોતરા રે, બેઠે સાધ પચાસ,
 બિનમેં મીરાં એકી દમક, લખ તારેમેં પદસ.

મીરાંબાઇ.

ટાંડા જળ વેલા દિવા રે, વેગી દિન્દા જાણુ,
કુલપી તારણુ અરતરી રે, ચલી હૈ પુઠર ન્દાણુ.

(૮)

મીરાં બાત નહોં જન જાની, જીદાબાઇ સમજો સુધર સયાની.
સાધુ માત પિતા કુલ મેરે, સજન સનેહી જાની,
મંત અરનજી સરન રૈનદિન, સત દહત હૂં બાની,
રાણુને સમજાવો જાવો, મેં તો બાત ન માની,
મીરાં કે પ્રણુ ગિરધર નાગર, મંતો હાય બિકાની.

(૯)

જીદાબાઇ-ભાભી જોલો જયન બિચારી.

સાધેાડી સંગત દુઝબ ભારી, માનો બાત હમારી,
છાપા તિલક ગલ હાર ઉતારો, પહિરો હાર જુદારી.
રતન જડિત પહિરો આબૂપણુ, ભોગો ભોગ અપારી,
મીરાંજી મેં ચલો મહેલમેં, યાને સોગન ખ્દારી.

મીરાંબાઇ-ભાવ ભગત જૂપણુ સજો, સીલ સંતોષ સિંગાર,
જોડી ચૂતર પ્રેમજી, ગિરધરજી ભરતાર.
જીદાબાઈ મન સમજ, જાવો અપને ધામ,
રાજબાટ ભોગો છુઠ્ઠો, હમે ન તાસું કામ.

(૫)

અજ નહિ માનૂ રાણા ધારી, મેં વર પાયો ગિરધારી,
મનિ કપૂરજી એક ગતિ દે, કાળી દહો દબારી;
કંકર કંચન એક ગતિ હૈ, ગુંગ મિરચ ધક સારી.
અનક ધણી કે સરણો લીનો, હાય સુમિરની ધારી;
ભોગ લિયો જળ કયા દિલગીરી, ગુરુ પાયો નિજ ભારી.
સાધુ સંગત મહે દિલ રાજી, ભઇ કુરૂંજ સૂં ન્યારી;
કોડ જાર સમજાવો મોહું, ચાર્દગી જુદ દમારી.
રવન જડિતજી ટાપી સિર પે, હાર દંદકો ભારી;
ચરણ પૂંધર ધમસ પડત હૈ, મહે કરો સ્વામ સુવારી.

પદાવલી.

લાજ સરમ સબહી મૈ કરી, યો તન ચરણ અધારી;
મીરાં કે પ્રભુ ગિરધર નાગર હકે મારો મંસારી.

(૬)

રાણાજી રે ક્યાને રાખો મોસૂં બેર,
રાણાજી મ્હાને અસા કમત હૈ, જવું ગિરછન મેં ઠેર;
મારૂં ધર મેવાડ મેડતો, ત્યાગ દિયો ઘાંયો સહેર
ધારે રૂપાં રાણા કુછ નહિં બિગડે, અગ હરિ છીન્હીં મેહર;
મીરાં કે પ્રભુ ગિરધર નાગર, હકે કર પી અમ જહર.

(૭)

મીરાં મગન બધ હરીફે શુષ્ક ગામ.
સાધ પિટારા રાણા બેળ્યા, મીરાં લાય દિયો જાય;
નહાય ધોમ જમ દેખણુ લાગી, સાલીગરામ ગધ પામ.
જહરકા પ્યાલા રાણા બેળ્યા, અમૃત છીન્હ બનામ;
નહાય ધોમ મગ પીવણુ લાગી, હો અમર અંભાય.
સૂલ સેજ રાણાને બેજ, દીજ્યો મીરાં સુલામ;
સોંઝ બધ મીરાં સોવણુ લાગી, માનો ફૂલ બિઝાય.
મીરાં કે પ્રભુ સદા સહામ, રાખે વિધન હટાય;
બજન બાવમેં મસ્ત ડોલતી, ગિરધર પૈ બલી જાય.

(૮)

સીરથોઘા રાણો, પ્યાલો મ્હાને કચૂ રે પઢાયો;
બાધી ખુરી તો મૈ નહિં છીન્હીં, રાણા કચૂં હૈ રિસાયો.
ધાંને મ્હાંને દેહ દિરી હૈ, જ્યારો હરિ શુષ્ક ગાયો;
કનક કટારે લે વિષ યોલ્યો, દયારામ પડો લાયો.
અહીં ઉઠી તો મૈ નહિં રાણા, જદ વદ અહાડ છાયો;
મેડતિયા ધર જન્મ લિયો હૈ, મીરાં નામ દહાયો.
પ્રહલાદકી પ્રતિજ્ઞા રાખી, ખજા ફાડ વેગ ધાયો;
મીરાં કે પ્રભુ ગિરધર નાગર, જનકે ગિરદ બઢાયો.

મીરાંબાઈ.

(૯)

છે રાણાજી રે, ખીજને મારે થું કરવું છે;
ધ્યાન ધણીનું ધરવું છે રે, ખીજને મારે થું કરવું છે.
ઉડા સાગરનો મંગ ન દરીએ રાણા, કાંહે જેસી જેસીને નાહીયે છે;
પ્રભાતે ઉડી મારે ન્હાવું ને ઘોવું રાણા, ધ્યાન ધણીનું ધરવું છે.
હીરનાં ચીર મારે કામ ન આવે રાણા, ભગવી ચાદરે મ્હારે કરવું છે;
સોનાનો ઘાળ મારે કામ ન આવે રાણા, તુળસીની માળાએ મારે તરવું છે.
મંદિર માળિયાં મારે કામ ન આવે રાણા, પડેલી ઝુંપડીમાં મારે મરવું છે;
બાઈ મીરાં 'ઝ' પ્રભુ ગિરધર નાગર રાણા; વર વિફલને મારે વરવું છે.

(૧૦)

ગોવિંદો પ્રાણ અમારો રે, મને જમ લાગ્યો ખારો રે;
મને મારો રામજી બાવે રે, ખીજે મારી નજરે ન આવે રે.
મીરાંબાઈના મહેલમાં રે, હરિ સંતનનો વાસ;
કપડીથી હરિ દૂર વસે, મારા સંતન મરી પાસ. ગોવિંદો.
રાણાજી કાગળ મોકલે રે, દો રાણી મીરાંને હાથ;
સાધુની સંગત છોડી દો, તમ વગોને અમારે સાથ. ગોવિંદો.
મીરાંબાઈ કાગળ મોકલે રે, દેજી રાણાજીને હાથ;
રાજપાટ તમે છોડી રાણાજી, વસો સાધુને સાથ. ગોવિંદો.
વિધનો પ્યાસો રાણે મોકલ્યો રે, દેજી મીરાંને હાથ;
અમૃત જાણી મીરાં પી ગયાં, જેને સહાય શ્રી વિધનો નાથ. ગોવિંદો.
સાંઢવાળા સાંઢ શણગારજે રે, જાવું સો સો રે કાથ;
રાણાજીના દેશમાં મારે, જળ રે પીવડો દોષ. ગોવિંદો.
હાલો મેલ્યો મેવાડ રે, મીરાં ગઈ પશ્ચિમમાંય;
સરવ છોડી મીરાં નીસરયાં, જેનું આચાર્ય મનકું ન કાંપ. ગોવિંદો.
સાસુ અમારી સુધુમણી રે, સસરો પ્રેમ મંતોય;
જે જગજીવન જગતમાં મારો, નાવલિયો નિર્દોષ. ગોવિંદો.
ચુંદડી ઓડું ત્યારે રંગ મુવે રે, રંગ બેરંગી હોય;
ઓડું હું હાલો કાંજળો, દુજે દાગ ન લાગે દેખ. ગોવિંદો.
મીરાં હરિની લાડણી રે, રહેતી મેંત દજૂર;
સાધુ સંપાતે રનેદ ધણે, પેલા કપડીથી દીધ દૂર. ગોવિંદો.

(૧૧)

આજ મારે સાધુ જનનો સંગ રે રાણા, મારાં બાગ્ય બળ્યાં રે. આજ
સાધુ જનનો-મંગ લો કરીએ પિયાણ, ચડે તે ચોગણો રંગ રે. મારા
સાધુ જનનો સંગ ન કરિયે પિયાણ, પાડે મનનમા ભંગ રે. મારાં
આસઠ તિરય મંગેને ચરણે પિયાણ, કાઠિ કાઠી ને કાઠિ મંગ રે. મારાં
નિંદા કરશે તે તો નકે કુંડમા મરે પિયાણ, ચરે આંધળાં અધંગ રે. મારાં
મીરાં કે' ગિરિધરના ગુણ માઓ પિયાણ, મંતોની રજમા શીર સંગ રે. મારાં

(૧૨)

પ્રીત પૂરવનીને શું કરું, ઓ રાણાણ, મારી પ્રીત પૂરવનીને શું કરું;
હો મેવાડા રાણા, મનકું લોખાણું તેને શું કરું. ઓ રાણાણ. ૨૦
રામણ બજું તો માફ દેયું હું ચાપ;
ભોજનીયાં ન ભાવે, નખો નિદસડી ન આપ. ઓ રાણાણ.
કહે માળા દોવડી, મારે શીળવરત સણમાર;
કમ કરી ચિસઈ રામને, મારા બવતવનો બરથાર. ઓ રાણાણ.
પેપ્રઆ નાસક બેજવા, ને દીપા મીરાને હાથ;
હાર ગજામા નાખીયો, ને મેહેલ બયો લગસ. ઓ રાણાણ.
વીખના પ્યાલા બેજવા, ને હો મીરાને હાથ;
કરી અંચામૃત પી ગયાં, મારા રામ તણે વિદ્યાસ. ઓ રાણાણ.
વીખના પ્યાલા પી ગયાં, ને મનન કરે દોડોડ;
તારી મારી નહિ. મરું, મને રાખણવાળો ઓર. ઓ રાણાણ
રોઠોડાની દીકરી, ને સીસોદાને સાથ;
લધ જાતી વૈકુઠો, મારી પ્રથમ ન માગી ખાત. ઓ રાણાણ.
મીરાં દાસી રામકી ને રામ મરીમ નિવજ;
મીરાકી લગમા રાખજો, મારી ખાંહે મલ્લાની લાજ. ઓ રાણાણ.

(૧૩)

રામ રમકડું જડિયું રે રાણાણ, મને રામ રમકડું જડિયું.
રમજીમ કરવું મારે મદિરે પધાર્યું, નહિ કાદને હાથે ધડિયું રે. રાણાણ
મેઠામેઠા સુનિજન મથી મથી ચાક્યા, કોઇએક નિરલાને હાથે ચડિયું રે. રાણાણ

ગીરાંબાઇ.

સુન ચિખરના રે ઘાટથી ઉપર, અગમ અગોચર નામ પડિયું રે. રાજાજી.
મીરાં કે' પ્રભુ ગીરધર નાગર, માઈ મન ચાખળીયાયું જડિયું રે. રાજાજી,

(૧૪)

અમ તો મેગ નામ નામ, દુસરા ન કોઇ. ટેક.

માના છોડી પિના છોડે છોડે મગા બાઇ,

સાધુ સંગ બેઠ બેઠ શોક લાજ ખોઇ. અમ તો.

મૈન દેખ દોઢ આઇ જગન દેખ રોઇ,

પ્રેમ આંસુ ઠાર ઠાર અમરબોલ બોઇ અમ તો

મારગમે તારણ મીલે મંતગમ દોઇ,

મંન મન શીશ રખુ રાખ દૃઢ્ય દોઇ અમ તો

અંતમેમે તત દાદયો પીછે રહી સોઇ,

ગણેમેલ્યાખીખન પ્યાલા, પીતત મસ્તબોઇ. અમ તો.

અમ તો બાન કેવ મઇ, જણે સજ કોઇ,

દાસ મીરાં લાલ ગીરધર, હોની સો દોઇ અમ તો.

(૧૫)

આવ વેગગણ હું રજાજી, મે આવ વેગગણ હુ. રે

મીરાં બાધે ધૂપરા રે. દાદ્ય લીંગે દગ્ગાલ;

અમો રે ગિરધર આગગ નાચીશુ રે, ગુણ મહત્તું રે મોપાલ. રાજાજી.

વિખના પ્યાલા ગણે મોહલ્યા રે, દીને મીરાં દાદ્ય;

હો ચણામૃત પી ગયા રે, અમે કે વાસી મી મુનાય રાજાજી.

(૧૭)

રાજાજી હું અખ ન રહુંગી તોરી હટકી.
સાધ સંગ મોહિ પ્યારા લાગે, લાજ ગણ ધૂંધટકી.
પીહર મેડતા છોડ્યા અપના, સુરત નિરત દોહ ચટકી;
સત્ ગુર મુકર દિખાયા ઘટકા, નાચુંગી દે દે ચુટકી.
હાર સિંગાર સજી લ્યો અપના, ચૂડી કર કર કરકી પટકી.
મેરા સુહાગ અખ મોઝું દરસા, ઔર ન જાને ઘટકી.
મહલ કિલા રાના મોહિ ન ચાહિયે, સાડી રેસમ પટકી.
હુમ દિવાની મીરા ડોલૈ, કેસ લટા સખ છિટકી

(૧૮)

માધ મેં તો લિયો હૈ રમૈયો મોલ.

ટક,

કોઇ કહે જાની કોઇ કહે ચોરી, લિયો હૈ બજાર્તા દોલ.
કોઇ કહે કારો કોઇ કહે ચોરો, લિયો હૈ આપી ખોલ.
કોઇ કહે હલકો કોઇ કહે ભારી, લિયો હૈ તરાણુ તોલ.
તનકો ગહના મેં સખ કુછ દીના, દિયો હૈ બાલુખંદ ખોલ.
મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધર નાગર, મુસ્લ જનમકો દોલ.

(૧૯)

નાખેલ પ્રેમની દોરી, કાનુડે અમને નાખેલ પ્રેમની દોરી.
સોનાનું બેઠું માફ, રૂપલા ઉડાણી બહાલા,
કાનુડો નાખે ગાગર ઢોળી, બહાલીડે અમને.
આણી કોરે ગંગા બહાલા, પેલી કોરે જમુના,
વચમાં ગોવાલાણુ ઘેરી, બહાલીડે અમને.
જનનના કાઠે બહાલો, ગોધેન ચારે રે,
ખંસી બળવે ઘેરી ઘેરી, બહાલીડે અમને.
વૃંદાવનને કાઠિ બહાલા, રાસ રચાવો રે,
કૃષ્ણ કાળાને રાધા ગોરી, બહાલીડે અમને.
બાધ મીરાં કે' પ્રભુ, ગિરધર નાગર બહાલા,
ચરણ કમલ ખસિહારી રે, બહાલીડે અમને.

(૨૦)

નંદ કુવડ તારૂં નામ સાંભળી, સાસ બરીં અને આભ્યાં.—૨૬.
બ્યાકુળ થઇને વનમાં આઝ્યાં, બાલક વિષુ ધવરાવ્યા—૨૬.
પ્રેમે પથ પાણીમાં બેળા, માકર સસ્સાં થી તાર્યા—૨૬.
અવળાં તો આજુબાજુ પડેયાં, નયને મિલૂં સાર્યા—૨૬.
ગી દોહતાં દોણી જુવી, વાછરૂને ધવરાવ્યા—૨૬.
દાસ મીંગને સાવ મિઠ્ઠા, અરણુ કમવ ચિત્ત લાભ્યાં—૨૬.

(૨૧)

દેરી મેં તો પ્રેમ દિશની, મેરા દગ્દ ન જાને કોઈ. ૨૬.
શુલી કુવડ સેજ દમાગી, કિમ મિત્ર સોળા હોઈ;
ગમન મૈંદવ પે મેજ પિવાઈ, કિમ નિધ મિયજા દોઈ
ધાયવ હી ગન ધાયવ જાને, હી જિન ધાયલ દોઈ,
જોદગી હી ગન જોદરી જાને, હી જિન જોદર દોઈ.
દરદ હી માગી જાન જાન ડોહૂં, જોદ મિસ્તા નદિ કોઈ.
મીનંદો પ્રમુ પીર મિટગી, જાન જોદ સા પિવા દોઈ.

(૨૨)

જગમેં જિવજા યોગ, ગમ કુળ દો ૩ જંગલ.
માન પિત્રા તો જાનમ રિયો ને, કરમ રિયો દે કિરતાર.
દિવા દિવા તેરે મંગ મરગા, જોગ નદિ તેગી જાગ.
મીનંદો પ્રમુ મિલધ નામર, જાગ જાગે જાગાર.

(૨૩)

નામ નામ રસ પીજે મનુર, ગમ નામ રસ પીજે.
જાગ કુર્મમ મનુર જોદ નીન, દરિ મરમ મુન લીજે.
મામ, કોઈ મદ, કોઈ, મે દક, મિતમે જાગ દીજે.
મ. ૧ ૨ પ્રમુ મિલધ નામર, જાગ ૩ રસ જોજે.

પદાવલી.

(૨૪)

ભજન વિના અવડા દુઃખી, મન તું રામ ભજન કરી લે.
 જીવ તું જામગો જરૂર, મન તું રામ ભજન કરી લે.
 લખરે ચોર્યાસી ફેરા ફિરેગો, જીવ જામી જામી મરે.
 માત પિતા તેરા દાસ ને બંધુ, વાલે કારજ કછુ ના સરે.
 હસ્તી ને ઘોડા માલ ખજાના, ધન લંડાર ભયોં ધરે.
 મોરાં કે પ્રભુ ગિરધર નાગર, મેરો ચિત્ત ભજનમેં ધરે

(૨૫)

મંદિરિયામાં દીવડા વિનાનું અંધાડું. ટેક
 ખજાનામાં દેવળ જીભી રહી ચાંભલી રે,
 ત્રાફું નહિ ઝીલે એનો ભાર રે, મંદિરિયામાં,
 હાથમાં વાટકડી ને ઘરોધર ધુમતી રે,
 કોઇ તો આલોને ઝોધાડું રે, મંદિરિયામાં.
 ઉડી ગયો વાણીઓ ને, પડી રહી હાટડી રે,
 જમડા કરે છે ધિંગાણું રે, મંદિરિયામાં.
 બાઈ મોરાં કે પ્રભુ ગિરધર નાગર,
 આવતાં જમડાને પાછો વાળું રે, મંદિરિયામાં.

(૨૬)

જો છુમ તોડો પિયા મેં નહીં તોડું,
 તેરી પ્રીત તોડી કૃપ્યુ કોણું સંગ જોડું.
 છુમ ભયે તરવર, મેં જાઇ પંખીયા,
 છુમ ભયે સરવર, મેં તેરી મછીયાં.
 છુમ ભયે ગિરિવર, મેં બાઈ ચારા,
 છુમ ભયે ચંદા, હમ ભયે ચકોગ.
 છુમ ભયે મોતી પ્રભુ, હમ ભયે ધાગા,
 છુમ ભયે સોના, હમ ભયે સુહાગા.
 બાઈ મોરાં કે પ્રભુ, મજકે વાસી,
 છુમ મેરે હાકોર, મેં તેરી દાસી.

મીરાંબાઈ.

(૧૭)

હા રે કોઈ માધવ લ્યો માધવ લ્યો, વેચતી વ્રજનારી રે હારે.
માધવને મટુટીમા ધાલી, ગોપી લટકે લટકે ચાલી રે. હારે.
હા રે ગોપી ઘેલું શુ બોલતી જય, મટુટીમાં ન સમાય રે હારે
નવ માનો તો જીવો છતારી, માલી જીવે તો કુંજબિહારી રે હારે
વૃંદાવનમાં જતા દહાડી, વાસો ગૌ ચારે છે ગિરિધારી રે. હારે.
ગોપી ચાલી વૃંદાવન પાટે, સૌ વ્રજની ગોપીઓ સાથે રે. હારે.
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધરનાગર, જેનાં ચરણ કમળ સુખસાગર રે. હારે.

(૨૮)

બલિહારી રસિયા ગિરિધારી, મુદિર સ્યામ હો.
તજી અમને મયુરાના વાસી, આવા ન બનીએજ.
વાંસવટી વાગે એમા બલુકારા વાગેજ,
વ્રજનાટ લાગે અમને બારી રે. મુદિર.
જમનાનો કઠિા બહાલા ખાવાને દોડેજ,
અકળાવી દે છે અમને બારી રે. મુદિર.
વૃંદાવન કેરી શોખા, તમ વિના અમનેજ,
આખે દીપી નવ લાગે સારી રે. મુદિર
ગોવર્ધન તોલ્યો બહાસે, ટચવી આગળીએજ.
અમ ખ કોખ્યો ગિરિધારી રે. મુદિર
બાઈ મીરાં કે પ્રભુ ગિરિધર નાગર બહાલા,
ચરણ કમળ દાખી તારી બલિહારી રે. મુદિર.

(૨૯)

કરના કંઈરી, કયા દીલગીરી, સદા મમનમે રહેના રે;
કોઈ દીન વાડી ને કોઈ દીન જગવા કોઈ દીન જગવ રહેના રે. કર
કોઈ દીન દાથી કોઈ દીન ગેલા, કોઈ દીન ખલસે ચલના રે;
કોઈ દીન ગાજી કોઈ દીન તપાયા, કોઈ દીન શ્રમિ પડના રે. કર
કોઈ દીન ખાના કોઈ દીન પીના, કોઈ દીન જૂએ મોના રે;
કોઈ દીન પહેરના કોઈ દીન ઝોડના, કોઈ દીન ચીવગ ઝોડના રે. કર.

પદાવલી.

કોઈ દીન મોજાં કોઈ દીન નોડા, કોઈ દીન ફકમ ફકા રે;
મીરા કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, જૈસા કુ મત કરથા રે કર

(૩૦)

માર મોહું રે લક્ષ્મી વરને લટકે, ઘર ખોલુ ન ખટકે,
આ સસારીડા છે કુડો, હડિ ચરણે ચિત્ત અટકે
મોર સુકુટ કાને કુડળ, પીતાબરને લટકે
પૃથ્વાવતની કુજ ગલનમા, વેંત વાસને ઠટકે,
મીરા કે પ્રભુ ગિરધર નાગર રગ લાગ્યો રગ ચટકે.

(૩૧)

લેતા લેતા નારાયણનું નામ, દુનિયા લાગે છે
હરિ મહિર જાતા પાવલિયા રે દુખે, ફરી આવે સાડ ગામ રે—દુનિયા
અધડો ચાપ ત્યા દોઢીને જાયે, મધીને ધરના કામ રે—દુનિયા
ભાડ ભલેયા બુધ્ધકા વૃત્ય કરતા, ખેસી રહે ચારે જામ રે—દુનિયા
સતસંગ કરતા લાગન લાગે, અચ્ચાં કરે છે આધુ ગામ રે—દુનિયા
બાઈ મીરા કે પ્રભુ ગિરધર નાગર ચરણુ વખણ ચિત્ત હામ રે—દુનિયા.

(૩૨)

ઠહોને જોશી ખારા, નામ મિલન કળ હોશી,
ને જોશી મોહે પ્રભુ મીલે તો, હીરા જડાવુ તેરી પોથી
ને જોશી મોહે પ્રભુ ના મિલે તો, જુદી પડે તેરી પોથી
મીરા કે પ્રભુ ગિરધર નાગર, રામ મિલે સુખ હોશી

(૩૩)

ફાગુન કે દિન ચાર રે, હોરી ખેલ મના રે. રેડ
બિન કરતાલ પખાવજ બાજે બનલદેહી અનકાર ર
બિ સગ ગજ જતી સૂ ગાય, રોમ રોમ રગ સાર રે.
સીલ સંતોષદી ઠેસર ઘોશી, પ્રેમ પ્રીત પીચકાં રે,

મીરાંબાધ.

હિત ગુલાલ લાલ બધે બાદલ, બરસત રંગ અપાર રે.
ધટકે પટ સજ ખોલ દિયે હૈ, લોક લાજ સજ ધર રે,
હોરી ખેલ પ્યારી પિય ઘર આવે, સોહિં પ્યારી પિય પ્યાર રે.
મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધર નાગર, ચરન કમલ બલિહાર રે.

(૩૪)

મૈયા લે ચારી લકરી, લે ચારી કંબરી.
બહીયાં ચરાવન હું ન જાંઠરી.
સંગ કે ગ્વાલ બલિભદ્રકુ ન મોકલો, એકલો વનમેં ઝગાઈ.
સવન બનમેં કષ્ટ ખબર નાહોં પરે, સંગ કે ગ્વાલસજ મોહો ઝરાવે.
દાંદર મોર પંછી યું રટે, કૃષ્ણ કૃષ્ણ કહી મોહો ખીજવે.
માખન તો બલિભદ્રકુ ખિલાયો, હમકુ પિલાધ ખાટી જાસરી.
બિદાબનકે મારગ જાતાં, પાઉંમેં યુંજન જીતી કાંકરી.
મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધર નાગર, ચરન કંવલ તોરી આંખરી

(૩૫)

પિયા મહારે નૈથા આગે રહત્યો જી. રેક.
નૈથા આગે રહત્યો, મહોને બૂલ મન જાગ્યો જી.
બૌ સાગરમેં બટીજનનંદૂ, બેમ મહારી મુલ લીન્યો જી.
રાજાજી જેન પિયકા પ્યાલા, મો અમૃત કરદીબ્યો જી.
મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધર નાગર, મિલબિધુરન મન કીન્યો જી.

(૩૬)

રવામી સજ અંમાર કે રો, સાંજે શી બગવાન. રેક.
રવાવર જંગમ પાવક પાખી, ધરતી બીચ સમાન;
નજ મેં મરિમા તેરી દેખી, કુદરત કે કુદગાન.
સદામા કે દાગિદ ખોલે, બારે હી પંડિયાન;
રો મુદી તંદુલપી આખી, દીન્દો દબ્ય મદાન.
બારનમેં અર્જુન કે આગે, આપ બમેં રમવાન;
હનને આખે કુલકો દેખા, છુટ બમેં તીર કમાન

(૩૭)

જંસીગારો આયો મ્હારે દેસ ઘોરી સૌવરી સરત બાવી યૈસ.
આઈ જાઉં કર ગયા સૌવરા કર ગયા કોલ અનેક;
ગિણુને ગિણુને ઘિસ ગમ્મ લંગલી, ઘિસ ગમ્મ લંગલીકી રેખ.
મેં ઘોરાગિણી આદિખી ઘોરે મ્હારે કદકો સનોસ,
બિન પાણી બિન સાબુન સૌનરા હુઈ ગમ્મ ધૂધ સપેઠ

(૩૮)

રામ મિલનરો ધણો કુમાવો, નિત હઠ જોઉં વાટડિયો.
દરસણુ બિન મોહિં પથ ન સુઠાવે, કન ન પાત હૈ આખડિયો.
તલહ તલહ કે બહુ દિન ખાતે, પડી ગિરધરી દોસડિયો.
અબ તો બેગિ દયા કર સાહિમ, મેં દૂં લેરી હાસડિયો.
નૈથુ દુ ખી દરસણુ કો તરમે, નાખિ ન બેઠે સૌસડિયો.
ગત દિવસ યહ આગત મેરે, કબ હરિ રાખે પાસડિયો.
લખી લગન છટણી છી નાહી, અગ ક્યો ખીલે આટડિયો.
મીરા કે પ્રભુ ગિરધર નામર, પૂરે મનખી આસડિયો.

(૩૯)

પાયોજી, મૈને રામ રતન ધન પાયો
વરણ અમોલક દી મેરે સતગુરુ, કિરપા કર અપનાયો.
જનમ જનમખી પૂજી પામ, જમમેં સબી ખોવાયો.
ખગ્યે નહિ કોઇ ચોર ન લેવે, દિન દિન બદલ સનાયો.
સતગુરુ નાન ખેનરિયા સતગુરુ, ભવસાગર તર આયો.
મીરા કે પ્રભુ ગિરધર નામર, હગ્ગ હગ્ગ જસ ગાયો.

(૪૦)

કુખ મન દારે નાહિં ટરે
સનખાદી હગ્ગિયેં મે ગળ, નીચ ધર નીચ ખરે
પૌચ પાહુ અર કુતી દ્રૌપદી, હાડ દિમાલવ ગરે

મીરાંબાધ.

જન્મ ક્રિયા બલિ લેણુ ઇદ્રાસન, સો ખાતાલ ધરે.
મીરાં કે પ્રજુ ગિરીધર નાગર, વિષ સે અમૃત કરે.

(૪૧)

બગીયાં બગીયાં બગીયા રે, મારો વાલંમ બીગજ સારી બગીયાં. રેક.
મેર મુગ્ધ ખીતાંબર પહેર્યા, કુંડલ પર ચિત લગીયાં રે. મારો.
વંદા રે વનછી કુંજ ગલનમેં, સોળસેં ગોખીને કહાને કીયાં રે. મારો.
મીરાં કહે પ્રજુ ગીરીધર નાગર, ચરણ કમળ ચીત લગીયા. મારો.

(૪૨)

કુખજાને જાડુ દારો, જને મોહો સ્વામ દમારો રે. કુખ.
નિરમળ તીર જમુનાજીકો નાથો, ખીચમાં બેહેત જગ ધારો રે. કુખ.
ધત ગોકુળ ધન મધુસ નગરી, જધને પીએ જળ ખારો રે. કુખ.
જાડુકી પુડીયા બર બર મારે, ક્યા કરે બેદ બચારો રે. કુખ.
મીરાં કહે પ્રજુ ગીરીધર નાગર, આબર સ્વામ દમારો રે. કુખ.

(૪૩)

મધુવનમાં ગૂંજરીયાં લૂંટી, મારા ચીરની મટુકી ફૂટી રે. મધુ.
આહુડી તીરે ગંગાને પેઢી તીરે જમના, દધી માખણ લીધાં લૂટી રે. મધુ.
વંદાવનની કુંજ ગલનમેં, મહીકી મટુકી ફૂટી રે. મધુ.
મીરાં કહે પ્રજુ ગીરીધર નાગર, અધવચ પ્રીતકી પૂટી રે. મધુ.

(૪૪)

જપાદો મને શાને રોકો હો વાટમાં, દાણ લેવા સરીખા નથી માટમાં; જપા.
મારા રે સમ પ્રજુ મારી ગાગરમાં;
જળ ભરવાં જમુનાજીના ઘાટમાં, લાજ જસે ગોવંદજીની નાતમાં. જપા.
દાણ મસે તે વાલા વાટમાં ન રાક્ષીએ;
દાણ આપિય દાવમાં ગોકર્ણ, ફેરેસો તે પેલાં લોકર્ણ. જપા.
ગરમેગ મોતીનો દાર હે રે માદરો;
મારો દહયા કેમે તે દાર દુટમે, સામુજી ઘેર પુઠરો. જપા.

સઘળા ગોપીકા ઉભી જમનાને તીરે;
 મારે જવું સૈયરના સાથમાં, ઉભી ન રાખે વાતમાં. જવા-
 માથે રે માહારે મહી કેરાં માટ છે;
 માફે મહીનું તે આ માટ પુટશે, લજ્જા તમારી છુટશે. જવા.
 રૂમકે બ્રુમકે કરતાં આવો ને જાઓ છો;
 દાણ આપોની હાથમાં રોકકું, નથી હું નાનું છોકરું. જવા.
 મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર;
 કા'ને મહીની મદુહી ઝટ ફેડી, પ્રીતની મર્વાદા સૌ તોડી, જવા.

(૪૫)

રસીયા મને જાવા દીજે, તારું દાણ ચાપ તે લીજે. રસીયા.
 હું તો ગેહુજની છીજનારી, હું તો મહી વેચવા જઈ દહાડી;
 વાટડીએ આળ ન ફીજે. રસીયા.
 હું અપ્રુજાનની છોડી, મારે માથે મહીની ગોળા;
 લ્યો મધુરા ગોરસ પીજે. રસીયા.
 મારી સઘળા સાહેલી આ ચાલી, કાં મને ઘેરી ઉભા વનમાળા;
 મારગડે ધ્રુમ ન ફીજે. રસીયા.
 મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, છે સ્થામ મુંદર રસનો સાગર,
 તન મન ધન અર્પણ ફીજે. રસીયા.

(૪૬)

બસ ગદ્ય રાધે પ્યારી, મોરલીમાં, બસ ગદ્ય રાધે પ્યારી. ટેક.
 ગોરે ગોરે અંગ પર સાલુશ પિરાજે, ઉપર જરત કિનારી. મોરલીમાં.
 ગોરે ગોરે અંગ અવલસકી ચોળા, ઉપર દાર હજારી. મોરલીમાં.
 ગોરે ગોરે મુખ નટવરસે મોતી, ટીનડીકી ગન ન્યારી. મોરલીમાં.
 મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, મુંદર મુખપર વારી. મોરલીમાં.

(૪૭)

જાનીન પરજાનાં તે દાણ ડોણ લે છે, એની વસ્તિમાં ડોણ આવી રહે છે. જ.
 જાનાં તે દાણ કાને સાંજ્યાં નથી જો, એવો ડોણ આવી હાથમાં રહે છે. જ.

મીરાંબાઈ.

મથુરાં ચંદ્રી વાલા જોડુન ન આવીએ, દોર ચારી વળી દાણ લે છે. જ.
મીરાં દહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, દાણ દેતાં ચરણ ચીન રહે છે. જ.

(૪૮)

મારો ચીર દો વનમાળી, હું છું અજગા બાલી રે. મારો.
ચીરું સોર કદમ પર બેડે, હું છડી જગમાં ઉધાડી રે. મારો.
ચીરકે બદલે પીતાંબર લડીંગી, જગસે હો જાડી ચારી રે. મારો.
પોએણુ પત્ર ધરી નિકળી ગયે, કૃષ્ણ હસત દે તારી રે. મારો.
મીરાં દહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, ઇળા પુરયે વ્રજની બાલી રે. મારો.

(૪૯)

વાછડી હા રેડી, હો લાલ, તારી વાછડી રે. લાલ.
એવડ એવડ નાડી બાંધી, ત્રેવડ નાડી તોડી રે. લાલ.
દોણી લખને દોવા બેડી, જડા નાંખ્યા મોડી રે. લાલ.
તે વાછડીના પગજ બાંધ્યા, તોએ તે પાટુ મરોડી રે. લાલ.
મીરાં દહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, વળી મુઠેની એને છોડી રે. લાલ.

(૫૦)

હું જાડી રે જમનાં પાણીમાં, એકપંથ દો દાન સરે;
જગ ભરવું બીજું દરિને મગવું, દુનિયાં બોળી દાઝે મરે. હું =
અળણપણામાં દાંધ રે નવ સુચું, જસોદાજી આગળ રાડ કરે;
મોરલી વળડી વાલો મોહ ઉપજાવે, તલવલ મોરો છવ કરદે. હું ન
વૃંદાવનને મારગ જતાં, જનમ જનમની પ્રીત મળે;
મીરાં દહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, ભવસાગરનો ફેરા દળે. હું જ.

(૫૧)

રે મારા સ્યામ દાલે મળજો, પેલા કણાં વચન તે પાળજો રે. મારા.
જ જમનાં જળ પાણી જતાં, મારગ વચ્ચે વેલા મળજો રે. મારા.
લખણની વદાલી દાસી, - પ્રીત દરી પરવરજો રે. મારા.
રે આજ ન દરિયે વાલા, વચન કહ્યું તે સ્મરજો રે. મારા.

પદાવલી.

ધણેજ રનેહ ચપાથી ગિરિધર, લોક લજ્જાથી વળજે રે મારા.
મીરા કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, પ્રીત કરી તે પાળજે રે. મારા,

(૫૨)

કાગળ ફેણુ લઈ જાય રે, મયુરમા વસે મેવાસી, મોરા પ્રાણુ પિયાળ ટેક.
એ રે કાગળમા ઝાઝુ શું લખીએ, ચોડે ચોડે હેત જણાય રે મોરા.
મિત્ર તમારા મળવાને ઇચ્છે, જસોમતી અવ ન ખાય રે. મોરા.
સેજલડી તો મુને સુતી રે લાગે, રડના તો રજની જાય રે. મોરા.
મીરા કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, ચગણુકમળ ત્યાં જાય રે મોરા.

(૫૩)

મુજ અખળાને મોટી મીરાત બાઈ, રામળો ધરણું મારે સાચુ રે.—ટેક.
વાળી ધડાણુ વિકુલ વરકેરી, હાર હરિનો મારે હધે રે;
ચિત્તમાળા ચણુરમુજ ચૂલો, શીઠ સોની ધૈર જપ્પે રે. મુજ.
ઝાઝરિયા જગજીવનકેરા, કૃષ્ણજી કલ્સા ને કાખી રે;
વિહુડા ધુધરા રામ નાગયણુના, અણુવટ અંતરજામી રે. મુજ.
પેટી ધડાણું પુરુષોત્તમકેરી, ત્રિકમ નામનું તાણું રે;
કુમ્મી કરાણું કરુણાનંદકેરી, તેમા ધરણું મારૂં ધાણું રે. મુજ.
સાસરવાસો સન્નિને બેળી, હવે તથી કાષ્ટ કાચુ રે;
મીરા કહે પ્રભુ ગિરિધરનાગર, હરિને ચરણે જામું રે. મુજ

(૫૪)

બોલ મા બોલ મા બોલ મા રે, રાધાકૃષ્ણ વિના બીજું બોલ મા.—ટેક.
સાકર શેરડીનો સવાદ તજને, કડવો લીમડો ઘેળ મા રે, રાધાકૃષ્ણ
ચાહા સરજનું તેજ તજને, આગીયા ઝંગાતે પ્રીત જોડ મા રે, રાધાકૃષ્ણ
હીરા ગણેક એવેર તજને, કથીર સંગાતે મણિ તોળ મા રે, રાધાકૃષ્ણ.
મીરા કહે પ્રભુ ગિરિધરનાગર, ચરીર આપ્યું સમતોલ મા રે, રાધાકૃષ્ણ.

(૫૫)

પ્રેમની પ્રેમની પ્રેમની રે, મને લાગી કદારી પ્રેમની.—ટેક.
જળ જસુનામાં બરવા ગયાતા, હલી ગાગર માથે હેમની રે. મને.

મીરાંબાઈ,

કાચે તે તાંતણે દરિજાએ બાધી, જેમ ખેંચે તેમ તેમની રે. ' મને.
મીરાં દહે પ્રભુ ગિરિધરનાગર, યામળા મુરત શુભ એમની રે. મને.

(૫૬)

લેહ લાગી મને તારી, અત્યાજી લેહ લાગી મને તારી — ૨૬.
કામકાજ મુઠ્યુ ને કામજ મુઠ્યુ, મનમા ચાહું છું મોરારી. અત્યાજી.
ખમે છે કામળા ને કાચમા છે વાંસળી, ગોકુળમા ગાયો ચારી અત્યાજી.
રોગ સદત્ર ગોપિયોને વરિયા, તોય તમે બાગચડચારી. અત્યાજી.
મીરાં દહે પ્રભુ ગિરિધરનાગર, ચરણ દમન બલિદારી. અત્યાજી.

(૫૭)

ગમ સ્ત્રીનાપતિ તારી લેહ લાગી, હો તમને બજેથી મારી બીડ બાગી. રામ.
ધગો તે કપો મને નથી ગમતો, સાધુ મંગાધે મારી પ્રીત બાધી. રામ.
કામકાજ છોડ્યા મેં તો લોક લાજ મેલી, પ્રેમ મગનમા હું રાજી. રામ.
અગાનની કોટડીમાં હું ધણી આવે, પ્રેમ પ્રકાશમા હું ભગી. રામ.
દુરિજન લોક મારી નિંદા દરે છે, વાલા લાગે છે મને વેગગી. રામ.
નાચી કૂદોને મેં તો ભક્તિ ન દીધી, લોકની લાજ મેં બહુ રાખી. રામ.
ધ્રુવજીને લાગી પ્રસાદજીને લાગી, કૌપદીની સમામા બીડ બાગી. રામ.
બાઈ મીરાં કે પ્રભુ ગીરધરના ગુણ, જનમો જનમની હું ત્યાગી રામ.

(૫૮)

રામ નામ માહર દટકા, હાં રે મુખ આવે અમી રમ લટકા;
હા રે જેને રામ બજન પ્રીત ઘોડી, તેની જીભલડી સ્થોને તોડી
હા રે જેણે ગમગણા ગુણ ગાયા, તેણે જામના માર ન ખાયા,
હા રે ગુણ ગાય છે મીરાં બાઈ, તમે દરિ ચરણે ભજો ધાઈ.

(૫૯)

મારા પ્રાણ પાતંગિયા વહેલા આવો રે,
તમરે વિના હું તો જામ જોગણ છું. ૨૬.
નમિ કમગથી મુરનારે ચાલી,
જનને તખતપર ગણ રચીયા રે; હું તો જનમ.

પદાવલી.

સુખમના નાડી ઝેની સેજ બિછાવે,
 તે દી રંજ બીના છે રાસ ધારી;
 તમરે પિનાતું મારે અંતર અંધારૂં રે,
 મારા જગના જીવન વહેલા આવે રે. હું તો જનમ,
 માતું ધરેણું મારે તું છે જામળીયા રે,
 અવર ધરેણું મારે હાથ નહિ આવે રે;
 કુંવરપામનાં જે દી મામેસાં પૂર્યાં,
 તેદી જામ ભરીને વહેલા આવે રે. હું તો જનમ,
 સાવરે સોનાના કરિના વાધા શીવડાતું રે,
 પ્રીતમજીને પ્રણામ કરીને;
 વિઠ્ઠલરાય જે દી વરવાને આબ્યા,
 તે દીના વિટાણા છે વરમાળે રે, વહેલા આવે રે. હું તો જનમ,
 કાગળીયાનો જે દી કટકો ન હોતો રે,
 મસ મોંધી રે જે દી સેખણ ન હોતી રે;
 વાહલા વિદુર તે જાખને ઝોટણું કહેજો રે,
 તમે એકવાર મળવાને, વહેલા આવે રે. હું તો જનમ,
 મધુરી નાદની મોરલી રે વાગે રે,
 સુરતીયામાં રાધાજી જાગે રે;
 મીરાંનો સ્વામી જે દી ગિરધર મળશે,
 તે દી દાસીનાં કુખમાં ભાગે રે, વહેલા આવે રે. હું તો જનમ.

(૬૦)

ધ્યાન ધણી રૂંધે ધરવું રે, ખીજું, મારે શું કરવું;
 શું કરવું રે મુંદર સ્થામ, ખીજીને મારે શું કરવું ટેક.
 નિત્ય હઠિને અમે નાહીએ ને ધોષએ રે,
 ધ્યાન ધણીતાણું ધરીએ રે. ખીજું.
 સંસાર સાગર મહાજળ ભરીયો રે વાલા,
 તારે ભડૂંસે અમે તરીએ રે. ખીજું.
 સાધુ જનને ભોજન જમાડીએ વાલા,
 જૂઠું વધે તે અમે જમીએ રે. ખીજું.
 વૃંદા તે વનમાં રાસ રચ્યો રે વાલા,
 રાસ મંડળમાં તો અમે રમીએ રે. ખીજું.

મીરાંબાઇ.

હીર ને ચીર મને કામ ન આવે વાલા,
મગવા પહેરીને અમે જામીએ રે. બીજું.
બાઇ મીરા કે પ્રભુ ગિરધરનાગર,
ચરણ કમળમા ચિત્ત ધરીએ રે. બીજું.

(૬૧)

કાઢાનેા માગ્યો દે, છુતારો માગ્યો દે, વગ તો રાધાનેા, મને કાઢાનેા માગ્યો દે. ટેક.
વૃદ્ધા રે વનમા જે દી રાસ રમ્યાંતા, સોજસે ગોપીમા ઘેનો કાઢાન. વગ તો
હાથી ને ઘોડા બાઇ માવ ખજના, હૈયા કેરો હાર લે માન. વર તો
તલભર જવભર ધણો નવ કીધો, જવે તોળીને પાછો લે. વર તો.
બાઇ મીરા કે પ્રભુ ગિરધરનાગર, ચરણ કમળ ચિત્ત દે વર તો

(૬૨)

નાગર નંદા રે બાળમુકુદા, છોડી ઘોને જગના ધધા રે; નાગરનંદા,
મારી નગરે રહેજો રે નાગરનંદા. ટેક.
કામ ને કાજ મને કાંઈ નવ સજે, જૂની ગઇ છુ મારા ધર ધધા રે. મારી.
આહું અવળું મેં તો કાઇ નવ જોયું, જોયા જોયા છે પુનમ કેરા ચંદા રે. મારી
બાઇ મીરા કે પ્રભુ ગિરધરનાગર, લાગી છે મોહની મને કદા રે. મારી

(૬૩)

દવતો લાગેલ કુમરમે, કહોને ઓધાજી હવે કેમ કરીએ;
કેમ તે કરીએ, અમે કેમ કરીએ, દવતો લાગેલ કુમરમે કહોને ટેક
હાલવા જઇએ તો વહાલા હાથી ન રાડીએ,
એસી રહીએ તો અમે જળી મરીએ રે; કહોને.
આરે વરતીએ નથી ઠેકાણું વહાલા હેરી,
પર વરતીની પાએ અમે ફરીએ રે. કહોને
સંસાર સાગર મહાજળ બરીયો વહાલા હેરી,
બાહેડી જાલો નીકર બડી મરીએ રે. કહોને.
બાઇ મીરા કે પ્રભુ ગિરધરનાગર હેરી,
ચરણ તારે તો અમે તરીએ રે કહોને.

પદાવલી.

(૬૪)

શાન કટારી મારી, અમને ગ્રેમ કટારી મારી. ૨૬.
મારે આંગણે રે રામજી તપસીઓ તાપે રે,
કાને કુડળ બટાધારી રે; રાણાજી અમને.
મકનોસો હાથી રામજી, લાલ અંખાડી રે,
અંકુશ દધ દધ દારી રે; રાણાજી અમને.
ખારા સમુદ્રમા અમૃતનું વહેણીયું રે,
એવી છે બકિત અમારી રે; રાણાજી અમને.
બાહ મીરા કે પ્રભુ ગિરધરનાગર,
ચરણ કમળ બલિહારી રે; રાણાજી અમને.

(૬૫)

તમે જાણી લ્યો સમુદ્ર સરીખા, મારા વીરા રે,
આ દીલ ને ખોલીને દીવો કરે રે, હોજી. ૨૬.
આ દાવામા છે વાડીઓ રે હોજી,
માહે મોર કરે છે ઝંઝેરા રે. મારા વીરા રે આ.
આ રે દાવામા છે સરોવર રે હોજી,
માહે હસ કરે છે કલ્સોલા રે. મારા વીરા રે આ.
આ રે દાવામા છે હાટકા રે હોજી,
તમે વણુજ વેપાર કરોને અપરપારા રે મારા વીરા રે આ.
બાહ મીરા કે પ્રભુ ગિરધર નાગર હોજી,
દુજો અમને સંત ચરણે વાસેરા રે. મારા વીરા રે આ.

(૬૬)

કૃષ્ણ મેરે નજરકે આગે કાઢે રહો રે. ૨૬.
મે જો જરી સામ ઘોર બલી હૈ, બલીહી જરી મેરે દીલ રહો રે કૃષ્ણ.
પ્રીતકો પેડો બહુત કહીન હૈ, ચાર દેહી દશ ઘોર રહો રે. કૃષ્ણ
મીરાં કે પ્રભુ ગિરધરનાગર, પ્રીત કરે તો મેરા બોલ સહો રે કૃષ્ણ.

(૬૭)

ચરણ રજ મહિમા મેં જાની. ૨૬,
ચેહી ચરણસેં અંગા પ્રકટી, બગીરથ કુલ તારી. ચરણ.
ચેહી ચરણસેં વિગ્ર સુદામા, હરિ કચન ધામ દીની. ચરણ

મીરાંબાઇ.

ચેહી ચરણસે અહસ્યા ઉધારી, ગૌતમકી પટરાની. ચરણ.
મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધરનાગરં, ચેહી ચરણકમળમેં લપટાની. ચરણ.

(૬૮)

કાચકું ન લીયો તખ તું, કાચકું ન લીયો,
રામજીકો નામ તખ તું કાચકું ન લીયો. ટેક.
નવ નવ માસ તુને ઉદરમેં રાખ્યો,
કુલશે કુલાયો તુને પારણે પોદાયો. રામજીકો.
રતનસો જતન કરી તુને રાખ્યો,
બડો રે બયો તખતે કુલ લગાયો. રામજીકો.
શુનકાકો બેટો ગણીમાંહી ડોલે,
પિતા ખીન પુત્ર એ શુનકાકો કહાયો. રામજીકો.
બાઇ મીરાં કે' પ્રભુ તિહારા બનન ખીના,
આવો હડો મનખો તે એજે ગુમાયો. રામજીકો.

(૬૯)

ગધા ખારે દે ડાંગજી બંસી હમરી; રાધા. ટેક.
ચે બંસીમેં મેરા પ્રાન ખસતહે, વો બંસી લે ગઈ ચેરી. રાધા.
ના સોનકી બંસી ના રૂપેરી, હરે હરે બાંસકી પેરી. રાધા,
ધટીએક મુખમેં ધટીએક દરમેં, ધટીએક અધર ધરી. રાધા.
મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધરનાગર, ચરણકમળપર બરેરી. રાધા.

(૭૦)

અબોલા શીદ લોહો, મારા રાજ, પ્રાણજીવન પ્રભુ મારા; અબોલા.
અમે તો તમારા તમે તો અમારા, ટાળી દોષ શીદ દો છો રે, મારા રાજ.
અમે તો તમારી મેવા દરીએ, સુખ લેધને દુઃખ દોહો રે, મારા રાજ.
જેલું પોતાની માસી મારી, તેનો શો વિશ્વાસ રે, મારા રાજ.
અમુત પાકને ઉઢેયાં પદાલા, વિખડા ધોળા શીદ પાચો છો રે, મારા રાજ.
ઉડા કુવામા ઉનાર્વા પાહાલા, વરત વાદી શું જાચો છો રે, મારા રાજ.
મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધરનાગર, ચરણકમળ ચિત રોહો છો રે. મારા રાજ.

પદાવલી.

(૭૧)

કવન ગુમાન બરી, બંસી તું કવન ગુમાન બરી. ૨૬.
અપનો તનપર છેદ પડેએ, બાલા તું બિહરી. બંસી.
જાત જાત સજ તોરી મેં જાનું, તું જનકી લકરી. બંસી.
મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધરનાગર, રાધાસેં કીધુ ઝગરી. બંસી.

(૭૨)

બજ લોતી સંતો, બજ લોતી સાધો, રામજી ધીના કેસો જીવજી રે, હો જી. ૨૬.
તનનો બનાવું તણુરો, જીવનો તાર તણુલુ રામ;
બન બન બાજો ધૂધરા, જીવને લાડ લડાવું રામ. બજ.
આંગણે આંણીઆરા આટલા, મંદિર લીધ્યા ના હીસે રામ;
શેર અનાજને સેવતા, જીવડો જાતા ના હીસે રામ. બજ
કાપાને આણું આરીયા, જમ પાછા ના ફરે રામ;
સાત સાહેલીના સુમખમાં જીવને આગળ વરાવે રામ. બજ.
તલ તલ દેહ હોમીયા, જરા આચા ન મોહું રામ;
જીવડો જામ તો જાત રેહું, હરિની બકિત ના છોડું રામ. બજ.
નદીરે કીનારે બેઠી હું નયણે નીર વહેવડાવું રામ;
કાપાની કંઈ વાડી હું, નદી રે કિનારે અંધો રોપાવું રામ. બજ.
કહાનજના હાથની રેખા અંદે, ખીન અંધે કળિયે આંખે રામ;
દાસ મીરાંબાઈની વિનિતિ, કાઠેર દાસી છાજ કહાવું રામ. બજ.

(૭૩)

પીમા કારણ રે પીળા બાઠ રે, લોક જાણે ઘટ રોગ;
જપ જપલા મેં કહ કહ, મોઝ પીયુને મીલન લીધો જોગ રે.
નાડી વેદ તણવીયા રે, પદ પંધાળે મોરી બાહ;
એ રે પીડા પડખે નહિ, મોરે કરક કળજડાની માહ રે.
જાઓ રે વેદ ધેર આપને રે, માહાઈ નામ ના સેય;
હું રે ધામલ હરિ નામની રે, માહ કડો લેખ આપડ ના દેશ રે,
અધરસુધા રસગાગરી રે, અધરરસ મોરસ લેય;
બાહ મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધરનાગર, ફરીને અમી રસ પીવેય રે.

(૭૪)

જેને મારા પ્રભુજીની ભક્તિ ન ભાવે રે, તેને ઘેર સીદ જાહે;
જેને ઘેર સંત પ્રાણી ના આવે રે, તેને ઘેર સીદ જાહે. ૨૬.
સસરો અમારો અંતિનો બડકા, સાસુ સદાની સૂણી રે;
એની પ્રત્યે મારૂં કાષ્ટ ના ચાલે રે, એને આમણીએ નાખું પૂણી રે. તેને.
જોડાણી હમારી ભમરાનું જાણુ, દેરાણી તો દિલમા દાજી રે;
નાહાની નણુદ મો મચકોડે રે, તે ભાવજે અમારે કમ્મે પાજી રે. તેને.
* * * * * તે જળતામા નાખે છે વારી રે;
મારા ધર પછવાડે સીદ પડી છે, બાપ તું જીતે ને હું હારી રે. તેને.
તેને ખુણે બેસીને મેં તો જીણું કાઢ્યું, તે નથી રાખ્યું કાષ્ટ કાઢ્યું રે;
દાસી મીરાબાઈ ગિરધર ગુણુ માવે, તારા આમણીઆમા ચેષ્ટ ચેષ્ટ નાનું રે. તેને.

(૭૫)

લગ રહેના, લગ રહેના, હરિ ભજનસે લગ રહેના, લગ રહેના. ૨૭.
સાહેબકા ધર દૂર હે રે, જોસી લગી ખજૂર;
ચઢે તે ચાખે ગ્રેમ રસ, પડે ચકનાચૂર. ભજન.
કયા બકતરકા પહેરના રે, કયા દાલોડી ઓથ;
ચરે પૂરેકા પારખા રે, લહે ધણીસે જોર. ભજન.
કાહન કટારી વડી રે, ગુરુ ગોવિંદ તલવાર,
ધનુષ્ય રૂપી ભાલાબાધ કે, કણુ ના લાગે દાર. ભજન.
હાડ ચામડી દેહ બની રે, નવ નાડી દશ કોર;
મીરા કે પ્રભુ ગિરધર નાગર, લગી મર્મકી ચોટ. ભજન.

(૭૬)

કંથુ લગનકી પ્રીત રે, હરિ લાગી સોષ જાને કંથુ.
પ્રીત કરી કણુ રીત ના જાણી, છોડ ચલે અધખીય; હરિ.
કંથુકી વેળા કોષ કામ ન આવે, સુખકે સગ હે મિત. હરિ.
મીરા કે પ્રભુ ગિરધર નાગર, આખરી જાત આહીર; હરિ

પદાવલી.

(૭૭)

ઠાળાનાં ઠઠણુ ઠઠયાં રે, ઝાધવજી, ઝેવાં ઠાળાના ઠઠણુ ઠઠયાં રે. ટક.
ટીટુડીનાં છડાં છગાર્યાં, મંજરીના રાખ્યાં છઠયાં રે. ઝાધવ.
ઝેહયાં ઝજરાજી ઉઝાર્યો, ગોકુળમાં ચારી ગઠયાં રે. ઝાધવ.
ગોકુળ સધળું રેલણું રાખ્યું, ગોવર્ધન કર ધધ્યાં રે. ઝાધવ.
મીરાં ગાવે ગીરધરના ગુણ, મંતો તોરે લાણું પૈયાં રે. ઝાધવ.

(૭૮)

માર્ચા રે મોહનાં બાણ, ધૂતારે મને માર્યાં મોહનાં બાણ. ટક.
ધુવને માર્યાં પ્રહલાદને માર્યાં, તે ઠરી ના બેઠા ઠામ. ધૂતારે.
ધુકદેવને ગર્ભવાસમાં માર્યાં, તે ચારે મુગમા પરમાણુ. ધૂતારે.
હિરણ્યકશ્યપ મારી ઉગાર્યો પ્રહલાદ, દૈત્યનો ફેડયો છ ઠામ. ધૂતારે.
સાગર પાજ બાધી વા'લે સેન ઉતારી, રાવણ હણ્યોં એક બાણુ. ધૂતારે.
મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધરના ગુણ, હમને પાર ઉતારો શ્યામ. ધૂતારે.

(૭૯)

મેરલીએ મોઢાં મોહન, તારી મેરલીએ મન મોઢાં ટક.
ચારે કારણ સામળીયા પહાલા, તણુ ભુવન મેને ભોયા રે. મોહન.
ચારા સરખા પ્રભુ નવ કોષ દીઠા, તણુ ભુવન મનડે ન મોઢા રે. મોહન.
મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધરના ગુણ, ચરણ કમળ ચિત્ત મોયાં રે. મોહન.

(૮૦)

મળ્યો નટાધારી, ભેગેશ્વર બાવો, મળ્યો રે નટા ધારી. ટક.
હાથમાં ઝારી હું તો બાળ કુંવારી વા'લા દેવલ પૂજવાને ચાલી. ભેગેશ્વર.
સાડી ફાડીને કશની કાઢી વા'લા, અંગપર વિશ્વતિ લગાડી. ભેગેશ્વર.
આસન વાળી બાવો મદીમાં બેઠો વા'લા, ઘેર ઘેર અલખ જગાડી. ભેગેશ્વર.
મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધરના ગુણ વા'લા, મેમની કટારી મુને મારી. ભેગેશ્વર.

(૮૧)

કંહી જાઈ કંઈ પોકા, કારી મુને ધાવ લાગેયે, મેં કંહી જાઈ કંઈ પોકાર કાગી રે.
પીયુષ હમારો પારધી બગેયે, મેં તો જાઈ હરણી થીકાર રે. કારી મુને.

દૂરસે યો આપ જોળી લગ ગઈ ચીરે, નીકર ગઈ પારમપાર રે. ઠારી મુને.
પ્રેમની દહારી મુને ખેંચ કર મારી થી, થઈ ગઈ હાલ બેહાલ રે. ઠારી મુને.
મીરાં કે પ્રભુ ગિરધરના ગુણ, હો ગઈ પારમપાર રે. ઠારી મુને.

(૮૨)

મને મલીયા મિત્ર જોપાળ, નહિ આઈ સાસરીએ. ટેક.
મંસાર માઈ હો સામઈ ને વૈકુંઠ મારો વાસ રે;
લક્ષ્મીચોરાસી મોગે હો ચુંદો રે, હરિ મેં તો વર્ષાજોપાળ લાલ નાય. નહિ જાઉં.
સામુ હમારી સુપ્રમથા રે, સસરો પ્રેમ સંતોષ રે;
જો જુગોલુગ છવળે રે, હાં રે પેલો નાવલીયો નિદોષ. નહિ જાઉં.
ઓહુ તો નવરંગ ચુંદી રે, નાહ ઓહુ કાળજી લગાર રે;
ઓહુ પ્રેમરસ ચુંદી રે, હાં રે મારાં પાપ નિવારણ કરનાર. નહિ જાઉં.
દીઝરને દોનું હે દીકરી રે, દોનું રાજકુમાર રે;
એકને સત્યયુગ મોહી રજો રાજા, ફુલ રહી ધલયાર. નહિ જાઉં.
એકેકનો ગુરુ જોવિંદજી હો રે, ફુલમે હે સંસાર રે;
રાજા છડો ચિત્રકુટને રે, હાં રે વાંલા ગામડાં સોલ દબાર. નહિ જાઉં.
અપના પિયાકુ જાળને કહેજો રે, ધણુ દહાડાનો ધરવાસ રે;
બેઠ કર જોડી હો વિનવે રે, હાં રે ગુણ ગામ મીરાંબાઈ દાસ. નહિ જાઉં.

(૮૩)

કામ નહિ આવે તારે કામ નહિ આવે, પ્રભુ વિના તારે કામ નહિ આવે.
રચિ રચિ અત્રનો ભોજન બનાવો, તા પરે તન તાપ કર લગાયો રે. હરિ વિના.
રત્ન જલ કરી એલી પુતર જાયો, કાણું કાણું વાકું લાડ લડાયો રે. હરિ વિના.
તરીયા દહે તોરી સાય ચલુંગી, હુંદી હુંદી વામો ધન ખાયો રે. હરિ વિના.
કાલ કાલ કરે ધરયા બાહરી, કાણું રે રહેવા ન પાયો રે. હરિ વિના.
બાઈ મીરાં કે પ્રભુ ગિરધરના ગુણ. ચરણે રહી ચરણ ન ધરાયો રે. હરિ વિના.

(૮૪)

મો રે સ્યામ હરિ લજ્જા મોરી, રાખો સ્યામ દરિ.
મહી બેઠે, અર્જુનહી બેઠે, તેણે મારી ગરજ ન સરી. લજ્જા.

કુદ કુરોમન ચીરને ખેંચાવે, સળા ખીચ ખડી રે કરી. લજ્જા,
ગરહ ચઢીને ગોવિંદજી રે આવ્યા, ચીરના તો વા'ણ ભરી. લજ્જા,
ખાઈ મીરાં કે પ્રભુ ગિરધરના ગુણ, ચરણે આવી તો ઉગરી. લજ્જા.

(૮૫)

માર્ગાં છે મોહનાં બાણ, વા'લીડે અખને માર્યાં છે મોહનાં બાણ,
તમારી મોરલીએ મારાં મનમાં વિધાયાં, વિધાયાં તન મન પ્રાણ વા'લીડે.
વૃન્દાવનને મારગ જતાં, હાં રે મારો પાસવડો મો તાણ. વા'લીડે.
જળ જમના જળ સરવા ગમ્યાંતાં, હાંલે ઉભો પેશો કા'ન, વા'લીડે.
મીરાંખાઈ કે પ્રભુ ગિરધરના ગુણ, ચરણ કમળ ચિત્ત આણ. વા'લીડે.

(૮૬)

કનૈયા બસ જાઈ, અખ નહિ બસ રે ગોકુલમે; કનૈયા બસ જાઈ રે.
કાળા હોડે કામળા રે, કાળા હેરે કહાન,
મુંદાખનડી કુંજ ગઢનમે, ખેલત ગોપી તજ માન. કનૈયા.
ધેર આછ ગોવાસન, ધેર ખાચે ગોવાળ,
હરિ હજુ નહિ આવે રે, મેરો મદન ગોવાળ. કનૈયા.
સોનેડી બંસવિયાં, રૂપેડી જંજીર,
ગાવે ને બજાવે કાનજી, તડ જમનાડે તીર. કનૈયા.
જમનાજી નીરે તીરે, બંગલા બનાવું,
બંગલાડી બીને બીલે, ભરખેર પ્રેમ ચણાઈ. કનૈયા.
મીરાં કે પ્રભુ ગિરધર ખારે લાલ,
અખ કોઈ મત પડો રે, મેરે ખ્યાલ. કનૈયા.

(૮૭)

જટ છો મેરો ચીર મોરારી રે, જટ છો મેરો ચીર.
મેરો ચીર કદમ ચઢ્યોડો, મેં જલ ખીચ ઉધાડી, હારે લાલા, મેં જલખીચ ઉધાડી,
ઉભી રાધા ચરજ કરત હે, હો ચીર દીઓ ગિરધારી;
પ્રભુ તોરે પાપ પડંગી. જટ છો.
જો રાધા તેરો ચીર ચઢાવત હો, જલસે હોળ ન્યારી; હારે લાલા, જલસે.
જલસે ન્યારી કા'ના કણએ ના હોવુંગી, હમ હો પુરુષ કમ નારી;
લાજ મોકે આવત બારી, જટ છો.

તુમે તો કુંવર નંદલાલ દહાવો, મેં બ્રહ્મમાન દુહારી; હારે લાલા, મેં.
મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધરના ગુણ, તુમ છતે હમ દારી;
ચરન પર જઈ જલિદારી. જી હો.

(૮૮)

બજન બરોસે અવિનાશી, મેં તો મજન 'બરોસે અવિનાશી. ' રેક.
જપ તપ તીર્થ દ્યુએ ન જાણું, શરત મેં ઉઠાસી રે; મેં તો.
મંત્ર ને જંત્ર દ્યુએ ના જાણું, વેદ પદ્યો ન મેં દાસી; મેં તો.
મીરાં કે' પ્રભુ ગિરધરનાગર, ચરણ હમગણી હું દાસી; મેં તો.

(૮૯)

મન રે પસિ હરિકે ચરન.
સુભગ સીતલ હમલ કામલ ત્રિબિધ જવાલા હરન;
જે ચરન પ્રહલાદ પરમે ધન્ધ પડવી ધરન.
જિન ચરન ધ્રુવ અટલ કીનો રાખિ અપને સરન;
જિન ચરન અદ્વાંત બેટયો નખસિખો શ્રી બરન.
જિન ચરન પ્રભુ પસિ લીને તરી ગૌતમ ધરન;
જિન ચરન દાસીદિ નાથ્યો ગોપ લીલા હરન.
જિન ચરન ધાર્યો જોબર્ધન ગરમ મધવા હરન;
દાસ મીરાં લાલ ગિરધર અગમ તારન તરન.

(૯૦)

મ્હારો જનમ મનકો સાથી, યાંતે નહિ બિસરું દિન રાતિ
તુમ દેખ્યા જિન દલ ન પંડત હૈ, જનન મેરી છાતી,
હિમી ચઢ ચઢ પંથ નિહારું, રાય રાય અંખિયાં રાતી. મ્હારે
યો સંસાર સકલ જગ જૂઠો, જૂઠા કુલ ર. નાતી,
દોક દર જોડ્યાં અરજ કરન હું, મુણ લીજ્યો મેરી બાતી. મ્હારો
યો મન મેરી બોલો હરામી, જ્યૂં મદમાતો દાથી,
સન ચર દલ પયો સિર બિપર, આકુસ દે સમજાતી. મ્હારો.

પદાવલી.

મીરા કે' પ્રભુ ગિરધર નાગર, હરિ ચરણાં ચિત રાતી,
પલ પલ તેરા રૂપ નિહાઈ, નિરખ નિરખ સુખ પાતી. મહારા.

(૯૧)

મીરા' કેા પ્રભુ સાચી દાસી બનાઓ, જુડે ધણેસે મેરા ફંદા છુડાઓ.
ભૂટે હી લેત, વિવેકકા ડેરા, યુદ્ધિબલ યદપિ કરૂ બહુ તેરા;
હાય નામ નહિં કહ્યુ બસ મેરા, મરત હું બિખસ પ્રભુ ધાઓ સમેરા.
ધર્મ હપદેશ નિતપ્રતિ સુનતી હું, મન કુચાલસે બી ડરતી હું;
સદા સાધુ સેવા કરતી હું, સુમિરણુ ધ્યાનમે ચિત ધરતી હું.
ભક્તિમાર્ગ દાસીમે દિખાઓ, મીરા કેા પ્રભુ સાચી દાસી બનાઓ.

(૯૨)

ચાકર રાખોજી, અમને ચાકર રાખોજી; સામળિયા ગિરધારી લાલ ચાકર રાખોજી.
ચાકર રહિશું યાગ બનાઈશું, નિત ઉઠી દર્શન પામશું;
વૃન્દાવનકી કુજ ગલનમે, ગોવિંદના ગુણ ગામશું અમને.
ચાકરીમા દર્શન માશું, સમરણ માશું ખરચી;
ભાવ ભક્તિ જગીરી જાશું, તીનો બાતા સરખી અમને.
પ્રેમ પ્રીતિસે ધ્યાન લગાયા, રામકૃષ્ણ લો લાવા;
સુરત ધુરત જગીરી પાયા, નિરબે પદ લિખાયા અમને

(૯૩)

હોડી શી રીતે ઉતારે પાર ?
સંસાર સાગરનો બે છે બારે માહે બર્ષો છે બહુ બાર—હોડી.
કામ ક્રોધ ,બે કટાક્ષ ઉમરાવ, મદ મમતા મોહ વાર—હોડી.
શીલ સંતોષી સદ અગ્રવો, હરિ નામ તે દલકાર—હોડી
મીરા કે' પ્રભુ ગિરધર નાગર, રામ હૃદય મનમાં ધાર—હોડી

(૯૪)

ભજ મન ચરન ડૉલ અભિનાસી. ૨૩
જેતાર્ધ દીસે ધરનિ અગન બિચ, તેતાર્ધ સગ ઊઠ જાસી,
કહા બર્ષો તીરથ યાત કી-હે, કહાં લિયે કરવત કાસી.

भीरांબાધ.

હસ દેહીકા ગરબ ન કરના, માટી મેં મિલ જાસી;
 યો સંસાર ચક્રથી બાજી, સૌજ પડ્યો ઉઠિ જાસી.
 કહા બયો હૈ ભગવા પકર્યા, ધર તજ બયે સન્યાસી;
 જોગી હોય જુગતિ નહિ જાની, હલદિ જનમ ફિર આસી.
 અરજ કરેં 'અજલા કર જોરે, સ્વામ તુમહારી દાસી;
 મીરા કે' પ્રભુ ગિરધરનાગર, કાટો જમણી ફાંસી.

(૯૫)

ધડી એક નહિ આવડે, તુમ દરસન બિન મોય.
 તુમ હી મેરે પ્રાણુ છ, કા મૂં જીવન હોય.
 ધાન ન ભાવે નીંદ ન આવે, બિરહ સતાવે મોય;
 પ્રાણ સી ધૂમત ફિરૂં રે, મેરા દરદ ન જાને કોય.
 દિવસ તો ખાય ગમાધયો રે, રૈન ગમાઈ મોય;
 પ્રાણુ ગમાયો જૂરતો રે, નૈન ગમાઈ રોય.
 જો મેં એસા જાનતી રે, પ્રીત કિયે ફાગ હોય;
 નગર ટંકોરા ફેરતી રે, પ્રીત કરો મત કોય.
 પંથ નિહાઈં જગર જુકાઈં, ઊભી મારગ જોય;
 મીરાં કે' પ્રભુ કમ રે મિતોગે, તુમ મિલિયો સુખ હોય.

(૯૬)

આલી સૌવરોહિ દહિ, માનો પ્રેમ કી કટારી રે. રેક.
 લાગન બેઢાલ બધ, તન કી સુધિ જુદિ ગધ;
 તન મન વ્યાપો પ્રેમ માતો મતવારી રે.
 સખિયાં મિલિ દોષ ચારી, બાવરી સી બધ ન્યારી;
 દો તો વાઠો નીકે જાનો, ફુંજ કો બિહારી રે.
 રંદ કો ચક્રાર ચાદે, દીપક પનંગ દાદે;
 જલ બિના મીન જૈસે, તમે પ્રોત પ્યારી રે.
 જિનની કરી રે સ્વામ, લાગો મેં તુમહારે પાય;
 મીરાં પ્રભુ એને જાનો, દાસી તુમહારી રે.

(६७)

जल से मोहि नदन दहि पयो जाध;
 तल से परलोक लोक कछु ना सुलाध
 मेरन की यह कला सीस मुकुट मोहि;
 डेसठ डे तिलक जाध तीनलोक मोहि
 कुलजी अलख अलख हपोवन पर जाध;
 भगो भीन सरवर तनि मकर भिखन आध
 कृषि लुक्कटि तिलक जाध बितवन में टैना;
 पजन अर भूप भीन लूखे भूग छैना
 सुंदर अति नासिका सुभीव तीन रेखा;
 नंदवर अष्टु बेध धरे ३४ अति बिसेया
 अधर जिन अरुन नैन भूपर भद्र छाँसी,
 दसन दमक हाडिभ हति अमके अपलासी
 छुद्र चट किडिनी अनूप धुनि सुखाध;
 गिरधर के अग अग भीरा जलि जाध

(६८)

या मोहन के मैं ३५ लुभानी
 हाट जाट मोहि रोकत टोकत,
 या रसिया की मैं सार न जानी
 सुंदर जहन कमल-दल लोभन,
 बूझी बितवन भद्र सुसहानी
 जमुना के नीरे तीरे घेनु अरावत,
 छाँसी मैं गावत भीरी जानी
 तन मन धन गिरधर फाँवई,
 अरुन कमल भीरा लज्जानी

(६९)

निपट जपुट छवि अटके मेरे नैना रेक.
 देवत ३४ महन मोहन के, पियत चिपू न मटके.

મીરાંબાઈ.

બારિજ લેવો અલક ટેલી મનો, અતિ મુગંધિ રસ અટકે.
ટેલી કટિ ટેલી કર મુરલી, ટેલી પાગલ લટકે.
મીરાં પ્રભુકે રૂપ લુભાની, ગિરધરનાગર નટકે.

(૧૦૦)

બરસે બદરિયા સાવનકી, સાવનકી મન ભાવનકી.
સાવનમે ઉમગ્યો મેરો મનવા, બનક મુની હરિ આવનકી.
ઉમડ ધુમડ ચઢું દિસસે આયો, દામિન દમકે અર સાવનકી.
નન્દી નન્દી બૂદન મેહા બરસે, સીતલ પવન મુહાવનકી
મીરા કે' પ્રભુ ગિરધરનાગર, આનંદ મંગલ ગાવનકી.

(૧૦૧)

પિયા મોહિ આરત તેરી હો;
આરત તેરે નામકી મોહિ સાંઝ સબેરી હો.
યા તન કે દિયા કરો મનસા કરો બાતી હો;
તેજ ભરવો પ્રેમ કા બારો દિન રાતી હો.
પટિયો પારો અર યાન કી મુમતિ મોગ સવારો હો;
પિયા તેરે કારને ધન જોખન વારો હો.
સેજગિયા બહરંગિયા ચંઘા પ્રલ બિઠાયા હો;
રેન ગર્જ તારા ગિબૂન પ્રભુ અગરૂં ન આયા હો.
સાવન બાહો ભમડો બરખા રિતુ ટાપ હો;
ભોલ ઘટા ધન ઘેરિ કે નૈનન અરિ લાપ હો.
માત પિતા કુમકી દિયો કુમ હો બલ જનો હો;
કુમ તજિ આરે બતારકો જનમે નહિ આનો હો.
કુમ હો પૂરે સાધ્યો પૂરન પદ દીનૈ હો;
મીરાં બ્યાકુલ નિરદની અપની હરિ લીનૈ હો.

(૧૦૨)

।મ પલક કપાડે દીનાનાથ, હું કાગિર નાગિર કબજી ખડી. રક.
।ભે ચે દુમમન દોષ લગે, સખને લગું કડી;

દુમ બિન સાથે કોણે નહોં હું, ઢિંગી નાવ મેરી સમૈદ અડી
દિન નહિં એન રાત નહોં નિદરા, સૂણું ખડી ખડી,
બાનં બિરહ કે લગે હિયે મેં, જૂવું ન એક ધડી
પાથરકી તો અહિંસ્યા તારી, બન કે બીચ પડી;
કહા બોઝ મીરાં મેં કહિયે, સૌ ઉપર એક ધડી.
ગુરુ રૈદાસ મિલે મોહિં પૂરે, દુરસે કલમ મિડી;
સતગુરુ સૈન દહ જળ આ કે, જોતમેં જોત રક્ષી

(૧૦૩)

નિત્ય નિત્ય બજવું તારું નામ, તારું નામ, તારું નામ રે;
પ્રેમ થકી અમને પ્રભુજી મળ્યા હોજી.
આણી તેડે ગમા બહાલા, પેલી તેડે જમના રે,
વચ્ચે ગોકુળિયુ રહે ગામ, રહે ગામ, રહે ગામ રે. પ્રેમ.
મારે આગણીએ બહાલા, ઘલસીના છોડ બહાલા,
પૂજા કર્યોનું માઈ ધામ, માઈ ધામ, માઈ ધામ રે. પ્રેમ.
બાધ મીરાં કે પ્રભુ ગિરધરનાગર બહાલા,
હૈલી બાકીના રામ રામ, રામ રામ, રામ રામ રે. પ્રેમ.

(૧૦૪)

હરિ દુમ હરે જનનકી બીર.
દ્રૌપદીકી લાજ રાખી, દુમ બદાયો નીર.
બહત કારન રૂપ નરહરી, ધર્યો આપ શરીર.
હિરનકશમપ મારે હિનો મર્યો નાહિન પીર
બુઝતે ગજરાજ રાખ્યો દીયો આદેર નીર.
દાસ મીરાં લાલ ગિરધર દુઃખ જહા તહા પીર

(૧૦૫)

સાજન સુખ જયેં જાને તો લીજે રે
દુમ બિન મેરે ઓરે ન કોઇ કૃપા રાવરી છોજે રે
ત્રિવલ ન સૂખ રૈન નરિ નિદ્રા થો તન પથ પથ છોજે રે
મીરાં કે પ્રભુ ગિરધરનામ મિલિ બિહુન નહિ દીજે રે

બારિજા લેવો અલક ટેલી મનો, અતિ સુગંધિ રસ અટકે
ટેલી કટિ ટેલી કર સુરલી, ટેલી પાગધર લટકે.
મીંગાં પ્રભુકે રૂપ લુબાની, ગિરધરનાગર નડકે.

(૧૮૦)

બરસે બારિયા સાવનકી, સાવનકી મન બાવનકી.
સાવનમેં હમગ્યો મેગે મનવા, બનક સુની હરિ આવનકી.
હમઃ હુમઃ અહું દિસસે આયો, દામિન ડમકે જર સાવનકી.
નન્દી નન્દી નૂંદન મેઢા બરસે, સીનલ પવન સુઢાવનકી.
મીરા કે પ્રભુ ગિરધરનાગર, આનંદ મંગલ ગાયનકી.

(૧૮૧)

પિયા મોહિ આરત તેરી હો;
આગ તરે નામકી મોહિ સાંજ સબેરી હો.
યા તન કો દિયના કરો મનસા કરો બાતી હો;
તેલ બરાવો પ્રેમ કા બારો દિન રાતી હો.
પટિયો પારો શરે ગાન કી સુમતિ મૌગ સવારો હો;
પિયા તરે કારને ધન જોબન વારો હો.
મેજડિયા બહુરંગિયા અંગા પુલ મિઝાયા હો;
દૈન ગર્બ તારા ગિલ્લન પ્રભુ અજઠું ન આયા હો.
સાવન બારો બમકો બરખા રિતુ છાપ હો;
લૌહ ધટા ધન ઘેરિ કે નૈનન જરિ લાપ હો.
માન પિના દુમકી દિયો દુમ હો બલ જનો હો;
દુમ તમિ આર બતારકો જનમે નહિ આનો હો.
દુમ હો પૂરે સાધવો પૂરન પદ દીજૈ હો;
મીંગાં બ્યાકુલ મિરહની અપની કરિ લીજૈ હો.

(૧૮૨)

દુમ પલક લધાડે દીનાનાથ, દૂં હાજિર નાગિર કબજી ખડી. ટેક.
સાજી ચે દુસમન હોપ લગે, સજને લગું કડી;

આઈ છુ રાજ રણુછોડ શરણે યારે, આઈ છુ ટેક
 દિત સુ આહણુ બેજ દિયા રે લાવેને મેડતણી વહોડ;
 ધરમ મંકટ દિયો આહણુ, બેડી મદિરમેં દોડ આઈ
 આપણી ઢીંગ રાખી સાવરાં, વિનતિ કર કર જોડ,
 કે મેં પાછી જાઉં જગતમેં, લાગે મને મોટી ખોડ આઈ
 બયો પ્રકાશ મદિરમેં, બારી ઉગા સુજ જિરોડ,
 એસો રૂપ દેખી કૃષ્ણ કો, આઈ મદિર મેં દોડ આઈ.
 નીગ ખીર જ્યો મીલ ગયા, સજની પરમાનંદી જોડ,
 જન લિખન સાચોજ જુગતમેં, ધની ગીરા રોડોડ આઈ.

[The last three are said to be the very last songs she composed and devotees narrate how whilst singing the last song before the image of Sri Ranchor at Dwarka she became merged into her God]